

శ్రీరస్తు.

శ్రీ హనుగ్రీవాయనమః.

శ్రీ శోభనాదీశాయనమః.

శ్రీ కృష్ణా గోదావరీమధ్యమండల మండీనాయమాన

శ్రీ మాజవీరు నగరీ రాష్ట్రాధిప

శ్రీమ ద్వేంకట రంగాప్పారాయ

శృంభానవిరుపా శ్రీమ దాత్రేయ గోత్రతిలక

శ్రీ రుద్రామానుజాచార్య సూరునా

శ్రీ గోపాల కృష్ణామాచార్యేణ

విద్యజ్ఞప్రమోదాయ వరచితః పరిశోధితశ్చ

శ్రీ శోభనాదీశ్వర వైభవాఖ్య మహాకావ్యే

కలియుగరాజచరితే

ద్వితీయ్య ఖండః.

శ్రీ విజయవాడ నగరే

వాణీ ముద్రాక్షరశాలాయాం

వి. కే. స్వామినా

ముద్రితః.

కలియుగం ౧౦౨౧ శా.ది.

౧౯౨౦.

శ్రీ హయగ్రీవాయనమః.

శ్రీ శోభనాద్రిశాయనమః.

శ్రీశోభనాద్రిశవైభవే మహాకావ్యే చరమభాగే కలియుగరాజచరిత
వణానే అగ్నివంశవణానే ప్రమరవంశచరితవర్ణనం.

శ్రీశోభనాద్రినిలయం ప్రణమ్యస్తహరింవిభుం
ప్రమరాదిమహీపానాం వద్విజన్మాదిచేష్టితం ||

యశ్చంద్రగుప్తాభూపాభూత్ మురాయానందసంభవః
తత్సత్ బిందుసారాఖ్య స్తత్సత్ శోకవర్ధనః ||

౧

అశోకవర్ధనోభూవః బాద్ధానాంసరః శ్రీతః
బాద్ధమేవక్షితోధర్మం వ్యాపయామాససర్వతః ||

౨

తేననప్తేషుధర్మేషు వైదికేష్వఖలేష్వపి
సర్వదేశప్రజాబాద్ధం ధర్మమేవసిపేవిరే ||

౩

నందస్యకాలమారభ్య ధర్మేనప్తే శ్రుతీరితే
నప్తేషుచక్షుత్రియేషుకులజేషువిశేషతః ||

౪

కన్యాకుబ్జసమాఖ్యానః కశ్యపద్విజసత్తమః
ధర్మాణాంస్థాపనాంకర్తుం వైదికానాంధృతాదరః ||

౫

అర్జుచాఖ్యంగిరివరమధిగమ్యతపోనిధిః
ప్రసాదంబ్రహ్మణోవాంఛన్ బ్రహ్మహోమంచకారవై ||

౬

తతోగ్నికుండతోవేద మంత్రప్రాబల్యవైభవాత్
చత్వారఃకుత్రియాశ్వార్య బలాధ్యాస్సంప్రజజ్ఞరే ||

౭

తేష్వాద్యప్రమరాఖ్యాన స్సామవేదీబలోత్తరః
ద్వితీయశ్చపహనిస్తు యజుర్వేదీగుణాధికః ||

౮

తృతీయశ్శుక్ల నామాభూ దృగ్వేదీమహసాంనిధిః
పరిహారకసంజ్ఞోభూ త్తుర్యోధర్వణవేదవితే ॥

తేష్వాద్యఃప్రమరోవంత విషయేనగరంశుభం
అంబావతీనామచతుర్యోజనాయామవిస్తరం ॥

నిర్మాయతదధిష్ఠాయ ప్రజారక్షణమాతనోత్
చపహసీరాజపుత్ర దేశేనగరముత్తమం ॥

అజమేరసమాఖ్యానం నిర్మాయతదధిష్ఠితః
ఆనతఃదేశేశుక్లోపి ద్వారకాంపురమాశ్రయత్ ॥

పరిహారశ్చతుర్థస్తు చిత్రకూటసమీపతః
కళింజరంపురంకృత్వా తత్రస్థోరాజ్యమాతనోత్ ॥

చత్వారవతేభూపాలా ఐరావతకులోద్భవాః
ఆరూఢాద్విరదాన్ భూమిం ప్రాప్తాశ్చైర్యబలాన్వితాః ॥

అశోకవర్ధనాభిఖ్యం శౌద్ధధర్మప్రవతకం
వశేవిభాయనృపతిం సర్వాశౌద్ధగణానపి ॥

నిహత్యదేశేసర్వత్ర వైదికంధర్మముత్తమం
స్థాపయామాసురిత్యేవం జగుఃపౌరాణికోత్తమాః ॥

కలాయుగేవతకమానే సహస్రద్వయతఃపరే
దశోత్తరేతువమాణాం గతేశతకసప్తకే ॥

శౌద్ధధర్మవినాశాయ వైదికాధ్వనిరూఢయే
ప్రమరాద్యామహీపాలా జాతాఞ్జిత్వృషిభాషితం ॥

అశోకాత్పుర్వమేవైతే ప్రమరాద్యాజనిగతాః
తేష్వాద్యఃప్రమరోశోకం జఘాననృపతింబలీ ॥

శౌద్ధాస్తుస్వమతోద్ధర్మ రశోకస్వమహీపతేః
శ్రౌతసిద్ధాంతనిర్వోధా ప్రమరేణమహీభుజా ॥

వధంన్యూనతయామత్వా తదుదంతంనకంచన
అశోకచరిత్రగంధేనా లిఖన్ప్రీడితాశయాః ॥

ప్రమరాఖ్యోమహీపాలో నవపంచాశదుత్తరం
శతంవైశరదాంకాలం బౌద్ధావిద్రావయక్షితౌ ॥ ౨౨

అశోకవర్ధనంభూపం బౌద్ధధర్మప్రవతకం
హత్వాద్విజయంచాపి చక్రేషత్ పప్లివత్సరాన్
తతోరాజ్యంసమాసాద్య పడేవాబ్దానపాలయత్ ॥ ౨౩

మహామహాఖ్యస్తత్సనుః త్రీనేవాబ్దానపాలయత్
దేవాపిస్తత్సతోదేవ భూతిశ్చాపితదాత్మజః ॥ ౨౪

ఏషామల్పాయుషోహేతుః కథిణోమునిస్తమైః
ప్రమరాద్యైర్హతేశోకే కలిఃపంచభిర్బద్ధైః ॥ ౨౫

భాస్కరందేవమారాధ్య తపసాసమతోషయత్
తతస్సదేవఃపురుషం కంచనామోఘశక్తికం ॥ ౨౬

శకాభిదంవినిర్మాయ తైత్తిరంపురమాహినోత్
శకాఖ్యఃపురుషస్సోపి తత్రత్యాగోపజన్మహః ॥ ౨౭

కృత్వాదన్యగణావశ్యాన్ సహితస్తైర్మహాబలైః
ఆర్యావతఃప్రవిష్టోహాన్ మహామహాముఖాన్నృపాన్ ॥ ౨౮

తస్మాదాయుష్యమేషాంతు శీఘ్రమేవక్షయంగతం
తతోగంధర్వసేన్దు దేవహూతితనూజనిః ॥ ౨౯

పంచాశద్వత్సరాన్ గాజ్య మంబావత్ప్యాంవిధాయచ
శకేనభ్రంశితోరాజ్యాత్ తస్మిన్దేశంస్వకంగతే ॥ ౩౦

భూయఃప్రాప్యస్వీయరాజ్యం శంఖంభతకృహరీతిం
రాజ్యేభిషిచ్యతనయం తపసేవనమాశ్రితః ॥ ౩౧

తత్రతపస్యాపరాయణో గంధర్వసేన శ్శకపురుషనిరసనకామ్యయా
స్వతపోవిఘ్నంకతుకం శక్రేణప్రేషితాయాం వీరమతీసంజ్ఞాయాం
దేవాంగనాయాం కంచనతనయమనూత ॥ తమేవ విక్రమాగ్మాభి
ధానమభిదధతి ॥ తస్మైవాన్యోభట్టిర్నామతనూజ స్సముదభూత్ ॥

అత్రేదం పౌరాణికం వచః ॥

పూణాత్రింశచ్ఛతేవక్షే కతాప్రాప్తేభయంకరే

శకానాంచవినాశార్థం ఆర్యధర్మవివృద్ధయే ॥

జాతశ్శివాజ్ఞయాసోపి కైలాసాద్గుహ్యకాలయాత్

విక్రమాదిత్యనామానం పితాకృత్వాముమోదహ ॥ ఇతి ॥

పురాశివదృష్టిర్నామ ద్విజవర్యస్సహశిష్యేణ వనముపేత్య మహా
తాతపసా మహాదేవం ప్రసాద్యశివసాలోక్య ముపగత స్తస్యైవాజ్ఞ
యా శకసంజ్ఞానిర్వహణాయ విక్రమాదిత్యనామా సమజసీతి పురా
ణే శూయతే ॥ 3౨

సవిక్రమార్కఃప్రియకృత్ స్వపిత్రో ర్యనంగతఃపంచసువత్సరేషు
గతేషుతప్తాద్విషడబ్దకాలం అంబావతీంస్వాంపురమాజగామ ॥ 33

తదాతుపితౄద్వితరాజ్యభారో వ్యాపాలయద్భృతృహరిస్సర్వరాజ్యం
తత్రావసద్విక్రమసూర్యగాజా కాలంతుకంచితసహభట్టినాచ ॥ 3౪

తతః॥ ద్రష్టుంనదీఃపర్వతకాననాని సవిక్రమార్కస్సహభట్టిరాగాత్
పురీంవిశాలామధచిత్రకూటం హిమాచలంచాపితతోదదర్శ ॥ 3౫

కైలాసమాగత్యతతోగిరింద్రం దృష్ట్వాతురమ్యంశిఖరంతుకించిత

ముగ్ధోపతత్తంసముదీక్యభట్టి ర్మృతంవిబుద్యప్రరురోదభూయః ॥ 3౬

ఆకర్ణ్యతదోదననాదముచైచ్చ రుమాతదాగత్యనిరీక్యభట్టిం

ఆశ్వాస్యచోత్థాప్యచవిక్రమార్క మిదంసమూచేకరుణారుణాక్షీ ॥ 3౭

సావణీపుత్రోబలశాలినామా మహాబలోవిప్రవరోతిబాలః

పిత్రోపదిష్టంతుమదీయమంత్రం జపకవిసస్కారచిరేణమాఘాత్ ॥ 3౮

తేనైవదోషేణసముద్భవేస్మిన్ అల్పాయురాసీత్సభవాన్నరేంద్ర

అనుగ్రహస్తేద్యసహస్రవర్షాయమాఘనాపాలయసర్వభూమిం ॥ 3౯

అత్రసహస్రశబ్దేనశతసంఖ్యాగ్రాహ్య ॥

గత్యాపురీంస్వాంమమభక్తభూతః భ్రాత్రావిరక్తేనసమర్పితంత్యం

రాజ్యస్యభారంవహసర్వదేశ స్థితానవక్షత్రవదీశరాజ్ఞః ॥ ౪౦

చతుస్సముద్రాంతరసర్వభూమ్యాం శకస్యకర్తాభవితాభవావై

వింధ్యాచలస్యోత్తరతశ్శకస్తే కల్యంతమేనప్రచరేన్నరేంద్ర ॥ ౪౧

తద్దక్షిణైత్వబృతంతుపంచ త్రింశాధికం తేశకమస్తుభూప

శకంతుతస్మాత్పరమేవశాలి వాహస్యచస్యాద్భువివిక్రమార్క ॥ ౪౨

శ కేన జేక్రాంతత లేతు బాహుః స్వత్యాఖ్యమానంభవితానరేంద్ర
అయుఃశతం తేశర దాంచచత్వా రింశచ్చత్రసశ్చభవేన్మహీశ ॥ ౪౩

రాజకళింగాదిమదేశనాథా భక్తా మదీయాన్మపతిన్ సుబోధాన్
పాహ్యోజసావిక్రమపూసపాట ముఖాన్మహానః దనరేంద్రపుత్రా ॥ ౪౪

ఇత్యాజ్ఞప్తావిక్రమార్కః తీశో దేవ్యాకాశ్యాభట్టినాసాక మేవ
సంప్రాప్తో బావత్వభిఖ్యాంపుగీంస్వాం యామధ్యాస్తేపూర్వజోభతక్మ
హరి ॥ ౪౫

తతోభతక్మహరి స్వమాగతం మహాబలపరాక్రమం భ్రాతరం స్నేహ
త్పశ్యత్ పరిపాలితరాజ్యః కదాచిత్పత్న్యదుశ్చరితేన సంప్రాప్త
వై రాగ్యోరాజ్యేస్వానుజం విక్రమార్కం శ్రీహర్షాపరనామక మభి
షిచ్ఛతపసేవనమాససాద ॥ ౪౬

సోయముదంతః పారాణికః ॥ తదితం ॥

భతక్మహరిభూషతో రాజ్యం కుర్వతి తత్పురస్థః కశ్చనద్విజవరో బహు
సంతానవృద్ధి ర్మహాదారిద్ర్యపీడితః కుటుంబపోషణామస్సంపదర్థం
తపసే నిశ్చితమానసస్తత్ర త్యేకాశీగృహేతత్ప్రసాదకామస్సంపత్స
రత్రయం తపశ్చరిత్వా కాళీం ప్రసాదయామాస ॥ ౪౭

తదాప్రత్యక్షితస్వయాపయా దేవ్యావరాయానుశిష్టో ద్విజవదస్సంప
త్ప్రాప్తిమభ్యులవ్యత్ ॥ ౪౮

కాళీచద్విజవరమేవమువాచ ॥ ౪౯

పూర్వత్రజన్మనిభవాత్ బహుభాగ్యయుక్తః పుత్రైశ్చపాత్రనివహై
స్సహితోమదాంధః । నైవాదిశోన్నమలమర్థిజనాయభుంజత్ తే
నాత్రజన్మనిభవేన్నహి తేద్విజశ్రీః ॥ ౫౦

ఇదమామ్రుఫలంభుజ్జ్వ చిరాయుః కారణంతవ

ఇత్యుక్త్వామ్రుఫలందేవీ దదాత్ సైకృపావశా ॥ ౫౧

అదాయతత్ఫలమధద్విజపుంగవోసా గేహంసమేత్యనిజమాత్మనిసంవిచిం
త్య । రాజ్ఞేతుభతక్మహరయేతదదాచ్చిరాయుః ప్రాప్త్యాస్యసర్వ
జనభావుకమీక్షమాణః ॥ ౫౨

రాజాచసప్రియాస క్త శ్చిత్రవత్తైస్వయోషితే
తత్ఫలంప్రదదాసాపి తదాఘోటకరక్షితే ॥ ౧౩

సాహితద్రూపలావణ్య మోహితాతన్మనాస్సదా
తేనతత్రాదిశ తస్మై తస్యాయ్యర్వృద్ధికామినీ ॥ ౧౪

సతుకప్రైచిదదిశత్ కులటాయైతదామ్రకం
సాతత్కరతలేధృత్వా రాజవీధ్యాంవినిర్గతా ॥ ౧౫

తదారాజాభతకృహరిః ప్రాసాదమధిష్ఠితః కులటాకరస్థితమామ్రఫలం
నిరీక్ష్యతామాహూయకుతస్మై ఫలమిదమాగతమితిప్రపచ్చ ॥ ౧౬

తస్యామశ్వపాలకేన ఫలమిదంమహ్యం దత్తమితికథితవత్సాంతమప్యా
హూయ పృష్ట్యా తేనచ మహారాజ్ఞాదత్తమితి ప్రత్యుక్తే తామ
ప్యాహూయకీమకార్షీర్మయాదత్తం ఫలమితిప్రపచ్చ ॥ ౧౭

సాపిభక్షితమేవేతి ప్రోవాచాధమహీపతిః
తత్ఫలందర్శయామాస తస్మైసాలజ్జితాభవత్ ॥ ౧౮

అథరాజాస్త్రీస్వభావం సదాజారైకతత్పరం
విచింతయన్నిదంప్రోచే సర్వేషాంశృణ్వతాంసతాం ॥ ౧౯

అశ్వపుత్రంవాసవగజ్జితంచ ప్రవక్షణంచాప్యతివక్షణంచ
స్త్రీణాంచచిత్తం పురుషస్యభాగ్యం దేవోనజానాతికుతోమనుష్యః ॥

ఇత్తుదీర్యనృపతిస్సతాంసతీ మశ్వపాలమసితనిహత్యచ
విక్రమార్కమవసీపతింముదా హ్యభ్యషించదఖిలప్రజాహితం ॥ ౨౦

వై రాగ్యవాక్సఖిలుభతకృహరి స్తదామ్రం భుక్త్వాఫలంవనముపేత్య
తపశ్చచార । రాజాచవిక్రమ రవిస్సహభట్టిరావత్ రాజ్యం చతు
శ్చరధినీమనిరర్గశః ॥ ౨౧

పురీముజ్జయినీపుణ్యా మధిష్ఠాయనిదేశతః
కాశ్యావిక్రమభూపాలః పర్యపాలయదుర్వరాం ॥ ౨౨

దిశోవిచేతుకామస్స నిర్గతోజ్జయినీపురాత్
ప్రాగాద్యాక్రమశఃకాష్ఠా విక్రమార్కోజ్జిగాయసః ॥ ౨౩

సింధుదేశాధిపంజిత్వా నలసంజ్ఞంబలాత్మజం
కాశాంబీపురనాథంచ జిగాయార్కస్యవంశజం ॥ ౨౪

జనకాండం మహీపాలం మిథిలాపురనాయకం
గిరివ్రజపురాధీశం బాణాఖ్యం చ మహీపతిం ॥ ౬౬

జిత్వా సముద్రతీరస్థాన్ సగరేణపురాన్మపాన్
విభంశితాన్ మేచ్ఛజాతి ప్రవిష్టానజయద్బలాత్ ॥ ౬౭

తదనుగజపురాధిపం సూర్యపుత్రాభిధం విరాళరాజతనయం విజిత్యచిక
టదేశమధిగత స్రతస్థితమిందువంశ్యం బలమిత్రాహ్వయం మహీప
తించపరాజిత్యజలత్రదేశం ప్రవిష్టస్తద్దేశనాథం మిత్రభాణసుతం ను
వర్ణనామకంచ స్వవశేకృత్వా క్రిమిడవిషయమాశ్రితః క్రిమిడాధీ
శం వరదసమాహ్వయ మతిబలమబలవిధాయ జయపురీశం గజప
తినామకం మహీపతిం స్వవశం విరచయ్యకళింగజనపదం ప్రవిష్టః
కళింగాధిపం మహానందవంశ్యం పుంసపాలాభిధం భూపతిం కరప్ర
దం విధాయతతో మత్స్యనగరీ మాససాద ॥ ౬౮

విరాటకులజంశంఖ నృపతిం మత్స్యనాయకం
జిత్వాపుళిందమాయాతో గోదావర్యాస్తటస్థితం ॥ ౬౯

వత్సయూపస్యవంశ్యంతు మహానందతనూజనేః
విజిత్యవత్సకాయాఖ్య మంగదేశమగాద్ధుతం ॥ ౭౦

కృష్ణాగోదావరీమధ్య స్థితాంగవిషయాధిపం
మహానందకులోద్భూతం కారదండంవిజిత్యచ ॥ ౭౧

సాగిరాజందాటలంచ మందకంపత్తిపాలకం
ఇందకారందండకారం మండనాకంచభూపతిం ॥ ౭౨

కోకిలాపారభూపంచ దందనారాహ్వయంసృపం
ఎతాన్నవక్షమాపాలాన్ మహాబలపరాక్రమాన్ ॥ ౭౩

జిత్వాప్రదాయతేషాంవై గ్రామాఘాన్ బహుసంపదః
తతస్సాదపురీంభేజే విక్రమార్కమహీపతిః ॥ ౭౪

తత్రస్థనందవశ్యంతు మాల్యవంతంవిజిత్యచ
గోలకొండపురీంప్రాయాత్ ద్రుతంవిక్రమభానుమాన్ ॥ ౭౫

విదర్భరాజవంశస్థం గోలకొండపురాధిపం
విజిత్యవంగవిషయం జగామసహస్రై నికం ॥ ౭౬

వంగదేశాధిపమందపాలాఖ్యంనృపసత్తమం
మహానందకులోద్భూతం విజిగ్యేజిష్ణురుద్భటం ॥ 22

తతఃపరాభూయచకాశహస్తి పురేశితారంవలిమాభిధానం
కాంచీపురేశంవరదాహ్వయంచా భ్యగాత్తతోనంతశయంసభూషః ॥ 2౪

తదీశమిందోకులజంవిజిత్య రామాహ్వయంరాజవరంవరేణ్యం
పురంప్రపన్నోమణిలూరుసంజ్ఞం జిగాయతన్నాధమప్రభావాత్ ॥ 2౫

మాహిష్మతీప్రాప్యచవర్తసంజ్ఞం విజిత్యతస్యాప్రభుమిందువంశ్యం
జిగాయభూపంనృపతించకుంభ ఘోణేశ్వరంవిక్రమభానురాజా ॥ ౨౬

సుబ్రహ్మణ్యభిఖ్యపూర్వాధమిందో ర్వంశ్యంజిత్వా విక్రమారః కుణా
ఖ్యం । కూశ్మాండాఖ్యంతంమహారాష్ట్రినాధం జిత్వాభ్యాగాత్ ఘ్నూ
జ్వరందేశమాశు ॥ ౨౭

ఆనందాఖ్యంతప్రభుంచంద్రవంశ్యం చీనాదేశాధీశ్వరాః స్లేచ్ఛభూ
తాః । కృత్వావశ్యాశూరసేనం ప్రయాతస్తస్యాధీశంతంకు
తారంజిగాయ ॥ ౨౮

గాంధారేశంసుర్మసంజ్ఞంవిజిత్య ప్రాప్తాదేశంమాగధంకర్ణధారం
ఇందోర్వంశ్యంవిక్రమార్కః క్షీతీశోజిత్వాభ్యాగాద్విజిత్యతక్షిః ॥ ౨9

ఇత్యేవంచతురచతుర్దిశాపురీశాః శిత్వాతైర్భలినివహానుపేత్యదత్తాః
భూయస్స్వాముసుగతవాః పురీముదారాం శక్రోవా త్రిదివపురింసవిక్ర
మార్కః ॥ ౩౦

సంప్రేషితంశశమ్మగాంకవిభూషణేన ద్వాత్రింశదంచితవపుః ప్రతిమావి
భూష్ణు । సింహాసనం సకలరాణ్ణమికర్మభూత మాస్థాయసర్వవిష
యాః సరరత్నరాజా ॥ ౩౧

యాధిష్ఠిరంశకమపాస్యససర్వదేశే ప్వాత్మీయమేవ శకమాస్థితమాత
తాన । ఆపోషయన్మన్మిగణాద్విజరాజసంఘా నాంభోనిధిద్వియుగ
మప్రతిమప్రభావః ॥ ౩౨

భేతాశాద్గిరిశేఠతాత్సనృపతి శ్చుత్వాహరేపావసీః
పుణ్యానైకవిధాకథాభగవత స్సర్వాధికస్యేశితః

భేతాభాద్రిశంతాత్సన్మపతి శ్చుత్వాహరేపావనీః
 పుణ్యావైకవిధాఃకథాభగవత స్సర్వాధికస్యేదితుః
 షీప్రాయాస్సరిత స్తటిస్థితిమితే కేదారనామ్నస్తమే
 షేతేతంక్రతునార్చయత్తురగమేధాభ్యేనలక్ష్మీసఖం॥

౮౭

శ్రీకాళిదాసముఖభవ్యకవిప్రశేయ క్షీరిస్సమస్తేవరశాస్త్రసుశీషీతాత్మా
 న్యాయార్జితస్వరచితాభ్యరపూర్తముఖ్య కర్మావికర్మరహితోయనుభా
 న్నరేంద్రః॥

౮౮

తస్యాస్థానకవింద్రేణ కాళిదాసేనభూరితః

జ్యోతిర్విదాభరణకే స్వగ్రంథేవణితంయశః॥

౮౯

—* తత్రత్యాశ్లోకా ఏవాత్రలిఖ్యంతే *

జ్యోతిర్విదాభరణే ద్వ్యధికశతతమేధ్యాయే.

అధేహపర్వవతకాలనిర్మయా దనంతరంగంధనిరూపణక్రమం
 బ్రువేతథావి క్రమమేదిసివిభోః అభీప్రజానందకరస్యవణానం॥ ౧

వషేశ్రుతిస్మృతివిచారవివేకరమ్యే శ్రీభారతేస్వధృతిసంమితదేశపీఠే
 మత్తోభునాకృతిరియంసతిమాళవేంద్రే శ్రీవిక్రమార్క నృపరాజవరే
 సమాసీత్॥ ౨

తృతీయాదిసప్తమాంతానాం శ్లోకానాంప్రకృతానుపయోగతనయా అ
 వ్యనుప్రభృతిశ్లోకాస్తత్రత్యాలిఖ్యంతే॥

శంకుస్సువాగ్వరయచి ర్మణిరంగదత్తో
 జిష్ణుస్త్రిలోచనహరీ ఘటకర్పరాఖ్యః
 అన్యేపిసంతికవయోమరసింహపూర్వా
 యస్యైవవిక్రమనృపస్యసఖాసదోమీ॥

౯

సత్యోవరాహమిహిరః శ్రుతశేననామా శ్రీబాదరాయణమణిత్థకుమా
 రసింహః । శ్రీవిక్రమార్క నృపసంసదిసంతిచైతే శ్రీకాలతంత్ర
 కవయస్త్యపరేమదాద్యాః॥

౯

ధన్వంతరిః క్షుపణకామరసింహశంకు వేతాశభట్టఘటకర్పర కాళిదాసాః ।
 ఖ్యాతావరాహమిహిరో నృపతే స్సఖాయాం రత్నానివై వరయచి
 ర్నవవిక్రమస్య॥

౧౦

అస్త్రాయస్యతానిమండలధరా ధీశాస్సభాయాంసదా
 స్యుస్సంసత్పరిణాహకోటిసుభటాస్సత్పండితాష్టాదశ
 దైవజ్ఞాదశషష్ఠితాత్పభిషజోభట్టాస్తథాధాంధినః
 వేదజ్ఞాస్సతుచంద్రమావిజయతే శ్రీవిక్రమార్ఖోధిభూః ॥ ౧౧

యస్యాష్టాదశయోజనానికటకేపాదాతకోటిత్రయం
 వాహానామయుతాయుతంచనవతి ప్రౌఢ్నాకృతిహాస్తి నాం
 నౌకాలక్షచతుష్టయం విజయనోయస్యప్రయాణేభ్యవత్
 సోయంవిక్రమభూపతిర్విజయతేనాన్యోధరిత్రీవరః ॥ ౧౨

యేనాస్మిన్ వసుధాతిలేశకగణాన్సర్వాదిశస్సంగరే
 హత్వాపంచనవప్రమాకలియుగేశాకప్రవృత్తికృతా
 శ్రీమద్విక్రమభూభుజాప్రతిదినం ముక్తామణస్వర్ణగో
 సస్త్రిభాద్యపవజానేనవిహితోధర్మస్సువర్ణాననః ॥ ౧౩

ఉద్దామద్రమిడద్రుమైకపరశులాటాటవీపావళో
 వెల్లద్వంగభుజంగరాజగరుడో గౌడాబ్ధికుంభోద్భవః
 గజఃద్వూజఃరరాజసింధురహరిఃథారాంధకాగార్యమా
 కాంభోజాంబుజచంద్రమావిజయతే శ్రీవిక్రమార్ఖోన్మవః ॥ ౧౪

యేనాప్యగ్రమహీధరాగ్రవిషయేదుర్గాణ్యసన్యన్యహేహ
 నీత్వాయానినవీకృతాస్తదధిపాదతానితేమాంపునః
 ఇంద్రాంభోద్యమరద్రుమస్మరసురత్మౌభృద్దణేనాంజసా
 శ్రీమద్విక్రమభూభృతాఖిలజనాంభోజేందునామండలే ॥ ౧౫

యద్రాజధాన్యజ్జయనీమహాపురీ సదామహాకాలమహేశయోగినః ।
 సమాశ్రయాన్వాణ్యపవర్గదాయినీ శ్రీవిక్రమార్ఖోవనిపాజయ
 త్యపి ॥ ౧౬

యోరూమదేశాధిపతింశకేశ్వరం జిత్వాగృహీత్వాజ్జయినీమహాహవే
 అనీయసంభ్రామ్యముమోచయత్త్వహేహ । సవిక్రమార్కస్సమసహ్య
 విక్రమః ॥ ౧౭

తస్మిన్సదావిక్రమమేదినీశే విరాజమానే సమవంతికాయాం
 సర్వప్రజామంగళసౌఖ్యసంపత్ బభూవసర్వత్రచరేదకర్మ ॥ ౧౮

శంక్వాదిపండితవరాఃకవయ స్వకేనే
జ్యోతిర్విదస్సమభవంశ్చ వరాహపూర్వా
శ్రీవిక్రమార్కనృపసంపదిమాన్యబుద్ధి
పైరప్యహంనృపసఖాకీలకాళిదాసః ॥

౧౮

కావ్యత్రయంసుమతికృదఘనంశేపూర్వం
పూర్వంతతోననుకియచ్ఛ్చైకకర్మవాదః
జ్యోతిర్విదాభరణకాలవిధానశాస్త్రం
శ్రీకాళిదాసకవిఃహిహితోబభూవ ॥

౨౦

వర్తెస్సింధురదర్శనాంబరగుణై ర్వాతేకతాసమ్మితే
మానేమాధవసంజ్ఞికేనవిహితో గ్రంథత్రయోపక్రమః
నానాకాలవిధానశాస్త్రగదిత జ్ఞానంవిఠోక్త్యాదరాత్
ఊర్జైగ్రంథసమాప్తిరత్రవిహితా జ్యోతిర్విదాంప్రీతయే ॥

౨౧

—* ఇత్యేతే కాళిదాసోక్తశ్లోకాః *—

ఏవం కాళిదాసేన విక్రమార్కమహిమావశితః.

అస్యైవ శ్రీహర్ష ఇతినామాంతరంచాసీత్ ॥ రత్నావళీ నా
గానందప్రియదర్శకాది నాటకాని తేనవాతదాస్థానకవినా కృతాసీతి
కేచిదూచుః । తత్సతరాంసంగతం ॥ బాంబై నగరస్థ ముద్రాక్షరశా
లాయాం నిణయసాగరసంజ్ఞాయాం సప్తాశీత్యుత్తరాష్టాదశాబ్దే ము
ద్రితాయాం తృతీయభాగే రత్నావళీనాటక నాయికారత్నావళీసింహ
శేష్వరస్య విక్రమబాహేర్దుహితేత్యుక్తం ॥ సచవిక్రమబాహుః క్రీస్తోర
నంతరం ఏకవింశోత్తర ఏకాదశాబ్దే అభిషిక్తః ॥ విక్రమార్కస్తు క్రీ
స్తోఃపూర్వమేవాభిషిక్తః । తస్మాత్ రత్నావళీనాటకం తదాస్థానకవి
నావాతేన వానకృతం । విక్రమార్కస్య విక్రమబాహుశ్చ బహుకాల
వ్యవహితత్వాదితి తన్నాటకం కాశ్మీరేశ్వరేణ శ్రీహర్షేణ కృతమితి
తన్నాటకస్య పీఠికాయాం విలసినునామ్నాల్లిఖితం తద్ధ్యంభవేత్ య
స్మాత్సహర్షః ౧౧౨౧ అబ్దావధిశేశాన ॥ అయం విక్రమార్కఃప్రస్తుత
త్సర్వా శశాసేతికేచిదూచుః । తజ్జేతదనుపదం విచారయముః ॥

—* విక్రమార్కస్యవంశోభవిష్ణుత్పరాణేవర్ణితః *—

విక్రమార్కః దేవభక్తః శాలివాహనః శాలిహాత్రః శాలిన
ధానః శకహంతా సుహృత్ః హవిష్తోత్రః ఇంద్రపాలః మాల్యవా
శంభుదత్తః భీమరాజః వత్సరాజః భోజరాజః శంభుదత్తః బిందుపాలః
రాజపాలః మహీనరః సోనువర్మా కామకర్మా భూమిపాలః గంగాపాలః
కల్పసింహః గంగాసింహః ఇతి॥ అత్రేదం విచార్యతే ॥

వర్తమానేకలియుగే చతుశ్చత్వారింశ దుత్తరత్రిసహస్రాబ్దప
ర్యంతం యుగిష్ఠిరశకం॥ అనంతరం శ్రీవిక్రమార్కపరిపాలన కాలమా
రభ్యపంచత్రిం శదుత్తరశతవత్సరకాలపరిమితం విక్రమార్కశకం శాలి
వాహనోత్పత్తి (కాల) మారభ్యశాలివాహనశక మిత్యుచ్యతేహి॥ భవి
ష్యత్పురాణోక్తరీత్యాశాలివాహనో విక్రమార్కస్య ప్రాత్రితి॥ దేవ
భక్తోవిక్రమార్కస్యపుత్రఇతి విజ్ఞాయతే॥ మేరుతుంగాచార్యేణ రచితా
యాంపాతావశ్యాం విక్రమార్కస్యసూతోపేర చరితాహ్వయోధర్మాది
త్యాపరనామకశ్చత్వారింశద్వత్సరాశశాస॥ అనంతరంతత్పుత్రోభైల్ల
నామాఏకాదశాబ్దాశశాస

తతోనైల్ల నామాతత్సూనుశ్చతుర్థశాబ్దాశశాస॥ తతస్తత్పు
త్రోనాహరనామకశ్చ దశాబ్దాశశాసేతి విక్రమార్కశ్చపంచసప్తతి
వత్సరాశశశాసేతి ఏవంపంచత్రిం శదుత్తరశతసంవత్సరపరిమితే విక్ర
మార్కశకేగతేనా హరాత్ శాలివాహనస్సముత్పన్నః తదారభ్య
శాలివాహనశకమిత్యుకం ॥

భవిష్ణుత్పరాణేశ్రీవిక్రమార్కస్యపతిః కృత్స్నమార్యావర్తం
జిత్వాశకా బహూహత్యాసీయం శకం సంస్థాప్యశతసంవత్సరాశశ
శశాసేతి తత్పుతో దేవభక్తోదశసంవత్సరాశశాసత్ శక్తేహాతోనిధ
నం గతఇత్యుక్త్వా అనంతరం శాలివాహనచరితం వర్ణితం॥ పూర్వోక్త
రీత్యా పంచత్రింశదుత్తర శతవత్సరపరిమితే విక్రమార్కశకకాలేదశా
ధికశతవత్సరాత్మకే కాలేవిక్రమార్కతత్పుతాభ్యాంగతే శిష్టస్యపంచ
వింశతివత్సరాత్మక కాలస్యకే వారాజ్యంచ కృరితివిచారే పాతావళీ
గ్రంథమనుసృత్య వీరచరితా పరనామకస్య దేవభక్తస్య శాలివాహన
స్యచమధ్యేభైల్లనైల్ల నాహరాత్రయః పురుషాసన్నితేషుభైలోద

శాబ్దాన్తై ల్లశ్చదశాబ్దాన్ నాహరః పంచాబ్దాన్ శశానేతి కథసియం॥
వీరచరిత ఎవదేవభక్త నామ్నాభవిష్యత్పురాణేకధితః ।

భై ల్లాదిత్రయాణామతీవప్రసిద్ధిరాహిత్యాత్ తేషాం నామానిన
తత్రగృహీతాని తస్మాత్ నాహరఎవశాలినాహన్తపితా నాహర స్తపసా
శర్వతోపయిత్యాతదనుగ్రహేణ శాలివాహనాఖ్యం పుత్రం లభ్యైత
స్యాతీవబాల్యేశక్తై నిహతోమమార॥ తత్పుత్రోతీవబాలః కులాలేన
సంవర్ధితః॥ పాప్తయావనః పరాక్రమనిధిశ్చకావ త్యాస్యప్రతాశకభ
యాత్పురాణరాజభాసీ ముజ్జయసింత్యక్వాధిష్ఠితాం మహారాష్ట్రే ప్రతి
ష్ఠానపురీం ప్రాప్తవానితి॥

* అధశాలివాహన చరితం. *

విక్రమార్కసుతోరాజా దేవభక్తసమాహ్వయః
దశాబ్దానకరోద్రాజ్యం పితరుంతేతదాహితం , ౯౦

తత్పుత్రోభైల్లనామాభూ ద్దశాబ్దాన్ సోభవత్ప్రభుః
తత్పునునైల్లనామాచ దశాబ్దానభవత్ప్రభుః ॥ ౯౧

నాహరాఖ్య స్తస్యపుత్రః పంచాబ్దాన్ రాజ్యమావసక్
శాలివాహననామాసం శంకరానుగ్రహాత్పుత్రం ॥ ౯౨

లభ్యైశక్తైర్వినిహతో నిజతైర్విక్రమార్కతః
తావదంతంశకంతస్య విక్రమార్కస్యసంస్థితం ॥ ౯౩

సశాలివాహనస్సృజననకాల ఏవ దశరాతాత్పూర్వం స్వపితరినాహ
రేశక్తైర్నిహతేమృతే స్వమాతరిచ భతశ్చశోకపరాజితాయాం
మరణార్థ మర్థరాతౌస్వేనసాకం కావేరింగతాయాం తత్తీరే శిశు
మాత్సనం సంస్థాప్యజలప్రవేశేన మృతాయాం తత్త్రైవాప్రభా
తం స్థితః ప్రాతస్త్రతాగతేనకేనచిత్కులాలేన దృష్టో మహాభాగ్యుల
క్షణశాలితయా తస్యమనస్సమాకృష్యతదైవతేనగృహం సీతశ్శాలి
సంజ్ఞాయై నిజపత్యైర్వి పోషణాయదత్తస్తయా పుష్యమాణస్తత్త్రై
వవ్యతివృత ॥ ౯౪

తదాతంతాలకం శాలివాహనఇతి సర్వే సమాహ్వయః ॥ ౯౫

తతశ్శాలివాహననామైవ తస్యప్రసిద్ధమభవత్ ॥ ౯౬

సపంచవాషికో బాల శాలివాహనశృంభునా విప్రరూపేణాగతేన వి
రచిత జాతకర్మాది సంస్కారస్స మధ్యావిత సకలశాస్త్రా ధనుర్వే
దంస రహస్యం సంజీవనీం విద్యాం బుద్ధజాలి కాది మాయాశ్చలం
భిత్తస్తత్రైవ కులాలగృహేనివనః (మృద్వికారానేవ గజతురగరథ
పదాతీనఖిలాన్యపి రాజ్యాంగా నిర్మాయతాః సశక్తితవీవ ప్రాణవ
తోవిధాయతై ర్విజితశత్రుగణః ప్రతిష్ఠానసంజ్ఞికం స్వపితుర్నగర
మధ్యతిష్ఠత్ ॥ ౯౭

ఉద్వాహ్యసప్తక్షితిపాలపుత్రీః (ఏకాంకులాలస్యసుతాంసభూపః)
తాన్వాత్మజానాత్మగుణానురూపా ననూతభూతేశకటాక్షపాత్రం ॥ ౯౮

శాలివాహమహిపః పురాభవే పూజయద్గిరిశమంబి కాపతిం
తోషితోధతపసావరాయతం ప్రైరయత్కరుణితాంతరంగకః ॥ ౯౯

దీర్ఘాయుష్యం తన్మహారాజ్యమృద్ధం విద్వాంవప్రవేశోధ సంజీవినీచ
భూయోభక్తంతంజకాదేందుమాళిః నాస్మిజన్మన్యేతదాప్యేతతేహి ॥

ప్రాప్తేతిష్యేరాజవంశేప్రనూతః ప్రాప్తాస్వేష్టం యద్యదా కాంక్షితం తే
తస్మాదేవశ్రీగళానుగ్రహేణ యోగేశత్వంప్రాపవిద్యాశ్చసర్వాః ॥ ౧౦౦

దిశోవిజేతుంకృతనిశ్చయాయం జ్యేష్ఠంతనూజంకిలచంచుచూడం
శుభేప్రతిష్ఠానపురేనివేశ్యే తతోవిజేతుంహరితఃప్రతస్థే ॥ ౧౦౧

కుంభపూణపురమేత్యతద్విభో రాదదేసరుచిరాంగరాభిధాత్
శాలివాహనన్యపఃకరంనిజే తంపునశ్చసమవేశయత్పదే ॥ ౧౦౨

సుబ్రహ్మణ్యపురీంగతస్తద్ధనుతం దృష్ట్వాకుమారాంశజం
తస్మైరాజ్యమదాన్ముదాతదఖిలం భోగాయతస్యైవసః
మాహిష్యత్యభిధాంపురీముపగతః పశ్చాత్తదీశంవిధో
ర్వంశ్యంభూపవరంజగాయసహసా తంచంద్రకాంతాహ్వయం ॥ ౧౦౩

మణలూరపురంగతస్తతః । తదధీశంకిల ధర్మనామకం
స్వపదేవినివేశ్యభూపతిః । జగృహేచాపికరంతదాహితం ॥ ౧౦౪

అధచోళమహింగతోన్మప । స్తనయంగదాభిసంజ్ఞమాత్మనః
అభిషిచ్యతదాధిపత్యకే । నిరగాత్తద్విషయాన్నదీవృతాత్ ॥ ౧౦౫

అనంతశయనాహ్వయం పురముపేత్యతన్నాయకం

విజయవిధువంశజంసఖలుదండరాజాభిదం

ప్రగృహ్యకరముద్యతం నిజపదేచసంస్థాప్యతం

జగామముదితస్తతో రఘువరేణ్యనేతుంనృపః ॥

౧౦౭

చంద్రవంశజనుషోజయాహ్వయాత్ । నేతురాజ్యపరిపాలకాత్మకం

శాలివాహననృపస్సమాదదే । స్థాపయత్తమపిష్టైజమండలే ॥ ౧౦౮

మధ్యాహ్నం నేపం తదనుప్రణమ్య । శ్రీరంగదివ్యాయతనంజగామ

సంసేవ్యభక్త్యాపురుషంపురాణం । ముమోదభోగీంద్రతనాశయానం ॥

భోగాయతస్యైవసమర్ప్యదేశం । తమాగత్రోవేంకటభూధరేంద్రం

శ్రీశ్రీనివాసంనృపతిఃప్రణమ్య । సమార్పయత్తద్విషయంచతస్త్వై ॥ ౧౦౯

కాంచీముపేత్యవరదం ప్రణిపత్యభక్త్యా

తన్నాయకాత్మకమగృహ్యత దండపాణేః

పశ్చాజ్జగామనగరీం ఖలుకాశహస్తి

సంజ్ఞాంసువణముఖరీతటిసి తటస్థాం ॥

౧౧౦

ప్రణమ్యదేవం గిరిజాసహాయం । తద్దేశనాథాత్ రణధారసంజ్ఞాత్

నందస్యనూనోర్వలిమస్యవంశ్యాత్ । కరంగృహీత్వాసజగామవంగా ॥

కృష్ణాభిధానం నృపతినిరీక్ష్య । వంశ్యంమహానంద నృపస్యతస్మాత్

కరంసమాదాయతదాధిపత్యే । భ్యషించదేనం విజితాఖిలారిః ॥ ౧౧౧

శ్రీశైలదేశమభిసంగతవాతదీశం

తంమల్లికార్జునపతిం ప్రణిపత్యభక్త్యా

తద్దేశనాయకతయాస్వ తృతీయపుత్రం

కర్తిష్ఠనామవిదధేధన కాళిదాసః ॥

౧౧౨

గోలకొండనగరీముపశ్రీతే । శాలివాహననృపేమహాబలే

తంమహమ్మదముఖాశ్చతాన్యపాః । మార్గఎవయవనాఃప్రపేదిరే ॥ ౧౧౩

వయంభటాభవేమతే మహిశపాహిస్తతః

సమీరితామితీవతైర్గిరంభిశమ్య భూపతిః

వ్యచింతయన్మనస్యమీక ధన్యురేవమద్భటాః

ద్విజన్మగోవిధాతకాశ్చతాశ్చపాపవృత్తయః ॥

౧౧౪

విచింతయత్యేవతటేశయానే । కృష్ణాఖ్యనద్యామహిపేతుతస్మిన్

నిద్రాముపేతేనిశిభూతనాథః । దయాళురేష్యేదమువాచభూపం ॥ ౧౧౫

అమీషితుశ్చాపబలేనవిశ్వా । మిత్రాత్మజామేచ్ఛజనిప్రవిష్టాః
మదాజ్ఞయేమాన్స్వభటాన్కురుష్వ । మహాబలాన్నైకవిధాయుదా
ధ్యాన్ ॥ ౧౧౮

కించాప్యజయ్యస్తవగోలకొండ । పురీశ్వరోభైరవలక్ష్మనామా । చంద్ర
స్యవంశోహృదిభైరవశం । ధ్యాయన్దాతచ్ఛ్రీణతత్రహేతుం ॥

కృష్ణస్యనిదాకృదభూతుపరాయ । స్సాల్వస్సజాతోద్విజరూపధారీ
తమక్కుభట్టంసముదాహరంతి । సోత్రైవశైలేవసతీంద్రకీలే ॥ ౧౨౦

సరాజ్యకామోమమపూజనాయాం । సక్తశ్చసాక్షాత్కృతభైరవేశః
సంగత్యతేనాద్యవిధాయభృత్యానిమాన్విజేష్యస్యపిభైరవంతం ॥ ౧౨౧

ఇత్యుక్త్వాంతర్ధిమాస్తే ప్రమథగణపతౌ శాలివాహనోవినిద్రః
తైస్సాకంఘ్రేచ్ఛసంఘై నిజభటవిహితైః గోలకొండంప్రవిష్టః
సఖ్యంకృత్వాక్కుభట్టాభిధధరణి సురేణాదరాత్తేనసాకం
యుద్ధాయైవోద్యతోభూద్విజయమభిలషన్భైరవాంకేనరాజ్ఞా ॥ ౧౨౨

నిర్యాతితస్మిన్ కిలభైరవాంకే । సంరక్షణాయాస్యసభైరవోక్రే
వినిర్యయాతంసముదీత్యశాలివాహేక్కుభట్టంసమచోదయత్తుం ॥ ౧౨౩

తమగ్రతఃప్రాప్తమథాక్కుభట్టం । సంస్తూయమానస్యగుణైశ్చవాహం
కృపాణహస్తంసముదీత్యదేవః । సభైరవోంతర్ధిమవాచశీఘ్రం ॥ ౧౨౪

నిహత్యయుద్ధేధసభైరవాంకం । సమభ్యషించన్నగరేతదీయే
సోష్యక్కుభట్టోయవనాంకశీలో । భవన్నరేంద్రోగ్భర్పాదుపాఖ్యః ॥

సపురంయమునాతపేతనో । దధణీల్లితిచయోజనాయతం
ప్రశశాసహితత్రసంస్థితో । ధరణీంధాన్యధనర్థిభూషితాం ॥ ౧౨౬

మహమ్నదాఖ్యం యవనంతుగోల । కొండేనివేశ్యాధిపతింతదన్యం
న్యధాదయోధ్యానగరేనబాబు । సంజ్ఞంస్వయంత్యాస్థితవాన్సఖిల్లీం ॥

అథాక్కుభట్టేనస శాలివాహనః । సమేత్యసాదాఖ్యపురీముపేయవాన్
విజిత్యనందాత్మజమాల్యవన్నప్రసా । న్వయంసరేంద్రంకరణాభిధానకం ॥

ఆదాయతస్మాత్కరమంగదేశం । సంప్రాప్యభూపాత్కరదండపుర్యాః
నాథాదుపాదాయకరంచరామకృష్ణాభిధానాన్నిరగాన్నరేంద్రః ॥ ౧౨౮

గోదావరీతీరగతంపులింద । దేశంగత్తప్తస్యవిభోర్న రేంద్రాత్
రత్నాభిధానాద్విజితాదవాప్య । కరంకలింగానభిలోజగామ ॥ ౧౩౦

నపూసపాటఃకిలరాజరాజ । నరేంద్రభూషేనపురాజితశ్రీః
ప్రసాద్యదుగ్ధాంతదనుగ్రహేణ । చిరంజీవీవేతెపురాణగీతం ॥ ౧౩౧

తస్మైహ్యపుత్రాయస శాలివాహః । స్వయేంద్రజాలాహ్వయ విద్యయైవ
ఉత్పాద్యకంచిత్రురుషంగుణాభ్యం । నిదేశపుత్రంవిజయాభిధానం ॥ ౧౩౨

తతోమహారాష్ట్రముపేత్యదేశం । భూమిత్రసంజ్ఞంతనయంచతుర్థం
తత్రాభిషిచ్యార్థచనర్మదాయా । స్తీరంగతోభూప్రచిగంసభూపః ॥ ౧౩౩

యాచతేనిజసుతగచశృంగిణే । మానసంజ్ఞకమదాచ్ఛపంచమం
భూయఎవనగరంస్వకంముదాప్రాప్యషష్ఠీశరదోహ్యపాలయత్ ॥ ౧౩౪

సపాలయక రాజ్య ముదారశోభం
కదాచిదాగాద్ధిమైలశృంగం
హూణాఖ్యదేశే సముదీక్ష్యకంచిత్ర
మేచ్ఛాధిపం పీతముఖంచ శారం ॥ ౧౩౫

కోసీతిపృష్టాతమహంగిరీశ
పుత్రఃకుమారీ జఠరోద్భవశ్చ
మైచ్చస్యధర్మస్య నిరూపణాయ
జాతశ్చ సత్యవ్రత నిషితశ్చ ॥ ౧౩౬

ఇత్యుక్తమాకర్ణ్య సతస్యశాలి
వాహఃపునస్తం సమువాచధీరః
కీదృక్సధర్మోవదమే మహాత్మ
న్నితీరితస్సోవదదేవమేవం ॥ ౧౩౭

నిర్మర్యాదే మైచ్చదేశేమసేహ
నామాహంనై ధర్మసంస్థాపకోహి
శుద్ధిర్ముఖ్యామానసీదేహ
శుద్ధిర్నైవావశ్యంభావినీమత్పదవ్యాం ॥ ౧౩౮

కుర్వన్నిత్యం నైగమం మంత్రజాపం
ధ్యాయేద్దేవం సూర్యబింబస్థమీశం

దేవస్సీయంచాచలస్సర్వజంతోః

క్రష్టాఖ్యాతః పూజ్యమేనహివిద్ధి॥

౧౩౯

ఇత్యేవంనైచ్చనాథేనప్రత్యుక్తశ్శాలివాహనః

తత్రసంస్థాప్యతం ప్రీత్యాసంపూజ్య పురమాయయా॥

౧౪౦

సశాలివాహనోన్మపావిశాలకీర్తిభూషితః

ప్రశాసితాఖిలక్షీతిదిశశానువిశ్రుతింగతః

కృతానుభిప్రీతిస్సురానుశిర్ఘలం సమచక్షయ

న్నశామయద్దురీతికావశేవిధాయవై రిణః॥

౧౪౧

మహాశ్వమేధకర్మణామహాంతమాచక్షయద్విభుం

మహాధనర్థిభిర్భుజామహీయాసామహీయాసాం

జహతియోంతరాజనాన్ సహశ్రియాససర్వతో

నహీయతేచసర్వదామహే ముఖైశ్శుభైర్గుణైః॥

౧౪౨

సుతోస్యశాలిపేత్రాఖ్యః । పూర్వోక్తేభ్యోన్యపహి

శాలివధక్షననామాస్య । శకహాతాతదాత్మజః॥

౧౪౩

సుహోత్రాఖ్యస్తత్పుత్రోభూత్ । హవిర్హేత్రస్తదాత్మజః

తత్సానురింద్రసాలాఖ్య । స్సపురీం నిర్మమేశుభాం॥

౧౪౪

తస్యామింద్రదావతీనామ్నాన్యం । వసన్ రాజ్యమపాలయత్

మూల్యవాన్నామతత్పుత్రో । యస్స్వనామ్నాకరోత్పురీం

౧౪౫

తస్మిన్ శాసతిఘోరాసీ । దనావృష్టిశ్చతుస్సమాః

క్షుధాతురస్సగహ్వాన్యన్న । మార్ధ్వయథరయేనృపః॥

౧౪౬

తతఃప్రసన్నోభగవా । నాహేదం మూల్యవన్నృపం

త్వద్వంశేపాతిధరణీం । నానావృషిర్భవిష్యతి॥

౧౪౭

మూల్యవత్తనయోజజ్ఞే । శంభుదత్తాభిధానకః

తత్పుత్రోభీమరాజోభూత్ । శ్రీహర్షాపరనామకః॥

౧౪౮

తదాత్మజోవత్సరాజః । తత్పుత్రోభోజసంజ్ఞకః

చరితంతస్యనృపతేః । శ్రుణుష్వాహితమానసః॥

౧౪౯

వత్సరాజోయమాఖ్యాత । సింధురాజాపరాఖ్యయా

సింధులశ్చేతిగదితో । యస్యభోజస్తనూజనిః॥

౧౫౦

వాగీశరాజనామాస్య । భ్రాతాముంజాపరాహ్వయః
జ్యేష్ఠోధారాపురీం రాజ ధాసింకృత్వాశశాన్తైః ॥ ౧౫౧

సింధురాజేనుజేముంజో । బాల్యేభోజస్యసంస్థితే
తం స్వపుత్రమివన్నేహా । త్వశ్య రాజ్యమచీకర్తత్ ॥ ౧౫౨

ముంజోయంపితృవద్రాష్ట్ర । కూటరాష్ట్రంజిగాయవై
మాల్యకేతాభిధాయాస్త । ద్రాజధాన్యాస్సమీపతః ॥ ౧౫౩

తదాచాభూక్యన్మపతి । శ్వేర్యవీర్య మహానిధిః
ద్వితీయతైలపాభిభ్యో । ముంజం యోధయితుంయయా ॥ ౧౫౪

ముంజష్టోడశభిర్వానైః । తేనయుద్ధామహాబలః
పరాజిత్యాపిత స్త్వనైః । తేనచాసీత్పరాజితః ॥ తదిద్ధం ॥ ౧౫౫

స్వదేశసీమాం ముంజోయం । తీర్త్వాగౌదావరీంనదీం
వివేశశక్రీర్విషయం । తదాసీత్సంగరోమహాన్ ॥ ౧౫౬

తత్రముంజఃపరాభూత్ । బలాద్బంధీకృతోరిభిః
భ్రామితశ్చపురేచ్ఛిన్న । శీర్షోభూద్యమలోకగః ॥ ౧౫౭

పంచాధికనవాధిక్య । నవసాహస్రవత్సరే
వై కృతం తదిదంజాత । మితిస్మిత్తుబుధ్ధితం ॥ ౧౫౮

పితృవ్యేనిహతేముంజే । భోజస్సింధులనందనః
పురాభిషిక్తస్తేనైవ । ధారారాజ్యపతిబాహౌ ॥ ౧౫౯

సవిద్వాక్ సర్వశాస్త్రజ్ఞః । కవితాయాం కృతీనృపః
ధనపాలాఖ్యకవినా । కాళిదాసేనచాన్వితః ॥ ౧౬౦

విద్యద్గోష్ఠీ మలంకుర్వత్ । విదుషశ్చాపిమానయన్
కపీనకాన్ సమ్మాన్యా । శాసితస్తైర్వ్యరాజతః ॥ ౧౬౧

ధనపాలేనకవినా । తథాస్థానసదాసదా
ఖ్యాతి స్థిలకమంజర్యాం । ఖ్యాపితాభోజభూపతేః ॥ ౧౬౨

తత్రత్యానేవచశ్లోకా । నత్రాహం విలిఖామితాన్
యేషుభోజమహీభర్తుః । ఖ్యాపితాస్సుగుణాభృశం ॥ ౧౬౩

ధనపాలకవిరచితా స్థిలకమంజరీ శ్లోకాః॥

అస్త్యాశ్చర్యనిధానమబుధ ఇతిఖ్యాతోగిరిః ఖేచరైః
కృచ్ఛాల్లంఘిత దిగ్విలంఘిభిరగ్రామోగ్రామఃస్సౌభృతాం
మైనాకేన మహర్ణవహరతనా సత్యాప్రవేశేకృతే
యెనై కేనహిమాచలశ్శిఖరిణాం పుత్రీతిలక్ష్మ్యోభవత్ ॥

౧

వాస్తిమైస్సృకృతస్సయోవరశతైర స్త్యగ్నికుండోద్భవో
భూపాలః పరిమార ఇత్యభిధయాఖ్యాతో మహీమండలే
అద్వాప్యధతహర్షగర్హదగిరోగాయంతి యస్సార్జుదే
విశ్వామిత్రజయోజితస్సభుజయోర్విష్ణుజితం గుణకరాః॥

౨

తస్మిన్న భూద్విపుకళత్రకపోలపత్ర । వల్లీవితానపరశుః పరమారవంశే
శ్రీవైరిసింహ ఇతిధుభారసైన్యదంతి । దంత్రాగ్రభిన్నచతురర్ణవకూల
భిత్తిః ॥

౩

తత్రాభూద్వసతిశ్రియామహరయాశ్రీహర్ష ఇత్యాఖ్యయా
విఖ్యాతశ్చతురంబురాశిరశనాదామ్నః ప్రశాస్తాభువః
భూపఃఖర్వితనై రిగర్వగరిమాశ్రీసీయకస్సాయ కాః
పంచేషోరివయస్య పౌరుషగుణాఃకేమాంస లగ్నాహృది॥

౪

తస్యోదగ్రయశాస్సమస్తమస్తసుభటగ్రామాగ్రగామీసుతః
సింహాదుధారశత్రుసింధురతతేః శ్రీసింధురాజోభవత్
ఏకాధిజ్యధనుజతాభివలయావచ్చిన్న భూర్యస్యస
శ్రీమద్వాక్పతిదేవరాజనృపతి ర్వీరాగ్రణీరగ్రజః॥

౫

ఆకీర్ణాంఘ్రితలస్సరోజకలశచ్ఛత్రాదిభిలాంఛనైః
తస్యాజాయతమాంసలాయతభుజశ్రీభోజ ఇత్యాత్మజః
ప్రీత్యాయోగ్య ఇతి ప్రతాపవసతిఃఖ్యా తేనముంజాఖ్యయా
యస్వేవాకృతిరాజభూమిపతి నారాజ్యేభిషి క్తస్స్వయం॥

౬

దేవ్యావిభ్రమసద్గవద్గవసతేః కర్ణావతం సంఖీతేః
సౌభాగ్యపతిపక్షమిందుమహసః సర్గాద్భుతంవేదసః
ధత్రేయోవధిభూతమీక్షణమృతాంశత్రామృతంయోషితాం
యావన్యక్తృత కామమద్భుతమణేస్తస్యాభిరామంవపుః॥

౭

ఆయాతాశరదిత్యుదీర్యముదితై దాఁరైః పురోదశితా
 లీలోద్భాగభవానపాస్సుమనసస్సప్తచ్ఛదత్సృమహం
 యత్సైన్యాగమశంకినామసుహృదామాకృష్టగంధాభవ
 శ్వాసైః ఖేదనిరాయతైర్విదధిరేసద్యశ్శిరోవేదనా॥

౮

శ్రుత్వా యం సహసాగతం నిజపురాత్ త్రాసేన నిర్గచ్ఛతాం
 శత్రూణామవరోధనై జ్వలలవప్రస్యందితి స్యత్పుటాః
 శుభ్రే సద్య నిపల్లవిన్యపవ సేవాప్యాంసవాంభోరుహి
 క్రీడాద్రాచముహుర్ముహుర్వివలితగ్రీవైర్విముక్తాదృశః॥

౯

ప్రాసాదేషు త్రుటతశిఖరశ్వభ్రలభప్రవేళైః
 ప్రాతః ప్రాతస్తుహినసలితై శ్చార్వరై స్సాపితాని
 ధన్యాశ్శూన్యేయదఃనగరే స్థానిలింగాని శాఖా
 హస్తస్థైః కుసుమనికరైః పాదపాపూజయంతి॥

౧౦

యేషాం సైన్యభరాహితోరగపతిశాంతిం ప్రయాతాంబహి
 జాయంతే స్థగితాహిమాంశుమహాసశ్వేతాతపత్రైర్దిశః
 ఆభాంతి ప్రభవోన్మణామితరవత్తేప్యాగతాస్సీనయా
 యస్యా నేకజనాకులేనిజవపుర్వాతా సుభామండలే॥

౧౧

నస్వప్నేషిసమాశ్రితారిపుజనం మూనింగతానోన్నతౌ
 లగ్నా సాధుగుణద్విషాంశుచితయాకర్ణేన దుష్టాత్మనాం
 నిర్దోషాహససేన దిక్షుగమితేత్యాత్మీయ వార్తామివ
 వ్యాకర్తుం ప్రజతిస్మయస్యతరసాకీర్తిస్సురేంద్రాలయం॥

౧౨

ఇత్యేతే ధనపాలకవి విరచితాః శ్లోకాః॥

—* భోజరాజ్ఞ శ్శాసన మిదం *—

జయతిప్ర్యామకేశోసా । యస్సగ్రాయబిభర్తితాం
 విందవీం శిరసాలేఖాం । జగద్భీజాంకురాకృతిం॥
 తన్వంతువః స్మరారాతే । కళ్యాణమనిశంజటాః
 కల్పంత సమయోద్దామ । తటుద్వలయపింగళాః॥

పరమభట్టారకమహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీసీయకదేవహ
 వానుభ్యాత్మ పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీవాక్స

తిదేవరాజ దేవపాదానుభ్యాత్మ పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ పర
మేశ్వర శ్రీసింధురాజ దేవపాదానుభ్యాత్మ పరమభట్టారక మహారాజా
ధిరాజ పరమేశ్వర శ్రీభోజదేవకుశలీ॥

నాగహ్రదపశ్చిమపథ కాంతః పాతివీరాణకే సముపాగతాః స
మస్తరాజ పుగుమాః బ్రాహ్మణోత్తరాః ప్రతినివాసిపటకిలజనపదా
దీంశ్చ సమాదిశతి॥

అస్తువస్తువిదితం.

యథాఅతీతాష సప్తత్యధిక సహస్రక సంవత్సరే మాఖాసిత
తృతీయాయాంరవాపుదగయన పర్వణికల్పిత హలానాంలేఖ్యే శ్రీమ
ద్ధారాయామవస్థితైరంభోభిన్నా తాచరాచర గురుంభవానీపతిం సమ
భ్యర్చ్య సంసారస్యాసారతాండవ్యా॥

శ్లో॥ వాతాభ్రవిభ్రమమిదం వసుధాధిపత్య
మాపాతిమాత్రమధురోవిష యోపభోగః
ప్రాణాస్తృణాగ్రజలబిందుసమానరాణాం
ధర్మస్సఖా పరమహాపరలోకయానే॥

౨

భ్రమత్సంసారచక్రాగ్ర । ధారాధారామిమాంశ్రియం
ప్రాప్యయేనదదుస్తేషాం । పశ్యాత్తాపః పరంఫలం॥

ఇతిజగతోవినశ్వరం స్వయాపమాకలయ్య ఉపరివిలిఖిత గ్రామః
స్వసీమాతృణాగోచరయూతి పర్యంత స్సహిరణ్యభాగభోగః సపరికర
స్సర్వదాయ సమేతో బ్రాహ్మణధనపతి భిట్టాయభిట్ట గోవిందసుతా
య బహ్మచాశ్వలాయన శాఖాయత్రిప్రపరాయ వెల్లవల్ల ప్రతిబద్ధ
శ్రీవాదావినిర్గతరాధ సురసంగ కర్ణాటాయమాతాపితోరాత్మనశ్చపుణ్య
యశోభివృద్ధయై దృష్టఫల మంగీకృత్య ఆచంద్రార్ణవక్షీతి సమకాలం
యావత్సరయాభక్త్యాశాసనేనోదకపూర్వం ప్రతిపాదిత ఇతి మత్వాయ
ధాదీయమాన భాగభోగకరహిరణ్యధిక మాజ్ఞాశ్రవణ విధేయైర్భూ
త్వా సర్వమస్మై సముపనేతవ్యం । సామాన్యం చైతత్పుణ్యఫలంబు
ధ్వా అస్మద్వంశే జైరనైరపిభావిభోక్తృభిరస్మత్ప్రద త్తథర్కాదాయో
యసునుమంతవ్యః॥ పాలనీయశ్చ॥ ఉక్తంచ॥ బహుభిర్యనుధాదత్తా ।

రాజభిస్సగరాదిభిః । యస్యయస్యయధాభూమిః । తస్యతస్యతదాఫలం॥

యాసీహదత్తానిపురానరేంద్రైః । దానాని ధర్మార్థయశస్కరా
ణి । నిర్మల్యవాంత ప్రతిమానితాని । కోనామసాధుః పునరాదదీత॥

అస్మత్కులక్రమముదార ముదాహరద్భిః । అన్యైశ్చదానమిద
మభ్యనుమోదసీయం । లక్ష్మ్యస్తటుత్సలిల బుద్బుదచంచలాయాః ।
దానంఫలంపరయశః పరిపాలనంచ॥

సర్వానేతాభావినః పార్థివేంద్రాః । భూయోభూయోయాచ
తేరామచంద్రః । సామాన్యోయంధర్మనేతుర్నరాణాం । కాలేకాలేపా
లసీయోభవద్భిః ॥

ఇతికమల దళాంబుబిందుడోలాం
శ్రీయమనుచింత్య మనుష్యజీవితంచ
సకలమిదముదాహృతంచ బుధ్వా
నహిపురుషైః పరకీర్తయోవిలోప్యాః ॥

ఇత్యష సప్తత్యుత్తరసహస్రసంఖ్యాకేభ్యే చైత్ర శుక్ల చతుర్ద
శ్యాం స్వయమాజ్ఞామంగళంమహాశ్రీః । స్వహస్తాయం భోజరాజస్య ॥

ఏవంభోజఃపితృవ్యదత్తం రాజ్యమధివసన్ వసంత ఇవరంజిత స
కలసుమనోగణః ఫణీంద్ర ఇవసహస్రముఖముఖరితవిద్యః ఖద్యోతఇవ
స్వతేజ సావిత తదిగంతరాశో మాళవేంద్రపురీమధ్యతిమ్మత్ ॥ ౧౬౪

విభ్రష్టధర్మామధవీత్యుపధీన్విం । భోజోవిజేతుంహరితఃప్రతస్థే
చమ్యాపరీతోదశభిస్సహస్రైః । స్సకాళిదాసస్సహవిప్రవర్గః॥ ౧౬౫

సింధోప్రతీరంసరితఃప్రపన్నో । గాంధారకాశ్మీరముఖాననేకా
విజిత్యదేశాకరమాదదానా స్తదీశ్వరేభ్యోనిరగాన్నరేంద్రః ॥ ౧౬౬

మేచ్ఛస్తుయఃకోపిమహమ్మదాఖ్యః । సాచార్యశిష్యోన్యపమభ్యుపేతః
సృపశ్చగంగాంబుభిరిందుమాళిం । పంచామృతైశ్చాప్యభిషిచ్ఛభక్త్యా॥

ధూపేనదీపేనచదివ్యభోజ్య । నివేదనేనాపినుమైస్సురూపైః
ఆరాధయామాసతతోనిశాయాం । స్వప్నేప్రసన్నోగిరిశోభ్యవాదీత్ ॥

సతేనజయ్యోతిబలస్సశిష్యో | వాహీకదేశాధిపతిర్నరేంద్రః
మహామదోతిప్రతియాహిపుణ్యక్షేత్రంమహాకాళపదంమదీయం || ౧౬౯

ఇతిశ్వరోక్తం వచనంనిశమ్య | భోజేప్రబుద్ధేనిజమేవదేశం
సంప్రస్థితేభ్యేత్యమహామదస్స | మ్లేచ్ఛాధిపాభోజమువాచభూపం || ౧౭౦

దేవస్తవాయం మమదాసభూతః | భుక్తైమదుచ్ఛిష్టమతినరుచ్యా
తతశ్చసమేచ్ఛపథేచకార | రుచింసరేంద్రో వచసేనతేన || ౧౭౧

తతోమహారోషయుతస్తుకాళి | దాసోనిహంతుంతముదగ్రవేషం
మహామదంమేచ్ఛపతినవార్ణ | మంత్రంజపాద్రివరాత్మజాయాః || ౧౭౨

జపానుగుణ్యేనచహేమతర్పణే | చకారవిద్వానధసోపిభస్మసాత్
బభూవతచ్ఛిష్యగణాశ్చపాధ్వసాత్ | అవాపురాత్మీయనివాససీవృతః ||

పైశాచరూపంసమవాప్యతస్యాం | రాత్ర్యాంసభోజంసమువాచభూపం
ఆర్యాదృతంధర్మమహస్యరాజన్ | మ్లేచ్ఛంచరామీమమథాజ్ఞయేశః || ౧౭౪

విచ్ఛిన్నలింగా విశిఖామదీయా | స్సశ్శశ్రివోమేకులజాభవేయుః
తుచ్ఛాచభాషాప్రచరేచ్ఛతేషు ధాత్వదీయేషుతుసంస్కృతావాక్ ||

ఇతిరయిత్వావచనంప్రణమే | మహామదేభోజనృపస్ససేనః
స్వదేశమాగాత్సజయన్ సవత్సాన్ | యశస్తతాశోదితతప్రకాశః || ౧౭౬

శృణ్వన్కవీనాముశదీర్గిరస్తాః | సంమానయంత్రాప్రతివర్ణలతైః
ధన్వన్తకనత్కంకణరాంకవాద్యైః | భోజస్తతేజఃప్రసరోవిరేజే || ౧౭౭

సంపత్సరాణాం ధరణీంసమృద్ధాం | పంచాశతాసంపరిపాల్యవీరః
హతోరణేఘూర్జరచేదిపాభ్యాం | స్థానంసురాణామగమన్నరేంద్రః || ౧౭౮

తస్యాత్మజోభూదుదయార్కనామా | తంశంభుదత్తాహ్వయమప్యశంతి
విశాలదేవాఖ్యనృపస్యయుధైః | మహమ్నదీయైరభవత్సహాయః || ౧౭౯

విశాలదేవోగజసీన్మపాలం | మ్లేచ్ఛాధిపంతస్యసహాయభావాత్
జగాయసోయంతుదశాబ్దకాలం | శశాసరాజ్యం విజితారివర్గః || ౧౮౦

విక్రమార్కశకేతీతే సహస్రేశరదాంతదా
పడశీత్యుత్తరేయద్ధం తద్భభూవేతివిశ్రుతం || ౧౮౧

ఉదయార్కస్యతనయో బిందుపాస్రమాహ్వయః
ఘూర్జరేణన్యపాలేన విజితోయంవివాసితః

బిందుఖండాభిదగనూత్నం ధనధాన్యసమాచితం
రాష్ట్రం నిర్ణాయజగతీం పాలయామాసరంజయన్ ॥ ౧౮౨

తత్సత్తోరాజపాలాఖ్యః గుణీసజ్జనరంజకః
రాజపాలస్యతనయో మహీనరసమాహ్వయః ॥ ౧౮౩

మహీనరాత్మజస్సమ శర్మారామశివాపరః ॥ ౧౮౪

తస్యాత్మజః కామకర్మా భూమిపాలస్తదాత్మజః
సజత్వానృపతీన్ సర్వాన్ వీరసింహాభిభామగాత్ ॥ ౧౮౫

భూసరోనామనగరంతే నభూవివరేకృతం
రంగపాలాభిదోయస్యాత్ తనయోవినయోజ్జ్వలః ॥ ౧౮౬

భూమిపాలో రంగపాలం ప్రజాపాలనకర్మణి
నివేశ్యవిపినయాతో బ్రహ్మధ్యాయన్ దివంయయా ॥ ౧౮౭

రంగపాలస్యతనయః కల్పసింహాఖ్యయాశ్రుతః
సగంగాతటినితీరే కల్పక్షేత్రేశుభావహే ॥ ౧౮౮

కలాపనగరంనామ విరచయ్యపురంవరం
తత్రస్థితః ప్రజాస్సర్వాః పాలయామాసధర్మతః ॥ ౧౮౯

కల్పసింహస్యతనయో గంగాసింహశ్చిత్తస్మృతః
ఇత్యేతేననరపాలానై ప్రమరాన్వయసంభవాః ॥ ౧౯౦

ఇతి శ్రీశోభనాద్రీశనైభవే మహాకావ్యే చరమఖాగే
కలియుగరాజచరిత వర్ణనే ప్రమరవంశ
చరిత వర్ణనం నామ
చతుర్థస్కంధః.

శ్రీమతే శోభనాదీశాయనమః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

చపహనివంశ్యచరితం.

—:—

యస్తప్రమరస్యానంతరశ్చ పహన్తిస్థద్భ్రాతారాజపుత్ర విషయాధిపతి
రజమెరపురాధిపాతాతస్యతోమరోనామతనయస్సమజని || ౧

అజోబ్రహ్మతుమాలక్ష్మీ । స్తయాయన్నగరంకృతం
అజమేరపురంనామ్నా । ప్రసిద్ధంతన్మహీతతే || ౨

తోమరఃపాధివైర్లింగై । రారాధ్యశశిశేఖరం
తద్దత్తమంద్రప్రస్థాఖ్యం । పురమాస్థాయరాజ్యకృత్ || ౩

భ్రాతాశ్వమలదేవాఖ్య । స్తామరస్యానుజశ్రుతః
అజమేరపురేరాజ్యం । చకారభ్రాతృశాసనాత్ || ౪

మహాదేవస్తతోజాతో౨ జయనామాతదాత్మజః । వీరసింహస్తతోజజ్ఞే
బిందునూరస్తదాత్మజః । తస్యవీరాసుతాజాతా । సుతోవీరవిహ
తకః || ౫

దదాతాంవిక్రమార్కాయ । వీరాంస్పృహతయేపితా
మాణిక్యోనామతనయో । జజ్ఞేవీరవిహతకాత్ || ౬

మాణిక్యస్యతమాజోభూత్ । మహాసింహాఖ్యయాశ్రుతః
చంద్రగుప్తస్తతోజజ్ఞే । తస్యనూనుప్రతాపవాన్ || ౭

మోహనస్తనయస్తస్య । శ్వేతరాయస్తదాత్మజః
నాగవాహస్తతోజాతో । లోహధారస్తుతత్సుతః || ౮

తత్సూనుర్వీసింహాఖ్యః । విబుధస్తత్సుతోభవత్
తత్పుత్రచంద్రరాయాఖ్యః । జజ్ఞేహరిహరాత్మజః || ౯

సుతోహరిహరస్వాభూత్ | వసంతోనామవిశ్రుతః
బలాంగస్తస్యతనయః | ప్రమథస్తత్సుతోభవత్ || ౧౦

అంగరాయస్తతోజాతో | విశాలాఖ్యస్తదాత్మజః
శార్ఙ్గదేవశ్చతత్పుత్రో | మంత్రదేవస్తుతత్సుతః || ౧౧

జయసింహస్తతోజాతో | మంత్రదేవాన్మహీపతేః
సజిత్వానిఖలాదేశాన్ | ఆజిత్వావిపులంధనం
యజ్ఞేనారాధయామాస | దేవంజగదధీశ్వరం || ౧౨

సుతోబూజయసింహస్యా | నందదేవశ్చతస్మృతః
సోమేశ్వరస్తతోజాతః | సోమశేఖరకింకరః || ౧౩

తోమరాన్వయజాతస్య | చేంద్రప్రస్థపురీశితుః
అనంగపాలనృపతేః | తనయాంకీర్తిమాలిసిం
ఉద్వాహ్యతస్యాంజనయా | మాసత్రీతనుజన్మనః || ౧౪

ప్రథమోదుందుకారోభూత్ | మధురాపురనాయకః
ద్వితీయస్తుకుమారాఖ్యః | స్వరాజ్యమధితస్థివాన్ || ౧౫

మహీరాజస్తృతీయోభూత్ | దేహళీనగరాధిపః
సహాద్ధీననృపస్వాభూత్ | వశంప్రాప్యమృతింగతః || ౧౬

చపహానేరయంవంశః | తృతీయస్యాపిచశ్రుణు || ౧౭

యశ్శుక్లఃప్రమరభ్రాతా | ద్వితీయస్సధరాధరం
ప్రాప్తోశైవతకంనామ్నా | తపసారాధయద్ధరిం || ౧౮

తస్యాధిష్ఠానమదిశత్ | ద్వారకాయదునందనః
స్థిత్యాత్రసభూపాలో | దేశమానర్తమాదిశత్ || ౧౯

విష్వక్సేనస్తుతస్తస్య | జయసేనస్తదాత్మజః
విసేనస్తత్సుతోజజ్ఞే | తతోమిధునముద్బభౌ || ౨౦

మోదసింహాపుమాస్తత్ర | ప్రమోదాఖ్యాభవద్వధూః
విక్రమార్కమహీభతే | ప్రమోదామదిశత్ప్రీతా || ౨౧

మోదసింహస్యతనయ | సింధువర్మాఖ్యయాశ్రుతః
విహాయసపితుస్థానం | సింధోఃపారమధిష్ఠితః || ౨౨

సింధుద్వీపాభిధోజ్ఞజ్ఞే । తనయస్సింధువర్మణః
శ్రీపత్తిస్తత్సుతోరాజీ । సింధుతీరముపాశ్రితాన్ ॥ ౨౩

పులిందాన్వయసంజాతాన్ । జిత్వాశ్రీపతినామకం
వినిర్మమేదేశమన్యం । భోజవర్మాతదాత్మజః ॥ ౨౪

ఋణవర్మాతతోజ్ఞజ్ఞే । చిత్రవర్మాతదాత్మజః
సచిత్రనగరింరాజా । వనమధ్యేవినిర్మమే ॥ ౨౫

ధర్మవర్మాచతుస్సూనుః । కృష్ణవర్మాచతుత్తుతః
ఉదయస్తత్సుతోజాతో । యః పురీముదయాంవృథాత్ ॥ ౨౬

వాశ్యకర్మాహ్వయస్తస్య । నూనుర్జగతివిశ్రుతః
ధర్మాభేయోకరోద్వాపి । నూపకాసారమంటపాన్ ॥ ౨౭

బాదంష్ట్రేచ్ఛరాజానం । జిత్వామహాతిసంగరే
పైశాచానపిచష్టేచ్ఛాన్ । హరేశుత్పవమాతనోత్ ॥ ౨౮

గుహిలస్తత్సుతోజాతః । కాలభోజస్తదాత్మజః
రాష్ట్రపాలస్సుతస్తస్య । వైష్ణవీంశక్తిమార్చయత్ ॥ ౨౯

ఆరాధితాహరేర్మాయా । ప్రసన్నాతస్యభూపతేః
మహావతీంపురీంకాంచి । నిర్మాయప్రాదిశన్మదా ॥ ౩౦

తత్రస్థితస్సరాజేంద్రః । ద్వాదశాబ్దమవప్రజాః
విజయఃప్రజయశ్చేతి । సుతౌతస్యప్రకీర్తితౌ ॥ ౩౧

ప్రజయఃత్యక్తనగరః । గంగాకూలముపాశ్రితః
తపసారాధయామాస । ప్రసన్నాసాబవీన్నృపం ॥ ౩౨

కిమభీష్టంసరేంద్రేతి । సయయాచేపురంసవం
హయంతతస్సప్రాయచ్ఛత్ । దేవితస్మైమహీభుజే ॥ ౩౩

ఆరుహ్యతంమహీపాలః । ఛన్నాతుఃప్రస్థితోదిశం
దక్షిణాంసావితస్యాగ్రే । గచ్ఛద్వేణువినాదినీ ॥ ౩౪

అనుగచ్ఛన్సతాంభూపః । ప్రాచ్యాందిశిపురంవరం
కన్యాకుబ్జాహ్వయంనామ్నా । ప్రాపదేవ్యాకృతంశుభం ॥ ౩౫

పక్షిణాచిహ్నితంతత్తు । మర్కణాభ్యేనకేసచిత్
గంగయాచోత్తరేవిత । మధ్యతిష్ఠన్నప్రోత్తమః ॥ 3౬

తస్మైదశానుతందేవీ । వేణుకాఖ్యంమహాబలం
కన్యావతీసమాఖ్యానా । ముద్వాహ్యచతయార్హితాం ॥ 3౭

అశూతతస్యాంమాత్రంశ । జాతాస్సప్తకుమారికాః ॥
శీతలాపార్వతీకన్యా । పుష్పవత్యపికాళికా
గోవర్ధసీచసింధూరా । చేతినామభీరుజ్వలాః ॥ 3౮

ఎకదాతస్యగృహిణీ । వేణుకస్యమహీపతేః
తంతునాఘటమాబధ్య । కూపేవ్యసృజదంబుని ॥ 3౯

దృష్ట్వాతత్రస్త్రియోబహ్వీ । రాత్నానంచైకవస్త్రకాం
విమనావిఘటారాజ్ఞీ । గృహమేత్యపునస్వకం ॥ ౪౦

సప్తాత్మనఃపుత్రికాస్తా । చంద్రోపలయాపిణీః
అధనిర్భత్యరాజాతాం । పత్నీంవేణుకభూపతిః
తయాసంగమ్యతనయం । ధర్మావ్యయమజీజనత్ ॥ ౪౧

ఆర్యావర్తాధిపాధర్మో । మహీచంద్రమనూతవై
చంద్రదేవస్తతోజాతో । మందపాలస్తదాత్మజః ॥ ౪౨

ససర్వాన్సృపతీజిత్వా౭ ర్యావతకంసమపాలయత్
కుంభపాలాహ్వయోజాతో । మందపాలతనూజనిః ॥ ౪౩

రాజనీయపురాధీశం । మ్లేచ్ఛరాజ్యంమహామదం
జితారినికలంస్వంచ । ప్రత్యుద్యాతంనిరీక్ష్యసః ॥ ౪౪

ప్రణమ్యకుంభపాలస్త । ద్దత్తంబహుధనంవరం
అవాపసాపినగరిం । స్వీయాంమ్లేచ్ఛపతిర్యయా ॥ ౪౫

దేవపాలస్తస్యనూనుః । అనంగసృపతేస్సుతాం
చంద్రకాంతాంసముద్వాహ్య । నిజగ్యేభూపతీబహూక ॥ ౪౬

జయచంద్రదోరత్నభాను । స్తస్యపుత్రౌశ్రుతౌభువి
ఆర్యావతకస్యపూర్వాంచో । దీచీంతౌతురరక్షతుః ॥ ౪౭

రత్న భానో స్తనూజస్తు । లక్షణాభ్యోమహాబలః
కురుక్షేత్రేరణంకృత్వా । మృత్వాత్రిదివనూయయా ॥ ౪౮

య స్తృతీయః ప్రమరభాతా పరిహారకాభ్యోధర్వణ వేదీతేనసమారా
ధితాశక్తిదేవీప్రసన్నా చిత్రకూటగిరౌ కళింజరంనామ కించననగ
రం నిర్మాయతస్మైదదా యత్ర కలిర్నిర్బద్ధస్తేనతస్య కళింజరమితి
నామ విశ్రుతవిభూతే ॥ ౪౯

సతతనగరేతిష్ఠక్ ద్వాదశాబ్దం రాజ్యమపాలయత్ ॥ ౫౦

తస్య గౌరవర్మా ఘోరవర్మాచేతి పుత్రద్వయముదభూత్ ॥ గౌరవర్మా
పితురనంతర మధిష్ఠితపదస్సహజం ఘోరవర్మాణం నిజపదేభిషిచ్య
స్వయం గౌడదేశేరాజ్యం చకార ॥ ౫౧

గౌరవర్మణస్సుపణాభిధ స్తనయస్సమజని ॥ తస్యచరూపణః । తస్యచ
కారవర్మా ॥ ౫౨

పతుమహాలక్ష్మీ మారాధ్యస్వనగరే తామావాసయిత్వా తస్యాప్రసా
దేన భోగాభిదం పురుషం భోగవతీనామ స్త్రీయంచ జనయా
మాస ॥ ౫౩

భోగవతీతు విక్రమార్కాయదత్తాభవత్ ॥ భోగోమహారాజః పిత్రాలం
భిత నిజపదః కలివర్మాణం తనయమసూత ॥ ౫౪

కలివర్మాచదేవీం కాళికామారాధ్య ప్రసన్నయాతయా సంకల్పత ఎవ
నానాపిధకుసుమకలితాభిర్విరచితం కలికేతిభువి ప్రసిద్ధిముపగతం
కించ నపురం నిర్మాయ ప్రదత్తమధిష్ఠాయానుష్ఠితరాజ్యతంత్రః కాళి
కాఖ్యం తనయమజీజనత్ ॥ ౫౫

కాళికస్యకాత్యాయనాఖ్యస్తనయోజజ్ఞే ॥ ౫౬

తస్మాద్దైమవతః । తతశ్చివవర్మా । తస్మాద్భవవర్మా । తస్యచమిత్రవర్మా
తతోభోజవర్మా । సపితూపదంవిహాయకస్మింశ్చిద్వనప్రదేశే భోజ
రాష్ట్రం నిర్మాయరాజ్యమకరోత్ ॥ ౫౭

సత్సాధ్యవచనానమజని తస్యతువింధ్యవర్గా । సత్సాధ్యవచనానమజని
యం రాజ్యం సత్సాధ్యవచనానమజని సత్సాధ్యవచనానమజని

తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః ।
తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః ।
తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః ।
నిర్మలతా తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః ॥

తస్మాత్ గంగాదేవః । తస్మాత్ గంగాదేవః । తస్మాత్ గంగాదేవః । తస్మాత్ గంగాదేవః ॥ ౬౦

సత్సాధ్యవచనానమజని తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః ॥ ౬౧

తస్మాత్ గంగాదేవః । తస్మాత్ గంగాదేవః । తస్మాత్ గంగాదేవః । తస్మాత్ గంగాదేవః ॥ ౬౨

సత్సాధ్యవచనానమజని తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః ॥ ౬౩

తస్మాత్ గంగాదేవః । తస్మాత్ గంగాదేవః । తస్మాత్ గంగాదేవః । తస్మాత్ గంగాదేవః ॥ ౬౪

అనందాదాదేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః ।
దేవముపేతస్త్రాత్యం రాజానం విజిత్యత్రాత్యం మహావతిం నామ
నగరీ మధ్యతివత్ ॥ ౬౫

తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః ।
రీమాయాం నిర్మలతా కృతవనతిః పరిపాలితరాజ్యస్సహాధిపతి
న మేచ్ఛభూషేన యుధినిహతః కురుక్షేత్రే శరీరం తత్సాధ్య ॥ ౬౬

యస్తు ఘోరవర్గా కలింజరపురాధిపః తస్య శామూలస్సుతస్సుమ
జని ॥ ౬౭

తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః । తస్మాత్ శుభసేవః ।
ప్రసిద్ధా ॥ ౬౮

ఇతి శ్రీశోభనాద్రీశవైభవే మహాకావ్యే భవిష్యద్రా
జవంశచరితవణానే బౌద్ధావతారప్రస్తావే చప
హన్యాది వంశ వణానం నామ
పంచమస్కంధః ॥

శ్రీ శోభనాద్రీశవైభవే చరమభాగే వష్టస్సర్గః ప్రారభ్యతే.

పృథ్వీరాజాదిచరితం.

ఎవమగ్నివంశ్యానాం ప్రమరచపహాని శుక్లపరిహారకాఖ్యానాం త్రి
యవరాణామన్వవాయసంభవైః శ్రుతిస్మృతి ప్రతిపాదిత పరమవై
దికధర్మనిరతై ర్మహీవతిభి రార్యావత్ పరిక్షితే సర్వేషుచజ
నేషు ధర్మపరాయణేషు తానసుసృత్యమైచ్ఛేషు నిఖలేషు ధార్మి
కా మవలంబమానేషు కలిస్సృష్టాన విభంశ చకితస్సహైవ మైచ్ఛ
యాపత్యానీలాద్రిగతః తత్ర కృతవసతిం పరమపురుషం భగవం
తం శ్రీమన్నారాయణం ప్రతిద్వాదశాబ్దం విహితారాధనస్తం ప్ర
సాద్యబహ్విభిస్తుతిభిరతోషయత్ ||

భగవానపికలికృపస్తుతి ప్రీతస్తమిదమువాచ ||

౧

తవప్రియార్థం ధరణౌకలేహం । మహావతీనామ్నిపురేవతీర్వ
న్యపాహానిమ్యామితవారిభూతాః । మైచ్ఛాఃపునర్యత్ప్రధితాభవేయః ॥ ౩

ఇత్యుక్త్వాంతహితేదేవే । కలిఃపరమితోముదం
సహైవపత్యానిరగా । నీలాద్రేస్వపదంప్రతి ||

౪

ఎతస్మిన్నేవసమయే । వాక్సరోగ్రామస్థితా వ్రతపానామకాచిదాభీరీ
నవదుర్గావ్రతేన నవవర్షా చండికామారాధ్యవ్రతాంతే ప్రసన్న
యాతయావరాయచోదితా రామకృష్ణసహా మద్వంశే భవేతామి
తి వరంతాంవ్రవే ||

౫

తతస్తథాత్విత్యుక్త్వాదేవ్యామంతహితాయాం కాలేచ కతిపయోగతే
వసుమాన్నామకశ్చన ప్రమరవంశ్యో నృపతిరాభీర్యాస్తస్యా యా
పదర్శనమోహితస్తా ముద్వాహ్య స్వనగరమాసీయతస్యాముభౌతన
యావనూత । దేశరాజో వత్సరాజశ్చేతి ।

తాచ శతహస్తిసమానబలా సర్వానపి పృథ్వీపతీః యుధివిజిత్య రా
జ్యం వితేనతుః ॥ ౮

యశ్చపహానివంశ్య సోమేశ్వరసుతః పృథ్వీరాజః యశ్చశుక్లవంశో
దేవపాలనూనూ రత్నభానుభ్రాతా జయచంద్రస్తయో దిదం మ
హచ్ఛరితం పురాణసిద్ధం ప్రవచ్ఛి ॥ ౯

తోమరాన్వయసంభవేన ఇంద్రప్రస్థపురాధిపేనా నపత్యేనా సంగపాల
మహిపతినా సంతానార్థం శైవమఖమనుతిష్ఠతా శివప్రసాదలబ్ధ
మహితృయుగ్మేన స్వస్య ద్వితీయపుత్రికాయాం కీర్తిమాలిన్యాం
జాతాయ దుందుమార కుమారకృష్ణయో రనుజాయ పృథ్వీరాజా
య స్వరాజ్యమదాయ ॥ ౧౦

అనంగపాలస్య ప్రద్యోతో విద్యోత ఇతి ద్వా చంద్రవంశ్యో క్షత్రి
యా మంత్రిణౌ బభూవతుః ॥ ౧౧

ప్రద్యోతస్య పరిమళోనామతనయో లక్ష్మనేనాధిపస్సమజని ॥ ౧౨

విద్యోతస్యమహాభీష్మసింహాభిదః గజనేనాధిపతిః పుత్రస్సమజని ॥ ౧౩

పృథ్వీరాజోప్యనంగపాలేన ప్రతిపాదిత రాజ్యభరః తస్మిన్ తపనే హి
మాద్రిముపగతే తౌ మంత్రిణౌ సహసుతౌ విప్రియా విజ్ఞాయ స్వ
రాజ్యాన్నిరకాసయత్ ॥ ౧౪

తాచ మంత్రిణౌ సహతనయా కన్యాకుబ్జపురాధిపం పృథ్వీరాజమా
తృవ్యసు రనంగపాల ద్వితీయదుహితః చంద్రకాంత్యాః పుత్రం జ
యచంద్ర ముపేయతుః ॥ ౧౫

పురాకశ్చన జయశర్మాఖ్యోవిప్రో హిమాచలే చపశ్చరన్ కంచనాతి
విస్మసీయం భూపతీనా ముత్సవం నిరీక్ష్యోత్కంఠితమనా రాజ్యాధిప
త్యే మనశ్శకార ॥ ౧౬

సతుత్యక్తదేహో జయచంద్రాఖ్యయా చంద్రకాంత్యాం జాత ఇతి
పౌరాణికై కథ్యతే ॥ ౧౭

తస్య జయచంద్రస్య రత్నభానురనుజః తస్య ద్వాదశపత్నీన్ రాజ
కుమార్యోబభూవుః ॥ ౧౮

తానుతిలకాఖ్యాయాం కస్యాం చిత్తత్వాం గంగాసింహస్య నృపతే
 ర్భగిన్యాం వీరమతీత్యపరనామ్నాం శివప్రసాదేన నకులాం శో
 లక్ష్యణనామాతనయస్సంజ్ఞే ॥ ౧౮

జయచంద్రస్య చ షోడశపత్నోభవత్. తాను గౌడ భూపతే స్తన
 యా దివ్యవిభావరీనామ కాచన మహిషీ బభూవ । తస్యాశ్చ దాసీ
 సురభావనీతి విశ్రుతా ॥ ౧౯

తాను మహిషీష్వలభాపత్నో జయచంద్ర స్వమహిషీ దాసీం సురభా
 వనీం నిరీక్ష్య కామపీఠిస్తయా సంగమ్య సంయోగినీం నామకాం
 చిత్సుత్రికామనూత ॥ ౨౦

ఏవంస్థితే జయచంద్రో మహీపతిః పృథ్వీపాల నిష్కాసితౌ స్వవిధం
 ప్రాప్తౌ ప్రద్యోత విద్యోతౌ నిష్కాపకారణ మపృచ్ఛత్ ॥ తౌ చై
 వమూచతుః ॥ ౨౧

తవమాతృష్వసుస్నానుః । పృథ్వీరాజోమహీపతే
 అనంగపాలస్వమహీం । ఏకవవాధితిష్ఠతి ॥ ౨౨

తత్రన్యాయ్యంవచస్తావా । మూచివంతౌమహీనృపం
 జయచంద్రోవ్యర్థరాజ్యం । మాతామహాధనాత్మకం ॥ ౨౩

భున క్తుధర్మతో రాజే । త్యతస్సకుపితోభృశం
 ఆవాంనిష్కాసయామాస । స్వరాజ్యత్సహపుత్రకౌ ॥ ౨౪

శ్రుత్వైతంమంత్రివచనం । జయచంద్రమహీపతిః
 మంత్రిణౌ తౌ సకౌకృత్వా । తత్సుత్రావశ్యహ స్తిపా ॥ ౨౫

విభాయచమహీ గాజ । విజయేకృతనిశ్చయః
 వితేనేత్రవిద్వేషం । సర్వక్షత్రియనాశనం ॥ ౨౬

దదాచతాభ్యాం మంత్రిభ్యాం । పురంప్రాదాన్మహీపతిం
 జీవనాయతుయాంభూపం । లేభేజిత్వామహీపతిం ॥ ౨౭

కించైతయోర్విరోధస్య । హేతుమన్యం నిశామయ
 మహిపతేస్వనుఃపుత్ర్యౌ । అగమామలినాహ్వయే ॥ ౨౮

అగమాభూమిరాజస్య । పత్నీ పరిమళస్యతు
అదాయిజాలినాభాత్రా । మహీపతి మహీభుజా ॥ ౨౯

స్యాలంఘ్యో వినిర్జిత్య ! పురాచ్చనిరకాసయత్
జయచంద్రస్తదాద్యానీ । దనయోర్విగ్రహేవరః ॥ 30

సోంతఃప్రజ్వలితోమంత్ర । నిష్కాసనసమేధితః
జయచంద్రస్యపృథివీ । రాజస్యచమహత్తరః ॥ 31

ఎవం మహతివిద్వేషే ప్రవర్థమానే షోడశలక్షసేనాధిపా జయచంద్రః
పృథివీరాజాయ కాంచనపత్రికాం ప్రేషితవా ॥ 32

మాతుఃపితృర్కమచవాయమనంగపాల
రాజ్ఞోధనం కథ మరేత్వ మహైక ఎవ
భుంక్తే ద్యమహ్యమపిచాధా మముత్రదేయా
నోచేన్నదస్త్రం పరివిహిత దేహకస్యాః ॥ 33

ఇతినీశమ్య జయచంద్రవచనం పృథివీరాజా తస్మై స్వదూతముఖే
నైవం సందిదేశ ॥ 34

రాజా షోడశలక్షసైన్యపతి రిత్సుత్సాహమత్రాకరోః
నాహం వింశతిలక్షసైన్యమతులం నేష్యేరణాయాధునా
కించాస్యేవిజితామయాస్యపతయః మహ్యంకరంప్రాదిశా
త్వంచాపిప్రదిశాస్యథామమశరై స్సంపీడ్యసేదారుజ్జైః ॥ 35

ఇత్యేవం వచన ప్రతివచనాభ్యా మతిరుష్టహృదయా పరస్పరవిజయ
కామా జయచంద్రమహారాజౌ కదా యుద్ధమాగచ్ఛేదిత్యహమ
హమికయా తత్సరతుః ॥ 36

మిథోభీతౌచతానార్యా । వతఃమతిఃవిభాగశః
బలాదాక్రమ్యదుర్లంఘ్యత్ । పర్యపాలయతాంక్రుధా ॥ 37

ఎత్స్యిన్నంతరే జయచంద్రసుతాయా స్సంయోగిన్యా స్వయంవర మ
హేబభూవ ॥ 38

తత్రాహూతేషునృపతి । స్వఖలేషుచతాంపురీం
ఆగతేషుమహీరాజ । శ్చాస్యాశ్చుత్వావపుర్గుణాః ॥ ౩౯

మోహితశ్చంద్రభట్టఖ్యం । మంత్రిణం స్వమచోదయత్
మూర్తికంస్వణకమయ్యాంస్వీయాం । దత్వా రాజసభాంప్రతి ॥ ౪౦

చంద్రభట్టోపిపృథివీ । రాజమూర్త్యాసమన్వితః
కాన్యకుబ్జంపురంప్రాప్య । ప్రవిష్టోరాజమందిరం ॥ ౪౧

సాతుసంయోగిన్ప్రపాప్తా । సభాంరాజవిభూషితాం
విసృజ్యసర్వాన్ నృపతీన్ । మూర్తికంతామైక్షుతాదరాత్ ॥ ౪౨

ఉవాచపితరంప్రీత్యా । యస్యైతస్యతనుశ్శుభా
తంవృణేహం పతిత్వేన । తస్మైప్రదదేశమాంపితః ॥ ౪౩

అథాహజయచంద్రస్తం । చంద్రభట్టం నృపస్తవ
సహసైన్యోవిజిత్యేమాం । గృహీయాత్సంయుగేత్వీతి ॥ ౪౪

మహీరాజస్తతశ్చంద్ర । భట్టదాకర్ణ్యతద్వచః
సహైవచతురంగిణ్యా । కన్యాకుబ్జంప్రతస్థివాన్ ॥ ౪౫

ఏకలక్షకరిభిర్గుహామదైః । నప్తలక్షతురగైర్గుహాజవైః
స్యందనైరపిసహస్రవంచకైః । లక్షషడ్వ్యుగపదాతిభిర్యుతః ॥ ౪౬

రాజభిప్రీతతసంఖ్యకైర్వరైః । సైన్యపాలకతయాచకారచ ॥ ౪౭

తద్వీంశతిక్రోసమహీతలస్థం । ఆసన్నముద్వీక్యబలంబలాధ్యం
సజ్జీచకారస్వబలంచకన్యా । కుబ్జాధిపస్తద్విజయేధృతాశః ॥ ౪౮

తత్రైకలక్షం కరిణాంతథాప్త । లఘోహయానాంతుపదాతయశ్చ
సహైవలఘోద్విశతానిరాజ్ఞాం । సైన్యంతదిత్థంజయచంద్రరాజ్ఞః ॥ ౪౯

ప్రద్యోతవిద్యోతపరితపార్శ్వః । యద్దేవతస్థేపిచరత్సభానుః
సలక్ష్మణస్తత్పుతరక్షితస్త । ద్వివేశసైన్యంపుథివీమహీశః ॥ ౫౦

తన్మృద్ధమాసీదధచేశనద్యాః । తీరేమిధఃరాజవరేణ్యచమ్యోః
సంపశ్యతాంవిస్మయకారినానా । శస్త్రాస్త్రసంఘైర్దినపంచకేన॥ ౧౦

తస్మిన్యధేమహీరాజ్ఞః । సైన్యేశత్రుభిరర్దితాః
దశసాహస్రకరిణః । లక్షంచాపిచవాజనాం ॥ ౧౧

పదాతయఃపంచలతౌః । రథానాంత్రిశతీతథా
రాజ్ఞాంచద్వేశతేనప్టాః । శస్త్రైరుచ్చవచైశ్చితైః ॥ ౧౨

తద్దైవజయచంద్రస్య । సైన్యేనప్టాఃపరాధిపతాః
నవసాహస్రకరిణః । సహస్రస్యందనాలపి
హయానామేకలక్షంచ , త్రిసోలతౌఃపదాతయః ॥ ౧౩

అహనితధనుషష్టే భూమిరాజ్ఞోతిదుఃఖః
స్వజయమలభమానః రుద్రమారాధయత్తం
సచతనుభిరుదారాం ప్రాప్తవాన్ప్రీతిమృద్ధాం
జయమిధున్మపసైన్యం మోహయామాసదేవః॥ ౧౪

తదనుధరణిరాజసైన్యమావిశ్య శత్రోః
జయవిధుతనయాం తాం ప్రాప్తతద్రూపశోభాం
ముదితహృదుపవీత్య ప్రాపమోహంచసాపి
క్షీతిపతివరరూపం మోహితాభూన్నిరీత్య ॥ ౧౫

జయవిధుతనయాయా ణోలికాంతాముదారాం
పురమనయదధాయం భూమిరాజస్ససైన్యః
జయవిధున్మపసైన్యం తత్ప్రబుద్ధంవిమోహం
ధరణిన్మపతిసైన్యం ప్రాద్రవత్తామవీత్య ॥ ౧౬

అనుద్రుతస్యారీచమూగణస్య । కోలాహలంభూమిన్మహానిశమ్మ
సైన్యార్ధమాస్థాప్యసహోదరాభ్యాం సాకంపురీంప్రాపసరాజనూనుః॥ ౧౭

అథాజ్ఞయాభూమినరస్యవీరా । తేభ్రాతరాసైన్యమరేరుపేతం
విభిన్నశస్త్రాస్త్రయతంనిరీత్య యుద్ధాయయత్తైవిధృతాస్త్రజాలాః॥ ౧౮

క్షేత్రేనూకరనాన్నియుద్ధమభవత్తతైస్సైన్యయోర్భీషణం

నాగైర్న గవరాహయైశ్చతురగాః పద్వైశ్చపాదాతయః

యుధ్యాఘోరతరం వినేశురధసా రాత్రిన్సుఘోరాభవత్

తాంద్యప్వ్యాభయపీడితాః ప్రవివిశు సైన్యాః పురీందేహళీం ॥ ౬౦

ప్రద్యోతవిద్యోతముఖాబలిప్తాః । విప్రద్రుతాంభూమిన్మృకస్యసేనాం

అన్వద్రవతత్రతుదుందుకారః । ప్రద్యోతమాజౌత్రిభిరాజఘాన ॥ ౬౧

త్రిభిర్విషాక్తైః హృదిగాఢవిధ్ధా సుమూర్చ్ఛితోభూత్వతితోమృతశ్చ

విద్యోతమంత్రితదనుద్విపేంద్ర । మారుహ్యశత్రోరుపకంఠమాప్తుః ॥ ౬౨

సదుందుకారస్త్రిభిరేవతోమరైః । హఞ్ఞోధరణ్యాంపతితోముమోహచ

తతఃకుమారశ్చరుమాజఘానతం । మృతోభవదృష్టలాతస్సభీషణః ॥ ౬౩

అధరత్నభానురపిరోషమాపితః । యుధిదుందుకారమగమన్మహీపతిం

ధరణీన్మహావిసహమంత్రినందనంసుతమస్యసంయతిజగామద్భుటం ॥ ౬౪

తదా పృథ్వీరాజేన లక్ష్మణ పరిమళ భీష్మ సింహేషు రాద్రాస్త్రై ర్మో

హితేషు రత్నభానురపి వైష్ణవైరస్త్రైర్దుందుకారమమోహయత్ ॥

అథ రత్నభాను కృష్ణకుమారకయో గజాధిరూఢయో య్యుద్ధమ

వతత ॥ ౬౬

పరస్పరధరాఘాత । భిన్నయోగజయోస్తయో

పతనానంతరంతౌతు । ఖడ్గయుద్ధమకుర్వతాం ॥ ౬౭

మిధఃఖడ్గప్రహారైస్తా । మృతింయుధిసమీయతుః

జయచంద్రోధదీనాత్మా । త్రిభిస్తైః పురమాయయా ॥ ౬౮

మహిరాజస్సహిభాతా । సప్తలక్ష్మచమూవృతః

దేహళీనగరంప్రాప । ముదితోవిజయాదరేః ॥ ౬౯

అథ విద్యోతాత్మజో భీష్మసింహః పురుహూతం తపసారాధ్యప్రసన్నేన

తేన వరాయచోదితోవడబమే కంప్రదేయడ్వేన ప్రాధ్యక్షితేనేం

ద్రేణ దత్తం హరితవణం వడబం సంప్రాప ॥ ౭౦

తస్మిన్నేవ కాలే ప్రద్యోతాత్మజః పరిమళోపి రుద్రం తపసారాధ్యతేన
చ తపస్థైర్యపరీక్షాధః సర్పరోశేనగ్రస్తఃపీడితోపి బహుళః పం
చమాసాతం రోగం సోధ్యాతతస్తం సోఘమక్షమోమరణాయ ని
శ్చితః కాశీం ప్రాప్తస్తత్రత్యం పటవృక్షమూలమాససాద ॥ 20

తస్మౌలస్థితః కశ్చనపన్నగః స్వశబ్దశ్రవణేన తత్రాగతం రుద్రాహి ము
ద్వీక్ష్యకీమరే రుద్రభక్తమేనం పీడయసి త్వమతీవనిర్దయో మూఢ
శ్చాయం రాజాయతోయమారనాళం నపిబేదితిప్రాహ ॥ 21

తతో రుద్రాహిరపువచపన్నగంరే పన్నగరాజ్ఞో ముష్యదేహంచ
రారాసాద్యపరమాహుషః ప్రాప్తోహం కథమేనం త్యక్త్వామి ।
మూర్ఖాయమేనరాజాయ తస్మైలోష్ణంమే దత్తవానితి ॥ 22

ఇత్యుక్త్వాతస్మిన్నేవ దేహేంతహితై రుద్ర సర్పేతస్య పరిమళస్య
పత్నీమలనాపన్నగకథన మనుసృత్యభణే) దదావారనాళం ॥

తేన సర్పరోగాన్నివృత్తై రాజ్ఞితై లోష్ణేన బలమాసాదయత్ ॥ 23

తతః పరిమళః కస్మింశ్చిదే శేఖాత్వా తత్రసౌవణం ప్రభయావిజిత
దిశాతమస్కం లింగం లభ్యా తదారాధ్య మహిమ్నస్తవపాతైస్తు
ప్రావ ॥ 24

తదా ప్రసన్నోగిరీశః పరిమళంవరాయ ప్రాహిణోత్ ॥ 25

పరిమళోపితంపత్రే శ్రీపతిర్మే గృహమధిష్ఠితస్యాదితి ॥ 26

తథేత్యుక్త్వా గిరీశో లింగాకృతిధరస్తేన ప్రతిదినమారాధిత స్తద్దేహా
భారపరిమాణం సువణం జనయత్ తస్యమహతీం ప్రీతిమాత
తాన ॥ 27

సచపరిమళస్స భీష్మసింహా లబ్ధవరో మహావరో మహావతీ ముపయ
యా వ్యతీతేవత్సరే జయచంద్రముపాససాద ॥ 28

జయచంద్రదేణకుశలానువాదపూర్వకం సత్కృతః పరిమళః యదాకా
ర్యం తదాత్వయా సమాగమ్య తామిదాసీంపురం ప్రవిష్టస్సఖిభవే
తిచోదితో మహావతీమాగతవా ॥ 29

తదారత్న భానునుతో లక్ష్మణశ్చ శ్రీజగన్నాథశ్చేతే భగవంతం వాసు
దేవ మూరాధ్యప్రసన్నేన తేనవరాయప్రేరితో దండవద్విహిత ప్ర
ణామేన బద్ధాంజలి నాసభయం విస తేన తేన స్వామి మహీయందివ్యం
వాహనం ప్రయచ్ఛయ మారూఢోహమానావే సర్వానర్హి హ ని
ష్యామితి ప్రార్థయామాస ॥ ౮౨

తతో భగవాన్ వాసుదేవస్తస్మిన్న తీవకరుణాం కుర్వాణ విరావతాద్గ
జాతో శక్తి మాకృష్యకంచని గజవరం నిర్మాయతస్సేదదా ॥ ౮౩

తమారుహ్యలక్ష్మణః కృతకృత్యః పురమాజగామ ॥ ౮౪

ఎవం జయచంద్రః కాన్యకుబ్జే వృద్ధీరాజో దేహలీనగరేచ స్థితౌ పర
స్పరవిజయవిధృతశ్రద్ధౌ రాజ్యం పర్యపాలయతాం ॥ ౮౫

యాతు పూర్వముక్తౌ దేశరాజో వత్సరాజశ్చేతి తౌ దిగ్విజయే శత
యత్రాఖ్యస్య మైచ్ఛరాజస్య తనయం వీరణం తాలప్రమాణదేహ
వత్తయా పితౌతాలన ఇతి కృతనామధేయ మన్నైర్పరిభావ్యం
వశమానీయసఖాయంచ కృత్వాతేనచ సహితౌ మహావతీంపురి
ముపేయతుః ॥ ౮౬

మహావతీపురాధీశం , దృష్ట్వాపరిమళంనృపం
సత్కృతాస్తేనబహుళః సఖ్యం తేతేనచక్రిరే ॥ ౮౭

తత్రోషిత్యామాసమాత్రం , తాలనేనసమన్వితౌ
దేశ రాజోవత్సరాజః , స్వపురేయాతుమైచ్ఛతాం ॥ ౮౮

మహావతీశస్తానాహ , పుత్రేసంస్థాప్యభూభరం
అంతికంభవతామేష్యా , మృహమప్యర్థతత్పరః ॥ ౮౯

తథేతితేనమాభావ్య , నృపంపరిమళంముదా
తాలనోవత్సరాజశ్చ , దేశ రాట్పురుంయయుః ॥ ౯౦

దేశ రాజస్వనగరం , దత్వావిప్రగణాయసః
కశ్రమారాధయామాస , తపసాసురనాయకం ॥ ౯౧

వత్సరాజస్తథానూర్య । మచయామాస భక్తితః

తాలనోపిచ పుత్రేభ్యో । దిశద్వసరసంపురం॥ ౯౨

తద్దైవాగాధయామాస । యాతుధానస్వరూపిణం

దేవం లేభేచవడిబాం । సింహిసిం నామభీషణాం॥ ౯౩

దేశరాజోపిదంతీంద్రం , పంచశబ్దసమాహ్వయం

శుక్రదత్తంమహాదేహం । లభ్యానంద స్మహీపతిః॥ ౯౪

తద్దైవవత్సరాజశ్చ । నూర్యానుగ్రలంభితం

హయంపవీహకంనామ । లభ్యాభూరియయాముదం॥ ౯౫

ఏతస్మిన్నేవకాలే జంబుకోనామకశ్చన మాహిష్మతీ నగరాధిపతిః పు

ధ్వీరాజ భయపీడితః పుత్రేణ కాళియేనసహా సర్వదాతటం ప్రాప్తః

తత్ర మాహేశ్వరం పాథివై లిఖంతై స్సంపూజ్య షణ్ణాసానంతరం

ప్రసన్నేన తేన వరాయచోదితస్సర్వై రపి సృష్టై రజితత్వం వర

తయావప్రే॥ ౯౬

తథేత్యుక్త్వామహాదేవ స్తత్రైవాంతధానమగమత్॥

౯౭

కాళియోపితత్పుత్రో మహాదేవాదేవ సర్వసైన్యమోహకత్వం వరం ల

భ్యా పితురంతికమాయయా॥ ౯౮

దృష్ట్వాచ పితరం ప్రణమ్య గంగాంగతుం తస్యానుజ్ఞామియేష॥ ౯౯

జంబుకోపితనయః గంగాంగతుమనుజ్ఞాప్య గృహానుపాగమత్॥ ౧౦౦

కాళియశ్చగంగాప్రాప్తః కృతస్నానతర్పణః వివిధాని దానాని చ ద

త్వా జయచంద్రపురీంగతః తత్ర తద్దత్తమాహార మలభమానో

బహుక్షుత్పరిపీడితో మహావతీనాథం పరిమళం బహుద్రవ్యకం విజ్ఞా

యతాం పురీం ప్రాప్తో నగరద్వారంరురోధ॥ ౧౦౧

సచపరిమళోరద్రం సమారాధ్యతదాజ్ఞయా వష్టిసహస్రసైన్యావృతః

సహస్రనాగాధిపతినా దేశరాజేన షోడశసహస్రహయాధిపతినా

వత్సరాజేన పదాతినాధేన తాంసేనచ రక్షితః పురాద్భహిన్నికర

గమత్॥ ౧౦౨

తతఃప్రవృత్తే తుములేయుద్ధే మహావతీనాథస్యై న్యాదితా మాహిష్మ
తీపత్తిస్యై న్యాదుద్రుపుః॥ ౧౦౩

తదాకాళియస్తానాశ్వాస్య నివర్తయిత్వాచ యుద్ధాయ రుద్రదత్తయా
మోహనశక్త్యాతా మహానతీపత్తిస్యై న్యా మోహయామాస॥

కేచిత్తత్రవజ్జితభయా శ్శత్రూ పరిజఘ్నిరే॥ ౧౦౪

తదాభీష్మసింహే రుద్రదత్తేనభైరవాభ్యేనభల్లైన కాళియమతాడయత్॥

సతు గజాధిరూఢః కించిన్ముఢాఙ్గతో గజవృష్టప్రవపతితః పునస్సం
జ్ఞం ప్రాప్తః శత్రుం భీష్మసింహం భల్లైస్సై వ శిరసిజఘ్నాన॥ సచభువి
పత్తితోమమార॥ ౧౦౫

తతస్తాలనాద్యాః కాళియమభియాతా యుద్ధాయసమంతాదవారయత్॥

కాళియోపిమహాదేవం మనసిభ్యాయ మోహనాస్త్రేణతా సర్వా
మోహయిత్వాపురీం ప్రతియయా॥ ౧౦౬

తదాపరిమళఃశత్రోః పరాజయం దృష్ట్వాతిసంతుప్తో దేశరాజాద్యా
ప్రీత్యాసమాలింగ్యతైస్సాకం నిజపురీంవివేశ॥ ౧౦౭

ఏతదుదంతమాకర్ణ్య జయచంద్రోస్సపతిస్తాలనం స్వసన్నిధిమాసీయత
స్తై స్వసేనాధిపత్యం దదా॥ ౧౦౮

భీష్మసింహస్యపత్నీ ఘూర్జరరాజతనయా మదాలససాభతకరిమృతిం
గతే షణ్మాసానంతరం కంచనపుత్రమనూత॥ ౧౦౯

తదాపరిమళఃప్రముదితహృదయో బ్రాహ్మణేభ్యోబహువిధం సంప్రదా
య జ్యోతిషిక్తైః తం సహదేవాంశతోజాతం విజ్ఞాయ దేవసింహ
ఇతి తస్య నామచకార॥ ౧౧౦

తదా దేశరాజో వత్సరాజశ్చ పరిమళస్య శత్రుతయాగతం కాళియం
పరాజిత్య గోపాలకాఖ్యం రాష్ట్రముపయాతౌ తన్నాథస్య దళవా
హనాఖ్యస్య మహీపతే సహస్రచండికామేరాజభిరవై ర్దుర్ద్రమో
దళవాహనకన్యకాభ్యాం బద్ధౌమహిషేజగృహతుః॥ ౧౧౧

తేనసంతుష్టో దశనాహసస్యకన్యే దేవకీబ్రాహ్మీనామకే దేశరాజాయ
 వత్సరాజాయచ పత్నీ త్వేనప్రదాయతయో స్సఖిత్వేన లక్షావృ
 త్తిసమాఖ్యాం వేశ్యాంచదత్వా పారితోషికత్వేన గజానాంశతం
 రథానాం పంచకం హయానాం సహస్రం శిబికాశ్చ చత్వారిశతం
 ప్రాదిశత్ || ౧౧౧

తతోదేశరాజో వత్సరాజశ్చతేకన్యే ఉద్వాహ్య పునరపి మహావతీంనగ
 రంప్రాప్య సదారేణ పరిమళేన రాజ్ఞా బహువిధం సత్కృతః తేన
 ప్రదత్తం దశాపురంనామనగరం వాసభూమిత్వేన ప్రాప్తా తత్తైవ
 చిరంవ్యావృతః || ౧౧౨

యదామహావత్యాంచేన సింహరాజాత స్తదైవ దశాపురేపి దేశరాజ
 పత్నీ నేవకీబ్రాహ్మీగర్భరాని హితేగర్భే సమదధతాం || ౧౧౩

తతఃప్రసూతికాల ఉపాగతే దేవకీ భాద్రపదేమాసి కృష్ణపక్ష పృష్ఠ్యాం
 సోమవారే కృత్తికా నక్షత్రే కంచనసుతమతీ వసుందరాంగం
 రామాంశతోజాతమశూత || ౧౧౪

తస్యశిశోః ద్విజాతిభిః ప్రమోదితై ర్వత్సభూషణాదిభి ర్దేశరాజేన ఆ
 హ్లాద ఇతి నామధేయమకారి || ౧౧౫

తతోమాస్యతీతే బ్రాహ్మీచపుత్ర మసూతధర్మాశం మహాబలం గౌర
 వణం । తస్య బలస్వామితివిప్రై రాఖ్యానమకారి || ౧౧౬

తదనువత్సరాంతే దేశరాజపత్నీ మూలగంఢే కంచనపుత్రమశూత ||

తదాద్విజోత్తమై రయంకులభయంకరతయా త్యాజ్యఇత్యుక్తోపి దేశ
 రాజో బాలప్రేమాతురస్తం నతత్యాజ || ౧౧౭

తతశ్చ త్రివర్షాంతే వేశ్యాయాంచకశ్చన శిఖండ్యంశతః కుమారోయాప
 నో నామాజాయత || ౧౧౮

వత్సరాజశ్చ ఘూజారదేశా న్నదాలసాం సనుతామాసియమహావతీం
 ప్రాప్తస్తస్మిన్నేవ దినే । అథ వత్సరే గతే జంబుకో మాహిష్మ
 తీవతి సప్తలక్షసైన్యావృతో మహావతీంరురోధ || ౧౧౯

పరిమళశృమహీపతిస్తా భ్యాం భ్రాతృభ్యాం సహిత స్త్రీలక్షసైన్యపరీ
వృత స్తేనయుయుధే॥ ౧౨౧

దదా దైవాత్ జంబుకస్తా భ్రాత రాపరాజత్య బధ్వాచ పరిమళేన
సహ మహావతీం శర్వాంపురీలుంటయిత్వా భయంచ మహదుత్సా
ద్య స్వనగరీం జగామ॥ ౧౨౬

దేవకీచ తతఃపతి సమాహితం గభామాదధతీ సప్త మేమాసి కంచన
పుత్రమనూత॥ ౧౨౭

ద్విజోత్తమవచోభిస్తం । మారకంప్రేక్ష్యదేవకీ
కాళిందీంప్రాప్యతత్పూర్వే । పాత్రయత్ క్షేమకామినీ॥ ౧౨౮

తదాతస్మిన్ బాలే యోజనదూరంగ తే మహీరాజపురోహితస్సామంతో
నామకశ్చన విప్రస్తం శిశుంగృహీత్వా గృహంజగామ॥ ౧౨౯

తతశ్చవర్షాంతే కంచనకుమారమజీజనత్ । ఇంద్రసీలమణిద్యుతిం నుంద
రాంగం । సశుపిత్రోరన్యేషాంచ మహావిస్మయమాతతా నదేహ
గుణైః॥ తదోవాచాకాశవాణీ॥ అయంకుమారః కృష్ణాంశః సర్వ
రాష్ట్రవిపథాన స్సర్వానందదాయక స్సర్వశత్రుభయంకరో నా
మోదయతి॥ ౧౩౦

తస్మిన్నేవదినే పరిమళపత్నీ మలనావిఫల్గునాంశతోజాతం కంచనపుత్ర
మనూత॥ ౧౩౧

తతష్టాస్పదికేషుగ తేషు వత్సరాజపత్నీ బ్రాహ్మీచకంచనసుతమనూత॥

సచదృష్టద్యుమాంశ స్సుఖభానినామా జగతివిశ్రుతిమగమత్॥ ౧౩౩

తథమేకుమారా స్సర్వేపి క్రమేణవవృధే॥ ౧౩౪

తతస్త్ర్యుబ్ధవయస్కంతం । కృష్ణాంశంవీక్షితుంవృషా
ఉచ్చైశ్రవసమారాధ । స్తస్యాంతికముపాయయా॥ ౧౩౫

సక్రిడచందనవనే కృష్ణాంశోవీక్ష్యవజ్రణం
కుమారైఃభ్రాతృభిస్సాధకం । జహాసజనయక ముదం॥ ౧౩౬

తదాశ్వినిసాహరిణీ । దేవరాజాశ్వసంగతా
గర్భిణీసుషువేపుత్రం । కపోతంనామభాసురం॥ ౧౩౭

బాలక్రీడావయస్తేతు । సమత్రిక్రమ్యవత్సకాః
బ్రాహ్మణాత్ శివశర్మాఖ్యాత్ । అగృహ్లావివిధాకలాః॥ ౧౩౮

ఏవంవధామానవయసి కృష్ణాంసేనవమే వత్సరే సముపాగతే పృథ్వీ
రాజః పరిమళాత్కరమాదిత్సుః మహావతీం ప్రతి దూతా నన్రేష
యత్॥ ౧౩౯

పరిమళోపి పృథ్వీరాజభయాతురఃకరం దశలక్షపరిమితం ప్రదాయ
తా యథాస్థానం ప్రాహిణోత్॥ ౧౪౦

ఏవంజయచంద్రదాయ కన్యాకుబ్జనాథాయ చకరాధేః మహీరాజస్సైన్య
మప్రేషయత్॥ ౧౪౧

తేస్సైన్యాజయచంద్రమేవ మవోచత్॥ ౧౪౨

ఆదత్తేహికరం నమస్తజగతీపాలోత్తమేభ్యో మహీ । రాజోరాజవ
రేణ్యమాళిమణిభా దీప్తాంఘ్రియుగ్మాంగుళిః । త్వత్తోపీచ్ఛతితం ప్ర
దాయతమిమం జీవేస్సుఖభూపతే । కన్యాకుబ్జపురేశనో యదిమహా
ద్యుధం ప్రదీయేతవా॥ ౧౪౩.

ఇతిశ్రుత్వామహీరాజ । సైన్యవాచం సుదారుణాం
రత్నభానుసుతఃప్రాహ । లక్ష్మణస్తా బలోత్తరః॥ ౧౪౪

దేశేస్కేమండలాధీశా । బహవస్సంతిబాహుజాః
వృధావఃకథనంమన్యే । మహీరాజబలంప్రతి॥ ౧౪౫

ఇత్సుక్వావైషవందివ్యం । అస్త్రంప్రామత్సకారసః
తేనవిద్రావితాఃప్రాపు । ర్యథాస్థానంతు తేభయాత్॥ ౧౪౬

తతోమహీపతేస్సూను । రుగ్వీయాధిపతేభః
కృష్ణాంశంసమ్యగాకర్ణ్య । మల్లయుద్ధవిశారదం॥ ౧౪౭

అభయోనామసంయుక్తో । మల్లైరవై న్యసుదుజయైః

మహావతీపురంప్రాప । సహపిత్రావికత్తనః॥ ౧౪౮

దృష్ట్వాపరిమళంభూపం । కృష్ణాంసేనసహత్మనః
బాహూబాహవిదుర్మేధా । బాలేనప్రార్థయద్దుతం॥ ౧౪౯

తతఃపరిమళాదేశా కృష్ణాంశోనవమాబ్దకః
దోర్భ్యామభయమాబధ్య । భ్రామయామాసవేగతః॥ ౧౫౦

తస్మిన్నిధూతతేజస్కే । మల్లాస్తత్ప్రీతుచోదితాః
కృష్ణాంశమభ్యయుస్తేపి । నిష్ప్రిష్టాస్తేనవిద్రుతాః॥ ౧౫౧

తతోమహీపతిఃఖడ్గ । పాణిఃకృష్ణాంశముద్భటం
హంతుమైచ్ఛత్తతోరాజా । తంన్యవారయదాతురః॥ ౧౫౨

తదనుకతిపయేకాలే గతే కృష్ణాంశఃకుమారై రాహ్లాదాదిభిర్మృగయా
మనుభవితుమైచ్ఛత్॥ ౧౫౩

రాజాచపరిమళస్తేషాంత మాశయం విబుధ్యసంతుప్తచిత్తః ప్రాదిశత్తు
రగాః॥ యేవైసైన్యసుగ్రీవ మేఘపుష్పవలాహకాం శైహాఃరిణీ
గభజాస్సాంప్రతం మనోరథకరాళబిందులహరి నాగరనామభిర్వి
ఖ్యాతాః॥ ౧౫౪

తేఘ దేవసింహా మనోరథం ఆహ్లాదఃకరాళం కృష్ణాంశో బిందులం
బ్రహ్మానందోహరి నాగరంచారూఢావమానవివిశుః॥ ౧౫౫

తేషాంతుగచ్ఛతాందేపి । శారదామృగవిగ్రహం
ధృత్వామౌమప్రదుద్రావ । తేషామగ్రేమహావనే॥ ౧౫౬

కుమారాస్తేశరాకాఘూరాః । ముముచుస్తత్తనౌముహూః
మోఘయామాసతాఃదేపి । శరానాహ్లాదకారిభిః॥ ౧౫౭

కృష్ణాంశోధశరంఘోరం । అస్పృజత్తాంమృగీంప్రతి
విద్ధాసాతేనదుద్రావ । వీడితాతన్మహావనే॥ ౧౫౮

అన్వదవత్తాంకృష్టాంశ । స్సుదూరంవిద్రుతాంమృగీం
తదాధృత్వానిజంయూపం । దేవీకృష్టాశమాహనా॥ ౧౫౯

జిజ్ఞాసునామయావీర్యం । తవదూరమిహగతా
సాక్షాత్కృష్టాసిరాజేంద్ర । జాతస్యోదరబంధుభిః॥ ౧౬౦

యదాహిపీడామనస । స్తవస్యాత్తత్రమాంస్మర
శ్వశ్రేయసంభవేత్తత్ర । తవానుగహతోమమ॥ ౧౬౧

౧౬—
సంగమ్యనిలయంభేజే । పితృరాత్తుశ్చమోదదః॥ ౧౬౨

అధచకతిపయేకాతే దశమేవత్సరేప్రాప్తే కృష్ణాంశస్సాహ్లాదాది కుమా
రగణఃక్రీడాపరాయణః ప్రమదావనముపేతస్తత్ర మాధవమాస
ముషితస్సన్నత్వాచసాగరే విహితచండికారాధనస్తాంబహుభిరుపా
యనై రప్రీణయత్॥ ౧౬౩

సాదేవీతదారాధనప్రీణితా తేషాం వరాప్రదాశిత॥ ౧౬౪

సురత్వమాహ్లాదాయ । బలిత్వంబలఖానయే । బ్రహ్మజ్ఞత్వం బ్రహ్మనం
దాయ దేవసింహాయ కాలజ్ఞతాం యోగిత్వం కృష్ణాంశాయచప్ర
దాయ దేవ్యంతథాధే॥ ౧౬౫

కుమారా అధతేప్రీతా । దేవ్యాదత్తవరాముదా
భేఋగ్రేహానితాదృష్ట్వా । రాజాకత్థతసాదరం॥ ౧౬౬

తదైవమలనాసూత । పత్నీ పరిమళస్యసా
సాత్యకేరంశజంపుత్రం । యథాప్రాచీదివాకరం॥ ౧౬౭

వయస్యేకాదశేప్రాప్తే । కృష్ణాంశోహయపృష్టగః
ఏకఏవయయాధీర । ఉర్దీయాంసగరీంబలీ॥ ౧౬౮

తత్రదత్వాద్విజాతిభ్యో । బహ్వాన్నందక్షిణాయుతం
దదశాపరిషత్సంస్థం । మహిపతిముదారధీః॥ ౧౬౯

మహిపతేస్తదైవాజ్ఞా । పశ్యాత్తద్భృత్యసత్తమాన్
ఆత్మనంబద్ధమద్యుక్తాన్ । ఖడ్గపాణీన్ సముద్ధితాన్॥ ౧౭౦

దృష్ట్వాపంచశతంవీరః । కృష్ణాంశోనిభాన్యోబలీ
జఘానజనయన్ భీతి । ముర్ఖీయాధిపతేర్భృతం॥ ౧౭౧

పిపాసురధకూపస్థా । ఘటసాస్తామనోరమాః
నీరీత్యయోషితస్తాయం । కృష్ణాంశశ్చకమేద్రుతం॥ ౧౭౨

తాశ్చతద్రూపలావణ్యం । దృష్ట్వామోహముపాయయుః
లభభిత్వాఘటాన్ తాసాం । శమయిత్వాత్మనంహరేః॥ ౧౭౩

స్వయంపిపాసితోభీష్టం । పీత్వాజలమనామయం
యుయోధోర్వీయనగరీ । పతిస్సైన్యైర్గతాసిభిః॥ ౧౭౪

పరాజిత్యబహూన్ పీరాన్ । బధ్వాచాభయమూజితం
మహిపతేస్సుతంవీరః । కృష్ణాంశోజయమావహత్॥ ౧౭౫

తతోమహావత్ప్రిప్రాప్తం । కృష్ణాంశంజయశాలినం
రాజాపరిమళప్రీత్యా । శిరస్యాఘ్రాయచాస్తువత్॥ ౧౭౬

మహిపతిరధాధూతః । కృష్ణాంశేనబలీయసా
పృథ్వీరాజప్రసాప్తః । తస్మైస్త్వం దుఃఖమూచివాన్॥ ౧౭౭

తదా మహిపతినా బహుభిరవిభిఃప్రీతః । ప్రేరితస్యవత్స్యా ఆగమా
ఖ్యయా మహిపతిభగిన్యా పృథ్వీరాజస్సప్తలక్ష్మసైన్య పరివృతో
భ్రాత్రాదుందుకారేణసాకం కృష్ణాంశం జేతుంప్రతస్థే॥ ౧౭౮

దేహసింహస్తదేవదాకణ్క్యరాజ్ఞే పరిమళాయా వేదయత్॥ ౧౭౯

పరిమళశ్చ సాహ్లాదాదికుమారగణస్త్రిలక్ష్మసైన్యసమన్వితో దేహభీం
ప్రతిప్రాతిష్ఠత్॥ ౧౮౦

మధ్యేమార్గంశింశుపాగ । వనంశత్రువశస్థితం
ఛిత్వాతత్రనివాసన్తే । చక్రఃపరిమళాదయః॥ ౧౮౧

పృథ్వీరాజశ్చతత్రైవా । గచ్ఛత్సహచమూజనః
తేషాంప్రవవృతేయద్ధం । యమలోకవివర్ధకనః॥ ౧౮౨

గజై గజాహయైర్వాహః । రథైశ్చైవరథాస్తథా
యుయుధుస్సంగతాఘోరం । ప్రాణత్యాగవినిశ్చితాః॥ ౧౮౩

పృథ్వీరాజచమూవీరైః । నిహతావివిధాయుధైః
సైన్యాఃపరిమళస్యాశా । దుద్రువుఃప్రాణలిప్సయా॥ ౧౮౪

తదాబ్రహ్మనందఃకృష్ణాంశోబలహః నిదేవసింహాహ్లాదశ్చేతి పంచమ
హరథాస్సమరాయప్రతస్థిరైః॥ ౧౮౫

బ్రహ్మనందశ్చరైః దేవసింహే భల్లస్తామరైః రాహ్లాదః
కృష్ణాంశోబలహనిశ్చఖిగైః సర్వాం రిపుసేనాం వివృథుః॥ ౧౮౬

తదాదుందుకారోగజారూఢః సమరాయనిర్వాతః భల్లేనాహ్లాదమర
స్యతాడయత్॥ ౧౮౭

మూఢితేచతస్మిదేవసింహః పృథ్వీరాజంగజారూఢం భల్లేనహత్వా
వ్యమోహయత్॥ ౧౮౮

తతస్సమాగతాః నానాదేశీయాః ఖడ్గధరాః మహీపతీః నిరీక్ష్యా
హ్లాదోపగతమూఢకసమభ్యేత్య ఖడ్గేనైవనిజఘాన॥ ౧౮౯

తదంతరేపృథ్వీరాజోపి విగతమోహస్తా సర్వానాహ్లాదాదీకసపిశరైః
అస్త్రైఃమంత్రితైః హత్యామోహయామాస॥ ౧౯౦

ఎతత్సర్వంరూపణేన పరిమళాయ నివేదితమాస॥ ౧౯౧

తతస్సఖహఃనిః కపాతాఖ్యస్తురగమారూఢో గగనమార్గేణ శత్రుసే
నాం ప్రవిప్లస్తా సర్వాన్ వ్యాకులాన్ కృత్వామహీరాజంచమూ
ఢితంచకార॥ ౧౯౨

బద్ధుంయూవనస్మహీరాజం । సుఖహానిమహాబలః
తదంతికంసమాయాత । సావకమోహం విహాయసః॥ ౧౯౩

ఉద్ధాయగజమారూఢః । సుఖహాన్యాదికాబలీ
విమోహయామాసశరైః । పీడయిత్వాంగభేదిభిః॥ ౧౯౮

అథోదయస్సకృష్ణాంశః । హయమారుహ్యభూషితం
ప్ర్యామాథ్వనాఃసేశాంతాం । వివేశవిధృతాయుధః॥ ౧౯౯

మహీరాజస్యసైన్యాకౌతాః । నాశయిత్వాదయోహరిః
మహీరాజంచతంబధ్వా । చాహ్లాదాయార్పయద్ద్రితం॥ ౨౦౦

ఆకణ్ఠైశ్చతత్త్రియంరాజా । హృష్టఃపరిమళోన్మథః
జితశ్చైవంమహీరాజః । కృష్ణాంశేనవిలజ్జితః॥ ౨౦౧

ఉపహరతయాతస్తైః । దదాపుదయభూభృతే
పంచకోటిధనంభూమి । రాజఃస్వంచవ్యమోచయత్॥ ౨౦౨

తేనద్రవ్యేణనగరీం । సంశ్రయాఖ్యాంసనిర్మమే
బలహానిదేశవసింహ । ముఖైస్తైస్సఖభిర్వృతః॥ ౨౦౩

సతతస్యవసత్సాకం । ధర్మస్యాంశోన్మపాత్తమః
బలహానిఃప్రజాస్సర్వా । రంజయన్ గుణసంపదా॥ ౨౦౪

ఇతిశ్రీశోభనాద్రీశవైభవేమహాకావ్యే
చరమభాగే పృథ్వీరాజాధియుద్ధ
వర్ణనంనామపక్షస్సగళః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః

శ్రీశోభనాదీశవై భవే మహాకావ్యేచరమభాగే

సప్తమస్కంధః

కృష్ణాంశస్వాధవక్షేహ్యుపయతి మహితేద్వాదశేకాన్యకుజ్జే
రాజ్ఞామాసీదిషేమాన్యఖల మహిభృతాం సన్నివేశోదశమ్యాం
శుక్లేపక్షేతదాసిం శుభగుణవిభవకథ్యమానం సరేంద్రైః
కృష్ణాంశస్వోపశృణ్వ ప్రముదితహృదభూల్లక్ష్మణోరాజపుత్రః॥ ౧

తంద్రప్రమిచ్చురుదయం సతులక్ష్మణస్వ
మూచేపితృవ్యమథిపంజయ చంద్రసంజం
రాజానిరీక్షీతు మనాహ్యుదయంగుణాథ్యం
ఆజ్ఞాంప్రదేహిగమనాయత తదత్రమహ్యం॥ ౨

అకణ్ఠోత్తజ్జయవిధుర్నృపతి స్తదీయ
శ్లాఘాసహిష్టురభిమాన విమూఢచిత్తః
ఇత్యాహపుత్ర మయికింభవతాద్యసర్వ
రాజేంద్రనాయకపదంకితములుప్యతేహి॥ ౩

అధలక్ష్మణోననుమతోపిపితుః సహితోన్మయైరుదయభూపవరం సము
దీక్షీతుంనిరగమత్పురతః
ప్రథమం మహీపతిపురంసమగాత్॥ ౪

నిశమ్యతంసంశ్రయనామపుర్యాం । వసంతనూదాయ మహీపతించ
సహాయభూతం మహిపైరనేకైః । పురంతదేవా విశదాశుహృష్టః॥ ౫

దృష్ట్వాదయంత్రసహగ్రజంతైః । వృతంసహయైర్బలహానిమువ్యైః
సమక్షమేవాఖిల భూపతీనాం । సమస్తవత్తస్యగుణా గృణాసః॥ ౬

మహిపతి స్తత్రనుతినిశమ్య । వాత్స్యస్య తాం లక్ష్మణభూపక్తుప్రాం
వైదిత్వత స్తస్యతదా ౭ సహిష్ణుః । ఇదంసమూచేధురిసర్వరాజ్ఞాం॥ ౭

నాయం ప్రశస్యోహ్యుదయో భవద్భిః
హతౌయదీయా పితరౌద్విషద్భిః
శ్రుణ్వంతు చయితస్మహిపామయాద్య
సంకల్పమానం శ్రుతయేవ్యసహ్యం॥ ౮

మహిష్మతీశఃకిల సర్మదాయా
స్తపేపితృభ్యామ ముకస్యయుధ్వా
సంచూణాయిత్యా వపుషీతయోస్త
చ్ఛీమేచ కృత్వావ్యదధాద్వట్రగే॥ ౯

అతఃప్రశస్యః కథమేషభూపై । ర్వీర్యోత్తరైర్వత్సనరేంద్ర సూనుః
శ్రుత్వేతివాణీముదయోపిభీతః । ప్రాహక్షితీశాఃవినతస్సలజ్జః॥ ౧౦

పితరామమఘూజకరంగతా । విషయంశత్రువధాధికనాచిరాత్
ఇదమద్యవధంతయోరహం । రిపుణై వాహితమాశ్మణోమహి॥ ౧౧

యదిసత్యమిదంమహిపతే । ర్వచనంమత్పితృనాశబోధకం
ప్రకటిక్రియతేతుపారుషం । భవతామేవసమక్షమద్యమే॥ ౧౨

ఇత్యుదీర్యోదయోరాజా । మాత్రేతత్రాహదుఃఖతః
రురోదసాచదుఃఖారా । భరారంశత్మభిహౌతం॥ ౧౩

అథోదయోస్తువద్దేపి । ముమాంలోక నమస్కృతాం
సాచతత్తుతిభిఃప్రీతా । తస్మిన్ పూర్ణాం ఘృణాంవ్యధాత్॥ ౧౪

తాలనంష్లేచ్ఛరాజానం । మోహయిత్యాస్వమాయయా
చతుర్లక్షబలై ర్దేవీ । హ్యుదయాంతికమానయత్॥ ౧౫

తందృష్ట్యాతాలనంవీరం । కృష్ణాంశోముదితాంతరః
యోజయామాససైన్యంస్య । మపిలక్షంరణేచ్ఛయా॥ ౧౬

సైన్యంచలక్షం బలహనిరస్యై । దిదేశభీష్మోధమహావతీశః
శ్రుత్వాతదేతత్ సముదీక్షితుంతం కృష్ణాంశముత్కుంతశయాజగామ॥౧౭

అశ్వాస్యతంతస్యభయం బలాశ్శయః
వత్సేంద్రనూను శ్శముయాంచకార
తతఃప్రహృష్ట స్సముహాప్రతీశః
సైన్యంస్వయంచాపి నిదేశలక్షం॥ ౧౮

తైస్స పృలక్షైస్సహితో బలైస్స । జయాయశత్రో రదజంబుకస్య
నిగంతం కామో ద్విజదేవతానాం పూజాయథావన్నపతిర్వితేనే॥౧౯

సంప్రస్థితో దక్షిణదిక్పథాతాం
శత్రోఃపురీం కృత్తమహాటవీకః
మాగ్నంపరుర్వక్ యదేవమాయాత్
పక్షేణవత్సేంద్ర సుతశ్చమూఢిః ౨౦

తత్రసైన్యేగజాభీమా । దశసాహస్ర సమ్మితాః
అహ్లాదస్తత్పతిస్తత్ర । కల్పితోభూన్మహాబలః॥ ౨౧

రథాశ్చపంచసాహస్రాః । దేవసింహస్తదీశ్వరః
వాహాస్త్రిలక్షసంఖ్యాతాః । బలహనివశేస్థితాః॥ ౨౨

ఉష్టాశ్చదశసాహస్రాః । శేషాస్సర్వేపదాతయః
కృష్ణాంశస్వయమేవాసీత్ । పథాత్యధిపతిబహులి॥ ౨౩

సర్వసేనాధిపత్యేతు । తాలసస్సభ్యషిచ్యత
ఉదృశ్యాసేనయాప్రాప । కృష్ణాంశశ్శత్రుసేవృతం॥ ౨౪

నైజేనరూపేణపురంఠిహోస్తత్ । అశక్యమాలోచ్యసదేవసింహః
ప్రవేష్టుమేతం విదధేహివేష । మాహ్లాదకృష్ణాంశముఖానుజానాం॥ ౨౫

తత్రోదయోనతలాక వేషధారీ । దధారమద్భుంసచదేవసింహః
అహ్లాదనామాడమరుందధార । వీణాదృతాభూత్కిలతాలసేన॥ ౨౬

దృఢేచతాశేబలహనినాతే । మాతుఃపురోన్మత్యమరం వితేనుః
దేవీతదాసావిముమోహపుత్రా । నబుధ్యతాన్మత్యకనైపుణేన॥ ౨౭

తేచాత్మభూ స్వాత్మగ్రహనువేవిబోధ్య
తేనైవవేషేణసహైవదూత్యా
మాహిష్మతీంప్రాప్య నిజేననృత్త
రూపేణమోహం విదదుజ్జనానాం॥

౨౮

తేరాజేంద్రసుతా నునృత్తచతురాదూత్యా నృపప్రేయసీం
కృత్యానృత్తనిరీక్షణాదరపతీంతాం మోహయాంచక్రిరే
తత్పుత్రీకిలరాధికాం శజననాకృష్టాంశ రూపేక్షణాత్
ముగ్ధాస్వలయమాగ తేషుచతత సైవ్యదృభృతాకారిషు॥

౨౯

తదోదయస్వేనరతేతవిచ్చాం, విజ్ఞాయతామాహసరేంద్రపుత్రీం
శత్రోభికతాంమేవదజంబుకస్య, త్యధాహసావత్స నరేంద్రపుత్రం॥ 3౦

యదికరోషికరగ్రహణంవిభో, మమతదాహిభిదాంప్రవదామి తే
పితురచేస్తవనోయదితన్మయా, కథయితుంనహిసాంప్రతమాత్మవక్॥ 3౧

అథతథేత్యుదయేనసమీరితే, రిప్రవిభేదపథంనృపనందినీ
అవదదాశుతతోనృపతేః ప్రియా, చతురనృత్తనిరీక్షణహషికతా॥ 3౨

తేభ్యోదదాహినవలక్షధనం తుమూల్యం
తతైప్రగృహ్యనృపతేస్సవిధంప్రజగ్ముః
నృత్తంచకార చతురంధురిభూమి భతుః
కృష్ణాంశకస్సహకుమారవరైః ప్రహృష్టః॥

33

అథజంబుకజస్సకాళియః, తనువీత్యౌదృభృతనృత్తివై భవం
ముదితోవరమస్యకం ప్రియం, నృణుషేద్యేత్యుదయంతనుబ్రవీత్॥ 3౪

అథోదయఃప్రాహ ముదాద్యలక్షా, వృత్తిర్యదిస్వంపరిదశయేస్మే
నృత్యంతదేవాహమముష్యకామ్యం, మస్మేవరంజంబుకరాజపుత్ర॥ 3౫

అథాజ్ఞయాజంబుక నందనస్య, సాదేశరాజప్రియకృచ్ఛదాసీ
ననతామత్వాచనుతాస్యభతుః, రురోదతా తేపితాంనిరీక్ష్య॥ 3౬

ఆశ్వాసయామాసనకృష్ణభూప, స్తాంమాత్మతుల్యాంప్రదదాచహరం
ఆహ్లాదనామాపిభుజేస్సకీయా, వాస్థాలయత్తత్రయమీక్షమాణః॥ 3౭

అధోదయఃకోపరయారుణౌష్ణమ్ | సామాహదాసీంవయమాత్మజాస్తే
తేషాదయోహంనిధనాయశత్రోరముష్యసామాత్మగణస్యయాతః॥

ఎవ ముదయసమీరితాంవాచం నిశమ్య కాళియో జంబుకాత్మజః తాన్
బద్ధకామః కవాటమబంధయత్ | చోధయామాసచ శతవీరాది
మాన్ మహావీరాన్॥ ౩౯

తేచాహ్లాదాదయః కుమారా బద్ధమాత్మస స్సముద్యతాన్ తాన్నిరీ
క్ష్యస్వానపి ఖడ్గాన్ ప్రాక్షిపత్॥ ౪౦

హతేయ తత్ర శతపిరే మహాబలే కాళియోధయకాతరో విహాయచ
పితరం ప్రాత్రాణపరాయణో దుదావ॥ ౪౧

తేచ పంచమహావీరా నగరాన్నిగతా నర్మదా తీర మాసాద
యాం సేనాం తత్ర వ్యవస్థాపయత్॥ ౪౨

నల్వప్రమాణాళికధాధసేనాతుంగాశ్వనాగేంద్రరథాధిపూర్ణా
రేవాంతరాపిరిపాజయాధంహృష్టాచచక్రెనినదాన్ సుఖేరాన్॥

శతఘ్ని కాళిస్సమహారవాభిః | అపాతయగోపురతోరణాట్టాన్
మాహిష్మతీపత్తనవేషభూతాన్ | తేచోదయాధ్యాస్సబలాస్త దాసీం॥

మాహిష్మతీవాసిజనాస్సపుత్రాదారావిస్సజై వపురీంభయార్తాః
వింధ్యాచలేంద్రస్సగుహస్యషేదన్ | తతోరణోభూత్ ప్రథితోజగత్యాం
కాళియోదశసహస్రదంతిభిః | స్సంయుతోరిపుచమూంతదాభ్యయాత్
పంచశబ్దగజమూర్ధాసంస్థితః | దేవరాడివసి తేథమూర్ధగః॥ ౪౩

౪

వర్జాత్రిలక్షతురగైస్తురగాధిరూఢః
భ్రాతాపరశ్చకిలతుండిలనామధేయః
సాకంరధైరధముపేత్యసహస్రసంఖ్యైః॥ ౪౪

స్తేచ్ఛాధిపావధచరంకణవంకణాభ్యా
లక్షైశ్చతుర్భిరభితఃపదచారిపుంసాం
వీతారణాయసమభీయతురాత్తచాపౌ
తేషామభూన్మహాదనీకమథోన్మ॥ ౪౫

౪౫

అహోదముఖ్యనరవీరచమూత్పదీరా
మాహిష్మతీశపృతనామభిలోజగామ
జఘ్నుమిక్ధోవివిధశస్త్ర
రాత్ర్యాంతు తేవిగతదేహసుఖాద్యపేక్షాః॥

౪౯

రథేషునాగేషుహయేషుపత్తిప్యనోన్యశస్త్రాభిహతిక్షతేషు
ప్రసుస్సుప్తుస్తత్రమహాస్పగంభోవహస్తతన్యశ్శవకాయకూలాః॥ ౧౦

నప్తేస్వపై న్యేహరిణీసమూఖ్యామధిష్ఠితోధోబలహనిభూషః
ధృతాసిలతోవిశదాశుసేనాంరిపోశ్చక్రాపిబహుంశ్చయోధాః॥ ౧౧

మనోరథాభ్యేతురగేతుదేవసింహస్థితోభల్లధరోయుయోధ
తథోదయోబిందులవాహసంస్థావివేశసేనామసిద్ధుద్రిపూణాం॥ ౧౨

అహోదస్తుగదాహస్తఃమదయామాసవైరిణం
శక్తిహస్తస్సవైభీమఃరూపణశ్చాపిజఘ్నువాః॥ ౧౩

తాలనోపిపాసేనాంప్రవిష్టస్సమహాబలః
అద్రావయద్గజానీకమ్మగానీకంయథాహరిః॥ ౧౪

తైశుమారైర్మహావీరైఃకాళియస్సమహాచమూః
నిపాతితమహావీరాదుద్రావహిదిశోదశ॥ ౧౫

తదా కాళియో విద్రుతం స్వబలమాలోక్య వడబామధిష్ఠితం బలహ
సంబాణైర తాడయత్॥ ౧౬

వీడితేచ తస్మిన్ బలహనౌ స్వామిని సాహరిణీ వడబాతం గజమభియా
తాస్వపాదై స్తన్మూర్ధాస్థితం కాళియ మపాతయత్॥ సోపి చిరం
ముమోహ॥ ౧౭

తతస్సగజపతిః పంచశబ్దాభిధామహంతం రోషముపగతః శృంఖలై
స్తాన్ పంచకుమారాన్ని హత్య మోహయామాస॥ ౧౮

ఎతదుదంతం రూపణముఖేన దేవకనిశమ్యతం గజవరం తుష్టావ॥ ౧౯

సచగజవరో దేశరాజప్రియంకర శ్చిరం తస్య వాహనభూత్యో దేవకీ స్తుతి
ప్రీతః స్వాపరాధంక్షంతు తాం ప్రాధయామాస॥ ౬౦

తతః క్షణాదేవ విగతమోహః కృష్ణాంశో భ్రాతురాహ్లాదస్య మూర్ఖేః
తస్య సమీపం గత స్తస్మింశ్చ గతమోహే తం సితగుణజం పంచశ
బ్దాభిధం తస్మై ప్రాదిశత్॥ ౬౧

యాపణాయచ కరాళమశ్వం ప్రాదిశత్॥ ౬౨

బద్ధాచ కాళి యంప్రాప్త మోహం సేనాంతం ప్రాపయామాస॥ ౬౩

తతః కాళియ భ్రాత్రా సూర్యవర్మణా సాకు తేషాం ఆహ్లాదాది మా
నాం కాని చిద్దినాని పునః పునర్మహద్యుద్ధ మభవత్॥ ౬౪

వ్యర్థేషు స్త్రీషుచ స్వప్రయుక్తే ష్వాహ్లాదాది మాః కాళి యవధోపా
యమనవేక్షణాః కృష్ణాంశం శరణంజగ్ముః॥ ౬౫

సతు కృష్ణాంశో దేవేందుర్గాం రాత్రిసూక్తేన ప్రీణయామాస॥ ౬౬

దేవీచ సాకాళియం నిద్రయా మోహితంచ కార॥ ౬౭

అథ కృష్ణాంశో మోహితం సూర్యవర్మాణం బద్ధ్వా దేవకీసన్నిధి మ
నయత్॥ ౬౮

అథ తుందిలో భ్రాతృశోకపరాజితో హయమూర్మాధ శ్శత్రుసేనాం
ప్రవిష్టః ఖడ్గేన శత్రూం వంకణరంకణముఖ మ్లేచ్ఛసహాయైః పరీ
వృతఃఖండయామూస॥ ౬౯

తందృష్ట్వాతాలనో మహాబలో నిజసేనావిమడించ మభియాతః వంకణం
రంకణంచ హుత్వాతుందిలమపి బబాధ॥ ౭౦

తతో హతశేషా మ్లేచ్ఛాచ్ఛాధిపా సుహస్రసంఖ్యాకాః పక్షమాత్రం యు
ద్ధమకాఘ్నాః॥ ౭౧

తాలనస్తా సర్వా ఏకైకస్మిన్ దినే షష్టింషష్టిం హత్వా యమలో
కం ప్రాపయామాస॥ ౭౨

ఏత దుదంతం శ్రుత్వా జంబుకే శోకా క్రాంతే విజయైషిణీనామ్నీ
తత్పుత్రీ స్వాభ్యస్తయా రాక్షస్యా మాయయా శత్రుసేనాం ప్ర
విశ్వాహ్లాదాది మాణ్ మోహయిత్వా భ్రాతృంశ్చ మోహితాన్
పితరంతికం ప్రాపయామాస॥ 23

ప్రభాతే త్వాహ్లాదాదిమాంబుప్రబోధా శ్చత్రుశిబిరేపి కాళియాదిమాన
దృష్ట్వా చింతావ్యాకులితా బభూవుః॥ 24

తదా దేవసింహనేత్ర మభ్యధాయి॥ 25

పురా చిత్రాభిధానః కశ్చన దైత్యః బాణకన్యాముషాం ప్రాధ్నయా
మాస॥ స ఇదాసీం ఐలబలినామ్నా జాతః॥ సతు వివిధమాయావే
త్తా॥ తస్మాదేవగురో రియం జంబుకపుత్రీ విజయైషిణీ లంభితమా
యారాత్రా వస్మదీయం శిబిరమాగతా మోహయిత్వాచా స్మాక్
భ్రాతృన్ నీతవతీ స్వగేహం॥ తతోద్వైవవయం తమైలబిలిం విం
ధ్యాచలనివాసినం నిహన్త ఇతి॥ 26

అథాహ్లాదం వినాతే బలహాని ముఖావింధ్యా ద్రిముపగతాస్త మైలబి
లం నిహత్య పునఃజంబుకపురీ ముపేత్య రణాయ ప్రతస్థిరే॥ 27

తాన్ సర్వాన్ మహావీరాన్ జంబుకో మహాబల స్సమరేజిగాయ॥ 28

నిబధ్యతాన్ జంబుకభూమిపాలః । శైవంమఘంశ్లాఘ్యమధాజహం
శ్రుత్వాచతద్రూపణభాషితేన । సాదేవకీదుఃఖతమానసాభూత్॥ 29

తతోభావానీం పతిదేవతాసా । దేవీంశరణ్యాం శరణంజగామ
తనూజబంధస్య విముక్తికామా । సాతామువాచ ప్రణతప్రసన్నా॥ ౩౦

మహ్యాయదా యంఖలుహోమ కాలేతవాత్మజానపకయితాతదాహం
సంజీవయిష్యా మినశోకమత్ర । కుర్యాత్పిరంజీవ సుతాసిభద్రే॥ ౩౧

ఇతి నిశమ్యవచో గిరిశప్రియో । దితమవాపము దంకిలదేవకీ
అథసంజంబుకభూపతి రీశ్వరప్రణయదో బలిమస్య చకారతా॥ ౩౨

హోమస్యకాలే సముపాగతే సా ।

మాహిష్మతీశం గిరిశస్యపత్నీ

సంమోహయా మాసచతాః విముక్త
బంధాః చకారోదయ ముఖ్యబాలాః॥

౮౩

తేతం నిబధ్యనృపతిం ప్రసువేషణయంతో
మోదంతదీయ హృదయేవిపులం వ్యతస్వ
తస్యాత్మజ స్తదను కాళియనామ వీరః
సైవైః త్రిలక్షగణనై సమరాయతస్థా.

౮౪

మహాత్ప్రవృత్తంపునరేవ యుద్ధం । తయోరుదగ్రంబలయోః సృపాణాం
ఆహ్లాదకృష్ణాబల హానిదేవ । సింహచపీకా సచతాలనాఖ్యః॥ ౮౫

ఆరుహ్యపత్రాణి నిజానితత్ర । శస్త్రాస్త్రవ వక్షేః పుతనామరీణాం
అపీడయాః తేచ శరై రసేకై । రనైశ్చజఘ్ను బలహానిముఖ్యాః॥ ౮౬

త్రయోధ తేజంబుక రాజపుత్రా । దుర్గర్వమూఢాః బలహానిముఖ్యైః
కృత్వారణం తచ్చరవిక్షతాంగాః । విషాదమా పుర్విగతార్థయత్నాః॥ ౮౭

అధకాళియః పశుపతిం మనసా । స్మరదాదిశత్రు చమనంవిభవే
సచతేనమంత్రితమధాస్త్రవరం । విముమోచతేషు సమరేబలవాః॥
మోహితానధ విబుధ్యదేవకీ । నందనాః పతివశత్వ వైభవాత్
ఎత్యత్రతరయతస్థితాస్వయం । కృష్ణమాకలయ దాత్తబోధనం॥ ౮౮

పునశ్చదేవీంగిజాంశరణ్యాం । ఆరాధయామాస తదాప్రసన్నా
ఆహ్లాదముఖ్యాః సమబోధయత్సా । తేచాహవాయత్స్వరితాబభూవుః॥ ౮౯

కాళియా ద్యైస్త్రిభిర్వీరై । రాహ్లాదాద్యాస్త్ర యోమిధః
సంగతారణమాతేను । శ్శస్త్రాస్త్రక్షత సంకులం॥

౯౦

కృష్ణాంశఃకాళియంతత్ర । బలహానిస్తుతుందిలం
నూర్యవర్మాణ మాహ్లాద । శ్చక్రుః స్వగకృతాలయాః॥

౯౧

తేపూర్వజన్మ నిఖ్యాతా । జరాసంధాదయోనృపాః॥
కాళియోభూజ్జరాసంధః । తుందిలస్త్రిశిరాస్సృతః॥
ద్వివిదన్మూర్యవర్మాభూత్ । స్వబలో జంబుకోభవత్॥

౯౩

కరవాలకరాధదేవకీ । ముదితాతత్ర తతజఃజంబుకం
ఉదయోపి వటాగ్రగంశిరో । ద్వయమస్యోర సితాతయోధాభౌ॥ ౯౪

తాపేతదేహస్థితిమియివాంసాః । అవోచతాంతంపితరాతనూజం
కింస్యాదనేనాచరతీర్థయాత్రాం । గయాంచగచ్ఛాశు చిరంసుజీవ॥ ౯౧

అధదేవకీ జంబుకం శీలాపత్రే నిక్షిప్యతదంగంసంచూణా యతేతి
పుత్రానన్వశాసత్ ॥ . ౯౨

తేపితధయివ కృత్వామాతుర్మోదమమంద మాతేనిరే॥ ౯౩

తతోజంబుక సుతావిజయైషిణీ కృపాణహస్తాబలహాని మనుశ్రుత్యఖ
క్షేనతంభుజేనిహత్యమోహయామాస॥ ౯౪

తద్దైవాన్యా నపిదేవసింహముఖాః ఖడ్గప్రహరైర్విముగ్ధాః కృత్వా
శతసంఖ్యాకా మహావీరా మారయామాస॥ ౯౫

అధబలహానిరాశ్వస్తాః తస్యాశ్చశిరః ఖడ్గేననికృత్యచితాయా మా
రోపయత్ ॥ ౯౬

తదేత్థమశరీరిణ్యావాణ్యాభ్యధాయ॥ ౧౦౦

యదవధ్యాహతేయం (స్త్రీ) । త్వయాద్యబలహానిక
ఫలమస్యవివాహేత్వ । మనుభోక్త్యసికర్మణః॥ ౧౦౨

ఇతినీశమ్యదుఃఖతో బభూవబలహానిః॥ ౧౦౩

ఇత్యేవంతరసావిజిత్యబలినో రామోదయాద్యారిపుం
వీరంజంబుకమాత్మజై సహధనం ప్రాప్తాస్తదీయంబహు
హృష్టాఃస్వాంపురమా విశేషపుత్రనయా హ్యధేనకీర్తింపరాం
ప్రాప్తాక్షుమహావతీం సుఖయుతాః తస్థుఃప్రజాపాలనే॥ ౧౦౪

పాషేమాస్యభవత్సవసమరః ప్రారభ్యవారా శతం
మాగేచాపిని నీయకానిచిదహాన్యావుః గృహాతేతతః
జ్యేష్ఠేమాసి నిరీక్ష్యతా పరిమళోహృష్టోదిశద్గోగణా
హస్త్యశ్వంచతనూజభావుకకృతేప్రీతింహరేః ప్రాధకయ॥ ౧౦౫

శ్రుత్వాతదేతత్త్రిలభూమిరాజః । మాహిష్కృతీనాశముఖంచరిత్రం
మహావతింప్రాప్యసుహృష్టచిత్తః । స్తుత్యేదమూచేబలహానిభూపం॥ ౧౦౬

ప్రత్యబ్ధమాదాయధనంసరేంద్ర | మత్తోధకలతుంనియమేనదేహీ
మాహిష్మతీనామపుగీంజితాంతే | యాచాలితాజంబుకభూభృతాగ్రే॥

అధతథేత్యురరీకృతవాక్ మహి | విభవహోబలహానినరేశ్వరః
తదనుతద్రవిణాపకణనిష్క్రయాత్ | పురమవాళసతాంమహిభూపతిః॥

అథోదయస్యాగతవత్సదాచే | త్రయోదశాబ్దైసహతైః కుమారైః
రామాంశజఃపూర్ణతరంహిరణ్య | మాదాయహాషేణగయాంప్రతస్థై॥

హరిణీంసమధిష్ఠితోయయా | బలహానిస్తురగంతుబిందులం
ఉదయశ్చపవీహకావ్యాయం | హయమారుహ్యసదేవసింహకః॥ ౧౧౦

స్వయంపంచశబ్దైహ్యాయందంతిరాజం
సమారుహ్యయాతోముదాహ్లాదభూపః
నభస్యేతుమాసేవదాతేచపక్షే
త్రయోదశ్యహస్తేప్రయాణాయచక్రః॥ ౧౧౧

దినద్వయంపథోంతరేనిసియతేకుమారకాః
గయాముపేత్యహాషేతాఃతిథింప్రకృత్యపూర్ణిమాం

వితేనురాధ్వదాహికిః క్రియాయథావిధానతః॥ ౧౧౨

లక్షావర్తిస్తదనుగణికాప్రాప్యనీహరశైలం
గత్వాపుణ్యం కిలబదరికాక్షేత్రముద్ధాతపాపా
ముక్తింప్రాప్తాతదనుముదితాస్తేకుమారాస్సమీయః
కాశ్యాంసర్వైరనారపతిగణైఃరాహుణాచ్ఛాదితేభ్యః॥ ౧౧౩

శార్దూలవంశ్యఃకిలనేత్రసింహ | నామానరేంద్రోపిచతత్రయాతః
సరత్నభానానిహతేభయార్త | శ్చిరంహరింశీతగిరాపుపూజ॥ ౧౧౪

దేవశ్శచీశోనవతుంగనామ్ని | క్షేత్రేనరేంద్రేణసమచితాంఘ్రిః
ప్రీతింగతోద్వాదశవత్సరాంతే | దత్వాచథక్కామృతమేవమాహ॥

అయంహికాశ్యాసురరాణ్ణిమిత్తం | వినిర్మితోముంధ్వనయభవాంశ్చ
సంగ్రామమూఢాన్యహితావిజేష్య | స్యహిప్రహంతేవసురారివర్గా
సంజీవయిష్యత్యపి నైజనేనాం | అనేనశత్రుక్షపితాంసరేంద్ర॥ ౧౧౬

అంతఃపాణి తేదజగతామధిపేనరేంద్రో
 ధక్ష్మామృతంససమవాప్యసువాద్యవర్యం
 కాశ్మీరసీమనిపురంవిదధేహినేత్ర
 పాలాభిధంసకలధాన్యధనాభిపూర్ణం॥

౧౧౭

తస్యస్వర్ణవతీనామ్నా । రేవత్యంశసముద్భవా
 కన్యాసీతేతయాసాధకం । కాశ్మీరత్రాయయాన్మపః॥

౧౧౮

తాందృష్ట్యారతిమపరామివస్థితాంతే
 భూపాలాస్సమధిగతాస్తదావిమోహం
 ఆహ్లాదోపిచసముదీక్ష్యతాంవిముగ్ధ
 స్సాప్యేనంస్మరమివమూఢితాబభూవ॥

౧౧౯

ఉదయోధాగ్రజంముగ్ధం । తత్వజ్ఞానప్రబోధనాత్
 విమోహంవితతానాశు । శ్రుతిస్మృత్యుడితాధ్వనా॥

౧౨౦

అథాహ్లాదఃకుమారైస్తైః । భాగీరథ్యాస్తతేశుభే
 కృతస్నానాదిసత్కృత్యోఽప్రీతయద్విజృంభవా॥

౧౨౧

మహావతీంపురీంస్వీయా । మాజగామతత్స్వరక
 దుగ్ధాందేపీంవిధానేన । పూజయామాసభక్తితః॥

౧౨౨

సాప్రసన్నాతదాతస్త్వేసిద్ధంస్యాదీప్సితంతవ
 ఇత్యుక్తాన్వన్వణవత్యాశ్చ । మోహంచక్రేహృదిద్దుతం॥

౧౨౩

నేత్రసింహస్య దుహితా । దేవ్యామాయాప్రభావతః
 రామాంశం సుందరాంగంతం । స్వప్నేవైక్షత సుందరీ॥

౧౨౪

కాంక్షమాణాతమేవస్యం । పతింతత్రైవనిత్యదా
 స్థాపయంతీ మనస్తస్త్వై । దూతమప్రేషయచ్ఛుకం॥

౧౨౫

సశుకోనేత్ర సింహస్య । దుహిత్రాబద్ధపత్రకః
 కంఠేద్రుతం మహావత్యా । వనముద్యానమాయయా॥

౧౨౬

క్రీడంతం తత్రకృష్ణాంశం । దృష్ట్యామత్యగిరావదత్
 పత్రమేతద్గలేబద్ధం । స్వణవత్యా గృహాణమే॥

౧౨౭

అహోదాయచ తే భ్రాతే । దశయితేదమాశువై
అస్యోత్తరాధాంతపునః । పత్రంమేదాశు మహాశి॥ ౧౨౮

తతఃకృష్ణాంశ శ్శుకవచనం నిశమ్యతచ్చ పత్రమాదాయ స్వయంచ
దృష్ట్వాహోదాయచదశయామాస॥ తతేద్ధృ విలిఖతం॥ ౧౨౯

మాహిష్మతీపురపతింకీలజంబుకత్వం
యుద్ధేద్భుతే విజితవాససివత్సనూనో
రుద్రేణదత్తవరమేవ మహేంద్రదత్తు
శక్తింవిజత్యపితరం మమవై పతిస్యాఃఇతి॥ ౧౩౦

తద్దృష్ట్వాహోదః ప్రముదితహృదయస్త స్యోత్తరతయా పునరప్యన్యత్ప
త్రం విలిఖ్యతత్కంతే బధ్వాతప్రేషయామాస స్వణావతీసవిధం॥
సతుశుకఃపురా సర్పభూతః పుండరీకేణ మునినాశప్తః రేవత్యంశసంభూ
తాయాః స్వణావత్యాః కార్యంకృత్వాతదై వమమాగ॥ ౧౩౧

తస్యదాహాదికాః సర్వాః । క్రియాస్వణావతీవధూః
కారయామాసవిధినా । బహుద్రవ్య సమేధితాః॥ ౧౩౩

తదన్వాహోద స్సప్తలక్షసైన్య పరివృతోమాఘ కృష్ణపంచమ్యాంసే
త్రసింహముద్దిశ్య యుద్ధాయప్రతస్థే॥ ౧౩౪

తాలనోబలహనిశ్చ । రూపణాద్యాస్సవాహనాః
వైవైః వైవైః సైవైవైస్తదాహోదం రక్షంత స్తమనుద్రుతాః॥ ౧౩౫

దేశంవంగమతీత్సతే హిమగిరింసంప్రాప్య కాశ్మీరకం
దేశంప్రాప్యచనేత్ర సింహనగరీసాన్నిధ్యమాపేదిరే
తత్రేత్యంబలహ నిరాహనిపుణంతం రూపణంత్వరిపుం
దృష్ట్వాశీఘ్రముపై హితస్యహృదయం జ్ఞాత్వాహవాం కాన్వితః॥ ౧౩౬

కరాళమశ్యమారుహ్య । రూపణోధసహాయుధః
నేత్రసింహపురీం ప్రాప్తః । దదశాసనగంనృపం॥ ౧౩౭

ఇదమాహచరాజేంద్ర । కన్యాంస్వరవతీంతవ
అహోదాయప్రయచ్ఛాశు । బలహనిమతే స్థితః॥ ౧౩౮

అధవాదిశసంగ్రామం । యథాభీష్టం తథాకురు

శ్రుత్వాతత్ నేత్రసింహశ్చ । కుపాతంబద్ధమైహత॥

౧౩౯

తథోరూపణ గ్రహణేచ్ఛయాబద్ధేషుకవాటేషు నేత్రసింహజ్జయాపాశ
ధారిణశ్చతపీరా నాగతా నిరీక్ష్యరూపణః ఖడ్గపాణిః తాన్నిహ
త్యహృత్వాచ మకుటం నేత్రసింహస్య హతాదేవ వియదధ్వసా నిర్గ
తోబలహానిం ప్రాప్యతస్మైతస్మకుట మపకయామాస॥

౧౪౦

అధబలహాని స్సహసోదర స్సప్తలక్షసైన్యావృతో యుద్ధాధీశ నేత్రసిం
హనగరీంద్రోధ॥

౧౪౧

నేత్రసింహశ్చయోగ సింహభోగసింహఖ్యాభ్యాం భూపతిభ్యాంపుత్రేణ
విజయేనచ సాకంగ జైస్సహస్రేణలక్షేణహయైః పదాతిభిశ్చతులక
క్షైః సృపతీనాంసహస్రేణచసమన్వితః పురాన్నిగతో హిమతుం
గాహ్వాయం ప్రదేశమధిష్ఠితో బలహన్యాదీన్ యుద్ధాయాకార
యామాస॥

౧౪౨

తదా తేషాం ద్వంద్వయుద్ధమవతేత॥

౧౪౩

గజబలపరివీతోయోగ సింహస్తదానీం

అకురుతబలహానిం ప్రత్యరాతిం నరేంద్రం

ఉదయమపిసమేతో భోగసింహస్తురంగైః

సృపతిభిరఖిలైస్తై రాజపుత్రశ్చవీరః॥

౧౪౪

ష్టేచ్ఛేశంరూపణంచైవ । సింహంచాభ్యుద్యతోబలీ

ద్వంద్వంతదభవద్యుద్ధం । మహారథవిభీషణం॥

౧౪౫

తస్మిన్రణే మహాభీమే । బలహానిచమూజనాః

ద్యౌలక్షేనిహతానేత్రసింహరాజచమూజనైః॥

౧౪౬

అధక్షైః కుపితైః కుమారకైః । బలహానిప్రముఖైర్మహాబలైః

నిహతామృతిమాపురాహవేరిపునైన్యాస్త్రీదక్షైర్మథానురాః॥

౧౪౭

సంజీవితా సమతనోత్పతునేత్రసింహః

థక్కామృతస్యనినదేనతదైవసైన్యాన్

భూయశ్చ తే రిపుచమూం వినిజఘ్నురార్తాం

తేచాప్యతన్వత యథాబలమాహవంతైః

౧౪౮

సప్తస్వహస్సురజసేవినభేదహీన

మాసీత్తదద్భుత మనీకమనేకశస్త్రైః

నహ్నాచవత్సజ చమూర్బహుధాతునేత్ర

సింహస్యజీవితమనాపవరేణ జిహ్వైః

౧౪౯

కర్తవ్యమూఢహృదయా అధతాలనాద్యాః

శత్రోఃపరాజయకృతే వినివృత్తమాగాః

కృష్ణాంశమేవ శరణం సమరేధిజన్మ

భీతారిపోబలముదీక్ష్యతథావిధంతే

౧౫౦

తదనుకృష్ణాంశస్తాక్ సమాశ్వాస్యస్వకం హయమూరూఢో నభోమా

గేణ రాజగృహం ప్రాప్యహర్ష్య స్థితాంస్వర్ణవతీం దృష్ట్వానత్వా

చతదుదంత మశేషమానేదయత్ సాచేదమువాచోదయమ్ ॥ ౧౫౧

నవమ్యాం పూజనాధాన్యం । కామాత్యైగృహమావ్రజ

అహంచతత్రగచ్ఛామి । తదాస్యాన్నేమనోగతం ॥

౧౫౨

ఇతినిశమ్యోదయ స్వణవతీవచనం పునరపిభ్రాతృ భిస్సమాజ

గామ ॥

౧౫౩

అహ్లాదాదయోపిహతస్సైన్యాయుద్ధాద్విరతిమవాప్సుః ॥

౧౫౪

నేత్రసింహశృతాక్ సర్వాక్ రిపూక్ పరాజిత్యపురం ప్రవిప్రోమహతా

హషేణబ్రాహ్మణా నారాధయామాస ॥

౧౫౫

తతఃపుత్ర్యాప్రేరితోనేత్ర సింహఃకామాత్యై మహాంతముత్సవముపాక్ర

మత్ ॥

౧౫౬

తస్మింశ్చమహాత్మవే కృష్ణాంశోమాలాకార యువతివేషభారీ ధ

క్వామృతమపాహరిత్ ॥

౧౫౭

అనుద్రుతస్తదావీరై రనైకైరుదయోరుషా

ఖడ్గపాణిన్యనారీతాక్ । ప్రావిశత్ శిబిరంస్వకం ॥

౧౫౮

భక్తామృతస్యనాదేన । నిహతాః స్వానజీవయత్ ౧౫౯

తైస్సప్తలక్షైస్సృబలైః । రురోధనగరింఠిపాః॥ ౧౬౦

తదానేత్రసింహాఢక్తామృతాపహరణేన భయాతురోమహేంద్రముద్ది
శ్యకంచన యజ్ఞమారభత॥ ౧౬౧

యజ్ఞేచతస్మిన్ తత్ప్రిణనకామోనేత్ర సింహస్వాత్మానంహోతుమైహత
తదేదమువాచమఘవానేత్రసింహం॥ ౧౬౨

రామకృష్ణాంశజావేతా । వాహ్లానోయంతథోదయః
రేవత్యంశాచ తేపుత్రీ । నేత్రసింహమహీపతే॥ ౧౬౩

ఆహ్లాదాయతతోదేహి । పుత్రీం తేరాజస్తతమ
ఏవముక్త్యాసమాక్షిప్య । ఢక్తామృతమథోదయాత్॥ ౧౬౪

అగ్న్యనిక్షిప్యమఘవా । తిరోధింగతవాన్ద్రుతం
తతస్సైబజలహాన్యైః । సంధిమిచ్ఛన్ సభూపతిః॥
నేత్రసింహస్తదభ్యణం । గతవాన్స్వబలైర్యుతః॥ ౧౬౫

తదాహ్లాదాయకన్యాదాతుమిచ్ఛంతం నేత్రసింహంశల్యాంశం మయో
ధనాంశో మహీపతిరాహ్లాదమాతులవమువాచ॥ ౧౬౬

ఆహ్లానోయంసచాస్మాభి । స్సంబంధావరోనహీనజః
కుమార్యాతత్తమేసీతా । వంచనాయతవాఘనా॥ ౧౬౭

తాహత్వావంచనైవైవ । కన్యాదానంప్రసిద్ధయన్
జహిపుత్రీంచరాజేంద్ర । నచేత్వంహనిమేష్యకే॥ ౧౬౮

చండికాయజ్ఞమాహృత్య । తేషాంహృత్వాశిరాంశిచ
అగ్న్యజహుధిరాజేంద్ర । పురోడాశతయోషితే॥ ౧౬౯

నేత్రసింహస్తదాకర్ణ్య । తస్యైవవచనాద్భ్రుతం
మండపంకారయామాస । సర్వాలంకారసంయుతం॥ ౧౭౦

ఇదంచఖ్యాపయామాస । సర్వతోనగరేన్మహః
ఆహ్లాదయాద్యమత్కన్యాం । దాస్యామీతినురూపిణీం॥ ౧౭౧

అదాహ్లాదస్యసత్తాతు । నేత్రసింహానరేశ్వరః
సన్నిధింప్రాప్యనత్వాతా । నస్తాషీదంశక్తీర్తనాత్ ॥ ౧౭౨

పునరాగత్యరాజిష్ఠ్య । తద్దగ్ధోత్సవమంటపం
ఆసియసర్వాన్మృపతీన్ । ఆహ్లాదాద్యాన్సమాహ్వయత్ ॥ ౧౭౩

ఆహ్లాదోబలహనిశ్చ । కృష్ణాంశస్సహరూపణః
తాలనేనసహసీదన్ । నేత్రసింహాధ్వరాలయం ॥ ౧౭౪

నేత్రసింహస్యసహజో । యోగసింహస్త్వప్తస్తదా
అసిమాకృష్యశిరసి । జఘానాహ్లాదమగ్రతః ॥ ౧౭౫

అవార్యమిదమిత్యక్తే । తాలనేనతదాన్మృపః
కులస్యరీతిరస్మాక । మిదమిత్యాహగర్వితః ॥ ౧౭౬

తతోద్వితీయేపర్యాయే । కృష్ణాంశోయోగసింహకం
బలహనిభోగసింహం । అగృష్ణాద్విగ్రతాయుధః ॥ ౧౭౭

అథోత్పతీయేపర్యాయే । విజయంసుఖహనికః
చతుర్థేయాపణఃపూర్ణ । శరౌచబలమగ్రహీత్ ॥ ౧౭౮

పర్యాయేపంచమేచైవ । తాలనోబహుభూపతీన్
షష్ఠేచనేత్రసింహంతం । ఆహ్లాదస్తరసాగ్రహీత్ ॥
నిరాయుధాఃకృతాన్విరై । రాహ్లాదాద్యైరారతయః ॥ ౧౭౯

ఏవంప్రవృత్తేసమరే । నేత్రసింహాదిభిర్న్నప్తమైః
ఆహ్లాదాదిమహిశానాం । దేవసింహామహాబలః ॥ ౧౮౦

అవాహనానామాహ్లాద । ప్రముఖానాంవియత్పథా
తత్రాగత్యయయాపత్రా । క్షాయుధైస్సహదక్షిణః ॥ ౧౮౧

తదాశ్వంబిందులఖ్యానం । కృష్ణాంశస్సమధిష్ఠితః
హరిణీంబలహనిశ్చ । తాలనస్సింహాసీతధా ॥ ౧౮౨

హరినాగరనామానం । అశ్వంచసుఖహనికః
పహిహకంతథాహ్లాదః । కరాశాశ్వంచరూపణః ॥ ౧౮౩

స్వయంచదేవసింహాశ్వం । మనోరథమధిష్ఠితః
తేనర్హేనేత్రసింహాద్యైః । అయుధ్యై నిశిదపితాః॥ ౧౮౪

నిహత్యనేత్రసింహస్య । సేనాంబధ్వచస్సైన్యపం
ప్రవిశ్యాంతఃపురంఢోలాం బహినిః స్యేషకన్యకామ్॥ ౧౮౫

గృహీత్వానేత్రసింహద్యౌః । పంచవీరాన్మహాబలాః
శిబిరంస్వకమాగత్య । కారాయాంతానబంధయత్॥ ౧౮౬

తదానేత్రసింహానుజోహరానందనామా నుందరారణ్యభూకతినరేం
ద్రశ్రుతభ్రాతృబంధన వృత్తాంతస్తతాగత్య భ్రాతృఃపృతనయాచ
తులక్షపరిమాణయాపరివృతస్స పృథక్ప్రమాణసైన్యపరివృ
తా నాహ్లాదాద్యౌ యుద్ధాయరురోధమ్॥ ౧౮౭

పునఃపంచదినాన్యాసీ । ద్యుద్ధంలోకభయంకరం
నేత్రసింహస్యానుజేన । కృష్ణాంశాదిమహిభృతామ్॥ ౧౮౮

హరానందస్తదాశిత్రు । నిహతార్థబలోబలీ
విద్రుతేచార్థసైన్యేష్వే । విస్మితోబలాత్తతః॥ ౧౮౯

ఆరాధ్యగిరిజనాథం । శాబర్యామాయయారిపూః
ఆహ్లాదాద్యౌజడిభూతాః । చకారాశువిమోహితాః॥ ౧౯౦

విమోచయిత్వాభ్రాతృస్వాన్ । నేత్రసింహముఖాన్ద్రుతం
ఆహ్లాదంనిగతైర్బాధ్యై । జడిభూతంవిమోహితమ్॥ ౧౯౧

ప్రవిష్టునగరంభ్రాతృః । శ్లాఘితస్తేనసత్కృతః
తతస్వణావతీంవీక్ష్య । కృష్ణాంశాద్యౌవిమోహితాః॥ ౧౯౨

దీనాదేవీంసమస్తాపీత్ । దుర్గాంధుఃఖవినాశినీం
తయాసంబోధితఃకృష్ణః । రేవత్యంశామువాచతామ్॥ ౧౯౩

కుత్రాస్తే సాంప్రతంభద్రే । తవాహ్లాదః ప్రియంవదః
యస్మిన్ నిబద్ధహృదయా । నీతవత్స్యినోత్రవై॥ ౧౯౪

సాపిన్యణావతీతస్యై । యథావృత్తమవర్ణయత్
కృష్ణాం శోధగిరాతస్యాః । బిందులాశ్వమధిష్ఠితః॥ ౧౯౫

తయాసహైవశుక్యంగాః । నభోమానేకాణ జగ్గివాక్
యత్రాహ్లాదస్థితోదుగేక । తదాసాద్య సురక్షితం॥ ౧౯౬

నిహత్యరక్షణో వీరాక్ । ఆశ్వాస్యాగ్రజమాతరం
సహతేనమ్రతం ప్రాయాత్ । శివీరం సహకన్యయా॥ ౧౯౭

నిగతానేత్ర సింహస్య । పురాదధకు సూరకాః
స్నాయంతః పుణ్యసరితాం । గంగాదీనాంజలేషుతే॥ ౧౯౮

సముద్రతీరమాసాద్య । స్నాత్వాతత్ర యథావిధి
సహైవసేనయా హృష్టాః । ప్రావిశేన్నగరీంస్వకాం॥ ౧౯౯

రాజాపరిమళః పుత్రాక్ । ఆరోగానాగతాక్ పునః॥
దృష్ట్వామలనయాసాకం । హృష్టోవిప్రాక్ సమచక్రయత్॥ ౨౦౦

సర్వత్రనగరేరాజా । మహాత్మవ మథాతపోత్
పారాస్తేభ్యః కుమారేభ్యో । మంగళాన్యూచిరేముదా॥ ౨౦౧

అథతస్యాః స్వణావత్యాః । ఆహ్లాదస్యచ భూపతేః
కరగ్రహమహేదివ్యో । బభూవన్పుషశాసనాత్॥ ౨౦౨

తాముద్వాహ్య ముధాయుక్తః । కృష్ణాంశేన సమన్వితః
దశగ్రామేపురేవాత్సీ । దాహ్లాదోబంధుసంయుతః॥ ౨౦౩

తతస్త్రయోదశేవషే । కృష్ణాంశస్యసమాగతే
దధాన్స్వణావతీ గభామాహ్లాదే నాహితముదా॥ ౨౦౪

పురాజయంతః ఖలుశక్రపుత్రః । విదేహజాశాపబలేనభూమ్నాం
కతాయుగేస్వణావతీపిచిండం । జగామజాతశ్చ మనుష్యవేషః॥ ౨౦౫

చైత్రశుక్లపవమితిథౌగురో । ర్వాసరేసముదభూత్సశక్రజః
చేత్రసింహతనయోద గాత్రదా । హ్లాదభూపతి రభూన్ముదాయుతః॥

విగాహ్యపుణ్యేసలిలేద్విజేభ్యో । ధేనూహికరణ్యంతురగాగజాంశ్చ
దిదేశపుత్రోద్భవహృష్టచేతా । ఆహ్లాదభూపస్సహబంధువగః॥ ౨౦౬

పారాస్తముద్వీత్యశిశుంప్రభాభిః । స్వదేహజాభిర్వితతందిశాసు
తస్సేంద్రులఘ్యాంవిదధుర్యదిందుం । గృహ్లాతికాంత్యేతితదేవనామ॥ ౨౦౭

మా సద్వయేతస్య శిశోర్వ్యతీదే । శిశుందిదృక్షుసతుయోగ సింహః
మహావతీం ప్రాపపురీంస్పవేణ । సంపూజిత స్వర్ణావతీంసపుత్రాం

నిరీత్యహృష్టశ్శివేచరాక్ష్ణ । విభూషణాన్యాదరతః ప్రదాయ
తస్యైచదత్వాధనమృద్ధమీష । త్కాలంతదీయేనగ రేన్యవాత్సీత్ ॥ ౨౦౦

షష్ఠీమాసిశిశోజ్ఞాతే । సురేంద్రస్వసుతాంశజం
అవహృత్యేందులం మాయా । బలశోదివమాయయా ॥ ౨౦౧

శచీతస్త్వైస్తనం ప్రీత్యా । దిదేశేద్రుతమానసా
వీత్వాతస్యాస్తనం బాల । షోడశాబ్దసమీభవత్ ॥ ౨౦౨

శక్రాదేవపితృర్విద్యాం । గృహ్లాతత్రైవిసోవసత్
తమదృష్ట్వశిశుంమాతా । పితరౌదుఃఖమీయతుః ॥ ౨౦౩

ఆహ్లాదః పుత్రదుఃఖేన । త్యక్త్వానగరమాత్మనః
సేనయాసహనిగత్వ । శారదాంవరదాంతదా ॥ ౨౦౪

సమారాధితవా తత్ర । వాగువాచాశరీరిణీ
ఇంద్రసూనుజ్జయంతస్తే । పుత్రతాంగతవాన్మృష ॥ ౨౦౫

జహరతం శునాసీరః । తత్రాస్తేతనయస్తవ
విద్యాంగృహీత్వాసపునః । త్ర్యబ్దాంతేత్రాగమిష్యతి ॥ ౨౦౬

మాశుచోన్మృపతేపుత్ర । కృతేసోయంసుతస్తవ
జీవేద్వావద్భవాత్తావ । దత్రభూమ్యాం నివత్స్యతి ॥ ౨౦౭

తతిస్వపితృస్నానిధ్యం గమిష్యతినరేశ్వర । ఇతిశ్రుత్వామనస్వాస్థ్యం
జగామాహ్లాద భూపతిః ॥ ౨౦౮

పునస్స్వసేనయాసాకం । దశగ్రామంపురంయయా
ఇందులశ్చసురేంద్రస్యాన్తికేతుసమువాసహ ॥ ౨౦౯

ఇతి శ్రీశోభనాద్రీశవైభవే మహాకా

వ్యే భవిష్యద్రాజవంశచరితవర్ణనే

అహ్లాదాదియుద్ధవర్ణనం నామ

స ప్తమ సర్గః ॥

**శ్రీశోభనాదీశవైభవ మహాకావ్యే చరమభాగేభవిష్య
ద్రాజచరితవర్ణనే అష్టమసర్గారంభః**

అద్దేస ప్రదేశేభియాతితదనుశ్రీకృష్ణభూభృత్వ తేః
ధర్మాశస్యపివాహమంగళమహేజాతోదింగతశ్శుతః
రాజేంద్రోగజనేనామబలవాణాధూలమశోద్భవః
కశ్చిద్ధన్వమహీపతిస్వనగరేరక్షతదాసింహజః॥ ౧

సరత్న భానానృపతాస్వమిత్రే , హతేమహీరాజభయాకులాత్మా
ఆరాధయామాసకృపీటయోనిం । ద్విషత్పుమాస్తత్కరుణాంప్రపిత్సుః॥
తతఃప్రసన్నస్సహిరణ్యరేతాః । కుండాత్ స్వకాదేవహయాదిరాజం
పుత్రాచపుత్రీంచసమానయాపా । ముద్భావ్యతస్యైకృపయాదిదేశే॥ ౩

తదైవతేష్టాదశవక్షతుల్య । వయఃప్రపన్నాఃశిశవ్రావిరేజః
సాచాపికన్యాగిరిజావరేణ । పతించకాంక్షేబలహానిభూపం॥ ౪

తతస్సతాయాగజముక్తికాయాః । స్వయంవరోకల్ప్యతధన్వరాజ్ఞా
తత్రాగతాభూపతయోహ్యనేకే । సచాగతోభూద్భలహానిభూపః॥ ౫

సారాజవర్గాంతరగంధిరీత్యు । స్థితంపరంకామమివాంగయుక్తం
మోహంగతాభూద్గజసేనపుత్రీ । తస్యైవకంఠేస్రజముత్ససజః॥ ౬

తద్రూపలావణ్యనీరీక్షణేన । ప్రాగేవమోహంతవానరేంద్రః
తయావృతోసాబలహానిభూపః । ప్రీతింతుతస్యామధికంబబంధ॥ ౭

తదారుమాతారకముఖ్యభూపాః । నిజావమానేనరణాధిపస్తం
తయైవసాకంఠుపధునారేంద్రం । నానాప్రకారాయుధశోభినేనాః॥ ౮

నీరీత్యుతాపంచతానిరాజ్ఞః । ధర్మాశజఃఖడ్గధరస్సరోమః
కుర్వరణంతేషుశతంప్రవీరా । ఖడ్గప్రహరైరనయత్కృతాంతం॥ ౯

అధతారకభూపతీరుషా । బలహనెద్భుజయోస్సమక్షిపత్
నిశితంకరవాలచూత్యుః । సతుభగ్నోద్వివిధంతదంసయోః॥ ౧౦

నివారితస్త్రసతార కాఖ్యః । నృపామహీరాజసుతేనయుద్ధాత్
దృష్ట్వాబలంతద్బలహనిరాజ్ఞ । స్సచానయతాంస్వగృహంప్రతీతః॥ ౧౧

తతోగజసేనోనరపతిర్మహీపతే రుషదేశేనబలహనిసిచవంశజం విబు
ధ్యదుర్గాప్రసాదలబ్ధ యామాయ యాతమమోహయత్॥ ౧౨

నిద్రాణంమాయయాసమ్య । గృలహనినరేశ్వరం
సంస్థాప్యలోహదుర్గేఽస్వై । గ్రామరూపేసురక్షితే॥ ౧౩

గజసేనస్తదంతిస్థాః । చండాలాఃతస్యతాడనే
వ్యాదిదేశచత్రేమారాః । దండైర్భూపమతాడయత్॥ ౧౪

తాడనేనవినిద్రస్స । బలహనిబలతోత్తరః
తాఃపంచశతచండాలాః । తలైరేవహ్యతాడయత్॥ ౧౫

నిహతేషుచతేషుకేచన । మ్రతమాబధ్యకవాటకూతురాః
గజసేనశ్చపాయతద్యథా । యథమూచుబలహనివిక్రమః॥ ౧౬

శ్రుత్వాతద్గజసేనభూపతివరోబద్ధాంజలిస్తద్గతో
దుర్గంవీక్ష్యతమేవరూహన్యపతింధర్మాంశజంమూయికః
రాజాభోఃపథితస్కరై స్సయువతిఃచండాలరూపైహక్ష్మాతో
బద్ధశ్చాత్రసుతామమాపిభవనంప్రాప్తాభవన్మేద్రుతం॥ ౧౭

తదాగజోమద్భుహమద్యభవ్యై
స్సాంతోంబుభిర్మేతనయాంసురూపాం
ఉద్వాహ్యహృష్టఃపురమావ్రజస్వాం
ఇత్యాహగాజాబలహనిభూపం॥ ౧౮

ధర్మాంశజంతతోనీత్యా । గజసేనోగృహంస్వకం
అచక్షుత్వావివాహాధికం । శాలాంరమ్యాంవినిర్మమే॥ ౧౯

ఆహ్లాదాయశుభంపత్రం । ప్రేషయామాసభూపతిః
తస్యాంనిశాయాంసున్నతం । బలహనిమభోజయత్॥ ౨౦

మిళితంతత్రగరళ । మన్నేతద్భూతాదపి
సమమారతతోభూపః । కాశీవరవిభావతః॥ ౨౧

అవాపమోహమాత్రంతు । బలహానిద్విమాన్నతః
నిబధ్యనిగతైర్భూయః । గజసేనస్తతాడతం॥ ౨౨

తాడనైనిస్సృతేరక్తై । ధర్మాశోమోహమత్యజత్
పప్రచ్ఛగజసేనంతం । కిమగంతాడిత స్త్వయా॥ ౨౩

తమాహగజసేనోస్మ । త్కులపద్ధతిరీదృశీ
ప్రథమంతాడితోదండైః । అధోద్వాహంసమాచరేత్॥ ౨౪

తదానృపసుతాగత్య । పితరంప్రాహభూపతిం
దండితఃకోత్రభవతా । సోప్యహతనయాంనృపః॥ ౨౫

కింతేనేనవిచారేణ । కర్మకోయంసమాగతః
ద్రవ్యార్థందండితోయాతః । త్వంతుగేహంతరంవ్రజ॥ ౨౬

శ్రుత్వేదంబలహానిస్తాత్ । బంధానుచ్ఛిద్యశక్తితః
ఖడ్గపాణిరథోత్తస్థా । సంగరాయయథాంతకః॥ ౨౭

పునఃపంచశతంపీరా । గురుదుస్తంసరేశ్వరాః
తారకప్రముఖానానా । శస్త్రాస్త్రుగణధారిణః॥ ౨౮

సమరేబలహానినాతదా । నిహతేపంచశతేమహీభృతాం
గజసేనమహీపతేన్సుతో । బలహానినిబబంధశృంఖలైః॥ ౨౯

గర్తేధమార్యమృతినాతుతేన । నిపాతితంతంబలహానిభూపం
నిశమ్యఖన్నాగజముక్తికాసా । తత్రైత్యరాత్రౌబహుధారురోద॥ ౩౦

దత్వాధసంగక్షిగణాయపూర్ణ । ముద్దారయిత్వావటతోనరేంద్రం
అవీజయచ్చామరవాయునాతం । దినేదినేచైవమభూద్రహస్యం॥ ౩౧

ఇత్థంపక్షేవ్యతీతేసహగజతురగస్సేనయాసాకమాయా
దాహ్లాదస్తంనిశమ్యావటగతమనుజంతాంపురింసంరురోధ
తచ్ఛుత్యారోషదీప్తారణమభిగతవాప్తోడశానామధీశః
సాహస్రాణాంతదాసింగజపృతనవిభుర్ద్రిప్తనానావిధాన్త్రః॥ ౩౨

సూర్యద్యుతిస్తస్యమతస్త్రీలక్ష । హయైస్సమేతోరణమాజగామ
పదాతిభిస్తత్పరిమాణకైశ్చ । కాంతామలస్తత్రగతోరణమ్॥ 33

తయోరథాభూత్సమరోమహీయాన్
చమ్యోస్యకాధీశజయప్రదిత్యోన్వః
దివానిశంతత్రహతేబలేన్వే
తంపావకీయంగజసేనభూపః॥ 34

ఆరుహ్యతాలనముపైఃపరిపాలితాంతాం
సేనామరేస్సమదహచ్ఛరవహ్నికీలైః
తత్రాజఘానగజసేననృపప్రవృద్ధం
భల్లేనతాలననృపస్యచమూఢిఃతోభూత్॥ 35

తథావిధంస్వంపితరంనిరీక్ష్య । సూర్యద్యుతిస్తత్తురగాధిరూఢః
శర్యానాతాంసహతాలసేన । దదాహసేనాంవివిధైశ్చశస్త్రైః॥ 36

కృష్ణాంశస్తతదాహ్లాద । సహితోరణమభ్యయాత్
బబంధయుద్ధేనిగళైః । సూర్యద్యుతిమరిందమం॥ 37

తతస్తద్యవీయాన్తదశ్వాధిరూఢః
రణాయాభియాతోమహస్యైన్యవీతః
తదీయంతుతేజస్తదాసంజహరో
దయోభూమిపాణిహయేంద్రాధిరూఢః॥ 38

దేవసింహశ్చబద్ధోభూ । నిగళైఃతేనశత్రుణా
శస్త్రైస్తేజసాదధ్ధై । సప్తలక్షప్రమాణకే॥ 39

అహ్లాదస్యబలేతేన । శత్రుణాతస్యచానుజం
తేజసాతస్యకృష్ణాంశం । వహ్నిభూతంనిరీక్ష్యచ॥ 40

గజసేనోపిన్యవతిః విజయం ప్రాప్యహాషితః
అర్ధసేనాపరివృతో గేహమాయాత్సపుత్రకః॥ 41

దుఃఖతః శరణాయాతో దేసిం అహ్లాదభూవతిః
సాతమూచేతదాహ్లాదం దేవీకారుణికాశయా॥ 42

సుత స్తవేందులస్వస్వగ్గా దేత్య సేనాంసహానుజాం

జీవయిష్యతిమా శోకం కురుదేశవృసాత్మజః॥

౪౩

అంతహితాయా మధరుద్రపత్నీ తస్మాత్కృభూరిందులనామధేయః

ఆరుహ్యవాహం వడబామృతాఖ్యం తత్రాగ్రో యత్రరణః ప్రవృత్తః

వడబామృత దేహజాహయా స్వమఖోద్గీణః సుధాబుష్ప్రసజైః

జ్వలనంతమశామయకాయథా దవమంభోదగణాజ్వలచ్ఛిఖా॥ ర౪

తతః సప్తలక్ష్మపరిమాణసంయుతా సాజీవపృతనాతిథోదయః

తన్నిశమ్య గజసేనభూపతిస్సాత్మజోద్భృతమనుద్రవద్దిశః॥

ర౫

సేనాయాం గజసేనస్య లక్ష్మమేకంతు శేషితం

తేశిష్టా వివిధావేషా గృహీత్వానుద్రువృథాయాత్॥

౪౬

గజసేనం సపుత్రంతం ద్రవంతముదయోన్మః

నిబధ్యనిగతైరింద్ర దుర్గాఖ్యంతత్పురంగతః॥

ర౬

నిష్కాస్యబలహానితం గర్తాదాశ్వాస్యతన్మృఖాత్

నిశమ్యకారణంసర్వం మహాంతంరోషమాయయా॥

ర౭

అతాడయద్వేతసశాఖకాగైః స్త్రీతైఃసపుత్రం గజహానిభూవం

అమోచయత్స్వంగజమృత్తికాధ గురుంసుఖేరాదభిఘాతదండాత్॥

అధహాషకంపరం ప్రాప్తః గజసేనో మహిపతిః

సత్కృత్యతాలోహదుగ్ధే వాసయామాసతన్నిశి॥

౪౮

కవాటంబంధయిత్వాచ సేనాపతిమయుజ్జుచ

ప్రాతరాహ్లాద ముఖ్యాస్తే వినిద్రావీక్ష్యతందృఢం

కవాటమూచుస్సేనేశం బహిష్కంసహరక్షిణం॥

౪౯

కవాటముద్ఘాటయపైస్యపాల నోచేద్విసప్తోధవసీహాయుధే

శ్రుత్వాపితత్ పైస్యపతిఃకవాటం నాపావృణోత్తత్రరణఃప్రవృత్తః॥

ఇత్యాకణ్యాచమూపతి స్తదుదితంలక్ష్మంశతశ్శ్రీకరం

వీరాణామదిశద్రణాయతదనుప్రాప్తారణం తేరుషా

జఘ్నుస్తామరివాహినీం వినిహతం దృష్ట్వాదయస్త్వంబలం

క్రుద్ధః పక్షి సహస్రసంఖ్య మధచారుహ్యశ్వరత్ననిజం॥

౫౦

నానాశస్త్రనిపాతనై స్సమదహత్యే నామ రేద్వింశతిం
సాహస్రాణిభయాతురాస్తదనుతేశిష్టారణాత్ దుద్రుపుః
సంప్రాప్తాఃపురమింద్రదుర్గమవసీశాయైతదావేదయన్
సోపిప్రాప్తభయం సహైవనుతయాతత్సన్నిధిం జగ్గివాన్ ॥

గీగి

తేభ్యః సమర్ప్యతాంకన్యాం నరేంద్రోగజముక్తికాం
క్షమాపయామాసనిజం అపరాధంమహీపతేః ॥

గీఁ

ఆహ్లాదస్తాముపాదాయ ససుతభ్రాతృబాంధవః
పురంనిజంసమాపేదే జయంనిత్యుప్రభావయన్ ॥

గీ2

చిరాత్స్వమాగతంపుత్ర మిందులంప్రేక్ష్యతత్ప్రసూః
పర్యవ్వజతబాహుభ్యాం స్నేహంసుతపయోధరా ॥

గీ౪

రాజాపరిమళప్రీతః ఆహ్లాదాదీజయాన్వితాన్
నిరీక్ష్యమంగళాయైషాం విప్రేభ్యోధనమాదిశత్ ॥

గీ౯

అధతాంవ్యవహద్విధానతో బలహఃనికృతమంగళాంకురః
సమవర్థతసంప్రయోగజః ప్రణయఃప్రత్యహమద్భుతస్తయోః ॥

౬౦

అష్టాదశాద్దేసముపాగతేధ కృష్ణాంశభూపస్యశుభాపదానం
వత్స్యామికించిత్ శ్రుణుసావధానం పురాణగీతంమునిభిర్న రేంద్ర ॥

౬౧

విశాంపతిర్విశ్రుతదేహలీశ స్సపృథ్వీరాజోజగదేకధన్వీ
తస్యానుజస్సర్వధనుర్థరేంద్రో మహామతిఃకృష్ణకుమారనామా ॥

౬౨

తమిమంకృష్ణకుమారం కన్యాకుబ్జాధిపస్యసోదర్యః
అవధీజ్జయచంద్రస్య శ్రీమాన్ధీమాంశ్చరత్నభాన్వాఖ్యః ॥

౬3

సోదర్యస్యమృతింజ్ఞాత్వా పృథ్వీరాజోమహామతిః
లక్షచండీవ్రతేనైవచండీ మానర్చతత్సరిః ॥

౬౪

ఆరాధయామాసతదావ్రసన్నా తమాహదేవీకరుణాందధానా
రాధేయదుశ్శాసనముఖ్యధార్త్రరాష్ట్రాంశజాస్తైతనయాభవేయుః ॥

౬౫

అధతద్గృహీణీతుచండికా కరుణాతత్పుభగర్పమాదధౌ
సమజాయతకర్ణభాగతః తనయస్తారకనామతోబలీ ॥

౬౬

నిశమ్యేతివాచం ప్రహృష్టోభ్యపించ
త్సతం మంగళాంబు ప్రపాతైఃపవిత్రైః॥ ౭౮

పరిమళసుతం బ్రహ్మానందం మహాబలశాలినం మహివిభుసుతోహృష్టః
పతింస్వసురాత్మనః । ఉదయన్మపతే రాజ్ఞా వా క్యాన్నియాప్యపురీం
గతః జనకమవదద్వృత్తాంతం తత్ ప్రసన్నమనాభృతం । ౭౯

తదిదమాకర్ణ్యతాలనోలక్ష్మణశ్చమహావతీంపురీమాజగ్గుతుః॥ ౮౦

నేత్రసింహానశేంద్రోపి యోగభోగసమన్వితః
మహావతీంపురంప్రాప బ్రహ్మానందమహాత్మవే॥ ౮౧

ఆహ్లాదోబలహనిశ్చ సుఖహనిస్సయాపణః
దేవసింహశ్చసంహృష్టః పురీంప్రాప్తామహావతీం । ౮౨

సేనాసారాజవీరాణాం లక్ష్మద్వాదశసంయుతా
బ్రహ్మానందవివాహాధికప్రయాణాయసముద్యతా ॥ ౮౩

తత్రసంఖ్యైతమాదిష్టా భవిష్యేతుపురాణకే
లక్ష్మణస్తాలనశ్చాపి సప్తలక్ష్మబలాధిపా ॥ ౮౪

ఆహ్లాదోలక్ష్మసైన్యేశో బలహనిశ్చతాదృశః
తావత్సేనాయుతోభ్యాగాత్ నేత్రసింహమహీపతిః ॥ ౮౫

రణజిన్నామరాశేంద్రో ద్విలక్ష్మపృతనాయుతః
లక్ష్మైర్ద్వాదశభిస్త్విత్థం సేనాసామిళితాహ్యభూత్ ॥ ౮౬

తత్రాఖిలచమూనేతా తాలనోష్లేచ్ఛభూపతిః
ఆరుహ్యసింహినీమగ్రే ప్రయాణేప్రయయాముదా ॥ ౮౭

వడబాంబలహనిరశ్వినీం సుఖహనిహారిణంతురంగమం
ఉదయోధిగతస్సబిందులం ప్రయయుస్తుంగతురంగమంముదా ॥ ౮౮

ఆహ్లాదోపిపవీహకం హయవరంప్రాప్తఃక రాళాభిధం
ప్రాయాతాంసచరూపణఃపరిమళస్తం పంచశబ్దాహ్వయం
నాగేంద్రంచమనోరథాఖ్యతురంగం తందేవసింహేన్మపః
బ్రహ్మానందముపేత్యతత్రశిబికా రూఢంప్రజగ్గుర్ముదా ॥ ౮౯

రణజిచ్చుమహీపత్నిస్తదా హ్యధియాభోహరినాగరంహయం
వడబామ్మతమిందులోప్యయాత్ సమధిష్ఠాయముదాయుతోబలీ॥ ౯౦

వివిధశుభదవాద్యైర్భేరికాడంబరాద్యైః
రచితపివిధనాదైరాతతత్యౌద్యుదేశా
స్మపతిగణసమేతా వాహినీసాశుభేచ్ఛుః
ద్రుతమగమదుదారాదేహశీపత్రనంతత్॥ ౯౧

తేభ్యఃప్రదాయశిబిరాణిమహీన్యపస్స
ద్వారేపురస్యవిరచయ్యవిధివిధానైః
అహ్లాదమాహవరభూషణజాతమస్యై
త్రాపద్యుపాత్తమఖిలందిశమత్సుతాయై॥ ౯౨

అథేంకులస్వర్గముసేత్యతాత మింద్రంయయాచేవరభూషణంతత్
తదాకుబేరాంతికగన్సురేంద్రో ముదాతదానీయదదాసుతాయ॥ ౯౩

ప్రతిగృహ్యతదింద్రశాసనాత్ పునరాహ్లాదమథేందులోయయా
ప్రహరాంతరతస్తుతత్స్వయం ప్రదప్తాభూమిన్మపాయదేశజః॥ ౯౪

ప్రదాయతద్భూషణమాత్మజాయై తయోర్వివాహంవితతానరాజా
బిభాసశీతాద్రితటేయధైవ శివేందుమాళ్యోరివలోకకీర్తయః॥ ౯౫

త్రాహ్మ్యాముహూతఃఉపయాతివధూవరాతౌ
పీఠేనివేశ్యమణిమాక్తికరుక్మక్ష్మై
సంస్నాప్యమంగళజలైర్భృపుకానిబీజా
న్యారోప్యపాణియుగళే శుభతంతుయుగ్మం॥ ౯౬

ఆబధ్యతన్నిగమచోదితకల్పనూత్ర
ప్రోక్షప్రకారమవలంబ్య బుద్ధఃపురోధాః
వేద్యాంకృతానుముపథాయసమక్షమస్యా
నిర్వతయత్పరిణయోత్సవమూర్యకీర్తయః॥

తదావివాహేస్వసురేధమానే సతారకోరాజసుతఃపురస్తాత్
ఖడ్గంసమాధత్తరిణాయతేన చకారచాహ్లాదన్మపస్సమీకం॥ ౯౭

సృహరిరుదయెనాసింప్రగృహ్యరణేచ్ఛయా
మహాన్యపసుతో వీరోనిమేళరుషాయతః

సరదననృపశ్చ కేరణంబలహానినా

నిశితమసిముద్గృహ్ణాన స్వంబలంభువితానయన్ ||

౯౯

మదకనశ్చ సుఖహానినాయుతః సూర్యవర్మరణజన్మపాయుతో

రూపణస్సపదిభీమమూర్ఘయకా దేవసింహమపివధక నోబలీ ||

౧౦౦

సప్తైతే సప్తపర్యాయే ష్టసిభిస్తారకాదయః

ఆహ్లాదాదీనభిగతా యుయుధూరోషదీపితాః ||

౧౦౧

గజసేనముఖాశ్శతాధికాః యుయుధులకక్షణతారకాదిభిః

అభవత్తుములస్సప్రహవః భయదోదైత్యమఖాశినామివ ||

౧౦౨

భగ్నండ్రిష్ట్యాపైన్యమాత్మీయమృద్ధం

పృథ్వీరాజా రూఢదంతావశేంద్రః

జిత్వాభూపాన్నేత్రసింహాదిమాంస్తాన్

సంప్రాప్తోభూల్లక్ష్యణం రాజవర్త్యం ||

౧౦౩

బౌద్ధిన్యాహ్వయహస్తిసీస్థితమముందృష్ట్యాశివంమానసే

సంస్థాప్యప్రసభంవిజిత్యనిగతైః క్షాన్ధాన్యపాపయాదదత్

రాజావీక్ష్యసతంతదాపదినుళోభీతస్తదావేదయత్

కృష్ణాంశాయసఖాధ్వనామహిన్నపాగారంయయావీర్యవాన్ ||

౧౦౪

తదైవలక్ష్యణశ్చిన్నబంధోద్ధైర్యసమన్వితః

మహీరాజగృహంప్రాప్తః శిబికామగమాన్వితాం ||

౧౦౫

హృత్వాస్వశిబిరంప్రాయాత్ జనయన్సృపతేర్ముదం

తదైవాహ్లాదముఖ్యాస్తే మోహితాశ్శత్రుతాడనైః

త్యక్త్వామోహంరిపూన్సప్తజిత్వాబధ్వాచశృంఖలైః ||

౧౦౬

శతంవీరాన్మహతోత్సాహాన్ హత్వాతగ్రుధిరస్రవైః

వేలాంతాంన్నపయామాసుః ప్రీతింతస్యాస్సనూపహాన్ ||

౧౦౭

నిర్వృత్తేపరిణయమంగళేయధావత్

గత్వాతేనిజశిబిరాణిసంప్రహృష్టాః

ఆహ్లాదప్రముఖమహారథాస్ససైన్యాః

తాన్సప్తవ్యతిగతబంధనానకుర్వన్ ||

౧౦౮

ముక్తాస్తేపరచితమంగళాష్టవాస్సం
 మృష్టాన్నంపరిమళరాజసంప్రదత్తం
 భుక్త్యాస్తైవ్యపునరపిసంయుతాస్సహస్రైః
 వీరైస్తాకాభియయురాహవాచుధిరాః

౧౦౯

జిత్వాతాకసపదిపరస్సహస్రసంఖ్యాక
 హత్వాచప్రహితవిభిన్నశస్త్రబాణాక
 భూమిశస్త్రనయవరాకపునశ్చబధ్వా
 హృష్టాస్త్వంశిబిరమయుస్సహంతులాస్తే॥

౧౧౦

పృథ్వీరాడధచక్రితోబహూకసువర్ణా
 నాదాయప్రముదితహృత్ సహైవపుత్ర్యా
 ఆహ్లాదప్రముఖిన్మృపాలయంప్రపన్నః
 కన్యాంతాంపరిమళసన్నిధౌనివేశ్య॥

౧౧౧

తంప్రాహప్రభువరలక్ష్మణోయముగ్రః
 మత్పత్నీమషహృతవానిహానయచ్చ
 దాసీంతాంకమయతికర్తుమిత్యధాయం
 రాజాసీదనుపహితోత్తరోస్సహస్రైః॥

౧౧౨

వేలాసాతదనురురోదతన్నిశమ్యా
 శ్వాస్యాపిప్రణయగిరోదయఃకృపాభుః
 సంతజన్యప్రబలితరత్నభానుపుత్రం
 కేహంస్త్వంపునరగమామనీనయతాం॥

౧౧౩

తాకముక్త్యాపునరపిసప్తరాజపుత్రాక
 సంహృష్టాఃదశేదివసాకపురేమహీశః
 నూషిత్యాసభయముపాపికతోపహారాః
 ప్రస్థానంసమభిలషంతివత్సజాద్యాః॥

౧౧౪

పృథ్వీరాట్పరిమళమూచివాకతదాసీం
 కన్యేయంతవచవధూఃద్విషట్కవషాక
 బాలాతఃపితృనిరహాసహిష్టురేనాం
 స్యస్యాత్రవ్రజభవనంనుభేనరాజక॥

౧౧౫

యోగ్యాస్యాత్పతిసహభావనేయదేయం
సంప్రాప్యత్పుదవసితంతదానరేంద్ర
ఇత్యుక్త్వాపరిమళభూపజేరథాంకం
పస్పశేన్ద్రుతమభవత్సచూణాభూతః॥

౧౧౬

అహదోన్మపతిముచీక్ష్యతద్విధంతం
దుఃఖార్థోధరణిన్మపాంకమస్పృశేచ్ఛ
సోప్యాసిడపిచతదైవతావధేమా
వ్యాధింతాంసమతరతాంచిత్యయాగ్నేః॥

౧౧౭

అధపరిమళరాజోభూమిరాజానుశిష్టః
సహతనయవరైస్సైప్రస్థితోలక్ష్మణాద్యైః
పురముపగతవాన్స్వంమండితంపౌరవర్జైః
సుతమధమలనాతంవీక్ష్యహృష్టాలిలిం॥

౧౧౮

తాప్రేషయిత్వాసగణాన్నరేంద్రా పృథ్వీనరేంద్రస్సుతయాచసాకం
సహైవపుత్రైస్ససుఖంస్వపుర్యామువాసకాంశ్చిద్దివసాప్రహృష్టః॥

కృష్ణాంశక్షితిపతిస్తమస్యవింశే
వషేవైచరితముదాహరామివృత్తం
ఆహదాత్మజనిరధేందులస్తపశ్యామా
తేనేసరసితుసాగరాభిధానే॥

౧౨౦

హంసాస్తత్సవిధమయుహిమానసస్థాః
తద్రదావైస్సతువిజహాసమాధినిష్ఠాం
యఃకాశీంస్వమనసిస్తప్తత్యభిఖ్య
స్తోత్రానుస్మరణపరోన్యవేశయత్తాం॥

౧౨౧

ప్రాహుస్తంసితగరుతోవయోనరేంద్రం
సంస్తుత్వాపురుషవరప్రశస్యకీర్తిం
ద్వీపఃకశ్చిదభివిభాతిసింహశాఖ్య
యత్రాస్తేక్షితిపతిరార్యసింహనామా॥

౧౨౨

తత్రాస్తేన్మపనశిసేసుసాగరాఖ్యా
పూస్తతవ్యతిజితమారసుందరీకా

సప్తాపరివృతపాశ్వా కాతు కాచిత్
కన్యాభాత్యనుపమకాంతిసౌకుమార్యా॥

౧౨౩

పుత్రీసాయువతిరమాత్యసింహరాజ్ఞః
పద్మిన్యాహ్వయసహితేవరాజవర్య
తత్తుల్యంపతిమతులంతుమార్గమాణాః
ప్రాప్తాస్సోవయమిహవీక్షితుంభవంతం॥

౧౨౪

తాండ్రష్టుగ్రుతమధునాప్రయాహిరాజ
న్నిత్యుక్తే సితగరుదండజైఃప్రహృష్టః
ఆరూఢఃకమపితుతేషుహంసరాజం
ద్వీపంతంనరకతిబాలకఃప్రతస్థే॥

౧౨౫

దృష్ట్వాతాంయుడితితదంతరీపదుగ్ధా
గేహస్థాన్యపతిరధేందులోముమోహ
సాతంచవ్యతిజతమారమాయతాక్షీ
సంయోగస్తదనుతయోబాభూవహృదత్యః॥

౧౨౬

కళ్యాణోపరిణయమంగళేయధావన్నిర్వృత్తేనరపతిశాసనేనతత్ర
తావన్నంవివిధవిచిత్రభోగసంకల్పంహృష్టేసుఖమతులంసమన్వభూతాం॥

ఆహ్లాదోధరణిపతిస్తదాంబికాయాం
భక్తింస్వామధికతమామమంస్తగర్వాత్
సాతస్మాత్ నృపతిముపేక్ష్యతంతిరోధిం
ప్రాప్తాభూదధసశుచంపరాంప్రపేజే॥

౧౨౭

లంకాసైరపహృతేషుదులోహిరక్ష
స్సందోహైరితివితతాతదైవవార్తా
శ్రుత్వాతామపిచగిరంభృశంరురోదా
హ్లాదోయంసుతవిరహకులాంతరాత్మా॥

౧౨౮

కృష్ణాంశస్తమధసుసాంత్యయన్నవాదీత్
మాశోకంకురుసుతమిందులంప్రతీశ
హత్వాహంనిశిచరబృందమాత్మసైన్యై
రానేష్యేతవతనయంకురుష్వధైర్యం॥

౧౨౯

ఇత్యుక్తోద్దయస్పృహతిస్సదేవసింహాసంయుక్తోబలసుఖహానిముఖ్యభూపై
సేనాన్వాసముఃపనిసీయతాలనేన ప్రత్యస్తాంరిపునిధనాయసంప్రతస్థే॥

లంకాంతాముదయమభిప్రయాంతమధ్యమధ్య
ప్రాప్తాత్మృపతిపరిపత్కరాప్రదాయ
ఆజ్ఞాతస్తమనుగతాజితాచసంఖ్యే
తైస్సాకండుతమగమత్ససింహాఖ్యం ॥

౧౩౨

గత్వాతైస్సహనశిసింసుసాగరంతత్
తద్రాజ్యసమహినోచ్చపత్రమేకం
పాతాన్వాప్రాప్తదేశన్యపాన్యధావయంతే
కుర్మోవై సమరముఖేన రాష్ట్రభంగం

౧౩౩

తచ్చుత్వాన్యపతిరధార్యసింహానామా
పైవైవ్యైవ్యైవరివృతత్తాగులాత్తరతుః
యుద్ధార్థినిరగమదాత్మజేనసాకం
తత్రాసీత్ ప్రబలతరోరణస్సుఖైరః ॥

౧౩౪

అహోదప్రముఖచమూంతదేందులోపా
సంస్తంభంసమనయతస్వయైవశక్త్యా
తత్రాహన్యపినుఖశర్మనామధేయః
చక్రేతైరణమతులంశరేంద్రనూనః ॥

౧౩౫

శర్వర్యాంసహపృతనశ్శతప్రవీరై
స్సంయుక్తస్సమరభువీందులస్థితోయం
భిత్వాతాముదయముభక్షితీశసేనాం
నానాస్త్రిసదనముపేత్యహామమాప ॥

౧౩౬

పణ్డాసంత్యతిసమభూద్దినేదితేతత్ ప్రభవ్యంబలమభవత్సపత్నరాజ్ఞాం
ద్వీపేశోముదమగమత్పరాంపరేతే సంక్షీణస్వబలముదీక్ష్యశోకమాపుః॥

బలహానిరధాభివీక్ష్యతాం నిహతామిందులశస్త్రపాతనైః
పృతనాంభృశదుఃఖపీడితస్సహదేవేనచకారమంత్రణం ॥

౧౩౭

తమాహదుఃఖాకులితంతుదేవ సింహశ్చునాసీరసుతోహికశ్చిత్
దివ్యాస్త్రవిత్ త్వత్ప్రతనాంనిశాయాం నిహంతివీరస్వయమేత్యరాజః॥

తమేనముద్వృత్తసముద్రగర్వం జహ్యహవేత్వంపుతనాసమేతః
మయోదయేనాపిచతాలనేన పరీవృతశ్శ్రుగణావిముంచకః ॥ ౧౪౦

దేవసింహవచనంనిశమ్యత ద్వత్సరాజతనయోమహాబలః
సైన్యమథకముడుపేషునుస్థిరః సన్నివేస్యపుత్రార్థసంయుతః ॥ ౧౪౧

బద్ధంపురద్వారముపేత్యవీరైః ఆహ్లాదకృష్టాంశముభైస్సరోష్టైః
బలాత్తముద్ఘాట్యపురఃకవాటం ప్రవిశ్యచాంతఃక్రతిహారవర్గాః ॥ ౧౪౨

హత్వాయుధైఃనైకవిధైఃపురీతాం అలుంటయన్నిధుతనైరివర్గః
తదోదయోంతఃపురమేత్యతత్ర దదిర్యబాలాంసరనాధపుత్రీం ॥ ౧౪౩

తాంపద్మినీంఛోలికయాజహార కృష్ణాంశభూపశ్చిబిరంస్వకీయం
తతఃప్రవృత్తస్సనురోతిభీమః తత్రైస్సయోఃప్రాణహరోత్రుశస్త్రైః ॥

సుఖవర్తసమాహ్వాయంరిపాః పుత్రనేశంబల్కూనిరావళీ
అగమత్సమితింతదేందుటో ధనుషేషూప్రవవషకసంతతాః ॥ ౧౪౪

నిహతామరిభిస్స్వవాహినీం పుత్రనేశంచనిజప్రభావతః
పునరుద్గతజీవితాద్రుతం సవిభాయాత్మగృహప్రహర్షితః ॥ ౧౪౫

అనీరీక్ష్యతత్రగృహిణీంసపద్మినీం
బహుశోకచూప్యనిలలాపభిన్నధీః
ప్రవిబుధ్యచారిముషితాంప్రియాంసతీం
రణమేకవగతః హయాశ్రీతః ॥ ౧౪౬

తాలనేనసహసంగతోరణం శక్రచూనురకరోత్తదాద్భుతం
తంనిషీడ్వవిశితైస్సుతీక్ష్ణైః తేనభల్లనిహతోబభూవసః ॥ ౧౪౭

పతితేపీచమూర్ఛితేనృపే సశురంగోవడబామృతాహ్వాయః
వియతిస్థితమేత్యతంవిభుం నిజవక్త్రోద్గతసాధశీకరైః ॥ ౧౪౮

సమజోధయదాశుసప్రభుస్తమధిష్ఠాయహయంప్రసన్నధీః
అభితాలనమేత్యగర్వితం యుధికాలాత్ప్రశరవ్యచూతనోత్ ॥ ౧౪౯

హతేతేనతస్మిన్పుధేతాలనాభ్యే
సమాయాద్రణక్మృగ సకృష్టాంశరాజా

తదావత్సరాజ్ఞస్సుతఃపద్మసీంతాం

నిరీక్ష్యేందులంతంనిదధ్యోనశోకం ॥

౧౧౧

ప్రవృత్తేసమీకేతయోర్భీమరూపే

యయుఃప్రేక్షకత్వంతథాహ్లాదముఖ్యాః

ప్రయుక్తామరుత్వత్సతేనాగ్నినాయు

ప్రచేతోత్రవర్యానచక్రేధనష్టాః ॥

౧౧౨

అధేందులస్త్వక్తహయోభువిస్థః సచర్మఖడ్గం ధృతవాక్రణాయ

కృష్ణాంశనాశాయదుషాపరితః చకారమాత్రాశపథంరణాగ్రే ॥ ౧౧౩

బలహానిస్తదాగత్య తమాహేందులమింద్రజం

మాంహత్వాపురతోవీర పితృవ్యముదయంతతత్తతి ॥

౧౧౪

అధేందులస్తానిజవంశ్యభూతాన్ విజ్ఞాయశోకాకులితోనితాంతం

పితృవ్యపాదప్రణిపాతకారీ ప్రాహేదముచ్చైభయపీడితాత్తా ॥ ౧౧౫

మోహితోహమధునాస్వకంకులం వేద్మినోయువతిమోహపాశతః

తత్త మధ్వమపరాధమాత్మనః బంధమోహమయూయమీశ్వరాః ॥

ఇత్యుక్త్యాశక్రతనయః సేనాంతాంతాలనాన్వితాం

అజినయత్స్వయోగేన తేన ర్వేహషకమాయయుః ॥

౧౧౬

అథార్యసింహారాజేంద్రః ధనరత్నైస్సుపుష్కరైః

పద్మినీమర్పయామాస కన్యామిందులభూభృతే ॥

౧౧౭

ఆహ్లాదప్రముఖావీరా ఆర్యసింహేనసత్కృతాః

సహౌదు లేనపద్మన్యా సాకంస్వనగరంయయుః ॥

౧౧౮

పద్మనిసాపురాశస్తా దూర్వాసోమునిశాపతః

అప్పరస్సువరాకాచిత్ రాజపుత్రీత్వమాగతా ॥

౧౧౯

సాద్వాదశసమామత్యా దేహమాశ్రిత్యభూతలే

స్థితేందులగృహేమాసా న్న పస్థిత్యామృతింగతా ॥

౧౨౦

—• అథ సుఖహాని వివాహకథా •—

పాంచాలదేశపతిరాసపురాహికశ్చిత్

వీరాగ్రణీస్తుబలవధకననామధేయః

పత్నీ సురూపలలితాజలదేవికాభ్యా
సాకంతయాసవరుణంతపసాపుపూజ ॥

౧౬౨

సుతాపుభౌతస్యజలాధిపస్య ప్రాసాదోజ్జ్వలతురర్కభాసా
తత్రాగ్రిమోభూల్లహరాభిధానో పరోమయూర్ధ్వజనామధేయః॥
పితుర్యుపేతేతిదివంస్వరాజ్య మధిష్ఠితో భూల్లహోనరేంద్రః
తదాజ్ఞయాషడ్వదనంమయూర ధ్వజస్తపోభిస్స సుఖోషయత్సః॥ ౧౬౪

పంచాబ్జకాలేననృప స్తపస్యా తుష్టంససాక్షాత్కృత నైజరూపం
దృష్ట్వాతుమారంస్తుతిభిర్వరాయ తుష్టవప్రప్రచ్ఛవరంచతంసః ॥ ౧౬౫

మయూరకేతుర్నృపతిర్వరంతం స్కందంయయాచేబలమస్తుమేలం
నిత్యంసహయోభవకృత్యవగ్రే ష్విత్యాహదేవోపితధేతిభూపం॥ ౧౬౬

అంతహి తేతత్రమయూరకేతుః పురంవినిర్ణాయమయూరసంజ్ఞం
ద్వియోజనాయామవిశాలభావం తదావసకోపాతిజనాన్ స్వకీయాన్॥

లహరోపితపోభిరఘ్నతీం ద్విదశాబ్దాన్ సమఖోషయన్నృపః
తదనుగ్రహతఃపురంశుభం సమవాప్యోత్రనివాసమాతనోత్ ॥ ౧౬౮

లహరీమథ నాన్నితత్రవై నగరేంభఃపతిరాతనోత్థితం
లహరావనకామ్యయాస్వయం సచరాజావదుదారధీఃప్రజాః॥ ౧౬౯

లహరోనరుణప్రసాదతః కిలరావీంనృపకస్యకాంముదా
పరిగృహ్యసతీమజీజన త్తనయాః షోడశవీర్యశాలినః॥ ౧౭౦

తేభాతః రాష్ట్రాంశ సముద్భవాస్త త్వసాతు కాచిత్సమభూత్సురూపా
సామారమంజర్యభిధానరేంద్ర స్తస్యావివాహేసురుతప్రయత్నం॥

సదేవసింహంవరమాత్మనోనురూపంవిచింత్యాత్మజమగ్రజాతం
ఆహూయరాజారణధీరసంజ్ఞం అప్రేషయత్తస్యనివేదనాయ॥ ౧౭౧

సపితూర్వచనాత్ మహావతీం రణధీరస్సముపేత్యహాషితః
నృపంసముదీక్ష్యతత్పతిం సమవోచత్స్వస్వమంగళంశుభం॥ ౧౭౩

పరిమళస్సనిశమ్యమహావతీ పతిరథాహాచదేవమిదంశుభం
సనిరపేక్షమనాగృహధర్మకే పరిణయంససమైచ్ఛదర్శకః॥ ౧౭౪

పరిమళోరణాధీరమధాహతం తవభవేతౌస్వసురేషుపతిర్వరః
అనుజనిర్బలహానిస్యవస్యనై చతురథీస్సుఖహానిసమాహ్వయః॥ ౧౭౧

శ్రుత్వావచస్తదణాధీరరాజా పిత్రేతదావేదయదాశుహృష్టః
మహీపతిస్తత్రసమేత్యభూపం తిమాహసీచన్సుఖహానిరేషః॥ ౧౭౨

వివేకినాస్తైవనితానదేయా శూద్రానునీచాయకులధమాయ
రాజోజహిర్మానమరేబలాభ్యాన్ ఆహ్లాదముఖ్యాన్మదగర్వవృష్టాన్॥

జంబుకోనేత్రసింహశ్చ గజనేనశ్చభూపతిః
ఆర్యసింహశ్చపృథ్వీశో జితాస్తైర్యుధిదుర్మదైః॥ ౧౭౩

తాజిత్యాసమరేశూరాన్ స్థిరాంకీర్తిమవాప్నుహి
మమచాపిభవేత్కీర్తిస్థిరైతేషుజితేషునై॥ ౧౭౪

ఇతిమహీపతిభాషితచోదితః లహరభూపతిరాశతవిక్రమ్ః
తనయఃపాడశకేనయునోయుధే ద్వియుగలక్షచమూంసమసజ్జయత్॥

బలహానిరపిస్త్వికానుజై రుదయాహ్లాదముఖైః పరీవృతః
నియతద్వికయుగ్మవాహిని పతిరాయాల్లహరీమశంపురం॥ ౧౭౫

తపశ్శుక్లపక్షేదశమ్యాంపురీంతాం
అయాద్వత్సరాజాత్మజస్సానుయాత్ర.
తయోరాసయుద్ధంతతస్సేనయోస్తత్
పురాదానవానాంసురాణామివాతి॥ ౧౭౬

చతుర్వాసరేషుప్రభూతేతియుద్ధే దినేపంచమేసాసకృష్టాంశయుక్తః
చమూంశాత్రవీంతాంవిజయేబలాభ్యః దిశోవత్సరాజాత్మజోద్రావయచ్ఛ
అశిచర్మధరస్తదోదయో లహరస్యాత్మజస్థిరధాన్ధితా
సమరాయసమాగతా బలీ నిగ్నైఃపాడశసంబంధసః॥ ౧౭౭

బంధనేనతనుజన్మనాంరుషం ప్రాపితోలహరభూపతిర్భృశం
వారుణాత్ప్రమస్యజత్తదాశుగైః ప్లావితాజలమయైశ్చైశ్చమూః॥ ౧౭౮

అధేందులోమారుతమత్ప్రముత్సృజన్
తదంబుసర్వంసమశోషయద్వై

చమూంచతాంఘ్రమువాహవాయుః

తదాతిభీతారివవోబలాధ్యైః॥

౧౮౬

వసుకోధసమేత్యతత్పురం సుఖహానేకిలమారమంజరీం

లహరేణసమభ్యదాపయత్ ప్రణయం సైన్యయుగస్యనధకయన్॥౧౮౭

తాంవివాహ్యసుఖహానిభూపతి మాః సమాత్రముషితశ్చతత్పురే
ప్రాధానేనలహరస్యసానుగః సత్కియాబహువిధాస్సమగ్రహీత్॥

బలహానిరథోదయాదిభి స్సహనిష్క్రమ్యపురాత్తతోముదా

పురమేత్యనిజంద్విజోత్తమాన్ బహువిత్తైస్సచుపూజయద్వైః॥ ౧౮౮

తాన్దృష్ట్వాగృహమాగతాన్పరిమళస్సృజ్లాఘ్యపుత్రాన్ముదా

కృష్ణాంశంసమప్రాచదేవముదయత్వం సింధుదేశంగతః

క్రీత్యాయాహితుపంచలక్షతురగాన్ ఆకర్ణ్యతద్భాషితం

ప్రాయాత్తత్రసదేవసింహసహితః కృష్ణాంశభూభృద్వరః॥ ౧౮౯

విలంఘ్యదేశాన్వివిధానధోదయః మయూరకేతోనగరీముపాగతః

తదంతికోద్యానవనేతుకాంచద్దదశయోషాంసుమకారపుత్రీం॥ ౧౯౦

తాంవీత్యసాందర్యనిధింసకృష్ణః పశ్రచ్చకాత్వంసురదానవానాం

ఇత్యాహసాలంపపుషాజ్వలంతం పుష్పాహ్వయామాల్యకృదాత్మజాహం

మయూరకేతునన్మృపతిఃపురేత్ర కరోతిరాజ్యంగుహాదేవభక్తః

సయజ్ఞమూర్తిఃపురుషంపురాణ మియాజయజ్ఞేనసమృద్ధరాయా॥

తత్రాధ్వరేయజ్ఞపతేప్రసాదాత్ ఉద్భూతిమాసీత్ మిధునంతువహ్నేః

పుమాన్సవిత్త్రోమకరందనామ్నా నారీచపుష్పాహ్వయభాగ్యభూవ॥

తాంప్రార్థయంతోపినురాస్సహంద్రాః ప్రాపునభీతామకరందవీర్యాత్

తద్రూపలావణ్యసుమాదకవాదేః భవాన్సదృశఃప్రతిభాసిరాజన్॥

లహంతుతస్యాస్తులనాయపుష్పే నిదేశతోరాజవరస్యరాజన్

సంప్రాపపుష్పపచయాయమాల్య కృదాత్మజేదంమకరందరాజన్॥౧౯౧

ఆకర్ణ్యపుష్పపచనంతదేతత్ కృష్ణాంశభూపాముషితాత్మధైర్యః

మోహంజగామాశుసదేవసింహస్తదాతమాబోధివినేకవాక్తైః॥ ౧౯౨

ప్రలబ్ధబోధోధసకృష్ణదేవ స్సదేవసింహస్సమవాప్యసింధుం
దేశంతురంగాఽదుచిరాఽశుభాంగాఽక్రీత్యాపురింస్వామగమత్ప్రహృష్టః

అధపరిమళభూపస్తాఽహయాఽపంచలతౌఽ
అతిముదముపయాతోవీడ్మయ్యధేమృతాశ్వః
ఉదయనరపతి సన్మాల్యకారాత్పజాయా
వచనసమనుచితాముగ్ధచిత్తోబభూవ॥

౧౯౯

దేవేంద్రప్రస్థపథక్ర్యాపశుపతిమహిషీకృష్ణదేవోధసాపి
స్వప్నే స్వాత్మానముద్యత్ శశినదృశముఖందశకయామాససామ్యం
తస్యైతస్యైవదేవీప్రతిదినమభవన్మాశ్చతుష్కంఘనానాం
కాలస్తేవంతదాసీముదయనరపతేర్వత్సరావైత్రివింశః॥

౧౯౭

దేవసింహసహితస్తదోదయః । నిర్గతఃకలమహావతీపురాత్
ప్రాప్యతత్కిలమయూరపత్తనం । మాల్యకారసదనేకరోత్స్థితిం॥

౧౯౮

ఏకదోదయసుగుంభితంశుభం । పుష్పహారముపవీత్యమోహితా
పుష్పయాపికతమువాచతామిదం । కేనదృబ్ధమితిపుష్పవత్సహా॥

౧౯౯

సాహమే స్తిభగిసిమహావతీ । వాసిసీహసముపాగతాద్యసా
కృష్ణయావిరచితంతయేదమి । త్యాహసాపునః హైతుతేస్వసా॥

౨౦౦

తూష్ణీంస్థితాథోపునరేవపుష్పా । తయానియుక్తాసమువాచకన్యాం
యద్యత్తనేయాన్మనుజస్తుయఃకో । బలాదుపేయాదసదృక్షరూపాం॥

౨౦౧

మృదిరేవభవేత్తథాచమే । తదిహస్యానయనే స్త్రీసంశయః
ఇతితద్వచనంనిశమ్యసా । పునరప్యాహసఖంనృపాత్మజా॥

౨౦౨

ధార్మికఃకిలమయూరకేతనో । మత్ప్రతాకుపథచారిశిక్షకః
తద్భయంసహితవాస్తిడోలికా । గోపితాతపభగిన్యపైత్విహ॥

౨౦౩

పుష్పాతతోగృహముపేత్వనిరీత్యకృష్ణ
దేవంతదేతదఖిలంకథయాంబభూవ

శ్రుత్వాచతన్నరపతిప్రతివిధనాసః
నారీతసుంసుకుచిరాంపరిగృహ్యడోలాం॥

౨౦౪

ఆరుహ్య రాజతనయాసదనంజగామ
పుష్పాచతామనుగతాధనరేంద్రపుత్రీ
తద్రూపదశశనవిముగ్ధమతిస్తుపుష్పా
మాహేక్షీతఃకిలమయాపురుషోహికశ్చిత్ || ౨౦౧

మయాస్వప్నేక్షితస్యేయం , సదృశీయాపసంపదా
ఇత్యాకణశ్యవచస్తస్యాః | కృష్ణాప్రాహన్యపాత్మజాం || ౨౦౨

ఉదయోన్యపతిర్మహావతీ | పురికశ్చిత్ప్రవిభాతిసుందరః
అహమస్యసఖిసచంశికాం , కుసుమైరచయతిస్మనిత్యశోః || ౨౦౩

ఏకదాసతుసముద్ధితోచనా | మధ్యవనవిరళోమహీపతిః
పృష్టవచమయాస్యకారణం | మామహోబదితిజీవనోపమాం || ౨౦౪

దృష్ట్వాస్వప్నేమయానారీ | కాచిచ్ఛ్యావనజృంభితా
తాంస్మృత్వామోహమాపన్నః | కృత్యం గేద్దినచాధునా || ౨౦౫

ఇతి||

అధతాంకిలపుష్పవత్యహా , సమమౌచన్మదితాశయాభృశం
మమతస్యచసంగమోయథా | భవితాత్వంకురుశీఘ్రముద్యతః || ౨౦౬

తథేతితాంప్రోచ్యసహైవపుష్పయా | వినిగ్ధతాంతఃపురతస్సహోలికా
యదాపకృష్ణానగరస్యతోరణం | తదామయూరధ్వజరాడుపాగతః ||

నిరీక్ష్యకృష్ణాంసముపేత్యమోహం | పత్నీభవేత్పాహతమాహసాపి
రాజాతవాహాహినిరేంద్రపుత్రీ | శూద్రీహ్యాహంసీచతిమానరేంద్ర ||

త్వంపావకామపగతోబలవధానేన
రాజాతతస్తవనరేంద్రనుతైవతుల్యా
శ్రుత్వాపితన్నపనుతోహృదయేబలేన
పస్పశతాంస్సరవశత్వముపేత్యచుగ్ధః || ౨౦౭

కృష్ణాచదత్వాహృదయేతిపీడాం | సుతస్యరాజ్యస్యపురంజగామ
ఉపేత్యగేహంమకరందభూషః | న్యవేదయత్తన్నిఖలంభగిన్వై || ౨౦౮

సాచాగ్రజంపాహమహావతీసా । కృష్ణావరాంగీవృణుతేభవాన్యాం
భీతాభవత్తోవ్యధితాజగామ । గృహంభృశంరోదనవిహ్వలాంగీ॥ ౨౧౬

కృష్ణాంశభూపస్యసఖితునావై । వక్తాతదేతన్నిఘలేనతస్మై
సోప్యాగమిష్యత్యురువిక్రమస్సైపురంరణాయాచ్ఛతశౌర్యధైర్యః॥ ౨౧౭

జిత్రణేతేలహరఃపితృవ్య । స్తేనైవతద్బంధుజనాయకన్యాం
స్వీయామదాత్ సోద్యపురంరణార్థీ । యాతాత్వమప్యాహరసర్వసేనాం॥

నిశమ్యమకరందోధ । స్వసుస్తద్వచనంనృపః
త్రిలక్షపరిమాణంస్వం । సైన్యందుగేశస్యవేశయత్॥ ౨౧౮

శతఘ్నీరపితత్రైవి । స్థాపయిత్వాభయంకరీః
కృష్ణాంశాగమనంవీరః । వీక్షమాణస్స్వయంస్థితః॥ ౨౧౯

ఉదయోపిపురీంమహావతీం । తముదంతంబలహానయేవదత్
సచవైకిలపంచలక్షకైః । సమరార్థీప్రయయాసహానుజః॥ ౨౨౦

దశసహస్రగజానియుతంహయాః । నిశితఖడ్గధరాశ్చపదాతయః
రణచణానిరగుశ్చశతఘ్నికా । దశశతానిచపంచదృతాభస్తైః॥ ౨౨౧

పథిపక్షమతీత్యత్రైవ్యతో । బలహానిస్సమయూరపట్టణం
గతవాన్సంగరందురోధత । స్మకరందోపినిశమ్యనిర్గతః॥ ౨౨౨

బలయోస్సమరోభవత్తయో । రథిపాజ్ఞాపితయోజయైషిణోః
బిభిదుశ్చశతఘ్నికాపురః । ప్రథమద్వావిదీప్తవహ్నయః॥ ౨౨౩

ద్వారివింశతిసహస్రదంతినో । యామ్యకేతుబలహానిదంతిభిః
సంగతాయుధివిమాణపాతనై । శ్చక్రురాస్థితదిశోభయాతురాన్॥ ౨౨౪

హయాశ్చలక్షంమకరందరాజ్ఞ । ప్రాద్యగ్జైస్సైబలహానివాహైః
సమీయురారోపితసాదివీరా । విజిగ్మిరేచాపిఖురాగ్రపాతైః॥ ౨౨౫

ద్వాయ్యుత్తరస్యామపిచోష్ట్రలక్ష । మధిస్థితంశూరజనైర్బలాభ్యం
సృపప్రవీరైర్బలహానిముఖైః । శ్చక్రేరణంభీమతరారవారం॥ ౨౨౬

శతఘ్నికాస్తత్రసహస్రసప్తకం । విదగ్ధమాసీత్ మకరందసైన్యైః
ద్వారేపురఃప్రాచితతోజతాస్సై । శతఘ్నికావత్సనరేంద్రనూనోః॥ ౨౨౭

గజై గజా సైహరిభి నురంగా । జితామయూరధ్వజనందనస్య
నిరీక్ష్య సేనాంబలహనిభూపాః । విప్రదుతాంసానుజనిప్రయాతః॥ ౨౨౯

బిందులస్థితిమితస్తదోదయః । దేవసింహస్యపతిర్మనోరథం
పంచశబ్దగజమాస్థితోముదా । హ్లాదభూపతిరసిస్సమద్రవః॥ ౨౩౦

బలహనిరధిష్ఠితస్త్వకం । తురగంతత్రకపాతనామకం
దృషదశ్వసమాస్థితరిపుం । శనిభల్లప్రవిదీప్తపాణికం॥ ౨౩౧

సమద్రవదితీశేషః॥

స్కందప్రసాదాన్యకరందభూప । శ్చిలామయంవాజినమాజహార
తమాస్థితోదుష్ప్రసహేరిపూణాం । కరోతియుద్ధంత్రిదశైరక్షేద్యః॥ ౨౩౨

కృష్ణాంశముఖ్యాయుగవత్సమేతా । స్తమాహవేక్షుః సమమేవపిరాః
ఖడ్గేనకంఠేబలహనిభూపః । భల్లేనచాంకేకీలదేవసింహః॥ ౨౩౩

అహ్లాదరాజోరసిసాయకేన । ఖడ్గేనతత్రైవజఘానకృష్ణః
శిలాతురంగాప్రతిమప్రభావా । తస్యర్వేషివైయర్థ్యమయుఃప్రహారాః॥

విజిత్యపశ్చాన్యకరందభూప । స్త్వభల్లశక్త్యోదయముఖ్యభూపాః
బద్ధాచపాలైఃజానకాయాజ్ఞాప్రత్యర్ప్యమోదంప్రయయాబలాభ్య

అధయాపణఃపురమితోమహావతీం । నృపతింప్రతీదమఖిలంజగాదహ
తనయస్తతఃపద్మినుశస్యసేందులస్సహ । లక్ష్మసంఖ్యనిజసేనయాబలీ॥ ౨౩౪

పరిమళస్యనిదేశవశఃపితృ । ద్రుతముపేత్యమయూరపురంఠిపాః
సమహినోదితిపత్రమహంమహీ । నృపసుతాపతిరత్రసమాగతః॥ ౨౩౫

తవసుతామిహపుష్పవతీంశుభా । ముదయభూపతయేదిశధర్మతః
నయదీమచ్ఛరపీడితవిగ్రహః । ప్రభవితాసబలశ్శిఖికేతన॥ ౨౩౬

మయూరకేతుర్నృపతిర్నిశమ్యత । ద్ద్విలక్ష్మపైశ్యేనసమన్వితస్త్వయం
పుత్రేణసాకంఠకరందరాజ్ఞా । జగామయుద్ధాయశిలాశ్వభాజా॥ ౨౩౭

యుద్ధంతత్రాహర్నిశంఘోరమాసీత్ ।

బ్రహ్మానందస్యాపిమాయూరకేశోః

సైన్యద్వంద్వస్యాతులంత్రబాణైః ।

బ్రహ్మనందశ్శత్రుసేనామతాడీత్ ॥

౨౩౯

బ్రహ్మనందేభల్లతోమాకరందా । న్యూఢాకాంతేపాతితేశక్రనూనుః
అశ్వంశైలంవైష్ణవాస్త్రేణతస్య । దగ్ధ్వభల్లంబ్రహ్మణోస్త్రేణభగ్నం ॥

కృత్వాబధ్వాతంచనాగాత్మపాశైః । కన్యాంపుష్పాంబాహువీర్యేణవీరః
కృష్ణాంశాయాదాపయత్కేకికేతు । ట్కోణీశేనప్రాప్తతోషేణతస్మై ॥

మయూరకేతుర్మకరందయుక్తః । కృష్ణాంశభూషస్యచపుష్పవత్కాః
చక్రేవివాహంవిధివద్ధదాచ । కన్యాధనంమాక్తికగుక్మముఖ్యం ॥ ౨౪౦

మైత్రీచతేషామధికంబభూవ । వృత్తేవివాహేక్షితిపాలకానాం
విసీయతస్యాంపురికానిచాహః । న్యూహదముఖ్యాస్యపురాణిభేజాః ॥ ౨౪౩

కృష్ణాంశేతుమహావతీంపురమితేవధ్వాతయానూర్యయా
రాజాదివ్యమహంముదాపరిమళశ్చక్రేచయభూసురా
వత్సాస్యసంవిజహారసోపిబహుభిభౌగైః ఋతుప్రాపితైః
హేమంతేసమయేచకారచముదారాసోత్సవంప్రీతిదం ॥ ౨౪౪

పుష్పాచలీలాభిరుదారభావా । భద్రావిజ్రహేవివిధాకృతీభిః
కదాచిదూచేపతిమేవమగ్రే । భవేభనాకఃకప్రియమేబ్రవీతు ॥ ౨౪౫

ఇతిపుష్పవతీగిరేరిత । స్సమువాచోదయభూషణిఃప్రియాం
కథయామిమమాగ్రసంభవం । శ్రుణుతత్వేనవిలాసినిప్రియే ॥ ౨౪౬

చంద్రహాసఇతిబాహుజఃపురా । దుఃఖమేత్యబహుళంవిషణ్ణాఢీః
అచకనేనదృషదాత్మనోహరే । స్సార్వభౌమపదవీమహంగతః ॥ ౨౪౭

అంతేచకాలేహృదయేనసాల । గ్రామాకృతింశ్రీపతిమాదిదేవం
స్మరకవినష్టాఖలపాపరాశిస్సా । యుజ్యమాసాదితవాకతదీయం ॥ ౨౪౮

కాలేభునామాంస్వసరూపతాప్తం । నిష్కాస్యదేవస్వశరీరజేశాత్
జగత్పరీపాలనతత్పరోమా । మలంభయజ్జన్మమనుష్యరూపం ॥ ౨౪౯

అహంహరేరంశతయాప్రసిద్ధః

కృతేయుగేధ్యానవశోభవామి

త్రేతాముఖేయజ్ఞసమచక్షణీయః

మూర్త్యుచక్షణాంద్వాపరతోవ్యగృహ్ణాం॥

౨౫౦

సంతీర్తనాత్కలియుక్తేత్రభవామిభక్త

వశ్యోయుక్తేప్రథమకేకీలహంసరూపః

త్రేతాయుగేధ్వరతనుశ్చహిరణ్యగర్భః

రూపాభవామిచయుక్తతత్వతీయకేహం॥

౨౫౧

సాలగ్రామశిలారూపః । యుగేత్రకలినామకే

లతస్తత్పూజనంభుక్తి । ముక్తిదంసర్వజన్మనాం॥

౨౫౨

భవతీచపురాజాతే । కాసిమేవదనుందరి

ఇతిశ్రుత్వావచోభర్తుః । ప్రాహపుష్పవతీముదా॥

౨౫౩

వేశ్యాహంచంద్రకాంత్యాఖ్యా । పురాజన్మనిగీతకైః

వాద్యన్మతైశ్చపరమం । పుమాసంసమతోషయం॥

౨౫౪

పుణ్యేచతేనత్రిదివంగతానం । తత్రాధికతాచాపినురైరతాయ

వ్రతంసతత్యాజనిజంవరాంగీతద్భవ్నాచర్యన్మహాఃప్రసాదాత్॥ ౨౫౫

ఉపాభవంబాణసుతావ్యనంతరే । భవేనిరుద్ధంపతిమేత్యహసికతా

నుతాతతోజంబుకభూపతేస్తు । కృతోద్భవాహంవిజయైషిణీతి॥ ౨౫౬

నిహతాబలహానినావిభో । బలినాతత్రభవేగ్రజేనతే

తనయాశ్చి కేతుభూభృత । స్సముపేతోద్భవముద్భృతాత్వయా॥ ౨౫౭

ఇతిప్రియాయావచనంనిశమ్యత । త్రాంలాలయకృష్ణవిభుప్రహృష్టః

క్రీడాభిరాసీయతసర్వకాలం । భోనైశ్చతత్తత్సమయాచుచూపైః॥ ౨౫౮

తతఃకదాచిన్మలనాన్వకీయాం । స్మృత్వాతనూజాంసుచిరేణదృష్టాం

చంద్రావళింద్రష్టుమనాశ్శుశోచ । మహోత్సవేయాతితుపేళికాభ్యే॥

స్నుహవలీటాబపురాధిపస్య । సావీరసింహస్యనరేశ్వరస్య

త్రిలక్షసేనాసహితస్యతత్ర । స్థితాచిరాత్వక్తపితృక్షయావై॥ ౨౬౦

అధకృష్ణవిభుర్వ్యపాహితుం । మలనాయాశ్శుచమాత్మజాకృతే
అగమద్వలిటాటపట్టణం । దశసాహస్రబలైస్సమన్వితః॥ ౨౬౧

మహీపతిశ్చాపిరిపుస్తదీయ । స్తమన్వగాత్తత్పరిభావకామః
దుర్యోధనస్యాంశతయూతజాత । స్తేనైవసాకంనగరంవివేశ॥ ౨౬౨

సవీరసింహస్తనయైస్తుకామ । నీనాదిభిఃకృష్ణవిభుంప్రతీతః
అభ్యాచయత్తంవివిధోపచారైః । ప్రవేశాయామాసచదివ్యగేహే॥

తేయాదవాంశాస్తనయానృపస్య । నామానితేహంశ్రుణువణాయామి
పూర్వశ్రుతస్తేషుతుకామనేన । స్తతఃప్రసేనఃకథిణోద్వితీయః॥ ౨౬౪

తృతీయస్తుమహానేన । శ్చతుర్థస్సుఖనేనకః
పంచమోరూపసేనాఖ్యః । విష్వభేనస్తతఃపరః
మధువ్రతశ్చమధుప । ఇత్యష్టావిశ్రుతాభువి॥ ౨౬౫

సాకంతైస్సదఽసీనే । వీరసింహనచేశ్వరే
కృష్ణాంశఃప్రాదిశత్ప్రతం । మలనాప్రేషితంశుభం॥ ౨౬౬

సమర్ప్యరాజ్ఞేదశభారగుక్మం । వాసాయరాజ్ఞాదరతోనియుక్తః
భుక్త్వాచమృష్టాన్నముదీక్ష్యచంద్రా । పశింస్వసారంకుశలంసమూచే॥

తమాహసాభ్రాతరిహంద్వితీయే । వషేతవోద్వాహశుభంప్రసన్నా
తదాద్యభూవఃద్విదశేహానషా । మాతాపితృభ్యంననువిస్మృతాసం

త్వయాధునాప్రీతిమతాస్మృతాహం । దృష్టాచిరేణప్రభవామిహృష్టా
ఇతిస్వసుభుకృష్ణవిభుగిరంతాం । నిశమ్యతామేవమువాచవీరః ౨౬౯

అయిస్వసస్త్యత్కరపీడనాది । పితృతవానేకవిభావదోష్టైః
సంపీడితోదుఃఖతహృద్భవత్యా । స్మరైశ్చభద్రేహముపాగతోద్య॥ ౨౭౦

జంబుకేనార్యసింహఞాన । గజనేనమహీభుజా
పృథ్వీరాజాదిభిషీడాం । ప్రాప్తస్తేజసకోభృశం॥ ౨౭౧

జత్వాతాకృతాపిపాలాకృతా , జయంపిత్రేవయంస్వసః
దదిమాద్యవినిర్ముక్తాః భయాచ్ఛత్రుకృతాత్సఖ ౨౭౨

వివాహితశ్చ తేభ్రాతా : బ్రహ్మసందోబహోత్తరః
పృథ్వీరాజస్యనుతయా : మద్బాహుబలవశ్యయా॥ ౨౭౩

ఇత్యాదిభిస్సమాశ్వాస్య : భగినీంకృష్ణభూపతిః
అవాత్సీన్నగ శేతత్ర : కంచితక్కాలంముదాయుతః ౨౭౪

మహీపతి స్తదాగత్య : సభాంరాజ్యస్సనుచితః
తేనేదమవదద్భూపం : కృష్ణాశావనుతిప్రదం॥ ౨౭౫

హేవీరసింహస్యపతేఃసమేగిరంత్య
మాహ్లాదముఖ్యతనయాఃఖలువృత్తభావాః
నిష్కాసితాఃపరిమళేనస్యపేణపుర్యాః
కోశశ్చతస్యముషితోరిపుభిస్సమేతైః॥ ౨౭౬

అష్టదబలహన్యాభ్యాః : వేమాంతరముపాశ్రీతాః
సంశయాఖ్యపురేవాసం : కుర్వంత్యద్యవినాన్మమం॥ ౨౭౭

ఉదయ స్త్వంతరప్రేప్తుః : పురీంతవసమాగతః
నేతాచంద్రావళింఊలా : సహితామాశుభూపతే॥ ౨౭౮

ఇతిమహీపతివచనంనిశమ్యవీరసింహఃకృష్ణాంశంబ
ద్ధం కామసేనంతనయమాజ్ఞాపయామాస॥ ౨౭౯

కామసేనోపి కృష్ణాంశాయసవిషమన్నంప్రేషయామాస॥ ౨౮౦

తద్విజ్ఞాయచంద్రావళిః కృష్ణాంశ సన్నిధిమేత్యతత్పాత్రమపానయత్॥

తతః కామసేనస్వజాయాంచంద్రావళింవేతసదంక్షైస్తాడయామాస॥

కృష్ణాంశ స్తద్ద్రౌప్యమసహమానఃకామసేనంభుజయోఃగృహీత్వాబబంధ॥

తన్నిశమ్య వీరసింహే మహాంతం రోషముపగతః ప్రసేనాదిభిస్తప్తభిస్త
నూజైః సహ త్రిలక్ష్మినైస్యం యుద్ధాయ ప్రేషయామాస॥ ౨౮౧

తదంతరే కృష్ణాంశశ్చంద్రావళే ఊలాంతయాధిష్ఠితా మంతఃపురా
నిష్కాస్య సైన్యమధ్యం జగామ॥ ౨౮౨

కృష్ణాంశస్యబలైభీమైః : దశసాహస్రసమ్మితైః
అయుధ్యద్వీరసింహస్య త్రిలక్ష్మిగణనాచమూః॥ ౨౮౩

తదాలతఃచమూర్వీర । సింహస్యనిహతారిభిః
ఉదయస్యచసేనాంయాం । సహస్రంగమితంక్షయం॥ ౨౮౭

తతఃప్రసేనప్రముఖా । స్పష్టారూఢామతంగజాన్
కృష్ణాంశేస్త్రాణి । ముమ్ముచుర్యుగపత్నుధా॥ ౨౮౮

తదోదయోబిందులస్థః । ఛిత్వాతస్యాత్రుశత్రుకం
బబంధతాన్తతోరాజా । వీరసింహోవినిర్గతః॥ ౨౮౯

సారేణాస్త్రేణకృష్ణాంశం । మూఢ్యుత్వాబబంధచ
విమోచ్యతనయాన్బద్ధాన్ । తైస్సకంపురమావిశత్॥ ౨౯౦

తతఃపరిమళోరాజా । జ్ఞాత్వాకృష్ణపరాజయం
తత్రసంప్రేషయామాస । బ్రహ్మానందంబహోత్తరం॥ ౨౯౧

సలక్షసేనాసహితోనరేంద్రః । తదావలీటాపురంజగామ
చక్రేయుద్ధంతత్పతినాత్రుశస్త్రైః । ద్విలక్షసేనాసహితేనవీరః॥ ౨౯౨

ససూర్యభక్తఃకిలవీరసింహః । సారాత్రుమస్తైసహసాముమోచ
బ్రహ్మాత్రుశక్త్యామలనాతనూజః । తస్మోఘయామాసపరైరకంఘ్యం॥

ప్రణతమధసవీరసింహభూపం । పరిమళసూనురునాచపీర్యశాలీ
ప్రదిశతనయమద్యకామసేనం । మనుభగిసీసహితంపురంనినేతుం॥ ౨౯౩

అధతమవదదాదరాన్నరేంద్రః । పరిమళసూనురిహస్తినోవధూర్మే
నయతనయమిమంతుకామసేనంకురుకుణాంమయిరాజపుత్రవీర॥ ౨౯౪

ఇతిమహీపతిదుర్వచసాత్మనా । విరచితంత్వపరాధమపోహితుం
పరిమళాత్మజనింసముదీర్యతం । బహువిధాన్ప్రదజాపుపహరకాన్॥

బ్రహ్మానందనృపస్తతోముదితహృత్ స్వప్రాసభక్త్యాయుతః
కృష్ణాంశేనసహైవనైజనగరంప్రాప్తఃపితుస్సన్నిధౌ

తద్వృత్తాంతమశేషమాహతదనుశ్చత్వాముదాభూపతిః
దృష్ట్వాతాంతనుజాంప్రియేణసహితాంమోదంజగామోత్తమం॥ ౨౯౫

ఇతి శ్రీశోభనాద్రిశవైభవేమహాకావ్యే

చరమభాగేభవిష్యదాజచరితవర్ణనే

అష్టమస్కంధః.

శ్రీ శోభనాద్రిశైభవమహాకావ్యచరమభాగే

నవమస్తావంభః.

అధోదయస్యసంప్రాప్తచతుర్థిశేతుహయనే
యద్వృత్తంచరితంరాజన్ : పణాయామితదద్భుతం॥ ౧

నృపఃపరిమళోహృష్టః । మాన్యాశ్వయుజనామకే
దశమ్యాంవిశదేపక్షే । తత్రచక్రేమహాత్సవం॥ ౨

క్వార్తికేమాసిపుణ్యక్షణః । సహితేశుభనాసరే
దేవసింహేందులయుతః । కృష్ణాంశసైన్యరక్షితః॥ ౩

యయాబహిష్కృతీస్థానం । కించిత్పుణ్యతమంభువి
చిత్రలేఖావ్యాయాకాచి । దభినందనభూషణే॥ ౪

పుత్రీతత్రాగతాదైవాత్ । చిత్రగుప్తప్రపూజకా
చిత్రగుప్తప్రభావేన । తన్మాయానువిశారదా॥ ౫

యానంస్వైరగమారుహ్య । తత్రేందులమనైక్షత
మోహితాతస్యరూపాది । గుణసంపత్తితోభృశం॥ ౬

సామోహజాలమాతత్య । శుకమిందులమాత్మనః
విధాయమాయయాహఘాట । దవహృత్యపురంయయా॥ ౭

అపశ్యంతోతదాదేవ । సింహకృష్ణాంశకౌసుతం
చక్రతూరోదనందీనం కర్తవ్యేమాఢ్యమాగతౌ॥ ౮

తదంతరేంతరప్రేస్తు । రృహిపతిరసభ్యధిః
అహ్లాదమాహకృష్ణాంశో । హతవానిందులంత్వితీ॥ ౯

తత్రసంశయమాపన్నే । రాజ్యాప్తదేసమాగతః
దేవసింహయుతోదీనః । రుద్రకృష్ణాంశభూపతిః॥ ౧౦

అపశ్యన్నిందులంపుత్రం । తత్రాహ్లాదనరాధిపః
మహీపతేర్వచస్తథ్యం । మత్వాక్రోధంపరంగతః॥ ౧౧

కృష్ణాంశమాజఘానోగైః । దండైర్వేతసవైకృతైః
వధత్యాగౌసమాజ్ఞాత్వా । తదాశాస్త్రబ్రహ్మకృతః॥ ౧౨

శమాయప్రాధికతోస్యైరైః । పుత్రశోకపరాజితః
అహూయఘోరాః చండాలాః । క్రూరకర్మపరాయణాః
వధాయతేభ్యఃకృష్ణాంశం । ప్రాదితద్రోషదీప్తితః॥ ౧౩

తైరాసితేవనంఘోరం । వధాయోదయభూపతే
దేవసింహేధనందత్వా । చండలేభ్యోరహోబహు॥ ౧౪

అమోచయచ్ఛకృష్ణాంశం । చండలాస్తేనృపాజ్ఞయా
మృగనేత్రేసముత్పట్య । తదాహ్లాదస్యసన్నిధౌ॥ ౧౫

నిధాయనిహతోరాజః । కృష్ణాంశస్తవశాసనాత్
ఇత్యుచుదేవసింహశ్చ । గృహంపునరవాప్తవాత్॥ ౧౬

బలహానిస్తదాజ్ఞాయ । కృష్ణాంశంబంధుమాత్మనః
పురమానాయ్యససుఖం । వాసయామాసగోపితం॥ ౧౭

దుఃఖతోదేవసింహోధ । కృష్ణాంశస్యవియోగతః
నిందకాహ్లాదమాహేదం । మాయావశ్యంమహీపతేః॥ ౧౮

జీవత్యేనతనూజస్తే । వృధావైఘాతితస్సఖా
కృష్ణాంశోమమతంరాష్ట్రే । షష్ఠితేషుచినోమృహం॥ ౧౯

ఇత్యుక్త్వానిర్గతఃపుర్యాః । దేవసింహస్సయోగవిత్
సంశయాఖ్యంపురంప్రాప్య । గజముక్తికయాదరాత్॥ ౨౦

చాలితంవీక్ష్యకృష్ణాంశం । సపత్నీకంముదాయుతః
బలహానేరనుజ్ఞాతో । మయూరనగరంయయా॥ ౨౧

తావప్యసీనయత్సాకం । దంపతీసమహామతిః
దృష్ట్వాతౌమకరందోపి । పీత్యాఽస్థాపయదంతికే॥ ౨౨

దేవసింహగిరాసర్య : మాహాదజసితంభయం
విజ్ఞాయమకరంకోధ । ధర్మమారాధయత్ శుచిః॥ ౨౩

సధర్మదేవస్సుప్రీతః : మకరందేమహాత్మని
ఇదమాహమహీపాలం : కృష్ణాంశవ్యసనాతురం॥ ౨౪

అభినందనభూపస్య : చిత్రలేఖితనూజనిః
చిత్రగుప్తప్రసాదేన । సర్వమాయావిశారదా॥ ౨౫

హృత్సయేందులఃకామ్య : రూపశృకవపుఃకృతః
తత్త్రైవాస్తేధునాసాహ్ని । శుకోనిశినరాకృతిః॥ ౨౬

త్వందేవసింహాకృష్ణాంశః : సహితామూర్యవర్మణా
మయాదత్తానియంత్రాణి । గృహీత్వావృత్తకోవిదాః॥ ౨౭

అభినందనభూపాల : పురీంగత్వానిరీక్ష్యతం
ఇందులంశుకతాంప్రాప్తం । పునఃప్రాప్యస్వదేశకాః॥ ౨౮

సైన్యైస్సమేతాస్సమరం । విధాయశిశుమందులం
ఆనయంతునిజందేశం । అక్షతంచిత్రలేఖయా॥ ౨౯

తత్ శ్రుత్వామకరందస్య : కృష్ణాంశాయస్యవేశయత్
సదేవసింహాకృష్ణాంశో । మకరందశ్చతేత్రయః॥ ౩౦

నాట్యహాకంవేషమాపన్నాః : నిర్గతాశ్శిఖపత్తనాత్
పురమిన్నకటంప్రాప్య । నృపంగజపతింతతః॥ ౩౧

దృష్ట్వాతేనావృతాస్త్వీయ : నృత్తచాతుర్యవైభవాత్
తంప్రీణయిత్వాతత్పుత్రం । సూర్యవర్మాహ్వానంనృపం॥ ౩౨

సహాయత్వేనసంప్రార్థ్య : స్వకార్యాధేతతోముదా
సూర్యవర్మాణమాదాయ । పితృదత్తంయయుస్సుఖం॥ ౩౩

అథతేఘ్నానమాసి : చత్వారఃప్రస్థితాఃముదా
గృహీత్వాధర్మయంత్రాణి । బాహ్లికందేశమాయయుః॥ ౩౪

అభినందనభూపాల : పురంపక్షేణతేవిశ్వా
తౌర్యత్రికేణతంభూపం । మోహయామాసురాదృతాః॥ ౩౫

మానితాస్తేనబహుధా । శుద్ధాంతంచప్రవేశితాః
వీణామృదంగవాద్యేన । పనితాలవ్యమోహయన్॥ ౩౬

చిత్రలేఖాపితత్ శ్రుత్వా । మోహితాగాననైభవాత్
మాయాంప్రాదుష్కరోత్ స్వీయాం । తేహాంమోహనహేతవే॥ ౩౭

తస్యాంనైయర్థ్యమాప్తాయాం । చిత్రలేఖావిమోహితా
వరాయప్రేరయామాస । తానప్రాచత్తదోదయః॥ ౩౮

శుకందేహిశుభేవశ్యం । తవవేందులమేవవా
ఇత్యుక్తేన్దులమాగూర్య । రురోదభృశమాతురః॥ ౩౯

కోభవానిత్యధాపృష్టః । కృష్ణాంశశ్చిత్రలేఖయా
స్వేహానామానికృత్యంచ । ప్రాప్తాచన్మృదితాంతరః॥ ౪౦

తతస్సాచిత్రలేఖాచ । నరాకృతిముపేయమా
ఇందులేనసహైవాస్య । పపాతపదయోర్మృదా॥ ౪౧

అధసంత్యక్తలజ్జాసా । తమువాచసహేందులాం
మాంనయస్యపురీంరాజన్ । వినాతంమేనజీవితం॥ ౪౨

కృష్ణాంశోముదితస్తంచ । దృష్ట్వేన్దులమపిప్రియం
ససహాయఃపునఃప్రాప । మయూరపురముజ్జ్వలం॥ ౪౩

సూర్యవర్మాస్వకంప్రాయాత్ । నగరీందేవసింహకః
ఇందులేనాపికాంతంపత్ర । మాదాయాహ్లాదమాయయా॥ ౪౪

తదాహ్లాదఃపుత్రశోక । పరిద్యూనోవిలోక్యతత్
దేవసింహాపికాంతంపత్రం । పశ్యన్వాముచుదేనుతం॥ ౪౫

మహీపతిమథాహూయ । నృపందుష్కృతకారణం
జఘానవైతసైదకంఠై । స్వయమేవమహారుషః॥ ౪౬

తతఃపరిమళోరాజా । బలహానిశ్చభూపతిః
అశ్లాఘేతాంముదాహ్లాదం । దృష్ట్వాభగ్నంమహీపతిం॥ ౪౭

బలహానిరథాహ్లాద । తనయోద్వాహమంగళం
చక్రేకారయతుంయత్నం । ఆనిన్యేచక్షితీశ్వరాన్॥ ౪౮

తదాగతోనేత్రసింహాః । లక్ష్మసైన్యపరీవృతః
తారకశూరసాహస్రైః । స్వమాయాత్సంశయంపురం॥ ౪౯

సవాయుతైర్వీరసేనః లక్ష్మసైన్యనతాలసః
సూర్యవర్మాచలక్షణః । పైచ్యస్యపరితోవృతః॥ ౫౦

లక్షణైః కేనచాహ్లాదః । బ్రహ్మానందస్త్రిభిర్వృతః
ఏతైరన్యైశ్చపృథివీ । పాలైదిశ్శుశ్రుతింగతైః॥ ౫౧

బలహానిర్మహారాజః । స్వయంలక్ష్మచమూవృతః
బాహ్లికమాయయాదేశః । మభినందనపాలితః॥ ౫౨
అభినందనభూపశ్చ । శ్రుత్వాతానాగతాః సుపాః
యుద్ధాధికానస్వయంచాపి । యయుజేష్యతనాంనిజాం॥ ౫౩

త్రిలక్ష్మస్తురగాయాధాః । లక్ష్మంచైవశతఘ్నిపం
లక్ష్మంచైవపదాతీనాం । వివిధాయుధధారిణాం॥ ౫౪

ఎతామయూయుజత్సేనా । మభినందనభూపతిః
బలహానిశ్చమాసేన । గత్వామార్గంససైనికః
జ్యేష్ఠకృష్ణదశమ్యాంతు । శాహ్లికనగరంయయా॥ ౫౫

తయోరధప్రవవృతే । బలయోర్యుద్ధముల్బణం
సప్తవారానహోరాత్రం । యథావాసవవృతయోః॥ ౫౬

అభినందనభూపస్య । సైన్యేర్ధనిహతంతదా
లక్ష్మంవినిహతాశ్శూరాః । బలహానేశ్చసైనికాః॥ ౫౭

విలోక్యహతశూరాంస్త్వాం । పృతనాంశత్రురాజభిః
అభినందనభూపస్య । సుతాస్సప్తవినిగతాః॥ ౫౮

తేషామిమానినామాని । పురాణేషధితానివై॥ ౫౯

మహానందః । నందః । పరానందఃఉపనందః
సునందః । సురానందః । వ్రణందశ్చతి॥ ౬౦

తైర్గజారోహిభిశ్శూరైశ్చ । మూంవినిహతాంశరైః
నిరీక్ష్యబలహానిస్తం । మహానందమభిమృతః॥ ౬౧

దేవసింహుఁజనందంతు । పరానందంచతాలనః

సూర్యవర్మోపనందంచ । సునందంచాపితారకః॥

౬౨

నేత్రసింహస్సురానందం । అహోదశ్చప్రణందకం

విజితాబలహాన్యద్యై । ర్మహానందాదయస్తదా॥

౬౩

అభినందనభూపాల స్తేషామాలోక్యతద్బలం

విస్మితశ్శాంబరీంమాయాం । దధ్యోనియతమానసః॥

౬౪

తయాతామోహితాకృత్వా । నిజపార్శ్వమనీనయత్

బద్ధాచనిగత్తై ఘోరైః । కారాయాంసమవాసయత్॥

౬౫

దేవసింహస్తదాదేవీ । ప్రసాదాత్ముక్తమాయకః

మహావతీంపురంప్రాప్య । స్వర్ణావత్ప్రైతదబ్రవీత్॥

౬౬

సాసర్వమాయానిపునా । శ్యేనీరూపంసమాస్థితా

మయూరనగరంప్రాప్య । కృష్ణాంశాయన్యవేదయత్॥

౬౭

కృష్ణాంశోపిసహస్యాలః । బాహ్లికందేశమాయయా

చిత్యాచలోహజాలాని । పురంశత్రోరుపావిత॥

౬౮

సాచస్వర్ణావతీదేవీ । ప్రష్పవత్యాసమన్వితా

శ్యేనీరూపధరాతత్ర । గతాయత్రరణోభవత్॥

౬౯

కృష్ణాంశశ్చస్వశక్త్యైవ । మాయాంవిచ్ఛద్యశాంబరీం

బలహాన్యాదిమాన్స్వీయాన్ । తదాబంధూనమోచయత్॥

౭౦

పునశ్చయుద్ధంసమభూన్మహీయో । హ్యహోదముప్త్యైరభినందనస్య

తనూభవానామతిరోశితానాం । తదామహానందనృపాదిమానాం॥

౭౧

బలహనిర్మహానందం । నందమాహ్లాదభూపతిః

దేవసింహఃపరానంద । ముపనందంచతారకః॥

౭౨

నేత్రసింహస్సునందంచ । సురానందంతుతాలనః

అభినందనభూపస్తు । బ్రహ్మానందమభిద్రుతాః॥

౭౩

తస్మిన్మృధేమహాఘోరే । స్వబంధూన్ విజితాన్ పరైః

నిశమ్యచిత్రలేఖానా । చిత్రగుప్తంసమస్మరత్॥

౭౪

మాయయాచిత్రలేఖాసా । స్వబంధూ వివిధాకృతీః
శత్రుభ్యోదశయామాస । తేన ర్వేభీతిమాగతాః॥ ౭౬

యుద్ధభూమింపరిత్యజ్య । పంచయోజనదూరగాః
గహమాణాస్తదాహ్లాదం । హకృష్టాంశేతిచ్చక్రుశుః॥ ౭౭

స్వబంధూనాంతమాశ్రోశం । శ్రుత్వాకృష్టాంశభూపతిః
మకరందేనసహితో । యుద్ధభూమిమగద్ధుతం॥ ౭౮

తత్సూర్యంపాతితాంస్వయై । బలహన్యాదిభిఃసృప్తైః
ప్రవిశ్యరిపుసేనాంతాం । లుంటయిత్వాచతద్వసు॥ ౭౯

జిత్వాభినందనాపత్యా । నృత్యద్భుతబలానివై
తద్దైవనృపతీనన్యాః । విజిత్యబలవాః బహూః॥ ౮౦

పంచశబ్దగజారూఢ । మాసాద్యాహ్లాదభూపతిం
తేనసంశ్లాఘితోభూప । మభినందనమాయయా॥ ౮౧

తంసమృత్తిణమాబధ్య । నిగతైరాయసైఃపదోః
వ్యవహాయజ్జయంతేన । చిత్రలేఖాంముదాయుతః॥ ౮౨

మహిమానంతముద్వీత్య । కృష్టాంశస్యాభినందనః
విముక్తనిగళఃప్రీత్యా । సుతాయైకాతకందచా॥ ౮౩

తదాదాయసకృష్టాంశః । తంచసామాన్యభూపతిం
ఇందులేనసదారేణ । ప్రస్థితోవిషయంస్వకం॥ ౮౪

మకరందముఖాభూపాః । ప్రేషయిత్వాపురీనికాః
స్వయంమహావతీంప్రాయా । దాహ్లాదేనసమన్వితః॥ ౮౫

తదామహావతీపూర్యా । ముత్సవోభూత్ జనాకులః
రాజాపరిమళోహృష్టః దృష్ట్వాపౌత్రంసుఖాగతం॥ ౮౬

ఆహ్లాదశ్చస్వకంపాపం । కృష్టాంశవిషయేకృతం
నిజుదాసన్నిధౌస్వయై । తమవాసయదాదరాత్॥ ౮౭

ఇత్యేవంయుధి కృష్ణభూపతివరో బాహ్నికదేశాధిపం
 జిత్వాసాత్మజ బంధువర్గసహితం తత్పుత్రికామిందులం
 ప్రీత్యాకారితపాణి పీడనమహం సంప్రాపయిత్వాపురీం
 ఆహ్లాదస్యమనోవ్యధాంసమధునోత్ తుష్టస్వయం చాత్మవాక్॥ ౮౭

ఇతి శోభనాద్రీశవై భవే మహాకావ్యే చరమభాగే
 కలియుగరాజచరిత వర్ణనే
 నవమస్సర్గః

మతే రామానుజాయనమః

(శ్రీ) శోభనాద్రిశవైభవే మహాకావ్యేచరమభాగే

దశమస్కందారంభః

ఇతిజయంతన్మపేతువివాహితే । గృహమితేచతథోదయభూపతౌ
ధరణిరాజముపేత్యమహీపతిః । సమవదద్విభవంతమనుత్తమం॥ ౧

సప్పథివీన్యపతిస్తదుదాహృతం । సమనువర్తితమాత్మభువాపిచ
సపదితారకనామయుజాపరం । సమగమత్ ధురివిస్మయమాదరాత్ ॥ ౨

తదాచంద్రభట్టాభిధస్తస్యమంత్రీ
హరేర్ద్రాయయానుగ్రహంప్రాపితస్తం
ప్రభావంప్రసిద్ధంజగత్పష్టనామ
క్షీణశస్యకీర్త్యంసదోష్టేనితాంతం॥ 3

తదాసూయయారంసమాక్రాంతిచిత్తః
పరాభూతిమిచ్ఛన్ సకృష్టాంశరాజ్ఞః
ఇదంప్రాహపృథ్వీన్యవందృప్తచిత్తః
నిరధన్స్యమాయోరిపూప్రత్యుదారాత్॥ ౪

చత్వారోవాజనస్సంతి । కృష్టాంశస్యమహీపతేః
శక్రనూర్యాశ్వసదృశాః । త్రైరజయ్యాభవత్యయం॥ ౫

తాంస్త్యంవిధాయస్వవశే । తురగాన్వీర్యశాలినః
ఉత్తమస్సర్వభూపానాం । భవపృథ్వీపతేధునా॥ ౬

ఇతినిశమ్యమహీపతిభాషితం । సమహినోత్ త్వరితంచమహావతీం
నిజభటుంసచత్రగతోబ్రవీత్ । పరిమళంన్యవతింసదసిస్థితం॥ ౭

అహోదకృష్టాంశముఖాత్మజానాం
వేలామహీరాజసుతాతురంగాన్

ద్రష్టుంమహాంతంకుతుకంప్రయాతా

తానద్యసంప్రేషయదేహాంత్యం॥

౮

ఇతి నిశమ్యపృథ్వీ రాజదూత వచనంపరిమళోన్మతరిరాష్ట్రాదాదీ నా
హూయతదావేదయత్॥

౯

ఆహ్వాదాదయశ్చైవమూచుః

౧౦

ప్రాణాఇవాపరానోశ్వాః । త్వక్కుమస్మాభిరక్షమా
సహైవతైర్యయంతత్ర । యాస్వామోయత్వమిచ్ఛసి ॥

౧౧

తదాపరిమళోరాజా । స్వాజ్ఞాభంగకర్తాసతా
మత్వాపరాంరుషంప్రాప్తః । స్వరాష్ట్రాత్కావ్యవాసయత్॥

౧౨

తదేంద్రులఃకరాళాశ్వం । కృష్ణాంశోబిందులంహయం
ఆహ్వాదఃపంచశబ్దాఖ్యం । గజరాజమధిష్ఠితాః॥

౧౩

భాద్రకృష్ణచతుదశ్యాం । మహావత్సావినిగ్ధతాః
కాన్యకుజ్జంపురంప్రాప్య । జయచంద్రనృపంశ్రితాః॥

౧౪

తస్మైస్వాగమనేహేతుం । కథయిత్వాశుభేషదే
స్థిత్యాననూచకయన్ గేహిం । చండికాంభక్తరక్షిణీం॥

౧౫

దేవసింహేనతత్రాయ । జయచంద్రమహీపతిః
వణితోజీవనం తేహం । నానాత్పరిమళాజ్ఞయా॥

౧౬

తత్ శ్రుత్వాదేవసింహాక్షం । కృష్ణాంశోరోషమాగతః
బిందులాశ్వస్థితఃపంచ । శతవీరైఃపరీవృతః॥

౧౭

నగరంమోషయామాస । కాన్యకుజ్జంబలోత్తరః
లక్ష్మణస్తత్రహస్తీంద్ర । మారూఢోదేవకీసుతం॥

౧౮

ప్రత్యుద్గమ్యసమీకాధీం । వైష్ణవంశరమక్షిపత్
హృదయేపాతితోబాణఃకృష్ణాంశస్యముధాపతత్॥

౧౯

తతస్సవిస్మయంప్రాప్తః । లక్ష్మణఃకృష్ణవీర్యతః
అవరుహ్యగజాద్భూమా । ప్రణివత్యసంభ్రమః॥

౨౦

సమస్తువత్ ప్రళయస్థం । శ్రీకృష్ణాశ్రయముద్భవం
సహైవ తేన సవిధం । పితృవ్యస్య గతో ముదా॥ ౨౧

లక్ష్మణ స్తస్య విభవం । అశేషం సమపణాయత్
జయచంద్రస్తదారాజా । తయో బలనిరీక్షయా॥ ౨౨

గజైకువలయాపీడ । సంజ్ఞావాహ్లాదకృష్ణయోః
ప్రముఖేస్థాపయామాస । తౌచకషణతురోజసా॥ ౨౩

తాభ్యాంతతో మహిపాలః । గ్రామం రాజగృహభిధం
జీవనాయదదాతత్ర । హృష్టౌ తౌచక్రతుస్థితిం॥ ౨౪

అధద్విజయాయ నిర్యయా । జయచంద్రస్య నిదేశతో బలీ
ఉదయప్రముఖై స్సలక్ష్మణ । స్సహమాసీషపదేశుచదశే॥ ౨౫

సప్తలక్ష్మపృతనా సమన్వితః । లక్ష్మణః ప్రథమమాప్తవాక్ శ్రుం
కాశికాంసురనదీతటస్థితాం । ముక్తిదాంకృతనివాసినాం సతాం॥ ౨౬

తదీశోరుద్రవర్మాభ్యో , గౌడవంశ్యో నృపాత్తమః
పంచాయతబలై ర్యుక్తః । ప్రత్యుద్యాతో రిపుంతదా॥ ౨౭

తం యామమాత్రేణ విజిత్య రాజా సలక్ష్మణః పాడశవర్షదేయం
కరం సమాదాయ సువణాకోటి । ముద్రాత్మకం భూపతయే వినిశ్యే॥ ౨౮

మగధదేశమధైత్యతదీశ్వరం । విజయకారిణమాహవనిజతం
సన్మపతిః విరచయ్య తతః కరం । సమమగృహ్య తవింశతి కాబ్జికం॥ ౨౯

తత్పంచకోటిపరిమాణసువణాముద్రా
రూపప్రగృహ్య నిరగాదధచాంగదేశం
జిత్వా మృధేకరమపి ప్రతిగృహ్య మాయా
వర్మాభిధం ద్విదశ వత్సరదేయమిశం॥ ౩౦

తతోక్తిచామికరముద్రికాస్స
సంప్రేషయిత్వా జయచంద్రరాజై
వంగేశ్వరం లక్ష్మబంతుకాళీ
వర్మాణమాసాద్య చ కారయద్ధం॥ ౩౧

విజిత్యతంభూపతిమాహవేషానా । రాత్రేణతస్మాత్ ద్విదశాబ్దేయం
కరంగృహీత్వాకనకస్యకోటి । ముద్రాత్మకంప్రార్పయదాత్మపితే॥ 3౨

అథోష్ఠదేశేశ్వరమాహవేషానా
రాత్రేణథోయాకవిమభ్యయాత్సః
తంలక్ష్మసైన్యావృతముద్యతాస్త్రం
జిగాయకృష్ణాంశనృపాబలాధ్యః॥ 33

తస్మాత్కరంవిశతివషడేయం । రుక్మస్యకోటింప్రతిగృహ్యముద్రాః
పుండ్రేశ్వరంనాగపతింవిజిత్య । దినేనతేనాపితభాగధేయః॥ 3౪

సంప్రేష్యతత్తుజయచంద్రస్పృహయకోటిం
ముద్రాస్సువర్ణవికృతాస్సహతైర్మహేంద్రం
గత్వాగిరింసముపసేవ్యచభాగవేంద్రం
రామంతతఃపురమయఃకిలసేత్రపాలం॥ 3౫

యోగసింహస్థపతిస్తదేశ్వరః
కృష్ణభూపతిముఖాన్సతాన్ముదా
ప్రత్యుదేశ్యకరమార్పయత్స్వయం
తాన్పురేచసమవాసయన్నిజే॥ 3౬

తేవీరసింహస్యపురింప్రపన్నాః । సైన్యాః తేశస్వనరేశ్వరస్య
యాంఘోరకాఖ్యఃపరిపాతినిత్యం । యోగీప్రసన్నోనృపతౌస్వశక్త్యా॥
తస్యానుజఃప్రవీరాఖ్యః । లక్ష్మణంయుధిసంగతః
దినేదినేసహస్రంతు । జిత్వాసాయమగాత్ గృహం॥ 3౭

యోగినఃపాదయోనత్వా । తేనజీవితపైనికః
బభూవై వంసార్థమాసో । నివృత్తోయుధ్యతస్తయోః॥ 3౮

అథ తేశత్రువిజయే । చింతాకలితమానసాః
మంత్రణాద్దేవసింహస్య । నర్తకాకల్పమాదయః॥ ౪౦

కృష్ణాంశోనర్తకస్తత్ర । వేణునాదనతత్పరః
అహోదదేవసింహద్వై । స్పృహితోవేషధారిభిః॥ ౪౧

ఘోరకాలయమాసాద్య । తంచసంతోష్యనర్తనాత్
వరాయతేననిరుక్తః । విద్యాంసంజీవసీతదా॥ ౪౨

దేయాహ్యహ్లాదభూపాయే । త్యాజ్యశాసచయోగిరాష్ట్ర
తద్దైవతస్తైతాంవిద్యాం । దత్వాత్మానంతిరోదధే॥

౪౩

తతస్తేవీరసింహంచ । ప్రవీరంచమహాహవే
విజత్యదాసభూతౌతౌ । చక్రుర్విశ్రుతపాకుషాః॥

౪౪

అధకోసలదేశమాగతః । ప్రథమసూర్యధరంతదీర్ఘరం
పుత్రనాయుతసంయుతంనృపం । నజిగాయప్రసభంసలక్ష్యణః॥

౪౫

జగృహేకరమేతదపితం । దశషడ్వత్సరదేయముద్భటః
కనకాయుతకోటిముద్రికా । తృకమప్రేషయదీర్ఘరాయచ॥

౪౬

తతస్సమాసాద్యచనైమిశాహ్వయం
క్షేత్రంసుపుణ్యంజయచంద్రదమానుః
హేళీమహేద్భాసిదినేపవిత్రే
సాత్వాచాయామాససురాంశ్చవిప్రాః॥

౪౭

తస్మాద్వినిర్గత్యపునఃప్రదేశాత్
కృష్ణాంశకాష్టాదముఖైస్సమేతః
సలక్ష్యణస్వంసగరంజగామ
పారైస్సమాశాసితభవ్యవాదః॥

౪౮

కాలేగతేకతిపయేధతుమాగకృష్ణ
సప్తమ్యహస్యవదదేవమహీనవీర్యః
దేహశ్యధీర్ధరణిరాడుపదేశన్వాక్యై
స్సామంతరాజమసకృచ్ఛమహీపతేస్సః॥

౪౯

సామంతపుత్రంతవదేహిమహ్యం
చాముండసంజ్ఞంబలినాంవరిష్ఠం
కార్యంమహత్సాధయితుంప్రవృత్త
స్త్రతాయమాయాతుసహాయతామ్॥

౫౦

ఇతిపృథ్వీసృపవాక్యచోదిత । స్సతుసామంతసృపస్యనందనం
కురురాజవరస్యశక్తితః । యుధివాన్యత్రసహాయతామితి॥

౫౧

తథేతిసామంతమతస్సపృథ్వీ । నృపంసమాసాద్యసభాస్థితంతం
ప్రణమ్యకర్తాస్త్రియధోపదేశ । మాజ్ఞాంప్రదేహీతిసుధీరువాచ॥

౫౨

తమాహపృథ్వీస్థపతీరిపుర్వే । వీరోస్థికశ్చిద్బలహానినామా
పురంమదీయంసహిసంశయాఖ్యం । విజత్యతత్రాద్యకరోతివాసం ॥ ౧౩

జిత్వాతమేనంయుధివీర్యవంతం । మత్సన్నిధానంసముపానయాశు
హాఃభవేచ్ఛేద్భవతాసవీర । స్తహిశ్వరఃస్యాత్విషయస్యతస్య ॥ ౧౪

ఇత్యుదీర్యధరణీన్మహాముదా । సప్తలక్షపరిమాణమాత్మనః
సైన్యముద్భటవిచిత్రవాహనం । తస్యశాసనవిధేయమాతనోత్ ॥ ౧౫

సతేనసైన్యేనయతోబలాఢ్యః । చాముండవీరఃప్రణిపత్యభూపం
నిర్వాయదేహశ్శభిదాత్పురాత్త । ద్రురోధరమృంకిలసంశయాఖ్యం ॥ ౧౬

ఆకణ్యతచ్చబలహానిన్మహాస్వలక్ష
సైన్యావృతోరిపువధేవిహితప్రయత్నః
యుద్ధాయవాహవరంముద్భటవేగవంత
మారుహ్యతత్రనిరగాన్నగరాద్బహిష్టాత్ ॥ ౧౭

సుఖహానిరుపాగతశ్చత । త్సహజస్వాంహరిణీమధిష్ఠితః
సమరాయతతఃప్రవర్తిత । స్సమహా యోధవరైఃక్రుధారణః ॥ ౧౮

అధశశ్రుచమూమదాహయత్ । బలహానిశ్చకపోతవాహనః
రుషమేత్యతతస్ససంగతో । యుధిచాముండముదారవిక్రమం ॥ ౧౯

రథగజాస్థితయోరభవత్తదా
విజయసంగ్రహసంత్యరితాత్మనోః
ప్రథనముత్పత్తితాస్త్రసమాకులం
బలన్మహస్యధరేశభటస్యచ ॥ ౨౦

తౌసమాసాద్యపృథివీం । మిథస్సంఘిన్నవాహనౌ
పరస్పరవధేయతౌ । ఖడ్గయుద్ధమతన్వతాం ॥ ౨౧

తస్యబాణక్షతప్రావి । రక్తబిందుగణోద్భవాః
రక్తబీజామహావీరా । బలహానిమవీడయన్ ॥ ౨౨

సుఖహానిస్తదాగ్నేయం । అస్త్రంప్రాక్షిపదాహవే
యత్సంచాబ్దంపురావహ్నిః । ప్రాదాదారాధితోముదా ॥ ౨౩

తేనెసర్వేషు తేష్వాశు । రక్తబీజేషు సంక్షయం

గమి తేషు జయం ప్రాప । బలహానిః ప్రమోదితః॥

౬౪

చాముండంచ తతోజిత్యా వశ్యం కృత్యా విమానితం

నారీవేషేణ శిబికా । మారోఽప్యప్యధిపతేః

అంతికం ప్రేషయామాస । బలహానిబహోత్తరః

౬౫

పునర్మహిపతేః దుష్టస్యాపదేశాద్ధరాన్యః

దూతీరప్రేషయత్ప్రీయాః । బలహానేస్తుమాతరం॥

౬౬

ప్రచ్ఛన్నహృదయాదూత్యః । తాబ్రాహ్మినిదమబ్రువన్

బహువై ర్యనుగుద్ధస్తే । కథంజీవేత్సుతస్తవ॥

౬౭

సాతాః ప్రానాచతనయం । పాత్యస్త్రం పాపకాహితం

ఆగ్నేయం సర్వశత్రూణాం । శమనం మమ సర్వదా॥

౬౮

తాస్తదాకణ్యాసంప్రాప్తు । దేహాళింపునరబ్రువన్

తత్సర్వంధరణీశాయ । యద్బాహ్యకథితంవచః

౬౯

షడ్వింశకేభ్యేన ముపాగతేధ । కృష్ణాంశభూవస్యశుభంచరిత్రం

సంక్షాఘితం సత్పురుషైః పురాణగీతం పవిత్రం ప్రవదామి రాజన్॥

౭౦

గ్రామోరాజతిదివ్యబిందునదసస్తీరేపవిశేషుభే

ఖ్యాతౌ బిందుగళాహ్వయేన నృపతిః శ్రీశారదానందనః

విష్వక్సేననరేంద్రసంతతిభవః తత్రాసకశ్చిత్కదా

చిత్సబ్రహ్మముదేచకారమహితం యజ్ఞం లసద్వైభవం॥

౭౧

తత్రతస్య గృహిణీవ్యాపుత్రిణీ । గభిణీవిఘనభక్తభక్షణాత్

సుందరం ప్రసమువేనుతాంసుతం । తౌక్రమేణ పరివృద్ధిమీయతుః॥

౭౨

పద్మాకిరోనామపుమాంస్తుతత్ర । పద్మిన్యభిఖ్యాంపనితాజగామ

తస్యావయస్యాగతవత్పుదారే । యత్సంవివాహేన హజశ్చకార॥

౭౩

స్వయంవరమకల్పయత్సన్మపతిస్వసుః ప్రీణయన్

మనోధరణిభూపతేరనువశస్తుపద్మాకరః

తదాన్మపతయోఖిలాః పురముపేయరస్యోజ్యలం

సలక్ష్మణాన్మహాప్యగౌదుదయముఖ్యభూపైఃవృతః॥

౭౪

పృథ్వీరాజస్తదాప్రీత్యా । పద్మాకరనరేశ్వరే
చతురంగయుజాప్రాయాత్ । సై న్యేనసహతత్పురం॥ ౭౫

తస్మిన్ బిందుగళగ్రామే । స్వయంవరమహోత్సవః
అభూన్నేత్రమనఃకాంతః । సర్వేషాంపశ్యతాంప్రణాం॥ ౭౬

తత్రస్వయంవరేశ్వర్యా । పద్మినీపద్మలోచనా
రత్నభానుతనూజంతం । లక్ష్మణంపతిమైతుత॥ ౭౭

తయాతస్యగళేక్షిప్తా । మాలాచిత్రసుమాన్వితా
అథోదతిషత్పరిమత్ । రాజ్ఞాంకదనకామినీ॥ ౭౮

తతస్సమాలంబ్యతుపద్మినీకరం । తయాసహాయాధరధంమహారధం
పృథ్వీనృపాద్యారుదుధునఃరేంద్రదాః । యమావరీతాఃకిలలక్ష్మణంతం॥ ౭౯

తత్రాస్థాయతుసింహాసింపరిఘధృత్ మైచ్ఛోత్తమస్తాలనో
యుధ్యతైఃసచపంచళబృగజమారూఢోబలాంశోబలీ
చక్రేతోమరధృత్ సపత్నీమానసంకృష్టాంశకోబిందులం
చారూఢోసధరోమనోరథగతోదేవశ్చభల్లాయుధః॥ ౮౦

లక్ష్మణోవైష్ణవాస్త్రేణ । మంత్రితా విస్మయశరా
దదాహరిపునేనాంతాం । యథాగ్నిఃశుష్కులీరుధః॥ ౮౧

పృథ్వీరాజముఖేమతత్రరిపుభిభిన్నే ఘలజ్ఞానతే
ష్వాపన్నేఘపునఃపురాణీసన్మహాశ్రేణారదానందనః
కన్యాయావితతానవిస్తృతగుణాప్రీత్యావివాహోత్సవం
శ్లాఘ్యంసర్వజనైఃపురాహిమగిరిఃకార్యాయథాహ్యుధిమత్॥ ౮౨

యథావిధానంవిహితేవివాహే । తయోస్తదాసర్వజనోపకీర్త్యై
మహీపతిదుఃకుంతిరేత్యమూఢః । పద్మాకరంప్రహరహోవిలజ్జః॥ ౮౩

హేపద్మాకరభూపలోకమహితేజాతోభవానన్వయే
విష్వక్సేనన్మహస్యలక్ష్మణన్మహస్సంకీర్ణసంబంధకృత్
రామాద్యాఖిలువిశ్రుతాజగతితేఘాద్రీసుతాఞ్చత్యహా
సంబంధంకథమేభిరుద్ధుతకువైః శ్రేయస్కరంమన్యసే॥ ౮౪

శ్రుత్వాపద్మాకరస్తస్య । వచనంక్రోధజంతదా
సంపూజ్యశాంబరీంమాయాం । తయాతా సమబంధయత్ ॥ ౮౫

ఆముపైనిఁగత్తైకారా । గృహేతత్రపురోస్తమే
పద్మాకరేణరామాధ్యాః । బంధతాఃఫేదమాయాయుః॥ ౮౬

దేవీకృపాపరవశస్సతుదేవసింహః
సంత్యాజ్యనైజపదలగ్ననిబంధనాని
గత్వాపురంజయవిధోస్త్యరితంజయంత
మృశావయ త్తదధతేనస్సహేవయాతః॥ ౮౭

ఇందులస్తునిజమాయయాతదా , శాంబరీంసముపవిధ్యమాయాకాం
తాసమోచయదుదారపిత్రమాన్ । రామకృష్ణముఖబంధవాన్ నిజాన్ ॥

శారదానందనఃప్రితః । పద్మాకరసమన్వితః
బహుమాన్యతదాకన్యాం । లక్ష్మణాయసమాపకయత్ ॥ ౮౮

అథలక్ష్మణభూపాలః । రామద్వైరన్వితోముదా
సయయానగరంకన్యా । కుబ్జాఖ్యంసమలంకృతం॥ ౮౯

జయచంద్రస్తదావీక్ష్య । లక్ష్మణసిద్ధనిశ్చయం
ప్రశశంసోదయాదీనాం । వీర్యవిక్రమశాలినాం॥ ౯౦

జీవనాయదదాజేషాం । శతగ్రామాన్సభూపతిః
భుంజంతస్థానుఖంతేతు । న్యవసత్తత్పురేముదా॥ ౯౧

అథారాధ్యమహీరాజః । శూలిసంతత్రసాదతః
రాద్రమస్త్రమవాప్యధ । పునశ్చాముండసంయుతః॥ ౯౨

సంశయంపురమాక్రమ్య । రురోధసహస్రైనికః॥
స్థలక్షచమూయుక్తం । పృథ్వీరాజంపురావరం
నిరీక్ష్యనుఖహనిస్స । నిర్యయానగరాత్ బహిః॥ ౯౩

ఆగ్నేయమస్త్రైప్రవరం । తదాముంచకరిపూబహూన్
దదాహనుఖహనిస్స । చాముండంచయుయోధహ॥ ౯౪

తతస్త్వసంగతంభూమి । రాజశత్రుంజయోత్సుకం
నిరీక్ష్యస్త్రంకుఢాకాద్రం । ముమోచాంతకసన్నిభం॥ ౯౬

సుఖహానాతదాదగ్ధే । రాద్రాస్త్రప్రహితాగ్నినా
బలహానికహాతాధిష్ఠితశ్శత్రుంసమద్రవత్॥ ౯౭

మహీరాజస్తదోవాచ । బలహానిమహాబలం
గర్తాద్వాదశజత్వాత్వం । శతవీరైస్సురక్షితాః॥
గృహణరాజ్యంమమచ । ప్రాజ్యధాన్యాధానంయుతం॥ ౯౮

అథయాశోమహారణ్యం । బలహానిస్ససైనికః
గర్తాద్వాదశతాక్షీత్వ్య । శతవీరసురక్షితాః॥ ౯౯

శరైర్విశయామాస । శతవీరాబలోత్తరాః
గుప్తత్రయోదశంగర్తం । నాజానాత్ బలహానికః॥ ౧౦౦

కహోతస్తత్రపతితస్తు । రంగస్తమసావృణే
బలహానిశ్చభగ్నోరుః । కశ్యలంప్రాపమోహితః॥ ౧౦౧

చాముండస్తుతదాగత్య । బలహానేశిరోచ్ఛినత్
మహీరాజోపిసంతుప్తః । దేహభీనగరంయయా॥
బ్రహ్మానందస్తతస్తేషాం । అకరోదార్థద్వైహికం॥ ౧౦౨

తదనునభసిమానేనాగదివ్యోత్సనాధం
నగరమథిగతోయం దేహభీనామమాయీ
అవదశితిదురాత్మాభూమిరాజంమహీప
త్యభిధన్వపతిపాశోనాశికామోరిపూణాం॥ ౧౦౩

రాజయథానాగమహోత్సవోత్ర । శ్లాఘ్యస్తథావామనవిగ్రహస్య
మహోత్సవస్త్రమహావతీతి । పురేహరేగచ్ఛతమీక్షీతుంత్యం॥ ౧౦౪

ఇతినిశమ్యమహీపతిభాషితం । సతనయస్సతుదేహళికాపతిః
అభిజగామజవేనమహావతీం । ద్వియుగశత్రికలక్షచమూవృతః॥ ౧౦౫

తదంతరేయంకుమతిమహీపతిః । మహావతీంసావ్యతదీశమబ్రవీత్
దుఃఖాకులఃఫద్మసమన్వితాత్మా । స్వసుఃపతిప్రీతీసమన్వితోవా॥ ౧౦౬

ఆయాతిపృథివీరాజో । నగరీం తేవరోధకః

జయాయతస్యయతతాం । భవాన్సనుతస్త్వనికః॥

౧౦౨

ఇతిమహీపతివచనంనిశమృపరిమళోన్మపతి స్తదాగమన మీక్షమాణోవ
తస్సే॥

౧౦౩

మహీరాజోపి తారకన్మహర్రిషముఖై స్తనయై స్సహిత స్సప్తలతచ
మూపరివృతః సంశయాఖ్యం పురమధిశితస్తమపవనేకృత నివాసః
పరిమళమభిజగామ॥

౧౦౪

పరిమళశ్రుతభూమిన్మహాగతిః । నగరతోబహిరేత్యస్త్వనికః

అతనుతాహవమాత్మజయోత్సుకః । ధరణిరాజబలేనసహాత్మజః॥ ౧౦౫

తదానిశీధేభువిసంప్రసుప్తాః । మహావతిశోనరచాలవిరాః

హత్వాశరైఃపంచసహస్రసంఖ్యాః । బహ్విశృతఘ్నైరదహత్సుఘ్నైరాః॥

తతస్సముత్థాయసభూమిరాజో । మహావతిశేనచకారయుద్ధం

తదావిభీతామలనాశుచార్తా । తుష్టావదేవీంప్రణిపత్యనామి॥ ౧౦౬

దేవీప్రసన్నామలనాస్తవేన । తస్యైప్రదాయాథయమేవమాహ

కృష్ణాంశమేత్యాంగభవజ్జనన్యాః । శుచంనుదద్వేషికృతామిహివ॥ ౧౦౭

తథేతిచోక్తోద్వయభూపతిస్తాం । మాత్రేతదావేద్యతదాజ్ఞయాపి

సదేవసింహస్సహపూర్వజోగా । నృహవతీంశత్రుజమూయధీరః॥ ౧౦౮

తమన్వయుస్తాలనముఖ్యవీరా । స్ససప్తలతీద్భటవీర్యసేనాః

తాభిస్సమేతఃపృతనాభిరాశు । కృష్ణాంశుభూపాభిజగామశత్రుం॥ ౧౦౯

తేకల్పసంజ్ఞంసముపేత్యవీరాః

క్షేత్రంనివేశ్యాపిచయూమరణ్యే

నాట్యాహావస్తూన్యకగృహ్యశీఘ్రం

యుద్ధక్షీతింప్రాపురుదాయుధాస్తే॥

౧౧౦

సప్తాహ్నికంతత్తుబభూవయుద్ధం । మహావతిదేహాళికాపురిశోః

తేభ్యాయయుస్సప్తమకేహ్నివీరాః । యత్రాభవన్యుద్ధమతీవభీమం॥

పరిమళేమహతాశ్రమమియమి । ప్రధనతఃప్రగృహీతశరాసనాః

ఉదయతాలనముఖ్యమహీశ్వరా । మహినరేంద్రబలంసమయోధయా॥

తతేత్థద్వద్వయుద్ధవ రత॥

పృథ్వీపతిఃపరిమళశ్చర ధాధియాథా
యుద్ధంప్రచక్రతురనేకశితాస్త్రశస్త్రైః॥

చంద్రావళీపతిరిభేంద్రగతస్తుకాను
సేనోభ్యయామ్యధితదగ్రజదుందుకారం॥

౧౧౯

బ్రహ్మనందోనరపతి । హారినాగరమాస్థితః
తార కేణమహద్భుద్ధం । చక్రేవివిధసాయకైః॥

౧౨౦

రణజచ్ఛమహీరాజ । సుతంమదనమాదకాయత్
చక్రేసరదసేనాజిం । రూపణఃకోపదీపితః॥

౧౨౧

ఏవమన్యైస్సమేత్యైస్యే । చక్రుర్భుద్ధంభయావహం
తదామహావత్ప్రిపాయాత్ । సచాముండోమహీపతిః॥

౧౨౨

మహీపతింతంమలనాసహోదరం
ప్రవిష్టగేహంసమువాచదుఃఖితా
మహీపతేభాద్రపదాసితాష్టమీ
తిథిస్త్వియంనూతనధాన్యసంయుతా॥

౧౨౩

రాజామహీరాజముపేత్యయుద్ధం । కరోతిసస్తాష్టదినానివీరః
ఆహ్లాదకృష్ణాంశముఖాశ్చరాజ్ఞా । త్యక్తాఃమనోమేద్యనిషీడయంతి॥ ౧౨౪
ఇత్యాకణిఃతథగివచనో మాయీకో మహీపతి ర్మలనాం వంచయితు
మిద మువాచ॥ ౧౨౫

కన్యాకుబ్జేవసతిసగరేకృష్ణభూపస్సహైవా
హ్లాదేనాయంతదాజ్ఞాంశిరసివినిదధత్ బ్రాహ్మణోద్వైవయాతః
కుర్యాత్సయంతవేష్టంసఫలమితితదాపీక్ష్యతందుష్టభావ
బుధ్వాచంద్రావళిఃస్వాంప్రనువమకథయత్ భీతచిత్తానితాంతం॥ ౧౨౬

మాతరేషకుమతిర్విభాతిమే । మాంహరిష్యతిచ కాముకోబలాత్
ఆశురాజసదనాదయంవిని । హస్త్యాంసహతవాగ్రజేనచ॥ ౧౨౭

చంద్రావళీస్తదాకర్ణ్య । వచనంసమహీపతిః
లజ్జాన్వితస్సచాముండో । రణభూమింపునర్యయా॥ ౧౨౮

బ్రహ్మనందముఖాన్యపారిపుజతా స్తత్రాంతరేతాంపువీం
ప్రావిష్టాస్సహసాత్రిలక్షపృతనాయుక్తైకవాటాన్యహా
బధ్యాశత్రుజయాయదింతనమధాకుర్వన్ సప్తశ్శ్వసృపః
సంప్రాప్తప్రమదావనంనిజచమూంగోపాయతీస్మాత్సృవాన్ ॥ ౧౨౯

తస్మిన్ కాలేతాలనాద్యాస్సకృష్టాః
ప్రాపూరమ్యంసంశయాఖ్యంపురంతః
నష్టందృష్టాతత్తుదుఃఖాకులాస్తే
పృచ్ఛతత్రస్థాయినంకంచినషిన్ ॥ ౧౩౦

బలహానిఃసృపోత్రత్యః । క్వగతోమునిపుంగవ
కుతశ్చేదంపురవరం । నాశితంకేనవావద ॥ ౧౩౧

హిమదస్సముసీశ్వరస్తతః । సముపాకర్ణ్యవవచస్తదబ్రవీత్
బలహానిరభూన్మృతోమృధే । మహిరాజేనహతస్ససైనికః ॥ ౧౩౨

నిశమ్యతద్వచోఘోరం । కృష్ణాంశోరుఃతంవ్యభాత్
బలహానేదశశకానాథీ । ప్రాక్రోశద్దూరనిస్సవః ॥ ౧౩౩

బలహానిస్సవత్తీక । స్తదాపైశాచరూపధృత్
ప్రాయచ్ఛద్యశకాంతస్తై । కృష్ణాంశాయతదధిశే ॥ ౧౩౪

పృథ్వీరాజేనవిహితో । యస్సజవధోరణే
సర్వంతద్విస్తరాంతస్తై । బలహానిస్తదావదత్ ॥ ౧౩౫

తతస్సంత్యక్తపైశాచ । రూపస్సబలహానికః
దివ్యంవిమానచూరుహ్య । గతఃస్వర్గశ్రియాజ్వలన్ ॥ ౧౩౬

అథతాలనముఖ్యాస్తే । ప్రవేష్టుంతామహావతీం
అధారయన్నాట్యవేషాన్ । మోహనాయద్విషాంధ్రుతం ॥ ౧౩౭

వేణుంచక్వాణకృష్ణాంశః । తాలనోపిచవల్లకీం
దేవసింహోమృదంగంతు । లక్ష్మణఃకాంస్యవాదకః ॥ ౧౩౮

తేవామనోత్పవన్యాజాత్ । ప్రవిష్టాస్తామహావతీం
నాట్యేనాతోషయన్ధీరా । నృపంపరిమళంతదా ॥ ౧౩౯

మలనాతత్రతద్వప్త్యా । నాట్యంతేహంమనోహరం
స్మృత్వాకృష్ణాంశముఖ్యాన్వాన్ । రురోదపతిసన్నిధౌ॥ ౧౪౦

నినిందచపతింత్రత । మలనాప్రేమవిహ్వలా
అహ్లాదాదీక్వినిష్కాస్య । భవాత్త్రభిరదితః॥ ౧౪౧

కథంతేసుకుమారాంగాః । పునర్దేదశశనంసుతాః
దద్యుమణఃఖతచిత్తాయా । స్తద్వ్యర్థోవామనోత్సవః॥ ౧౪౨

తదాహమలనాందేపిం । కృష్ణాంశోదుఃఖతాంభృతం
యోగినోవయమాయాతా । స్వత్కార్యంకర్తుముద్యతాః॥ ౧౪౩

సర్వాస్త్రశస్త్రవిద్వాంసో । వయంయోగివరాశ్శుభే
యదత్రప్రహీయవకం । తదాదాయపురాదితః॥ ౧౪౪

అరూఢఙ్గోలానిర్యాంతు । యోషితస్సాగరాంతికం
ఏవంవదతికృష్ణాంశే । వదచ్ఛందావళిఃప్రసూం॥ ౧౪౫

కృష్ణాంశోయంమాతరజ్జాపమాఙ్ఠః
వృద్ధిరాజఃపూర్వమేతేనభగ్నః
ఏతద్వాక్యంక్షేమదంస్తదేత
త్కర్తవ్యంవైబంధుభావేనసూక్తం॥ ౧౪౬

మలనాపరిరభ్యతంతతః । ప్రణయేనావిలబాష్పలోచనా
నిరకాసయగండనాపురాత్ । సయవప్రహీయథాతదీరితం॥ ౧౪౭

తాఃకీర్తిసాగరంక్షేత్రం । ప్రాపుర్యోమాస్సఙ్గోలికాః
తాలనోలక్ష్మణోదేవః । కృష్ణాంశశ్చససైనికాః
సమంతతస్తారురుధుః । ఙ్గోలాశ్చత్రుభయంకరాః॥ ౧౪౮

తదంతరేమహీపతిస్సపుత్రకోమహవతీం
పురీముపేత్యవంచకోనృపంసుదుఃఖిణోద్రవీత్
మహీనృపస్యసైనికాఃపురాత్తవాంగనావిభో
ప్రచారయంతిఙ్గోలికాస్థితాస్సయోగివేషకాః॥ ౧౪౯

బ్రహ్మానందస్తదాకర్ణ్య । క్షుద్ధఃపరిమళాత్మజః
ససైన్యోనిర్యయాకీర్తి । సాగరంక్షేత్రముత్తమం॥ ౧౫౦

తదాయుధమభూద్వంద్వం । బ్రహ్మచందస్యసైనికైః
తాలనాదిమయోధానాం । యోగివేషధృతాంభృతం॥

౧౫౧

బ్రహ్మచందస్తాలనేన । అభయేనచలక్మణః
మహీపతిశ్చదేవేన । సంగతాయుయుధుస్తదా॥ ౧

౧౫౨

లక్ష్మణోదేవసింహశ్చ । జిత్వాబధ్వాచవైరిణౌ
సంగతౌకామసేనేన । తథారణజితాపిచ॥

౧౫౩

తౌచాపిజిత్వాసమరే । బబంధతురరిందమా
బ్రహ్మచందస్తదాజిత్వా । తాలనంసహసైనికం
లక్ష్మణందేవసింహంచ । వినిజిత్యవ్యమోహయత్॥

౧౫౪

అథతేనరధనేన । కృష్ణాంశోవియతిస్థితః
బ్రహ్మచందేనసమరం । చక్రేసర్వభయకరం॥

౧౫౫

తంచాప్యసినిఘాతేన । మోహాయుత్వాన్మహాత్మజం
ముమోచతాలనాద్యాంస్తాన్ । కృష్ణాంశోవైమహాబలః॥

౧౫౬

కృష్ణాంశేతదనున్వీయై । బంధుభిస్సహవిద్రుశే
ఊలా తాంబ్రహ్మ పురీంయాతుంసమైహత॥

౧౫౭

తదాపునర్మహీరాజో । మహీపతినదేశతః
సపుత్రోయోషితాంఊలా । దురోధఘరిణోబలైః॥

౧౫౮

బ్రహ్మచందమహీరాజ । సేనయోరభవద్రణః
బ్రహ్మచందస్తారకేన । నృహరేణతథాభయః
రూపణోమదకసేనాపి । ధనుర్యుద్ధంవిత్తేనిరే॥

౧౫౯

చాముండఃకామసేనేన । తథాసరదనోబలీ
మదసేనధనుర్యుద్ధం । చక్రతుఃపరభీషణం॥

౧౬౦

కృతవర్మాశజనన । స్తదావినిహతోభయః
నృహరేణసగోషేణ । పరిఘేణమృత్యోపతత్॥

౧౬౧

ఉత్తరాంశంచమదనం । హత్వాసరదనోముదా
ప్రీతించక్రేపితుర్వీరః । తదావిశ్రుతవౌరుషః॥

౧౬౨

రణజితృదాయుదే । నృహరంరాజనందనం
భల్లేనమాతవాశూరం । సమృతఃపతితోభువి॥ ౧౬౩

యాపణోపిరణ్లాఘీ । మదకనంశత్రుఃకుడకనం
తథాసరదనంచైవ బధ్వామూఢకాయదాశుగైః॥ ౧౬౪

బ్రహ్మనందస్తారకేణ । కృత్యాయుద్ధంవిభీషణం
బధ్వాతంధరణీరాజః । అభ్యుద్రవమదాయుధః॥ ౧౬౫

హతేరణజితావీరే । నృహరేరోషదీపితః
మదకనస్సాత్యకేరంశం । అభ్యయాద్యుద్ధకాముకః॥ ౧౬౬

రణజితృస్యభల్లేన । శిరశ్చిత్వాభిధావతః
చక్రేసరదనంతాదృ । గ్దశాపన్నంమహాబలః॥ ౧౬౭

హతేభ్రాతృగణేవీరః । తారకశోకమూఢితః
అభ్యుద్రవద్రణజితం । సమరేజితకాశినం॥ ౧౬౮

రణజితృనసహరం । చిరంకృత్వామహాబలః
పపాతనిహతస్తేన । మృతోబంధుభయంకరః॥ ౧౬౯

బ్రహ్మనందస్తతోభీతః । త్యక్త్యాయుద్ధంసపైనికః
మహావతీంపురీంచాప్య । కవాటానిబబంధవై॥ ౧౭౦

మహీరాజశ్చపుత్రాణాం । నిధనేనసుదుఃఖితః
హతస్తేనృశ్చయుద్ధాయ । దుందుకారమచోదయత్॥ ౧౭౧

భ్రాతృరాజ్ఞావశోదుందు । కారఃస్వీయాంపురీంగతః
అష్టలక్ష్మచమూంభీమా । మాదాయపునరాకతః॥ ౧౭౨

మహీరాజస్తతస్సంధాం । చకారకతినాంక్రుధా
సంశయాఖ్యంపురమివ । కరిష్యామిమహావతీం॥ ౧౭౩

అధయుద్ధాయసన్నద్ధం । మహీరాజంనిశమ్యసా
మలనాదుఃఖతాప్రాహ । నృపతంజననాయకం॥ ౧౭౪

సకచ్చదేశాధిపతేః । సుతఃపరిమళస్వమః
కమలాపతిసంజ్ఞస్య । నృపతేజలదీపితః ॥ ౧౭౧

మహీరాజేనపురా । నిజ్జితోహరితాంజయే
శ్రితఃపరిమళంభూపం । మాతులంశరణేచ్ఛయా ॥ ౧౭౨

తద్దత్తంగ్రామమాదాయ । కురుతేజవనంబలీ
తిమాహమలనాశోకా । కులితాశత్రుషీతా ॥ ౧౭౩

హరినాగరమారూఢో । హయంత్యంమత్ప్రియంకరః
కన్యాకుబ్జపురంగత్వా । సాహ్లాదంకృష్ణమానయః ॥ ౧౭౪

తాభ్యాంవినేదృశంప్రాప్తం । వ్యసనంభూపతేరిహ
యథ్యాయాతౌమహావీరౌ । మన్యేభగ్నంమహీనృపం ॥ ౧౭౫

అథతామాహదుఃఖారా । మాశ్వాస్యజననాయకః
కథమాయాస్యతోవీరౌ । రాజ్ఞానిహ్నితేపురాతన్ ॥ ౧౭౬

నాయాత్యేవేతిమన్యేహం । సాగ్రజఃకృష్ణభూపతిః
అథాపిభవతీవాక్యాత్ । గమిష్యామి తదంతికం ॥ ౧౭౭

ఇత్సుక్త్వాతాంసకచ్చేశః । సమాశ్వాస్యపునఃపునః
హరినాగరమారూఢ । స్తురంగంప్రతినిర్భయా ॥ ౧౭౮

ప్రతస్థిచాంసంబుధ్వాతం । కన్యాకుబ్జపురంప్రతి
మహీరాజస్వకందోధం । చాముండంప్రాహిణోద్రుతం ॥ ౧౭౯

చాముండఃప్రస్థితోనేత్ర । వతీకూలేనసైనికః
జననాయకభూషేన । సంగతోయుద్ధమాతనోత్ ॥ ౧౮౦

తంవినిజ్జిత్యచాముండం । సంగరేజననాయకః
అహరత్తస్యమకుటం । నభోమాగ్గముపాశ్రితః ॥ ౧౮౧

అధికతస్తేనమకుట । ప్రదానాధేపునఃపునః
చిరంజీవేతివిప్రత్వాత్ । స్వస్త్వైకోజననాయకః ॥ ౧౮౨

దత్వాత సైపునఃభూష్ణం । మకుటంప్రస్థితోధ్వని
కుతారనగరాభ్యాశే । వటచ్చాయాముపాశీతః॥ ౧౮౭

ముక్త్యాతత్రతురంగంత । మశేతపదవీశ్రమాత్
తనాకుతారనగర । పతివ్యామనభూపతిః॥ ౧౮౮

తత్రాగత్యతదీయాశ్శం । జహరహరినాగరం
ప్రబుద్ధఃకచ్చభూపాలో । తురంగచరణాధ్వనా
కుతారనగరంపీలో । విశద్వామనరక్షితం॥ ౧౮౯

సశారవంశభూపాలో । వామనోజననాయకం
యాచతంతురంగందేహి । త్యప్రదానేరణోత్సుకం॥ ౧౯౦

దృష్ట్యాభీతోదిశద్వాహం । హరినాగరమాశువై
ప్రతోదంనాదదద్రత్న । స్వణనిర్మితమాశయా॥ ౧౯౧

ప్రతోదస్యాప్రదానేన । దుర్గంనాశవియాదితి
ప్రతిజ్ఞాయపునర్యాతః । జననాయకభూపతిః॥ ౧౯౨

కన్యాకుబ్జపురంప్రాప్త । మారూఢహరినాగరం
జననాయకమాలోక్య । లక్ష్మణోహస్తిసీతః
కస్త్యమిత్యాహసోపూయచే । లక్ష్మణంతత్పురాధిపం॥ ౧౯౩

పీడితోభూమిరాజేన । నృపఃపరిమళోబలీ
అహ్లాదకృష్ణావానేతుం । ప్రాసాణోన్మాంత్యదంతికం॥ ౧౯౪

తతస్తల్లక్ష్మణఃపితే । వదత్పరిమళాశయం
జయచంద్రాయసస్పృహ । మాహూయజననాయకం॥ ౧౯౫

అవదత్కృష్ణభూపత్య । శృణ్వతస్సగ్రజస్మనః
త్యక్త్యామాంవృత్తిదంనాథం । శ్రితఃపరిమళోమమ
వైరిణంభూమిరాజానం । ఫలంతస్యభుక్తిత్వి॥ ౧౯౬

తదాకృష్ణాంశకఃప్రాహ । జయచంద్రనరాధిపః
నైవదుష్టఃపరిమళో । దురాత్మావైమహీపతిః॥ ౧౯౭

మహిళ తేస్తునబుద్ధేః । కుర్మంత్రణబలాదిదః
ఆయాతంవ్యసనతస్య । తేనాహ్వాయతిమాంప్రియమ్ ॥ ౧౯౮

గమిష్యామిసహాహ్లాదః । రాజ్ఞపరిమళాంతికం
ఆజ్ఞాంప్రదేహితదను । ప్రాహతంజయచంద్రరాః ॥ ౧౯౯

మద్దత్తంజీవనంభుక్తమ్ । త్వయాతస్యవినిష్క్రమమ్
వత్స్వాప్రయాహినోచేత్వమ్ । గంతుంనాహాసమత్సురాత్ ॥ ౨౦౦

కృష్ణాంశోపిచత్ప్రపాహ । మయాదిగ్విజయఃకృతః
మహ్యాంప్రదాయతద్ద్రవ్యమ్ । తత్రగృహ్నిష్ఠాన్వినిష్క్రమమ్ ॥ ౨౦౧

అథవిహస్యజయేంకునృపశ్చమూమ్
సగజవాహపదాతిరధైర్యుతమ్
సమదిశద్వివిధాయుధధారిణీమ్
బలవతీముదయాయమహీభృతే ॥ ౨౦౨

సప్తలక్ష్మపరిమాణయాతయా । సంయుతస్సపదిలక్ష్మణాన్వితః
సాగ్రజస్సఖిలకృష్ణభూపతిః । భూపతేశ్చరణసక్తమస్తకః ॥ ౨౦౩

నిజఃగామనగరింమహావతీమ్ । కచ్చదేశనృపఃపదానుగః
తత్కుతారనగరంపథాంతరే । ప్రావిశత్ రచితదుర్గపీడనః ॥ ౨౦౪

సవామనోభూపతిరాత్తభీతిః
ప్రశోదమస్తైప్రదదాన్యపాయ
తేనాన్వితఃకృష్ణనృపాధగంగా
సింహంచభూపంసుహృదంవిధాయమ్ ॥ ౨౦౫

వద్యాఃప్రతీరంగతవాహినేత్ర
వత్స్యాస్థితోయత్రసభూమిరాజః
చాముండనామాసచయోధవీరః
ప్రద్యుద్గతస్తాసమరాభికామః ॥ ౨౦౬

శతఘ్నీస్సహస్రంతదారక్తబీజ
స్సచాముండనామాసమంతాద్బలస్య

సమస్తాపయ తస్మహద్యుద్ధమాపీత్
తయోస్సేనయోరుద్భటప్రౌఢరావం॥

202

యామాంతరేన్వకేసైన్యే । తాలనాసీకనిజకతే
చాముండోగజమూఢకాన్ధ । స్తాలనంసమభిదుతః॥

203

పరిఘాయుధధారీస । తాలనశ్చత్రుతాలనః
పరిఘేనజఘానేభం । చాముండస్యమమారసః॥

204

భువిస్థితస్సచాముండః । ఖడ్గపాణిశ్చరకగతిః
తాలనంపరిఘోద్భాద్యాహుం । నిజకగాయస్వవీర్యతః॥

205

లథలక్ష్మణభల్లీన । చాముండేనిహతాంగకే
చాముండానాంసహస్రంత । ద్రక్షతోనిరగాద్ధృతం॥

206

ఛిందిభిందీతివదతః । వివిధాయుధధారిణః
రక్తబీజాసహస్రంతాక । దృష్ట్వాహ్లాదాదిభూభృతః॥

207

దుద్రువుభక్తయసంవిగ్నా । హతుంతానక్షమాయుధి
లక్ష్మణోవిద్రుతోబ్రహ్మ । నందాయోదంతమాహతం॥

208

బ్రహ్మనందశ్చపిత్రేతత్ । ఊచేపరిమళాయచ
తతఃపరిమళఃప్రాహాహ్లాదా । ద్యాక్దుఃఖతోభవత్॥

209

దేవకీకృష్ణమాతాసా । సమాశ్వాస్యనుమఃఖతం
నృపంపరిమళంస్వీయం । క్షుంతుమాగోయయాచతం॥

210

భవంతందైవయోగేన । వయంత్యక్త్వావ్యదేశగాః
జీవనాధకంక్రితాభూప । మన్యంతతేక్షుంతుమహాసి॥

211

తతఃప్రసన్నోరామాంశం । నృపఃపరిమళఃపదే
మంత్రిగణాపయామాస । కృష్ణాంశంచబలాధిపం॥

212

లథపంచదినాంతరేవున । రృహిరాజోనగరింమహావతీం
పరితస్తురురోధవీర్యవాక్ । సహచాముండసహస్రసేనయా॥

213

తదనూదయభూపతిబలాః । నిరగాల్లాక్షబలేనసంయుతః
నిచక్రశిరాంసిసంయుతః । కిలచాముండసహస్రకస్యతు॥

౨౧౯

తతోరక్తబీజాస్సముద్భూతిమీయః
సహస్రంశతానాంతదస్రాద్విరూషాః
సకృష్టాంశభూపస్తదాతాన్నిరీక్ష్య
సమథోఽవిజేతుంశ్రీతోభూద్భవాని॥

౨౨౦

కృష్టాంశస్తుతితోషితాహరసతీతస్యాసిమావిశ్వసా
చాముండానదహత్సహస్రశతకం తేభస్సరూపంయయుః
చాముండంప్రథమంతతోహతబలంబభ్యోదయోభూపతిః
బ్రహ్మానందసమీపసూనయదథోమోదంయయుస్సైసికాః॥

౨౨౧

చాముండేనిజితేభీతో । మహీరాజోమహామతిః
స్థపంపరిమళంప్రాప్తః । శరణత్వేనసాత్మజః॥

౨౨౨

లక్ష్మణంశరణంయాహీ త్యనుశిష్టస్తుతేనసః
మహీరాజోన్యవేషేణ లక్ష్మణాన్మోహపాతమా॥

౨౨౩

జయచంద్రాత్మజోధీమాన్ । మహీరాజంతదాశ్రితం
సఖభావేనజగ్రహ । విష్ణుభక్తిపరాయణః॥

౨౨౪

అథపరిమళరాజ్ఞాసాదరంపూజితోగా
జ్జయవిధున్మృపనూనుర్లక్ష్మణోలక్షనేనేత్
ఉదయన్మృపతిరారాత్సంస్థితస్సాగ్రజన్మా
పరిమళనరనాథంతోషయామాసనిత్యం॥

౨౨౫

ఇతి శ్రీశోభనాదీశవైభవేమహాకావ్యే
చరమభాగే కలియుగరాజచరితవర్ణనే
దశమస్కంధః.

శోభనాద్రీశవైభవమహాకావ్యచరమభాగే

కలియుగరాజచరితవర్షనే

ఏకాదశస్మరారంభః.

అష్టావింశేవత్సరేకృష్ణభూపః
కార్తిక్యాంభేకృత్తికానామ్నీవీరః
పత్న్యాసాకంపుష్పవత్సాఖ్యయాగాత్
పుణ్యంక్షేత్రంతూత్పలారణ్యసంజ్ఞం॥

౧

తమన్వగాత్స్వణావతీచదేవీ
మాయాసుసర్వాసుకృతప్రవేశా
తయాచనాకంసతమాశ్రమాగ్ర్యం
వాల్మీకియోగ్నిద్రవదంవివేశ॥

౨

తత్రాగతాష్టేచ్ఛకులప్రజాతా
శోభాహ్వయాతంగణికానిరీక్ష్య
కృష్ణాంశముచ్చృంఖిలసౌకుమార్యం
వశ్యత్వమాయాన్మదనస్యసద్యః॥

౩

తదోదయస్తద్వసతీకమునీంద్రా
ఆహూయవిజ్ఞాతపురాణతత్వా
కేవాపురాణాన్యవదన్పురైషాం
నామానికానీతిచపర్యప్పచ్ఛత్॥

౪

మునయోధపురాణకర్తృభిః । స్సహతేషాంగణనాంచతద్బిదాం
త్రిగుణప్రతిభాసహేతుకాం । జగదుఃకృష్ణమహీభృతేతదా॥

౫

తదాపురాణేష్వభివేషస్తత్తమం
శుకోదితంభాగవతంనిశమ్యసః
సప్తహతస్తన్మనిభిస్సమీరితం
శ్చత్వాముదాతా బహుధాభ్యపూజయత్ :

౩

తదాపురావిక్రమనూర్యభూభృతే
సమీరితానిప్రణయేనయోగిభిః
మునీశ్వరాస్తేజగదుపురాణ కా
న్యూపోపపూర్వాణ్యుదయాయభూభృతే॥

౬

గంతుంపురీయధోధ్యంతం । శోభావేశ్యాభ్యుపేత్యసా
ధ్యాత్వామహామదాభిఖ్యం । కింకరంకృత్తినాససః॥

౮

మాయాంనిర్ణాయసహసా । శిలావవక్షంతయాస్పృజత్
తదాస్వణవతీస్వీయ । మాయయాతాంవ్యనాశయత్ ॥

౯

తతస్స్వణవతీపుష్ప । వతీభ్యంసహితోముదా
ఉతయోనగరింస్వీయాం । ప్రతస్తేభార్గవాశ్రమాత్ ॥

౧౦

శోభాసామాయయాభూయ । స్వర్ణవత్పాశ్వరీరగం
అపాహరత్ బహుద్రవ్య । మూల్యంనిఖిలభూషణం॥

౧౧

తతస్స్వణవతీకల్ప । క్షేత్రమాసాద్యచాత్మనః
శోభయాహృతమాలత్య । స్వయంనిఖిలభూషణం॥

౧౨

కృష్ణాంశంప్రేషయామాస । శోభాయాస్సవిధంతదా
తన్మాయాశమసింకాంచి । ద్గుళికాంతత్కరేదిశత్ ॥

౧౩

కృష్ణాంశఃప్రస్థితస్థస్మాత్ । కల్పక్షేత్రాత్ త్వరాన్వితః
మాకరక్షేత్రమాసాద్య । తతశోభాముదైక్షత॥

౧౪

తదామాయాంతిదావిష్టాం । వినిధూయోదయోన్మపః
స్వణవత్పాశ్వరీమతీ । సర్వంభూషణమాదదే॥

౧౫

అథశోభాస్మమాయాయా । నాశసేతన్మఖిస్థితాం
విజ్ఞాయగుళికాంకాంచిత్ । తామపాహరుమైవత॥

౧౬

తతఃప్రస్థితమాలోక్య | రురోదగణికోదయం
వర్యపృచ్ఛతృతాంభద్రే | కిమధఃకంఠుదిశంవద||

౧౮

సాతమాహమమభ్రాతా | సహరోనామనాటకైః
సహైవమృతిమాపన్నః | తంవిచింత్యపురోదిమి||

౧౯

ఇత్యుక్తామృతిమాపన్నం | మాయయాదశకాయ త్తదా
శోభాభ్రాతరమాత్మీయం | శవయాపంసహానుగం||

౨౦

అధతామాహకృష్ణాంశో | దుఃఖతాంబంధుమారణాత్
ప్రాణత్యాగపరామేతే | కథంజీవనమాప్నుయః||

౨౧

ప్రాహకృష్ణాంశమాస్యేతే | గుళికాయానివేశితా
తాందేహిజీవయిష్యామి | తయైతాః మృతిమీయుషః||

౨౨

తతసేనప్రదత్తాంతాం | ఆచాయగుళికాంతయా
కృత్వాతంశుకయాపంతు | బాహ్నికం దేశమాయయా||

౨౩

ఆరట్టనగరంస్వీయం | ప్రాప్తాచాంతఃపురంశుభం
ప్రవిష్టానిశికృష్ణాంశం | కృత్వానరవపుధకరం||

౨౪

చిక్రీడతేనసుముఖి | మదనేనవిమోహితా
తదాజ్ఞత్వాసకృష్ణాంశః | మాయాంశోభవినిర్మితాం||

౨౫

అంబికాంరాత్రినూక్తేన | దధ్యావాహితమానసః
తద్వీక్ష్యశోభాచకితా | స్వీకృతాపునరేవతం||

౨౬

శుకమేవవిధాయాశు | త్రింత్రినీవృక్షమానయత్
విష్ణోర్భూయాప్రభావేన | జ్ఞత్వాతత్ స్వగ్గతత్యపి
శ్వేనాకృతిస్తత్సంధం | గత్వాతంశుకమైక్షుతి||

౨౭

పునశ్శోభానరాకారం | కృత్వాకృష్ణాంశముత్సుకా
వతితేనయయాచేతం | సురపీడితమానసా||

౨౮

తామవాచోదయోధీరః | వేశ్యాయాస్సంగమంబుధాః
నరకప్రాప్తిమేతుత్వాత్ | సర్వధాహుర్వినిందితం||

౨౯

అహంతుధర్మనిరతో । లోకత్రాణపరాయణః
కథంనృధర్మమాశంసె । నిందితంధర్మవీత్త మైః॥ ౨౯

అధసావునరేవాహ । కృష్ణాశంస్కరదీపితా
విశ్వామిత్రముఖాశ్చాపి । యునయోధర్మతత్పరః॥ 30

చక్రుర్వేశ్యాభిరత్యధః । సంగతాన్మానుషస్త్వశత్
నైవతేనరకంయతాః । తతఃత్వమపిభుంక్ష్యమాం 3౧

కృష్ణాంశోధసతామూచే । విశ్వామిత్రాదిభిఃకృతం
వేశ్యాసంగాత్మకంపాపం । నిర్ధంతపసాగ్నినా॥ 3౨

క్వావైదికాధర్మాః । కథయిత్వాబహూతదా
భాషాంచయావసంత్యాజ్యం । సర్వధాప్రాహధర్మవీత్ 33

అధసాకుపితాశోభా । దండైర్వేతసవైకృతైః
కృష్ణాంశంతాడయిత్వాతం । శుకరూపంవిధాయచ॥ 3౪

తత్రైవాస్థాపయద్దేహం । స్వయంచావిశదాతురా
తదాస్వర్ణవతీశ్యేనీ । రూపిణీతన్నిరీక్ష్యసా॥ 3౫

విధాయయోషితోరూపం । తంకృత్వామశకాకృతిం
పునశ్యేనవపుర్ధృత్వా । స్వప్నప్రేతంనివేశ్యచ॥ 3౬

మయూరనగరంప్రాప । మకరంజేనపాలితం॥ 3౭

పూజతస్తేనసప్రేమ । స్వర్ణవత్సాసహోదయః
ఉవాసనుఖతస్తత్ర । మకరందస్యపట్టజే॥ 3౮

అధపంజరగంశుకాకృతిం । తమదృష్ట్వాగణికాశుచాకులా
మదనాగ్నివిదగ్ధమానసా । బహుభారోదితిహాప్రియేతిసా॥ 3౯

మైచ్చాధిపంప్రాప్యమహామదాఖ్యం
తదగ్రతోనూపరిహతుకామా
కృష్ణాంశవిశ్లేషవిముగ్ధచిత్తా
కురోదభయోగణికాశుభాంగీ॥ ౪౦

అథ మహామదో మ్లేచ్ఛరాజశ్చభావప్రయ కామో మరుస్థలేశ్వరాభిదం
లింగమచయ తుష్టావః ॥ రగ

తతః ప్రసన్నేన చంద్రశేఖరేణకృష్ణాంశః స్వర్ణవత్ప్యా హృతోమయూ
రనగరమధితిష్ఠతీతి నివేదిత సత్రప్రసాతుమై హతమహామదః ॥ ర౨

నటపంచనహస్రసంయుతో , నహు రేణాపియుతోమహామదః
గణికానుగతోరణోత్సుకః । నగరప్రాపమయూరనామకం ॥ ర౩

మకరందస్మహారధస్థిత । స్సమరామూభిమ హతతోబలి
రచితామపిశోభమాహతా , దధిమాయాఽసముదీక్యభీతిదాం ॥ ర౪

శినిభల్లవిపాతనిధుకతా । మకరోత్సోధమహామదోన్మదః
పితౌచనశాంబరీంమృధ । బహుమాయాంకిలనాచనిధుకతా ॥ ర౫

పునశ్చశోభానిజమాయయాతదా
సనజవేశ్యావరరూపసంయుతాః
తాసాంనీత్యోన్మతన్మత్తమాపు
ర్నోహంన్మపాలాపునురాధికనస్తే ॥ ర౬

తదాస్వర్ణవతీస్వీయ । మాయయాతాశ్శుభాకృతీః
బబంధనిగతై ర్వేశ్యా । విష్ణుశక్తుప్రబృంహితా ॥ ర౭

శోభాచస్వర్ణవత్ప్యామృత । దాస్యభూత్సమహామదః
మకరందేనవిజిహో । దేశంనిజముపాగమత్ ॥ ర౮

శ్రుణునృపమకరందోద్వాహవృత్తాంతమేతత్
యథిహాభవతికృష్ణాంశప్రభుస్యాలభూతః
లసతివనముదారంరాజరాజస్వరమ్యం
నియతఫలసుమాశ్లేశ్యాభిర్వాప్తిప్రదేశం ॥ ర౯

తస్మిన్చైత్రధేవనేశుకమునిస్తస్థితపస్యాపరః
కాచిత్తత్రసమేత్యదేవగణికాసాముజ్ఞాపాహ్వయా
బాలంచందరవిగ్రహంశుకమునింతుష్టావకామాతురా
తస్యాస్తుప్తమనాస్తవేనసమునిఃశేష్యాంవరాయాహినోత్ ॥ గ౧

పతిర్మమభ వేతిసాశుక మువాచదేవాంగనా
తయాసముదితోమునిశ్చిరవిహారలోలోభవత్
తథారసుగసుందరీశుక సమాహితంగభాము
ద్గతశ్చమునినామకశ్చిశురతినరమ్యాంగకః॥ ౧౦

తస్మైకుబేరోముదితాంతరంగః । గంధర్వరాజస్యసుతాంసురూపాం
తాంస్వణాదేవస్యదాకశత్రం । కిన్నర్యభిఖ్యాతన మూతతోభూత్ ॥

మకరందమహిప తేరభూత్ । గృహిణీసామునిప్రతికాతదా
మునినాథనదోధిణోదదా । మకరందాయవరంగ్రహహ్నితః॥ ౧౩

గురుండనామకమ్లేచ్చ రాజ్ఞోంశేత్రింశదబ్దకం
హిమతుంగస్యరాష్ట్రేమం । మకరందేశ్వరోభవేత్ ॥ ౧౪

రాజన్ని శామయకథామపరామురాం
కృష్ణాంశభూపమహిమానుగతాంప్రసిద్ధాం
ప్రాప్తైపుననిజపురీముదయేమయూర
పుర్యాగతఃకతిపయస్సమయోమచేత్యై॥ ౧౫

ఎకోనత్రింశదబ్దేషు । గతేషూదయభూభృతః
నేత్రపాలస్యనగరీం । గురుధువాద్ధభూభృతః॥ ౧౬

సప్తలక్షపృతనాపతిస్తదా । జాద్ధసింహనృపతిర్మహాబలః
నేత్రపాలనృపతింత్రిలక్షసం । ఖేయసైన్యసహితంరజేయయా॥ ౧౭

సయోగసింహేనచభోగసింహ । యుతేనయుక్తోవిజయేనచైవ
సైన్యంఋషిపాదాద్ధనృపస్యధీరో । జహననానాయుధసన్నిపాతైః॥ ౧౮

తదాశ్యామదేశాధిపోజాపకేశ
స్తదాదేశకేశోయయువాద్ధభూపాః
వినష్టంహతంతైబలంనేత్రపాల
క్షీతిశస్యవీరైదిశఃప్రాపభీతం॥ ౧౯

మాసుతమృద్ధమభవత్ । సేనయోరుభయోమహాత్
వినష్టేస్వబలేనేత్ర । పాలఃకృష్ణాంశకాదిమార్క॥ ౨౦

రణాయాచోదయద్విరా । నాయయుస్తేచనాయుధాః
సనాహనాస్సస్తైన్యాశ్చ । యుద్ధభూమిముపావిశః॥

౬౧

ఆరుహ్యబిందులమగాదుదయస్తురంగ
మాహ్లాదిభూపతిరధిష్ఠితపంచశబ్దః
దేవకపోతమధిరుహ్యాయమాహరీంద్రం
ఇంద్రాత్మజోపిచకరాశతురంగరాజం॥

౬౨

జననాయకభూపతిశ్చవై । తురకేంద్రంహరినాగరాహ్వయం
అపితాలననామసింహాసిం । ప్రయయామ్నేచ్ఛపతీరణోత్సుకః॥
నృపతిధాన్యపాలాభ్యో । లల్లసింహశ్చభూపతిః

౬౩

లక్షణస్యాజ్ఞయావీరౌ । ప్రవిష్టేసమరాంగణః॥

౬౪

యుయుక్తోఽకుంతిభోజస్య । చాశౌఖ్యాతౌచతౌభువి॥

౬౫

తైరప్తభిర్నృపతిభిస్సహిహోబలాధైర్యః
పాదగ్రీతీశ్వరచమూంసహినేత్రపాలః
నానావిధాయుధవర్తైనిజభూనవిర
స్సాకంత్రిలక్షపరిమాణబలేనయుధ్యత్॥

౬౬

విజితానేత్రపాలేన తదాపాదగ్రీతీశ్వరాః
భీతాస్త్వక్త్వార్యదేశంతం । స్వదేశాః పునరాయయుః॥

౬౭

పునశ్చీనాహ్వయేదేశే । తేపాదాయుద్ధదుర్గుదాః
హూహానదీతటేయుద్ధ । భూమింవ్యరచయన్మపాః॥

౬౮

నేత్రపాలశ్చనృపతి । శ్రుత్వాపాదగ్రీతమాభృతాం
పునర్ముద్ధసముద్యోగం కృష్ణాంశాద్యైస్సమన్వితః॥

౬౯

జగామచీనదేశంతం । యత్ర తేసంస్థితాయుధే॥

౭౦

మాఖియాసనితపక్షకాలికం । తత్సమీకమథవతోభయంకరం
నేత్రపాలమహిపాదిమైస్తదా
పాదగ్రీహముఖపాదభూభృతాం॥

౭౧

కృష్ణాంశసాక్షాదజయంతదేవా । స్పృహన్యపానోపిచల్లసింహః
కచ్చాగ్నిహోమైచ్చపతిశ్చనేత్ర । పాలశ్చరాజాసమరప్రవీణాః॥ 29

లక్ష్మీప్రమాణేనబలేనయుక్తా । హ్యేకైకశోభన్మురళీకసుదృష్టా
బాద్ధాహతాస్త్రతతుసక్షలతాః । తద్వైర్విరిసైన్యంనిహతంద్వీలతాః॥ 30

బాద్ధాస్త్రతోభీతియుజోవశిష్టైః । గృహాణిభేజఃస్వబలైర్విభక్తైః
పునశ్చనిజగ్గురతీవదృష్టాః । దాన్వాత్మకైస్తేచతురంగసైన్యైః॥ 31

వలయంత్రబలేనదారుభి । ర్గజవాజ్యస్త్రవరాహకాసరా
హరిహంససృగాలగృధ్రకాః । విదధుఃపాద్ధన్యపాజయాధికానః॥ 32

తురంగలక్ష్మంసహసాదిదారుజంగజాస్సహస్రాణిదశాపిదారుజాః
తథోష్ట్రనేనాత్రిచతుస్సహస్రకారణామనిర్యాంతితదాతివెగతః॥ 33

కంకగృధ్రమహిషాశ్చజంబుకాఃసింహహంసకిటయశ్చదారుజాః
వోభృభీనికయమితారణాయతేనిర్యయుస్సపదిబాద్ధరాజభిః॥ 34

నిహతాయుధితైర్గృహబలైరుదయాదిక్షితిపాలసైనికాః
నియుతేతదుదీక్ష్యవీర్యవానిరగాదిందులభూభృదుద్ధతః॥ 35

తదేందులేనప్రహితః దదాహతత్ । తత్సావకాస్త్రం ద్వివతాంచ
మూంతాం । దాన్వాత్మికాం తత్రహతావశిష్టా । స్త్రీలక్ష్మణురా
ముదితాస్తువంతః॥ 36

అధలోహనుయాత్తురంగమార్వలయంత్రస్యబలేనజేనజాః
సహసాదివరార్అచోదయకరిపుసైన్యేషుసహస్రవింశతిం॥ 37

తదాయోగసింహోగజేంద్రదాధిరాఢః
స్వబాణైస్తుతీక్షైఃప్రవిధ్యతదశ్వా
సహస్రాణిపంచోన్మమాధప్రవీరః
తతోబాద్ధసింహూహరింలోహసిద్ధం॥ 38

సమప్రవయత్రంక్షీతీశంసతేన
ప్రణవ్యస్సనాగోన్మపాయోగసింహః
తదాభోగసింహోరణాయోన్ముఖోభూత్
సమభ్యద్రవత్రంకుభాబాద్ధసింహః॥ 39

ద్విషతాంపృతనాంశరో తమైస్సతువిధ్యో యుధిభోగసింహరాట్
నిహతఃకలహాద్ధభూభృతైఃప్రహితాత్ ద్వీపివరాచ్ఛుటాహజాత్ ॥ ౮౩

తజేందులఃక రాళాశ్వమారుహ్యభియయోన్మపం
సమ్మోహనేనతతైస్సన్మమైస్సాశువ్యమోహయత్ ॥ ౮౪

నిబధ్వాశ్శృంఖలైఃపాద్ధసింహంతంసహసైనికం
కృష్ణాంశాంతికమాగచ్ఛత్ క్లాఘితస్సైనికైఃనికైః ॥ ౮౫

కృష్ణాంశప్రముఖా సైవైపాద్ధసింహపురీంగతాః
వనుతతస్థితంసర్వవిధంజగృహురోజసా ॥ ౮౬

మోచిభోపాద్ధసింహశ్చజయంతేనకృపాభునా
పద్మజాంనామకన్యాంన్యాంపత్నీంతస్సైదహాముదా ॥ ౮౭

తతస్త్రిలక్షసైన్యేనకృష్ణాంశాద్వాముదాస్వితాః
నేత్రపాలస్యనగరీంప్రావిశత్ తేనయాచితాః ॥ ౮౮

ఇందులఃప్రాక్రజేబంధూ మృతౌ జీవయత్ప్రభుః
తదాతునూన్యోనరకలోకోభూత్ ఇరిణోపమః ॥ ౮౯

అథాధికతస్సరైఃసింద్రస్సతస్యేందులభూభృతః
వడబామృతమశ్వంతంస్వర్గతించాక్షిపత్వయం ॥ ౯౦

తేనాత్రసమరేసైన్యామృతామేజీవితాఃపునః
తత్త్రిలక్షమేవాసీత్ శష్టంసైన్యంతదార్యకం ॥ ౯౧

నేత్రపాలస్యనగరేకృష్ణాంశాద్వాస్సపూజితాః
నివసిత్యాద్విలక్షేణసైన్యేనస్వపురీర్యయః ॥ ౯౨

కృష్ణాంశోగ్రజసంయుక్తః పురీమాయాన్మహావతీం
అస్యేనభూభృతాదేశాత్ స్వకాజగృముదాయుతాః ॥ ౯౩

ఇతిశ్రీశోభనాదీశవైభవేమహాకావ్యే
చరమభాగే కలియుగరాజచరితవర్ణనే
ఏకాదశస్సర్గః.

(శ్రీ) శోభనాద్రీశనైభవే మహాకావ్యేచరమభాగే
కలియుగరాజచరితవర్షనే ద్వాదశస్కంధాకారంభః

అథ లక్ష్మణేనఽద్భిసమానయన
వృత్తాంతవణానం.

యదోదయాద్యావిజయాయవిద్విషాం
ప్రపేది రేచీనసమాఖ్యసీవృతం
తదాజయేందుప్రభవేసమాహినోత్
స కామపాలః ప్రణిధింప్రియనిజం॥

౧

సదూతః కామపాలాజ్ఞయా కన్యాకుబ్జానగరం ప్రవిశ్య జయచంద్ర
భూషం దృష్ట్వా కామపాలవచనం యథోచిత మువాచ॥

౨

ఏకఏవజయచంద్రలక్ష్మణః । పద్మినిం మనుతామిహగతః
ఆనయేన్నిజప్రేమితోన్యథా । భూమిరాజ్ కదనకృద్భవేదితి॥

౩

అథజయచంద్రాజ్ఞప్తే లక్ష్మణశ్చతశ్శూరసమ
న్వితః కామపాలరక్షితంబిందుగళంనగరమవాప

౪

పద్మాకరాహ్వయః కామపాలనూనుస్వసుః పతిం
ఆగతం లక్ష్మణం వీక్ష్య మహిరాజేన సంగతః॥

౫

యుద్ధాయాభియయాతతత్ర । లక్ష్మణ స్తీక్ష్ణసాయకైః
తాశిలో భూమిరాజేన । మోహయామాసతంశరైః॥

౬

మోహితే శుమహిరాజే లక్ష్మణః ప్రహృష్టమనాః కామపాలగృహం
ప్రవిశ్య తే నాతి ప్రహృష్టేన సాదర మచింతత్రన్యవసత్॥ ౭

తదనుప్రతిబుద్ధో మహిరాజో లక్ష్మణవిజయకామః పద్మాకరం స్వమి
త్ర మిద మువాచ॥ ౮

పద్మాకరం లక్ష్మణ మనుశత్రుః త్వష్టిత్రా బహుమానిత స్వద్గ్రహ
సకతిష్ఠతీ యథా కర్ణం చిత్తం మమాక్షిసం విధేహితదాచేత్ మ
త్ప్రాణసమో భవిష్యసీతి॥ ౯

తతః పద్మాకరోపి మహిరాజవచనవశ్యః పత్ప్రియతా మభిలష్య కల
త్కణం విచవిమోహితం కృత్వా మహిరాజా యాదిశత్॥ ౧౦

మహి రాజోపి లక్ష్మణం నిగతైః నిబంధ్యదేహళీం సీతవాన్॥ ౧౧

అథోదయాధ్యాయః కదాచి తక్నాకుబ్జపురిం ప్రయాతా స్తత్ర లక్ష్మణ
మవశ్యంతః జయచంద్ర వచనేనతం కామపాలసదేశేన తత్పురిం
ప్రయాతం నిశమ్య పునరపి మహానతీం ప్రవిష్టాః పరిమళం నృపతి
మనుజ్ఞాప్య నాట్యచిత్రవేషధారిణో బిందుగళాఖ్యం నగరమాపుః॥

తత్పూర్వమేవ కామపాలసుతా పద్మినీజపతిబంధనవృత్తాంతం జ్ఞాతవతీ
చండికా మారాధయా మాస॥ ౧౩

సాచ సర్వమంగళావహప్రసాదా చండికాపతి శోకపరాజితాం పద్మినీం
సమాశ్వాస్యలక్ష్మణాతికం ప్రాప్తా స్వప్నే తస్మైకంచనమంత్ర ము
పదిదేశి॥ ౧౪

లక్ష్మణశ్చ ప్రబోధంగతః చండికోపదిష్టం తంమంత్రం జపన్మువాస॥ ౧౫

తస్మిన్నైవకాలే కృష్ణాంశ దేవసింహులల్లసింహతాలనాద్యా నాట్యాను
గుణవేషభూషితాః సప్తస్వరభూషితం గేయ ముద్భ్రాంతో బిందు
గళంపురం ప్రవిష్టాః కామపాలేన నృపేణ గానమాధుర్యశ్రవణజ
నితప్రహషేణ కనకమాలాంగుళీయకాదిభి బహుమానితా
బభూవుః॥ ౧౬

తదా పద్మినీసమాకణిత గానా గాయంతంతంకృష్ణాశం జ్ఞాత్వా స్వగు
దేశాం తస్మై నివేదయంతీద మువాచ॥ ౧౭

పతి శేలక్ష్మణోనాథ । మహిరాజేనశత్రుణా
కారాగారేనిబద్ధోభూత్ । పద్మాకరసహాయతత్ఫలి॥ ౧౮

తదనుతే కృష్ణాంశాద్యాస్తేనైవ వేషేణ సహితాః దేహం పురీం
 ప్రాప్తాః మహీరాజం అత్యమ్భతేన వర్తనేన గానేనచ తోషయా
 మానుః॥ ౧౯

తదోదయో వరంవృణోష్యేతి మహీరాజేన ప్రహోదితః కారాగృహం
 స్వక్రియం ప్రదశకయేత్యేవం రూపం వరంవప్రే॥ ౨౦

అథ మహీరాజాజ్ఞయా తదీయం కారాగృహం సరీష్య తత్ర బద్ధం
 నిగతై లకత్తుణంచ సమాశ్వాస్య పునర్మహవతీం ప్రవిష్టాః పరిమ
 ణాయ సర్వం వృత్తాంతం యథానన్నివేద్య తదాజ్ఞయా యుద్ధస
 న్నాహం చక్రుః॥ ౨౧

అహ్లాదోనృపతిఃపంచ లక్ష్మైస్తురగసాదిభిః
 తాలనస్సప్తలక్ష్మైశ్చ యుద్ధాయాభ్యుద్గతోబలి॥ ౨౨

ఏతై ద్వాదశభిలక్ష్మైః శ్రుతియైర్ముద్ధదుర్గునైః
 సహితస్తాలనాద్యాను సృతోబిందులసంస్థితః
 ఉదయోదేహశీంప్రాయాత్ భూమిరాజేనరక్షితాం॥ ౨౩

ఏతదంతరే మహీరాజ మంత్రీ చంద్రభట్టాభ్యా ద్విజవరో మహీరాజా
 య స్వోపాస్యదేవతయా వైష్ణవ్యామాయయా స్వప్నే స్వప్తై సం
 బోధిత మిదం దేవరహస్యం కథయామాస॥ ౨౪

యోనై పురా ద్వాపరాంతే నిఖిలదేవగణప్రార్థనయా భువౌభారా
 యమాణాన్ శశుపాలజరాసంధాది మాన్ శ్రుతియాపశదాన్ ని
 హంతుం శ్రీమతో వసుదేవాత్ దేవక్యాం కృతావతరణ స్సవీవ
 వానుదేవో భగవాన్ పరమఃపురుష ఉదయాభిధానోస్మిన్ యుగే
 సమవతతార॥ ౨౫

స భగవాన్ స్వమూలభూతం పరబ్రహ్మప్రత్యేవమువాచ॥ పురాయే
 కారవా భూభారాయితాః వాసుదేవేన నిహతాః పునరప్యస్మిన్
 యుగే అగ్నివంశభూపాలజన్మభాజో జాతాస్తాన్ సర్వాన్ నిహత్య
 దృతమేవ స్వావాసం పరమం పదమాగమిష్యామితి॥ ౨౬

ఇత్యుక్త్వా కృష్ణాంశ ఉదయభూపతి బిందులారూఢో దేహాశ్చి ప్రా
పేతి॥ ౨౭

ఏవం చంద్రభట్టనివేదితం స్వాష్ట్యం వృత్తాంతం నిశమ్య మహీరాజో
మహతీం భీతి ముపగతో లక్ష్మణం బంధా ద్విముచ్య సహస్రేణ శూ
రై స్సహ బిందుగళం నగరం ప్రేషయామాస॥ ౨౮

తే చ సహస్రం శూరా లక్ష్మణం పద్మాకరాయ సమర్ప్య పద్మాకరో
క్త్వా మిదం వచనం మహీరాజాయ న్యవేదయత్॥ ౨౯

మహీరాజ మమభగినీ పద్మావతీ వైష్ణవీ శక్తి పూజకా తత్రసాద సం
ప్రాప్త సర్వవిధమాయా తవ శత్రుం లక్ష్మణం అంతర్ధిం గమయి
ష్యతి సతే భయం తస్మాల్లక మితి॥ ౩౦

అథ పద్మాకరో లక్ష్మణం భూమిగణే చ సుప్త మకురుత పద్మినీచ ల
క్ష్మణాగమనాత్పూర్వమేవ తద్విశ్లేష మసహమానా స్వపూర్వజన్మ
న్యావాసభూతం కైలాసంగిరిమాససాద॥ ౩౧

శ్లో॥ ఉదయాదిమభూపసత్తమా స్సహితాద్వాదశలక్ష్మసైనికైః
రుదుధుర్మహిరాజసత్తనం జయచంద్రాత్మజరక్తజేచ్ఛయా॥ ౩౨

మహీరాజో పృథ్వీదయాదీనాగతా నగరావరోధకా నిరీక్ష్య చంద్ర
భట్టవాక్యం స్మరత్ మహద్భయ ముపేతో బహుళం భూషణాదిక
ముపహార ముపసంహృత్యతా ప్రత్యుద్గతో యథా విధితా నభ్య
చేద్యద మువాచ॥ ౩౩

ఉదయమహిపరత్న భానునూను ర్మమపురినా స్తినీశామయాద్యబంధీం
శపథమపితనోమిశంభునాహం మమనగరీమహారోధమక్షమంతే॥ ౩౪

ఇతి నిశమ్య మహీరాజవచనముదయో నృపతి స్తచ్చోదనేన తదీయ
కారాగృహం ప్రాప్త స్తత్ర లక్ష్మణమదృష్ట్వా సబలో బిందుగళం
నగరంప్రాప్య తత్రాపి పద్మినీం లక్ష్మణంచాపశ్యత్ కన్యాకుబ్జంప్రా
ప్తో జయచంద్రాయ తత్సర్వం విజ్ఞాప్యేద మువాచ॥ ౩౫

దేహశ్వాం లక్ష్మణోనాస్తి నాపిబిందుగళేపురే
పద్మిన్యపిక్వనుగత త్యక్త్వాప్రాణప్రియాపతిం॥ ౩౬

ఇత్యుక్తాః కృష్ణాంశః స్వమిత్రం లక్ష్మణమకశ్యక్ తమేవ సంతతం సం
స్మరన్ బహువిలపన్నవతః॥ 32

తదనుజ్ఞాతవృత్తాంతా స్వర్ణవతీ నిజదాసిం శోభానామ్నీం వేశ్యాం
జయచంద్రాంతిక మప్రేషయత్॥ 33

సాచ జయచంద్రం ప్రణమ్యేద మునాచ॥

మహారాజ శోభానామ్న్య హంసకలమాయావిశారదా కామరూపిణీ
త్వత్పుత్రం లక్ష్మణం స్నుమాంచ పద్మినిం పితృతుం శ్రమా మయా
సహ కృష్ణాంశాద్యాక్ ప్రేషయేతి॥ 34

అథ జయచంద్రేణ తథేతి ప్రత్యుక్తాతే నానుమతైః కృష్ణాంశాద్యై
స్సస్వస్వవాహనారూడై రనుయాతా మహామదాఖ్యం పిశాచరూ
పం గుద్రకంకరమారుహ్య సర్వాసపిదేశాక్ సర్వాణి పురాణి స
ర్వాంశ్చగ్రామాన్ ప్రయాతా తేషుతేషు సలక్ష్మణం పద్మినిం వి
చిత్య కుత్రాపి తావదృష్ట్వా పున స్వదేశమాపన్నా స్వదేశసగ
రేష్వపి తావన్విష్య భృశం వ్యాకులితమానసా కన్యాకుబ్జప్రాప్త్య
జయచంద్రాయ విజ్ఞాపయామాస కుత్రా వ్యదృష్టా సలక్ష్మణా ప
ద్మినితి॥ 35

తదనుస్వర్ణవతీ కృష్ణాంశస్య త్రింశేవత్సరే చైత్రశుక్లపక్షే పద్మినివృ
త్తాంతజ్ఞానాయ నవరాత్రవ్రతేన చండిమారాధయామాస॥ 36
సాచ వ్రతస్యాంతే ప్రసన్నానిశీధకాలే స్వప్నముఖే నైవం స్వర్ణవ
తీం బోధయామాస॥ 37

దిపృసి హి కుబేరస్య సేనాపతిర్యో మణిదేవౌ మహాయతః పూర్వం
భీమసేనేన నిహతస్తత్త్రియా భరణినిహతే తద్దుఃఖ మసహమా
నా మహాదేవం తపసా ప్రసాదయామాస॥ తేన ప్రసన్నే నైవ మ
భ్యధాయి॥ 38

హేపద్మినిత్వంభూలోకేకామపాలనృపస్యదుహితృతయాజాతానకులాం
శంకుతి ముపేత్యతేన సహచిరం భుక్తభోగా కతిపయంకాలంతేన
విశ్లేషమవాప్య దుఃఖాకులితా పునరపి తేన సంశ్లేషమవాప్య చిరే
ణ కాలేనకైలాసం ప్రాచీనావాసం ప్రాప్స్యసి భర్తాచరణమణిదే

హో మహావతీపురరిక్షక తయాపురై వశారదయానిజీతో రాస్త్రి
పాల భూకపాలమారభ్య తస్మాంజేవతా రూపేణవసతి సచచిరా
న్నిజరూపం ప్రాప్యకైలాస మవాప్తః త్వయాసహసం గమిష్యతీ
తి॥ అతిస్సపద్మినీదాసింకైలాస మధితిష్ఠతితామానయేతి॥ ౪౪

తతఃప్రబుద్ధాస్వర్ణవతీ కైలాసం గత్వాపస్త్రిన్వై సర్వమిదం చండిక
యాగదితం స్వాష్ట్రం వృత్తాంతం నివేద్యతాం బిందుగళమాసీయ
స్వయం మహావతీ మాజగామ॥ ౪౫

అధపరిమళో మహీపతిః పద్మిన్యాల్లితం పత్రంవాచయామాస॥ ౪౬

తత్రైవంలిఖితం.

మహారాజ కృష్ణాంశస్ససైన్యోమత్పితః పురీంబిందుగళం ప్రాప్తఃపద్మా
కరం మద్రాభరితం జత్వాతేన భూమితలేగుప్తం మత్పతిముద్ధరత్వితీ॥

తతఃకృష్ణాంశః తత్ప్రతికారథం విజ్ఞాయ యథాపూర్వం ద్వాదశలక్ష
సైన్య పరీవృతస్తాల నాద్యైస్సహకామనాలపురీం రురోధ॥ ౪౭

కామపాలశ్చ పుత్రనిదేశేన త్రిలక్షసైన్యసహితః కృష్ణాంశమభియాతో
మహాద్యుద్ధమకరోత్ । తచ్చయుద్ధమహారాత్ర మవిచ్ఛిన్నంబ
భూవ॥ ౪౮

తత్రకృష్ణాంశా ద్వైర్విజృంభితౌకామపాల పద్మాకరా పుత్రీం పద్మినీం శర
ణంగతో॥ ౪౯

సాచపితః భ్రాతుశ్చాం తథానశక్తిం ప్రదాయపునశ్శత్రూ యోధ
యామాస॥ ౫౦

తాలనాద్యాః కామపాలాది భిభక్ష్యాః కృష్ణాంశం శరణం జగ్ముః
కృష్ణాంశశ్చ చండికాం దేవీమారాధ్య తయాదత్తదివ్యదృష్టిరంత
థానగతో కామపాల పద్మాకరా శరైర్విధ్వంసకృత్యా నిగతే
నిబధ్యభూతలేగుప్తం లక్ష్మణంచ విమోచ్యతో దంపతీహోలా
మారోష్యతాభ్యాం పితౄపుత్రాభ్యాం సహకన్యాకుబ్జపురం ప్రాప్య
జయచంద్రాయ దశయామాస॥ ౫౧

జయచంద్రశ్చ పుత్రం సదాశం విశిష్టాతిప్రహృష్టమనాః కృష్ణాం
శం క్లాఘుయిత్వా కామపాల పద్మాకరాచ బంధనాద్విమోచ్య ని
జపురీం ప్రేషయామాస॥ ౧౩

కృష్ణాంశశ్చకృతకృత్యోజ్యేష్ఠేమాసి నిజగృహం ప్రాప్తవాః॥ ౧౪

అథబ్రహ్మనందాది వధోపాధ్ధాతః.

తతఃకదాచిత్ మహీరాజస్త్వ మంత్రిణః చంద్రభట్టమిదమువాచ॥ ౧౫

హేచంద్రభట్టసచివోత్త మమత్సకత్నః
కృష్ణాంశభూపతిరిమాంసగరింమదీయాం
యుక్తోన్మై బలభిరావృతవాః నితాంతం
మాంపీడయన్మగుతతో వ్యసంప్రయామి॥ ౧౬

అతోమచ్ఛత్రుభూతానాం కృష్ణాం శాద్యానాం కదావామరణం భవి
ష్యతీతి॥ ౧౭

తతశ్చంద్రభట్టో మహామతిదేవీం భ్యాత్వామహీరాజం విజ్ఞాపయా
మాస॥ ౧౮

బ్రహ్మనందోజానస్యాంశః । కృష్ణాంశస్తత్సఖాపరః
బ్రహ్మనందేస్మతేసర్వే । తేస్మతింప్రాప్నుయ్యద్విషణ్ణితి॥ ౧౯

తదామహీపతిరువాచ॥

మహీరాజ బ్రహ్మనంద మేకాకినమేవాత్రాసీయ ఘాతయిత్వాకృతకృ
త్యోభవిష్యతీతి॥ ౨౦

తదనుమహీపతిమేవ మహీరాజో బ్రహ్మనంద మానేతుం ప్రేషయా
మాస॥ ౨౧

సచమహీపతిర్మహావతీం ప్రాప్యస్వభగినిం మలనాం దృష్ట్వానీకీధనమ
య ఇదమువాచ॥ ౨౨

వేలాన్నుమాతేమలనేసమేత । తారుణ్యభావాపతిసంగయోగ్యా
కుజాతినా తేనతస్మాదయేన । పుత్రస్యసంబంధముదీక్యగర్హణ్యం॥ ౨౩

నప్రేషితా తేనగరీమతస్స । పురీంమదీయాంసహిహోమయైవ
ప్రాచ్యస్సుత స్తేనుగుపేవయాముక్ । తాదేహాళీమేతువసూంసమేవ్యక్
ఇతిభ్రాతా మహీపతినాగవితం వచనంసకమ్యమలనాభ ర్భ్రాజ్ఞామపేక్ష
మాణాతద్వచనం పశుశాయ నివేదయాగూస॥ ౬౧

తామాంహపరిమళోన్మపతిర్మహీపతిర్మయినిత్య విద్వేషీ మమానిష్టకార
కస్తత స్తద్వచనం నాస్మాకం జ్ఞేమావహంనవిశ్వాస్యమితి॥ ౬౨

తచ్చుత్వాపి పతివచనం మలనాభాతుర్వచనమేవ సమీచీనం మన్య
మానాదేహాళీ ప్రతిబ్రహ్మనంద ప్రేషణే పరిమళం నిబంధేనాను
మతం విధాయతదాసిమేవ పుత్రమాహూయ మహీపతయేదిదేశ॥

సత్వతీవమాతృవత్సూమాతు రాజ్ఞామనుస్మహో మాతులవశంగతస్తేన
సహైవతదీయాముర్వీయాంసగరీమవాప్యతత్రైక రాత్రమువాస॥ ౬౩

పరేద్యుప్రాతః కృతపూర్వాహ్లా కృత్యోబ్రహ్మనందో హరినాగర నా
మకమశ్వమారువ్యై కాక్యేవదేహాళీం ప్రాప్యమహీరాజం దృష్టా
శ్వక్రూమగమాంచ సాయందదశ॥ ౬౪

తత్రవసన్ కించిత్కాలం బ్రహ్మనందః కదాచిత్ మాఘశుక్లాష్టమ్యా
మంతఃపురం ప్రవిష్టస్తత్రస్థితాః స్వాంపత్నీః తిస్రావిధాః సతస్ర
స్సభర్తృకాశ్చ సముదైక్షత॥ ౬౫

తదాతిస్రావిధవా బ్రహ్మనందమిదమూచుః॥

అయేబ్రహ్మనందతవపత్నీ వేళామృత్యురూపాయ యాస్మాకం భర్తా
రోహింసితాః అత స్త్వమస్మాక్ పత్నీ త్వేన పరిగృహణేతి॥ ౬౬

తతోబ్రహ్మనందః పాతివ్రత్యం కృతయుగేనితరాముత్తమం త్రేతా
యాం మధ్యమంద్వాపరేనికృష్టంకలావధముమితితాః ప్రతిబోధ్య
కలియుగే స్త్రీణామనేకభర్తృకత్వే దేవలాసిత వచనాని ప్రమాణ
త్వేన సంబోధ్యతాః పత్నీ త్వేన స్వీకర్తుమంగీచకార॥ ౬౭

అథతాః శుభాంగ్యస్త్రీస్రాపి విధవాః నానాభూషణ భూషితాః విద్రు
తవిచిత్రపరిఛానాః వివిధకుసుమమాల్య ధారిణ్యశ్చందన చచితాం
గ్యో బ్రహ్మనందం పరిరబ్ధుమైచ్ఛ॥ ౬౮

తతో బ్రహ్మనందః పరస్త్రీసంగ మైహికాముష్మిక సకలధర్మవిరుద్ధం
సద్భిర్విగహితంబోధయత్ తానాం మనోరథం నోరశీచకార॥ ౭౪

తనుతా స్తిస్త్రోవిధనా ముఖతా మహిరాజం ప్రత్యక్రుశ్యత్॥ ౭౫

మహారాజ మహిరాజ బ్రహ్మనందోయముద్ధతః,
అస్మాభిస్సంగమం కర్తుం వాంఛతిప్రసభంవిభో॥ ౭౬

అతో దండయ దండేన తీక్షణైతం నృపాధమమితీ॥ ౭౭

అథ మహిరాజో బ్రహ్మనందమాహూయేదమువాచ॥ ౭౮

పరస్త్రీసంగతిర్గహ్యత్ కిలభూషకులాధమ
యస్మాత్తత్రమతిజాతా తవకారాగృహేవసేతి॥ ౭౯

తతో బ్రహ్మనందః కుపితః ఖడ్గముద్భృత్యమహిరాజ మధావత॥ ౮౦

సచభయపీడితో మహిరాజః చాముండగృహం ప్రవిష్టః కవాటం
దృఢంబధ్యాత త్రైవోవాస॥ ౮౧

విధవానామాసాం వివాహవృత్తాంతః.

ఆసాంచ విధవానాం మహిరాజస్నుషాణామిమం వివాహవృత్తాంతం
భవిష్యపురాణేకధితం వర్ణయామి॥ ౮౨

పురాహ్యంగ తేశాధిపోమాయా వర్మాహ్వయః కశ్చనరాజాసీత్॥ ౮౩

తస్య ప్రమదానామ్ని పత్న్యభవత్॥

తస్యాం తస్యరాజః కారవాంశాదశపుత్రాస్సుతా చై కాసమజని॥ ౮౪

తేషాంచనామాని మత్తః ప్రమత్తః

ఉన్మత్తఃసుమత్తః దుర్మదః దుర్ముఖః

దుర్ధారః బాహుః సురధః విరధః ఇతిప్రసిద్ధాని

సుతాయాశ్చమదిరేక్షణేతి నామవిఖ్యాతమభూత్॥ ౮౫

తాం మదిరేక్షణాం సౌందర్య సౌకుమార్యాద్యనేకగుణనిధిం దృష్ట్వా

తస్యాం ముగ్ధోగిరికందరవసతిః కశ్చనకీతవో రాక్షసోమాయా

వర్షాణాం నిరీక్ష్యత వసుతామహ్యం ప్రదేహితవ సర్వవిధసాహః
య్యమహంకరిష్యామీత్యువాచ॥ ౮౬

తతో మాయావర్షణాతథేత్యంగీకృతేన రాక్షసః కితవోనిశితాముపేత్య
భుక్తభోగః ప్రాతఃపునః కందరమేవప్రవిష్టోదినానిగమయన్మువాస॥

ఏవంకతిపయేకాతేగతే మాయావర్షా నృపతిస్సృపురోహితేన సం
మూత్య మహీరాజపుత్రం తారకం సుతాయాః పతిత్వేననిశ్చిత్య
మహీరాజాయసందిదేశ॥ ౮౮

మహీరాజోవిహేడశలక్షసేనా సహితస్సహపుత్రో మాయావర్షణోనగ
రీమాయయా॥ ౮౯

తతో మాయావర్షాతారక ముద్వీక్ష్యేదమువాచ॥ ౯౦

హీరాజపుత్ర కితవాహ్యయ రాక్షసేన
సంపీడితా మనుసుతామదిరేక్షణాఖ్యా
యేతామపేక్ష్యమనుపట్టణ మాగతాస్తే
తేనాహవేదిమథితా నరపాపినష్టాః॥ ౯౧

త్వం జ్యేనముద్ధతబలం సమరేనిహత్య
పుత్రాగృహాణ మమపాణిముదూఢవీర్యః
ఆకర్ణ్య తద్ధరణిరాజసుతోబలాఢ్యః
యద్ధాయతంకితవ మాహ్వయదాశేరేంద్రం॥ ౯౨

తత్రతారకచమూం మహాబలాం రాక్షసఃకితవనామకోబలీ
సంవిజిత్యచ జహారతంనృపంప్రవాశేద్దిరిగుహించనత్వరః॥ ౯౩

ఆనచ తారకస్మహిగిరింకదరస్థః
దేవం మహేశ్వర మధాస్యకృప్రాప్రసాదాత్
పాపాణయాప మభజత్ సచభూమిరాజః
పుత్రాపహర జనితంవ్యసనం జగామ॥ ౯౪

తథోల్పాదేవ కాలాత్ కృష్ణాంశేనరక్షితాః దేవ సింహబలహాని సుఖ
హనిప్రముఖా దశసాహస్ర సంఖ్యాకాః క్షుత్రియోత్తమాః సహ
సైన్యామహావత్యా నిర్గతామాయా వినః పురీమవాపుః॥ ౯౫

తైరాహూతః సపదికితమౌ రాక్షసస్సంగరాధం
 హత్వాస్సస్యం నిఖిలమపితాన్ దేవసింహంచ కృష్ణం
 ధర్మాశం చవ్యధితమనసోమోహయామాసపిరః
 తేతంజేతుం బలిసమభవన్నతమాస్త్రతరాజన్॥

౯౩

తదానుఖహఃనిః కితవేనసంగతః చిరంయుద్ధంవిభాయస్వఖిన్దన తచ్చిర
 శ్చిత్వా మహీరాజాయార్పయత్॥

౯౪

కృష్ణాం శాద్యాప్రయశ్చ విముక్తమోహః నుఖహఃనిమపూజయన్॥

తదా మదిరేక్షణాం నుఖహఃనిమేవ మహాశూరం మత్వాపతిత్వేన
 కాంక్షమాణాం మహీపతిర్వివిధైర్వాక్యైః సంబోధ్యతారకస్యైవ
 పత్నీత్వమంగీకారయామాస॥

౯౫

మహీరాజోపి సంశుష్టాంతః కరణో బలహనయే యధోద్దిష్టం కోటి
 స్వర్ణ ముపాయనత్వేన ప్రాదిశత్॥

౧౦౦

తారకోపి మదిరేక్షణాం పత్నీత్వేన సంప్రాప్య మాయూవర్మణాం
 బహుళేనయాత కేనసంమానితః స్త్రీతా సహదేహలీమవాప॥

౧౦౧

కృష్ణాంశాద్యాశ్చమాయూ వర్మణా మహీరాజేన చసంమానితాఃస్వాః
 స్వాః పురీజగ్గుః॥

౧౦౨

ఇతి తారకవివాహః.

అధన్యహరవివాహః

ఘూజకరదేశాధిపతిః కశ్చనమూలవచ్ఛాఖ్యో రాజాభూత్॥

౧౦౩

తస్యబల ప్రబల సుబల బలవత్ బలి సుమూల మహామూల దుర్గ భీమ
 భయంకరాఖ్యా దశపుత్రాః ప్రభావతీసమాఖ్యాతేషా మనుజా
 కన్యాచ సమజాయంత॥

౧౦౪

తాం ప్రభావతీ మతిసుందరరూపాం నిరీక్ష్యకరభాఖ్యో లల్లరాజనేవకో
 యక్షోమదనమోహితః పీడయన్ బలాద్భుభుజే॥

౧౦౫

తదా మూలవర్ణా నృపతిర్నహీరాజసుతాయ నృహరాయతాం దాతుం
వివిశ్చిత్త్యతమాహ్వయతో॥ ౧౦౬

ఆగతశ్చ మహీరాజస్సహసుః మూలవర్ణా దత్తాంప్రభావతీం స్ను
షాత్వేన పరిజగ్రాహ॥ ౧౦౭

అథతయా వివాహితో నృహరస్సపరివారః పుత్రీమవాహ॥ ౧౦౮

తదన్యేకస్మిన్ పక్షేగతే స యతః కరభస్తాదంపతీపీడయామాస॥ ౧౦౯

తదా మహీరాజోదుఃఖామలీలహనిం సుఖహనించానయామాస॥

తౌదృష్ట్వైవకరభాంతర్ధింగతస్తా నృపతీనాగపాశేన బధ్వాతౌచదంపతీ
యథాపూర్వం పీడయామాస॥ ౧౧౦

తతః కృష్ణాంశోజ్ఞాతవృత్తాంశో దేహళీమేత్యస్వయోగబలేన తంయతం
బధ్వాఖడ్గేననాగపాశం విచ్ఛిద్యతౌచ సుఖతౌచకార॥ ౧౧౧

అథమహీరాజః ప్రముదితహృదయస్తాన్ మహతాబహుమానేనపురీః
ప్రసాపయామాస॥ ౧౧౨

అథసరదనవివాహః

కాశ్మీరదేశాధిపతేః క కయస్యరాజ్ఞో దశపుత్రాః కామ ప్రకామ సం
క్రమ నిష్కామ నిరపత్రప జయ విజయ జయంత జయవత్ జయ
నామాసః కన్యాచమదనావతీసమాఖ్యా సమజాయంత॥ ౧౧౩

సకైకయో మహారాజో మహీరాజమాహూయేద మువాచ॥ ౧౧౪

యోగ్యాతవసుతంప్రాప్తం పతిం సరదనాహ్వయరి
సుతావసుమహీరాజ గంధర్వేణ నిపీడ్యతే॥ ౧౧౫

గంధర్వస్సుకలాభ్యోయం బలిచిత్రరథప్రియః
భుంక్తైకవహృత్యతనయాం జ్యోత్స్నారూం మదనావతీం॥ ౧౧౬

అద్యవై శాఖమాసస్య తిథిః కృష్ణాష్టమీవిభో
సుతాం మమగృహీత్వాశు దేహళీంప్రజవీర్యవక్॥ ౧౧౭

అధమహీరాజః కేకయవచనం నిశమ్యలక్ష్మ సేనాపతివృత్తః తాం మదనా
వతీం స్నుషాత్వేన పరిగృహ్య దేహశీమవాహః ॥ ౧౧౯

తతస్సగంధర్వస్సుకలాభ్యో బహుభిః గంధర్వైస్సుహీతో దేహశీం
రురోధః ॥ ౧౨౦

తదాయే క్షత్రియాః మహాబలాస్తేన సహయోద్ధం నగరాన్నిర్గతా
స్తాః సర్వాః సగంధర్వోమారయామాసః ॥ ౧౨౧

తతోమహీరాజో దుఃఖితః కృష్ణాం శాద్యానాహ్వపయత్ ॥ ౧౨౨

తేచ సహస్రైస్సాస్సమాగతాస్తేన గంధర్వేణసహనై న్యేనయుయుధుః

తత్రత్రిదినాభ్యంతరే బలహాని స్సుఖహానిశ్చశతం గంధర్వపీఠానమాతాం

తత్రఃక్రుద్ధేన సుకలేనగాంధర్వావ్య మాయయామోహితాః బలహాన్యా
ద్యారా మాంశమాహ్లాదం శరణంజగ్ముః ॥ ౧౨౩

అహ్లాదశ్చ శారదాంతుష్టావః ॥ ౧౨౪

సాచప్రసన్నాదేవీతం గంధర్వం సుకలం సస్రైస్సం విద్రావ్యతాః బల
హాన్యా దీంశ్చసుఖతాః చకారః ॥ ౧౨౫

మహీరాజోపి మహతీంప్రీతి ముచేత్సతేషాం బహుళం సువణం ద్రు
వాః ॥

వివాహితశ్చ సరదనస్త యామాగః శీషేః ॥ ౧౨౬

తేచబలహాన్యాద్యాస్వ పురాణి ప్రయయుః ॥ ౧౨౭

—* ఇతి సరదనవివాహః *—

అధమదాన వివాహః

పుండ్రదేశాధిపతే స్తక్షిక ప్రియస్య నాగవర్మణోనృపతేః తక్షికసుతా
యాం పిత్రాసప్తాయాం కళింగరాజ పుత్రీత్వేన జాతాయాం నాగ
వతీ సమాఖ్యాయాం పత్నీయందశ్చపుత్రాః కన్యాచసువేలాహ్వా
యాసమజాయంతే ॥ ౧౨౮

తాంకన్యాయం సంప్రాప్తం హవామముద్వీప్యపితానాగవర్మా మహీరాజ
మాహూయత్వత్పుత్రాయ మదకనాయ మదీయాం కన్యాయం సుతే
లాంపత్నీత్వేన దాస్యామితీ విజ్ఞాపితవాక్॥ ౧౩౨

మహీరాజో పితధేత్వంగీకృత్య త్రిలక్ష్మసేనాసహిత స్తస్మిన్నాగపురే
పుత్రస్య వివాహమంగళాయ యత్న మకురంత॥ ౧౩౩

తదాసువేలాపితరమువాచ॥ ౧౩౪

యన్నాగైర్ద్రీయతేరాజక్ । విభూషణమను త్రమం
తన్మహ్యాయదిదీయేత । తతోద్వాహంకరోమ్యహం॥ ౧౩౫

నోచేత్ప్రాణాక్ప్రహస్యామి । పశ్యత స్తవసన్నిధావితీ॥ ౧౩౬

ఇత్యేనం వచనం నాగవర్మణాకథితం మహీరాజో నిశమ్యకథమిదం ఘ
ఘేతేతిన్యాకులమానస ఆహ్లాదాది భ్యోదూతాక్ప్రేషయామాస॥

తతఃప్రహ్లాదః పంచశతపీఠ సహితస్త్వీయానశ్వాః పవీహక కపాతబిందు
లాఖ్యానధిష్ఠితైః సుఖహాని బలహాని కృష్ణాంశైస్సాకం కరాళాశ్వ
మధిరూఢో నాగపురం ప్రాప్యమహీరాజం దృష్ట్వాతేన యథావిధి
సాదరంసం మానితోవిజ్ఞాపి తత్ససువేలావచనం స్వానుగతా బల
హాని ప్రముఖా నాగరపుర ఏవనివేశ్య స్వయమేకలవరసాతలం
ప్రవిష్టో నాగభవనం ప్రవిశ్య పుండరీకాఖ్యస్య నాగరాజస్య ప
త్నీం దృష్ట్వానిద్రావశస్తవభర్తా పుండరీకో విభోధ్యతా మిత్యుక్త్వా
తయా చమత్పతిః ప్రబోధితశ్చేత్ కుపితోముఖోద్గతాభి ర్విహగ్ని
జ్వాలాభిస్తాం ధత్యతీత్యుక్తోపి తద్వచన మనాదృత్యతం పుండరీ
కం నిద్రాణం పదాపుచ్ఛే ప్రహృత్యాతేనోద్ధితేనాతిరుషితేనాత్మా
నందగ్ధం ఫణాభ్యసముద్ధారితా విహగ్ని జ్వాలానిరీక్ష్య విభీతమానస
శ్చారదాం దేవీం సర్వమంగళదాయినీంధ్యాత్వాతయాతస్మిన్భ
యే శమితే ప్రసన్నేన పుండరీకేణదత్తం నాగభూషణ మాదాయ
కృతకృత్యో మహీరాజముపేత్య తద్భూషణ ముపయామాస॥

అథనాగవర్మణా నాగభూషణ భూషితాం సువేలాం కన్యాయం ప్రదాయ
మదకనే వివాహితే మహీరాజః ప్రముదితః కృష్ణాంశాదిభ్యః కో
టిస్వర్ణక ముపహరతయా ప్రదాయతాన్ని జపురాణి ప్రస్థాప్యస్వ
యంచ ర్కుదార పుత్రసహితస్సాను గోదేహళీమవాప॥ ౧౩౭

—* ఇతి మదకనవివాహః *—

—* అధనూర్యవర్క వివాహః *—

మద్రజేశాధిపతిర్మద్రకేశోనామనరపతిరశ్వినీ దేవానారాధ్యతయోః
ప్రసాదేన దశపుత్రాః కాంతిమతీంచ కన్యామనూతమ్ ॥ ౧౮౦

కన్యాయాం తస్యాం ప్రాప్తయావనాయాం మద్రకేశో మహీరాజ
మాహూయతత్సత్తేన సూర్యవర్మణాస్వ కన్యాం వ్యవాహయత్ ॥

సమాప్తేచతస్మిన్ వివాహమంగళే మహీరాజస్స పుత్రస్సుషస్సానుగో
దేహళీం జగామ ॥ ౧౮౧

తదాకర్షురనామావిభీషణ తనయోలంకా నిలయః కశ్చనరాక్షసోదేహ
లీ. మాగతః కాంతిమతీం నిరీక్ష్య తద్రూపసౌందర్య సాకుమార్యా
దిభిర్విమోహిత మానసస్సర్వేషామేవ తేషాం మహీరాజాదిమా
నాం నిమిషతాంతామపహృత్యతయాసహైవ సహ్యపర్వతగుహ
మాసనాదమ్ ॥ ౧౮౩

అథమహీరాజస్వయంతంరాక్షసం విజేతుమక్షమోభృశం దుఃఖితమా
నసః కృష్ణాంశాదిభ్యో దూతాన్ ప్రాహిణోత్ ॥ ౧౮౪

తేచకృష్ణాంశాద్యా స్వస్వవాహనాన్యారూఢా మహీరాజ పురీముపే
త్యతేనావేది తస్సుషావహరణ వృత్తాంతాః సహ్యపర్వత మాసే
దుః ॥ ౧౮౫

కృష్ణాంశస్తు తత్కందరవాసినం కబురం రాక్షసమూలోక్యే దమవా
దీత్ ॥ ౧౮౬

శ్రీరామభక్తస్యవిభీషణస్య । సుతోభవాన్వైతదధర్మకృత్వం
కర్తుంతవాహాంవిధితంహిసీతామ్ ॥ హృత్వాదశాంయాంగమితఃపితృవ్యః ॥
అథకబురః కృష్ణాంశమిత్యువాచ ॥ ౧౮౭

గంధర్వపుత్రీదయితేయమాసీత్ । పురామమేయంమునిశాపదోషాత్
జాతాభవద్భూపకులేతతస్తామ్ । జహరపత్నీవిరహసహిష్ణుః ॥ ౧౮౮

యదిక్తోసియుద్ధాయ । మాంజిత్వేమాముపానయ
త్యక్ష్యమి నేమాంస్వాంకాంతామ్ । సమధాస్సకవధేద్విషామ్ ॥ ౧౮౯

తతఃకృష్ణాంశే జ్ఞేన సహసప్తరాత్రం ఖడ్గయుద్ధం కృత్వాతం కఙ్కురం
విజత్యకాంతిమతీం సమాసీయ మహీరాజాయార్పయామాస॥౧౧౧

మహీరాజశ్చ ప్రహృష్టః కృష్ణాంశాదిభ్యః కోటిస్వణముపాయనం ప్ర
దాయ స్వపురాణీ ప్రస్తాపయామాస॥ ౧౧౨

—* ఇతిసూర్యవర్మ వివాహః *—

—* అధభీమ వివాహః *—

పట్టణాఖ్య సగరాధిపతేః పూర్ణామలాహ్వయస్య సరేంద్రస్య వస్వారా
ధకస్య వనూనాం ప్రసాదేనదశపుత్రాః విద్యున్మాలాహ్వయవిద్యు
త్సదృశప్రకాశకన్యాచజ్ఞరే॥ ౧౧౩

దృష్ట్వాతాంప్రాప్తతామన్యాం । పూర్ణామలనరేశ్వరః
మహీరాజతనూజాయ । భీమాఖ్యాప్రహషితః॥ ౧౧౪

సప్తలక్ష్మబలైస్సాధకం । పత్నీ త్యేనదదామతాం
వివాహితస్తయాభీమః । దేహశీంస్వపురీంతయా॥ ౧౧౫

తదాపైశాచదేశాధిపస్సహోదో నామకశ్చ నమైచ్చరాజః స్వీయైస్సై
న్వైస్సహితః పాతాళవాసినో బలేరాజ్ఞయా విద్యున్మాలాం స్వీక
ర్తుమనాః కురుక్షేత్రమాగత్య దేవతామూర్తిభిఃత్వాపుణ్యతీర్థా
నిచగోరకైర్దూషయిత్వా పత్రంచమహీరాజాయ ప్రేషయామా
స॥ విద్యున్మాలామహ్నం ప్రేషణీయేతి॥ ౧౧౬

తతో మహీరాజేనాహ మార్యావర్తాధిపతిభవాన్మేచ్చః భవతా
త్రనాగంతుం యుక్తంస్నుషాంచమదీయాం ప్రాధకయితుం సుతరా
మితి ప్రతిపత్రేప్రేషితే తన్నిరీక్ష్యసహోదః కుపితోమేచ్చసైన్యవరీ
వృణో మహీరాజపురీంచురోధ॥ ౧౧౭

తతో యుద్ధే ప్రవృత్తై మహీరాజేన సంఘపితేషు బహుషుమేచ్ఛేషు
బలిస్సానుగః పాతాళాదుధభూత్॥ ౧౧౮

తదైవ మహీరాజా హూతాః కృష్ణాంశాద్యా దేహశీమవాపుః॥ ౧౧౯

బలిశ్చ తదా బలహని సుఖహని దేవసింహబాణై రదితస్తద్వీర్య
మత్యద్భుతం విలొక్యతా వరాయాచోదయత్॥ ౧౨౦

తే చార్యావః దైత్యైస్త్యయాసహనాగంతవ్యమితివరంవచిక్||

తదా బలిరాత్మ విప్రియశ్రవణేన వ్యధితమానసః కృష్ణాంశంతుష్టావ||

కృష్ణాం శశ్చతస్త్రిప్రసన్నోమయాయావత్ భూమిరాస్థీయతేతావత్
దైత్యైరార్యదేశోనాక్రమణీయస్తదనంతరం యధేష్టం కుర్వీతి
బలిమాజ్ఞాపయామాస|| ౧౬౩

తథేతి బలిః కృష్ణాంశవచన మంగీకృత్యసహేదం పైశాచదేశంప్రసాప్య
స్వయంచ రసాతల ముపజగామ|| ౧౬౪

ఏవం విమోచితకృచ్ఛో మహీరాజః ప్రహృష్టః కృష్ణాంశాదిభ్యః కోటి
స్వర్ణముపహారతయాసమర్పితవా|| ౧౬౫

— వధానవివాహః —

వధాననామా మహీరాజపుత్రః కుబేరమారాధ్య తత్ప్రసాదలబ్ధనిధిః
తేననిజకోశం సంపూర్ణాకరతుల్యంచ కార|| ౧౬౬

కుబేరస్తస్త్రిప్రేమసహితో నిజకింకరస్య కిన్నరస్య సుతాం కిన్నరీం
నామకన్యాం పత్నీ త్వేనాదిశత్||

ఇతి శ్రీశోభనాద్రిశవైభవే మహాకావ్యే

చరమభాగే కలియుగరాజచరితవర్ణనే

వివాహవృత్తాంత వర్ణనానామద్వాదశస్సర్గః.

శ్రీ శోభనాద్రిశైవైభవమహాకావ్యచగమభాగే

కలియుగరాజచరిత్రవర్ణనే

త్రయోదశస్సర్గారంభః.

ఏవం వివాహితేషు మహారాజపుత్రేషు సప్తమసరదసమర్థన నృహర
పత్న్యస్త్రీప్రొవిధవాః వేలాపతిం బ్రహ్మనందం పతిత్వేన కాంక్ష
మాణస్తేనచా నంగీకృతేతం ఘాతయితు మనసః శ్వశురేణ మహీ
రాజేన తంతాడయితు మున్యక్తా అభవత్ || ౧

బ్రహ్మనందశ్చ శ్వశురేణస్నుహవచనశ్రవణ కుపితేన కారాగృహవాసా
యనియుక్తః తమసినాప్రహర్తు మధావత || ౨

సచమహారాజస్తస్మాత్ భీతః చాముండాగారం ప్రవిశ్యకవాటంపిహి
తవాత్ || ౩

తదంతరే దుందుకారోమహారాజభ్రాతా లక్ష్మసైన్యసహిభో బ్రహ్మనం
దేన యుద్ధం కర్తుమాగచ్ఛత్ || ౪

బ్రహ్మనందస్తద్విప్రస్త్వా బ్రహ్మస్త్రీణతస్యార్థసైన్యందదాహ శిష్టాశ్చ
పరాజితాదుద్రువుః || ౫

దుందుకారోపి భీతో విద్రుతో మహారాజముపేత్య సర్వముదంతం న్య
వేదయత్ || ౬

మహారాజశ్చ చాముండం చంద్రభట్టంచ సమాహూయ మహీపతినా
మంత్రమకరోత్ || ౭

తదామహోపనిషత్సంవాచః.

చాముంధో వేలావేషధాశో డోలామాస్థితః క్రచ్చన్నవేషైః తవసుతైః
శ్చేతుభిఃస్నాయుధైః సహితో బ్రహ్మనంద ముపేయాత్॥ తత్ర
భద్రవాసహంతవ్యగతి॥ ౮

రాజ్ఞాచతథేత్యంగీకృతే చాముంధో వేలావేషం కల్పయిత్వా రాజ
పుత్రైశ్చేతుభిఃర్యేషాంతర మాస్థితై హితో డోలానుభయాథో బ్ర
హ్మనంద సమీపమాజగామ॥ ౯

తదాబ్రహ్మనందస్తారకేణ బాణైర్హర్షదినిహతస్సూర్యవర్మణాశోమరైః
భీమేన గదయాపథక నేనాసినా దుందుకారేణ భల్లీనసూచితః
పతితః పునరాశ్చైమహంతం రోషముపేత్యస్యభిర్దగ్ధనవర్ష నస్య
భీమస్య సూర్యవర్మణశ్చ శిరాంసిచ్ఛేద॥ ౧౦

త దృష్ట్వాభీతో దుందుకారస్సతారక చాముంధోమహీరాజాంతికంజ
గామ॥ ౧౧

మహీరాజో నిహతపుత్రో వేలాంతికమాసాద్యబహుశోరురోద॥ ౧౨

వేలాచ డోలామాయాథో యుద్ధభూమిమాగత్యతత్ర పతితంశరవిక్షతాం
గం బ్రహ్మనందం దదత్॥ ౧౩

తేనకాత్వమితి పృష్టావేలా మహీరాజపుత్రీత వై వపత్నీ వేలాహ్యహం
త్వం జీవనం కృత్వామయా సహభోగా ననుభవేతి విజ్ఞాపయా
మాస॥ ౧౪

బ్రహ్మనందోపికలావస్మిక్ యుగేజీవనాత్ మరణమేవశ్రేయ ఇత్యు
క్త్వా తయాసహహరినాగరమశ్వమారుహ్య ప్రభాసాది సకలపుణ్య
క్షేత్ర పుణ్యతీర్థాని సంసేవ్య తేషు తేషు దేవమీతర్పయిత్వా
గంధమాదనగామేత్యతత్రప్రాణా త్యక్తుముద్యుక్తః పత్న్యవేల
యైవమబోధి॥ ౧౫

స్వామిక్ మహీరాజ భూతలేకురుక్షేత్రము త్తమంత్రదేహత్యాగినాం
ఉత్తమలోకప్రదం పూర్వేభీష్మాదయోపి తత్రైవదేహ మత్యజ్

అహంపున దేహాం ప్రయాణాతారకం వినిహత్యపున స్వదుతికం
యాస్యామితావత్పర్యంతమి హైవపరమాత్మానంధ్యాయతిషేతి॥

తయైవముక్తో వేల యాబ్రహ్మనంభః పరంబ్రహ్మభ్యాయత్ బ్రహ్మేవ
బ్రహ్మనందనిభ్యతమానసః పరమాత్మానుభవ పరాయణోవత్థే॥

అథ వేలా హరినాగరం తురంగమధిరూఢా మహావతీం ప్రాప్యసదసిస్థితం
పరిమళం కృష్ణాం శాద్యైః పరివృత మిదమువాచ॥ ౧౮

మహారాజ మమపతిబ్రహ్మనందస్త వసుధా మహీరాజస్య మమ
పితృరాజ్ఞ యాతద్భూతా మందుకారేణ తత్పుత్రైస్తారకాద్యై
శ్చతుర్భిః మమవేషప్రతిభన్నైః చాముండేనచ ఛద్మనాఘాతితః
పరేతప్రాయః కురుక్షేత్రేప్రాణాత్మ క్తముద్యుక్తో వత్తే తత్స
ర్వమిదంతవై నదోషేణాయాతమితి॥ ౧౯

తచ్చుత్వా సర్వేచసభాసదః పరిమళంకులనాం చవ్యగహాంత॥ ౨౦
తతః పరిమళాజ్ఞప్తాః కృష్ణాంశాద్యాస్వ పత్యైవసేకా భూపా
యుద్ధార్థమాకారయత్ ॥ ౨౧

వేలాచస్వపిత్రే మహీరాజాయయుద్ధార్థం పత్రికాంప్రేషయిత్వా
మలనాయాగేహమవిశత్ ॥ ౨౨

మహీరాజశ్చ దృతరాష్ట్రాంశ సంభవః చింతాశోకసమావిష్టో లింగతని
ద్రః చతుర్ద్వింశతి లక్షపరిమితయా స్వసేనయాసాకా యుద్ధాయప్ర
స్థితః కురుక్షేత్రమాసాద్య గంగాకూలేశిబిరంవ్యవస్థాపయత్ ॥ ౨౩

పరిమళోపినుపదాంశస్సహ షోడశలక్షైః స్వైః కృష్ణాంశాద్యైస్సహితః
కురుక్షేత్రమాపన్నస్యమంత పంచకక్షేత్రే సేనానివేశంవిదధే॥ ౨౪

— తదాగతాభూపాలాఞ్మే —

విష్యభ్యైనవంశోల్లహారాహ్వయో నృపతిః కారవాంశైః షోడశభిన్న
తైః సహితఏకః తత్పుత్రాణాం నామానిపూర్వజన్మరీత్యైవవిఖ్యా
తాని గుప్తహః దుశ్శలః జలసంధః సమః సహః విదః అనువిందః

సుబాహుః ద్రుష్పిధర్మణః దుర్మధర్మణః దుష్కణః సోమకీర్తిః
అనూదరః శలః సత్యః వివిత్సుః॥ ఇతి॥ ౨౧

తదాతోమరవంశ్యో బాహ్లికదేశాధిపతి రభినందననృపతి స్త్రీలక్షనే
నాధిపస్సప్తభిః పుత్రైఃకారవాం శైస్సహితఃఏకః॥ తేహంచనా
మాని । మహానందః । నందః । పరానందః । ఉపనందః । సునందః ।
సురానందః । ప్రణంద ఇతిప్రసిద్ధాని॥ ఏతేచసప్తదితోప చిత్రచి
త్రాక్ష చారుచిత్రశరాసన సులోచన సుకర్ణాఖ్యధృతరాష్ట్ర పు
త్రాంశై జాతాః॥ ౨౨

తథాపరిహరవంశ్యో మాయావర్మా సప్తలక్షసైన్యయుతో దశభిః పు
త్రైఃకారవాం శైఃసుత్త । ప్రమత్త । ఉన్మత్త । నుమత్త । దు
ర్గద । దుర్ముఖ । దుడకర । వాము । సురధ । విరథాభిశ్చైస్స
హితఏకః॥ ౨౩

తథాశుక్లవంశ్యోమూలవర్మాహ్వయో నృపతిలక్షనేనాధిపః కారవాం
శైఃదశభిః పుత్రైఃబల । ప్రబల । సుబలబలవత్ । బలి । సుమూ
ల । మహామూల । దుర్గ । భీమ । భయంకర నానుభిస్సహితఏకః॥

తదాచంద్రవంశ్యః కేకయో నృపతిః లక్షనేనాధిపః కారవాంశైఃకా
మ । ప్రకామ । సంకామ । నిష్కామ । నిరపత్రప జయ విజయ జయం
తజయవత్ జయనామభిదేశభిః పుత్రైస్సహితఏకః॥ ౨౪

తథా నాగవంశ్యో నాగవర్మా భూపతి లక్షనేనాపతి దశభిస్సుతైః
కారవాంశై స్సహితఏకః॥ ౩౦

తేహంచ నామాని ఉగ్రశ్రవాః ఉగ్రనేనః సేనానీః దుస్పరాయణః అప
రాజితః కుండశాయీ విశాలాక్షః దురాధరః దృఢహస్తఃసుహస్తయితి
పూర్వజన్మని ప్రసిద్ధరీత్యైవ వ్యవహృతాని॥ ౩౧

తథా తోమరవంశ్యో మద్రదేశాధిపా మద్రకేశః సైన్య లక్షపతిఃదశభి
స్సుతైః వాతకేగ సువచాః నాగదంతః ఉగ్రయాజక ఆదికేతు
వశీ కవచీ క్రోధ కుండ కుండధార ఇతి పూర్వజన్మఖ్యాతనా మభిః
కారవాంశై స్సహిత ఏకః॥ ౩౨

తథా శాదూకలవంశో లక్షవృతనేతః పూర్వామలాభిల్యో నరపతి
 ర్నాగధరాజా దశభిఃకౌరవాంతైః స్తనయైః వీరబాహు భీమరథ ఉగ్ర
 ధనుర్ధర ద్రాక్షర్నా దృఢరథ బోలుష అభయ అనాధృష్టఃకుండ
 భేదీఇతి పూర్వజన్మభ్యాత నామసహితైః స్సహిత ఏకః 33

తథా రూపదేశాధిపతిః మంకణాఖ్యః కిన్నరః కిన్నరాయుతసహితః
 ప్రత్యై రష్ట్రాభిః కిన్నరాంతైః వీరావీ ప్రమథ ప్రమాధీ దీఘకరో
 మా దీఘకబాహు మహాబాహు పూర్ణోరాః కనకధ్వజ ఇతి ప్రా
 చీనభవ విఖ్యాతాభిధేయైః స్సమేత ఏకః 34

తథా నేత్రసింహ శృల్యాంశ శ్శాదూకలవంశో లక్షనేతేత ఏకః 35

తథా జగపతి లక్ష్మస్తన్యపతి శృకున్యంశః పుత్రా గృహ ఏవ విహ
 య సమాగత ఏకః 36

తథా మయూరధ్వజో లక్షసేనాధిపా విరాటాంశో నరపతి ర్మకరందం
 సుతం గేహ ఏవత్యక్త్వా సమాగత ఏకః 37

తథా వీరసేనో నృపతి కుగ్రసేనాంశో లక్షసేనాధిపః కామసేనేన తన
 యేన సహిత ఏకః 38

తథా లక్ష్మణ స్సప్తలక్షసేనాపతి వకకులాంశ ఏకః 39

తథా తాలనో ధాన్యపాలో లల్లసింహశ్చత్రయః భీమ యుయుత్స కుం
 తిభోజానా మంశజాతాః 40

తథా సకృష్ణాంశేందులో లక్షసేనాధిప ఆహ్లాద ఏకః 41

తథా జగన్నాయకో నృపతి రయుత శూరసహితో భగదత్తాంశో
 గౌతమవంశ్య ఏకః 42

తథా చుందుకారః పంచలక్షసేనాపతిః తథా కృష్ణకుమారపుశో భగ
 దత్త స్త్రిలక్షవృతనాధీశః 43

తథా దళవాహననూను రంగదోదేశ గోపాలగజారూఢ స్సేనాయుత

స్పహితః తథా కళింగాధిపతిః త్రికోణసంజ్ఞకః తథా శ్రీపతిః శ్రీతా
రః ముకుందః సుకేతుః మహీలః గుహిలః ఇందువారః జయంతః
ఏతేచాష్టా నృపతయ స్సేనాయుత పతయః అన్యేచ నృపతయ
స్సహస్ర సేనాధిపా బహువః॥ ౪౪

ఏషు మూలవర్క కేకయ నేత్రసింహ మయూరధ్వజ వీర సేన లక్ష్మణ
ఆహ్లాద సహ స్సేనాః త్రిలక్ష సేనాధిపతేః పరిమళస్య సహాయా
అభవత్॥ ౪౫

లహర అభినందన మాయావర్క నాగవర్క మద్రకేశ పూర్ణామల మంకణ
గజపతి దుందుకార అంగద త్రికోణ శ్రీపతి శ్రీతారాదయో
భూపా అన్యేచ త్సుద్రరాజానశ్చ మహీరాజపత్యౌ అభవత్॥

తత్ర పరిశసేనా షోడశలక్షపరిమాణా మహీరాజసేనా చతుర్వింశతిలక్ష
పరిమితా॥ ౪౬

యుద్ధమిదం మార్గాశ్చిర కృష్ణద్వితీయామారభ్యాష్టాదశభిదిశై రార
బ్ధ మభూత్॥ ౪౭

తత్ర ప్రథమేదివసే మహీరాజాజ్ఞయా కుసుక్షేత్రమాగతం యుద్ధాధిక
ముద్యతం లహరం పరిమళనిదిశాష్టే మయూరధ్వజః కృష్ణాంశ దేవ
సింహ జయంతై స్సహితో యుద్ధాయాభిజగామ॥ ౪౮

లహరశ్చ దుందుకారేణ చాముండేనచ రక్షితో యుద్ధమారభత్॥ ౪౯

తత్రాత్రారభ్య బభూవ యుద్ధం మధ్యాహ్నపర్యంత ముదగ్రరూపం
చమోర్ద్వయో స్తత్పతయశ్చయామ మనంతరంభీమతరంవితేనుః॥

తదను చతుర్థయామి దుందుకారాదయః కృష్ణాంశాదయశ్చ సమరాయ
సంగతాః॥ ౫౦

కృష్ణాంశ శ్చాముండేన ఇందులో దుందుకారేణ దేవసింహా భగ
దతేన॥ ౫౧

తత్ర కృష్ణాంశ స్సాయంకాలే లహరాదిషు సర్వేషు శూరేషు క్షయాగ

తేషు చాముండం జిత్వా లహరపుత్రా హృదశాపి విహత్య స్వసేన
యా జ్ఞాన్యుమాన వీర్యో లక్ష్మణసన్నిధి మాగమత్॥ ౧౮

చాముండశ్చ మహీరాజసన్నిధిం ప్రాప్య సుహృదృప దుందుకార భగద
త్సేన ఇందులదేవసేనాభ్యాం పిజితౌ మహీరాజ ముపేయతుః॥ ౧౯

కృష్ణాంశ ద్యాశ్చ జితకాశినః పరిమళముపేత్య సుఖముశేరత॥ ౨౦

ఆధోదితే భాస్వతి తృతీయాయాం ప్రాత ర్మహీరాజేన నిర్దిష్టో గజ
పతి లక్ష్మణైస్సైన్యయుత శ్చాముండ దుందుకార భగదత్తసహితో
యుద్ధభూమి మాససాద॥ ౨౧

తద్దృష్ట్వా పరిమళాజ్ఞాస్తో నేత్రసింహ స్వకీయ సేనావృతః కృష్ణాంశ దేవ
సింహేందులై స్సౌకృ గజపతి మభ్యాయశూ॥ ౨౨

ఆమధ్యాహ్నం తతః ప్రాత రారభ్యసమరో భవత్ మిధస్తయోః పు
తనయోః రథాశ్వేభ పదాతినా॥ ౨౩

గజాగస్తే హాతూనాహైః రథైశ్చస్యందనాస్తదా పదాతయశ్చపా
దాస్తైః హతాజగ్గుర్యమృతయం॥ ౨౪

తతో పరాహౌ నేత్రసింహౌ గజపతిశ్చ రథావధిరూఢౌ చిరం యు
ద్ధౌ మిథో విభగ్నరథకార్యౌ ఖడ్గపాణీ భువంప్రాప్య వివిధవిచి
త్రమార్గం ఖడ్గయుద్ధం విధాయ పరస్పరఖడ్గవిత్తౌ మృతిమీయ
తుః॥ ౨౫

తతః చాముండమిందులః దుందుకారం దేవసింహః భగదత్తం కృష్ణాం
శశ్చ విజత్య జితకాశినః పరిమళాంతిక మాసీదన్॥ ౨౬

తత శ్చతుర్థ్యాం ప్రాత ర్మహీరాజని దేవేన సమాగతం లక్ష్మ సేనాపరి
వృతం మాయావర్ణాణం నృపతిం పరిమళచోదితో జగన్నాయక
స్వకీయ సైన్యసహితోభి జగామ॥ ౨౭

తత్ర ప్రథమేయామే జగన్నాయక సైన్యేషు దశసుసహస్రేషు మాయా

వర్మసైనికై నిహతేషు కృష్ణాంశ దేవసింహేందుల జగన్నాయకాః
మాయావర్మ సైనికాః లక్షంనిజఘ్నుః॥ ౬౪

తతో పరాష్ణా మాయావర్మా దశపుత్ర సహితః కృష్ణాంశేన బిందు
లాహుణేన స్వయం రథస్థో యుద్ధమకురుత॥ ౬౫

తత్ర బిందులఖరనిపాతనై గుగ్రో ద్విభిన్నం రథంత్యక్వాఽసిం దధానః
బిందులం విభిన్నాంగం కృత్వా తతః కుపితేన కృష్ణాంశేన స్వాసిना
నికృత్తశీషకః పపాత॥ ౬౬

అథ తత్పుత్రేషు దశసుయద్ధామోద్యతేషు పంచేందులేన చ్వాదేవ
సింహే నచైకో భగదత్తేన చ్వాకృష్ణాంశేన నిహతా మృతింప్రపే
దిరే॥ ౬౭

తత స్సాయంకాలే కృష్ణాంశాద్యా శ్లోఘమానవీర్యా శ్శివరాశి గత్వా
సుఖంసుమపుః॥ ౬౮

తతః పంచమ్యాం ప్రాతః పరిమళాజ్ఞయా సమాగతేన లక్షసైన్య సహి
తేన సకామసేనేన వీరసేనేన మహీరాజ నియుక్తో నాగవర్మా సస్సై
న్యోఽప్యభిః పుత్రై స్సాక మయుధ్యత్॥ ౬౯

తత్రత్రియామపర్యంతే । యుద్ధేసర్వేక్షయంగతాః
వీరసేన స్తతోనాగ । వర్మాచయుధిసంగతౌ॥ ౭౦

బాణేబాణాః పినిఘ్నుంతౌ । వీరధావసిధానిణౌ
మిధఃకృపాణఘాతాభ్యాం । శీఘ్రేచిచ్ఛిదతుఃస్తదా॥ ౭౧

వీరసేనసుతఃకామ । సేనస్తస్యపుత్రాబలీ
జఘానతత్రజ్యేష్ఠాభ్యాం అభవచ్ఛిన్నమస్తకః॥ ౭౨

కబంధఃకామసేనస్య । ప్రథావఖడ్గపాణికః
తయోస్తనుజయోనాగ । వర్మణోమస్తకేఽచ్ఛివత్॥ ౭౩

తతః చాముండముఖాస్తే । జగన్నాయకమద్రవక
తదీయోశ్వోమహావేగః । హరినాగరసంజ్ఞకః॥ ౭౪

గజోతుమందుకారస్య । చాముండస్యపదాహతైః ।

మధిత్యాచరధంతస్య । భగవత్తస్యజఘ్నివాః ।

29

ఏవంపరాజితేషు చాముండాదిషుమహీరాజం ప్రాప్తైషు జగన్నాయకశ్చ
హరినాగరమారూఢః ప్రాధ్యత శంఖః కృష్ణాంశమాజగామ ॥ 2౬

తతః ప్రాతష్కృష్ణా మహీరాజనిదిఃప్రో మంకణాః కిన్నరనేనాధిపతిః యు
గభూమి మాససాద ॥ 22

తతః పరిమళాజ్ఞయా జగన్నాయకో మనోరథస్థః తాలనస్సింహానీ సం
స్థః జయంతః కరాశ్ధస్థః పవీహకస్థా రూపణః కృష్ణాంశో బిందులస్థి
తః లల్లిసింహా గజమధిరూఢః ధాన్యపాతో హయారూఢః మంకణ
మభియయుః ॥ 2౮

తత్ర కిన్నరపైశ్యేషు కృష్ణాంశాదిభిః ఖడ్గప్రహారై ర్విక్షతేషు మంకణాః
కుబేరం ధ్యాత్వా అంతర్ధానమాపన్న స్సర్వానపి నిఘ్నన్
జయంతేన సంగతః ॥ 2౯

తతో మహేంద్ర ధ్యానాహిత బలేన జయంతేన మంకణో గృహీతో
బద్ధశ్చ కృష్ణాంశసన్నిధి మనీయత ॥ ౩౦

తత స్సప్తరాత్రం కృష్ణాంశాదీనాం కిన్నరాణాంచ ఘోరం యుద్ధమ
భవత్ తత్ర సప్తమేదినే శ్రమఖన్నేషు కృష్ణాంశాదిషు ప్రసుప్త
ేషు మంకణాః కుబేరంధ్యాత్వా తస్మాత్ వరం ప్రాప్య చిన్నబంధః
సుప్తా తా సప్తప్రబోధ్యతై స్సాకం చిరం యుద్ధ్వా ఇందుల
వజ్రం తా విజిత్యేందులేన సమాజగామ ॥ ౩౧

తతస్తా విందులమంకణా విధృతానీ పరస్పరాసి నిఘాతై ర్మృతిమా
వ్య విమానవరాహారూఢౌ దివ ముపేయతుః ॥ ౩౨

కృష్ణాంశాదయశ్చ శిబిరాణ్యుపేత్య సుఖమశేరత ॥ ౩౩

తతః ప్రభాతే పుత్రశోక పరిద్యోనో రామాంశ స్త్రిలక్షపైశ్యయుతః కృ
ష్ణాంశాదిభి రనుస్మతో యుద్ధక్షితిం జగామ ॥ ౩౪

తచ్చుత్వా మహారాజః పంచలక్షసేనా సహాహో దుందుకార చాముం
డ భగదత్తై రనుస్మృతస్త మభియయా ॥ ౮౧

యా మత్రయేణ తత్తైస్సవ్య ద్వయే సర్వే హతామిధః తతస్తేషా మభూ
ద్యుద్ధం రాజ్ఞామేవబలీయసాం ॥ ౮౨

రామాంశోమహారాజేన లక్ష్మణోదుందుకాదేణ
కృష్ణాంశోభగదత్తేన । దేవసింహశ్చాముండేన సంగతాః ॥ ౮౩

తదా మహారాజ శ్శివదత్తం ప్రమత్తాభిదం గజమధిష్ఠితః పంచశబ్దగజా
రూఢ మాహ్లాద మభియన్వస్య జయసంపాదనాయ స్వగజం సం
ప్రార్థ్యతే నచ మజ్జీవనా వధిత వభయం నాస్తీ త్యుక్తః ॥ ౮౪

అథాహ్లాద గజేన చతుర్బిదాంతై విశపాటిత ముఖః ప్రమత్తో ద్విరదః
పంచశబ్దం స్వచరణైః కుంభస్థలే సిహత్య మూఢయామాస ॥

తదంతర ఆహ్లాదః శోమదేణ మహారాజం పథ్యా ఖడ్గేన ప్రమత్తం ద్వి
రదమాహత్య పతితం మృత మిందులం దృష్ట్వా బహువిలప్య పున
ర్యుద్ధమాససాద ॥ ౮౫

తౌచ గజౌ విముక్తమూఢౌ పునరపి యుద్ధం చక్రతుః ॥ ౮౬

తదా లక్ష్మణేన వైష్ణవాశ్రు వేత్రాణే వైవాస్త్రేణ సగజే దుందుకారే
ద్ధగే మహారాజః కుపితో లక్ష్మణం రాదేణ శరేణా జఘాన సచ
లక్ష్మణో మూఢాంజగామ ॥ ౮౭

ఉదయశ్చ భగదత్తం మూఢయిత్వా లక్ష్మణసన్నిధిమాప ॥ ౮౮

తదా మహారాజాజయ చాముండో దేవసింహం బాణై ర్మోహయి
త్వా కృష్ణాంశ ముపేత్యతంచ మోహయిత్వాతౌ బంధయితు మ
చింతయత్ ॥ ౮౯

తదంతరే లక్ష్మణ స్సత్రాగత్య వైష్ణవేనాస్త్రేణతం హంతు మయతత
తం దృష్ట్వా చాముండో భీతో ప్యపలాయత్ ॥ ౯౦

తతో లక్ష్మణః కృష్ణాంశాదైవ్య సహితః పరిమళం ప్రాప్యజయం వివే
ద్య సుఖం సుహృదః॥ ౯౬

తతః ప్రాతః ఘోరజ్వరదేశాధిపతి ర్మూలవగ్నా పరిమళాజ్ఞయా లక్ష్మ
పైన్యరక్షితో యుద్ధభూమిం ప్రాప్య మహీరాజని దేశాదాగతం
లక్ష్మ సేనాసహితం పూర్ణామలం భూపతిమభియయా॥ ౯౭

అథయా మధ్యయేనకాలే నోభయో స్సేనయో ద్విసప్తయో ప్రాచమూ
లవర్మపూర్ణామలౌ పరస్పరశత్రువిక్షతాంగౌ పరలోక మవాపతుః॥

తతః పరేద్యుః శృతుర్దశ్యాం కేకయో నృపతి దశశత్రుత్రయతో లక్ష్మ
పైన్యేన సహితః లక్ష్మణాజ్ఞయా రణరంగం ప్రవిష్టో మహీరాజని
దేశసమాగతేన మద్రకేతేన శత్రుత్రేణ యుయోధ॥ ౯౮

తేచ సర్వపైన్యాసహః నృపతయో దినాంతే త్తయమగమన్ ॥ ౧౦౦
అథామాయాం ప్రాతర్మధ్యమహీమాగతం త్రిలక్ష్మచమూపరివృతం భ
గద తంతా దృక్షిమాణ పైన్యేన సహితో లక్ష్మణః ప్రత్యయు
ధ్యతో॥ ౧౦౧

తత్రాపరాహ్లాపర్యంతం । సేనయోరుభయోస్తయోః
యుద్ధం ఘోరమభూత్సేనా । సర్వాస్థైర్యమయంగతా॥ ౧౦౨

సంగతౌతు భగదత్త లక్ష్మణే చక్రతుః ప్రవరచంకురాస్థితౌ యుద్ధమ
దృఢతరం శరైశ్చితైః పూత్రవజ్రధరయోః పురాయథా॥ ౧౦౩

తత్ర భగదత్తేన భగ్నరథో లక్ష్మణః ఖడ్గపాణిః భువమభ్యేత్య భగదత్త
స్య రథాశ్వాన్ సారధించ నిహత్య తదీయం వర్మచ భిత్వాత చ్చ
రీరం త్రిధానికృత్యై కాకీ హస్తినీ మధిరూడః శిబిరమవాప॥ ౧౦౪

తద నూదితే మార్త్యే ప్రతిపదిమహీరాజాజ్ఞప్తాః లంగద, గళింగ, త్రికో
ణ, శ్రీపతి, శ్రీతార, ముకుందదుహిల । గుహిల, సుకేతుసామానః
నవభూపతయః ప్రత్యేకమయుత పైన్యసహితాః చాముండేన నాయ
కేన సహయుద్ధభూమి మవాపుః॥ ౧౦౫

తా దృష్ట్యా లక్ష్మణః స్వకీయైః రుద్రవర్ష కాశీవర్ష ప్రముఖై రాజభి
రన్వితః ప్రత్యుద్యయాతత్రేద్ధం ద్వంద్వయుద్ధ మవర్తత॥ ౧౦౬

అంగదేన రుద్రవర్షాకళింగేన కాశీవర్షాత్రికోజేన పిరసింహః శ్రీపతినా
తదనుజః ప్రవీరః శ్రీతారేణ సూర్యధరః ఘుకుంజేన వామనః గు
హిలేన గంగాసింహః గుహిలేన లల్లసింహః॥ ఇతి॥

ఏతే రుద్రవర్షాదయః ప్రజ్యేకమయత సైన్యయతాః తాదృశబలై రే
వాంగదాది ర్యుద్ధం కృత్వా పరస్పరప్రహార మాతాదివ మాపుః॥

తతో మహీరాజవత్స్యా స్త్రిశతాని శుద్రభూపతయ స్త్రిశతైః భూపతి
భి స్సంగతా మిధః ప్రహరంతో మృతి మవాపుః॥ ౧౦౮

అథ లక్ష్మణ శ్చాముండం యుద్ధాయోద్యతం వివిధై రస్త్రైః విభా
తేన బహుధా పీడితో పితం బ్రాహ్మణం మత్స్వా వైష్ణవాస్త్రం
నవిససజః॥ ౧౦౯

తత స్సాయంకాలే లక్ష్మణ శ్చాముండశ్చ యుద్ధాన్నిర్వృత్తౌ రాజాంతి
క మీయతుః॥ ౧౧౦

తత స్తృతీయాయాం ప్రాతః కృష్ణాంశో దేవసింహశ్చ అయత సైన్య
యతో రణభూమి ముపేయతుః॥ ౧౧౧

తదా తారకస్సహ చాముండో ద్విలక్షసేనాసహితో భూపతి ద్విశతా
భ్యాం సాకం తావభ్యుద్యయా॥ ౧౧౨

తత్ర యామాంతరే కృష్ణాంశ దేవసింహభ్యాం తారకీయం సైన్యమేక
లక్షపరిమాణం ద్విశతేచ భూపతయో నిహతాః॥ ౧౧౩

అథ కృష్ణాంశ చాముండయో స్తారకదేవసింహయోశ్చ సాయం యుద్ధ
మవర్తత॥ ౧౧౪

తత్ర కృష్ణాంశో నిరాయుద్ధస్తల ప్రహారేణ చాముండం మోహయా
మాస॥ ౧౧౫

తారకశ్చ ఖడ్గపాణిః దేవసింహం మనోరథాయాం తేన సహైవ హత్వా
శంఖమపూరయత్ || ౧౧౬

తేన శబ్దేన లబ్ధసంజ్ఞ శ్చాముండస్వాసినా కృష్ణాంశ స్య శిరశ్చిత్వా మ
హీరాజ సవిధం గత స్త చ్చిరో దశయామాస || తారకశ్చ మహ
తీం ప్రీతిమవాప || ౧౧౭

తత స్సమాధిస్థితేన విగతమోహేన బ్రహ్మసందేన సమాజ్ఞప్తవేలా త
త్పత్నీ హరినాగరమాస్థితా బ్రహ్మసందేషధరా తారకం హంతుం
యుద్ధభూమి మవాప || ౧౧౮

ఆహ్లాదో లక్ష్మణశ్చ నిజబలై స్సాధకం వేలా మనుస్మత్యయయతుః ||

తారకస్సహ చాముండో యుద్ధాయ నిర్వయా || ౧౧౯

తత్ర రామాంశేన నిహతవాహన శ్చాముండో మల్లయుద్ధే తేనై వనిహ
తో మమారవేలాః హరినాగరమాస్థితా ఖడ్గపాణి స్తారకేణ యు
ధ్వా తస్య శిరశ్చిచ్ఛేద || ౧౨౦

తత శ్చితాం ప్రజ్వాల్య బ్రహ్మసందం ఇందులం చితామారోప్య స్వ
యంచ తత్ర పవత || ౧౨౧

అథ రాత్రౌ పరిమళ మహీరాజయో స్ససైన్యయో ర్మహ ద్యుద్ధమ
భూత్ || ౧౨౨

పరిమళనిదేశేన లక్ష్మణతాలన ధాన్యపాలాః సపాదలతు సేనాసహితా
మహీరాజసేనాం త్రిలతుపరిమాణా మయుధ్యక్ || ౧౨౩

తత్ర లక్ష్మణ తాలనధాన్యపాలాః ప్రత్యేకం శతంశతంనృపా నిజఘ్నః ||

తదా మహీరాజో రుద్రం ధ్యాత్వా నిశీధే యుద్ధాయ నిగ్రతో రుద్ర
దత్తేన శరేణ పరిమళం ధాన్యపాలం తాలనంచ హత్వా మార
యత్ || ౧౨౪

అథ లక్ష్మణమహీరాజయో ర్యుద్ధమభవత్ తత్ర లక్ష్మణో మహీరాజేన
విస్ఫుప్తే రుద్రదత్తై శరేతం వైష్ణవాస్త్రేణ నిహత్య మహీరాజంచ
తాపయామాస|| ౧౨౭

తతో మహీరాజః పునరపి రుద్రం ధ్యాత్వా భజేన లక్ష్మణస్య శిరస్వి
చ్ఛేద|| ౧౨౮

తతః ప్రభాతే మలనాపతిం పరిమళం దేవకీచ కృష్ణాంశాద్యాక్ సం
స్కార్య స్వయంచ చితాం ప్రావిశతాం|| ౧౨౯

తతః కలిపురుషః కృతార్థః సుభార్యో రామాంశ ముపేత్యతుష్టావ||
రామాంశశ్చ కలిం సంమాన్య పంచశబ్దగజారూఢో మహీరాజం యు
ద్ధాయాభియయా|| ౧౩౦

మహీరాజోపి పద్మదంతాఖ్య గజారూఢో యుద్ధాయ నిరగాత్|| ౧౩౧

తయో ర్యుద్ధతో స్తాచ గజోత్తమా మిధః ప్రహార పతితౌ మృతి
మీయతుః|| ౧౩౩

తతశ్చ కిలం విద్రవంతం మహీరాజ మాహ్లాదో నుద్రుతః కేశేషు ప్ర
గృహ్యతస్య నేత్రయోఃకలిదత్తం నీలం నిక్షిప్య నిర్గతః కలినాసహ
కదళీవనచూర్ణేణ గంధమాదనగిరి మధిశ్రితో యోగధ్యానపరో వ
తసే|| ౧౩౪

తదాది నీలసంబంధేనా శుచిభూతం మహీరాజం త్యక్త్వా రుద్రః కై
లాసనివాసమకరోత్|| ౧౩౫

ఏతత్సర్వం వృత్తాంతం కలినా నివేదితం నిశమ్య పాతాళవాసీ బలిర
యుత సైన్యసహితో గౌరాభిదం మ్లేచ్ఛదేశ ముపేత్య సహోడ్ఢీనం
మ్లేచ్ఛాధిపం మహీరాజ హననాయ విద్యున్నూలాగ్రహణాయచస్య
యుజ్జ్హ|| ౧౩౬

తత స్వజగవత్సరాంతరే సహజాస్థిన స్సపాదలక్ష సేనాసహితో దేహాశీం
ప్రాప్య మహిపతి మప్రేమయత్ || ౧౩౭

సచ మహిపతి స్తదైవ యానో నిజపురీ ప్రవిశ్య లక్షచండీవత మ
నుషాయ పరమానందం జగామ || ౧౩౮

తత స్సహజాస్థినేన మహిరాజ శ్చిరంకృత సమర స్తద్వశంగతో బహు
భి ర్యతై ర్భూరితోపి సమమార || ౧౩౯

తత స్సహజాస్థినేన బహు నిబంధం ప్రాపిత స్వాజ్ఞావశ్యేన నిజపు
రోహితేన చంద్రభట్టేన త్సురప్రేణ భిన్న శిరామమార || ౧౪౦

తత స్సహజాస్థినే జయచంద్రవిజయాయ ప్రస్థితే జయచంద్రోపితం
విజేతుం సై న్యాం సంప్రేమ తేష్వపి తేన పరాజితేషు పుత్రశోక
పరిక్లిప్తస్త్యక్తా హరో యతివేషధరశ్చరణ ధరణ్యాం గంగాజలె
దేహం త్యక్త్వా స్వగంజగామ || ౧౪౧

అథ సహజాస్థినో విద్యున్మాలా మహిరాజస్య బహువిధం ద్రవ్యంచ
మృత్వాని జనాసంకుతుకోడ్డినం దేహాశ్యాం సంస్థాప్య స్వదేశ
మాయయా || ౧౪౨

౪౭౪ = ౧౦౩ కనూజవిజయ సహబుడ్డినేచ.

ఏవం ౧౦౩ = ౪౭౪ అబ్దే తురుష్కభూపః సహబుడ్డినః ఆ
ర్యావరై అర్థభాగస్య నృపం శృద్ధీరాజం హత్వాదేహాశీనగరంవశీ చ
కార అపిచ ౧౦౩ = ౪౭౪ అబ్దే కన్యాకుబ్జేశ్వరే జయచంద్రదేవ
ఆర్యావతేశ్వర అవశిష్టభానస్య శాసి తరిపూర్వాబై ప్రవృత్తమహా
సంగరే స్వసర్వబంధునాశంశృత్వా మృతిమూపై తద్రాష్ట్ర మపివశీ
చకార || ఏవం ౪౭౪ ఆర్యావతేశ్వరే స్లేచ్ఛతురుష్కనృపస్య సహబు
డ్డినస్య వశంగతః || సతుతత్ర స్థిత్యాన శశాస || కింతు స్వప్రియదాసం
సేనాపతించ కుటబుడ్డిననామకం దేహాశ్యాం పాలనాయ నియుజ్య స్వ
యం స్వదేశమగాత్ || కింతుస కుటబుడ్డినః ఏకాబ్దమేవ శశాసతదా స
ర్వే మాళవాదిన్యపాః సంభూయతమజయత్ తతస్సహబుడ్డినః ౪౭౪

అబై పునః ఆర్యావతః ప్రాప్యతా భూపా జత్వా పునః కుటుబు
 డ్డినః ౧౧౯౨ + ౩౧౦౧ = ౪౨౯౩ ఆర్యావతః స్వ విజయాయ నియు
 జ్య స్వనయం కివిమన్మపేణయోద్ధం తద్విషయంజగము 1 ౧౨౦౨ అ
 బైయా సుడ్డిననామక స్వభాతర్యపిమ్మతే సహబుడ్డినః సింహాసన మూ
 రురోహ ॥

౧౨౦౬ + ౩౧౦౧ = ౪౩౦౭ అబ్బస్యారంభే సహబుడ్డినః పునః ఆ
 ర్యావతః గన్తుమిచ్ఛన్ సింధునదీతీర నివేశమకురుతత్తత్ర అధః గాత్రే
 త్యక్తరతో సంధానో సిదాణః పూర్వంతే నాపకృతైః గాక్కార
 నామకైః పార్వతీయైర్నిహతః ॥ కుటుబుడ్డినస్వ మూలవాదిన్మపా జ
 త్వా ౧౨౦౬ అబ్బమారభ్య ౧౨౦౧ అబ్దావధిశాస ॥ తేన దేహశ్యాం
 కుటులమినార నామకః మహానున్నత స్తంభో నిర్మితః ॥ సకుటుబుడ్డినః
 చతురోశాసిత్యా ౧౨౦౧ + ౩౧౦౧ = ౪౩౦౨ అబై హంసమారుహ్య
 కందుకభేలనే విహాయసాత్పతన్మమార ॥ తత్తస్సస్మత ఆరామనామకః
 పిత్రాసనమారుహ్య ఏకాబ్దమేవశశా సతతస్తం క్షీబుతస్య భగిషపతిః
 అల్పమపనామకః సింహాసనాత్ భ్రంశయిత్యా స్వయం సింహాసనమా
 రురోహ ॥ సల్పమపః ౧౨౦౧ + ౩౧౦౧ = ౪౩౦౨ అబై దేహశ్యాం
 సింహాసన మారుహ్య ౧౨౩౬ + ౩౧౦౧ = ౪౩౩౭ అబ్దావధిపంచవి
 శతి వత్సరాః ధర్మేశశాస ॥ తత్కాలే ముకులైరభి ద్రుతోపితాః
 జత్వా మహాసల్పన ఇతి ప్రఖ్యాతనామలేభే ॥ సమాశవాదిరాష్ట్రాణి
 సర్వం ఆర్యావతఃచ ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యేన శశాస ॥ సః కుటుబుడ్డినేన
 సమారబ్ధం కుటులమినా నామ స్తంభం పూర్ణంచకార ॥ అపిచ సః
 నాసరుడ్డిననామకం జత్వా సింధువిషయంచ వశీచకార ॥ తస్యమరణా
 నస్తరంతస్య పుత్రః కుటుబుడ్డిననామకః పిత్రాసనమారుహ్య విషయలోలు
 పః తదధః ధనంచ సర్వం వ్యయితంచకార ॥ తం విషయలంపటం
 భ్రంశయిత్యా తస్య భగిషిర జనామకా సింహాసనమారురోహ ॥ సాధ
 ర్మేణ విషయాశశాసకింతు ౧౨౪౦ + ౩౧౦౧ = ౪౩౪౧ అబైసావ్యధి
 కారిణా పరాజితా తదాతస్య భ్రాతా పునః సింహాసన మారురోహ ॥
 యస్మాత్సక్షీబః తస్మాత్సః అచిరాదేవ స్వసేనాపతినా బల్బననామకేన
 భ్రంశితః తతస్స బల్బన సింహాసనమారురోహ ॥ సబల్బనః ౧౨౪౧
 ముకులాఖ్య స్వవిషయోపద్రవ కారకాః జత్వా మహతో జనా
 ౧౨౪౭ + ౩౧౦౧ = ౪౩౪౮ అబ్దావధిశాస ॥ తస్య ఓజసాతద్విషయస్య

బాధా ప్రశాంతా భవత్ మార్గాశ్చ క్షేమసఖా అభూవః । కేనదా
సానాం కులమంతమితం ॥

కి లి జ వ ం శః

తత్తోబ్జత్రయా వధిరాజ్యాధిపత్యాధికానాం కలహస్సమభూత్
తతః ౧౨౭౦ + ౩౦౦౦ = ౪౩౭౦ అబ్దే వంగదేశాధికారి కిలివంశీయో
జలాలుక్ష్మీన నామకః సింహాసన మాయరోహః । స ౧౨౯౬ + ౩౦౦౦
= ౪౨౯౬ అబ్దావధిశః శాసయదాసః స్వభాతృజేన అల్లాపుక్ష్మీన నామ
కేననిహతః । తదా అబ్దా ఉక్ష్మీనశ్చ సర్వ మార్యావ ర్తం దక్షిణం భార
తంచ జిత్వా క్రూరతరం ౧౩౧౩ + ౩౦౦౦ = ౪౩౧౩ అబ్దావధిశః శాస
యస్మిన్నబ్దే సమృతః । తత స్తస్య సేనాపతిః కాఫరనామకః అష్టదినా
న్యవశశాస । తదాసః అల్లాపుక్ష్మీనస్య క్వా సుతో నిజఘానః ।

తత్తో నృపస్య సేనాప్రధానాః తంహత్వా నృపస్య తృతీయ
సుతం ముభారకనామకం సింహాసనే అభ్యషేచయత్ । సముభారకః
ప్రథమతః ధర్మైశశశాస అనంతరం క్రూరతరంశశాస॥ దేవగిరినృపే
స్వాధికారతిరస్కారం కుర్వతి తస్యకణకానా సముచ్చిద్యతం సజీవమేవ
దాహాయమాస॥ సక్రూరో నృపః ముభారి కాహ్వయః ౧౩౨౧ +
౩౦౦౦ = ౪౩౨౧ అబ్దే స్వానుచరైశ్చైవ నిహతః । తతఃఖుస్రు నామక
స్తస్య సేనాపతిః తంహత్వా సింహాసన మాయరోహః । సః బహూన్ని
జఘాన॥ తత్తో చిరాదేమాజఘాన తాగ్లనామకస్త స్మిన్నవాద్యేతస్యాధి
కారీతం హత్వా సింహాసన మాయరోహః॥

టా గ్ల కాః

ఘాజిఉక్ష్మీనః క్రీ॥ అ॥ ౧౩౨౧ + ౩౦౦౦ = ౪౩౨౧ అబ్ద మార
భ్య ౧౩౨౧ = ౪౩౨౬ అబ్దావధిశః శాస । తదాసః వంగరాష్ట్ర మజ
యత్ తస్య సుతో జానానామకః దక్షిణభారతే త్రైలింగదేశావధి
అజయత్ ॥

స ఘాజిఉక్ష్మీనః ౪౩౨౬ అబ్దే సోపనిస్త్వ హర్మ్యపతనా స్మృ
తః॥ తత స్తస్య సుతో జానానామకో మహదనామా పిత్రాసన మా
రు రోహః । సక్రూరో భూత్వాస్య శత్రుః హస్తదంతపోధనేన మార
యామాస॥ భారతరం తత్పుత్రంచ నిజఘాన । సః ప్రజాః గురుతరకర

భారణ పీడయా మాస । ప్రజా శ్చ మౌముషీతాః అపరంభేః తత్ర
 తాన్ మృగయిత్వా నిజఘనః । సః చీనావిషయం జేతుం హిమాల
 య మాగ్ధేణ సేనా నుప్రైషయత్ యా మాగ్ధే శీతబాధేన నాశముప
 గతా ॥ అపిచ సః కాలశాఖాదానామ నగరీం స్వరాజధానిం కృత్వా
 తత్రాగ్రస్తుం సర్వాం దేహలీనానానాజ్ఞాపయామాస ॥ తేన ప్రతియో
 జన దూరస్థితం నగరం గ్రస్తుమశక్తాః మార్గే విశేషః । ఏవం సః విం
 శత్యబ్దాన్ మక్తూరతరం శశాస తదా ప్రజాస్వయంబులనేన పీడితా
 విదిత్వాతాసాం భారకరం కరమపసయన్ కృషివృద్ధ్యధికం కషకా
 కాం ధనమదదత్ ॥ సమహదః హిమగిరిసేతు పర్యంతం సర్వభారతం
 శశాస ॥ కింతు తస్య పాలనస్యాన్తిమ వత్సరేషు ముల్తాన, వంగ, కోస
 ల, ఘూజర, పంచాల, దేవగిర్వాసి రాష్ట్రేషు దక్షిణభారతే మే
 చ్చాధికారిణః తస్య క్రూరకార్యైర్జాగుప్సితాః తస్యా జ్ఞాతీరస్సృత్య
 స్వతంత్రా అభూవన్ ॥ ఏవం క్రూరోమత్తశ్చ మహమ్మద నామకః
 ౧౩౧౧ + ౩౧౧౧ = ౪౪౨౨ అబై సింధుదేశే ఘూజరచేన స్వశాసన
 దూషణం శమయితుం గత్వా సింధునదస్యతీరే మమార ॥ తత్తస్య
 బ్రాతృజః ఫిరోజిషానామకః సేనాపతిభిః సింహాసనే అభిషిక్తః । ఏష
 నృపాస్య పితృవ్యేణ పుత్రవత్సం వర్ధితస్య ఇవన క్రూరోభవత్ ॥ కింతు
 శాంకో దయాభుః దైవభక్తియుతో భవేత్ । తస్యా మాత్యోమకు
 ల ఘననామకః పూర్వం ఆర్య త్రైలింగీయ విషయపాలనై మహాన్
 కుశలో భవత్ యస్య మంత్రప్రభావేన నృపస్యస్థానం రక్షితం । స
 నృపా ఫిరోజిషానామకః సింధువిషయం జిత్వావశీకరః । వంగవిష
 య మపి తథా కర్తుమిచ్ఛన్ స ధార్మికః విశేషజన హింసాం శంకమా
 నః విరరామ । ఏవం సధర్మేణ పాలయన్ పూర్వస్వపేణ మహమ్మదు
 నాకీర్షకాణాం ఋణార్థం దత్తాని ధనాని పునర్దాతుం తెష్వశక్తేషు
 స్వామాత్యేన తద్విసర్జనాయ సంబోధితః తేషాం ఋణావత్రాణిజ్వలయి
 త్వా తాన్ ఋణాన్మోచయామాస ॥ ఏవం తే కృషీవలాః నృపేణ ఋ
 శాన్మోచితాః క్రమకః కృషివృద్ధిం చక్రుః యేన విషయోధనధాన్య సం
 పన్నస్సమ భవత్ ॥ స నృపః స్వవిజయప్రకటనాయ స్వనామ్నా ఫి
 రోజా బాదనామ నగరం యమునాతీరే నిర్మమే అపి స్వవిషయేన దీ
 నాం కుల్యానిభాతయిత్వా తద్వారా కృష్యుపయోగార్థం జలం సీ
 త్వా కృషివృద్ధిం కారయామాస ॥ అపిచ సః ఏకాశీతి సహస్ర లక్ష

కా జనాఁ ప్రత్యహంపు పోష । ప్రత్యబ్ధం సః కోటితణకనామ ధ
 నాని కృషణా నామదదత్ । సః ఆశ్వేష్వపి దయావాక్ ఏవం సథా
 ిక్కుః సత్త్వశ్శింశదబ్ధాఁ శాసిత్వా ౧౩౮౮ + ౩౧౦౦ = ౧౬౯౮ అబై
 మమార తత్తస్య సుతః తత్పూర్వం సహనహత్యబ్ధా వృథోసుతం నా
 సిసుద్దీననామకం విషయపాలనా యన్యయుజ్జ ॥ తస్మిన్ ఏకాబ్దమేవ
 శాసతి తస్య వాఙ్మల్యాత్ తస్య భ్రాతృజాతం భంశయిత్వా నగరా
 నిష్కా సయామాసతుః । సచ యమునాతీరస్థ పర్వతాఁ సారమర
 నామకాఁ భేజే । తతో ఫిరోజిమా పాత్రం ద్వితీయ ఘాయా సుద్దీన
 నామకం పృథు కృత్వా మమార ॥ సఘయా సుద్దీనః పంచమాసానే
 వ శాసిత్వా స్వబంధుభిరేవ నిహతః । తతో అబుబేకరనామకః ఫిరోజి
 ష స్వాస్య సుతస్య సుతః సింహాసన మారురోహ ॥ సః ఏకాబ్దమేవ
 శశాస । నాసరుద్దీనః స్వశరణ భూత పర్వతేభ్యః నిష్క్రిమ్య సేనాస
 హితః స్వరాజధానిం భేజె । సః అబుబేకరేణ యుధ్యోదేహళీం బహు
 వారం జగృహే ॥ కింతుతాఁ పునః అబుబేకర ఏవవశీచ కార ॥ కింతు
 అ నై సనాసరుద్దీనః స్వశత్రుం అబుబేకరం మాళవాధీశార్యనృపాణాం
 సాహాయ్యేన జిత్వా బందీకృత్వాస్వయం సింహాసన మారురోహ । స
 నాసరుద్దీనః చతురోల్లాఁ శాసిత్వాదిష్టాంతంగతః । తత్తస్య సుతః
 హుమాయూననామకః సికందరపానామ్నా సింహాసనమారురోహ ॥
 సోపి పంచచత్వారింశద్వాసరానేవ శాసిత్వా దిష్టాంతంగతః । తత్తస్య
 స్వానుజోమహమద నామకః సింహాసనే స్థాపితః ॥ సబాలః పాలనేఽ
 శక్తో భవత్ । తస్మా న్మాళవాది రాష్ట్రాణి దేహళీ నాధస్య నష్టానిత
 ధైవ దక్షిణ భారతంచ । తస్యామాత్యోపి స్వయమేకంరాష్ట్రం సం
 స్థాపయా మాస । దేహళీం నగరంచ కలహ భూయిష్ఠ మభ
 వత్ ఏవం కల్లాలితే దేహళీనగరే ముకుళాన్వయజో మహాబలో
 నృపః తిమిరలింగనామకః మెసపొటిమియా జాజియా । రుష్యాసై -
 చరి ఆదిదేశాఁ జిత్వా ౧౩౯౮ + ౩౧౦౦ = ౧౬౯౮ అబైఆర్యావర్తం
 ప్రావిశత్ తత్పూర్వం ప్రేషిత స్తస్య పాత్రోపి ర మహమ్మదనామకః
 ఆఫ్ఘనస్థానం జిత్వా సింధునదీం ఆర్యావర్తై ముల్తాననగరం పురోధ ।
 సః తన్నగరం షణ్ణాసాఁ రురోధ । తతో దేహళీనాధః మహమద
 టాగ్లకనామాతం యోధుం సేనాం ప్రేషయిత్వా తస్యాంతేన నిజా
 తాయాం భీతః ఘూజురిం ప్రతిరుద్రావ తిమిరిలింగశ్చ దేహళీం ప్ర

విశ్వ ఆత్మానం సర్వభారతస్య నృపం ప్రచురయామాస , ఏవం తిమిరి
లింగః రరణా అబై ధనుర్మాసి దేహాభీషణీ కృత్వా ఆత్మానం సర్వభా
రతస్య నృపం ప్రచురయా మాస॥ తతస్సంపంచినాని నగర్యాం స్థి
తః నాగరాహత్యా తేషాం విపులం ధనంజహర । తతస్స కీకటాది
నగరాణి లుంఠయిత్వా కాశ్మీరమార్గేణ స్వపీషయం సమరఖండం
గచ్ఛన్ మాగేః ప్రపాథానయా ఇంద్రేణ ప్రేషితా శనిపాతేన ని
హతః॥

తతో మాసద్వయావధి దేహా జనశూన్యాభవత్ । తతో మ
హదస్య అమాత్యః దేహాభీం వశీచకార । మహమ్నదశ్చ కన్యాకుబ్జ
నగరే శశాసః తతోష్టమాసానంతరం అమాత్యై మృతే మహమ్న
దః దేహాభీం గత్వాశశాస॥ తదా తస్యవశే నగర్యాః ప్రాప్తే అల్పరా
ష్ట్రమేవా భవత్ । సమహ్నదటాగ్లకః తద్వంశే అన్తిమః ౧౪౧౨ +
౩౦౦౦ = ౪౪౧౩ అబై మమారతిః సయ్యుకులజాః చత్వారః దే
హాభీరాష్ట్రమేవ ౧౪౧౩ + ౩౦౦౦ = ౪౪౧౩ అబైవధిశశాసః తేషాం
ప్రథమః ఖేరఖాననామా । తద్వంశే న్తిమే అల్లాఉద్దీననామకే శా
సతితస్యవశే దేహాభీనగర మాత్రమేవాభవత్ । అన్తి సః దేహాభీం బి
లాం లోడినామకాయదత్వాస్వయం బాదాననామకా మన్యానగరీం
జగామ॥ బీలాలలోడిశ్చ దేహాల్యాం నృపో భవత్ । సః జానపూరరా
ష్ట్ర మజయత్ తదనంతరం సత్య సుతస్సికుందరనామకః విహారరాష్ట్రం
జిత్వా విశాల పాం చాలరాష్ట్రం పృజయత్ । సః సికుందరః ౧౪౧౪
+ ౩౦౦౦ = ౪౪౧౪ అబై మమార ॥ తత స్తస్య సుశో ఇబ్రహీమనా
మకః సింహాసన మారురోహ । తతః కలహేషు జాతేషుతస్య పితృ
వ్యో అల్లాఉద్దీననామకః కాబూలనగరం గత్వా ముకులనృపం బాబ
రనామకం సమాహ్వాయత్ । సచబాబరః ౧౪౨౪ అబై ప్రస్థితః ఆ
ర్యావర్తం ప్రవిశ్యక్రమశః రాష్ట్రాణి వశం కృత్వాపాంచాల పాగే
ణ ౧౪౨౬ + ౩౦౦౦ = ౪౪౨౬ అబై కురుక్షేత్రే పాణిపట్టణం నామ
నగరం ప్రాప ॥ తత్ర ఇబ్రహీమోపి సమాగతః తేనాయుధ్యత్ । త
స్మిన్ సమరే ఇబ్రహీమః నిహతః బాబరశ్చ దేహాభీం ప్రావిశత్ । ఏవం
లోడి నృపాణాం వంశోన్త మితి॥

జీవరసీకః   మీ నానమహుస్సేనః   సాహ్యభిః

తైకాగః   మహమ్మదమిర్జా   ఉల్తాబేగమిర్జా

మన్సూగః   అబుసైదః

సుల్తానమస్సేనమిర్జా

అహమదః   మహమ్మదః (బాఖి,   జీవరసీకః   ఉతాబేమః (కాబూం)

(సమగ్ఖింవనాథః)   బాదజ్జానసాథః)   (సర్దానా)

అబ్దురజాక

తైసంఘార   వసఖానః   (+)బాబరః   జహింగీరః   నాసవః

యద్దారః

నోహిమానః   సుల్తానమిర్జా   (+)మమ   కామానః   హింతాలః   అస్సాలి

యూనః

అకబరః   మహమ్మదకీమః

+సలిమః (జహంగీరః)   మోరాదః   దనియాలః

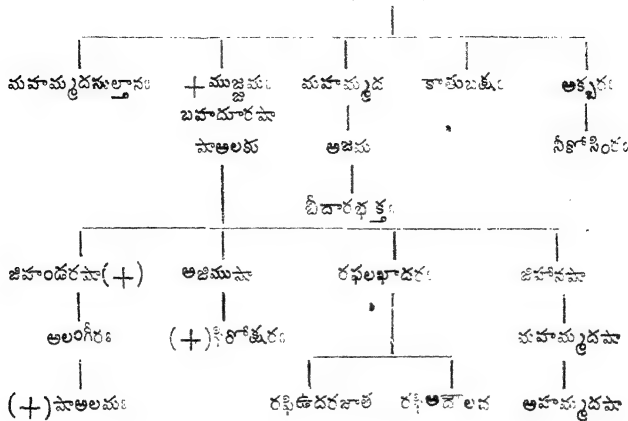
ఖుస్రూ   పర్వజః   ఖుదుమః (షాజహానః)   వహరియరః

దారాషికః   ఖాజా   బౌరంగజీవః   మూరాదః

(అలంగీరః)

నూలిమానషికః

ఔషధజీవు (అలంగీకరణ)

ము కు ల రా పా ల నం

ఏవం బాబరః బలిప్రేషణయా సమానరోషణనామ దైత్యేనా విప్లవః స్వపితృః రాష్ట్రాత్ ఫర్కానా నామకాత్సమాగతః దేహా నృ పం ఇబ్రహిమీగోడినామకం కురుక్షేత్రే హత్యా ౧౫౨౬ + ౩౧౦౦ = ౪౬౨౬ అబ్దే దేహశ్యాం సింహాసనమారురోహ || తదా విపులం ధనం స్వసేనాపతీనామదిశత్ || సుతస్య హుమాయూను నామకస్య సమరే శౌర్యధైర్యప్రదశ్శయిత్వభ్యో విపులం ధనమదిశత్ || స బాబరః ౧౫౨౬ + ౩౧౦౦ = ౪౬౨౬ అబ్దే రాజపుత్రస్థానవిషయే నృపా మి వారేశ్వరం సంగ్రామ సింహం మారువార, అంబర, గ్వాలి ఆవ, అజ మెరాచిన్మపైస్సంయుతం తమజయత్ | తతో ౧౫౨౯ + ౩౧౦౦ = ౪౬౩౦ అబ్దే ఇబ్రహిమీగోడినామకస్య దేహాభీపూర్వవృత్తస్యభ్రాతా మ హమ్మదీగోడినామకః తేనయోద్ధమాగతః || తతో బాబరః సుతేనసహితః తేనయుద్ధాతం జిత్వాఆఫ్గనిస్తానం బంగళంచ వశీచకార || సః ఆ గ్రానగరే రమ్యతరదుగ్ం నిమగ్నే || బహిరరాష్ట్రాసధిసర్వః ఆర్యా వర్తః తస్యవశేస్థితాతస్య కరంక్రమశః అదదత్ || స బాబరః ౧౫౩౦ + ౩౧౦౦ = ౪౬౩౦ అబ్దా వధిశాసిత్యాదిస్తాస్తంగతః | తతస్తస్య సు తో హూమాయూననామకః పిత్రాసనమారురోహ ||

సః ౧౫౩౪ + ౩౧౦౦ = ౪౬౩౪ అబ్దే మాళవరాష్ట్రంజేతు మ

గమత్ తదాఘూజకరాధిపః మహమ్మదుమానామకః మీనారామహా
రాసస్య రాజధానీం చిత్తూరు నామ్నింరురోధ || తతో మహారానః
స్వపరాజయం శంకమానః స్వస్త్రియోహత్వా స్వయం సమరే నిహ
తః || ఏవం చిత్తూరుదుగై ఘూజకరన్యపేణ నియూరుదుగైం నిజి
తం || తతో హుమాయూనః తెనయుధ్యన్ జయమవాప || (సచమహ
తాఃభితంజై య్యానగరేపామరినాం నగరేవిలిఖ్యే ||)

తతో హుమాయూనః అహమదనూతరాష్ట్రం మాళవరా
ష్ట్రం చ, మాళవ, ఘూజకర రాష్ట్రాణిచజిత్వావశీచకార || తదాగి32
+ 3000 = ౪౬౩౨ అబ్దే బీహారేఅధికారిణి స్వశాసనం తిరస్కృతికరే
హుమాయూనఃతత్రజగామ || తతఃషరఖానఃబంగాళంజెతుమగమత్ || హు
మాయూనశ్చ తస్యరాజధానీం బూనారనామకం జిత్వా వంగరాష్ట్ర
మజయత్ | తదాషరఖానః సంధిం కరోమితిసటక్ రాత్రౌ ముక్తుళ
సేనా నిద్రాణా యోధయామాస || తాశ్చకలుషితాః పలాయనంచ
క్రుః || హుమాయూనశ్చ భీతః ఆగ్రానగరం జగామ | ఏవం హుఘా
నః గి32 అబ్దే పరాజితః || గిరం + 3000 = ౪౬౪౦ అబ్దే
కన్యాకుబ్జనగరే పునః షలిఖానేనయుధ్యక్ పరాజితః రాజపుత్రస్థానం
ప్రాప్యక్రమ శః పారసీక విషయంప్రాప ||

ఏవం పరాజితః హుమాయూనః పంచదశాబ్దాని రాజ్యహీనో
బభ్రామ || గిరం + 3000 = ౪౬౪౩ అబ్దే తస్య సుత అక్బరః జా
తః || స హుమాయూనః ఏవం భ్రమక్ పారసీకన్యపేణకృతసాహాయ్యః
గిరం=౪౬౪౬ అబ్దే గాంధారరాష్ట్ర మజయత్ తతోబద్వయాన
స్తరం స్వభ్రాతరం కమకనామకం జిత్వా కాబూలరాష్ట్ర మజయత్ ||

శూరవంశం—షరఖానః

గిరం + 3000 = ౪౬౪౦—గిరగి—౪౬౪౬ తత్పషరఖా
నః షరమానామ్నా దేహశ్వాం సింహాసనమారురోహ || సషరమా పం
చాబ్దా శశాస || శ్రీభవిష్యత్పురాణే సశ్వేష శాఖ ఇతివణికతః ||
తత్రాపి సః పంచబ్దానై వశశాస ఇతి వణికతః || సః పంచా
బ్దా ధర్మేణ శశాస ఇతిచ తత్ర వణికతం || సశ్వేష శాఖః
ఘోరరాష్ట్రాధిపానాం శూరవంశీయానాం కులేజాతః || సః ఆర్యాసపి

సదయం పర్యపాలయత్ || తేనైవ కృతపాలన విధాన చాతురీమాగః
 ఏవాగామితై ర్గృహమృదీయ్య నరపాలైః ధర్మశాసనాభిలాషిభిఃకృతం ||
 సః మిత్రానన్యాంశ్చ కృతాపరాధాః సమమశీషయత్ || తస్య శాస
 న భీతాః ప్రజాన పాప మాచ రన్నాభ్య హింసంశ్చ పరంపరం || స
 నృపః గిగిరగి-రకరక అబ్రే రాజపుత్రస్థాన విషయస్థ నృపైః మీ
 వారమహారాధ్యక్షైః యధ్యనా నిమిహతః ||

తతస్తస్య సుతో సలీమనామకః పిత్రాసన మారుహ్య నవవత్స
 రావధి శశాస || తతస్తస్య సుతం ద్వాదశాబ్దబాలం సింహాసనే సంస్థాప
 యామానుః | తంబాలం హత్వా తస్య పితృవ్రాత్య మహమ్మద అదలహ
 నామకః సింహాసన మారురోహ || సదఃప్రకూరః విషయలోలుపో భూ
 త్వా రాజ్యపాలనం స్వామాత్యస్య హేమునామకస్యార్యస్యహస్తే ని
 షీప్య స్వయం సదావిషయాసక్తోభవత్ || తతస్తస్య రాజ్యం కలహ
 భూయిష్ట కల్లాలిత మభూత్ || తతో హుమాయూనః కాబూలునగ
 రాత్ స్వదేగాలీరాజ్యం పునశ్చేతుం ప్రసితః లాహూరనగర మగమత్
 స్వసేనాపతిం బైరామఖాననామకంచ జల్లంధరనామరాష్ట్రం చేతుం
 ప్రేషయామాస ||

హుమాయూనశ్చ సరహీందనామనగరే పాంచాలనాథం సికం
 ధరనామకం జిత్వాతతో దేహవీజిత్వా గిగిగి + 3000 = 3200
 అబ్రై ప్రావిశత్ || కింతు సః మన్యాసానేవ శాసిత్వా స్వప్రాసాద
 సాపానేభ్యః పతనాత్ దిష్టాంతం గతః ||

అక్షరః

తతస్తస్య సుతోక్షరనామా సింహాసన మారురోహ | తదా
 హేమూచ విపులసేనాభిః తం యోద్ధమగమత్ || తతో కృరః తస్య
 మంత్రి బైరామఖానానామాచయోద్ధ మగమత్ || తాపు భా శతృ
 సేనాం కురుక్షేత్రే సమయోధయతాం | తస్మిన్నమరే హేమూచ నేత్రే
 బాణేననిహతేతత్సేనా పలాయనం చక్రే తదా తం హేమూబద్ధ్వా
 బైరామః అక్షరస్య నికటం నీత్వాతం జహేత్య ప్రాచత్ | తతోక్షరః ఇద
 మవోచత్ | ఏనం బద్ధంకృపణంకథం హన్మియదేషయుధ్యతి తం యోధ
 యిష్యే ఇతి నృపమతోక్షాత్రం వచః అవోచత్ | తదా బైరామః తం స్వ

యమెవనిజఘాన! ఏవం అక్షరం గగిలీ + 3000 = ౪౬౫౭ అబ్దేదేహ
 శ్యాంపితాసనమాదురోహతస్సవక్ష్యమాణరాష్ట్రాణివక్ష్యమాణాబ్దేషు
 అజయత్ || అజయరం గగిలీ + 3000 = ౪౬౫౯ గ్వాలియరం తస్మి
 న్నైవాబ్దేమాశేవం గగిలీ + 3000 = ౪౬౬౨ అఫగనస్థానీయ తురు
 మాఖ జానుపుర లక్ష్మణపురాభ్యాం తస్మిన్నైవాబ్దే విద్రావయామాస
 గగిలీ + 3000 = ౪౬౬౪ అబ్దే బహుషురాజపుత్రస్థాన నృపేషు తస్య
 భీతాః తస్య స్వదుహిత్యాః భార్యాభేః దత్తవత్సుమీవారేశ్వరో శ్రీ
 రామచంద్రస్య జ్యేష్ఠసుతస్య కుశస్య కులపరపరాయాం జాతో తథా
 కర్తుమనిచ్ఛతి తస్య రాజధానిః చిత్రదుర్గం నామనగరీం రుద్ధా
 గగిలీ + 3000 = ౪౬౬౪ అబ్దే తమజయత్ తథాపిమీవారేశ్వరో
 ఉదయసింహాభిధః తాం నగరీం త్యక్త్వా అటవ్యాంభ్రమన్ భార్యాపుత్ర
 కాయతః బహూన్ క్షేణాననుభవన్మైకదా ఆరణ్యక శాకానెవ
 భుంజానః అన్యథా తదపి వన్యైరపహృతే ఉపవాసమేవ సకు
 టుంబకో అనుభవన్ కాలమనయన్మపి అక్ష్పరేణ ప్రేష్యమాణం
 శమవాక్యం స్వదుహితృదానయన్ కత్వాన్నాంగీచకార || అంతే అక్ష్ప
 రః తస్య దుహితృదానవిహీనం స్వాధికారాంగీకారముతం సంధివాక్యం
 ప్రేషితే ఉదయసింహః సమ్మతః | గగిలీ + 3000 = ౪౬౭౩ అబ్దే
 తేన సంధిం చకార || తతస్స ఉదయసింహః పునః స్వరాష్ట్రం ప్రాప్య
 వర్వతోద్దేశేషు రమ్యం ఉదయపురం నామనగరం నిర్మాయతత్రవ
 సన్ శశాస || అక్ష్పరశ్చ వంగరాష్ట్రం గగిలీ + 3000 = ౪౬౭౬
 అబ్దే అజయత్ ఘూజరరాష్ట్రం గగిలీ + 3000 = ౪౬౮౪
 అబ్దే అజయత్ కాశ్మీరం గగిలీ + 3000 = ౪౬౮౪ అబ్దే అజయత్
 (బ్రీఢం) ఉత్కలం రాష్ట్రం గగిలీ + 3000 = ౪౬౯౦ అబ్దే అజ
 యత్ సింధురాష్ట్రం గగిలీ + 3000 = ౪౬౯౩ అబ్దే అజయత్
 గాంధారం గగిలీ + 3000 = ౪౬౯౫ అబ్దే అజయత్ ఖానదేశ
 రాష్ట్రం గగిలీ + 3000 = ౪౭౦౦ అబ్దే అజయత్ అహమదనగరం
 రాష్ట్రం వీరాగరరాష్ట్రంచ గ౭౦౦ + 3000 = ౪౭౦౦ అబ్దే అజ
 యత్ యథా తన్నాధస్య మాతాచంద్రాబీబీనామ్నా నిహతా తస్య
 సుతోగ్వాలియరుదుర్గే బుందీకృతః

ఏవం రాష్ట్రాణి జిత్వా అక్ష్పరః శ్వశాస ||

$౧౫౬౦ + ౩౦౦౦ = ౪౫౬౦$ అక్షరః స్వపాలకం ధైర్యమఖానం
 మక్కానగరం ప్రతియూత్రాధికం ప్రేషయిత్వా స్వయం విషయపాల
 న మకరోత్ || $౧౫౬౦ + ౩౦౦౦ = ౪౫౬౦$ అబ్దే తోదరమల్లనామకో
 ఆర్యః తస్య మంత్రీ అభవత్ తస్య విషయపాలనసంవిధానేన అక్ష
 రస్య శాసనం శ్రేష్ఠపాలనాధికారిప్రఖ్యాతి మశాప || తస్య విషయస్య
 కరం $౧౫౬౦ + ౩౦౦౦ = ౪౫౬౦$ స్వరాజనితద్విషయమేవం విభక్తం దేహళీ ఆగ్రా
 కాబూలంఖానదేశం లాహోరం ముల్తానం అజమరం పీఠారం ఘూర్జ
 రం మాళవం కోసలం అహమదనగరం ప్రయాగం విహారం వఁగంచ
 ఏవం శాసక హూర్వపాదుమైరాదాతం ఆర్యేషు కరం అపనోదయత్ ||
 ఏవం శాసక అక్షరః స్వామిమవత్సరేషు సుతే సలిమనామకే అతి
 పానాది విషయలోలుపే దుఃఖితః $౧౫౬౦ + ౩౦౦౦ = ౪౫౬౦$ అబ్దే
 మమార ||

జహంగీరపాదుషా.

తతస్తస్య సుఖో సలిమనామకః జహంగీరపాదుషానామ్నా
 సింహాసనమారురోహ || జహంగీర ఇతి సర్వధూమండలవిజయీ ||
 సనామమాత్రేవ తథావాస్తవ్యే నసమరవిజయీ సదాపానాసక్తో
 విషయలోలుః || సః నూరజహాన నామకాం షరఖానస్య భార్యాం
 తం శత్రువిహీనం సింహాన యోధయిత్వా ఉభావపి అన్యోన్యఘాతై
 నిహతౌసంతౌ సురూప ముదవహత్ || తస్య తత్కర్మ తస్య జ్యేష్ఠ
 సుతస్య ఖుస్రూనామకస్య కేష్టమభవత్. తస్మాత్సా నూజహానా తం
 ద్విషన్నాస ||

తస్మాత్సః రాత్రౌ పితురావసాదపయాతః దేహళీ మాగఁ
 భేజే || ప్రభాతాయాం జహంగీరశ్చ తచ్ఛత్రా తస్యా నయనాయసే
 నామప్రేషయత్ || ఏతస్మిన్నస్తరే రాజపుత్రః దశసహస్రసేనాం
 సన్నహ్య పాంచాలా భేజే || తద్రాజధానీ లాహోరనగరీ తస్య
 వశంగతా || తతస్తత్ర పితురాగమనం శృత్వా ఖుస్రూచ కాబూలం
 ప్రతిగచ్ఛ మాగఁ శతద్ధూనద్యాం పైకతే లగ్ననాకః పితుస్సే
 నాభిః గృహీతః పిత్రా కారాగృహే నిక్షిప్తః చిరం తత్రైవ దుఃఖిన్య
 వసత్ | తత్పూర్వమేవ జహంగీరః ద్వితీయసుతం షర్దిజనామకం ఉ
 దయపురీశ్వరేణ మహారానేన యోద్ధుం సంప్రేషయామాస కింతు

యదా ఖుస్మాబద్ధః పాదుషా తం స్వనికటమాహ్వాయమాస || సపర్వి
జః మహారానేన సంధిం కృత్వాపితుస్సన్నిధి మగమత్ || తతోఽ
చిరాదేవ జహంగీరః కాబూలం గత్వాజ్యేష్ఠసుతే కించిత్కృపాభుః తం
నిగజై మోచయిత్వా దుగ్ధస్థారామే పరిభ్రమితుం శశాస ||
సః ముక్తోభవేత్ కింతు పాదుషాం హత్వా తమభ్యషేచయితుం కే
చనయత ప్రథిత శృత్వా తం ఖుస్మాం దుగ్ధాద్భహిగ్ధంతుం న్యషేధ
యత్ || తతస్స జహంగీరపాదుషా ఆగ్రాం గత్వా మహాబతఖానేనా
ధిష్ఠితాం సేనాం ఉదయపురీశ్వరం మహారానం యోద్ధం సంప్రేష
యిత్వా పునః స్వద్విజయసుతేన పర్విజనామకేన ఖానఖాననామకే
నచాధిష్ఠితా మన్యచమ్మాం దక్షిణభారతం జేతుంచ ప్రేషయామాస ||
క. ౧౬౦౦ + క్రీ.శ. ౩౧౦౦ = ౪౭౦౦ అబ్దే దక్షిణభారతం జేతుంప్రేషితా
సేనా అహమదనగరం వశేచకార || తదా తత్ర సుల్తానస్య అమాతోస్య
మాలికంబరనామకః ముకుళసేనాయాం చమూపతీనాం ఖానఖానసే
కలహేజాతేతంపరాజత్య అహమదనగరం పునః అజయత్ || తతోఽఖా
నఖానః బహిరంగపురంగత్వా పాదుషేణసమాహూతః తన్నికటమగాత్ ||

౧౬౦౨ + ౩౧౦౦ = ౪౭౦౩ అబ్దే పాదుషా ఉస్మాననామకం
సమరే హత్వా నంగరాష్ట్రం వశేచకార తతో అబ్దుల్లాఖానం ఘూ
జకరే అధికారిణం తస్మాత్ అహమదనగరవిజయాయ ప్రస్థాతుం
ఖానజహానలోడినామకం పర్విజేన సహితం మార్వారనృపేణ మానసిం
హేన సహితం ఖానదేశాత్ వీరారరాష్ట్రాచ్చ ప్రస్థాయతాంగరీం
జేతుంచ సమాదిదేశ కింతు అబ్దుల్లాచ పాదుషేణ ప్రేష్యమాణ
సహాయకసేనై రసంగత ఏవ త్వరాన్వితః ప్రతస్థై తస్మాత్తస్య శత్రుః
మాలికంబరః సమరవిధాన చతురః శత్రో రస్తరం లభ్యా పర్వతేషు
తం సమరాహ్వానేన క్రమశః సీత్వాతమజయత్ అబ్దుల్లాచ ఏవం
మాలికంబరేణ నిర్జితః ఘూర్జరంప్రతిసమాజగామ || తస్య సహాయార్థం
ప్రేషితా అన్యసేనాపతయోపి తస్య పరాజయం దృష్ట్వాభీతాః పరా
వృత్త్యబహిరంగపురంభేజిరే.

తతో పాదుషా స్వజ్యేష్ఠసుతం ఖురసునామకం సంప్రేషయా
మాస సగత్వాతేన మహారానేన చిరం బహువారం పర్వతభూయిష్ఠ
విషయేపి యుధ్యక్ అన్తై జయమవాప మహారానశ్చ పాదుషా సుత

స్య సమీపమాగతిః తేన సమ్యానితః సఖ్యసంవిధానంచకార మహా
 రానస్య సుతోపి పాదుషాసుతేన విప్రులసేనాపతిః కృతః పితృస్సమీపంచ
 సీతః తతో పాదుషా సంతుష్టః పుత్రమభినంద్య తస్యేషా ఇతివృత్త ఇతినామ
 చకార తతో పాదుషా తమేవ సుతం ఖురమామ్వాయం అహమదనగర
 రాష్ట్రస్య విజయాయ సంప్రేషయామాస సమ్మయే తత్సహాయం కర్తు
 మిచ్ఛన్ స్వయం తత్సమీపస్థ మందూరనగరమగాత్ తదా యస్మా
 త్ప్రదాష్టే ప్రధానాధికారి మాలికంబరః జన్మనా అర్యః తస్మి నృహ
 మ్మదీయస్యపాః తస్మిన్మాయాం సంస్థితా. తం మనసా ద్విషన్నా సో
 తదుదంతం జ్ఞాత్వా పాదుషాసుతః తా బీజపురాధిశాదిమా తస్మా
 ద్విభేద్యతం అహమదనగరం దురీధః తతో మాలికంబరః భీతః తస్య
 శరణం. గత్వా అహమదనగరాదిపురాణీ యానిపూర్వం నిజతాని
 తాన్యదదత్ || ఏవం విజయశ్రియాభూషితో ఖురమః మందూరుం గత్వా
 పిత్రా సంగతః || తతో పాదుషా ఘూర్జరం గత్వా తస్మాత్ పాంచాలం
 గత్వా కాంగ్రానా గరకోటానామకౌ మగ్గా జిత్వా కాశ్మీరమగ
 మత్ || తత్ర సనసతి మాలికంబరః పునః విరుద్ధస్వముమళ సేనాపతీ
 నిష్కాసయామాసేతి శృత్వా పునః జ్యేష్ఠసుతం ఖురమం షాజహానాప
 రనామకం తత్ర సంప్రేషయామాస || షాజహానశ్చ నమోదాం క్రాన్త్యా
 మాలికంబరేణ యుద్ధాతమజయత్ మాలికంబరశ్చ భీతః పునః కిరిచి
 ద్రాష్ట్రం ధనంచ దత్వా పాదుషాసుతేన సంధించకార || ఏవం షాజహానః
 ౧౬౨౧ + ౩౧౦౧ = ౪౭౨౨ అబ్దే అహమదనగర మజయత్ ఏతస్మిన్న
 త్తరే నూజహానా ఆత్మనో ప్రథమభర్తృసుతాం పాదుషస్య కనిష్ఠ
 సుతస్య షహరీయరనామకస్య ఉద్వాహయామాస తస్మా త్సాతం
 పాదుషాన త్తరే అభిషేచయితుం యత్నపరాధనత్ యత్ షాజహా
 నేనాపి విధితం తదా గాంధారరాష్ట్రం పారసీకై రాక్రామితం శృత్వా
 పాదుషా షాజహానం తద్విజయాయ సమాదిదేశ షాజహానశ్చ కియ
 ద్దూరంగత్వా స్వప్రేషణం స్వకనిష్ఠభ్రాతు స్సింహాసనాధిరోహణాయ
 నూజహానయాకృతం దామంత్రిమితి జ్ఞాత్వాన్యవర్తత తతో పాదు
 షా షహరీయరం తత్ర ప్రేషయామాస || సచ షాజహానస్య సేనాయాం
 బహుభాగాః పిత్రాదత్తః గాంధారా గత్వా శాత్రవా నజయత్
 తతో పాదుషా పాదుషాన్యా సంచోదితః ఘూర్జరేఅధికారిణం మహా
 బలభానం స్వనికటమానీయతం సేనాపతిం చకార తతో పాదుషస్య

షాజహానస్యచ విరోధః జనితః తతో షాజహానశ్చ పిత్రావిరుధ్య తస్మా
 దపయాతః త్రైలింగజేన మగమత్ బృందావనపురమాగేణ వంగ
 రాష్ట్రం గత్వా తం జిత్వా స్వవశేచకార॥ తతో మహబతఖాసేన పర్వ
 జేనచ పరాజితః అభిదృతః దక్షిణభారతం గతః మాలికంబరేణ సంధి
 చకార॥ తత్రాపిచుహాభతఖాసేన పర్వజేనచ పరాజితః అస్తే పితృవశోభ
 వత్ ఏవం $౧౬౨౬ + ౩౦౦౦ = ౪౬౨౬$ అబ్దే షాజహానః పాదుషస్యవశం
 గతః తతో మహబతఖాసః పాదుషేణ సంవీశితః తం యద్ధే పరాజిత్య
 బంధీచకార॥ తతో నూర్జహానా పాదుషం విమోచయితుం మహాబత
 ఖాసేన యధ్యాపి పరాజితా అస్తే $౧౬౨౬ + ౩౦౦౦ = ౪౬౨౬$ అబ్దే
 పాదుషా శతృహస్తా దాత్మానం మోచయిత్వా తేన సఖ్యం చకార॥
 తతో షాజహానే పునః పాదుషేణ విరుధ్యతి తం జేతుం ప్రేషితో
 మహబతఖాసః షాజహాసేన సమ్మిళితో భవత్ $౧౬౨౬ + ౩౦౦౦ =$
 ౪౬౨౬ అబ్దే జహంగీరః మరణాన్త వ్యాధినాగ్రస్తః॥ తత స్తస్య సుతా
 నాం కలహజాతే అసఫఖాననామా షాజహానస్య పక్షమవలంబ్య
 షహరియరం హత్వా పాదుషాం బంధీచకార॥ తతో $౧౬౨౬ + ౩౦౦౦$
 $= ౪౬౨౬$ అబ్దే ముగళశక్తీనే షాజహానః దక్షిణభారతాన్నివృత్తః
 అగ్రానగర్యాం పిత్రాసనే అభిషిక్తః॥

తదైవ జహంగీరః మమార.

షాజహానః ౪౬౨౬.

$౧౬౬౭ + ౩౦౦౦ = ౪౬౬౭$.

ఏవం ౪౬౨౬ అబ్దే షాజహానః సింహాసన మారురోహ తతో
 ఖానజహాన లోడినామక స్తస్యా అధికారం ధక్కుత్వ దక్షిణభారతం
 గతః అహమదనగర మజయత్॥ $౧౬౨౬ + ౩౦౦౦ = ౪౬౩౦$ అబ్దే
 షాజహానః తత్ర తం జిత్వా అహమదనగరాన్నిష్కాసయామాస॥ త
 తో ఖానజహానః అజిమఖాననామపాదుషా సేనావతినా భిదృతః బీజ
 పూరసుల్తానస్య శరణం యాచిత్వా తేనాదత్త శరణః స్వవయస్యే
 అహమదనగరసుల్తానేపి పాదుషేణ నిజాతే పున దక్షిణాపథమేవ
 భేజి॥ $౧౬౩౦ + ౩౦౦౦ = ౪౬౩౦$ అబ్దే అహమదనగరసుల్తానః బిజపు
 రీసుల్తానేన సంగతః పునః పాదుషాం యోద్ధు మగమత్॥ కింతు తస్యా

మాత్యోపత్తి భావనామక. తం మాత్యా అహమదనగరరాష్ట్రం పాదు
 మావశేచకారం ౧౩౩౨ + ౩౧౦౦ = ౪౪౩౨ అట్లే ఫలిభావః పాదుషేణ
 విరుధ్య బిజపురీసుల్తానేనకృత సహయోపి పాదుషా సేనాభివృద్ధితః
 పునస్తస్య వశంగతః॥ తతో పాదుషా బిజపురీం దుర్భాషితం జేతుమశ
 క్తః దేహళిం జగామ॥ తతో బిజపురీసుల్తానః, ఏకోహం పాదుషేణ
 యోద్ధుమశక్త ఇతిభీతః సంధిమిచ్ఛత్ పాదుషాం ప్రతిదూత ముప్రేష
 యత్॥ కింతు తస్యవాక్యం నిరాకృతం॥ తతో బిజపురీసుల్తానే స్వరక్ష
 ణపరే పాదుషా సేనాపతిః మహావీరభావశః యోద్ధుం గత్వాతం జేతు
 మశక్తోభవత్॥ తతో మహారాష్ట్రాణాం నృపః షాజిభాగ్లైనామకః
 అహమదనగరే పూర్వసుల్తానస్యకులజం తద్రాష్ట్రాధిపం చకార॥ త
 స్మాత్ పాదుషా ౧౩౩౨ + ౩౧౦౦ = ౪౪౩౨ అట్లే పునః దక్షిణభారతం
 గతః బిజపురం దురోఽగ్॥ కింతు నద్విజయే శక్తోభవత్॥ తథాపి పాదు
 షా సేనాభిః తద్రాష్ట్రే అభిద్యుతైః అకమాతస్యస్వే బిజపురీనాథః పాదు
 షేణ ప్రత్యాబ్దిక కరదానసంవిధానేన శమం చకార॥ పాదుషాతు త
 స్మా అహమదనగరరాష్ట్ర మిదదత్ ఏవం ౧౩౩౩ + ౩౧౦౦ = ౪౪౩౩
 అట్లే బిజపురీసుల్తానేన పాదుషేణ సంవిధానంకృతం॥ తతో షాజిన్యపా
 పి పాదుషేణ సంధింకృత్వా శమంచక్రే॥ తతో పాదుషా గోల్కొండ
 నుల్తానాత్ కరం గృహిత్వా ౧౩౩౪ + ౩౧౦౦ = ౪౪౩౪ అట్లే దేహ
 లీం జగామ. తస్మిన్నేవాద్యే గాంధారరాష్ట్రే పారసీకనృపస్య అధికారీ
 అలిమదర్భాననామకః స్వనృపస్యాత్రైకౌర్యాద్భీతః తద్రాష్ట్రం షాజహ
 నాయ దత్వా స్వయం దేహళీమగమత్॥ షాజహనపాదుషాచ తం స
 మ్మాన్యతం కాబూలకాశ్మీరరాష్ట్రమో రధికారిణంచకార॥ బాఖనా
 మరాష్ట్రస్యనృపం మిజామూలిమాననామకం జిత్వా అజబేరావాం
 నృపా నాజరమహమ్మదనామకః ఇమామకూలినామకస్య ఆక్రసన
 ద్యాః పశ్చిమతీరమారభ్య కాస్మీయసముద్రావధి నృపస్యభ్రాతా శ
 ణాస॥ తతస్తస్య సుతో అబ్దులఅజీజనామకః మహాబలేన పితృవ్యేన
 ఇమామకూలీనామకే నచ సంచోదితః పిత్రాదుధ్యత తతో ౧౩౪౪
 + ౩౧౦౦ = ౪౪౪౪ అట్లే పాదుషా బాఖనామరాష్ట్రం జేతుం
 తమేవ అలిమదకనఖాసం సమప్రేషయత్॥ తదా రాజస్థాననృపైః
 దుర్గగ్రహణేన బహుశో పాదుషా సేనాపతే స్సహాయకృతః॥ తథాపి
 తత్ర పాలకానాం అజబేకానామకానాం విజయే పాదుషా సేనాపతిః

నశశాక । తతో ౧౬౮౫ + ౩౧౦౧ = ౪౭౮౬ అబ్జే పాదుషా కాబూల
 మాజగామ । తస్య కనిష్ఠసుతో మురాదనామకః అలిమదరఖానేన స
 హ ప్రేషితః బాఖనగరం దుంధన్నజయత్ । తతః పునస్తద్రాష్ట్రం ఉజ
 బేక్తై రభివృత్తం॥ తదా ౧౬౮౬ + ౩౧౦౧ = ౪౭౮౬ అబ్జే పాదుషా
 తృతీయం సుత మూరంగజీబనామకం తత్ర సంప్రేషయామాస॥ కింతు స
 ఔరంగజీబః అబ్దులలిజీబనామక ఉజబేకానాం నృపస్య సుతేన పరాజి
 తః బాఖనగరే విలీనః తదా నాజరఅహమదః పారసీకనృపస్య శరణ
 మలభ్యై షాజహానస్య శరణంప్రాప్త । తతో షాజహానః తస్య బాఖ
 రాష్ట్రస్సదానాయ సుతం శశాస । ఔరంగజీబశ్చ తద్రాష్ట్రం తస్మై
 దత్త్వా సవత్కమానః అబ్దులలిజీబేన మార్గే బహువారం సంయోధ
 నితః నష్టసేనాబాహుళః కతిపయై దేవకాబూలంజగామ॥ ౧౬౮౬ +
 ౩౧౦౧ = ౪౭౮౬ అబ్జే గాంధారః పారసీకైః పునర్జితం॥ తతో
 ౧౬౮౬ + ౩౧౦౧ = ౪౭౮౬ అబ్జే ఔరంగజీబః తద్విజయాయ సంప్రే
 షితో శక్తో భవత్ । ౧౬౮౬ + ౩౧౦౧ = ౪౭౮౬ అబ్జే పునః ఔరంగ
 జీబః తద్రాష్ట్రం జేతుం యత్నం కృత్వా పునః పరాజితః న్యవత్కత॥
 తతో పాదుషస్య జ్యేష్ఠసుతః ధారానామకః మహాతీభిః చమూభిః తం
 విజేతుం సంప్రేషితః ౧౬౮౬ + ౩౧౦౧ = ౪౭౮౬ అబ్జేతాం నగరీం రు
 ధ్వాపి పరైః పరాజితః న్యవత్కత । ౧౬౮౬ + ౩౧౦౧ = ౪౭౮౬ అ
 బ్జే ఔరంగజీబః దక్షిణభారతం జేతుం ప్రేషితః గోల్కొండసుల్తానస్య
 సమీపే నార్మంత్ర్యంకారయత్వా తస్య నగరం హైదరాబాదానగరం
 గూఢతరం సమాగతః దురోధ॥ తతో గోల్కొండసుల్తానః తస్యవశ్యో
 భూత్వా సంధించకార. ౧౬౮౬ + ౩౧౦౧ = ౪౭౮౬ అబ్జే ఔరంగజీబః
 బీజపురశ్వేణ పూర్వంకృత సఖ్యసంవిధానంవినా కృత్య తస్యవిషయ
 మవస్కందయత్ । తతో బీజపురస్థపేణ సంధివాక్యం ప్రేషితమపి
 తన్ని రాకృత్య తద్రాజధానిం దురోధ॥ తతో ౧౬౮౬ + ౩౧౦౧ =
 ౪౭౮౬ అబ్జే పాదుషా షాజహానః భ్రాతృకలహేజాతే న్యయమపి బీజ
 పురం త్యక్త్వా దేవశ్యాం పితృస్సవిధ మాజగామ । తతో భ్రాతృ
 ణాం పితృసనవిషయే కలహేజాతే ఔరంగజీబః భ్రాతృణాం పితరంచ
 హత్వా ౧౬౮౬ + ౩౧౦౧ = ౪౭౮౬ అబ్జే సింహాసన మారురోహ॥
 షాజహానః తస్య పూర్వనామ్నా ఖునూ ఇతి తద్భవంకృత్వా భవిష్య
 త్పురాణే ఖుధకఃవణికః॥

ఔ రం గ జీ బః.

ఏవ మారంగజీబః ౧౩౫౦ + ౩౧౦౧ = ౪౬౬౧ అద్వై సింహ
సన మారురోహ ౧౩౩౩ + ౩౧౦౧ = ౪౬౩౪ అద్వై సః అస్సామరా
ప్రం జేతుం మీజ్జానానామ సేనాపతిం సంప్రేషయామాసః కింతు
సః సేనోపేతః నాశముపేతవాః॥ తత స్త్రుతీగూర్జై ఆరాబానరా
ప్రం జిత్వా తత్రస్థపోచకగిసానామ పాశ్చాత్యవిషయవాసి నౌకద
న్యాన్నిష్కాస్య తద్రాష్ట్రం వశీచకార॥ తతో ౧౩౬౦ + ౩౧౦౧ =
౪౬౬౧ అద్వై వంగరాష్ట్రే ఆంగ్లేయానాం రాంచిత భూమిం శాంతానది నా
మస్థలే దదత్ యత్రానంతరం తైః కలకాతానగరీ విమీకతా॥ తత స్స
ఆర్యాః బాధయితు మారభత దేవాలయాః బహూన నాశయత్
యే ఆర్యానాం మతానుగా అభవత్ శేభ్యః జేజియినామకర మగ్న
హ్నః॥

రాజపుత్రస్థానే యుద్ధం.

రాజపుత్రావశీకర్తుం సః మార్వారాధీశస్య యశోవంతసిం
హస్య ద్వాసుతౌ వశీకర్తు మైచ్ఛత్॥ కింతు తస్యామాత్యాః తే బాల
కా కుత్రాపి జగోవుః తతో ఔరంగజీబః రాజపుత్రస్థానం జేతు మ
గమత్॥ తత్ర ప్రధానరాష్ట్రాణాం జయపుర, మార్వార, మీవారనా
మకానాం నృపాః తం నవశంగతాః॥ తస్మాత్ ముకులసేనాభిః స్వస్వ
రాష్ట్రే వ్యభిదృతేషు తత్ర నృపాః పాదుషేణ సంధిం తత్కాలానుగు
ణేనా కుర్వంతి కింతు యదాస పాదుషా దేహళింజగామ తెనృపాః పు
నః స్వతంత్రాభూత్వా తస్యకరం నాదదుః॥ తదారభ్యతే పాదుషస్యా
వశ్యా ఏవ స్వతంత్రాభూత్వా శశానుః॥ ఏవం సకుబద్ధిః ఔరంగజీబః
ఆర్యాః సంబాధయత్ దేవాలయాన్నినాశయంశ్చ సుక్రూరం పాపాచా
రో శశాస॥ సంశాసతి దక్షిణభారతే మహారాష్ట్రాణాం నృపౌ షాజీ
నామకస్యసుతః శివాజినామా సమరకుశలః ప్రబలాభూత్వా బీజపురి
సుల్తానస్య దుగ్గంతురణనామకం జిత్వా వశీచకార॥ తతః సః మహా
తీం సేనాంసన్నాహ్య గోవానగరావధి పశ్చిమసముద్రా నూపరాష్ట్రం
జిత్వావశీచకార॥ తతస్సః బీజపురగాష్ట్రం మవస్కందయిత్వా పాదు
షానగరం ఔరంగబాదా మవ్యవస్కందయత్॥ తతో పాదుషేణ మ
హాసేనాయాంప్రేషితాయాం శివాజితే నాప తేర్వశ్యోభూత్వా పాదుషా

నికటం గన్తుమంగీచకారః॥ తతస్తస్మిన్ దేహశింప్రాప్తే ఔరంగజీబః
 తం తృణీకృత్య బంధీకతుక్ యత్యయత్॥ కింతు మహారాష్ట్రాధీశః కథం
 చిన్నగరాదవస్థిత్య స్వరాష్ట్ర మగమత్॥ తదారభ్య పాదుషస్య
 ప్రబలశత్రుభూత్వా రాష్ట్రాణ్యవస్కందయన్నాస॥ బీజపూర, గో
 ల్కొండనుల్లానా తస్మాద్భృతో తస్య చాతుర్భాగకరం ప్రాయచ్ఛతాం
 ౧౬౭౧ + ౩౧౦౧ = ౪౭౭౨ అట్లే శివాజీ శూరతనగరీ మవస్కందయి
 త్వా నాశయామాస॥ తతో ౪౭౭౩ అట్లే పాదుషస్య సేనామజయతో
 తతో బీజపురనుల్లాసః పాదుషస్య రాష్ట్రాణా మవస్కందనేన ప్రీతః
 శివాజినే కించిద్రాష్ట్రం సమదదత్॥ తత శ్శివాజీ స్వతంత్రస్వప మా
 త్మానం ప్రచురయిత్వా స్వనామ్నా నాన్యాసపి ముద్రాపయామాస॥
 ఏవం స్వరాజ్యం సుస్థిరం స్థాపయిత్వాస శివాజీ ౧౬౮౦ + ౩౧౦౧ =
 ౪౭౮౧ అట్లే స్వయాంతః॥ తతో ౪౭౮౨ (౧౬౮౧) అట్లే ఔరంగజీబః
 దక్షిణభారతం జేతుం ప్రతీష్ఠే॥ సమహతీభిస్సేనాభిస్సహ దేహళీ నగరాత్
 ప్రస్థాప్య సుతా మహారాష్ట్రం జేతుం ప్రేషయిత్వా స్వయం బీజపూ
 రాదిరాష్ట్రాణి జేతుమగమత్॥ పాదుషాసుతః మహారాష్ట్రాన్ జేతుం
 ప్రేషితాః యదా సమాగతాః తదా శివాజినస్సుతో శంభాజీనామక
 స్వమహారాష్ట్రస్సాకిం పాదుషాసుతా సయోధయత్॥ ప్రథమతః
 మహారాష్ట్రాః పరాజితాః న్యవతన్త కింతు యదా పాదుషాసుతాః
 న్యవతన్త తదాస మహారాష్ట్రాధీశో ఖానదేశ రాష్ట్రం అవస్కంద
 యక్ పాదుషస్యనగరం బహిణపురీ మదహత్॥ ఏతస్మిన్నంతరే
 ఔరంగజీబః ౧౬౮౬ + ౩౧౦౧ = ౪౭౮౭ అట్లే బీజపురీమజయత్॥ త
 తో ౧౬౮౭ + ౩౧౦౧ = ౪౭౮౮ అట్లే గోల్కొండనగరీం కంధన్న నై
 జిత్వా తత్ర సుల్తానం తానేషానామకం సిగృహ్యసంమాన్య బీజపురీ
 సుల్తానేనసాకిం అహమదనగరదుగ్ధే అధ్యవాసయత్॥ ౧౬౮౯ +
 ౩౧౦౧ = ౪౭౯౦ అట్లే శంభాజీం వంచనమార్గేణ గృహీత్వా అమా
 రయత్॥ తదాపి మహారాష్ట్రాః వారంవారం పర్వతేభ్యః వినిష్క్రమ్య
 పాదుషాసేనా మనాశయక్॥ తదా పాదుషాసేనాభి రభిదృతాః
 పర్వతానేవభేజే॥ ఏవం పాదుషా తైర్యధ్యక్ బహువమాణి త
 త్రైవానయత్ తత్రైవ తస్య కేశాః ధవళితాః॥ ఏవం చిరంతనసమ
 రైః క్లేశితాః అదత్తాశనాః పాదుషాసేనాః సమరే నిరుత్సాహా అభూ
 వత్॥ పాదుషాసేనాః పూర్వం రాజధాన్యాం సుఖేనవధితాః విగత

బాబరాక్షసకాలీయ స్వపితృపితామహః సీజసః మహారాష్ట్రోచ్ఛీరంతన
సమదైః క్షత్రితాస్సైవోద్ధు మశక్తాభవతస్మాత్ ఔరంగజీబః మహారా
ష్ట్రోక్ జేతుమశక్తః అహమదనగరం ప్రవీణ్యవతీతః తద్దేవ ఆగ్రా
నగరేజాతాః, మూల్తానీ (మూలస్థానం) శీఖాః, రాజపుత్రాశ్చ తస్యా
ధికారంవినా కృత్య స్వతంత్రా అభూవః । ఔరంగజీబశ్చ అహమద
నగర్యామేవ ౧౭౦౭ + ౩౦౦౦ = ౪౭౦౭ అబ్దేమమారః॥ సశాసతితస్య
విషయం మహద్వైశాల్యమాప్తం॥ తస్య ఆదాయం ౪౩౦౦౦౦౦ శ్రీం
శల్ల ట్టాధికంచత్వారికోటి స్వర్ణాణ్యభూవః॥

పాలలమః.

తత స్తస్య సుతో జ్యేష్ఠః ముజుమనామకః బహదూరపా ఇతి
పాలమనామ్నాచ సింహాసన మూరురోహః ।

సః మహారాష్ట్రాణాం రాష్ట్రాం త్యక్త్వా ఉత్తరంగత్వా రాజపుత్రే
సఖ్యం కృత్వా శీఖాన్యోద్ధుః తేషాం రాష్ట్రాం పంచాలయగతుత్॥ త
త్పూర్వమేవ తేశీఖాః శతద్వందీర్హ్వ లాహూరం దేహలీంనగ
రంచ గత్వా మహమ్మదీయాః జిస్తున్తో తేషా మాయతనాన్యద
హః ॥ పాలమశ్చ తాన్యోధుత్వా న్యవర్తయామాస । తతో
౧౭౧౨ ÷ ౩౦౦౦ = ౪౭౧౩ అబ్దే స బహదూరపాదిష్టా నరంగతః ॥

తత స్తస్య సుతో జహందరనామకః సింహాసనమూరురోహః॥ సః
అబ్దమేవ శాసిత్యా మారితః॥ తత స్తస్య భ్రాతు రజిముషమానామకస్య
సుతో షెరుక్సరనామకో సయ్యదబ్దుల్లా సయ్యదహుస్సేననామ్నా భ్రా
త్రోః ప్రయాగ విహారరాష్ట్రపాలకయో స్సహాయేన జహందరపాం
మారయిత్వా సింహాసనమూరురోహః॥ సః షడ్వత్సరాణి శశాస
యదాసః పానాపక్తో భవత్॥ తస్మాత్ పూర్వోక్తా భ్రాతరా సయ
దావేవ ప్రధానపాలకావభూతాం సచ ఫరుక్సరః ౧౭౨౫ + ౩౦
= ౪౭౨౫ అబ్దే మారితః॥ తతో జిహానమానామకస్య బహుదు
పాస్య కనిష్ఠసుతస్య పుత్రః మహమ్మదమానామకః సింహాసనే స్థాః
తస్మిన్ శాసతి ౧౭౨౨ + ౩౦౦౦ = ౪౭౨౨ అబ్దే అసఫజానాః
పూర్వోక్త సయ్యదాహత్వా కించిత్కాలమమాత్యో భూత్వా

వధం గత్వా హైదరాబాదనగరం రాజధానిం కృత్వా విపులరాష్ట్రం
 జత్వా నైజామునామ్నా శశాస | తతో ౧౭౨౮ + ౩౧౦౧ = ౪౮౨౯
 అబ్దే కోసలరాష్ట్రే పాదుషాధికారి || తద్రాష్ట్రే స్వతంత్రో సవాబో
 భవత్ | వింశతివత్సరానంతరం అలివక్షభాననామకః మంగరాష్ట్రం
 విహారాష్ట్రం చ వక్షేకృత్య స్వతంత్రరాజ్యం సంస్థాపయామాస ||
 ఏతస్మిన్నంతరే మహారాష్ట్రాచ్చ బాజీరావనామకేనాధిస్థితాః క్రమశః
 దక్షిణభారతం ఘూజరం మాళవం బందేలఖండంచ జత్వా వశే
 కృత్వాకరమగృహ్లాంత || ౧౭౩౮ + ౩౧౦౧ = ౪౮౩౯ అబ్దే తే దేహ
 లీం గత్వాచంబల సర్వదానద్యోః మధ్యరాష్ట్రం పాదుషేణ దత్తాః
 తతో ౧౭౩౮ + ౩౧౦౧ = ౪౮౩౯ అబ్దే పారసీకనాథో నాదరమా
 నామకః కాబూలం జత్వా సింధునదీం తీర్త్వా ఆర్యావర్తమనస్కం
 దయత్ || సః (౧౭౩౯) ౪౮౪౦ అబ్దే క్రమశః దేహలీ మాజగామ ||
 తదాసః దేహశ్యాం పాదుషాం మహమ్మదుషానామకం బద్వానగర
 మనస్కందయత్ బహూన్నాగరాన్నిజఘాస || పాదుషస్య సర్వంధనం
 జగృహే యస్యై తస్య రత్నఖచితం మయూరసింహాసనం ప్రధానం
 యస్య క్రయం షష్టిలక్షస్వణాణి || యతేన పారసీకం ప్రతిసితం ||
 ఏవం పారసీకన్యపే గతే దేహలీనాథో మహమ్మదుషాబంధనా ద్విము
 క్తః సింహాసనమూచయ్య శాసన్నాస || తతో ౧౭౪౮ + ౩౧౦౧ =
 ౪౮౪౯ అబ్దే ఆఫగనన్యపో అహమదషా దురానినామకః గాంధారా
 జత్వా ఆర్యావర్తమాన్కందయత్ | తతో ఆర్యన్యపాణాం సేనాతం
 సహిం దనగరే యోధయిత్వా విజయమవాప || కింతు ౧౭౫౨, ౪౮౫౩
 అబ్దే స ఆఫగనన్యపః పునరాగత్య పాంచాలం జత్వా తత్ర స్వాధికారి
 ణం నియోజయామాస ||

ఏతస్మిన్నంతరే ౧౭౪౮ + ౩౧౦౧ = ౪౮౪౯ అబ్దే దేహశ్యాం పా
 దుషాదిప్తాంతగతః || తతో అహమదషానామకః సింహాసనమూర్యో
 హ యస్యామాత్యో ఘూజిడీననామా భవత్ || సచ ఘూజిడీన ఆఫ
 గనేశసేనాం పాంచాలవిషయా ద్విద్రావయామాస || తస్మాత్స ఆఫ
 గనన్యపో అహమదషానామకః ౧౭౫౬ + ౩౧౦౧ = ౪౮౫౭ అబ్దే
 పునః ఆర్యావర్తమగమత్ || సః క్రమశః దేహలీంగత్వా తత్ర ధనం
 సర్వమనస్కందయత్ బహూన్నిజఘాస | తతో పాదుషాం ఘూజిడీ
 నః అహమదషానామకః అఖీణీపోధయిత్వా అంధంతం సింహాసనా

దవరోపయామాసః । ఏవం క్షారకర్మకృత్వా ఘోషాక్షేపః ద్వితీయా
 మగీరవానుకం దేహశ్వాం పాదుమాం కృత్వాశశాస ॥ సతత్ర పాలనే
 శక్తిః శత్రుభయా స్మహరాష్ట్రాణాం సహాయ మయాచత ॥ తస్మా
 మహారాషాధీశస్య పీష్వాస్య బ్రాతా రఘోబానామకః మహత్యాసు
 శిక్షితయా సేనయా సహదేహభీం గత్వా నశే కృత్వా శశాస ॥
 ౧౭౩౯ సవంబరు + ౩౧౦౧ = ౪౮౪౦ అబ్దే కార్తిక్యాం అలమగీర
 పాదుమాపి తస్యామాత్యై సహాశః తత స్తస్య సుహృ వంగరాష్ట్రే
 స్థితానా మాండ్లయానాం శరణంప్రాప్త ॥ ౧౭౪౦ + ౩౧౦౧ = ౪౮౪౦
 అబ్దే మహారాష్ట్రే నిజిత పాంచాలరాష్ట్రం పునర్జేతుం అశగ నే
 శో అహమదమా పునరాజగామః తస్మా మహారాష్ట్రాణాం తస్యచకురు
 తే సమరేజాతే మహారాష్ట్రాః పరాజితాః తత్ర అలమఖరస్యసు
 హృ ద్వితీయఃపాలమనామా సింహాసనమారుహోహ ॥ సః వంగసు
 ల్లానేన ఘోజా అజ్ఞాలనామకేన సహితః తద్రాష్ట్రే ఆండ్లయానాం యా
 మీరవన్మందయత్ ॥ కింతు పరాజితోన్యవతఃతతి ॥ తతశ్చ పాలమః
 దేహభీం గంతుం భీతః లక్ష్మణపుర్యామేవ న్యవసత్ ॥

తతో ౧౭౪౦ + ౩౧౦౧ = ౪౮౪౧ అబ్దే సపాలమః ఘోజా
 ద్దాలేన మీరఖాసరునామకేనచ సంగతః పున ర్వంగరాష్ట్రమవన్మంద్య
 బక్సారనగరే ఆండ్లయైః పరాజితః తతో ౪౮౪౧ అబ్దే ఆండ్లయానాం
 ప్రధానాధికారి కైవభూపనామకః తేన పాదుషేణ సంధించకార యదా
 రభ్యసః దేహభీ పాదుషా ద్వితీయఃపాలమనామా ఆండ్లయై స్వభ
 రణాధికం ప్రత్యబ్ధం పంచవింశతిలక్షరౌప్యాణి దత్తః అలఖబాదాన
 గరే ప్రయాగం ఆండ్లయానాంవశే న్యవసత్ పూర్వోక్త కురుక్షేత్రే
 సమరానంతరం దశవత్సరేషు గతేషు మహదాజి సింధ్యయానామకః మ
 హారాష్ట్రేషు ప్రబలో భూత్వా రాజపుత్రనృపానస్య కరదాయకా
 కృత్వా దేహభీనగరమగమత్ తతస్యః పాలలమం ప్రతివపం వార్తా
 మప్రేషయత్ భవా ప్రయాగం విహాయ శీఘ్రమాగత్య దేహశ్వాం
 న్యసింహాసనమారుహ స్వతి

తతో పాలమ స్తేన వాక్యేన తుప్తః ఆండ్లయాధికారిణో శాసనం
 వినైవ దేహభీం గతో సింధియేన సింహాసనే సంస్థాపితః ఏవం సింధియా
 నాదుషాం వశే కృత్వా కానిద్వత్సరాణి దేహశ్వాం శశాస కింతు కించి

తాల్కలూని స్తరం సింధియా స్వరాష్ట్రపాలనార్థం స్వగాజధానిం గ్వాలి
యరనగరీ మగమత్ తఖో ఆఫగనాః రోహిలానామకా సుమాగతాః
దేహానీ మవస్కందయన్తో మాలలయస్య శ్రేతే సమపాధయన్ తఖో
సింధియా తద్వాతాకం శ్వత్వా సమాగతః పరాన్ పరాజిత్య పాదు
మాం దేహాశించవశేచక్తార తఖో విశద్వత్పరేషు గతేషు ౧౦౩ +
౧౦౩౧ = ౧౦౪౧౩ అబై ఆంగ్లేయాః సింధియాం జిత్వాతం వృద్ధం అంధంచ
పాదుమాం స్వరక్షణే గృహీత్వా తస్య విపులం భరణం దత్వా తస్యైవ
హస్తే అధ్యక్షానయన్ వీరం మహద్దీయానా మాధిపత్యం అర్యా
వర్తనమ్.

ఆంగ్లేయానాం పాలనం.

పాశ్చాత్య క్రైస్తవానాం యెర్రావ ర్తమాగతాః ౧౮౯౦
+ ౩౧౦౦ = ౪౧౯౦ అబై పోచుగ్గసవిషయస్య నృపస్య నాకేళః
వాస్కాడిగామానామకః అక్రికాఇత్యద్యఖ్యాతం శాకద్విపం ప్రదక్షిణీ
కుర్వన్ సాముద్రమార్గై శార్యావ ర్తమాజగామ సః భారతస్య పశ్చి
మానూషే అవతీర్య తత్ర నృపం కాలికణ్ణాధం జామరినామకం దృష్ట్వా
తస్మాత్ కించిత్ భూమిం లభ్యా తత్రగోవా ఇతి నగరం నిర్మాయ
వాణిజ్యం కుర్వన్నాస తత్ర పోచుగ్గీసాః ౧౬౦౦ + ౩౧౦౦ = ౪౭౦౦
అబ్బా వధి వాణిజ్య విపులమకుర్వన్ తత్ క్రమశః హాలండ్ ఆంగ్లేయ
ప్రాంస, జెన్మార్క్, జర్మనీ, స్విడన్ నామవిషయస్థావణితాశ్చన మాగ
తాః కింతు హాలండ్, ఆంగ్లేయ, ప్రాంసదేశీయా ఏవ సుస్థిరం వాణిజ్యం
ప్రావ ర్తయన్ తదితరవిషయజాః వాణిజ్యే సమ్యగాదాయ మలభ్యా
న్యవ ర్తస్త హాలండ్ విషయజాః డచ్చియ్యానామకాః పోచుగ్గీసా
నామన స్తరమనుపదమేవ సమాగతాః తెచ పోచుగ్గీసా గో
వాం వినా ఇతరస్థానైభ్యః నిష్కా స్య ౧౬౦౦ + ౩౧౦౦ = ౪౭౦౦ అబ్బ
మారభ్య ౧౭౦౦ + ౩౧౦౦ = ౪౮౦౦ అబ్బావధి పశ్చిమభారతే సింహ
ళే జవ సుమిత్రాదిదీపేశుచ సుగంధద్రవ్యైః వాణిజ్యమకుర్వన్
౧౬౦౨ + ౩౧౦౦ = ౪౭౦౩ అబై ఆంగ్లేయవణిజః శతసంఖ్యాకాః
స్వరాజ్యా ఏలిజబతరాజ్ఞనా మకాత్ లబ్ధశాసనాః యెర్రావ ర్తం ప్రా
ప్యప్రాచీభారత వణిక్సముమితి స్వనామకృత్వాతదా భారతే పాదుషం
అక్బరనామకం విచిత్రవస్తుప్రదానైః ప్రీణయిత్యాతస్మాత్ శాసనం

లభ్యా శూరతనగరే వణిగాపణాలయం విర్భూయ వాణిజ్యం కుర్వంతిః
 అనన్ తత్ర భారతీయవస్తూని సంచయన్తో వాక్తాః స్వఅంశ్లేయం ప్రె
 షయన్తో తద్విషయా దపివస్తూని స్వైస్యరేవసాక్తైః సుమాషీయ భార
 తే వ్యక్రయన్త ఏవంతే వాణిజ్యం వివధాయన్తా విపులధనాజ్ఞాన
 మకుర్వన్త స్వసంరక్షణాధాం మహాప్రమాదాని శతశ్శీంశ్చ తత్రగు
 ర్గై సమానోపయన్ తేషాం ధనాజ్ఞానేన ప్రలోభితాః అన్యేచ అంశ్లే
 యవణిజః సంఘశః భారతం ప్రాప్య వాణిజ్యమకుర్వన్త అన్తే ౧౭౦౦
 + ౩౦౦౦ = ౪౭౦౦ అబై ఏతే అంశ్లేయవణిక్సంఘాః సంభూయ ఏక
 మేవ మహాసంఘం భూత్వా అంశ్లేయవృతాత్ భారతవిషయే వాణిజ్యా
 ధికారం స్వవిషయే స్వేయమేవేతి శాసనం లభ్యా సంయుక్తప్రాచిభార
 తీయ వణిక్సంఘమిత్యాత్మనా సంఘస్యనామకృత్వా వాణిజ్యమకుర్వ
 న్త॥ ఏతే అంశ్లేయాః ౧౬౧౧ + ౩౦౦౦ = ౪౬౧౧ అబై భారతస్య ప్రా
 చీలనూపే మద్లిపట్టణమితి బందగళితిఖ్యాత బృందావననగరే వాణిజ్యా
 లయం నిర్మమిచ్ఛే తతో ౧౬౩౯ + ౩౦౦౦ = ౪౬౩౯ అబై చంద్ర
 గిరినృపాత్ చినవెంకట్రాయనామకాత్ ప్రాచీనముద్రా నూపేకించిత
 భూమిం లభ్యా తత్ర మితినామ్నా దుర్గం విర్భూయ తత్రాపి వాణిజ్య
 స్థాన మకుర్వన్త భారతీయ్యాశ్చ చినవెంకట్రాయనృపస్యనామ్నా చ
 న్నపురీతినామ్నా తత్రపురం నిర్మమిచ్ఛే ! మద్రాసెళితి నామఅదదుః॥
 ముంబైః నగరీచ పూర్వం పోర్చుగిసానామభవత్ । తతో అంశ్లేయన్య
 పోర్చుగీస్వీతీయ చార్ల సనామకః పోర్చుగిసనృపస్య దుహిత్రీం ౧౬౬౨ +
 ౩౦౦౦ = ౪౬౬౨ అబై ఉద్వాహ్య శ్వశురేణ దత్తముంబై నగరీ అభవత్
 సన్యపోచార్లీసః తాంనగరీం ప్రత్యబ్ధం దశస్వర్ణకరప్రదాన సంవిధానే
 నాంశ్లేయ వాణిజ్య సంఘాయా దదత్ తదా ఏతే అంశ్లే
 యవణిజః శూరతనగరీం విహాయ ముంబై నగరమేవ పశ్చిమానూపే
 స్వప్రధానస్థాన మకుర్వన్త॥ ఏకదా షాజహానపాదుషస్యదుహితా దీప
 శిఖస్య సమీపంగత్వా స్వవస్త్రదాహేన శరీరమపి దాహయామాస॥
 తదా పాదుషా శూరతనగరాత్ అంశ్లేయభిషం సమానయామాస॥
 సచ భిషక్ తస్యా శ్చికిత్సాంకృత్వా స్వస్థాంచకార । తదా కింవాం

చనీతి పాదుషేణపృష్టో భిషక్ ఆంశ్లేయసంఘానాం వంగరాష్ట్రే వా
 నీజ్యం కర్తుం శాసనంయయాచె॥ తతో పాదుషేణ శాసనేద తై ఆం
 శ్లేయాః ౧౭౨౦ + ౩౧౦౦ = ౪౮౨౦ అబ్దే హుగ్లీనద్యాం స్వవాణిజ్యా
 లయం నిమిత్తమిరే॥ యావత్ సాజహానః శశాసతావ తై తత్ర సుఖం
 స్థిత్వా వాణిజ్యమకుర్వన్త॥ కింతు యదా తత్సుతో ఔరంగజేబః పి
 త్రాసనమానురోహ తదాతై జేజియాఖ్యం మహమ్మదీయేత రై దేహ
 యం కరంచాతుం తేన శాసితాః తస్మాద్దేశా దపక్రమ్య జగ్ముః॥ తదా
 పాదుషా ఔరంగజేబః స్వప్రజానాం వాణిజ్యనాశం దృష్ట్వా తాన్ పున
 రాహ్వయిత్యాతాన్ జేజికరదానాత్ క్షమాపయామాస । తదా
 తై ఆంశ్లేయాః త్రీని గ్రామాని గంగాముఖాత్ నాతిదూరే అక్రీణయ
 న్త॥ తేషాం ప్రధానో కాలిపురీతిపిఖ్యాతా పూర్వం పరిహారకన్యపేణ
 కలివర్కశాసిమిత్తా॥ తత్రతై ఆంశ్లేయాః ౧౭౬౦ + ౩౧౦౦ = ౪౮౬౦
 అబ్దే పిలియమనామదుర్గం నిర్మమిరే॥ తదేవ క్రమశః కలికాతానగరీ అ
 భవత్॥ తన్నగరాధికం వంగరాష్ట్రపాలకస్య నవాబస్య కరం ప్రయ
 చ్చన్తో ఔరంగజేబస్య మరణానంతరం చత్వారింశదబ్దాని సుఖేన వాణి
 జ్య మకుర్వన్త । అపిచ చన్నపుర్యాః దక్షిణేతైః దేవిడఱితిదుగ్గం ని
 మిత్తం॥ వంగరాష్ట్రేచ పాట్నా, కాశీసుబజార, దక్కనామనగరే
 వ్యపి వాణిజ్యాలయాఃకృతాః॥

ప్రెంచియాశ్చ ఆంశ్లేయానాం సమకాలేనై న ప్రాసవిషయా
 ల్పమాగతాః శ్రీభారతం ప్రవిశ్య వాణిజ్య మకుర్వన్త॥ ౧౭౬౭ +
 ౩౧౦౦ = ౪౮౬౭ అబ్దేతైః శూరతనగరే వాణిజ్యాలయం నిమిత్తం
 ౧౭౭౪ + ౩౧౦౦ = ౪౮౭౪ అబ్దే వేలీజపురసుల్తానాత్ ప్రాచీ అనూపే
 కించిత్ భూమిం క్రీత్వా తత్ర పాండుచరినామ్నానగరం నిమిత్తయతాం
 స్వముఖ్యనగరీ మకుర్వన్త॥ ఏవం ప్రెంచియాశ్చ వాణిజ్యం కుర్వంతః
 అనుః తేషాం వాణిక్సంఘస్య ప్రథమాధికారి మాటికననామకో భవత్ ।
 అనంతరంచ డ్యూమాసనామకో భవత్ । తదనంతరం ౧౭౮౨ +
 ౩౧౦౦ = ౪౮౮౩ అబ్దే డ్యూమ్నామకో భవత్ । సః ౧౭౯౧ + ౩౧౦౦
 = ౪౮౯౧ అబ్దావధిశ శాస॥ సః తత్రాంతస్పష్టమైస్నే హేన వత్కమా
 నః వాణిజ్యవృద్ధి చంద్రనాగూర పాండుచరిప్రభృతి స్వనగరాణాంచ
 వృద్ధించకార॥

తస్య గమనా దచిరాదేవ ౧౭౪౪ + ౩౧౦౦ = ౪౮౪౪ అబై తస్య
 సృవస్య ఆంక్షేయస్యవస్య చసమరః ప్రారబ్ధః తస్మాత్ భారతేపి ఆంక్షే
 యాః ప్రాచీ యాశ్చద్వై రధేష్టితాః॥ తస్మాత్ ఆంక్షేయాః పాండు
 చెరీం జేతుమిచ్ఛన్తస్మాంకురుధుః కీంతు ప్రేంచీయానా మధికారి మా
 స్తేనామకస్తావిజత్య నివర్తయామాస॥ తతో మాస్త్వే ౧౭౪౩ +
 ౩౧౦౦ = ౪౮౪౩ అబై చన్నపురిః తత్రమగళం చకుంధన్ జిత్వావశే
 చకార తత ఆంక్షేయాః తద్రాష్ట్రాధిపస్య కణాకట సవాబస్య
 సవిధేస్యభ్రంశం వ్యజ్ఞ్కృత కర్ణాట సవాబశ్చ తన్నగరిత్ ఆంక్షేయానాం
 ప్రదేయేతి ప్రేంచీయాన్ శశాస॥ తథా నకృతే ప్రాచీయా నిష్కాస
 యితం సేనామప్రేషయత్ తదా ప్రాచీ యాశ్చ అడయూరనామ
 కుల్యాంబీర్వా సేంటతోమ నామస్థలె చన్నపుర్యాః దక్షిణస్థై సవాబస్య
 సేనాం యోధయిత్వా అజయన్॥ తత ఆంక్షేయాః దేవిడనామదుర్గం
 గత్వా స్వోషయత్ సేనాం సమానయన్ తస్య సేనాపతిః మహాన్
 శూరః లారెంసనామకో భవత్॥

తతః ప్రాచీయాః దేవిడదుగళముపి వ్యకుంధన్ తదా లారెన్సుః
 తాన్ పరాజిత్య స్వవర్తయత్ తస్మిన్ సమరే కైవనామకో యువా
 ఆంక్షేయ లెఖకఃయుద్యన్ స్వశౌర్యం ప్రదర్శకయా మాస॥ తతస్యః
 పృతనశ్వరః కృతః॥ తతో ౧౭౪౪ + ౩౧౦౦ = ౪౮౪౪ అబై ఆంక్షే
 య సృవస్య ప్రాంససృవస్యచ సఖ్య సంవిధానంకృతం॥ తస్మాత్
 చన్నపురిచ ఆంక్షేయానాం ప్రదత్తా॥ ౧౭౪౪ + ౩౧౦౦ = ౪౮౪౪
 అబై దక్షిణభారతస్య అధీశః నైజామ ముల్కుల్క నామకో దిష్టాంతరం
 గతః సః స్వపుత్రై నాజరజంగఫగనామకే సత్యపిపాత్రం ముజఫరజంగ
 నామకం స్వాసనే అభ్యషేచయత్ తదా ఆర్కాటరాష్ట్రస్య సవాబో
 అన్వరుష్ఠిన నామకో భవత్ తస్యపూర్వీ కస్యదోస్తావ నామకస్య జా
 మాతాచంద్ర సాహిబనామకో భవత్ సచంద్రసాహిబః ఆర్కా
 టరాష్ట్రమైచ్ఛత్ తస్మాత్ ముజఫరజంగః ప్రాచీయైః సంభూయ
 చంద్రసాహిబం ఆర్కాటె అభిషేచయితుమిచ్ఛన్ తంచంద్రం మాహా
 రాష్ట్రబళందీ కృతం తేభ్యోధనం దత్వాతంమోచయన్ తతో ముజఫరం
 హైదరబాదా నగరే సర్వస్య దక్షిణభారతస్య సవాబంపిశుః పదేఅభి
 షేచయితం ప్రాచీయాః ఆంగీకరన్॥ తతః ప్రాచీయ్యాః బుస్సే

నామసేనాపతి నాధిష్ఠితాః ముజఫరేణ చంద్రసాహితే నచసహితాః
గత్యా అంబూరు నగరే ౧౭౪౯ + ౩౧౦౦ = ౪౮౪౯ అబై ఆర్కాట
నవాబం సమయ్యధ్యక్షః॥ తస్మిన్ సమరే స ఆర్కాట నవాబః అస్వరు
ద్వీపః నిహతః తతస్తస్యమతో మహమ్మదాలీ సామకః తిరుచినాపల్లిం
ప్రతిపలాయనంచక్రే॥

మహమ్మదాలీ ఆంగ్లేయానాం శరణం భేజే తదైవనా జరజం
గః మహత్యా సేనయా సహస్వప్రిత్యంలిప్తుః యోధుం ప్రతస్థే॥
ఆంగ్లేయాశ్చ లారెన్సనామకే నాధిష్ఠితాం కియచ్చముంతస్య సహ
యాధక మప్రేషయత్॥

తతో నాజరజంగః పాండిచెరి నగర్యాః యోజనదూరే ప్రెం
చీయ్యాన్ యోధయిత్వా తాన్ జిత్వాముజఫరజంగం బందీచ కారః ।
కింతు తద్దాత్రో ప్రెంచీయాః తం నాజరమజయన్ యదాసః ఆర్కాట
నగరమగమత్ ॥ ఆంగ్లేయాశ్చ డెవిడదుర్గమగమత్ । నాజరజంగశ్చ
అబ్రాహ్మరెస్వ మహమ్మదీయైస్య నివేశే మూరితః ॥ తస్మాత్ ముజఫర
జంగః పునః దక్షిణభారతా ధీశో భవత్ । తతస్యః ప్రెంచీయ్యానాం
ఉపకారం స్మరన్ బహుధనం దత్వా తేషాం సేనాం కియతీమ్ స్వనగ
రే స్యవేశయత్ । తస్సేనాయాం నాయకో బుస్సినామకోభవత్ -
చంద్రసాహిబశ్చ ఆర్కాట అధిపా భవత్ ॥ తతో ముజఫరజంగః
ఔరంగజాదానగరీం గచ్ఛన్ ముగైస్వైరేవానుచ రై మూరితః ॥
తతో బుస్సి తస్యమతో సలాబతజంగనామకం పిత్రాసనై అభ్యషేచ
యత్ చంద్రసాహిబశ్చ ఆర్కాటనగరే సింహాసనమారుహ్య సామం
తైః ప్రణతః మహమ్మదాలింజేతుం తిరుచినాపల్లిమగమత్ తతో
డెవిడదుర్గే ఆంగ్లేయానామధికారీ సాండర్సనామకః ఫ్రెంచీయ్యసేనా
సహితం చంద్రసాహిబం యోధుం సేనామ ప్రేషయత్ । చంద్రసాహి
బస్తు ఫ్రెంచీయ్య సేనాభిః వల్కొండనామగ్రామం తిరుచినాపల్లినగ
ర్యాః చతుర్థాంజనదూరస్థం సమాగతే మహమ్మదాలీచ ఆంగ్లేయై
స్సహ తస్య మార్గంరురోధ ॥ తద్ద్రామాధికారి ఫ్రెంచీయానాం ప్రవే
శమదదత్ । తతః ఫ్రెంచీయ్యాః ఆంగ్లేయా నజయన్ యదాంగ్లేయాః
శ్రీరంగనగరమగమన్ ఫ్రెంచీయాశ్చ తిరుచినాపల్లిమగమత్ । తతః
స్వసేనాయాః పరాజయంశ్చిత్వా డెవిడనగరస్థ ఆంగ్లేయాధికారిణి స్థాం

ధర్మనామకై విషణ్ణై కైవనామక సాసామధికారిశాత్రవాణాంజయోపా
 యవ్యూహ విశేషం తస్య న్యవేదయత్ । తతస్సాధికారితం కైవ
 నామకం షోడిశవయస్థితం ద్విశతాంశ్లయై తావద్భిభౌరతైః త్రిభిశ్చ
 తఘ్నిభిశ్చ సంప్రేషయామాస । కైవశ్చ తిరుచినాపల్యాం కుద్ధం మహా
 మ్నదాలిం మోచయితు కానుః ఆర్కాటస్య సమీపరాష్ట్రం చంద్ర
 సాహిబస్య అవాస్కందయత్ ॥ తత ఆర్కాటసగరంచ అజయత్ ।
 తతస్తస్య సవాబః చంద్రసాహిబః తిరుచినాపల్లిసగర్యాః సురోధనం
 త్యక్త్వాస్వరాజధానీపరాక్రాంతాదురోధతన్మగర్యాంచత్వారింశద్వా
 సరాదుద్ధాయామపిక్లైవః స్వాల్పపైక్లైస్సాకంసద్ధైర్యంపరానయోధ
 యత్ । తతస్తస్యసహాయార్థమన సేనాయాంఅంశ్లయైస్సంప్రేషితాయాం
 కైవః పరానజయత్ తతః కైవః తిరుచినాపల్లింజేతు మగమత్ తత
 శ్రీరంగనగరే ౧౭౫౨ + ౩౦౦౦ = ౪౦౫౩ అద్దే సమరేజాతే కైవః
 ఫ్రెంచియా చంద్రసాహిబంచఅజయత్ । తతో౧౭౫౩ + ౩౦౦౦ =
 ౪౦౫౩ అద్దే ఫ్రెంచియాః తిరుచినాపల్లింజేతు మాగతాః అంశ్లయా
 ధికారిణా లారెంసేనామకేనపరాజితాః ॥ తత అంశ్లయప్రాస్సయోస్సమ
 రః అస్తమితః ॥ తయోస్సపయోస్సంధిశ్చకృతా తతో౧౭౫౩ + ౩౦౦౦
 = ౪౦౫౩ అద్దే ప్రాంసన్మపేణ శాసితో డూప్లే అంశ్లయాన్యోద్ధం
 విరరామ । తస్మిన్నైవాద్దే స్వస్థపస్య శాసనాత్ ప్రాంసవిషయం
 జగామ । తతః కైవః మహమ్మదాలిం ఆర్కాటరాష్ట్రస్య సవాబం
 అభ్యషేచయత్ । తతః చంద్రసాహిబః తంజావూరుం ప్రతి అపస
 ర్ తత్ర మహారాష్ట్రన్మపేణ నివతః । తతోచిరాడేవ కైవః స్వవి
 షయంగతః స్వస్థపేణ సమ్మానితః పృతనేశ్వర త్వం లంభితః ॥ అంశ్లే
 య వణిక్సంఘశ్చ తస్య రత్నఖచితం కృపాణమదదత్ । తతస్స కైవ
 ధనవా భూత్వా ఆర్కాటశూర ఇతిఖ్యాతః ॥ తదారభ్యభారతే అం
 శ్లేయ ఫ్రెంచిసంఘానాం కలహః శమితః ॥ మహమ్మదాలీచ అంశ్లే
 యాధికారిణా లారెంసనామకేన పాలితః స్వపితుః ఆర్కాటరాష్ట్రం
 నుసుఖం శశాస ॥ ఫ్రెంచియానాం సేనాపతిః హైదరాబాదేనివసత్

తత్రైవేన దక్షిణభారతాధీశేన నైజామేన సలబతజంగనామకేన ఉత్తర
సర్కార ఇతిఖ్యాతః కృష్ణామారభ్య మహానద్యవధిరాష్ట్రం లంభితః
తత్రైవేన రాజధాని మచిలిపట్టణమథవత్ యత్రమహాబలం దుర్గాం
నిమిత్తం ।

కైవః.

॥

వంగరాష్ట్రలాభః.

వంగరాష్ట్రం పూర్వం ముకుళపాదుషాణాం వశ్యం భూత్వా తే
షామధికారిభిఃపాలితం॥ యాధామహమ్మదషాశాసత్ తదాపారసీకనృపే
ణ నాదరషా నామకేన ఆర్యావర్తై అవస్కందితై తదనంతరం అలివ
ర్ధిఖాననామకః వంగరాష్ట్రం వశే కృత్వా శశాస॥ సః ఆంగ్లేయేషు ప్రీ
తియుతః తాన్ సుఖేన వాణిజ్యం కర్తుం శశాస॥ తస్య శాసనే నైవ
తైః పాట్నా డక్కానగయోః వాణిజ్యాలయా నిర్మితౌ । అలివర్ధిఖా
నః మూషణాబాదా నగరీం కలికాతా నగర్యాః దశయోజనదూరే స్థి
తాం రాజధానిం కృత్వాశశాస । ౧౭౫౬ + ౩౧౦౦ = ౨౦౫౭ అద్దే
సః దిష్టాంతంగతః । తత్రైవేన పాత్రః సురాజన్తాలా నామకః సింహ
సనమూరురోహ । సః వింశతి వాషీకః విషయ లోలుపశ్చ । సః ఆం
గ్లేయాన్ ద్విషక్ తేషాం పురంకలికా తామనస్కంద్య తేషాం ధనై
స్వంకోశం పూరయితు మైచ్ఛత్॥ తదధః తైః కలహస్య కారణం
మృగయన్ నాస్త । తతోచిరాదేవ ఆంగ్లేయాధికారీ స్వనృపస్య ప్రాం
సనృపస్య చ సమరోచిరం భావీతి శృత్వా కలికాతా నగరం శ్రేం
చియైః సంరుద్యతేతి విచార్యతత్ర దుర్గాస్య విలియ నామకస్య వ
ప్రదీక్ష సమ్యక్సద్భాన్య కరోత్ । నవాబశ్చ తద్వప్రణాం పాతనా
య సమాదిశత్ । తతోచిరాదేవ ఆంగ్లేయ నృపస్య ప్రాంసనృప
స్యచ పునస్సమరే సమారభ్య ఆంగ్లేయాధికారీ శ్రేంచీయైః సంరోధనభ
యాత్ దుర్గాం సుదృఢం కృతమితి ప్రత్యుత్తరం ప్రేషయామాస॥
నవాబశ్చ తద్వాతాం శృత్వాసం కుపితః పంచా శత్రుగాన్ర సేనాభి
స్సమాగతో కలికాతాం రురోధ॥ తద్దుర్గే సప్తత్యధికశతమాం
గ్లేయాన స్సమరకులాసన్ ॥ కైవశ్చ ఇంగ్లాండు విషయేస్థితః । తథాపి

తైః చత్వారిదినాని సమరః కృతః॥ తతః కేచన లేఖ కాదయోనౌ కాభిః
 నదీమార్గాణాం అపయాతాః । అవశేషితాః దుగళం నవాబస్య వశమ
 కుర్వంతః॥ నవాబశ్చ దుగళం వశేకృత్వా తత్రస్థా నాంక్లయార్థం షట్
 చత్వారింశ ద్ధికశతం బుదీకుర్వత్ ఏకసునువ్యస్య వాసాచిత కా
 రాగృహేవ్యక్షిపత్॥ తస్మాత్ ప్రభాతే బహవః ఊహ్లాణామృ
 తాః ద్వావింశతిశేవ సజ్జనాః ౧౭౫౬ + ౩౧౦౧ = ౪౮౫౭ అబై
 ఆంక్లయస్పృహస్య ప్రాసస్పృహస్యచ సమరః ప్రారబ్ధః॥ తస్మాత్ ఆం
 క్లయవణిక్స సంఘశ్చ భారతేస్వస్థాన రక్షణార్థం పృథనేశ్వరం కైవం
 అప్రేషయత్ । సకైవః యదా చన్న పురీమగమత్ తద్దైవ కలికాతాన
 గ శే ఆత్మీయానాం ఘోరవధం శుశ్రావః॥ తతః సత్రస్థాంక్లయా స్సర్వే
 భృశంకోపే నాక్రాంతాః కలికాతాం పునజ్జిత్వా వైరనిర్యాతనం క
 ర్తుం నిశ్చయంచక్రుః । తస్మాత్ కైవః భామమార్గాణాం ప్రతస్థేవాల్ప
 వ నామసౌకేశ్వరః సాముద్రమార్గాణాగమత్ । సనాల్పనః త్రిభిమార్
 పైః గత్వాకలికాతా నగర్యాః విలియమదుగళం సుఖేన అజయ
 త్॥ తతోహుస్త్రింగత్వాత ద్దుర్గమవ్యజయత్ । తతో నంగరాష్ట్రాధిపః
 సురాజద్దాలా నామకః భీతః ఆంక్లయబుదీ ర్విముచ్య సంధిమైచ్ఛత్॥
 పూర్వసమరే ఆంక్లయైర్నాప్తం ధనం సర్వం దదామీతిచ అవదదత్॥
 కింతుతద్దైవ సః చంద్రనాగూరు నగరస్థాన్ ఫ్రెంచ్మ్యాన్ ప్రతిసాహ
 య్యార్థం వాతామప్రేషయత్ । తస్మాత్ కైవః నవాబస్యవంచ
 నాం విదిత్వా చంద్రనాగూరుంగత్వా తన్నగరీమజయత్ । సురా
 లద్దాలాచ ఏకవత్సరమేవ శశాసయదాసః సర్వేషాం స్వసేనా పతీ
 నాం ద్వేషమజనయత్ । తస్మాత్తైతం భంశయిత్వాతస్య సేనా
 పతిం మీర్జాఫరనామకం సింహాసనే సంస్థాపయితుం యత్నపరాఅభ
 వన్ । తస్మాత్తేకైవస్య సాహాయ్యమిచ్ఛంతః వాతామప్రేషయన్ ।
 అపిచ సమరెస్వామిసం విహాయ ఆంక్లయానాం షటుంగమిష్యామీతిచ
 మీర్జాఫరః వాతామప్రేషయత్॥ తస్మాత్ కైవః నవాబస్య రాజ
 ధానిం మూర్ఖజాబాదాం ప్రతిప్రత్యసే॥ కింతు సనవాబ సురాజ
 ద్దాలామధ్యే స్లాసిమామగ్రామే పంచాశ త్సహస్రపత్తిభిః అష్టాదశ
 సహస్రపాదిభిః॥ పంచాశ చ్ఛత్రాక్షుభిః కలిపయైః ఫ్రెంచ్మీయోద్ధైః

అవతస్థై కైవస్య సేనాయాంచ శతాధికసహస్రం ఆంక్లేయాః ద్వైసహస్రే
భారతాః । దశశతఘ్నశ్చ । తతో ౧౭౫౭ + ౩౦౦౦ = ౪౭౫౭ అబైత
యోస్సమరోభవత్ । మీర్జాఫరశ్చ ఆంక్లేయానాం పక్షంనాగమత్ ।
కింతు తటస్థోభవత్ । తథాపి కైవః శతఘ్నీభి విఘ్నముక్తగుఢైః అనా
యాహ్న శత్రుసేనా మనాశయత్ ॥ తతోయామా వశిష్టేదినే ఒహు
శశ్మాత్రవేషు నష్టేషుతానభిద్రవః విజయశ్రయా భూషితః ॥ నవా
బశ్చహతశ్చేష్టైః పలాయనం - చక్రైః ॥

కైవశ్చ మూషణదాబాదాం గత్వా మీర్జాఫరం నవాబంచకా
ర ॥ తదాతీన్నాగరాః ఆంక్లేయాః తన్నగర మవస్కంద్య ప్రజానాశం
కుర్వంతి ఛీతాః ॥ కింతుయదా కైవః సగరీమప్రవిశ్య బహిస్థితః తదా
తై సంతుష్టాః తంతుష్టువుః ॥ సుగంజద్దాలాచ పలాయమానః కేవచిత్
పూర్వాపకారినాగృహీతః మీరాన నామకస్య మీర్జాఫరస్య సుతస్య
సమీపమానీతః తేన నిహతో భవత్ । మీర్జాఫరకైవస్య బహుధనం
దత్వా ఆంక్లేయవణిక్సంఘస్య కలికాతాప్రాంతే చతుర్వింశతి రాష్ట్రా
ఞ్చిత్ఖ్యాతం రాష్ట్రమిదదత్ యదాంక్లేయానాం వంగరాష్ట్రే ప్రాధమి
కీ అంకురోత్పత్తిమభవత్ । అబద్వయానంతరం తద్రాష్ట్రస్య ఆత్మకరం
కైవస్య అదదత్ । తదారభ్యత ద్రాష్ట్రం కైవస్య రాష్ట్రమిత్ఖ్యాతం ॥
ఆంక్లేయ సంఘశ్చ తద్రాష్ట్రే నృపస్యకరం కైవస్య యావజ్జీవం ప్ర
యచ్ఛన్నాస్త్ర । యూరపఞ్చిత్ఖ్యాత ప్రాచీన ప్లక్షద్విపే కియన్తానరేశ్వ
రాః ౧౭౫౭ + ౩౦౦౦ = ౪౭౫౭ అబ్దమారభ్య ౧౭౬౩ + ౩౦౦౦ =
౪౭౬౩ అబ్దాంతావధి సప్తవత్సరాణి మిధస్సమరీం కుర్వన్నాసత్ । తే
షా మాంక్లేయనృపః ప్రాంసనృపేణ యుయోధ ॥ తస్మాత్ కైవశ్చ పం
గరాష్ట్రే ఫ్రెంచిమానాం సగరీంచంద్ర నాగూరుం జిత్వా ఆర్యా
వర్తాత్ ఫ్రెంచియాన్నిష్కా సయామాస ॥ దక్షిణభారతేచ చన్నపు
ర్యాం ఆంక్లేయాః అల్పసేనాయుతాః ॥ తద్దైవఫ్రెంచియ్యః పాండుచేరి
సగరే । తస్మాత్తై అబద్వయావధి తూష్టిమెవాభవత్ ॥ కింతు ౧౭౫౭ +
౩౦౦౦ = ౪౭౫౭ అబ్దే ఫ్రెంచియ్యానాం సేనాపతిః లాలినామకః మహా
తిభిః సే నాభిః స్వవిషయాత్ దక్షిణభారతం గత్వా ఆంక్లేయానాం భా

రతాన్ని పూసనే స్వస్థపేజిశాసితః అంగ్లేయానాం మగళంజెవిదనా
 మకం జిత్వానాశయామాసః । తతస్సలాలి హైదరాబాదానగరాత్
 బుస్సీనామకం ప్రాచీనేనాపతిం సమాసియ్యతేన సహచన్నప్రేం గ
 త్వామరొధః । కింతు తత్రస్థలారెంస నామకాంగ్ల సేనేశ్వరః షణ్మా
 సా వధియుధ్యక్ తాం నగరీం శత్రువశేన చకార ॥ తతో ఇంగ్లాండు
 విషయాత్ కూటనామక పృతనేశ్వరో నాకసేనా సహితస్సంప్రె
 పితో లాలింజిత్వా విదావయామాసః । తతస్సకూటనామా శత్రుమ
 భీద్రవక్ ౧౭౬౦ + ౩౦౦౦ = ౪౭౬౦ అబై చన్న నగర్యాః । పాండు
 చెర్యాశ్చ మధ్యే వాందినాషనామన గర్యాం పునః అజయత్ ॥ తత
 స్సకూటః పాడుచేరింగత్వా ౧౭౬౧, ౪౭౬౨ అబైతామజయత్ ॥ ఏత
 స్సిన్నప్తరే కైవశ్చ వంగరాష్ట్రాధిపః ఘోషునామకం ఉత్తరరాష్ట్రమితి
 భ్యాతం కృష్ణామహానదీ మధ్యరాష్ట్రం జతుమప్రేషయత్ ॥ తత్రప్రాచీ
 నేనా బహువస్సన్ని వేశితాః తేషాం సాహాయాధికం నైజామశ్చవ్యగ్రః॥
 అంగ్లీపృతనేశ్వరో ఘోషునామకః శౌర్యదైర్యాది సమద కౌసలేషు
 సమర పండితేన కైవేన శిక్షితః॥ తస్మాత్సః అనివిణ్ణః గత్వా ప్రాచీ
 య్యా బహువారంజిత్వా అనై తద్రాష్ట్రే తేషాం ముఖ్యస్థానం
 మచిలీపట్టణం జిత్వా వశేచకార॥ తదాతేన స్వసేనా సంఖ్యా
 ధికాః ప్రాచీయ్యాః బందీకృతాః ఏనం ౧౭౬౧ + ౩౦౦౦ = ౪౭౬౦
 అబై ఉత్తరరాష్ట్ర మితిభ్యాతం కృష్ణామహానద్యోరంతరం రాష్ట్రం
 అంగ్లేయానాం వంశంగతం యత్రైషాం దక్షిణభారతేరాజ్యాం కురమభ
 వత్ ౧౭౬౩ + ౩౦౦౦ = ౪౭౬౪ అబై సప్తవాహికః సమరో
 మితః అంగ్లేయ ప్రాంస నృపౌ సంధించకృః తస్మాత్ పాండుచేరినగరీ
 చంద్ర నాగూరునగరీచ ప్రాచీయానాం పునః ప్రదత్తే ॥ ఏవం ప్రాచీ
 యానా మాంగ్లేయనాంచ సమరఃశమితః॥ మీర్జాపరశ్చ కైవేన వంగ
 రాష్ట్రే స్థాపితఃసమ్యక్ శశాస॥ సః దేహళ్యాం పాడుషస్య శాసనంవిన్దై
 వ వంగ రాష్ట్రే సంస్థాపితః॥ దేహలీపాడుషాచ ఆర్యావర్తేనామతః సర్వా
 ధీశోభవత్ మీర్జాఫరణ పాడుషస్య ఉపహారాః ప్రేషితాః యథా
 ఇతరనవాబైః కృతం॥ తస్మాత్ పాడుషస్య సుతో మాలలమ ఇతిభ్యా
 త పహజాడా (మువరాజి) కోసలేశ్వరేణ షూజా ఉద్దాలానామకేన
 సహితః వంగరాష్ట్ర మవాస్కుందయత్ తతో మీర్జాఫరఃతస్య ధనం

దత్వా నివర్తయితు మైచ్చత్ కింతు కైవః తంవారయిత్వా తస్య
 సాహాయాధా మగమత్ అయోధ్యా నవాబశ్చ కైవస్యా గమనం
 శృత్వా భీతః స్వసేనయా సహ అయోధ్యా మగమత్ తతః పాదుషా
 సుతో పాలలమః ఏవం వయస్యేన పరిత్యక్తః భీతః తమేవ కైవం
 శరణ మగమత్॥ కైవశ్చ తస్య కియద్ధనం దత్వా దేహాశీమప్రేషయత్
 మీర్జాఫరశ్చ విషయలోలుః పాలనే అశక్తోభవత్॥ తస్మాత్సః
 ధనహీనో భూత్వా స్వరాష్ట్రస్థానాం వణిజానాం ధనం ఆదాతుమై
 చ్చత్ యదా కైవః తం న్యషేధ తదాసకుసితః ఆంగ్లేయానాం నిష్కా
 సనే డచ్చియానాం చిన్నురానగరస్థానాం సాహాయ్యమిచ్చన్వాతానా
 మప్రేషయత్ డచ్చియ్యాః స్వస్థపస్య ఆంగ్లేయ స్థపస్యచ వర్తమా
 నంసఖ్య మప్యనాదృత్య ఆంగ్లేయేష్వ సూయూతైర్వృద్ధమిచ్చన్
 జవద్వీపస్థా స్వచమూరా నయామానుః॥ తాశ్చ నాకాభిః స్సమా
 నీతాః హుగ్లీనదీమాగేణా గచ్ఛన్మాగే ఆంగ్లేయా కియన్యో
 బందీకుర్వంత్య తెషాం వాణిజ్యాలయానదహా తతః కైవః పృతనే
 శ్వరం ఘోర్తనామకం కృష్ణాతీర రాష్ట్రాత్సమాగతం చిన్నురా నగరీం
 జెతుం ప్రేషయిత్వా అన్యాన్ డచ్చియాన్ నాకస్థాస్యేధయితుం సంప్ర
 షయామాస తత ఆంగ్లేయైః డచ్చియానః పరాజితాః తెషాం నగరీ
 చిన్నురాచగృహితాః తస్మాత్ డచ్చియ్యాః ఆంగ్లేయైః స్పంధిమైచ్చత్
 ఆంగ్లేయాశ్చ డచ్చియానాం చిన్నురానగరీం వాణిజ్యాధానం పునదా
 త్వా సఖ్యమకుర్వత్॥ మీర్జాఫరశ్చతుస్తః ఏవం ఆంగ్లేయానాం
 విజయం దత్వా రాష్ట్రాశీచ సమాజయిత్వా కైవః ౧౭౬౦ +
 3౧౦౧ = ౪౮౬౧ అబై ఇంగ్లాండు విషయంజగామ॥

తతో చిరాదేవ ద్వితీయ మా అలమః దేహాభ్యాం పిత్రాసన
 మారుహ్య కోసలేశ్వరేణ షూజా ఉద్దాలానామకైవ పునః వంగరాష్ట్ర
 మవాస్కందయత్ తత ఆంగ్లేయాధికారీ పృతనేశ్వరంనాక్స నామకం
 వంగేశ్వరస్య సాహాయాధా మప్రేషయత్ సనాక్సః పాదుషాం ద్వితీ
 య్య పాలలమనామకం కోసలేశ్వరం షూజా ఉద్దాలానామకంచ
 పాత్నానగరే నివేశయన్తా సమయోధయత్॥ తస్మి న్నమరే పాదుషా

చ కోసతత్వరః పరాజితో కోలరాష్ట్రం ప్రతీన్యవైతాం తతి ఆం
 గ్లేయాః మీర్జాఫరంవంగరాష్ట్రస్య పాలకే అవక్తం పశ్యన్వతం భంశ
 యిత్వా తస్య జామాతరంమీర్జాసిమనామకం సింహసనే సంస్థా
 పయామానుః॥ తతః స్సమీరఖాసమః ప్రహృష్టః అంగ్లేయానాం
 భరద్వాజ, చిత్రగంగ, మిథునపుర రాష్ట్రాణి వంగరాష్ట్రాన్వభూతా
 న్యదడత్ తే సః స్వపూర్వ నవాజైః కృతం ఋణం సర్వం అపసీయ్య
 స్వసేనాంచ శ్రైంచీయ్య సేనాపతిభిః సమ్యక్ కేతులత్వా సమ్యక్
 పాలయన్నాస॥

స్వపూర్వరాజధానిం మూర్ఖజాబాదాం విహాయ మాంగిర
 నామ నగరీం తస్మా ద్దశయోజనస్థాం స్వరాజధానిం చకార॥ తతస్సః
 అంగ్లేయాః స్వరాష్ట్రాత్ నిష్క్రమ్యితుమైచ్ఛత్ తదధికం కిలనా
 కారణం మృగయన్నాస తదా చిరాదేవ ఉపస్థితః మీర్జాఫరశ్చ
 అంగ్లేయ వాసిక్సంఘానాం నియోజకో నృపకరం వినా స్వార్థేవాసిజ్యం
 కర్తుమనుమేన తస్మాత్తై సర్వత్రాపి కరం వినైవ వాసిజ్యమ కుర్వత్
 మీర్జాసిమశ్చ తద్వార యితుమిచ్ఛన్ భారతీయ్యైఃపి సర్వాః
 కరం వినా వాసిజ్యం కర్తుం శశాస అంగ్లేయ వాసిక్సంఘాశ్చ స్వవాసిజ్య
 నాశాత్ కుపితాఃస్వయమేవకరం వినా వాసిజ్యం కర్తుమైచ్ఛన్మితరైః॥
 తతః అంగ్లేయాః కుపితాః మీర్జాసిమేనయోద్ధుంయత్న పరాభూషణ
 మీర్జాసిమశ్చ సమరసన్నాహం కృత్వాకోసలేశ్వరం ఘాతాడధ్వా
 లానామకంపాదుషాంధ్వితీయ్యషా అలమంచసాహాయ్యార్థమాహ్వాయా
 మాస॥తతస్సః పాట్నానగరీం జిత్వా తత్రస్థా సర్వానాంగ్లేయా హం
 తుంసేనాపతిం శశాస॥ తతః కలికాతా నగరస్థ అంగ్లేయ సంఘః మీ
 ర్జాఫరం పునః వంగేశ్వరం కృత్వామీర్జాసిమం దమయితుం అదమ
 నామచమూపతిం సంప్రేషయామాస॥ సలదమః షట్ శతై రాం
 గ్లేయైః సహస్రై భాకరతైః ప్రస్థితః మీర్జాసిమస్య సేనాం త్రిషు
 స్థానేషు జిత్వా తస్య రాజధానిం మాంగిరనగరం దురోధమీర్జాసిమ
 శ్చ తత్పూర్వమే వాపయాతః పాట్నానగరం ప్రాప్య యద్యాంగ్లేయ
 సేనాపతిస్త త్రాగమిష్యతి స్వవశేస్థితా సుర్వాంగ్లేయబందీః హని
 ష్యామీత్యలిఖత్॥ అంగ్లేయ సేనాపతిశ్చ పూర్వోక్త బందీనా మెకత
 మస్య ఎల్లిస్సనామకస్య లెఖన సంచోదితః పాట్నామగమత్॥ తదా
 మీర్జాసిమః సంకుపితః సర్వాంగ్లేయబందీనిజఘాన॥ ఏవంసు

క్రూరై పాపకర్మిణి కృతే మీభాణసిమః అంక్లేయసేనాపతినా పరాజితః పాట్నానగరీచ గృహీతా || మీభాణసిమశ్చ పలాయనం కృత్వా అయోధ్యానగరస్థా పాదుషాం కోసలేశ్వరంచ శరణభేజ ||

తస్మాత్ మాసద్వయానంతరం ౧౭౬౪ + ౩౧౦౧ = ౪౮౬౫ అబ్దే మన్రోనామక అంక్లేయచమూపతిః బక్సారనగరే తాన్యంగతాన్యోధయిత్వా అజయత్ | తదారభ్య అంక్లేయానాం మహత్వం సంవధితం యస్మాత్తై పాదుషామజయః | తతః పాదుషా ద్వితీయ్య మాఅలమః అంక్లేయానేవ శరణభేజై | కోసలేశ్వరః షూజా ఉద్దాలాచ అపయాతః పునః సేనాసన్నహ్య సమరోత్సుకః ప్రతస్స | తతస్యః కోరానగరే పునః పరాజితః సోపి అంక్లేయానాం వశ్యోభవత్ | మీభాణసిమశ్చ సు భీతః పలాయనం కృత్వా నప్యః || తదారభ్య తస్య వారతాపిన శ్చాయతే ||

తతః ఇంగ్లాండు విషయై కైవః నృపేణ భూపతిః కృతః భారతే సర్వసేనాధిపత్యం దత్తం వణిక్సంఘస్య భారతీయ్య రాష్ట్రాణాం సర్వేషాం పాలనేని యుక్తస్సంప్రేషితో భవత్ యదా కైవస్సమాగతః భారతే పూర్వోక్తః సర్వః సమరశ్శమితః | తతః కైవః ప్రయాగనగరం గత్వా తత్రమాలసేన, షూజాఉద్దాలేనచ సంధించకార || షూజాఉద్దాలస్య పునః తస్య పూర్వరాష్ట్రం కోసలాహ్వయం దత్వా పూర్వంతేనోద్యోజిత సమరస్య వ్రయం సర్వం తస్మాద గృహ్లాత్ | మాలమస్య గంగా యమునయోమఃధ్య రాష్ట్ర మదదత్ || అపిచ తస్య ప్రత్యుబ్ధ పంచవింశలక్షకాప్యాణి భరణార్థంచ అదదత్ | వంగవిహార రాష్ట్ర స్వవశే సంద్రావయామాస ||

తతః పాదుషా ద్వితీయ్య మాఅలమః అంక్లేయ వణిక్సంఘస్య వంగ, విహార ఓడరాష్ట్రేషు సర్వకరాదానాధికారమదదత్ | కింతు ఓడరాష్ట్రం మహారాష్ట్రాణాం వశేస్థితం | తస్మా దాంక్లేయాః తస్య కరంనా గృహ్లాన్ | తతో మీజాఫరే దిప్తాస్తంగతే కైవభూపః తస్య సుతం వంగవిహారరాష్ట్రయోః కరమాదాయ స్వవణిక్సంఘస్య దాతుం నియోజయామాస | సచ తత్రసేనాం నివేశ్యరాష్ట్రం రక్ష ||

తతః కైవః వశీకృంఘస్య నియోజనాం స్వాధై వాణిజ్యం క
ర్తుం భారత స్పృశేభ్యః ధనాదిగ్రహణంచ నిషేధయిత్వా తేషాం భృ
తకంచ అధికంచకార ॥ సేనాయాం యోధానాం ఇతః పూర్వం దీ
య్యమానం ద్విగుణభృతకం నిషేధయిత్వా ఏకభృతకమేవ ప్రాయ
చ్ఛత్ ॥ తతస్యః ౧౭౭౭ + ౩౧౦౦ = ౪౮౭౭ అబ్దే పునః ఇన్ద్రియా
విషయం గత్వా పంచాశద్వయసి ౧౭౭౭ + ౩౧౦౦ = ౪౮౭౭ అబ్దే
దిష్టాం నంగతిః

ఏవం కైవె ౪౮౭౭ అబ్దే నిగతే తేన కృత సంవిధానవశాత్
మిర్జాఫరస్య సుతా వంగరాష్ట్రం శాసన సః తద్రాష్ట్రస్య కరం గృ
హీత్వా ఆంగ్లేయానామదదత్ ॥ కింతు తస్మాద్ధికారిణః ప్రాయశో మ
హమ్మదీయ్యాః ప్రజాభ్యః గృహీతకరే విఫలం భాగం స్వోపయక్తం
కృత్వా అల్పమేవ నవాబస్య అప్రేషయత్ ॥ యత్ ఆంగ్లేయానాం ద
త్తం ॥ తస్మాదాంగ్లేయానాం కరదానం న్యూనతాం ప్రాప్తం అపిచ
శాసనాని నస్థిరాణ్యభవన్ ॥ నవాబస్య ఇచ్ఛానుసారేణతాని సంపరివ
ర్తితాని ॥ న్యాయాధికారిణః శ్చ స్వాధికారాధనం గృహ్యంతో ధర్మ
శాసన దూషణం ॥ కుర్వన్నాసన్ ॥ తస్మాత్ ప్రజాః నక్షేమయుతాః ॥
ఆంగ్లేయాశ్చ స్వవాణిజ్యా దాగతధన ప్రయం కృత్వా తద్రాష్ట్రం
రక్షణాయ నివేశిత సేనాయాః భరణ మకుర్వంత ఏవమాంగ్లేయ పణి
కృంఘస్య ఆదాయే న్యూనతాం ప్రాప్తై ప్రజాపాలనే కలుషితే ప్రజాసుచ
నక్షేమయుతాసు ౧౭౭౭ + ౩౧౦౦ = ౪౮౭౦ అబ్ద మారభ్య తదబ్దా
న్తావధి తద్రాష్ట్రేత్రామహంబరమభవత్ తస్మాత్ ప్రజారిక్రతా విజి
తాః కరదానై అశక్తాభూవన్ ఏవం కాలవ్యయతం రాష్ట్రం
౧౭౭౭ + ౩౧౦౦ = ౪౮౭౩ అబ్దా వద్యభవత్ ॥

$$౧౭౭౭ + ౩౧౦౦ = ౪౮౭౭ - ౧౭౭౭ + ౩౧౦౦ = ౪౮౭౦$$

మైసూరు సుల్తానేన ప్రథమసమరః.

ఏతస్మిన్నంతరే మైసూరురాష్ట్రం ప్రాముఖ్య మగమత్ ॥
పూర్వం మైసూరు స్పృశః విజయనగర స్పృశస్య సామం తోభవత్
౧౭౭౭ + ౩౧౦౦ = ౪౮౭౭ అబ్దే విజయనగరాధీశే తల్లికోటసమరే

మహమ్మదీయైః పరాజితైః విహతైః తద్వంశ్యానామాధిరాజ్యం నష్టం ॥
 తస్మాత్ తదాభ్య మైసూరు నృపః స్వతంత్రోభవత్ ॥ ౧౭౦౨ +
 ౩౧౦౧ = ౪౮౦౩ అద్దే తద్రాష్ట్రే హైదరామాక ఏకః మహమ్మదీ
 యోజాతః సః దమ్యే వృత్తి మవలంబ్య బహుభిరనుచ రైర్యుతః
 తద్రాష్ట్రే సంస్థితం ప్రబలమగమా శ్రీత్యరాష్ట్రాణి అవస్కందయన్నా
 స ॥ తస్య బలాధ్యేన దృష్ట్వా మైసూరు నృపః తం స్వసేనాయా
 చమూషతః చకార ॥ తతస్యః క్రమశః ప్రాబల్యం ప్రాప్య రాజ
 కులే కలహ కల్లోలస్యావకాశం లభ్యా నృపతిం భంశయిత్వా ౧౭౬౧
 + ౩౧౦౧ = ౪౮౬౨ అద్దే స్వయం సింహాసనమానురోహ (రై సనా
 మకేన రచిత మైసూరుచరితే పత్రం ౩౮౧) తతస్యః ప్రెంచియ్యసేనా
 పతిభిః స్వసేనాం కీడుయామాస ॥ ఏవం సః సర్వాయుధోపేతాం సే
 నాం సన్నహ్య హైదరాబాదరాష్ట్రస్య కణాటరాష్ట్రస్య చ భాగా
 అవాస్కంద మతో తత ఆంగ్లేయాః మాహారాష్ట్రాః నైజామశ్చ హైదర
 స్య ప్రవర్థమాస బలదృష్ట్వా బిభ్యే నైతందమయితుం మహాయత్న
 పరాభవః ॥ యస్మాత్ హైదరః ఆంగ్లేయానాం వయస్యయోః
 కణాట నవాబస్య నైజామస్య రాష్ట్రాణి అవాస్కందయతో తస్మా
 దాంగ్లేయాః మాహారాష్ట్రాః నైజామ సచస్యగతాః హైదరం యోధు
 మగమక ॥ ఆంగ్లేయాశ్చ మైసూరు తేతు మగమక నైజామస్య
 సేనాచ బెంగుళూర నగరీమ గృహాత్ ॥ తతో హైదరశ్చ మాహారాష్ట్ర
 ణాం మహాధనం దత్త్వా నివర్తయిత్వా నైజామస్య కణాటరాష్ట్రం
 జిత్వా దదా మీత్యుక్త్వా తం వశే చకార ॥ తతో నైజామశ్చ తస్య
 వశం గతః యదా హైదరః తేన సహితః ౧౭౬౭ + ౩౧౦౧ =
 ౪౮౬౮ అద్దే తం ఆంగ్లేయ సేనాపతిం స్మిత్తునామకం యోధు మవ
 తస్థే ॥ తత ఆంగ్లేయ సేనాపతిః బెంగుళూరుం గత్వా చన్నపురీం ప్ర
 తిస్థే హైదరశ్చ తం అభిద్రవక చంద్రగ్రామనామ పర్యవమాగ్నేషు
 తం యోధయామాస ॥ కింతు సహైదరః పరాజితః ॥ తథాపి హైదరః
 తమ భిద్రవక త్రింకమల్లినగరే తం యోధయిత్వా పరాజితః ॥ తతో
 నైజామః హైదరం త్యక్త్వా స్వనగరీం హైదరాబాదనగరీం జవేనగత్వా
 ఆంగ్లేయైః సఖ్యం చకార ॥ హైదరశ్చ చన్నపురీం గత్వా సంధిం కర్తుం
 తదైవ ఉత్తరం దాతుంచ తత్రాంగ్లేయాధికారిణం ప్రతివాతా
 మప్రేషయతో తత ఆంగ్లేయాధికారి సమర వ్రయార్థ మాత్మాసం

ధనహీనం పశ్యన్ కలికాతానగరాత్ శాసనం ప్రాప్తం అవకాశోపి
యస్మాన్నాస్తి తస్మా త్సంధిం కర్తుమనుమనై తత ఏవం సంధిః
కృతః || పూర్వ సమై ఉభయ పాశాన్వభ్యాం నిజిత రాష్ట్రం పూ
ర్వవత్ తత్తస్య ప్రదాతుం తత్పథి స్సుమర సమయే ఇతరేతర సహ
యకరణాధికంచ సంవిధానం కృతం |

వారనహేస్థింగ్గుః ౧౭౭౨ + ౩౦౦౦ = ౪౮౭౩ — ౧౭౭౫ +
౩౦౦౦ = ౪౮౭౩ పూర్వోక్త ప్రకారేణ ఆంగ్లేయ వశీకృంఘస్య
ఆదాయే ఊణతాం పాపే తేషాం రాష్ట్రపాలనేచ కలుషతాం ప్రా
ప్తే ప్రజాసు అధర్మరతైరధికారభిః పీడితాసు ఇంగ్లాండు విషయే అధి
కారిణః ఏతత్కలుష్యతమనై సమ్యక్పాలనేచ కుశలం సుధీమంతం వా
రనహేస్థింగ్గునామకం వంగరాష్ట్రస్య పాలనే న్యయోజయన్ || ఏవం
సవారనహేస్థింగ్గుః ౧౭౭౨ + ౩౦౦౦ = ౪౮౭౩ అబ్దే నియుక్తః పాలన
విధానే కలిలం శనుయిత్వా సమ్యక్కర్తుం | వశీకృంఘస్య ఆదా
యం వివర్ధయతుంచ యత్న పరోభవత్ | అపిచ హైదరత్స్ పునస్స
మరం కర్తుం యతతఇతిశృత్వా తద్యుద్ధాధికంచ ధనాజనంచ చకార ||
సః ప్రథమతః వంగరాష్ట్రే విహారరాష్ట్రేచ పూర్వం నియుక్త మహమ్మ
దీయ్య పాలకాః భ్రంశయిత్వా ఆంగ్లేయపాలకాః ధర్మశాసకాంశ్చ
నియోజయామాస | తేషాం ధర్మశాసకానాం సభాయాం ఆర్యా
విబుధా ఆర్య ధర్మశాస్త్ర ప్రబోధనార్థం మహమ్మదీయ్యుశ్చ మహమ్మ
దీయ ధర్మశాస్త్ర విబోధనాధికంచ నియోజితాః | ప్రతి నియోజనం
కర్తవ్య విషయే శాసనాని కృత్వా దదత్ యస్మా దధికారిభిః
స్వార్థై రాష్ట్రస్య కరం నగృహీతం తస్మాత్ ప్రధాన సంఘస్య
ఆదాయః వివర్ధితః || కరాణాం భారావహాని బహూన్య పాన
యత్ | తస్మాత్ ప్రజాఅపిసు సుఖం కరందమః | ఏవం సవారన
హేస్థింగ్గుః ధర్మేశశశాస పాదుమా ద్వితీయ్య పాలలమనామా మ
హారాష్ట్ర భూపేన సింధియానామకేన సంఘోదితః ప్రయాగే ఆంగ్లేయ
శరణః త్యక్త్వా దేహలీ మగమత్ | సః స్వపూర్వైకైః అశ్వరాదిభి రివ
ఆర్యావర్త మహారాష్ట్రాణాం సాహాయ్యేన జిత్వా శాస్త్ర మైచ్ఛత్ || కిం
తు మాహారాష్ట్రాః తం స్వవశై స్యస్థావ్య దేహళ్యా మధ్యవాసయన్ ||

తస్మాత్ ఆంగ్లేయాధికారి హేస్థింగ్గుః తస్య పంచవింశతితా
త్మకం భరణం వ్యరమతదాతుం | తద్దనం సింధియేన పాదుమాధేః అభిల

పిత మపినాదదత్. అపిచ మాలలమస్య పూర్వం దత్త ప్రయాగ రా
 స్త్రం యమునా స్వర్ణనదీమధ్య గంతస్మాత్ గృహీత్వా కోసలేశ్వరస్య
 షూజాడౌలస్య అదదత్. సచ ఆంజ్లేయానాం పంచాశల్లక్షరౌప్యా
 ణ్యదదత్. కోసలరాష్ట్రస్య ప్రాగుత్తరే రోహిలా ఇతి ఆపగసియా
 మహమ్మదీయా క్షారాః స్వవిస్యస్మాత్ తద్రాష్ట్రం రోహిలఖండ
 మితిఖ్యాతం. తే భారతీయ్యాః ప్రభాధయస్తో దురాచార పరాఅభూ
 వః. తస్మాత్ కోసలేశ్వరః షూజాడౌలాతా న్యోన్మంగచ్ఛ్వా ఆంజ్లే
 యాధికారిణం హేష్టింగ్మం సాహాయ్యార్థమైచ్చత్. సచహేష్టింగ్మః
 కించిత్సేనామ ప్రేషయత్. ౧౭౭౪ + ౩౧౦౦ = ౪౮౭౪ అబ్ద
 తే రోహిలాః నిజితాః. తేషాం నవాబః భంశితః. యస్య
 స్థానే తస్య సుతః నవాబః కృతః. తస్య పశీయ్యా వరాద్య
 రామపురి నవాబాదితీయాతాః. తదారభ్య రోహిలాః కృషి కర్మరతా
 అభూవః. ౧౭౭౩ + ౩౧౦౦ = ౪౮౭౪ అబ్ద ఆంజ్లేయ ప్రాచీనవశిక్సుం
 ఘశ్చిదనలోపాత్ ఇతరాంజ్లేయవశిక్కుః ధనం ఋణపూర్వక మాదాతు
 మిచ్ఛన్తః తదధికం స్వస్వపతే శ్శాసనమైచ్చన్. అపి కైషేన యదా
 భారతే రాష్ట్రం జితం తదారభ్య ఏతద్వశిక్సుంఘః ఆంజ్లేయనృప సభా
 యాం రాష్ట్రపాలకానాం పదవీం ప్రాప్తుః. తస్మాత్ రాష్ట్రపాలనం కే
 వలం వాణిజ్యై కవరాణాం తేషాం హస్తే నిక్షేప్తం నృపతే రమా
 త్యాః నైచ్చత్. తస్మాత్ ౧౭౭౩ + ౩౧౦౦ = ౪౮౭౪ అబ్ద పాలన
 సంవిధాన శాసన మితిశాసనం ఆంజ్లేయ నృపేణ కృతంతేన భారతవిష
 యే ఆంజ్లేయానాం సర్వరాష్ట్రాణిపాలయితుం సర్వాధికారి ఆంజ్లేయల్ప
 పేణ నియోజితః. తస్యచ సచివాఃచత్వారః నియోజితాః. రాష్ట్రాణి
 పాలయిత్వా ఆదాయం వశిక్సుంఘస్య అదదత్. వశిక్సుంఘస్య చతు
 దశలక్ష స్వకాత్మకం ఋణం నృపేణదత్తం. ఏతచ్ఛాసనానుసారే
 ణ వారసహేష్టింగ్మః ౧౭౭౪ + ౩౧౦౦ = ౪౮౭౪ అబ్ద భారతే ఆంజ్లే
 యానాం సర్వరాష్ట్రాణాం అధికారి సర్వాధికారి నామ్నా కృతః.

తస్య రాజధాన్యాం కలికాతానగర్యాం ప్రధాన ధర్మశాస్త్రా
 నియోజితః. దక్షిణ భారతే ఆంజ్లేయ రాష్ట్రాణాం పాలనార్థం మద్రా
 సునగరితి ఖ్యాత చన్నపుర్యాం అధికారి నియోజితః. తద్దైవముంబై నగ
 ర్యాం పశ్చిమరాష్ట్రాణాం పాలనే అధికారినియోజితః ఉభావపి కలికా

తానగరస్థ సర్వాధికారిణో వశ్యో॥ తన్నగర్వోరపి ధర్మశాస్త్రాదో ని
యోజితాః॥ కలికాతాయాం సర్వాధికారిణో హెష్టింగ్సనామకస్య మం
త్రిషు చతుర్షుః ఏక ఏవ ప్రాచీనః శేషాస్త్రయః ఇగ్లాండువిషయాత్
నవాః ప్రేషితాః యస్మా త్తైత్రయః ఫిలిఫనామకేన అధిష్ఠితాః హెష్టిం
గ్సేన మంత్రభేద మకుర్వన్తః॥

యత్తేషాం సంఖ్య అధికా తస్మాత్ హెష్టింగ్సస్వయనోను
సారేణ పాలయితు మశక్తో భవత్ ఏతస్మిన్నుచరే కోసలనవాబః
వజీరనామకః దిష్టాస్తంగతః తత ఆంగ్లేయాః తస్య సుతేన బలాత్ సం
విధాన మగృహ్ణా యేన ఆంగ్లేయానాం వారాణసీగృహ్ణం మహాబుద్ధి
మదంతా అపిచ తస్య సగరే నివేళి తాంగ్లేయ సేనాభరిణాధం ధనంచ
సంవర్ధితం అన్తై తస్య పితృమహిష్యాః వింతిలక్షసౌవణం దాప
యా మానుః యత్ వివాదే స్థితం యస్య బహుభాగః న్యాయతో
నవాబస్య తస్మాత్ నవాబః ధనహీనో భూత్వా భావినిమాహారాష్ట్రే
ఆంగ్లేయానాం సమరేకధమసహాయ్యకరణే అశక్తో భవత్ ౧౭౭౫ +
౩౧౦౧ = ౪౮౭౬ అబై ఏతే మంత్రీణాం సందకుమారనామక మేకం
దుష్టా పురస్కృత్య ఏష హెష్టింగ్సః అన్యాయేన ధనంస్వాధేఅగృహ్ణా
దిద్యిపాలపక కీతుసమి ధ్యా శాపః సంస్థాపితః॥ తతో ౧౭౭౬ +
౩౧౦౧ = ౪౮౭౭ అబై హెష్టింగ్సువిరోధినాం మంత్రీణాం మేకః
మమార తస్మాదారభ్య హెష్టింగ్సుః పునః స్వేచ్ఛానుసారేణ నమ్య
కృపల యితుం శక్తో భవత్॥

మహారాష్ట్రే సమరం.

మహారాష్ట్రస్థపాణాం అధికారే శ్రీవాజిపూత్రేణ సాహునా
మ్నా క్షీణతాం ప్రాప్తై తస్యామాత్యో బాలాజివిశ్వనాధనామా
వీష్వానామ్నా సర్వాధికో భవత్ ఏతేషాంవీష్వాణా మాధిపత్యం
బాజిరావనామ్నా పూర్వోక్తస్యపూత్రేణ సంవర్ధితం తస్మిన్ శాసతి
మహారాష్ట్రాః కృత్స్నమార్యావతేం జిత్వా దేహళమపి వశే కృత్వా
పాదుపామపి స్వవశే సంస్థాపయామానుః తస్మిన్ శాసతి మహారాష్ట్రా
ధిపః నాగపుర్యాం భాగ్లేనామకో రాజ్యం స్థాపయామాస తద్దేవ
సింధియా గ్వాలియరరాష్ట్రం హూల్కరశ్చ ఇందూరనామరాష్ట్రం
మాళవేషు సంస్థాపయామాసతుః కైక్వరునామా పచ్చిమానూపే

బరోజానామరాష్ట్రంచ సంస్థాపయామాస కింతు ఆహమ్మదమాచ కు
 రుజ్జేత్రేతా న్యూరాష్ట్రా జత్వా తేమాం బలంవ్యశీణాయత్
 హూల్కా లేణ తేన సంగతః॥ కింతు నానాఫణకపీసః ధనం దత్వా
 తౌ స్వవశే చ కార॥ తతః ౧౭౭౪ + ౩౧౦౧ = ౪౮౭౫ అబై రఘు
 నాథనామకంవా క్కాదగ్రామె యోధయిత్వా పరాజయత్ తతో
 రఘునాథః ముంబై నగరస్థాంగ్లేయానాం సాలసెట్టునామకద్వీపంబాస్స
 ననామ అనూపనగరించ దత్వాత్తై స్సంధిం చ కార॥ తతః ఆంగ్లేయాః న
 ర్మణాతీరగ్రాసనగరే నానాఫణకవిసస్య సేనాంమహతీం యోధయి
 త్వా జయమాపుః, మహారాష్ట్రాశ్చ పలాయమానాః శతఘ్నీః నద్యా
 మక్షిపత్ ॥ యస్మాత్ రఘునాథేన సంధిః ముంబై నగరస్థాంగ్లేయైః
 స్వాధీశస్యకలికాతానగరస్థస్య హేస్టింగ్స్యశాసనం వినాకృతః తస్మాత్
 సహేస్టింగ్స్య తత్సంవిధానం వినా కృత్వా సమరం నిషిధ్య పునః
 ప్రతిదూతం ప్రేషయామాస॥ యేన పీష్చేన నవం సంవిధానం కృతం
 యేన పూర్వం రఘునాథేనదత్తంరాష్ట్రం పునః పీష్చస్యదత్తం ఏవం
 ౧౭౭౬ + ౩౧౦౧ = ౪౮౭౭ అబై సంవిధానకృతే సమరః శమితః కింత్య
 చిరాదేవ ఇంగ్లాండునిషయా దధికారిణః కలికాతానగరస్థ సర్వాధికారి
 ణాకృత సంధానం వినాకృతా రఘునాథేన శూరతనగరే కృతం సంవిధా
 నమేవ స్థిరం కృత్వా శాసన మప్రేషయత్॥ తస్మాత్ ౧౭౭౮ +
 ౩౧౦౧ = ౪౮౭౯ అబై పునః రఘునాథేన సంవిధానం కృతం॥ తస్మాత్
 పీష్చేణ పునః సమరస్సమారంభః తస్మాదాంగ్లేయసేనా రఘునాథేన
 సహితా పునహనగరం రోద్ధుమగనుత్॥ కింతు సేనాపతేః మార్ఖ్యాత్
 పీష్చా సేనాభిః వాగ్దేననగరే పరాజితా॥ తతః సర్వాధికారి హే
 స్టింగ్స్య తద్వాతాం శృత్వా గోదావర్రదనామకం పుత్రనేశ్వరం మహా
 రాష్ట్రా జేతు మప్రేషయత్॥ తతస్సగోదాడణః ౧౭౮౦ + ౩౧౦౧ =
 ౪౮౮౧ అబై ఘూజురం గత్వా ఆహమదాబాదానగరీం జత్వా హూ
 ల్కారస్య సింధియస్యచ సేనాం పరాజయత్ పోఘామనామకోపి కలి
 కాతా నగరాదేవ సంప్రేషిత ఆంగ్లేయసేనాపతిః సింధియాం పరాజిత్య
 గ్వాలియరనామదుగ్గణం దురారోహమపి అజయత్॥ ఏవం ఆంగ్లేయైః
 విజయవాప్తైః ౧౭౭౯ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౦ అబై గ్వాలియరేశ్వరే
 సింధియాం వినా సర్వైమహారాష్ట్రస్యపైః వ్రోజామేన, మైదరావి

నా మైసూరేశ్వరేణచ సంగతాః అంగ్లేయానాం భారతే రాష్ట్రాణి
జేతుం సంవిధానం కృత్వా సంగతాః

ద్వితీయమైసూరుసమరం

హైదరలీ ౧౮౦౦ + ౩౧౦౧ = ౪౦౦౧ అబై త్ర్యశీతీసహస్రనే
నాభిః కణాటమవాస్కందయత్ | తత ఆంగ్లేయాః బైల్లీనామపుత్రనే
శ్వరం కాంచిపురస్థ మస్రీనామ సేనాపతివా సంగమయ్య హైదరం
యోధు మప్రేషయన్, కింతు సబైల్లీమధ్యమాగే హైదరేణ సంగతః
ససైన్యో వ్యవశ్యత్ | వారసహేష్టింగుళ్ళ తద్వాతాన్ శృత్వా కాట
నామకం సమరకుశలం సేనాపతిం మహాతీభిస్సేనాభి స్సహసమప్రేష
యత్ | ఏతస్మిన్ను త్తరే హైదరః ఫ్రెంచీయైః కృతసహాయః ఆర్కాటనగరీ
మజయత్ | తతస్యః ౧౮౦౧ + ౩౧౦౧ = ౪౦౦౨ అబై పోర్టుగోనోనా
మనగరే ఆంగ్లేయ సేనాపతిం కాటం సమా యోధయిత్వా పరాజితః | ఏత
స్మిన్ను త్తరే హైదరస్య సుతః టిప్పునామః వాండినాపదుగ్గణం రుంధన్
పిశుః పరాజయం శృత్వా తద్దుగ్గణం త్యక్త్యా పితుస్సమీప మగమత్ ||
తతో వెల్లూరుదుగ్గణం హైదరః రుంధన్ తత్ర హైదరే విజయోన్ము
ఖే కూటనామాత్రతాగతః హైదరం పరాజిత్య దుగ్గణస్థానాం సంభా
రాన్ దత్వా చన్నపురీమగమత్ | తతో డచ్చీయాః తస్య సాహాయా
ధణం గత్వా తేన సంగతాః ఫ్రెంచీయానాం సేనాశ్చ ద్విశజ్జోపరిస
హస్రసంఖ్యా కాః తస్య సహాయాధణం ప్రేషితాః పోర్టుగోనోనామన
గరే నా కాభ్యో వాతరన్ కింతు తదా ప్రావృషిసమాగతాయాం
వహణధారాభి స్సంవధిత నదీభిః సంరుద్ధేషు మార్గేషు హైదరః
సమరోత్సాహం త్యక్త్యా ఆర్కాట నగరమగమత్ | ఫ్రెంచీయాశ్చ
కడలూరునగర్యాం స్వవసన్ || ఆంగ్లేయాశ్చ చన్నపురీ మగమన్ తతో
చిరాదేవ హైదరాలీదిప్తాంతంగతః | తతో హేష్టింగుః నైజామం స్వప
క్షగం చకార | ౧౮౦౨ + ౩౧౦౧ = ౪౦౦౩ అబై మహారాష్ట్రే స్సంధిం
చకారయేన మహారాష్ట్రాః హైదరాలీః పక్షం విజహుః | ఆంగ్లేయాశ్చ
రఘునాథస్య పక్షం విజహుః | యః ప్రత్యేబ్దు చతుర్లక్షై రౌప్యగభరణం
తైః ప్రాపితః | హైదరాలెస్సతో టిప్పునామావనం మహారాష్ట్రే

త్యక్తః ఘోచీయైః కృత సహాయ్య సామరమకరోత్ | కింతు ౧౭౦౩ + ౩౦౦౦ = ౪౭౦౩ అబై ఆంగ్లేయనృపస్య ప్రాశ సనృపస్యచ సంధిరభవత్ | తస్మాత్ ఘోచీయ్యైః తంతస్యజః తతః ౧౭౦౩ + ౩౦౦౦ = ౪౭౦౩ అబై మంగభూరునగరే ఆంగ్లేయైర్నిజితేన టిప్పుఆంగ్లేయైః స్సంధించకార | ౧౭౦౩ + ౩౦౦౦ = ౪౭౦౩ అబై తత్సుజేన టిప్పునా మకేన సంధిమకుర్వంతయేన ఉభయపార్శ్వభ్యం నిజితాని రాష్ట్రాణి పునః పూర్వస్వామిభ్యో దత్తాని | మైసూరునగరే నిగృహీతా ఆంగ్లేయ బంధ్యశ్చ విస్సృష్టాః ||

వారణాసిన్యపేణ సమరః ||

౧౭౦౩ + ౩౦౦౦ = ౪౭౦౩ అబై సర్వత్ర శతృభిః పరివేష్టితః హేస్టింగ్ః వారణాసిన్యపం పూర్వంకృత సంవిధానానుసారేణ స్వసాహాయ్యార్థం కలిపయా సాధనః ప్రేషయితు మయాచత | యతః తేన ప్రేషితాః తస్మాత్ పంచశట్కరౌప్యాణాం దానై శశాస | తదపి తేషు నదత్తేషు తం యోధయిత్వా అజయత్ | తతః సమరప్రయాధం తదనంతరం సింహాసనమాయాధాత్ తస్యభ్రాతృజాత్ ద్విగుణితకరమగృహ్లాత్ | తస్మిన్నేవాబై మానారనగరే అయోధ్యానవాసేన స్వపితుః మహిష్యై ఆంగ్లేయైర్దాపిత ధనం పునరపిదత్తం || ౧౭౦౩ + ౩౦౦౦ = ౪౭౦౩ అబై పిట్టనామా ఆంగ్లేయనృపస్య ఆమాత్యో భవత్ | తేన కృత ధర్మశాసనానుసారేణ ఆంగ్లేయసంఘస్య భారతీయ్యరాష్ట్రపాలనవ్యవహారపరిశీలనార్థం షణ్మూత్రిణో నియోజితాః || అజిత తిచ్చాసనే భారతే అధికారిభిః భారతీయ్యనృపై సమరోపా సంధివ్యా ఆంగ్లేయనృపస్య సభాస్థస్య శాసనం వినా కార్యమభవత్ | ౧౭౦౩ + ౩౦౦౦ = ౪౭౦౩ అబై స వారనహేస్టింగ్ః అక్రమద్రవ్యగ్రహణాదిభి రభిశేష్టః తద్విచారణార్థం నృపేణాహూత ఆంగ్లేయవిషయం జగామ | తత్ర సప్తవత్సరావధివిచారణానంతరం సః నిర్ణీషీతి నిర్ణీతం | కింతు సః నిర్ణయోభూత్వా ౧౭౦౩ + ౩౦౦౦ = ౪౭౦౩ అబై కాలధర్మమొపేయివా

గారన్వాలీసభూషః.

$౧౭౮౬ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౭$ — $౧౭౮౩ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౪$
 తతో $౧౭౮౬ = ౪౮౮౭$ అబ్దే కారన్వాలీసనామభూషః సర్వాధికారే
 నియోజిత సంప్రేషితః॥ తదా మైసూరునుల్తానః టిప్సునామకః ఆంగ్లే
 యానాం ద్వైరధే స్థితః $౧౭౯౦ + ౩౧౦౧ = ౪౮౯౧$ అబ్దే సటిపూర్వా
 ఆంగ్లేయానాం వయస్యం తిరువనంతపురీనృపం యుయోధ॥ తస్మాత్
 కారన్వాలీసః తస్య సాహాయ్యార్థం సేనయాసహితో గత్వా మంగళూ
 రనగరీం జిత్వా టిప్సుం పరాజిత్య శ్రీరంగపట్టణం ప్రతివిద్రావయా
 మాస॥ తత స్సంభారలోపాత్ స కారన్వాలీసః సమరం త్యక్త్వాస్య
 వర్తత॥ కింతు $౧౭౯౧ + ౩౧౦౧ = ౪౯౯౨$ అబ్దే పునః గత్వా టిప్సీః
 దుర్గాణిజిత్యాతం కావేర్యాః దక్షిణం ప్రతివ్యద్రావయత్॥ తతః టిప్సు
 స్సంధిమకరోత్॥ యేన ఆంగ్లేయానాం కతిపయరిరాష్ట్రం కతిపయంధ
 నంచ అదదత్॥ అపిచ సుతౌ చ సంవిధాన రక్షణప్రశ్రియాధకం ఆంగ్లే
 యానాం న్యాసభూతౌ అదదత్॥ ఏవం సమరకల్లోలై శమితౌ కారన్వా
 లీసః పాలనసంవిధానిం సమ్యగ్రచయితుం వ్యగ్రోభవత్॥ ఏతత్పూర్వం
 మహమ్మదీయ్యపాదుషాణాం కాలే భూపతయః దత్త కతిపయరాష్ట్రాః
 తద్రాష్ట్రాత్ స్వయం కరం గృహీత్వా పాదుషాభాగం తస్మై ప్రేష
 యిత్వా స్వయం శేషమగృహ్లా॥ అపిచయదా పాదుషేణనియుక్తాః
 కతిపయాం చమూంచ సంప్రేషయన్త ఆసన్యదా క్లౌషః ఆంగ్లేయా
 నా నుధేః పంగాదికాష్ట్రాణ్యజయన్తదాసః తా భూషా సేనా
 ప్రేషణ సంవిధానాత్ నిషేధయన్తై దేశయం కరం సుస్థిరం నిణీ
 తవా॥ కింతు తదనంతర వారనహేష్టింగస్య శాసనకాలే సమరకల్లో
 లేషు తే భూషాః అస్థిరాః కృతాః॥ తేషాం భూమయః అధికధనదాత్మ
 ణాం దత్తాః॥ తస్మాత్ భూపతయః స్వరాష్ట్రాణాం అస్థిరత్వాత్ తేషాం
 వృద్ధిం నాకుర్వన్త॥ కైచ్చిత్ కృతాయా ఋషి వృద్ధౌ దశశత్రురాణా
 మైకైకవారం తదాదాయానుసారేణ కరస్సంవధితః తస్మా తై భూ
 షాః స్వకృతకర్మఫలస్య అలాభాత్ దుఃఖతా అభవత్॥ కేచన స్వలా
 భార్థం కృషీవలేభ్యః అధికకరం అగృహ్లా॥ తస్మాతై కృషీవలాశ్చ
 దుఃఖతాః॥ తస్మాత్ కారన్వాలీసః ఏత త్కల్లోలమపనేతుం భూపతిభిః

యం కరం సుస్థిరం చకార కృషీవలైశ్చ భూపతీనాంచ దేయం కరం
 నిజీతవాక్, ఏవం భూపతీనాం దేయం కరం సుస్థిరం కృత్వా తదితర
 రాష్ట్రే ఆంక్లేయానాం దేయకరస్యా దానవిషయే సంవిధానం చకార
 తద్రాష్ట్రేషు నియుక్తా రాష్ట్రాధిపతయః కృషీవలేభ్యం కరం సమాద
 దానా ధర్మంరక్షాం కుర్వంత ఆంక్లేయవనిస్సంఘస్య వాణిజ్యమపి
 ప్రాచారయత్। తస్మా దేకైకస్య రాష్ట్రాధిపస్య నియోగోధికోభవత్।
 అపిచ తేషాం భృతకం స్వల్పమభవత్। తస్మాత్తై స్వాధౌక్ వాణిజ్య
 మతుర్వన్త। తస్మాత్ కారన్వాలీ సః పాలనసౌకర్యమేవ మకరోత్॥
 రాష్ట్రేకరాదానాధికారిణః ప్రతేకం నియజ్య తేషాం భూపతీనాంచ
 తత్కృషీవలానాంచ మధ్యే వివాదనిణాయాధా మేనాన్ నియోజయా
 మాస। తేషాం సర్వేషాం కరాదానాధికారిణాం అధిష్టానార్థం సభాకలి
 కాతానగరే కృతా ధర్మశాస్త్రారశ్చాస్యే ధర్మనిణాయాధాం అపరా
 ధిశిక్షాధాంచ నియోజితాః॥ తైరధికారిభిః ఆర్యధర్మశాస్త్రానుసారేణ
 కార్యేషు నిణాయః కృతః తద్దేవ మహమ్మదీయ్యాః తచ్చాస్త్రానుసా
 రేణ పాట్నః డక్కామూషకాబాదా కలికాతానగరేషు ఏతేషాం
 ధర్మనిణాయాధికారిణా మధీశాః నియుక్తాః॥ కింతు మహమ్మదీయ్య
 శాసనానుసారేణ క్రూరతరశిక్షాః సకృతాః। ఏవం ఆర్యావర్తే భూపతి
 భిః దేయకరం సుస్థిరం కృత్వా పంచదశేవత్సరాంతరం చన్నపురీరా
 ష్ట్రేపి తథా నియుక్తం॥ ఏవం సమ్యక్ పాలనసంవిధానం కృత్వా స
 కారన్వాలీసభాపః ౧౭౯౩ + ౩౦౦౦ = ౨౦౯౨ అబ్దే భారతం త్య
 క్త్వా స్వవిషయ మగమత్॥

మాన్యః ఝానషోరనామా.

౧౭౯౩ + ౩౦౦౦ = ౨౦౯౨ — ౧౭౯౨ + ౩౦౦౦ = ౨౦౯౨.
 తతో మాన్యః ఝానషోరనామ సర్వాధికారీ నియుక్తః॥ సః భారతీ
 య్య సృపాణాం సమరేషు సప్రవేశే మైచ్చత్ కింతు శమమే వైచ్చ
 త్। యస్మా త్పూర్వ మాంక్లేయాః భారతీయ్యసృపాణాం సాహాయ్యం
 కర్తుం సంవిధాన మకుర్వత తస్మా త్తై సాహాయ్యకరణాయా హూతాః॥
 ౧౭౯౫ + ౩౦౦౦ = ౨౦౯౫ అబ్దే మహారాష్ట్రాః నానాభర్షవీసనా
 మ్నాధిష్ఠితాః నై జామంకుడ్లానామనగరే అపరాజయత్। తతో నై

జామః ఆంక్షేయానాం సాహాయ్య మైచ్ఛత్ | కింతు ఆంక్షేయాధికారి
తస్య సాహాయ్యార్థ సేనాం నాప్రేషయత్ | తస్మా త్ నై జామః తే
షాం విపులం రాష్ట్రం దత్త్వా త్రికోటిరాప్యణి చ దత్త్వా సంధిం చకా
ర | అయోధ్యానవాజేన వజీరనానుకేన తద్రాష్ట్రేన సమ్యక్పాలితే ఆం
క్షేయాధికారి స షేరసామూ తం భ్రంశయిత్వా అన్యం నవాబుమకరో
త్ | తత స్స షేరసామూ (౧౭౯౦) ౪౪౯౯ అబై స్వాధికారం విహాయ
స్వవియం జగామ ||

వెలస్లి మహాభూషః.

(౧౭౯౦) ౪౪౯౯ — ౧౦౦౩ + ౩౧౦౧ = ౪౯౦౪ తతో మా
ర్షింగ్ నామభూషః ౪౪౯౯ అబై సర్వాధికారి నియోజిత స్సమాజ
గామ | తదా టిప్పుసుల్తానశ్చ మహారాష్ట్రాః నై జామశ్చ సంగతాః ఆం
క్షేయానాం నిష్కాసనే యత్నపరా అధవత్ | తత్ జ్ఞాత్వా ఆంక్షేయా
ధికారి ప్రథమతః టిప్పునామకస్య దమనే యత్న మకరోత్ | తదా
ప్రేంచీయ్యాః నై జామస్య సేనాం సమరకర్మసుశిక్షయిత్వా టిప్పునా
సంగత్య ఆంక్షేయా నిష్కాసయితుం నై జామం సంచోదయితు ము
ద్యుక్తాః | తస్మాత్ మార్షింగ్ నామ ఆంక్షేయాధికారి తస్మిన్నై వాబై
(౪౪౯౯) అబై నై జామేన సంధిం చకార యేన సః పట్నవాససేనాం
మాంక్షేయానాం స్వరాజధాన్యాం సంస్థాపయితు మంగీచ కార | అపిచ
ప్రేంచీయ్యానాం సేనాపతిం తత్సేనాంచ స్వపిషయాక్ నిష్కాస
యామాస | అపిచ ఆంక్షేయానాం శాసనం వినా అన్యాయ్ పుష్కర
ద్వైప్యక్ (ఘోషా) యోధాన్న నియోజయితుంచ అంగీచ కార |
తతో ౧౦౦౦ + ౩౧౦౧ = ౪౯౦౧ అబై తేన ఆంక్షేయాధికారిణా పునః
నై జామేన సంధిః కృతా యేన తస్య రాష్ట్రస్య మహారాష్ట్రేభ్యః రక్ష
ణార్థం దశసహస్రాంక్షేయసేనా తద్రాష్ట్రే నివేశితా | తత్సేనాభరణా
ర్థం స నై జామః స్వరాష్ట్రస్య దక్షిణభాగే కియద్రాష్ట్ర మదదత్
తదారభ్య ద్రాష్ట్రం ప్రదత్త రాష్ట్రాణీత్యుక్తాని | తెచాద్య భల్లారి అ
నంతపూర, కడప, కర్నూలు, ఇతిఖ్యతాః | తద్రాష్ట్రం సమ్యక్ పాల
యితుం మన్రోనామకః చమూపతిః నియోజితః సచ తద్రాష్ట్రాణి సమ్యక్
పాలయిత్వా కృష్యాదినధక సేన సమ్యక్ శ్రేయో వృద్ధిమకరోత్ |

సచ మన్రో అనంతరం చన్నపుర్యామ ప్యధిపా భవత్ ఏవం ౧౭౯౯
+ 3౦౦౦ = ౪౯౦౦ అబై తాని రాష్ట్రాణి అంగ్లేయానాం పాలనె స
మాగతాని॥

మొనూరు అంతిమసమరము.

మైసూరేశ్వరో టిప్పుసుల్తానుః ఆంగ్లేయానాం నిష్కాసనే ఫ్రెం
చీయానాం సహాయ మైచ్ఛత్. తత్కాలేచ ఫ్రాంసవిషయే నెపోలియ
ననామక ఆంగ్లేయానాం ప్రబలశతృభూత్వా తత్ర పుష్కరద్వీపే బ
హురాష్ట్రాణి జత్వా ఈజిప్టువిషయంచ అవస్కందనోన్ముఖోభవత్. త
స్మాత్ మార్నింగ్టా భూపః టిప్పుసమీపే ఫ్రెంచియానా మాన్యత్యం
నిహంతు కామః టిప్పుం ప్రతితా నిష్కాసయితు మలిఖత్. కింతు
సః తదా నాకరోత్. తస్మాత్ ౧౭౯౯ + 3౦౦౦ = ౪౯౦౦ అబై టి
ప్పునా సమరమారభత తస్మాత్ హరిసనామ సేనాపతిః మద్రాసనగరా
త్. ప్రేషితః ముంబై నగరాప్రేషిత స్థులర్జునామకేన చ సంగతః టి
ప్పుం ద్వివారం పరాజయత్. తతో టిప్పు స్వరాజధానిం శ్రీరంగపట్ట
ణం మగమత్. తత్రాపి సరుద్ధః సద్ధైర్యం యుధ్యన్నిహతః ఏవం ప్రబ
లశత్రౌ నిహతే ఆంగ్లేయాధికారిస మార్నింగ్టనునామకః తస్య రాష్ట్ర
మేవం వ్యభజత్ కణాడరాష్ట్రం పశ్చిమానూపసమీపస్థం ఆంగ్లేయై
గృహీతం పుర్వ మైసూరురాష్ట్రస్య అనూపశ్చ గృహీతః. వైజామ
శ్చ స్వరాష్ట్ర సమీపరాష్ట్ర మగ్నహత్. తత ఆంగ్లేయాధికారి మ
హారాష్ట్రః యది ఫ్రెంచియానా మవలంబం త్యజన్తి తేషా మపి కియ
రాష్ట్రం దదామి త్యవదత్. కింతు మహారాష్ట్రాణాం నృపః పీష్వా
తథా కర్తుం వైచ్ఛత్. తస్మా తైషాం దాతు ముద్ధృతరాష్ట్రం ఆంగ్లే
యైః వైజామేన చ గృహీతం పురాతనమైసూరురాష్ట్రంచ పూర్వవృ
పస్య పంశజస్య యదువంశభూషణస్య కృష్ణరాజనామకస్య దత్తం స
నృపః స్వపితామహానాం సింహాసనే అభిషిక్తః ఆంగ్లేయానాం రక్షణ
మగ్నహత్. ఏవం మార్నింగ్టననామభూషేన ప్రబలశత్రౌ టిప్పునా
మకే నిహతే ఆంగ్లేయనృపః తస్య వెల్లస్లిమహాభూష ఇతి నామ
చకార॥

కణాకటరాష్ట్రదానం.

౧౭౫౬ + ౩౧౦౧ = ౪౮౫౭ అబై మహమ్మదాలినామక ఆంగ్లే
యాధికారిణా కైపునా స్వశత్రూ నివజిత్య కర్నాటరాష్ట్రాధిపః కృతః।
కింతు సః న సమ్యగపాలయత్ అపిచ మైసూరుసుల్తానయోః హైద
రాలినామకస్య తత్సుతస్య చ ఆంగ్లేయానాం సమరేషు సహా ఆంగ్లే
యానాం సాహాయ్యం నాకరోత్। కింతు తేషాం శత్రూణా మేవ సా
హాయ్య మకరోత్ స మహమ్మదాలీ ౧౭౫౬ + ౩౧౦౧ = ౪౮౫౭
అబై మమార। తత స్తస్య సుత ఉమహతులుమానామకః పితౄసన
మారురోహ। సోపి త్రీణ్యబ్దాని శాశిత్యా మమార। తే నాపి న సమ్యక్
కృలితం అపిచ ఆంగ్లేయైః టిప్పుం హత్వా తస్య రాజధాన్యాం శ్రీ
రంగపట్టణే నిర్జితే తత్ర మహమ్మదాలినా తత్సుతే నాపి ఆంగ్లేయా
నాం ద్వైరధే టిప్పుః సహాయ్యం కరోమీతి లిఖితచేఖ్యాని దృష్టాణి,
అపిచ అమదులుమాచ అపుత్రవ మమార। తస్మా దాంగ్లేయాధికారి
వెలస్లి నామకః తత్కణాకటరాష్ట్రం ౪౮౫౭ అబై స్వపాలనే గృహీ
త్వా మహమ్మదాలేః భ్రాతృజానాం అస్య దాయాదానాంచ భరణ
మదదత్।

తంజావూర రాష్ట్రదానం.

తంజావూరరాష్ట్రం నాయకనామకపాండ్యనృపతీనాం భృత్యైః
చతుశ్శతాబ్దానుపాలితం। ఏతే చిరం విజయనగరనృపాలానాం సామం
తాభూత్వా శశానుః॥

తతో మహారాష్ట్రాధీశస్య శివాజేః భ్రాతా వెంకాజినామకః త
ద్రాష్ట్రం జిత్వా శశాస। తత స్తద్వంశజాః సాధకశతవత్సరాన్ శశా
నుః। తేషా మున్తిమో నృపః ప్రజా అధికారిభారేణ బాధయమానః
కృతరతిం శశాస॥ తస్మాత్ బహవ స్తస్య రాష్ట్రాన్నిరక్రామక।
అన్తై సః అపుత్రవ జీవితాన్త మియాయ। తస్య సుతే ద్వే పితుస్సిం.
హాసనాధకం కలహమకుర్వాతాం తత ఆంగ్లేయాధికారి వెలస్లి నామ
కః తద్రాష్ట్రం తంజావూరునామకం స్వపాలనే సమాదాయ రాజపు

త్రోః భరణమదదత్ ఏవం మద్రాసనామవిషయభాగం కృతః తత్
 ౧౭౫౯ + ౩౧౦౧ = ౪౮౬౦ అబ్దై క్షైవనా ప్రాచీయభ్యః కృష్ణామహా
 నద్యో ముఖ్యరాష్ట్రం గృహీత్వా సమాఖ్యా ౧౭౬౨ + ౩౧౦౧ =
 ౪౮౬౩ అబ్దై కారన్వాళీనేన టిప్పనా ప్రథమసమరానంతరం మలయా
 లరాష్ట్రం గృహీత్వా సంవధితం అద్య వెలస్సినామకేన కణాట
 కోయింబత్తూరు, తంజావూరు, కన్నడరాష్ట్రాశి చ సమాదాయ సం
 పూర్ణా మితం చ॥ మైసూరుసమరానంతరం శతవత్సరావధి దక్షిణభార
 తం సమరకల్లోలం వినా ఆంగ్లేయైః సమ్యక్పాలితం ధనధాన్యసంపత్
 వృద్ధి ప్రాప్తం॥

ప్రయాగ, అగ్రా, కోసలనామక రాష్ట్రాణాం సమాధానం

తతో వెలస్సినామమహాభూషః కోసలేశ్వరం నవాబం ప్రతి
 ఏవం వాతామదిశత్ తవ శత్రుతో రక్షణాయ త్వయా నివేశితా
 నేనా సింహరాహిత్యా దసమధా తస్మాత్ ప్రబలా మాంగ్లేయసే
 నాం తవరక్షార్థం ప్రేషయా మీతి॥ ప్రథమతః నవాబః వైచ్చత్॥ కిం
 తు అనంతరం తదావశ్యకతాం పశ్య న్ననుమేనే తస్మాత్తస్య రక్షా
 ర్థం ప్రబలసేనా తస్య రాజధాన్యా లక్షణపుర్యా నివేశితా తత్సేనా
 యాః భరణాధికం సనవాబః కాళిందీదేవనద్యో ముఖ్యగతం రాష్ట్ర
 మదదత్ తస్య రాష్ట్రస్య పశ్చిమోత్తరరాష్ట్ర మితి నామదత్వా వెల
 స్సినామాభూషః సమ్యగపాలయత్॥

మహారాష్ట్రే స్సమరః.

పూర్వాబ్దే టిప్పం హత్వా యదాంగ్లేయాధికారి స్వవిరోధినాం ఫ్రెం
 చీయసేనానాం స్వసాన్నిధ్యాన్నిష్కాసయిత్వా ఆంగ్లేయసేనా సమా
 దానసంవిధానేన తద్రాష్ట్రే తృతీయ్య భాగం దదామితి యదా మహారా
 ష్ట్రాధీశం పీష్వాం ద్వితీయ్య బాజిరాయనామకం ప్రతివార్తా మప్రేషయ
 త్తదాసఃస్వామాత్యేన నానాఫర్ష ఏసనామ్నా సంఘోదిత ఆంగ్లేయనా
 సపత్నాన్ ఫ్రెంచీయ్యాక్ స్వసాన్నిధ్యాన్నిష్కాసయితుం వాంగీచకా

౧ తస్మాత్తదా తస్యమైశ్వర్యరాష్ట్రే భాగోనదత్తః తతో ౧౦౦౦ +
 3౦౦౦ = ౪౦౦౦ అబ్దే నానాధర్మవిసః దిష్టాన్తంగతః తతః పీష్వాచ
 హోల్కారేణ కలహం కృత్వా తస్య భ్రాతరమమారయత్ తతో
 హోల్కారః మహత్యాసేనయా సమాగతః పీష్వస్యరాజధాసీం పుణ్యా
 నగరీం జిత్వా అన్యం పీష్వాయమకరోత్ తతో బాజీరావః తన్నగరా
 త్ పలాయమానః ముంబైనగరీం గత్వా ఆంగ్లేయాధికారిణే తస్య
 పూర్వసంవిధాన మనుసృత్య అంగీకరో మీతి వాతాం ప్రేషయ
 త్వా సాహాయ్య మై చ్చత్ ఏవం తేన బాస్సీనపుర్యాం ౧౦౦౨ +
 3౦౦౦ = ౪౦౦౩ అబ్దే సంవిధానం లిఖితపూర్వం కృత్వా స్వనగర్యాం
 నివేశితా ఆంగ్లేయ సేనాయాః భరణాధాన్యవిషయేకతీచనరాష్ట్రాణ్యద
 దత్ తస్మై ఆంగ్లేయానాం ముంబై రాష్ట్రస్య అంకుసమభవత్ తద్దై
 వ గైక్వారశ్చ ఆంగ్లేయైః సంవిధానం చకార కింతుదౌలతరాయ సిం
 ధియా చ రఘూజీభాః స్తేనామకశ్చ సంవిధానం నచక్రతుః తౌ చ
 సంగతో హోల్కారేణచ సంగమ్య ఆంగ్లేయా యోధుం మహత్యా
 సేనయాప్రతస్థితే తద్వార్తాం శృత్వా ఆంగ్లేయాధికారి వెలస్లీనామకః
 లేకనామభూషం సింధియానంయోధు మప్రేషయత్ స్వభ్రాతరం కృత
 నేశ్వరం వెలస్లీనామకం పృతనేశ్వరం వెస్సనామకంచ దక్షణభార
 తాచ్చ సంప్రేషయామాస పృతనేశ్వరో వెలస్లీనామకః ౧౦౦3 +
 3౦౦౦ = ౪౦౦౪ అబ్దే అస్సీనామనగరే సింధియాభాన్లేభ్యాం సంగతః
 స్వయం పంచసహస్రసేనాపతిః పంచాశత్సహస్రసేనాసహితౌ అజ
 యత్ తదనంతరం తస్మిన్నేవాబ్దేతౌ అరగామనగరే పునః అజయత్
 తతః లేకనామకశ్చ సింధియానః సేనాం ఫ్రాచీయై రధిష్ఠితాం లాస్వా
 రీచగరే జిత్వా వ్యగ్రాసయత్ || తత స్సలేకః ఆగ్రానగరం దేహలీనగ
 రీంచ సింధియానః అజయత్ దేహలీనగరే సింధియా వశంగతం వృద్ధం
 పాదుషాం ద్వితీయ్య హాలమనామకం దృష్ట్వాతం స్వరక్షణే సిక్షిప్య
 తస్య భరణం దత్వా దేహళ్యామేవా ధ్యవాసయత్ సింధియా భా
 న్లేచ ఆంగ్లేయైః సంధిం చక్రతుః తస్మాత్ సింధియా కాళింద్యా
 ఉత్తరరాష్ట్రం ఆంగ్లేయానామదదత్ అపిచ రాజపుత్రస్థానవృషేభ్యః
 నైజామాచ్చ చౌతనామక చాతుర్భాగకరగ్రహణా ద్విరరామతత్సంధిః
 ఆర్జుంగననామ్నాభ్యుతః భాన్లేచ దేవగాసనామకనగరే ఆంగ్లేయై
 సంధిం చకార యేన సః కటకనగరం బీరారాష్ట్రం చ అదదత్ ||

వెలస్తిచ బీరారరాష్ట్రం నైజామస్య అదదత్ । ఆంగ్లేయ
సేనాచ పీష్వారాజధాన్యాం పుణ్యానగరే భాంస్లేరాజధాన్యాం నాగ
పుర్యాంచ నివేశితా । తతః తస్మిన్నేవాదై రాజపుత్రస్థానరాష్ట్రస్థ నరే
శ్వరాః పూర్వరాజన్యకులజాః ఆంగ్లేయానాం రక్షణమగృహ్యన్ । కింతు
యశోవంత హోల్కారనామా రాజపుత్రనృపేభ్యః నైజామాత్
కరంచ అగృహ్యన్ । సః ఆంగ్లేయాధికారిణా నివారితోపి నాశ్యణోత్ ।
తస్మా దాంగ్లేయాధికారీ వెలస్తి నామకః తం దమయితుం శత్రోః బల
మవిదిత్వా మానసూనం పృత సేవ్యర మల్ప సేనాభి స్సంప్రేషయామాస॥
సోపి శత్రోః సంస్థానం కాలబలంచ అవిదిత్వా తద్విషయాన్తః ప్రావి
శత్ । తదాసః హోల్కారేణ మహత్యా సేనయా సమావృతో భవత్ ।
తదా సింధియా సేనాః తంవిహాయ హోల్కారేణ సంగతాః । త
స్మాత్ మానసూనః సహాయార్థే ఆగ్రాం ప్రతిపలాయనపరోభవత్ ।
తతః ప్రావృషి సంప్రాప్తాయాం పక్షాధారా మపతంతీషు ప్రవృద్ధన
దీభీ దుద్ధమార్గస్స కృచ్ఛేణ ఆగ్రాం ప్రావిశత్ । తతో హోల్కార
ః దేహళీం దురోధ కింతు తాం విజేతు మశక్తః తత్ప్రాప్తరాష్ట్ర
మవాస్కందయత్ । తదా సింధియాచ తేన సంగతో భవత్ । తతో
ఆగ్రానగరాత్ లేకనామసేనాపతిః మహత్యా సేనయా హోల్కారం
జేతు మగమత్ । సః ౧౦౦౮ + ౩౦౦౦ = ౪౦౦౮ అదై డీగనగరే
హోల్కారమజయత్ । తద్దురం జిత్వా సలేకః హోల్కారస్య
వయస్యం భరతపురనృపం భరతపురీదుగ్ధే దురోధః సన్వపః సద్దైర్యం
చిరం యుద్ధా స్వశతృప్రాబల్యాత్ పరాజయ మవశ్యంభావినం పశ్యన్
శత్రోః వశ్యో భూత్వా సంధించ కార । తతో హోల్కారః స్వరాష్ట్ర
మేవ భేజే । తత్రాపి లేకః తమన్వద్రవత్ । కింతు తదై వ ఆంగ్లేయా
నాం భారతే సర్వాధికారి వెలస్తి మహాభూషః స్వాధికారిభి సమా
హూతః స్వపదం త్యక్త్వా ఆంగ్లేయవిషయం జగామ । తదనంతర మా
గతోధికారి సమరాల్లేకం వారయిత్వా సమాహ్వయత్ ।

కారన్యాలిసభూషః మాన్యః జాజ్జ బాలోనానామకశ్చ.

౧౦౦౮ + ౩౦౦౦ = ౪౦౦౮ — ౧౦౦౮ + ౩౦౦౦ = ౪౦౦౮.

ఏవం వెలస్తి నామ మహాభూషేన భారతవిషయే బహూని

రాష్ట్రాని ఆంగ్లేయానాం వశం సీతాని తత్కర్తాని ఆంగ్లేయవిషయ
 వణిక్సంఘాధికారిణః సమర ప్రయేణ నష్టధనాః నత్తుష్టా అభవన్
 తస్మాత్తం స మాహూయ పునః కారన్వాలిసనామభూపం ఆర్యన్మపై
 శ్శమం కర్తుం సంప్రేషయన్. సచ కారన్వాలిస్సభూపః కలికాతానగరీం
 సమాగతః త్రీన్ మాసానేవజీవన్ సప్తతివయస్కీ జీవితాన్తమి
 యాయ తత. స్తస్య సభాయాం ముఖ్యాధికారీ మాన్యో జాజీబా
 ల్లోనామకః సర్వాధిపత్యం చకార సః స్వాధీశానాం శాసనాను
 సారేణ హోల్కారేణ తస్యేచ్ఛాయసారం సంధించకార తస్మాత్సహా
 ల్కారః రాజపుత్రన్మపేభ్యః చాతుర్భాగకర మగృహ్లాత్ ఆంగ్లేయాధి
 కారీచ తేషాం సాహాయ్యం నకరో మీత్యవదత్ తత స్సింధియా
 భాంస్లెపీష్వాచ ఆంగ్లేయా హోల్కారాత్ భీతా మన్యమానా
 స్వయమపి పునః సమరసన్నాహం సప్తవత్సరావధికుర్వన్త ఆన్ తత
 స్సింధియానా నవఃసంధిఃకృతః యేన తస్మాజ్జితం గ్వాలియరదుర్గః పునస్త
 న్నై దత్తః చంబలానదీచ తస్య రాష్ట్రస్య ఆంగ్లేయానాంచ సీమా
 కృతా తదైవ టిప్పీస్సుతౌ వెల్లూరుదుర్గై వసన్తా తత్ర భారతీయ
 యోధా స్వపృతనేశ్వరా నాంగ్లేయాన్ హంతు మచోదయతాం
 తత సై బహూ నాంగ్లేయా స్నిజఘ్నిరే కింతు ఆర్కాటనగరాత్
 సేనా ప్రేషితా. తాదమయామాస టిప్పీ మ్సుతౌ కలికాతనగరీం
 ప్రేషితౌ ౧౮౦౭+౩౧౦౧=౪౯౦౮ అబ్దే సబార్లోనామకః భారతం
 త్యక్త్వా స్వవిషయ మాంగ్లేయం జగామ.

మింటుక్లేష్వభూపః.

౧౮౦౭+౩౧౦౧=౪౯౦౮—౧౮౧౩+౩౧౦౧=౪౯౧౪.

తతో మింటానామభూప శ్రేష్ఠః కలికాతానగరీం గతః అధికా
 రమవలంబ్య భారతీయన్మహానాం సమరేషు న సంబంధ మవలంబే
 తస్మాత్తే సంభూయ ఆంగ్లేయైర్యోధ్ధం సన్నాహం చక్రుః అంగ్లే
 యవణిక్సంఘశ్చ ౧౮౦౦+౩౧౦౧=౪౯౦౧ అబ్దే తేషాం రాజా ఎలిజ
 బేతనామా భారతవిషయే ప్రత్యేకం నాణిజ్యం కర్తుం శాసన మదదత్
 ౧౮౨౩+౩౧౦౧=౪౯౨౪ అబ్దే తచ్ఛాసనం పునః దత్తం కింతు

$౧౮౧౩ + ౩౧౦౦ = ౪౯౧౩$ అట్లే ఏతద్వణిక్సంఘవవ భారతే వాణిజ్యం
 కర్తుం శాశనం అపసీయ తద్వాణిజ్యాధికారః అన్యవణిజా మపి
 దత్తః॥ కీంతు తచ్ఛాసనం వింశత్యబ్దానంతరం నోపయుక్తం యస్మాత్
 పూర్వవణిగ్నిరాజితరాష్ట్రే తేషాం అనుమతిం వినా అన్యాయేన్యా
 స్తత్ర వస్తుం సశశాకుః తత్కాలే ప్రాసన్నపః ఆగ్నేయన్యపేణ సమ
 రమారభత తస్మాత్స మింటోనామకః ప్రాచీయైః సమరం ప్రతిబిభ్యత్
 కాబూల సింధు పారసీక మల్తానైః సీకానాం న్యపేణ రంజితసింహేన
 చ పాంచాలేశ్వరేణ చ సంధించకార యేన తే ప్రాచీయానాం సాహాయ్యం
 సకర్తు మంగీచక్రుః తస్మాత్ పాంచాలేశ్వరః శతద్వనద్యాః డక్షిణ
 రాష్ట్రాణాం అవస్కందనా ద్వీరరామ. మురిషననామక ప్రాచీ
 యానాం ద్వీపం జవ డచ్చీయానాం ద్వీనాచ తేషాం నౌకాస్థాని చ
 $౧౮౦౯ + ౩౧౦౦ = ౪౯౦౯$ అట్లే స మిన్టోనాకసేనాః ప్రేషయిత్వా
 అజయత్ $౧౮౧౩ + ౩౧౦౦ = ౪౯౧౩$ అట్లే సమింటోనామభూపః
 స్వవిషయం జగామ.

హేస్టింగ్సునామ మహాభూపః.

$౧౮౧౩ + ౩౧౦౦ = ౪౯౧౩$ — $౧౮౨౨ + ౩౧౦౦ = ౪౯౨౨$

తతో హేస్టింగ్సునామమహాభూపః సర్వాధికారీ కృతఃసః
 మహాశూరో నివృత్త బహుసంగరశ్చ తదా పిండారీనామకాః గాంధా
 రీయా మహమ్మదీయాః దమ్యభూతాః డక్షిణభారతే చరంత స్స
 క్రూరకర్మాణ్య కుర్వంత. తేచ నగరీః పల్లీశ్చ అవస్కందయంతో ధన
 ప్రదర్శనార్థం జనాన్ తప్తబోహై స్తాపనేన తప్తతైలతాపై శ్చతా
 పయిన్తో విచేరుః తేషు మహారాష్ట్రాః కేచనసంగతాః మహారాష్ట్రస్మ
 పాశ్చ సింధియా హాలాల్కరాదిమాః పూర్వం తై గాదీయమానం
 చాతుర్భాగకరమాంగ్లేయానాం నిబంధనేన ఆదాతు మశక్తాః పి
 ణ్డారీ దమ్యసంఘద్వారా సమాదదన్తే॥ ఏతేషాం పిండారీణాం నాథౌ
 అమీరఖాననామా చిత్తునామకశ్చ ఏతే అనిగృహీతాః క్రమశః షష్టి
 సహస్రసేనావన్తో భూవత్ ఏవం $౧౮౧౬ + ౩౧౦౦ = ౪౯౧౬$ అట్లే పి
 ణ్డారాః పంచవింశతీసహస్రాః ప్రబలాభూత్వా రాష్ట్రాణ్యవాస్కంద

యన్ తస్మా త్తాన్ దమయిత్వా విషయస్వస్యం కల్పయితుం ఇంగ్లాం
 డువిషయే అధికారీ భారతీయాధికారిణం శశాస తేషాం విండారీణాం
 భీతాః భూషాలేశో నవాబుః, ఉదయపురీశ్వరో మహారాణః, యోధపు
 రీశ్వరో మహారావశ్చ స్వరక్షణార్థం ఆంగ్లేయై స్సంధిమకుర్వన్త తత
 ఆంగ్లేయాధికారీ హేస్టింగ్సుమహాభూపః పిండారీన్యోధుం గచ్ఛక్ తై
 స్సహ మహారాష్ట్రీనృపా అపి సంగతా భవిష్యన్తీతి మత్వా మహారా
 ష్ట్రీనృపాః యథాన్యోన్యం విభక్తాభవన్తి తథా మహతీం సేనాం వింశ
 త్సహస్రాధికలక్షపరిమితాం త్రిశతీభిః శతఘ్నీభిర్యుతా మనయత్. ఏ
 షా మహతీ సేనాద్విధా విభక్తా ఏకోభాగః మాన్యధామస హిస్లాప
 నామకే నాధిష్ఠితా. దక్షిణం ప్రేషితా అన్యంచ హేస్టింగ్సుః స్వయ
 మేవాధిప్తాయ ఉత్తరమనయత్ ప్రథమతః సింధియానాం యోధుమగమ
 త్ సచ సింధియా హతాత్పాప్తుం శత్రుం దృష్ట్వా ఇతికతః వ్యతామూ
 ఢః గ్వాలియరనగర్యాం సంధించకార. యన్నిర్వహణావధిహందియా అశి
 రగృహనామదుగ్ధా అదదత్ తత ఆంగ్లేయాధికారీ పిండారీన్యోధు
 మగమత్ తా నిజిత్య క్రమశః మాళవాత్ చంబలానదీప్రాంతం విద్రా
 వయామాస. తత్ర తాన్ సమావృణ్వ ౧౮౧౮ + ౩౦౦౦ = ౨౧౦౮
 అబ్దే బహూన్ పిండారపతీ నిజఘన శిష్టాస్తస్య వశంగతాః కింతు
 చిత్తునామకః నవశోభవత్ సః మహారాష్ట్రీ స్సంగతః చరక్ అబ్దా
 న్తరే శాదున్ లేన నిహతః అమీరఖానశ్చ ఆంగ్లేయై స్సంధిం చకార
 యై టాంకనామరాష్ట్రం ప్రదత్తం తస్య వశజాః అద్యాపి తద్రా
 ష్ట్రం పాలయన్తి కేపాలనృపతేః సేనాః ఘూర్కానామకాః కోసలరా
 ష్ట్రే కతిపయరాష్ట్రాణి అవస్కంద్య ప్రజానిజఘ్నిరే తస్మా దాంగ్లే
 యాధికారీ హేస్టింగ్సునామా తైర్యోధుం చతుస్సహ స్సంప్రేష
 యామాస. మహాభారాణాం శతఘ్నీనాం హిమాలయపర్వతేషు సమా
 కర్షణం మాగ్నస్థితై నామరాష్ట్రే సంస్థిత కార్దమదేశేషానయ
 నంచ ఆంగ్లేయానాం కృత్రుతర మభవత్. ఘూర్కాశ్చ మహతాశౌ
 ర్యేణాయుధ్యక్. తస్మా త్త్రిత్రుః ఆగ్లేయసేనాః తై విఞాశిత ప్రాయా
 న్యవతన్త. ఏక ఏవ శూరసేనావతిః అక్టర్లానినామకః స్వసేనాం న
 యన్ ఘూర్కాబహుసంగరేషు జిత్వా క్రమశః తద్రాజధాన్యాః ఖ
 ట్లాండునామనగర్యా స్సమీప మగమత్. తతో నేపాలనృపః స్వరా

జఘానీ రక్షణపరః ఆంక్షేయై స్సంధిం చకార. తత్సంధిః శిగోలీత్సంధి
 రితి ఖ్యాతః ౧౮౧౬ + ౩౧౦౧ = ౪౯౧౭ అద్వైత కృతః యేన స నేపా
 లేశ్వరః స్వరాష్ట్రే పశ్చిమం భాగం కుమోనరాష్ట్రానామక మదదత్
 తద్రాష్ట్రే సిన్ధూనామపర్వతశిఖరస్థ నగర్యాం ఆద్యాపి అంక్షేయస
 ర్వాధికారీ ఘర్మకాలే వాసంకరోతి-తదైవ మనుసూరీ నానిటాలనామ
 కౌ ఘర్మకాలావాసా తద్రాష్ట్రస్థా అపినేపలేశ్వరః స్వరాజ ధాన్యాం
 ఖిబ్బాండునగర్యాం ఆంక్షేయనృపస్య ప్రతినిధిం అధ్యవాసయత్ - త
 దారభ్య నేపాలనృపః ఆంక్షేయానాం వయస్యో భవత్ తద్విషయ
 జాఘూఖా నామయోధాః ఆంక్షేయసేనాసు నియుక్తాః ఆద్యాపి శౌ
 ర్యదైర్యసమరో త్సాహేషు ప్రధానాః ఏతస్మిన్నస్తరే పీష్వాచ ఆంక్షే
 యాః జేతు కామః మహతీం సేనాం సన్నహ్య ౧౮౧౭ + ౩౧౦౧ =
 ౪౯౧౮ అద్వైత పుణ్యాసమీపే ఆంక్షేయానాం నగరీం కిర్కినామ్నీ రు
 రోధ కింతు పరాజితః దక్షిణం జగామ॥ ౧౮౧౮ + ౩౧౦౧ = ౪౯౧౯
 అద్వైత సః పునః కొరీగ్రామనామనగరే సంస్థితాం అల్పాంక్షేయసే
 నాం రురోధ తత్రస్థా ఆంక్షేయబృతనేశ్వరః స్థాంటననామకః చిరం యు
 యోధ ఏవం ఏకమహోర్రాత్రం సమరే ప్రవృత్తే మహారాష్ట్రా యో
 ధ్ధం భీతాః ప్రభాతే హ్యపాసరత్॥

ఏవం స పీష్వా ద్వితీయ్యబాజరాయనామకః సమరం త్యక్త్వా
 కతిపయకాలం భ్రమన్ అన్తే ఆంక్షేయానాం వశ్యో భవత్ - స ఆంక్షే
 యాధికారీ హేస్తింగనామకః యస్మాత్ పీష్వా బహువారంకృత
 సంవిధానం అభ్రంశయ త్తస్మా త్తస్మిన్నవిశ్వాసే తస్య రాష్ట్రం సర్వం
 గృహత్యా తస్మై భరణం దత్వాతంకాన్పురునగరసమీపే బిత్తూరు
 నగరే అధ్యవాసయత్. ఏవం పీష్వానృపస్య రాజఘానీ పుణ్యానగరీ
 ఆంక్షేయానాం వశం గతా తదైవ కించిత్పుర్వం నాగపురీశ్వరో రఘూ
 జీభాంక్షేనామకః దిష్టాంతం గతః తతః స్తస్య భ్రాతృజః అప్పాసాహిబనా
 మకః నాగపురీశ్వరో భవత్ సః ఆంక్షేయై స్సంధించకార కింతు సః
 పీష్వనా ఆంక్షేయానాం ద్వైరధే కుమంత్రం కుర్వన్నస్త. యదాసపీ
 ష్వా ౧౮౧౭ + ౩౧౦౧ = ౪౯౧౮ అద్వైత కిర్కినగరీం రురోధ
 ఇత్యశ్మణోత్ తదా సనాగపురీశ్వరః స్వనగరీసమీపే సితాబద్ధి
 నగరే సంస్థితం ఆంక్షేయ ప్రతినిధిం యుయోధ ఆంక్షేయాధికారిణం

గరం మాత్ర భారతీ యసేనాయుతం దృష్ట్వా స్వసేనాంచ అష్టాదశ
 సహస్రసంఖ్యాకాంచ పశ్యన్ జయం సులభ మమన్యత తస్మాత్
 రాత్రౌ సమరః సమారంభః కింతు తత్పరదినే అష్టాసాహిబః పరా
 జితః రాజపుత్రస్థాన మగమత్ । తత్రి కతిచపత్నరాన్వసన్ దిష్టాంతం
 గతః । ఆంగ్లేయాధికారీచ రఘూజభాంస్లెనామకస్య పౌత్రం బాలం
 నాగపురీశ్వరమకరోత్ ఏతస్మిన్నస్తరే యశోవంతరాంయహోల్కారః
 దిష్టాంతంగతః । తస్య మహిషీ తులసీనామ్నీ తద్రాష్ట్రం శశాస ।
 తతస్స బాజిరాయః ఆంగ్లేయైర్యుధ్యతీతి శృత్వా తస్య సాహాయ్యాధికం
 సేనాభి స్సహ జగామ । తామ్రాగ్రే ఆంగ్లేయ సేనాపతిః మాన్యజాన
 మాల్యామనామక స్సంగతః । ఆంగ్లేయాన్యోధ్యం పీష్వా సఃసాహాయ్య
 కరం మూఖమితి సహేతుకం దర్శయిత్వా తాం వలయితు మయ
 తత । హాపి అంగీకారం నూచయామాస । కింతు తదా తస్యా సేనా
 పతయః కృద్ధాః తాం నినిజఘ్నిరే ॥ తతస్తే ౧౮౧౭ + ౩౧౦౧ =
 ౨౧౧౮ అబ్దే మహారాష్ట్రాః మహతపురీనామనగర్యాం ఆంగ్లేయా
 నయుధ్యన్, కింతు ఆంగ్లేయ సేనాపతిః మాల్యామనామకః తా నజ
 యత్ । తత ఆంగ్లేయసర్వాధికారి హేస్టింగ్సు మహాభూషః యశోవస్త
 హాల్యారస్య సుతం బాలం మురవారిరాయహోల్కారనామకం
 పిత్రాసనే సంస్థాప్య తన్నగరే ఆంగ్లేయసేనాం నివేశయామాస ॥
 ఏవం పంచభిః, హోల్కార, సింధియా, భాంస్లే, గైక్వారాదిభిః స్వ
 రాష్ట్రేషు నివేశిత ఆంగ్లేయసేనానాం భరణార్థం దత్తరాష్ట్రాణి ౧౮౦౨ +
 ౩౧౦౧ = ౨౪౦౩ అబ్దే పీష్వాన ద్వితీయ్యబాజిరాయనామకం భ్రంశయి
 త్వా గృహిత రాష్ట్రేణ సంమేళయిత్వా హేస్టింగ్సు మహాభూషః ౧౮౧౦
 + ౩౧౦౧ = ౨౯౧౧ అబ్దే ముంబై నామకం విషయభాగం చకార ।
 ఏవం ఆంగ్లేయానామాధిపత్యం సర్వోత్కృష్టం కృత్వా సర్వార్థ భార
 తీయన్మహా ఆంగ్లేయానాం వశ్యాన్ వయస్యాన్ అపగతాన్యోన్య
 విగ్రహంశ్చ కృత్వా సహేస్టింగ్సుభూషః భారతవిషయే సర్వత్ర శమం
 కృత్వా ౧౮౨౩ + ౩౧౦౧ = ౨౯౨౪ అబ్దే భారతాత్ స్వం ఆంగ్లేయ
 విషయం గతః ॥

అహమరస్థ భూష:

$$౧౮౨౩ + ౩౧౦౦ = ౪౯౨౩ — ౧౮౨౮ + ౩౧౦౦ = ౪౯౨౯$$

తత అహమర స్థభూష: సర్వాధికారేనియోజితః! తస్మిన్ శాస
 తి ౧౮౨౪, ౪౯౨౫ అబ్దే వర్మనేశస్థపతి: అస్సమరాష్ట్రం జిత్వా
 తత్సమీపస్థాన్ అనూపస్థద్వీపరక్షణ ఆంగ్లేయా నిజభూష । తత
 ఆంగ్లేయాధికారీ తత్కారణం వదేతి తన్మహాయలిఖత్ । కింతు సవ
 ర్మేశ్వర: కాచారనామకం ఆంగ్లేయానాం రాష్ట్రం వంగరాష్ట్రస్య
 ప్రాగుత్తరేశ్ఠితం అవాస్కంధయత్ కింతు తేన ప్రేషితా సేనాపరాజ
 తా న్యవర్తత । తత ఆంగ్లేయాధికారీ వర్మేశ్వరస్య రాష్ట్రం జేతుం
 సేనా నౌకాభిరప్రైషయత్ । సాసేనాగత్వా రంగూననగర మజ
 యత్ - తత సవర్మేశ్వర: ఆంగ్లేయసేనాపతిం మాన్యకాం బలనామకం
 జేతుం మహత్యా సేనయా బుదూలనామస్య సేనాపతిం అప్రైషయత్
 సచ బుదూల: ఆంగ్లేయాధికారిణం బధ్వా స్వస్థపస్యనగరీ మావానగ
 రీం సమానేతుం సావణ: శృంఖలా నవ్యగృహ్ణాత్ । కింతు స: ఆం
 గ్లేయసేనాపతి: అస్సమరాష్ట్రం జిత్వా అరకానరాష్ట్రమపి జిత్వా
 విరావతీనదీమాగేణ అవానగరీ మగమత్ । యదాస ఆంగ్లేయసేనా
 పతి: స్వరాజధాన్యా సమీప మగమత్ తదా సవర్మేశ్వర: భీత:
 సంధిం యయాచే । తతో యండ్రిబూనగరే సంధి: ౧౮౨౬ + ౩౧౦౦
 = ౪౯౨౬ అబ్దే కృతా । యేన వర్మరాష్ట్రస్య అనూప: అస్సమ
 అరకాన తేనాస్సిరమనామరాష్ట్రాణిచ ఆంగ్లేయేభ్య: దత్తాని । భరత
 పురీదుగ్గం మహాబలం దుజ్జేయమభవత్ । పూర్వమాంగ్లేయా:
 తాం రుధ్యా జేతు మశక్తా: ౧౮౨౬ + ౩౧౦౦ = ౪౯౨౬ అబ్దే భరత
 పురీనృప: స్వయాంత: । తస్య సామంతవక: తద్రాష్ట్రం వశే చకార
 తత ఆంగ్లేయాధికారీ అహమదరస్థనామాభూష: తత్ భరతపురీదుగ్గం
 జిత్వా పూర్వస్థపస్య సుతం పిత్రాసనే సంస్థాపయతుం కాంబబర్డియరీ
 నామభూషం సంప్రేషయామాస । సగత్వా భరతపురీదుగ్గం స్య భీష్మీ:
 పాదే ఝలీజ్వులనేన పాతయిత్వా తద్దుగ్గం జిత్వా పూర్వస్థపస్య
 సుతం పిత్రాసనే సంస్థాపయామాస । ౧౮౨౮ + ౩౧౦౦ = ౪౯౨౯
 అబ్దే స అహమదరస్థభూష: భారతం త్యక్త్వా ఆంగ్లేయవిషయం
 జగామ—

విలియమ్ బెంటిక్ నామ భూషః.

౧౮౨౮ + ౩౧౦౦ = ౨౧౨౮ — ౧౮౩౫ + ౩౧౦౦ = ౨౨౬౫
 తతో విలియమ్ బెంటిక్ నామనామకః భారతే సర్వాధికారి నియోజితః।
 తదా తగ్గనామ దస్యవః మాగేషు పాంథానా హత్వా అవస్కంద
 యస్తః క్రూరతరం విచేరుః। తతః తా దమయితు మాంగ్లయాధి
 కారి బెంటిక్ నామకః సేనాపతీ స్ప్రెషయత్। తేచ గత్వా విమృగ్య
 అగృహ్ణాత్। ఏవం అప్తమవత్సరేషు సాధనసహస్రమితా
 గృహితాః। ఏవం మాగాః పాంథానాం జేమకరాః కృతాః। తత
 స్స బెంటిక్ గత స్తత్త్వే భారత్యాభిప్రీతాం సహగమనం సివారయన్
 శాసనమకరోత్। ఏతత్పూర్వం భారతీయాః ఆంగ్లయైః అధికారేషు
 నియోజితాః బెంటిక్ భూషశ్చ ౧౮౩౩ + ౩౧౦౦ = ౨౨౩౩ అబై భార
 తీయా యథాయోగ్య మధికారేషు నియోజనార్హం శాసనమక
 రోత్। ఏవం క్రమతః భారతీయాః అధికారేషు బహుశో నియోజ
 తాః। బహుశా అవరరాష్ట్రాధిపాః అవరన్యాయనిజేతారశ్చ కృతాః।
 అపిచ బెంటిక్ః ఆంగ్లయవిద్యాబోధనార్హం పాఠశాలాస్సంస్థాప్య భా
 రతీయూనబోధయత్। పూర్వం అధికారిణాం ధర్మనేతృత్వాణాంచ
 సభాయాం పారసీకభాషా ఉపయుక్తా, బెంటిక్ శ్చ ఆంగ్లయభాషాం
 రాజభాషాం వ్యావహారికా మకరోత్। తత అచిరాదేవ కాలతరాయ
 సింధియా అపుత్ర ఏవదిష్టానం గతః। తస్య మహిషీ సామంతాశ్చ
 కలహాయమానా ఆసత్। తతో బెంటిక్ భూషః తస్యా ఏకం
 సుతం జానకనామకం స్వీకృతం కారయిత్వా తస్మిన్ ప్రాథతాం ప్రాప్తై
 తం గ్వాలియరసింహాసనే సంస్థాపయామాస। మురహారిరాయ హూ
 ల్కారశ్చ అపుత్రవీర పరేతః। తత్తస్య మహిష్యాః దాయాదానాం
 చ కలహే జాతే బెంటిక్ః పూర్వవృత్తేః బంధుమేకం ప్రజానాం
 సమ్మతం సింహాసనే సంస్థాపయామాస। రాజపుత్రస్థానవృత్తాణాం రా
 ష్ట్రేషు చ ఏవమేవ యదా కలహో జాతః తదా స బెంటిక్ః సక్రమం
 నృపం సింహాసనే సంస్థాప్య సమంచకార। ౧౮౬౬ + ౩౧౦౦ =
 ౨౧౬౬ అబై టిప్పు హత్వా వెలస్లి నామమహాభూషః పూర్వవృత్తస్య
 కులజం కృష్ణరాజనామకం మైసూరునృపం చకార। యస్మాత్తః బాల
 పాలనే అశక్తః తద్రాష్ట్రం టిప్పీః మంత్రిణా పూర్ణయ్యనామః విప్రేణ
 శాసితం। యదా కృష్ణరాజః టిప్పీశబ్దవయాః సింహాసనే అధిషిక్తః।

కింతు సన్మతః కోశం సర్వం స్వభోగేషు వ్రయం కుర్వత్ భూమిశ్చ
 అధికద్రవ్యదాతృభ్యో దాపయత్ న సమ్యగపాలయత్ । సః ఆంక్లే
 యాధికారిణా వారంవారం సమ్యక్పాలనార్థం బోధితోపి తస్య నా
 క్యాని నాశ్యణోత్ । అస్తే ౧౮౩౦ + ౩౦౦౦ = ౨౧౩౦ అద్దే తస్య
 ప్రజాః తద్బాధా మసహమానా నృపేణ విరుధ్యయోధ్యం సన్నద్ధాః ।
 తస్మాత్ ఆంక్లేయాధికారి బెంటికనామకః సేనాం ప్రేషయిత్వా గౌజా
 నం భ్రంశయిత్వా తస్య భరణమదదత్ : తతో ఆంక్లేయాధికారిభిః త
 ద్రాష్ట్రం పంచాశదబ్దైశ్ శాసితం । తత స్సకృష్టరాజః ఆంక్లేయాశాస
 నేన సుతం స్వీకరోత్ । ససుతో యశావసంప్రాప్తః పితౄననేభిక్షిక్ః
 మైసూరురాష్ట్రం శశాస । సవవశ్యామరాజానామా వతకమానసృప
 స్య కృష్టరాజాహ్వయస్య పితా । ౧౮౩౩ + ౩౦౦౦ = ౨౧౩౩ ఆంక్లే
 యస్సతః ఆంక్లేయవణిక్సంఘస్య శాసనం విశత్యబ్రావధిపునః అదదత్
 కింతు తా న్యాజిజ్యం కర్తుం నిషిధ్యరాష్ట్రం శాసితమేవ శశాస । త
 దారభ్య సర్వే ఆంక్లేయాః వణిక్సంఘస్య శాసనం వినైవ భారతవిష
 య మాగతాః యధేష్టం యత్ర కుత్రాపి న్యవసత్ । తదారభ్యతే
 వాజిజ్యం ప్రవర్తయన్తః యస్మాత్ భారతీయేషి ధనవన్తోభవత్ । త
 దైవ చీనావిషయే వాజిజ్యమపి సర్వేషాం కరణీయంకృతం । ౧౮౦౦
 + ౩౦౦౦ = ౨౧౦౦ అద్దే అయోధ్యానవాశాత్ గృహీతరాష్ట్రం
 తదనంతరం సింధియాత్ గృహీతరాష్ట్రం చ సమ్మేళయిత్వా అనేన
 బెంటికనామకాధికారిణా పశ్చిమోత్తరరాష్ట్రమితి విషయభాగం కృ
 త్వా తత్రాధికారి నియోజితః । మైసూరురాష్ట్రస్య పశ్చిమే కూర్గణి
 పర్వతభూయిష్ఠం రాష్ట్రం మలయపర్వతేష్వభవత్ । తద్రాష్ట్రం చిర
 కాలా దార్యవృషై శ్శాసితం । హైదరః టిప్పుశ్చ తద్రాష్ట్రం జిత్వా
 నవశే స్థాపయితుం శక్తౌ । యస్మా త్తన్నపాః వారంవారమయుధ్యో
 టిప్పీరపి మరణానంతరం తదా సంస్థిత కూర్గవృషః సుఖేన శశాస తద
 నంతరం ద్వాన్మపౌ న సమ్యగపాలయతిః । బెంటికస్య శాసనకాలే కూ
 ర్గవృషో వీరరాజనామకో భృశం దుష్ట పాలనమకరోత్ । సః స్వప్ర
 జాః భ్రాతృశ్చ భగినీశ్చ అమూరయత్ । తస్మా త్తద్రాష్ట్రాత్
 ప్రజాః అపలాయంత ఆంక్లేయాధికారిణా వారంవారం దూతాః ప్రేష
 యిత్వా సంబోధితోపి నాశ్యణోత్ । తస్మై దాంక్లేయాధికారి బెంటిక
 నామా ౧౮౩౩ + ౩౦౦౦ = ౨౧౩౩ అద్దే తం దమయితుం సేనా మ

ప్రైషయత్ । తత సమరేజాతే నృపస్య యోధాః స ధైర్యమయు
 ధ్యక్ । కింతు నృపః అటవీం ప్రతి అపససార । తథాపి సనిగృహీత
 స్సమానీతః । తత ఆంక్లేయసర్వాధికారీ తా కూర్గన్మృపస్య సామంతా
 నస్యనృపం వరయితుం శశాసః । కింతు తే ఆంక్లేయైః పాలనమేవైచ్ఛక్
 దదారభ్య కూర్గరాష్ట్రం ఆంక్లేయై శ్శాసితం । పూర్వనృపశ్చవిషయా
 న్నిష్కాశితః వెల్లూరునగరీం గత్వా తతో వారణాశీం జగామ తతస్సః
 ౧౮౩౨ + ౩౦౦౦ = ౨౧౩౨ అద్దే ఇంగ్లాండువిషయం గత్వా తత్రైవ
 మమార । తతో బెంటికభూపః ముద్రాంగణకైః యధేష్ఠం వాతా
 దీని గ్రంథాంశ్చ ముద్రాపయితుం శాసనం కర్తుం సంవిధానం చకార
 ఏవం సమ్యక్ శాసిత్యా స బెంటికమహాభూపః ౧౮౩౨ + ౩౦౦౦ =
 ౨౧౩౨ అద్దే స్వవిషయం ఇంగ్లాండుదేశం జగామ॥

మాన్యః చార్లసమెట్కాపః ౧౮౩౨, ౨౧౩౨—౧౮౩౨,
 ౨౧౩౨ తతో మాన్యః చార్లసమెట్కాఫనామకః ప్రాగుత్తరరాష్ట్రా
 ణా మధికారీ సర్వాధికారే నియుక్తః । సః పూర్వాధికారిణా సంవి
 ధానం కృతం ముద్రాతృణాం యధేష్ఠం వాతాది ముద్రాపణం శా
 సనం చకార । సః ఏకాబ్దమేవాధికారే స్థితః॥

ఆక్షండుభూపః.

౧౮౩౨ + ౩౦౦౦ = ౨౧౩౨—౧౮౩౨ + ౩౦౦౦ = ౨౧౩౨

తతః ఆక్షండునామభూపః సర్వాధికారీ నియోజితః ఇంగ్లాండువి
 షయాదా జగామ॥

ఆపగనేస్థానే సమరః.

పూర్వం గాంధారవిషయః కరైవ రాష్ట్రమితి ఖ్యాతం సెల్వా
 కనేనసిద్ధితేన చంద్రగుప్తాయదత్తః—యదామహమ్మదీయాః ఆర్యావర్తమ
 జయన్ తత్పూర్వమేవ తద్రాష్ట్రం జిత్వా కాబూలరాష్ట్రం మితి ఆ

ఖ్యాపయన్ తతః క్రమాత్ సుకుశపాదుషాః తద్రాష్ట్రం జిత్వా అన్య
 శాసన్ బౌరంగజీబస్య మరణానన్తరం పారసీకనృపాః పానామకాః
 తద్రాష్ట్రం జిత్వా శశామః నాదరమాన్వపస్య మరణానన్తరం అహ
 మదమానామకో గాంధారీయ తుక్కుమః ఆఫగనమశస్థః తద్రాష్ట్రం
 జిత్వా బెలూచి స్థానం సింధురాష్ట్రంచ ౧౯౬౨ + ౩౧౦౧ = ౪౦౬౩
 అబ్దే అజయత్ తదారభ్య కాబూల రాష్ట్రం ఆఫగనవిష
 యమితి ఖ్యాతం తస్య మరణానన్తరం సీఖానాన్వపః రణజి
 తసింహనామకః పాంచాల రాష్ట్రం జిత్వా సశాస సింధురా
 ష్ట్రంచ చతుర్భిః బెలూచీనాదైః అమీరా ఇతిఖ్యాతైః జిత్వా
 వశే స్థాపితం ఆపగనస్థానేచ ఆధిపత్యార్థం అధిపాః కలహాయమానాః
 బహువత్సరాననయన్త యదా ఆక్లండ్భూపః భారతే ఆంగ్లేయాధికారీ
 నియోజితః శాస్తిస్య తదా ఆఫగనస్థానే ద్వాలమీరా సింహాసనా
 ర్థం కలహమకుర్వాతాం ఏకఃషాషూజానామకః అహమదమాకులజః
 అన్యః దోస్తమహమ్మద (మహమ్మదస్యప్రియశత్రుధః) నామకః తస్య
 అమాత్యస్యకులజశ్చ యస్మాద్దోస్తమహమ్మదః ప్రబలః తస్మాత్సః
 షాషూజం పరాజిత్వా కాబూలనగరాన్నిష్కాసయామాస షాషూ
 జాచ ఆర్యావర్తమాగత్య ఆంగ్లేయా శిరణంగతః ఆంగ్లేయాధికారీ
 ణా దత్త భరణః న్యవసత్ తతో దోస్త మహమ్మదశ్చ పాంచాలేశ్వ
 రేణ రంజితసింహానామకేన పీషావరనగరం దాపయితు ఆంగ్లేయాధికా
 రిణే అలిఖత్ కింతు యస్మాద్దంజితసింహః ఆంగ్లేయానాం వయస్య
 స్తస్మాద్దాంగ్లేయాధికారీ నాంగీచకార తతో దోస్త మహమ్మదః కుపి
 తః ఆంగ్లేయానాం ద్వైరథే న్యవసత్ తదైవ రష్యాన్వపః ప్రాచ్యం
 విపులం రాష్ట్రం జిత్వా భారతమవస్కందయితు మిచ్ఛన్ దూతముఖే
 న ఆఫగనేశ్వరేణ దోస్త మహమ్మదేన సంధించకార తత ఆంగ్లేయా
 ధికారీ ఆక్లండ్నామకః స్వవయస్యం నా యతః ఆఫగనేశ్వర సింహాస
 నాహం షాషూజానామకం సింహాసనేస్థాపయితు కామః ౧౮౩౯ +
 ౩౧౦౧ = ౪౯౪౦ అబ్దే దోస్త మహమ్మదంజేతుం సేనామప్రేషయ
 త్ ససేనాపతిః బోలానపర్వతమాగ్రేణ బెలూచస్థానం గత్వా గాం
 ధారనగరమగమత్ తాం నగరీం జిత్వా గజినీనగరంగత్వా మహాయు
 ధ్ధం కృత్వా తా మప్యజయత్ తతో దోస్త మహమ్మదః బాఖారాన
 గరం ప్రత్యపససార షాషూజాచ సింహాసనే అభిషిక్తః తదక్షణార్థం

అండ్లయ సేనాపతిః మక్ఖాగ్గ నామకః నివేశితః తతో పరాబ్ధే దోస్తు
 మహమ్మదః అండ్లయానాం వశంగతః కలికాతానగరే అధివాసితః స
 దయం సమ్మానితః తస్య మత అక్ఖరఖాననామకః కతిపయ ఆఫగనసే
 నా స్సస్సన్నాహ యన్నస్త షాషూజాచ భృశం దుష్టపాలనమకరో
 త్ తస్మాత్ ౧౮౮౨ + ౩౧౦౧ = ౪౯౮౩ అబ్దే తస్య ప్రజాః తేన వ్యరు
 ధ్య్ ఆక్ఖరఖానశ్చ తానధిష్ఠాయ సమరసన్నాహమకరోత్ మగ్ఖాక్ఖ
 నశ్చ తా శమయితు మైచ్చత్ కింతు అక్ఖరఖానః తం షాషూజాం
 నిజఘాన తతః కాబూలనగరం దురోధ తత అండ్లయ సేనాపతిః స్వసే
 నాం అక్ఖరఖానస్య సేనాం యోద్ధ మసమధాణం మత్వా తద్దుర్గం
 విహాయ గంతుం అనుమతిం యయాచే ఆఫగనేశ్వరేణ దత్తానుమతిః
 భారతం ప్రతిసివతిత్తుం ప్రతస్థే తతో అక్ఖరఖానశ్చ ఖుదాపర్వత
 మార్గేషు తా మాండ్లయ సేనా మనాశయత్ । తస్సేనాయాం బైరాన
 నామకభిషజం వినా సర్వే నిహతాః । తద్దైవ అక్లంఢభూషః ౧౮౮౨
 + ౩౧౦౧ = ౪౯౮౩ అబ్దే భారతం త్యక్త్వా ఇంగ్లాండువిషయం
 జగామ.

ఏలింబరో భూషః.

౧౮౮౨ + ౩౧౦౧ = ౪౯౮౩ — ౧౮౮౪ + ౩౧౦౧ = ౪౯౮౫
 తత ఏలింబరో నామభూషః సర్వాధికారీ నియోజితః । తదా గాంధార
 నగరే నాటనామకః సేనాపతిః జలాలాబాదానగరే సేనామక సేనా
 పతిశ్చ అల్పసేనాభిరాస్థితౌ ఆఫగనైః సంరుద్ధావపి యుధ్యంతాదుర్గౌ రర
 త్తుతః । తతః పల్లకనామక సేనాపతిః మహతీభి స్సేనాభిః భారతాత్
 ప్రేషితః ఖైబరనామపార్వతీయ మార్గేణ జలాలాబాదానగరీం
 గత్వా తత్ర పరాజిత్వా తత్రస్థ మాండ్లయ సేనాపతిం విమోచయా
 మాస । తతో అక్ఖరఖానః మహత్వా సేనయా సమాగతః తమయో
 ధయత్ । తతో మహతి సంగ్రామే జాతే ఆఫగనాః పరాజితాః । తత
 స్స పల్లకః కాబూలనగరీం గత్వా అజయత్ । తదా షాషూజాపూర్వ
 మేవ నిహత ఇతి శృత్యాతం కాబూలదుర్గం నాశయామాస । తత స్స
 సేనాపతిః భారతమగమత్ । తతో అండ్లయాధికారీ కలికాతానగరే
 పూర్వమేవ నివేశితం దోస్తుమహమ్మదీఖానం కాబూలం ప్రేషయిత్వా

తద్విషయే అమీరనామ్నా అభ్యషేచయత్ । సైంధవా అమీరాః
 ఆంగ్లేయాన్సేనా ఆఫగనై నికహతా ఇతి శృత్వా ఆంగ్లేయాన్వ్యధుం
 సన్నాహమకుర్వత్ । తతః సై తత్రాధికారిణం ఔత్రామనామసేనాప
 తిం సంరుదధుః । యదా సః కృచ్ఛాదపసరత్ ప్రాణభయో ద్విముక్తః
 తతో మాన్యః ఛార్లీసనేపియరనామక సేనాపతిః త్రిభిస్సహస్రైః సంప్రే
 పితః । సైంధవాః ద్వావిశతిసహస్రాః । ౧౮౮౩ + ౩౧౦౦ = ౨౧౮౮
 అబ్దే ద్వాభ్యాం నగరోః మైసే । హైదరాబాదానామకయోః సమరం
 కృత్వా అజయత్ । ఏవం సింధురాష్ట్రం జిత్వా ఆంగ్లేయాధికారి స్వ
 వశేచకార । తతో గ్వాలియరనాథో జనకజ సింధియానామకః అపుత్ర
 ఏవ దిష్టాంతరంగతః । తతః ఆంగ్లేయాధికారిణ శ్శాసనేన తస్య మహిషీ
 ద్వాదశాబ్దవయసి స్థితాపి సుతంస్వీచకార । కిం త్వచిరాదేవ సాభర్తు
 రమాత్యం మంత్రకుశలం భంశయిత్వా ఆంగ్లేయైః యోధుం సన్నద్ధా
 తతో ౧౮౮౩ + ౩౧౦౦ = ౨౧౮౮ అబ్దే మాన్యః హ్యూవగనామకః
 ఆంగ్లేయసేనాపతిః సంప్రేపితః మహారాజపురీ పున్నియారనామనగరో
 స్సింధియాసేనా మజయత్ । తతః ఆంగ్లేయసర్వాధికారి సింధియానః
 సామంతానాం సభాంకారయిత్వా బాలస్య సింధియానః జయాజినామ
 కస్య యావనాపథిపాలయితుం తాన్ని యోజయామాస । యదా స
 జయాజీ సంప్రాప్తయావనః అభిషిక్తః । తస్య సేనాపూర్వం చత్వారిం
 శత్రహస్రా నవసహస్రాకృతా ఆంగ్లేయసేనాచ తస్య నికటే సన్నివేశి
 తా । తతో ౧౮౮౪ + ౩౧౦౦ = ౨౧౮౪ అబ్దే స ఏలింబరోభూషః
 భారతం త్యక్తా ఆంగ్లేయ మగమత్ ।

హా ర్లింజి భూషః.

౧౮౮౪ + ౩౧౦౦ = ౨౧౮౪—౧౮౮౪ + ౩౧౦౦ = ౨౧౮౪

తతో హాడిజంజనామభూషః సర్వాధికారి నియోజితః భారతం
 సమాజగామ తదా పాంచాలరాష్ట్రం సిఖనాథేన రంజితసింహేన శా
 సితం సః పాంచాలసింహ ఇతిఖ్యాతః యస్మాత్తస్య నేత్రమేకం మ
 శూచ్యానన్తం తస్మా త్వవకాక్షి రేవ తథాపి సః స్వసామంతాదీన్ స్వ
 వశే సంస్థాప్య విషయం సమ్యక్ శశాస ప్రాంతీయైఃసుశిక్షితైశతఃస్థి

సంయుతాం మహతీంసేనాం ససమ్యక్ ప్రహేష తస్మాత్సః కాశ్మీరరా
ష్ట్రమపి జత్వా శశాస సః ఆంగ్లేయానాం వయస్యో భవత్ సరంజ
తసింహః చత్వారిం శత్వత్సరాన్ శాసిత్వా ౧౦౩౯ + ౩౧౦౦ =
౪౧౩౯ అబ్దే స్వర్గమియాయ తత స్తస్యసుహోషి పితౄసన అభిషిక్తః
త్రీన్ వహేనేవ శాసిత్వా భ్రంశితోభవత్ తతః కల్లోలేజాతే సేనాప
తిః తేజసింహనామా ప్రభలోభవత్ తతస్సిఖాదేహాళీ మవస్కంద
యతుకామాః శతద్యౌసదీ తీర్త్యా ఆంగ్లేయానాం రాష్ట్రాణి ఆవా
స్కందయన్ తత ఆంగ్లేయానాం సర్వసేనాపతిః మాన్యః హ్య్యగభ
నానుకః సిఖై యు యోధ యస్మాత్తేశిఖా అపిసమర కుశలాః తైస్స
మరః సుకూరోభవత్ అంతే ఆంగ్లేయ సర్వాధికారి తాన్ సిఖాన్
మూఢ్భిరోజమానామనగరోః ౧౦౪౫ + ౩౧౦౦ = ౪౧౪౫ అబ్దే
ధనుర్మాసే అజయత్ ఆంగ్లేయసర్వసేనాపతిః మాన్యః హ్య్యగభర
నానుకః నోబ్రాసనగరే పువ్యమాసే తానజయత్ మాన్యః స్మిత్
నామా ఆంగ్లేయసేనాపతిశ్చ అలివాలనగరేపి తానజయత్ ఏవం
సమరైప్రశాన్తైః ఆంగ్లేయాః శతద్యౌరావీనద్యౌరన్తరం పాంచాలరాష్ట్ర
మగృహ్ణాః గులాబసింహనామకో యః రంజితసింహేన కాశ్మీరాధికా
రీ కృతః సః కాశ్మీరస్థపతిః కృతః సోపిఆంగ్లేయానాం సమర వ్రయే
కించిద్భాగమదదత్ రంజితసింహస్య సుహో దులీపసింహనామ
కః బాలోపి పితుః పదేపాంచాలన్యపః కృతః తస్యమాతాచయావత్సు
తస్య ప్రౌఢతా ప్రాప్తిస్తావత్సుతం రాష్ట్రంచరక్ష- తతో ౧౦౪౮ +
౩౧౦౦ = ౪౧౪౮ అబ్దే హర్షింజభూపః భారతం త్యక్త్వా ఆంగ్లేయవి
షయ మగమత్.

డాల హశాసీ భూపః.

౧౦౪౮ + ౩౧౦౦ = ౪౧౪౮ — ౧౦౫౬ + ౩౧౦౦ = ౪౧౫౨

తతో డాలహశాసినామభూపః భారతపాలనాయ సంప్రేషితో
౧౦౪౮, ౪౧౪౮ అబ్దే భారత మాజగామ తతః షణ్మాసానన్తరం సి
ఖైః ద్వితీయసమరః సమాపితః మూలరాజనామకో మూలస్థానరా
ష్ట్రే నీఖన్యపస్యాధికారి ద్వా ఆంగ్లేయ పుత్రనేశ్వరా హత్వా ఆంగ్లే

యై పునః యోధుం స్వీయాన్ సీఖాన్ సమాహ్వయత్ తేసీఖాః
 పూర్వసమరే ప్రదక్షిత శౌర్యాన్ యోధాన్సర్వా న్సమాసీయ
 ౧౮౮౯ + ౩౧౦౧ = ౪౯౯౦ అబ్దే మహతీం సేనాం పయరిసింహేన
 పాలితాం సన్నద్ధామక్కుర్వన్ అంగ్లేయసేనాపతిః మాన్యః హ్యాయగ్ర
 నామకః తాన్యోద్ధుం ప్రతస్థే తేహం చిల్లిన్వాల్లా నామనగరే మహాన్
 ఘోరస్సంగ్రామోభూత్ తస్మిన్సమరే ఆంగ్లేయైర్జయే నాపైపి
 బహువస్థేహం దివం ప్రాపుః తతోఽఘూర్జరే ఆంగ్లేయైః సీఖాః పునః
 పరాజితాః స్వదేశం ప్రతిన్యవతేన్త తతో డాలహాసీ పాంచాలే
 సంతత సమరపీడామపనయితుం ఆఫగనవిషయాదవస్కందనాచ్చ రక్షి
 తుం ౧౮౮౯ (క్రీ॥ ౩) ౪౯౯౦ క॥ ౮॥ పాంచాల రాష్ట్రం అంగ్లేయ
 పాలనే అగృహ్యత్ పాంచాలనృపా సీఖానాం నాథః దులీపసింహ
 నామకః దత్తప్రదక్షితౌచాప్య భరణః ఇంగ్లాండువిషయం ప్రేషితః య
 త్రసః ఆంగ్లేయనృపస్య సామంతై స్సమం సమ్మానితః జీవితాంతావధిన్య
 వసత్ పాంచాలస్య పానసేమాన్యో ఝానలారెన్నినామకః వియోజితః
 తదారభ్య సీఖాః ఆంగ్లేయనృపస్య భారతసేనా సుప్రతస్తయోధా అ
 భూవన్ తద్రాష్ట్రే దమ్యాపద్రవః శమితః సుఖతరగమ్యా మహాపథాన్ని
 తాః ప్రజాసుకరః న్యూనికృతః వాణిజ్యకరంచ అపనీతం వర్షదేశనృపః
 ౧౮౮౬ + ౩౧౦౧ = ౪౯౮౭ అబ్దే యండవునగరే కృత సంవిధానంభం
 జ్ఞ స్వవిషయా నూపమా మాగతా నాంగ్లేయనౌకాపతీ బందీచ
 కార । తత్కారణం ప్రప్టుం ప్రేషిత మాంగ్లేయదూతం హంతుం య
 త్నం చకారయథా పూర్వం రావణః శ్రీరామదూతం వాలినూను
 తస్మాత్ ౧౮౯౨ + ౩౧౦౧ = ౪౯౯౩ అబ్దే తేన యోధుమాంగ్లేయ
 సేనా ప్రేషితాః తేగత్వా రంగూననగరే ప్రధానాయ శనసమీపే
 మహద్వ్యుద్ధం కృత్వా వర్మనృపసేనాం జిత్వా తాం నగరీం వశేచక్రః ।
 తతో వర్మదేశీయాః ప్రజాః స్వసమీపస్థ అరకావతనాసిరాదిరాష్ట్రాసు
 ఆంగ్లేయపాలనం స్వనృపన్యాపి ప్రశస్తతరం పశ్యంత స్వాసవీతైః
 పాలనమిచ్ఛంతః తేహం సుభారానాజక్రః । ఏవం నిజ్జిజ్ఞోషి వర్మ
 నృపః సంధింకర్తుం నాంగీచ కార । తతో డాలహాసీభూపః ౧౮౯౩ +
 ౩౧౦౧ = ౪౯౯౪ అబ్దే పెగ్యూరాష్ట్రమపి స్వవశే కృత్వా ఆంగ్లేయ
 పాలనే సమాసీయ పూర్వం గృహీతరాష్ట్ర ద్వయాభ్యాం సంమేళ
 యిత్వా ఆంగ్లేయవర్మరాష్ట్ర మిత్యాహ్వయం కృత్వా రంగూననగరీ ।

రాజధానిం గృహీత్వా ఆంగ్లేయాధికారిణం నియోజయమాస తదా
 రభ్య రంగూననగరం తదనూపనగరం వాణిజ్యవృద్ధి కరమభూత్ ।
 $౧౮౧౮ + 3౧౦౦ = ౨౧౧౮$ అబ్దే సీమ్యానామక మహారాష్ట్రధీశే
 భ్రంశితే స తారానామాల్యరాష్ట్రం శివాజేః వంశ్యస్య దత్తం తస్మింశ్చ
 $౧౮౨౮ + 3౧౦౦ = ౨౧౨౮$ అబ్దే అపుత్రే దిష్టాంతం గతే తద్రాష్ట్ర
 మాంగ్లేయానాం ముంబై విషయభాగే సంమితం ॥ $౧౮౩౩ +$
 $3౧౦౦ = ౨౧౩౩$ అబ్దే నాగపురీనృపః భాంస్లకులై నియః అపుత్రః
 దిష్టాంతం గతః తదా ద్రాష్ట్రం నాగపుర్యావ్యయం ఆంగ్లేయపాలనే
 సమాసితం మధ్యరాష్ట్ర మితిదత్తనామ ప్రధానాధికారిణా తదారభ్య
 పాలితం । తస్మిన్నైవాబ్దే నైజామః బీరారామ రాష్ట్రం యత్
 $౧౮౦౩ + 3౧౦౦ = ౨౧౦౩$ వెలస్లేనామకాంగ్లేయాధికారిణా తస్మై ద
 త్తంస్వనగర్యాం నివేశి తాంగ్లేయసేనాయాః భరణాయ తద్రాష్ట్రంపునః
 ఆంగ్లేయానామదదత్ । కోసలధీశ్వరః స్వరాష్ట్రం దుష్టతరమపాలయత్
 సః బెంటిక్ హడీంజభూపాభ్యాం పదభ్రంశనేన భీషయిత్వా సంభోధి
 తోపిన స్వదుష్టపాలనాన్నివృత్తోభవత్ । సః క్రమశః దుష్టతరమపా
 లయత్ । ఏవం కోసలరాష్ట్రే దుష్టపాలనే నాభిభూతే నాశోన్ముఖే
 $౧౮౩౩ + 3౧౦౦ = ౨౧౩౩$ అబ్దే ఆంగ్లేయాధికారి తద్రాష్ట్రం ఆంగ్లే
 యపాలనే అగృహ్యత్ । నవాబశ్చ ద్వాదశలక్షరావ్య భరణం దత్వా
 కలికాతానగరం ప్రేషితః । ఏవం డాలహూసిభూపః భారతే తృతీయ్య
 భాగేం ఆంగ్లేయానాంపాలనే సమానయామాస । $౧౮౩౩ + 3౧౦౦$
 $= ౨౧౩౩$ అబ్దే వంగరాష్ట్రం ప్రత్యేకం పాలయితుం అవరపాలకోని
 యుక్తః । తథా ఆంగ్లేయప్రధానాధికారి స్వసచివసభయాసహ
 సిల్లానామక హైమవత పార్వతీయ్యుష్ఠానే అబ్దస్య తృతీయ్యభాగ
 మధివస్తుం శాసితః । $౧౮౩౩ + 3౧౦౦ = ౨౧౩౩$ అబ్దే బ్రధమతః
 ధూమప్రేతశకటమాగణః దశక్రోశదూరః కృతః । తేన డాలహూసి
 భూపేన వాణిజ్యం వివధికతం । అపిచ సః మహాపథానాం కుల్యానాం
 చ కరణార్థం అధికారిణో నియోజయమాస । తైః తస్య శాసన
 కాలే సహస్రక్రోశదూరమితా మహాపథాన్స సంక్రమాః కృతాః ।
 గంగాయాః కుల్యా మహతీభువి సర్వేషాం దీక్షుత మాకృతాయేన
 సవసహస్ర క్రోశమితః దేశఃఫలవాన్ కృతః । సః ఏవం ధూమశకటైః
 మార్గా సు శీఘ్రగమ్యాన్ కృత్వా లేఖన ప్రేషణ ప్రయ

సులభతాంచ కృత్వా ద్వాత్రింశద్విధావిభక్తకావ్య క్రయవతీః ము
ద్రాశ్చ చకార । అపిచ తేన నైద్యుతాగ్ని తేజః ప్రచోదితవార్తాప్రే
షణ క్రియాప్రథమం కృతా ॥ అపిచ సః బెంటికభూపస్య శాసనకాలే
సంస్థాపితాః పాఠశాలాస్సంవధకాయామాస । తేన పంచవింశతి సహస్ర
పాఠశాలా సంస్థాపితాః యేషు ఆంగ్లేయ భాషాదేశీయభాషాచ అధ్యా
పితా । ఇతః పూర్వం ఆంగ్లేయా ఏవ అధికారేషు నియోజితాః । కింత్య
నేన డాలహాసిభూషేన భారతీయ్యా అపి బహుళో నియోజితాః । ఏ
పం స డాలహాసిభూషః రాష్ట్రాణ్య నే కాసి స్వపాలనే సమానీయ్య
విద్యావృద్ధిం చ కుర్వన్ అష్టవర్షాః సమ్యక్ ధర్మేణ శాసిత్యా
; ౧౮౫౬ + ౩౧౦౦ = ౪౯౫౬ అబ్దే స్వవిషయం ఇంగ్లాండుం ప్రతిన్య
వర్తత ।

కా నింగ భూషః.

౧౮౫౬ + ౩౧౦౦ = ౪౯౫౬. — ౧౮౬౨ + ౩౧౦౦ = ౪౯౬౩
తతః ౪౯౫౬ అబ్దే కానింగనామభూషః భారతపాలనాను సంప్రేషిత
స్సమాజగామ తస్మిన్ శాసతి భారతే ఆంగ్లేయసేనాయాం భారతీ
య్యయోధాః మహాన్తంకలహం కృత్వా బహూ నాంగ్లేయా నిజఘ్ని
రే తదేవం యస్మాత్ పంగరాష్ట్రం సర్వదా ప్రశమయతం తస్మాన్న
వసమాజిత పాంచాలరాష్ట్ర మధిష్ఠాతుం బహవ ఆంగ్లేయపుతనా
స్తత్ర ప్రేషితాః తస్మాద్వంగరాష్ట్రే సేనాయాం బహవో భారతీయా
నియోజితాః తదా తేషాం నూతనతులాగుడయంత్రాణి దత్తాని తేషు
సంధానాధం గుడపేటికాః పశ్వాదీనాం వసయాలిప్తాఃదత్తాః । తతో
భారతీయ్యయోధాః తే స్వకలభంశాధం దత్తా ఇతి కుష్టైర్బోధి
తాః తానుపయోక్తుం నేచ్ఛంతస్య పుతనేశ్వర శాసనమపినాంగ్రి
చక్రుః యథా టిప్పు బహూ బలాద్యధా మహమ్మదీయౌ చకా
ర తద్దైవాంగ్లేయాః కై సైవాకర్తుం యత స్తఇతిమేనిరే । కోసలరా
ష్ట్రాణి పశ్చిమోత్తరరాష్ట్రాణిచ యదానవాబేన పాలితాని తదా అల్ప
భూషాః కియద్రాష్ట్రం శాసతః ప్రకృతిభ్యః కరం గృహ్యంతో మర్జేశ్వ
రక్షితాః యాద్యలాదాదానంతావ త్కరంస్వాధీశాయనాదదుః । ఆంగ్లే
యాః తేషాం పధికారం బహుళో న్యూనమకుర్వత । తస్మాత్తే కుక్షితాః

అంగ్లేయానాం భంశమిచ్ఛంతీ భారతీయ్యయోధాను ద్వేజయామానుః
 ౧౮౧౮ + ౩౦౦౦ = ౨౧౧౮ అట్లే మహారాష్ట్రాధీశః బాజరావః ఆం
 గ్లేయైః గృహీతరాష్ట్రః ప్రత్యబ్ధ మప్తలక్షరౌప్యభరణం జగ్రాహ । సః
 కాన్పూరస్య క్రోశత్రయదూరే బిత్తూరనగరే న్యవసత్ । సః ౧౮౧౮ +
 ౩౦౦౦ = ౨౧౧౮ అట్లే దిప్తాస్తం ప్రాప్తః । సః నానాసాహెబనామ
 కం సుత త్వేన స్వీచకార । సప్తైత్యకాణి అప్తవింశలక్షరౌప్యాణి లేభే ।
 తథాపిసః ఆంగ్లేయేభ్యః పితృదత్తం భరణమైచ్ఛత్ । తైనాన్గకృతే
 స నానాసాహెబః ఆంగ్లేయానాం నాశాయ యతమానః తేషా మధి
 కారతీరస్కారం కర్తుం భారతీయ్యయోధానా మలిఖత్ । తస్మాత్
 ప్రథమతః ద్వేపృతనే స్వపతీనాం శాసనతీరస్కారం కృత్వా విషయే
 సర్వత్ర గత్వా యోధానాం తదుదన్తమవోచతాం తస్మాత్ ౧౮౧౮ +
 ౩౦౦౦ = ౨౧౧౮ అట్లే దేహలీసమీపే మీరటనామనగరే బహుభా
 రతీయ్యయోధ సంయుతే కల్లోల సమూహభిః । తే స్వపృతనేశ్వరా
 నాంగ్లేయా తులాగుడప్రయోగై హత్యా ఉన్మత్తా ఇవతేషాం భా
 ర్యాపుత్రాదీంశ్చ హత్యా గృహాణి దగ్ధా దేహలీమగమన్ । దేహశ్వా
 మన్తిమపాదుషస్య ద్వితీయ్యపాలమస్య సుశో బహదూరహనామకో
 వృద్ధ ఆంగ్లేయైః విప్రులభరణాదిదానైః సంమానితః న్యవసత్ । సోద్య
 స్వపూర్వీకాణాం పదం ప్రాప్తుం సమీచీనసమయ ఇతి మత్వా స్వ
 సుతైస్సహ కల్లోలకరై భారతీయ్యయోధైః సంగతః స్వహర్యుంశీర
 ణంప్రాప్తా నాంగ్లేయా నిజఘాన । ఏవమేవ సర్వసేనాస్థానేభ్యః భార
 తీయ్యయోధాః పూర్వం స్వసేనాపతీనాం కృత ప్రశ్రయశపథంవినా
 కుర్వన్తః కృతఘ్నా భూత్వా తాహత్యా దేహలీంప్రాప్తుః । కాన్పూరనగరే
 నానాసాహెబ్బకల్లోలకరా భారతీయ్యయోధానధిష్ఠాయ ఆంగ్లేయాన్
 సమయోధయత్ తేవ్యల్పసంఖ్యాకా ఆపి ఏకోనవింశతి వాసరా న
 యుధ్యన్ । తే స్వశత్రుబాహుశ్యం జిత్వా నిగ్గంతుం శక్తా ఆపి స్త్రీ
 బాలానాం రక్షణ మేవ ప్రాధాన్యేన గృహీత్వా శత్రోః వశం ప్రా
 ప్తుః । తతస్స నానాసాయుభః తాన్ జేమేన అలహాబాదానగరం ప్రే
 మయితుం వాగ్దానం చకార । ఏవం వశంగతా తాన్ గంగాతరణా
 య సౌకా స్వారోప్యనదీంతరమార్గా తేరస్థస్సనానాసాహెబః స్వ
 యోధప్రేరితైః స్తులాగుడైః నిజఘాన । ఏవం బహూన్ హత్యా పా
 వనం గంగాజలం స్వాధర్మనిధినేన దూషయిత్వా శిష్టాన్ స్త్రీబాలాన్

బండీకృత్య హత్వా కూపే సమపాతయత్ । ఏవ ఋతిస్సూరం సరకా
 వహం కర్మలకరోత్ । దేహలీచ భారతీయ్యయోధైః పంచమాసాన్
 స్వవశే సంస్థాపితా । ఏతస్మిన్నస్తరే కలకాతానగరాత్ పాంచాలాత్
 మద్రాసనగరాచ్చ సేనాస్సంప్రేషితా నగరమాజగ్ముః । తే పాంచాలీ
 యాః సిఖాః సేపాలీయా ఘూఘాశ్చ ఆంగ్లేయైః అచిరాదేవ నిజా
 తాపి తేషాం ధర్మపాలనేన తుష్టాః తేషు భక్తియుతాః సమ్యగ్యుధ్య
 న్త ఇత్రవా సజయన్ తై స్సంగతో మాన్యో హేనీ హేవలాక
 నామకః సేనాపతిః నానాసాహిబమజయిత్ యః అటవ్యాం విద్రవక
 నస్తోభవత్ । ఏతస్మిన్నస్తరే నీలనామసేనాపతిః హేవలాకేనసంగతః
 ఉభౌ సంగతౌ కాన్మూరంజిత్యాల్క్యణపురీం జేతుం జగ్ముతుః యాపంచా
 శత్రుహస్త్రిః శత్రుభిః దుద్ధా లారెంసనామసేనాపతినా చిరం సధైర్యం
 రక్షితా తైః సానగరీజితా దేహలీనగరీచ షడ్వాసర సమరానస్తరం
 విల్సననామసేనాపతినానిజతా ఏతస్మిన్నస్తరే సర్వసేనాపతిః మాన్యః
 కాలినకాం బెలనామకః మాన్య జేమ్నట్రతామనామకేన సమాసీతః కో
 సలరాష్ట్రాత్ ఉపద్రవకరాన్నిష్కా సయామాస కింతు నికల్సననామ
 సేనాపతిః దేహలీనగరీ సమరే శత్రుభిహతః స్వః ప్రాప్తః హేవలాక
 నామసేనాపతిః తదనస్తరం అచిరాదేవ దిష్టాంతం ప్రాప్తః॥ ఏతస్మి
 న్మహాకల్లోలే సింధియా హూల్కారా ఆంగ్లేయేషు భక్తియుతావపి
 స్వసేనానాం కల్లోలకరం సంగరం సవారయితుం శక్తావభూతాంతేచ
 టాంటిఆటోపినామక మహారాష్ట్రేణాధిష్ఠితా విషయకల్లోలమకుర్వన్త
 తతో మద్రాసనగరాత్ విట్లాకనామసేనాపతిః । ముంబై నగరాత్
 మాన్యః హ్యారోజనామకశ్చ ప్రస్థితో శనైస్తా జయన్తా దుగాంశ్చ
 వశే కుర్వన్తా అస్తే టాంటిఆటోపింజిత్యా గృహీత్వా నిజఘ్నతుః ఏ
 వంసర్వా కల్లోలకరా జిత్యా ఆంగ్లేయసేనాపతయః ౧౮౫౮ +
 3౧౦౧ = ౧౮౫౯ అబ్దస్య మధ్యే హేమన్తే భారతే శమమకుర్వన్త॥

విక్టోరియా చక్రవర్తినీ .

౧౮౫౮ + 3౧౦౧ = ౧౮౫౯ — ౧౮౦౧ + 3౧౦౧ = ౧౮౦౨

తత ఇంగ్లాండువిషయే సభాస్థాయా రాజ్యాః శాసనేన భారతవిషయః
 రాజ్యాః పాలనే గృహీతః ఏవం ౧౮౫౯ అబ్దే విక్టోరియా చక్రవర్తి

న్యాయః ధర్మపాలనే సమాగతో భారతవిషయః ధన్యోభవత్ తథా
భ్య ఇంద్రాండుమహారాజ్ఞీ విక్టోరియాసమాహ్వాయా భారతవిషయ స్వ
చక్రవర్తినిభిష్యాతా॥

శ్లో॥ శ్రీమద్విక్టోరియాఖ్యా ప్రచురితవిభవనా చక్రవర్తిన్య
దారా నిత్యం కారుణ్యపూర్ణా ప్రకృతిషుమహిత స్వాధికారప్రచా
రా । ఆనీద్యాపాలితేయం ధరణిరపితయా పుత్రికేవాంకమాతా నానా
సౌఖ్యం సమాగాత్ నయగుణపరయా రోగముక్తే వ హృద్యా॥

శ్లో॥ విక్టోరియాఖ్యా కిలచక్రవర్తి త్యుదారశీలా కరుణాలవా
లా । ప్రజాసుచక్షేమకరీ ప్రకామం బభూవయా బంధురనై భవశ్రీః
ప్రపాలితేయం హితయానిజాంకం గతా కుమారి వవిముక్తదుఃఖా ।
సుఖంపరం ప్రాప్తవతీని నితాంతం మహీమహారోగ విమోచితేవ॥

పూర్వం భారతప్రధానపాలక స్వర్వాధికారిభిష్యాతః । తస్మా
త్ కానింగభాసః చక్రవర్తినాం భారతవిషయే ప్రనితిధీనాం ప్రాధ
మ్యే గణితో భవత్ భూపతిః శ్లో॥ కాచవిక్టోరియాఖ్యాసా కస్యవం
శోద్భవాసతి । క్వచేంద్రాండు సమాఖ్యాన విషయో జనమండితః ॥

శ్లో॥ విద్వత్వదై త త్సర్వమే శ్రోతుకా మాయ మేధునా
విక్టోర్యాచక్రవర్తిన్యాయః వంశంచ చరితంమహత్ ॥ ఏవం పృథ్వీ విబు
ధాగ్రణీః గోపాలకృష్ణార్యః నృపస్య రాజభక్తిః ప్రతస్యేద మవదత్ ॥

శ్లో॥ శృణుభూప్రవత్యౌమి విక్టోర్యావంశమద్భుతం॥

ఇంద్రాండు దేశసంస్థానం యథోద్దిష్టం బుధోత్తమైః॥

పురాహి ప్రియవ్రత నృపతే రథచరణాఘాతజనితై స్సప్తసాగ
రై స్సీమావంత స్సప్తద్వీపా అభూవన్నితి పురై శ్రౌక్తం ఖలు ।
తే ద్యకాలదైహ్యాత్ సంమిళితా అభూవన్ ॥ ద్వీపాశ్చ కుత్ర చిత్స
ముద్రానాక్రమ్యస్థలా నికృత్వా సంమిళితాః

కుత్ర చిచ్ఛమహాదధయో ద్వీపానా క్రమ్య ఖండశో విభజ్య
అల్పద్వీపా నృత్వా మహన్తో జలరాశయో భవన్ ॥ తథా పృథ్వీ
కేచన సంజాభిజ్ఞా యన్తై తదేవం జంబూద్వీపః ప్రాచ్యా మద్యతి
సియా ఇతిభ్యాతః పై బీరవిషయస్య దక్షిణా । మధ్యమభాగోద్య బా

బహువిషయః ఈజ్ఞప్త విషయ ఇతి ఖ్యాతః । పశ్చిమభాగో మధ్యక్ష
తర అమెరికా ఇతిఖ్యాతి ఖండే సంయుక్తరాష్ట్ర ఇతి ఖ్యాతవిష
యశ్చ । తద్వీపస్యా తరసీమా భూత ఇత్యుమహాణావ మధ్యమస
ముద్రేణ మధ్యే ప్రాచ్యాం నీలసముద్రేణ కాస్పిలసముద్రేణ ఏర
లాదిసరోభిశ్చ లక్ష్యతే । శేషః ప్రాచ్యాం భూమిసమ్మేళనేన నప్తః ॥
ప్రతీచ్ఛ్యాం కన్నడా సంయుక్తరాష్ట్రయో మధ్యస్థ సరోభి గ్లక్షితః ॥
దక్షిణసీమా భూత లవణోదధిః ప్రాచ్యా మధ్యభారతీయ మహాదధి
నా పశ్చిమే అట్లాంటిక మహాణావేన చలక్షితా మధ్యే చ యస్సముద్ర మ
ధ్యస్థలీభూతః సై కతవిషయః షహారా ఇతిఖ్యాతః ॥ ప్లక్షద్వీపశ్చ
ద్యప్రాచ్యాం సై బీరియా ఇతి ఖ్యాతః ॥ మధ్యే అద్యయూరపఖం
డ మితీఖ్యాతః । పశ్చిమేచాద్య కన్నడావిషయ మితీఖ్యాతేన లక్ష్యతే ।
సర్వస్య ఉత్తరసీమా భూతః క్షీరనిధిరధ్య ఆకిటిక మహాణావ మి
తి ఖ్యాతః । దక్షిణసీమాచ పూర్వోక్త ఇత్యుసముద్రః క్షీరోదేన ప
రివేష్టితః కుశద్వీపః స్వదక్షిణ భాగేద్యద్భవ్త ఆకిటికా ఖండ మితి
ఖ్యాతః

తేరో దధిమధ్యగత బడబానలతాత త్సుభిత సముద్రచ్చ మష్ట
జలప్రదేశపూరితాదే తస్మాత్ క్షీరోదా త్సుభీతల జలప్రవాహేన సం
జనిత సాముద్రమధ్యప్రవాహ మహావేగే సర్వేద్వీపాః పశ్చిమతః
ప్రాచ్యాంచ విభిన్నాః శాకద్వీపస్య చ ప్రాచీనభాగః లవణసురా సర్పి
నామక మహాదధిభిః సమాక్రాంతః అల్పద్వీపై ర్విభిన్నః ॥ తస్య
శాకద్వీపస్య మధ్యమభాగః మధ్యఆఫ్రికాఖ్య మహాఖండస్య షహా
రా మహా సైక దేశస్య దక్షిణే కృత్సమాప్రికాఖండ త్వేన జ్ఞేయం ॥ తస్య
పశ్చిమభాగః మేక్సికోనామ్నా ద్యఖ్యాతః । శాల్మలి ద్వీపస్య పశ్చి
మభాగోద్య దక్షిణామిరికా ఇతి ఖ్యాతః ॥ ప్రాచీభాగః పూర్వోక్త
మహాదధిభి విభక్తః బహుదాల్పద్వీపై విభక్తః యస్య పృథు
లం ఆస్ట్రేలియా ఇత్యద ఖ్యాతం । సురాసహ నామక మహాదధి
లవణమహాదధినా సమ్మేళనేన నాద్య దృశ్యతే ॥ దధిమహా
దధిశ్చాద్య అంటార్టిక మహాదధిరితి ఖ్యాతః యేన పరివేష్టితః పుష్క
రద్వీపోద్య అంటార్టికా ఇతి ఖ్యాతో దృష్టో ల్పభాగ మేవ జలోదధి
శ్చ యత్ భూమిం సర్వాం సమాంవృత్వా స్థితః తపనతా పితోద్గ
తపారిశీకరావన । ఏవం ద్వీపేషు ప్రాచీనేష్వద్య విమిశ్రితేషు ప్లక్షద్వీప

స్వ మధ్యమభాగః అద్య యూరోపాఖండమితి ఖ్యాతః । తస్య నాతి
 దూరే అట్లాంటికామహాదధౌ ద్వీపా స్తి కశ్చిన్ బ్రిటనాభిధానః య
 స్యాత్త రో భాగః స్కాట్లాండు ఇతి దక్షిణోభాగః ఇంగ్లాండు ఇతి చ ఖ్యా
 తః । తస్య ద్వీపస్య నాతిదూరే ప్రతీచ్యా మస్తి ఐయిర్లాండు ఇతి
 ఖ్యాతో ద్వీపాన్యః ఏతన్నస్వంతరాదౌ ఏతే ద్వీపా బ్రిటన్, అయి
 ర్లాండ్ సమాహ్వయా ప్లక్షద్వీపేన సంగతో నవిభక్తౌ తదాతత్ర పాలి
 ఓలితికానామప్రజాః వసన్తి సీతి ఎవ్వడఁ అగస్త్యసప్రేమేననామ చ
 రిత కాశీణ లిఖితం ఏతేషా మాదిమోవిషయవం గ్రాహ్యో భవతి॥
 ఏతన్నస్వంతరస్యాదౌ ఇత్వోకో స్ఫుతః పాలనామకః ఆర్యావర్తాత్
 పశ్చిమవిషయం ప్రసితః అత్రాగత్య రాజ్యం సమస్థాపయ దితి తస్య
 వంశ్యాః పాలిఓలితికా కాశిఖ్యాతా ఇతి॥

పూర్వోక్తచరితే తదనంతరమేవ ముక్తం తదనంతరం బహుతి
 థే కాలేగతే ఏష బ్రిటన్ విషయం ప్లక్షద్వీపాత్ సముద్రేణ పూర్వో
 క్త సాముద్రాంతః ప్రవాహేన విభక్తం తదా తత్ర సూర్యలాపేన
 న్యూనతాం ప్రాప । యదా తత్రని ఓలితికా ఇతే సమాగత్య న్యవసా
 ఇత్యుక్తం॥ ఏతేషా మాదిమవిషయశ్చ ఏవం గ్రాహ్యః ఇత్వోకో
 స్ఫుతానాం ఆర్యావర్తస్య పశ్చిమవిషయాన్ ప్రాప్తానా మేకతమః
 పూర్వోక్తపాలాదన్యః ప్లక్షద్వీపే కుత్రాపి రాజ్యం చకార । తస్య
 వంశ్యాః తత్రతత్ర తత్ప్రాంతేషు చిరం వసన్తః క్రమశః సముద్రతీరం
 ప్రాప్య స్వపూర్వబంధుభిః పాలనామకస్య వంశ్యై రధిస్థితమేతద్వీపం
 బ్రిటనాహ్వయం దృష్ట్వా స్వయమప్యత్రాగతా వసన్తి సీతి ।
 యస్మా దేతేన వంసమాగతాః తస్మాత్తే పూర్వం తత్రస్థ పాలకులజైః
 నవాగతా ఇతి నవాలతికా ఇతితా అఖ్యాపయ । లలికాశబ్దః తేషాం
 తథా సామాన్యనామభవేత్ । తచ్ఛబ్దవచ ఓలితిక ఇత్యభవత్ । అన్య
 ఇత్వోకుమతః ఇలీరఇతిఖ్యాతః తత్ర ప్లక్షద్వీపే ప్రాధాన్యేన రాజ్యం
 చకార । తస్మా త్తస్య కులం ఇలీరమితిఖ్యాతం తత్రప్రాముఖ్యతాం
 ప్రాప । ఏతే ప్రథమతః సర్వభోగసమన్వితాః రథాశ్వబాణశూణీరాధి
 భియున్ తాః అభూవన్ । అనంతరం ప్రథమ మహాయుగే త్రేతా
 యామంబరీషేణ తత్కలియుగే వికుక్షిణా ద్వితీయ మహాయుగారంభే
 కకున్ధేన తదనంతరం భండనాది దిష్టవంశస్సప్తపైః పంచదశే మహా
 యుగే మాంధాత్రా పురుకుత్సేన చ తదనంతరం భరత కాలేవీర్యా

జనన శిబి సగరాధిభిః వతఃమానే అష్టావింశే మహాయగే రఘు
శ్రీరామ కుశ పాండవ పరీక్షిదాదిభిశ్చ ఏవం సర్వసర్వసహ విజేతృ
భిః అర్యచక్రవర్తిభిః నిజఃతాః । నష్టశ్రియఃక్షీణోపకరణాః క్రమశః
పరీక్షీణాః నష్టధియ శ్శిలాదారుభి రాయుధాదీని కుర్వంతో వికృతవేషా
సంచేరుః ॥

బ్రటనాః.

తః ప్రాయశః కతా ద్విశతాబ్దేషు గతేషు పరీక్షి, జనమేజ
యాది సృషేషు చ గతేషు బ్రటనానామకాః తద్వీపం బ్రటనాహ్వయ
మాజగ్ముః ఏతే పూర్వం కల్టాఇతిఖ్యాతాః ఏతే కల్టా వతఃమాన
ప్రాంసవిషయస్య పూర్వం గాలాభిధానస్య పశ్చిమభాగే ఆ
ర్యోరికా ఇతి ఖ్యాతాః బైటనాపరనామకాః ఏతద్వీపయ మసమన్
ఏతే కల్టా బైటనా ఇతిచ ఖ్యాతాః ప్రాయశః ఇత్వాకుసుతస్య విభా
జనామకస్య కులజాః ఇతః పూర్వం స్లక్షద్వీపే కుత్రాపిచ సన్తోత్రగాలవి
షయస్య పశ్చిమభాగే ఆర్యోరికా ఇతి భ్యాతే న్యవస న్యదారభ్య త్రదా
ప్ర బైటనమితిఖ్యాత మభూత్ । ఏతేషాం మూలవిషయ మేవంతిర్కమూ
మి । ఇత్వాకుసుతో విభాజనామకః స్లక్షద్వీపమాగతో కుత్రాపి రా
జ్యం సంస్థాప్య శశాస తస్య కులజాః వైభ్రాజాః ఇతి ఖ్యాతాః గాలవిష
యస్య పశ్చిమమాగతా ఆర్యోరికా నామరాష్ట్రం జిత్వా న్యశాసన్ ఏ
తేషాం నామ వైభ్రాజా ఇతి తద్భవేన మైచ్చభాషాయాం బైటనమి
త్యభూత్ । తద్రాష్ట్రంచ ఆర్యోరికా ఇతిఖ్యాతం తన్నామ్నా బైటన
నమితిఖ్యాతం॥ తేచ బైటనా స్తద్రాష్ట్రే చిరం వసన్తః తస్మాదేత
ద్వీపం తదాకేన చిన్నామ్నా ఖ్యాతం సమాగత్య తత్రస్థా నవలితికా
జిత్వా శశాసుః । తేషానామ్నా తద్వీపం బైటనాహ్వయం జాతం॥
ప్రాయశః ఏతే కతా శతద్వయూబ్దేషు గతేషు గాలవిషయే ఆర్యోరికా
రాష్ట్రం ప్రాప్తాః తస్మా దార్యావర్త చక్రవర్తిభ్యాం పరీక్షితా జన
మేజయేనచ ననిజఃతాః శౌర్యవంతో వ్యవధన్ ॥ సహస్రాబ్దేషు గతేషు
బైటనద్వీపమాగతాః తస్మా దలగ్గాండరేణ ననిజఃతాః । తస్మా దేతే
తత్రాపి శౌర్యధైర్యాన్వితాః వ్యవర్ధన్ ॥ ఏతేషాం మత మార్యమతమే
వ యస్మాత్తే ఏకమేవ సర్వేశ్వరముశ్చ ని ఆత్మనిత్యత్వం జన్మపరంపరా

ప్రాపణంచ ఉత్తమం | ఏతేషాం మతాచార్యాః ధ్యాయాభ్యాసితాః
 తేషాం వత్సరాదిరపి మార్చిమాసే దశమేదినే సమావతతి | తదపి
 ఆర్యాణాం వత్సరాదినా చైత్రమాసస్య సమం | వేల్సరాప్తేచ ఇం
 ద్రాండస్య పశ్చిమభాగే స్థితే వేల్సనామకాః భైరిటనావవ కేచన త
 త్రాగమః | తస్మా తైస్సేకైః వేల్సాభ్యాసితాభ్యామకా ఇతి ఖ్యాతాః |
 తన్నామ్నా వేల్సాభ్యాసితద్రాష్ట్రం ఖ్యాతం ఏతే వేల్సాతస్మానం కిమి
 ఇతిఖ్యాతయా మానుః | సితియానానాం సగరేణ నిహ్మసితానాం
 హైహయ తాలజంఘానాం కేచన ప్లక్ష్యద్వీపస్య ఉత్తరే వసన్తః శ్రీ
 స్తోః జననకాల సమకాలేన ఇంద్రాండనామద్వీపం ప్రాప్య తస్మాత్ బ్ర
 టనద్వీపం ప్రాప్య తస్మాత్ తస్యోత్తరభాగం ప్రాప్య రాజ్యం సంస్థాప
 యామానుః తదారభ్య తద్రాష్ట్రం స్కాట్లాండ్ ఇతి (స్కాటానాం స్థా
 నమితి) ఖ్యాతం ఏతేషాం పూర్వనామ సితియా ఇతి ఏతే హైహయ
 తాలజంఘానాం కులజాః యేషాం కులకర్తుర్నామ ప్రాయశః క్షీణీ
 య్య ఇతి యస్య నామ్నా క్షీణీయ్యా ఇతి ఖ్యాతాః యన్నామ సితియా
 ఇతి తద్భవముభవత్ అనన్తరం స్కాటా ఇతి ఖ్యాతా అభూవః |
 తద్రాష్ట్రస్య దక్షిణతీరే శ్వేతవర్ణ కర్కరాచార్యోపలమయ పర్వతే
 భ్యః ఆత్మి అనమితి శ్వేతమితి కెల్టియ్య భైరిటనైః గాలైశ్చాపి ఖ్యాతం
 యదా రోమనాః భైరిటనమాజగ్ముః బైరిటనీయ్యాః స్కాట్లాప్రజా
 కోఇలడో ఇనఇతి అటవ్యాః ఇతి ఖ్యాతయామానుః తస్మాద్రోమనాః త
 ద్రాష్ట్రం కోలోడినీయ ఇతి ఖ్యాతయః | తత్రపిక్తానామకాః స్కాటా
 నాం పూర్వమేవ న్యవసక్ ప్రాయసః ఏతే బైరిటనై విద్రావిత నవలి
 తకానాం కులజాః | ఏతే స్కాట్లాః మిళితాః | ఇంద్రాండశ్చ కెల్టానామ
 కానాం ఇక్వోకుసుతస్య వంశ్యానాం వంశీయై రధ్యుషితః యస్మా త్
 ద్వీపం బైరిటనస్య పశ్చిమత స్థితం తస్మా త్తన్నామ ఇరిఇతి బైరిట
 నానాం ప్రాక్కెల్టా ఇతి ఖ్యాతానాం కెల్టికభాషాయాం పశ్చిమ ఇత్య
 ధేన ఖ్యాతం ||

ఏవం విషయత్రయాణాం ప్రాచీనాంగవృత్తినాం వశేస్థితా
 నాం నామనివేశచనముక్త్యా బైరిటనానాం చరితం వక్ష్యే || ఏతే బైరి
 టనాః ఏకమేవ సర్వేశ్వర మూడిదేవ ముశన్తో నిత్యస్యాత్మనో జన్మప
 గంపరా ప్రాప్తి మప్యశన్తి | తస్మా తైషాం మత మూర్త్యవైదికము
 తమేన ఏతేషాం మతాచార్యాః ధ్యాయాభ్యాసితాః యస్మా తే ప్రా

యశో గ్రీక్షైః ద్రూఢితీభ్యాతి ఓకానామ మహావృక్షమూలేషు వసన్తి॥
 ఏతే డ్యౌఢిడాః ప్రలంబ శ్వేతాంబరాః ప్రలంబ చిబుకధరాశ్చ॥ తేషాం
 వత్సరాదిరసి దశమ మాచిఁదిన మార్య చాంద్రవత్సరాదేః చైత్రమా
 సస్య సమం॥ ఏతే డ్యౌఢిడాః ధర్మశాస్త్రాణి వ్రావదన్॥ ఏతే బైట్రిట
 నాః మహాశూరాః రణకర్మవిశారదాః పదాతయః వాఙ్మయాధాః రథా
 ధిరూధాః సుదృఢ మయుధ్యక్ ఇతి వైయన్ సమరమకరోత్తేన రో
 మనమహాశూరేణ సేనాపతి జూలియస్సిజరేణ వణితం అపిచైతే రథ
 యుగే పృథులని స్త్రిశంబద్ధ్యా అరిసైన్యేషు రథాన్ చోదయన్తో రీ
 న్నాశయన్తిచావదత్॥ ఏతే బైట్రిటనా రోమకంబళాన్ కాపాన్ సకా
 నపి నానావణాయుతాన్ సౌవణ రాజత తామ్రతంతుభి రలంకృత్యాన్
 ధరన్తో హస్త పాదగ్రీవాయాంచ సౌవణ రాజతా భరాశి ధరన్తి॥
 ఏతే సుతీష్ణాంకురబాణైః యుధ్యన్తి॥ ఏవం తే శూరాః బైట్రిటనాః
 సంఘశః విభక్తాఅపి ఏక సంఘస్య ఏకనాథవతోపి సర్వేషా మధినాథ
 ఏకో స్తి॥ ఏతే సర్వే గుణాః భారతీయ్యనా మార్యాణామపి సమా
 నాః యస్మాత్తే భారతీయ్యార్యాణాం కులజాః ప్రథమతః భారతాదేవ
 నిష్క్రమ్య పుష్కరద్వీపే రాజ్యాసి సంఘోపయామాసుః ఏవం శూరాః
 బైట్రిటనాః తద్వీపం స్వనామ్నా బైట్రిటనాహ్వయం చిరమపాలయన్
 గ్రీకచక్రవర్తీ అలక్ష్మాండరోపి ఏతత్ బైట్రిటనం అల్పసారం మత్వాన
 విజేతు మగమత్॥

రో మ నా క్ర మ ణం

తతః క్రీస్తోః పూర్వం పంచపంచాశత్తు మేబ్దే కలా 3000—
 గిగి = 3000 అద్దే రోమనానాం మహాశూరస్సేనాపతిః మహావిష
 యాణా మసేకానాం విజేతా రోమనమహావిషయస్య శాసనసభాయాం
 ప్రధాని భూతనా మెకతమః జూలియససీజరనామకః అత్ర బైట్రిటన
 ద్వీపే లోహసామగ్రీ బాహుశ్యం ముక్తాఫలవస్త్రం సముద్రానూపంచ
 శృత్వా తద్విజగీషుః అశీతినా కావాహ్య ద్వాదశసహస్రసేనాభి స్సమా
 జగామ॥ తద్వీపస్య దక్షిణానూపే కకోపలవత పర్వతే బైట్రిటనాః
 తిం యోధుం సన్నద్ధాః సమీయః॥ తథాపి రోమసేనస్య దశమ
 పృతసేనః తస్య చిహ్నం మహాగృధ్ర (Eagle) ధ్వజం వహన్ తత్తీరే
 పరాన్విజిత్య సేనాం నివేశయామాస॥ ఇతరాభిశ్చ సేనాభిః సీజరశ్చ
 తత్రానూపే నౌకాః సమిష్టంఖలయత్॥ కింతు చతుర్వాసః

రాన న్తరం మహానాతేన నాకావిభిన్నాః । తస్మాత్ సీజరః శ్రీఘతరం
నాకాస్సమ్యక్కారయత్వా గాలం ప్రతిన్వవర్తత । తత స్సప్తదశ
వాసరా న్తరం పునర్వసంతేసమాగతే శాలియసః
గ్వాత్రింశత్సహస్ర పత్తిభిః ద్వీసహస్రసాదిభిశ్చ సమాజగామ ॥ తతో
బ్రైటనాః సర్వే సంభూయ కా స్సివేలాననామకే నాధిస్థితాః శే
మూనద్యాస్తటే శతృం ప్రత్యవేక్ష్యుః ॥

తత్రాపి సీజరేసమాగతే బ్రైటనానాం రోమ నానాంచమహా
సమరోభవత్ । తస్మి న్మహాతిసమరే బ్రైటనేశః కాస్సివిల్లానసః అట
వీభి రాత్మానం సేనాంచ సంచార్ధ్య మహాశూరస్యాపి రోమనేశస్య
విజయస్యావకాశం చిరమదాత్ । తథాపి సీజరస్సు దృఢమనాః తే
మృగతీర్త్వా అపర పాశే కడఁమయుతేపి దేశే నివేశ్య బ్రై
టనై సమయుధ్యత్ బ్రైటనే శౌపికాసివిల్లానసః స్వబంధూనాంసాహ
య్యం కంటరాష్ట్రా త్రుతీక్షమాణః కతిపయకాలం శత్రుణా బాధ్యమా
నోపరాజయోన్ముఖోపి చిరమయుధ్యత్ । కింతు తేపి పరాజితా ఇతి
శ్మత్వా రోమనేశ్వరస్య వశం గతః । తేన సంధిం కృత్వా రోమనేశ్వ
రస్య కరం దాతుం సంవిధానం చకార । తతో రోమనేశః సీజరః గా
లం గత్వా తస్మా ద్రోమనగరం జగామ తతో క్లాడిఅసచక్రవర్త్యవధి
రోమనాః బ్రైటనవిషయం న్నాగమన్ । సచక్లాడి అసః రోమనచక్రవ
ర్తి ర3 క్రీస్తొరనంతరాబ్దే 3000 + ౪3 = 30౪౩-కల్కబ్దే అత్రబ్రై
టనవిషయం గత్వా జయత్ ॥ తత స్సరోమనచక్రవర్తి స్వాధికారిణా
ప్లాంటియసంచ కార తత స్సద్విషయం బ్రైటనాహ్వయం రోమనచక్ర
వర్తిభిః స్వాధికారి ద్వారా క్రీస్తొ రనంతరే ౪00 అబ్దావధికతాచ
రగం + 3000 = 3౪00 అబ్దావధిశాసితం తస్మిన్నబ్దే రోమనచక్రవ
ర్తినామధికారే పరిక్షీయ్యమాణే గాతనామకైః రోమనవిషయస్య
మధ్యే అవస్కంతితే గాలవిషయస్య రక్షణాయ చక్రవర్తినా నియు
క్త సేనాయాం బ్రైటనశూరాః నియోజితాః । తతో విషయమధ్యర
క్షణాయ తణా రోమనచక్రవర్తీ హోనోరి అసనామా బ్రైటనాదివి
షయేషు స్వసేనా సమూహీయ్య స్వముఖ్యరక్షణపరో బ్రైటనవిష
యేచ స్వాధికారిణః సమాహూయ స్వాధికారమపహహాయామాస ।
ఏవం రోమనాధికారం బ్రైటనవిషయా దపసితం ఏర్లాండద్వీప మపి
రోమనై శ్శాసితవాద్య తదధికారాద్విముక్తం ఏసిత్మన్నంతరే బ్రైటనాః

30౪ క్రి॥ అ॥ 3000 = 3000 కల్యణై క్రిస్తవమతావలంబితా
భవన్॥

అంగ్లా: క్రి॥ అ॥ (300) క॥ అ॥ 3000—3000 + 000

క్రి॥ అ॥ క॥ అ॥ = 3000

ఏవం రోమనైః బ్రైటనవిషయై సంశ్యక్తైః తైః నిర్జితాన ప్యన
వరతం దక్షిణ బ్రైటన వర్తమా నాంగ్లవిషయూవస్కందన పరా
స్కాంటాన్వారయతుం తైః రోమనైః ఉభయవిషయమధ్యే నిమిత్త
మహాభిత్తే రద్యతైః రక్షణైత్యక్తైః స్కాంటాః తాంభిత్తిక్రాన్వ్యా
వారం వారాబ్రైటనా నవస్కందయన్తో ధనాధీనో నిర్దగ్ధపల్లీభే
టనగరం పీడ్వనామాన ప్రజం బ్రైటనం కల్లోలవినశం చక్కుః॥
దేనాః డెన్మార్కనామ స్లక్షద్వీపే ఉత్తరస్థాల్ప విషయ వాసి
నోపి నౌకదశ్యవః పూర్వం రోమన చక్రవర్తినః నౌకాసైన్యైర్దామితాః
నిగూఢాశ్చరన్తోద్య రోమనాధికారే క్షీణే నిభయం బ్రైటనమచా
స్కంతయన్॥ ఏవం బ్రైటనాః అవస్కందక్తైః స్పెషీడితాః స్వయం
క్షీణ బలాః తేషాం నివారణే అశక్తాః దుఃఖితాః॥ అపిచతే ద్విధా
విభక్తాః సవిగ్రహ అభూవన్॥ తేషా మేక పక్షః రోమనేన అంబ్రోసి
అసనామకేన అన్యఃపక్షః బ్రైటనే వోటిజరన్నామకేనచ అధిష్ఠితః॥
తతస్తయోః కఃపః దేశస్స నాశహేతుర భూత్॥ తతో ప్రొటిజ
జరీనః స్వసమీశసముద్రే నౌకావస్కంద కాన్॥ శర్కన విషయై ఆంగ్ల
సేక్సనీజటానామ రాష్ట్రా వాసినః సహాయాధన్ మాహ్వయామాస॥
తత ఆంగ్లాః స్వబంధుభిః జతైః సెక్సనైశ్చ సంయుతాః హెంగ్రిస్థ,
హూర్సానామకా భ్యం స్వనాథాభ్యామధిష్ఠితాః ౪౪౪ + 3000
= 3000 అదై కంటరాష్ట్ర బ్రైటనశ్య దక్షిణాంధ్రం సంగ్రహ్య బ్రైట
నాన్ జత్వా తద్రాష్ట్రం వశేచక్కుః॥ తతో వర్జిజరినిః హెంగ్రిస్థస్య
సుతాం రోలేనానామకా మువవమాత్॥ తతో అన్యేచ ఆంగ్లాభూయం
తత్రజగ్ముః॥

అన్యే బ్రైటనైః అల్పభూపా స్సంభూయ ఏకం సృపంద్రాగాన
నామ్నా చక్కుః॥ సవన ఆధారనామనృపా మహానభూత్॥ సః స్వ

సేనాదలిఖి: వస్తిభియుకాశ: అంగ్లానవస్కందకాక్ వస్తి సమరెవ్వ
జయత్ || అస్తాన: గిర్ర ౨౩ || అ|| ౩౦౦౦ = ౩౩౪౩ కల్యాణై స్వభా
త్పజేనయుధ్యన్నిహత: | (కోలియ రేనకృతచరిత్రం ||)

ఏవం ఆర్థర నృపే నిహతే అంగ్లా: ప్రబలాభూత్వా ప్రథమం
వర్తమా నాంగ్లా విషయస్య దక్షిణభాగం వశేచక్రు: | ఏతే అంగ్లా,
సెక్సనా, జటాశ్చయై ఏవం బ్రైటన్ మజయ్ తే త్రయ: ఏకవంశస్య
ఓమూనాఖ్యస్యాస్తభూతా ఏన యేషాం కులకంద: దేవో
వోడేన ఇతి ఖ్యాత ఇతితై: పురావ్రకటిత మితిచరిత్రకారో ఎడ్వర్డు
అగస్థస్ప్రీమన నామక: అలిఖత్ | తస్మాత్తేషాం కందవిషయ ఏవం
నిశ్చయ: కరణీయ: ||

వోడేన ఇతి పురాతా నాంగ్లానాం దేవో బుద్ధవవ చాంద్రో
యస్మాత్ బుధవార: తేషాం వోడినవార: | యత్ బుద్ధ: గ్రహేషు
తై: మధ్యురీతిఖ్యాత: తన్నామ గ్రీకై: రోమనైశ్చ బుధస్య క్షిత: ||

తస్మాత్ అంగ్లానాం వోడేన: బుధ ఏవతస్మాత్తేషాం కులకంద:
బుధ: | తస్మాత్తే చంద్రవంశీయా: ఏతే చంద్రవంశీయా: హైహ
యాస్తాలజంఘాశ్చ సగరచక్రవర్తినా నిజతా: భారత విషయాన్ని
ష్కాసితా: జంబూద్వీపస్య పశ్చిమవిషయాన్ భ్రమంతి: క్రమశ: ప్లక్ష
ద్వీపస్య దక్షిణవిషయాన్ ప్రాప్య అత్ర శర్మన విషయే అంగ్లానామ
గాష్ట్రం, జటనామరాష్ట్రం, సెక్సన నామ రాష్ట్రంచ సంస్థాపయామా
ను: | అంగ్లానామరాష్ట్రం ప్రాయశ: అంగరనామకేన తేషామేకతమేన
సంస్థాపితం | అంగారాదేవ అంగారాప్రాభవక్ | అంగారశబ్దవ వాంగ్ల
మితి వైరూప్యం ప్రాప్త: | అన్యో జటనామక: జటనామరాష్ట్రం
సంస్థాపయామాస | తత్కులజా: జటాలభూవక్ | సెక్సనరాష్ట్రంచ
ప్రాయశశ శకసహనామకేన తేషా మన్యతమేన సంస్థాపితం య:
బహుశ శకాక్ హత్వా తన్నావప్రాప తస్య వంశ్యాశకసహ
నా ఇతిఖ్యాతా: తచ్ఛబ్దమేవ సెక్సన ఇతి వైరూప్యతాం ప్రాప ||
అంగ్లానాం ప్రధానదేవో ఓడేన: నేక్సనై: మధ్యురీ ఇతిచిచఖ్యాత:
తేషాంకులకంద: పూర్వోక్త బుధ: యస్యనామ్నా బుధవార: తై: ఓడే
నవారి ఇతిఖ్యాతశుక్రశ్చతై: ప్రియాయుతి(ప్రియాశబ్దశ్యతద్భవ:)ఖ్యాత:
ఓడేనస్యమహిమీతి ఖ్యాప్యతే ఆర్యాణాం జోతిర్గణనే శుక్ర: స్త్రీ గ్రహ

ఇతి సంకేతః గోమనైః శుక్రః ఏనస ఇతి స్త్రీ దేవత్వేన ఖ్యాపనా
చ్చ అంగ్లేనూః గోమనైః విశేషపరిచయేన శుక్రం స్త్రీ దేవతాత్వేన
అఖ్యాపయన్ అపిచ మక్కురీతి వోదేనస్య నామ తైః గోమనైర్వృ
హీతమేవ ఏతే అంగ్లాః ప్రాగార్యాఅపి చిరంతేభ్యః దూరతస్థితత్వాత్
శుక్రః పురుష ఇతి విస్మృత్య గోమనాచార మృగన్యా అపిచతైః బృహ
స్పతిః ధారేతి వర్షదేవ ఇతి ఖ్యాప్యతే ఏతన్నామ వర్షధారా అనుస్మృ
త్యధార ఇతితైః కృతం ఆర్యాణాం వర్షదేవం శక్రం విస్మృత్య ఏతే
తస్య గురుం బృహస్పతిం తస్యాధిపంచక్యః । యస్మాత్సః జూపిటరేతిచ
గోమనా ననుస్మృత్యభాతః । తస్మాత్ పూర్వోక్త మతమపితైః గోమనై
గక్రహీతం । మంగలశ్చతైః టివఇతి (దేవశబ్దస్య తబ్బవః) ఖ్యాప్యతే ।
తస్యమార్గ ఇతిచ గోమనై నామ గృహీత్వాభాప్యతే । శనిశ్చతైః
శాతర్ష ఇతి ఖ్యాప్యతే । భానుం సోమంచ సన్నేతి మూనేతిచ
ఖ్యాపయంతి । ప్రథమశబ్దాః సూర్యశబ్దా త్సముద్గతః ద్వితీయః మనశ్శ
బ్దాత్ । యస్మాత్ సోమః భగవతః మనస్సంభూతః తస్మాత్ తేతంమూన
ఇతి అఖ్యాపయన్ । తేషాం బాల్లరనామ కాది అన్యే దేవాః దేవ్యశ్చ
బహవః ఆసన్ ।

ఏవమాంగ్లాః (గిర౨) 3౬౪3 అబై బ్రైటనస్య దక్షణభాగే
సమాక్రాంతై శస్య నామ తదారభ్య అంగ్లవిషయ ఇతి ఖ్యాతం॥ ఏవ
మాంగ్లాః బ్రైటనస్య దక్షణం జిత్వాస ప్రరాష్ట్రాణి కృత్వా శశామః ।
శ్చైవైవం ౧ కెంటు, ౨ దక్షణశక్కుచి, 3 వశ్చిమశక్కుచి, ౪ ప్రాక్సెక్కుచి,
5 ఉత్తరాంబ్రిట, ౬ ప్రాచీలంగ్లిట, 7 మర్సిట, ఇతి తేషా మూడిమ
నృపాః హెంగిస్థనామకః ౫౫౫౫ అ॥ ౪౪౪ + 3౦౦౦ = 3౪౪౪ కల్యా
బైకెంటరాష్ట్రై బ్రైటనా నజయదితి పూర్వముక్తం । ౫౫౫౫ అ॥
౪౪౪ + 3౦౦౦ = 3౪౪౪ కల్యాబై బ్రైటనాః పునస్సప్తగోమృ
ఖాలభూవన్ । తతో ఎల్సుఫోర్డునగరే అంగ్లానాం బ్రైటనానాంచ మ
హతి సంగరే జాతేవటిజనస్య సుతః హెంగిస్థస్య భ్రాతా హోల్స్
నామకశ్చ నివాతే । కింతు అంగ్లేశ్వరః హెంగిస్థః విజయం ప్రాప ।
తతస్య సుతం ఈస్కనామకం సేనాపతిం చకార । పునశ్చక్ర ఫర్డున
గరే హెంగిస్థః బ్రైటనానజయత్ కింతు తదనంతరం సః బ్రైటనైః
పరాజితః తానటద్వీపం ప్రాప్య అష్టవర్షా తత్రవ్యవసత్ తతో బ్రైటనాః

రోమ నేశ్వరస్య కాష్టైస్సంపై నస్య వంశజంబం బ్రోసియసనామకంస్థపంచ
 క్రుఃయః పటిజరణం జత్వా ఆంగ్లాంశ్చతా నటద్వీపాత్ నిష్కాసయా
 మాస । కింతు క్రి॥ అ॥ ౪౬౫ + ౩౦౦౦ = ౩౪౬౬ కల్యబై హేంగిస్థః
 విజయమవాప్యకంటరాష్ట్రం పునర్వశే చకార । క్రి॥ అ॥ ౪౭౩ +
 ౩౦౦౦ = ౩౪౭౪ అబై పునః బ్రైటనా జత్వా రాష్ట్రం నిస్సపత్నం
 శశాస । సః క్రి॥ అ॥ ౪౮౮ + ౩౦౦౦ = ౩౪౮౮ కల్యబై దిప్తాస్తం
 గతః । తత్తస్య సుతో ఈస్కనామకః పిత్రాసన మారుహ్య కంటన్మ
 పోభవత్ తద్వంశ్యాః తత్ర శశాసుః । ఏవం హేంగిస్థేన కంటరాష్ట్రే
 నిజతే అన్యో ఆంగ్లనృపః ఈలానామకః సుతత్రయే సమేతః క్రి॥ అ॥
 ౪౭౭ + ౩౦౦౦ = ౩౪౭౮ కల్యబై సెల్మియాద్వీపే సముద్రస్తీర్య
 బ్రైటనైః నిజతోపి తత్రైవస్థితః క్రి॥ అ॥ ౪౯౦ + ౩౦౦౦ =
 ౩౪౯౦ కల్యబై ఆండ్రీడానగరే బ్రైటనాం జత్వాతాం నగరీం దదా
 హ । క్రి॥ అ॥ ౪౯౦ + ౩౦౦౦ = ౩౪౯౦ కల్యబై సః దక్షిణ సెక్స
 సీతిరాష్ట్రం సంస్థాపయామాస । తదనంతరం పంచస్వద్యేషు గతేషు
 కడికనామకః అన్య ఆంగ్లేశ్వరః బ్రైటనస్య సంపశ్చిమానూపే స
 ముస్తీర్య తత్ర నృపేణ నటన్లీ ఓదనామకేన నిజతః స్వబంధూనా
 మితరేహం సాహాయ్యేన క్రి॥ అ॥ ౫౦౦ + ౩౦౦౦ = ౩౬౦౦ అబై అ
 నూపనామ నగరే కంచన బ్రైటనపతిం నిజఘాన । క్రి॥ అ॥ ౫౦౮ +
 ౩౦౦౦ = ౩౬౦౮ కల్యబై నటన్లీ ఓధః కడికంజత్వా విద్రావయా
 మాస । కింతు సఃతమనుద్రవః సైనికనామకేన నిహతః ఏవం కడిక
 కః బ్రైటనేశం అజయత్ । పునశ్చ క్రి॥ అ॥ ౫౧౪ + ౩౦౦౦ =
 ౩౬౧౪ కల్యబై స్వభ్రాతుజాభ్యాంస్త్వఫ విటిగారనామకాభ్యాం సంగ
 తః బ్రైటనాం జత్వా అంతే క్రి॥ అ॥ ౫౧౯ + ౩౦౦౦ = ౩౬౧౯ క
 ల్యబై బ్రైటనా ఏవానద్యాంచార్పణం నగరే జత్వా పశ్చిమసేక్సన
 రాష్ట్రం సంస్థాపయామాస । సః క్రి॥ అ॥ ౫౩౪ + ౩౦౦౦ = ౩౬౩౪
 కల్యబై దిప్తాస్తం గచ్చౌ సుతం సైనికనామకం ప్రధానస్థపం కృ
 త్వా స్వభ్రాతృజా బ్రైటనామద్వీపే శ్యరా చకార తతో అన్య
 ఆంగ్లేశ్వరాః బ్రైటనద్వీపం సమాగతాః ప్రాక్సెక్సన దక్షిణసేక్సనాది
 రాష్ట్రాణి సంస్థాపయామాసుః క్రి॥ అ॥ ౫౩౦ + ౩౦౦౦ = ౩౬౩౦
 అబై ఏతే సర్వే సేక్సన ఆంగ్లేయాః సర్వే సంభూయ ఇర్లినవైన నా
 మకం స్వాధీశం చక్రుః తతో అన్యే ఆంగ్లాః ఇడానామకేనాధిష్ఠితాః

జటరాష్ట్రా త్సమానతాః బ్రైటనం ప్రాప్య అనూపవిషయం జిత్యా
 బంబర్గనామ నగరం ఇడస్య మహిష్యాః బర్హనామికాయాః నామ్నా
 స్యవేశయః స ఇడనామకః క్రి॥ అ॥ ౧౪౭ + ౩౦౦౦ = ౩౧౪౭ అబ్ద
 రాశ్యే అభిషిక్తః బ్రహ్మనద్యాః దక్షిణతీరే బర్హిసమూరాష్ట్రం సంస్థా
 ప్య ద్వాదశాబ్దా శతానాం । అన్య ఆంగ్లేశ్వరః సోమిల నా
 మకః బ్రైటన విషయం సమాగతః బ్రైటనా నజయత్ ।
 తద్వంశ్యః ఇలనామకః క్రి॥ అ॥ ౧౪౮ + ౩౦౦౦ = ౩౧౪౮ కల్యబై
 అర్జుజిత్యా నిస్సకత్తం రాష్ట్రం ధిరానామకం సంస్థాపయా మాస
 తద్వంశ్యః క్రియోదా నామకః అహంబరనదీం తీర్త్వా బ్రైటనస్య
 మధ్యావధి క్రి॥ అ॥ ౧౪౯ + ౩౦౦౦ = ౩౧౪౯ కల్యబై అజయత్
 తద్వంశ్యః బాధ్యాంగ్లా ఇతిఖ్యాతాః మధ్యశాక్సన విషయం సంస్థాప
 యామాసుః । ఏవ మాంగ్లనాధైః బ్రైటనవిషయః నిర్జితః । ఏవం
 తేషుశా సత్సుతేషామెకతమః కెటనామరాష్ట్రాధిపః ఏధర్బరటనామ
 కః క్రి॥ అ॥ ౧౫౦ + ౩౦౦౦ = ౩౧౫౦ కల్యబై పశ్చిమసేకసృపం
 కర్ణికస్య పాత్రం నీవిలననామకం యోధుమగమత్ । కింతు తస్మిన్స
 మరే ఓస్లాకన్నే బానామకౌ తస్య సేనాపతీ నిహతౌ । ఏధర్బరత్స కృ
 ధ్రాదపససార । నీవిలనశ్చ తతో బ్రైటనా క్రి॥ అ॥ ౧౫౧ + ౩౦౦౦
 = ౩౧౫౧ కల్యబై బేర్గరనామనగరే జిత్యాబ్రైటన, విల్బబరీ, బెస్సిం
 టన ఎన్నామనగరాణ్యజయత్ । తతో క్రి॥ అ॥ ౧౫౨ + ౩౦౦౦ =
 ౩౧౫౨ కల్యబై ద్వారహామనగరే ప్రీత బ్రైటన వృషాకాష్టాల,
 కాన్దిదాన, ధారన్తలనామకా జిత్యాన్తాప్తర, సిరింసెప్తర, బాత
 నామనగరాణ్యజయత్ । తతస్య నీవిలనఏవం నిర్జితరాష్ట్రం సమ్య
 క్స్వపాలనే సీత్వా పునః బ్రైటనా జేతుమగమత్ । శవరన
 నద్యాం ఫ్రితర్ననామనగరే సమరే జాతేనీవిలనస్య సుతఃకుధ
 నామకః సమరే నిహతః । కింతు ఆంగ్లేయాః సమీపరాష్ట్రం నిర్జిత్య ।
 బహుధనచ గృహిత్యాన్యవర్తంత । తతః కతిపయ వత్సరేషుగ తేషు॥
 దక్షిణసేకసృపే ఈలానామకస్య సుతే సిస్సనామకే దిప్తాన్తం గతే
 తద్రాష్ట్రం నీవిలనఃజగ్రాహః కింత్వచిరాదేవసః స్వప్రజాభిః సింహాసనాత్
 భ్రంసితోభవత్ । సః క్రి॥ అ॥ ౧౫౩ + ౩౦౦౦ = ౩౧౫౩ కల్యబై
 దిప్తాన్తం గతః తతస్సస్య భ్రాతృజః సిఓలికనామకః సింహాసనమూరురో
 హ । ఏవం పశ్చిమ సేకసృపే నీవిలననామకే దిప్తాన్తం గతే కెటన్య

పః ఎధర్బర్తనామకః ప్రబలోభూత్వా చిరం శశాస | సః క్రి॥ అ॥
 ౧౯౭ + 3౦౦౦ = 3౧౯౭ కల్యణై స్వభార్యయా భర్తానామకయా
 సహరోమనగరా త్సమాగతే నగ్రే గరీనామ క్రైస్తమతాధిపేన ప్రే
 షితేన క్రైస్తవమతాచార్యేగ క్రైస్తవమతం ప్రవేశితః | సః కౌట
 రబరీనామకస్య స్వరాజధాన్యాం క్రైస్తవాలయం నిర్మమే | తతో
 ఏకైక్యస్యపా శ్రీసిబల్ (శ్రీభతః) నామా క్రైస్తవో భవత్ |
 ఏతస్మిన్నంతరే ఏడ్విననామకః తేషా మేకతమస్య బ్రెట్యుల్టానామకస్య
 కులజో ఆంగ్లేనినామ రాష్ట్రం మాన నామ ద్వీపం చ ప్రధమతః
 అజయత్ | తతస్స ఏడ్వినః తేమానద్యాః ముఖపర్యంతం జ
 త్వా తత్ర నగరం నిర్మమేత దద్యాపి తస్య నామా ఏడ్విన
 బర్గ ఇతిఖ్యాతం | తతస్స క్రైస్తవో భవత్ | తస్మిన్ దిష్టాస్తం
 గతే తస్య సుతో ఓస్వాల్ట నామకోపి క్రైస్తవమత మవలంబె
 తేన పితుః ప్రధమరాష్ట్రం ఉత్తరాంబరమాత్రమేవ శాసితం ఆంగ్లా
 నాం సప్తరాష్ట్రాణి అన్తే త్రిభాభవత్ | తేచఉత్తరాం బ్రియా మ
 స్కిల వెస్సెక్సస్జ్ఞః తతో చిరాదేవ ఉత్తరాం బ్రియామర్సి అన్య
 పేణ నిజతం | మర్సి అన్యపాణాం ద్వాప్రఖ్యాతా | తేచ పెండ
 ఓఫానామకౌ | తయో రోఫానామ స్వపా (మహాభిషణ ఇతి) వెల్సరా
 ష్ట్రం మజయత్ | తతస్సః వెస్సెక్సరాష్ట్రే చ విపులం భాగమజయత్ |
 తత్సుతాయాః ఏడబర్గానామకాయాః పతిః భృత్రికనామకః వెస్సెక్సనా
 మరాష్ట్రస్యపత్య సింహాసనమూరు గోహ | తతో ఏడబర్గాపతిం విష
 దానేన హత్వా ప్రాంషవిషయం ప్రతిఫలాయనం చకార | నబ్రీ ఓత్రి
 కః సింహాసనం క్రమాచాగతః తస్మాత్ పూర్వస్యపత్యసైన్యపుల్కస్యదా
 యాదాః తేనవ్యరుధ్యో యేషాం ప్రధానః ఎగ్బర్డనామా తేన యోధుం
 అశక్నువత్ తద్విషయాత్ పౌష్కరమహాద్వీపం గత్వా తత్ర శార్లమేన
 నామ శర్మనాదివిషయాణాం చక్రవర్తిన స్సేనాసుయోదత్యం ప్రాప॥
 ఏడ్వర్గాచప్రాంసాదపి నిష్కాసితా భిక్షాటనం కుర్వతీ ఇటలీ విషయే
 మమారా | తత ఎగ్బర్ట్ ఓపస్య సుతః ఏతావత్ చతుర్దశసంవత్సరా
 చార్లమేన నామక శార్మనచక్రవర్తిసన్నిధౌ వసన్నత్రా గతః పితు
 స్సింహాసనే అభిషిక్తో భవత్ | తతస్సః దేవనరాష్ట్ర వాసా బైటనా
 జత్వాకారన్వాలారాష్ట్ర మవ్యజయత్ | తతో మర్సి అరాష్ట్రే అక్రమ
 నృపం బరన పుల్కనామకం సమరే హత్వా ఎస్సెక్స రాష్ట్రమవ్య

జయత్ || తతస్య ఆచారాదేవట్యాటానద్యాః దక్షిణే సర్వం విషయ
మజయత్ | ఏవం ౮౨౭ క్రి|| అ|| + ౩౦౦౦ = ౩౯౨౭ అబై నిజిత
విషయస్య ఇంగ్లాండు ఇతి అంగ్లానాం విషయఇతినామచకార ||

తస్య రాజధానీ లండననామనగరీ తెమ్మాతీరే అభవత్ |
స ఎల్బర్డ్: ౮౩౯ + ౩౦౦౦ = ౩౯౪౦ అబై దిష్టాంతగతః | తత స్తస్య
సుత ఏతేలపులఫనామకః పిత్రాసన మారురోహ బౌత్తరీయ్యైః
బ్రైటన్: లండననగరే ౮౫౦ + ౩౦౦౦ = ౩౯౫౦ అబై అవస్కండితే
స నృప ఏతేలపులఫఃతా సర్రేరాష్ట్రే ఓక్లెనగరే ఆజయత్ | స
ఏతేలపులఫః ౮౫౦ + ౩౦౦౦ = ౩౯౫౦ అబై దిష్టాంతగతః తత
స్తస్య సుతో ఏతలబాల్టనామకః పిత్రాసన మారుహ్య ౮౬౦ +
౩౦౦౦ = ౩౯౬౦ అబై వధితశాస | తత స్తస్యనుజః ఏతలబర్టనామ
కః సింహాసనమారుహ్య ౮౬౬ + ౩౦౦౦ = ౩౯౬౬ అబై వధితశాస !
తత ఏతేలపులఫస్య తృతీయ్యసుతః ఏత శ్రేడనామకః పిత్రాసన
మారురోహ తస్మిన్ శాసతి బౌత్తరీయాః డేనాళ్ ౮౭౦ + ౩౦౦౦ =
౩౯౭౦ అబై సమాగతాః ప్రాచీత అంగ్లేయరాష్ట్రస్య పృథం ఏడ్యూడ
నామకం హత్వామర్సిలరాష్ట్ర మపిజత్వానృపాత్మకరమగృహ్లా | తత
ఏత శ్రేడఃఅనుజేనల్బర్టనామకే నయుతఃతత్రాగతః ౮౭౦ + ౩౦౦౦ =
౩౯౭౦ అబై తా జత్వా వ్యద్రావయత్ | తతో డేనాః పునః బాల్టి
కాత్వబలానిస మానీయ్య పునస్సచురోన్ముఖాఅభూవ | ఏత శ్రేడః,
తా సర్రేరాష్ట్రే మారాణనగరే సంయోధయత్వా మహా ఘోర
సమరే తానజయత్ | తదాపి సఃకృతక్షతఃకతిపయదినాస్తరమేవ స్వ
యాతః || తత స్తస్య ఆనుజ ఆల్బర్టనామకః సింహాసనమారురోహ |
స అల్బర్డ్: అంగ్లనృపాణాం మహానభూత్ | సః (౮౭౦) ౩౯౭౦ అబై
అభిషి కః

తదా డేనాః వెస్సెక్స్ కెంట ససేక్ ప్రాచీ అంగ్లేయరాష్ట్రాణి జత్వా
ఉత్తరాంగ్లాలమర్సిలమపీ వశేఅకుర్వంత || అల్బర్డ్ ౮౭౦ +
౩౦౦౦ = ౩౯౭౦ అబై సమరసేతురాష్ట్ర అతేలసేనామనగరం ప్రాప్య
సేనాం సన్నహ్యప్రాచీ అంగ్లే అనలపండేన కులజం గురత్రమనామక
మజయత్ | తత స్సగురత్రమః అంగ్లనృపేణ సంధిం చకారయేన అంగ్ల
నృపస్య అధికారః పశ్చిమసెక్స్, దక్షిణసెక్స్, కెంట, పశ్చిమమర్సియా

రాష్ట్రేషు అంగీకృతం । ౮౮౬ + 3000 = 3౮8౬ అబ్దే డేనన్యపా
గురుత్రమః లండననగరం తత్సమీపరాష్ట్రాణి అల్పరదాయ అదదత్ ।

౮౮3 + 3000 = 3౮౮౩ అబ్దే డేనాః అంగ్లవిషయ స్వద
క్షీణానూప మవాస్కందయత్ । తతః ౮౮౭ + 3000 = 3౮౮౭
అబ్దే అంగ్లేశ్వర అల్పర్థః మహాజవనా నాకాన్నిమూయతాన
జయతీ యస్మా త్తదారభ్యతేషా మవస్కందనానినా భవత్ । ఏవం
శాసన్ అల్పర్థః ౯00 + 3000 = ౪00౨ కల్యబై దివం ప్రాప||

తత స్తస్య సుత ఏడ్యడణామకః పిత్రాసన మారురోహ ।
౯0౮ + 3000 = ౪00౮ అబ్దే మర్హిఅన్యపే ఏతలబాల్బనామకే మృ
తే మర్హిఅఏడ్యడణేన వశంసిత్వా పశ్చిమసెక్సరాష్ట్రే సంమిళితం||

౯౨౨ + 3000 = ౪0౨3 అబ్దే పంచరాష్ట్రాధిపాః డేనాః వేల్స్
రాష్ట్రస్యాత్తర భాగాధిపశ్చ ఏడ్యడణంస్వాధీశ మకుర్వన్త||

౯౨౪ + 3000 = ౪0౨౪ అబ్దే ఉత్తరాం బ్రిటస్కాట, వెల్స్
రాష్ట్రే స్వాతంత్ర్యేడణామభాగస్యచ ఏడ్యడణమధీశ మకుర్వన్త ||

౯౨౬ + 3000 = ౪0౨౬ అబ్దే ఏడ్యడణే దిప్తాంతంగతే
తత్సుత ఉత్తర్బ్లాన్ నామకః పిత్రాసన మారురోహ ||

సః పంచాశదబ్దా శశాస యస్మిన్ కాలే సః డేనానాం ఉత్త
రంబ్రి ఆరాష్ట్రం ఇంగ్లాండుస్య పశ్చిమ భాగం చ స్వపాలనేనయత్ ।

౯3౭ + 3000 = ౪03౭ అబ్దే సః ఐరీయ్యా (ఇర్లాండు
వాసా) స్కాటాన్ వెల్స్నంశ్చ బృహ స్ఫురణగతే అజయత్ ।

౯౪0 + 3000 = ౪0౪0 అబ్దే ఉత్తర్బ్లాన్ నామకే దిప్తాంతం
గతే ఏడ్యన్తనామకః ఉత్తర్బ్లాన్ తనస్య భ్రాతా సింహాసనమారురోహ ।
(2౪౫) ౪౦౪౬ అబ్దే ఏడ్యన్తః కంబర్లాండురాష్ట్రం జిత్వా మాలక్
మాయస్య సామంతత్వేనా దదత్ ।

(౯౫౩) రంర౨ అబై తస్మిన్ దిష్టాంతం గతే తస్య భ్రాతా ఈడేడ నామకః సింహాసన మారురోహః । సః ప్రాయశః సర్వ మింగ్లాండు విషయం నవాబ్దా శశాసః ॥

తస్మిన్ ౯౫౫ + 3౦౦౦ = రం౫౬ అబై దిష్టాంతం యాతే తస్య భ్రాతృజో ఈడ్విగనామా సింహాసన మారురోహః । సః స్వానుజం ఈడగారనామకం ఉత్తరాంబి ఆరాష్ట్ర స్వయువరాజం చకార ॥

(౯౫౬) రం౫౬ అబై సర్వే ఆంగ్లా నృపం భంశ యిత్వా ఈడగారం నృపంచక్యః ॥

౯౫౯ + 3౦౦౦ = రం౬౦ అబై ఈడ్విగః లోకాంతరం ప్రాప్త ఈడగారశ్చ నృపో భవత్ ॥

(౯౬౦) రం౬౦ అబై కంటరబర్యా కై స్తవాచార్యోడస్తా నామకః తస్య ఆమాత్యో భవత్ ॥

(౯౬౫) రం౬౬ అబై తస్మిన్ లోకాంతరం గతే ఏడ్వడక నామా తస్య సుతః సింహాసనమారురోహః । తస్మాద్ చతుష్టయ పాలనం కలహ కల్లోలిత మభూత్ ॥

అస్తేన ఏవ (౯౬౯) రం౭౦ అబై మారితః ॥ తత స్తస్య ద్వై మాతురో భ్రాతా ఈతేరేడనామా నృపో భవత్ ॥

౯౭౪ + 3౦౦౦ = రం౭౯ అబై తస్య ఆమాత్యోడక స్తనః దిష్టాంతం గతః ॥

౯౯౦ + 3౦౦౦ = రం౯౨ అబై డేనైః స్వవిషయే అవస్కంది తేన ఈతేరేడః ప్రజాభ్యో ధనమాహృత్య తేషాం ధనం దత్వా స్వవిషయాని వర్తయామాసః ॥

౯౯౪ + 3౦౦౦ = రం౯౫ అబై డేనైః లండనగరే అవస్కంది తే ఈతేరేడః తాన్ జిత్వా నివర్తయామాసః ॥

౧౦౦౨ + 3౦౦౦ = రం౧౦౩ అబై డేనానాం విజయప్రబలస్య సహాయతా

మభిలష్యన్ స ఈత్రేత్రేడః నార్కండినామగాల విషయాధిపస్య ప్రథమగి
చర్చనామకస్య సుతా ఏమ్మానామకా మువాహా||తతో బహుశోడేనా
నిహతాః ||

(౧౦౦౩) ర౧౦౪ అద్వై స్వేండుననామకోడేన నృపః ఆంగ్లే శేన
స్వీయ్య నిధనస్వ ప్రతిక్రియాం కర్తుం ఇంగ్లాండు విషయ మవాస్కంద
యత్ ||

సః ౧౦౦౩ + ౩౧౦౧ = ర౧౦౪ అద్వావధి తద్విషయ మవా
స్కందయత్ | యదా ఈత్రేత్రేడః నార్కండిం ప్రత్యపససార | కింతు
ర౧౦౪గి అద్వై డేనేశేస్విండనామకే దిష్టాంతం ప్రాప్తే ఈత్రేత్రేడః పున
స్వవిషయమాజగామ ||

౧౦౧౬ + ౩౧౦౧ = ర౧౧౭ అద్వై ఈత్రేత్రేడే దిష్టాంతంగతే
తస్య సుత ఏడ్మాడనామా మహాశూరః సింహాసన మారురోహ ||

సః షడ్వారేండనా నజయత్ | అ నై సః వంచితః బహుభిః
యోధైః ఏకాకీవశంసీతః తత స్సఃడేన నృపేణ స్వేండుననామకస్య సుతేన
కన్యాటనామకేన సంధిం చకారయేన డేనేశః ఆంగ్లవిషయస్య అర్థం
లభే || కిం త్వచిరాదేవ సప్రద్యుడః దిష్టాంతం ప్రాప | తతో డేనేశః
సర్వ ఆంగ్లవిషయస్య నృపో భవత్ ||

౧౦౧౭ + ౩౧౦౧ = ర౧౧౮ అద్వై స్వారంభే డేనేశః ఆంగ్లవిష
యస్య నృపో భూత్వా ఏతేత్రేడస్య మహిషీం ఏమ్మానామకా
మువాహా ||

౧౦౩౧ + ౩౧౦౧ = ర౧౩౨ అద్వై స్కాట్లాండువిషయస్య నృపో
మాల్యామనామకః తుకన్యాటం స్వాధీశం చకార ||

౧౦౩౪ + ౩౧౦౧ = ర౧౩౬ అద్వై కన్యాటః దిష్టాంతం ప్రాప |
తత స్తస్య సుతయోః హరల్దనామకః ఆంగ్లవిషయస్య ఉత్తరం శశాస||

౧౦౪౦ + ౩౧౦౧ = ర౧౪౧ అద్వై హరల్దః దిష్టాంతం ప్రాప
తతో హరల్దకన్యః పితృస్సర్వ విషయస్య నృపో భూత్వా ఆంగ్లవిష
యం ప్రాప్యద్వావద్వై శశాస ||

$౧౦౮౨ + ౩౦౦౦ = ౪౦౮౩$ అబై ఆంగ్ల పూర్వ సృపశ్య ఏత
 లేడస్య సుతో ఏవ్యడణామకః గడ్విసనామమహాభూషేన ఆంగ్ల
 విషయస్య సృపః కృతః || అబై త్రయాన స్తరం స ఏవ్యడణః గడ్విసస్య
 సుతాం ఏడితనామకా మువాహ ||

$౧౦౯౧ + ౩౦౦౦ = ౪౦౯౧$ అబై రాబర్తనామకః నార్మినరాష్ట్రీ
 య్యః కెంటరబర్యాం మతాచార్యః కృతః గడ్విసః ఏడ్వరేన కలహం చ
 కార | యస్మాత్స సృపః తం స్వవిషయా నిష్కాసయామాస |
 తద్దేవ నార్మండి అధిభూషః విలియమునామకః ఆంగ్లవిషయ సృపశ్య
 దిదృక్షయా సమాజగామ || తదా ఏడ్వరః తం స్వానంతరే ఆంగ్ల
 సృపంకర్తుం వాద్దానమ కరోత్ ||

(౧౦౯౨) ౪౦౯౩ అబై గడ్విసః ఆంగ్లవిషయ మాజగామ
 (౧౦౯౩) ౪౦౯౪ అబై తస్మిన్ లోకా స్తరంగ తె తత్సతో హర్లనామకః
 పితుః పదెవెక్సస్య మహాభూషా భూత్యా సృపస్యాధే స్వయ మేవ
 సర్వమాంగ్లం శశాస ||

(౧౦౯౩) ౪౦౯౪ అబై సహరల్లః వెల్నరాష్ట్రం వశే చకార ||

$౧౦౯౯ + ౩౦౦౦ = ౪౦౯౯$ అబై ఏడ్వరసృపే లోకా స్తరం
 గతే తస్య భ్రాతృజే ఏవ్యడణామకే లోకా స్తరం గమితేహ
 రల్లః సృపః కృతః పశ్చిమాచార్యు యా ఇతి ఖ్యాత త్రైస్తవాలయ
 అభిషిక్తః | తతో నార్మండి అధిభూషా విలియమః సింహాసనం న్యా
 యతః ఆత్మన ఇతి ప్రచురయన్ సమరసన్నాహం చకార | తదా హర్
 ల్లశ్చ ఆంగ్లే ఉత్తరం గత్వా యార్కరాష్ట్రస్య అవస్కందకం స్వభ్రా
 తరం తోస్థగం నార్యేసృపం హర్ల హర్లరాడనామకంచ అజయత్ |
 తత ఆంగ్లేశ్వరే దక్షిణం ప్రాప్తే నార్మండినాథో విలియమావ్యయః
 పెవెసి నామనగరే ఆంగ్లవిషయ ఉత్తీర్వతం యోధు మగమత్ | త
 స్మిన్నేవాబై హేస్టింగ్సనగరే తస్య ఆంగ్లవంశే అన్తిమసృపశ్య
 హర్లనామకస్య నార్మనవంశ్యస్య విలియమనామసృపశ్యచ ఆంగ్ల
 వంశా స్తకరః నార్మనవంశభూతికరః సమగోమభవత్ | తస్మిన్ సమరే
 హర్లః నివతః విలియమశ్చ విజయమవాప | తత ఆంగ్లా స్వపూర్వ
 సృపశ్య ఏడ్వరనామకస్య పౌత్రం ఈడగార ఈలింగనామకం సృపంచ
 కృః కింతు సః స్వసామన్త భూపై సహ విజయినో నార్మనాధిపస్య

విలియమస్య వశంగతో అంగవిషయస్య రాజధానిం లంకననగరీం తస్య
పశే చకార ॥ ఏవ మాంగ్రవంశాధికారః మ స్మతః॥

ఆంగ్రవృషాణాం కాలే విదుషః

గిల్టాసనామకేన లాటిసభాషాయాం బ్రిటనానాం చరితంకృతం
యః ౧౭౦ + ౩౦౦౦ = ౩౧౭౦ అబ్దావధిజీవః । సీడ్మాననామకః ఆం
గ్లభాషాయాం ప్రథమగ్రంథకర్తా యః సృష్ట్యాదివిషయే కావ్యాచకా
ర ౬౮౦ + ౩౦౦౦ = ౩౬౮౦ అబ్దావధిజీవః ।

అల్ఫేల్సనామకః లాటిసభాషాకవిః ౭౦౯ + ౩౦౦౦ = ౩౭౦౦
అబ్దావధిజీవః.

బీడీనామకః ౬౭౨ + ౩౦౦౦ = ౩౬౭౨ అబ్దమారభ్య ౭౩౫ +
౩౦౦౦ = ౩౮౩౬ అబ్దావధిజీవయః ఆంగ్ల క్రైస్తవాలయానాంచరి
తానిచకార॥

అల్కుననామా శార్లమేనస్య అధ్యాపకః మహాకవిః ఆధ్యాత్మిక
శాస్త్రం వస్తుగుణశాస్త్రంచచకార! ౮౦౯ + ౩౦౦౦ = ౩౭౦౯ అబ్దా
వధిజీవః॥

అక్విరవృషః యః బై బిల్ నామ క్రైస్తవమతగ్రంథస్య మంత్రి
ఆంగ్లభాషాయాం చకార । బీడస్య చరితంచకార । ఈ సాపస్యగాథా
ఆంగ్లభాషాయాంచకార । ౯౦౦ + ౩౦౦౦ = ౪౦౦౨ అబ్దావధిజీ
వ అస్సరనామా పూర్వోక్తవృషస్య చరితం చకారయః ౯౦౯ +
౩౦౦౦ = ౪౦౦౯ అబ్దావధిజీవః

ఆల్ఫ్రికనామకః లాటిసభాషావ్యాకరణం కృత్వా ఆంగ్లభాషా
యాం అశీతిహోమిలి నామ గ్రంథం చకార॥

(౧౦౬౬) ౪౦౬౨ అబ్దే నార్మనవంశం॥ ప్రథమవిలియమః విజయీ.

తతో నార్మనవంశ్యః ప్రథమవిలియమః విజయీతిచ స్వక
ర్మణాఖ్యాతః ఆంగ్లవిషయస్య సింహాసనే ఆత్మాన మభ్యషేచయత్ ।
అస్య వృషవంశ విషయం విచారయామః । ఏతే నార్మనాః నార్మండి

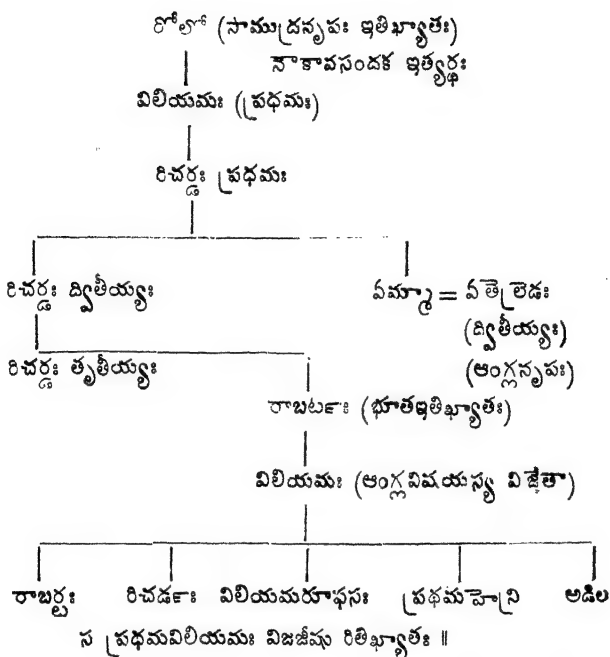
నామ ప్రాంసవిషయాన్తగత రాష్ట్రాదాగతాః ప్రాంసవిషయస్య
ప్రాచీనప్రజాః ప్రాంకానామికాః డాన్యూబనదీ ప్రాంతాదాగతా ఇతి
భూలోకచరితే సప్తమసంపుట ప్రథమతః ఉక్తం ౪౫౭ పత్రే రై నా
నదీప్రాంతే తేషాం ప్రథమరాష్ట్ర మితితస్మాత్ గాలాఫరనామక
ప్రాంసవిషయమాగతా ఇత్యుక్తం లపిచ తత్పూర్వం తైత్రా ఇతి
ఖ్యాతాః గ్రీకవిషయాన్తగత రాష్ట్రా వాసిన ఇత్యుక్తం । ఆపిచ
ఏకాదశ సంపుట ప్రాంసచరితే తత్ర ప్రజాః సర్వాః కెల్లికకులజాః రో
మనాః శార్మణా ఇతిచోక్తం బైటనాః కెల్లికాః ఐక్వోకా ఇతి పూ
ర్వ మేవోక్తం ।

ప్రాంసవిషయే బైటన ఇతిచ భాగోస్తి ॥ తస్మాత్ యే
ప్రాంసవిషయే కెల్లికాః బైటనాః బైటనద్వీపవాసినాం బాంధవాః
యేషాంనామ్నా ప్రాంసవిషయేపి బైటనమితిరాష్ట్ర మభవత్ ।
రోమనాః ప్రాంసవిషయస్య రోమనచక్రవర్తినా విజయాన్తరం తత్రా
గతాః సతతపూర్వ వాసినః । తస్మాత్ ప్రాంసవిషయే ప్రజాః ప్రాయ
శో ప్రాంకాః ఇతిఖ్యాతాః శార్మణాశ్చ ఏకస్కంధా ఏవ ॥ శార్మణా
నామాదిః ట్యూటనమితిఖ్యాతాః ట్యూటానాః ఆంగ్లాశ్చ ఏకకులజా ఇతి
లప్తాదశ సంపుట ఆంగ్లచరితే 33 పత్రే ఉక్తం ॥

ఆంగ్లాః చంద్రవంశ్యాః హైహయా ఇతిపూర్వమేవ దర్శితం
తస్మాత్ ప్రాంకాః శార్మణాః ఆంగ్లాశ్చ చంద్రవంశ్యాః హైహయాః ।
యస్మాత్ ప్రాంసవిషయ ప్రాచీనప్రజాః ప్రాయశః ప్రాంకాః తస్మాత్
తదన్తర్భూత నార్మనరాష్ట్ర వాసినః తదధిపాశ్చ ప్రాంకా ఏక ॥

తస్మాత్ నార్మనాధిభూపాః ప్రాంకా ఏవ ॥

తస్మా తైనార్మనాధిభూపాశ్చ హైహయవంశజాః యే ఆర్యా
వర్తాత్ ఏతత్ ప్లక్షద్వీపం ప్రాప్య తత్రతత్ర ట్రాక్రాష్ట్రే డాన్యూబ
నమీపరాష్ట్రే రై నానమీపరాష్ట్రేచ ఇతరైః ప్రాంకై స్సమంవస్తవః
తైస్సహ ఏతత్ ప్రాంసవిషయం ప్రాప్తాః తద్విషయే ఏతన్నార్మండి
నామరాష్ట్రం సంస్థాప్య శశానుః । నార్మనాధిపస్యాస్య పూర్వికః రో
లోనామకః । తతస్తేషాం వంశ క్రమ మేవం కథయామి॥

(౧౮౬౬) ౧౮౬౭ అదై ఆంగ్లేశ్వరం హరల్డం హత్వా ఆంగ్లవిషయం అభిషిక్తశ్చాస్తు మారేభే ॥

(౧౮౬౮) ౧౮౬౭ అదై సః ఆంగ్లస్య పశ్చిమం వశే చకార । తదా హరల్డస్య సుతాః గడ్విన్ ఏడ్మండ్ మగ్నసనామకానజయత్ । (౧౮౬౯) ౧౮౭౦ అదై ఈడగార ఈతి లింగనామకః డేనేశ్వరేణ స్వేండ్నామకేన కృతావలంబయోద్ధ మగమత్ । తతో విలియమః తౌ సంగతా అజయత్ ॥

(౧౮౭౦) ౧౮౭౧ అదై సవిలియమః కృత్స్న మాంగ్లవిషయం వశేచకార ॥

(౧౮౭౧) ౧౮౭౨ అదై హేరివర్డ్నామక సాంగ్లవంశాంకురేణా ధిష్ణితే కలహెజాతే విలియమః తాజత్వాశ మయామాస ॥

(౧౮౭౨) ౧౮౭౩ అదైస్కాటనాథేన మాల్యామనామకేన ఆంగ్ల

విషయే అవస్కందితై విలియమః తంజిత్వా విద్రావయామాస ।
యదాసః విలియమః స్వాధీశ మంగీచకార ॥

౧౦౮౬ + ౩౦౦౦ = ౪౦౮౬ అబై సలియమః సలిస్పరీవగరై
మహాసభాం కృత్వా ఆంగ్లవిషయస్థ సర్వసామంతైః స్వాధీశ త్వాంగీకార
చిన్తరూపకం ప్రణతః ॥

౧౦౮౭ + ౩౦౦౦ = ౪౦౮౭ అబై సప్రథమవిలియ మాహ్వా
యః లోకా న్తర మియాయ ॥

తత స్తస్య సుహృద్ ద్వితీయ్యః విలియమరూపసనామకః పిత్రా
సస మారురోహ ॥

౧౦౮౮ + ౩౦౦౦ = ౪౦౮౮ అబై నార్మనిసామంతైః ఓడె
నామకేనాధిష్ఠితైః విలియమ రూపసస్య జ్యేష్ఠభ్రాతృః రాబర్ట్ నామకస్య
నార్మండినాశస్య పక్షమవలంబ్య కలహే జనితై విలియమరూపసః
ఆంగ్లసామంతై యుద్ధతః తం జిత్వా కల్లాలం శమయామాస ॥

౧౦౯౦ + ౩౦౦౦ = ౪౦౯౦ అబై స్కాటన్యపేణ మాలక్కు
మనామకేన ఆంగ్లవిషయే అవస్కందితై విలియమః తం జిత్వా శేన
స్వాధీశ త్వాంగీకారసూచక ప్రణామమగృహ్ణాత్ ॥

౧౦౯౬ + ౩౦౦౦ = ౪౦౯౬ అబై విలియమస్య జ్యేష్ఠభ్రాతా
కైస్త్వసమతరక్షణాయ యోద్ధం పాలస్థానం గచ్ఛన్ స్వదండయా
త్రాధకం ధనసమహరణాయ స్వనార్మండిరాష్ట్రం భ్రాతృ విలియ
మాయ ఆదదత్ ॥

౧౧౦౦ + ౩౦౦౦ = ౪౧౦౦ అబై విలియమరూపసః ఆఖేటన్య
గ్రో నిహన్తో భవత్ ॥

తత స్తస్య భ్రాతా ప్రథమహేన్రినామకః సింహాసనమారురో
హ! సః స్కాటన్యపస్య తృతీయ్య మాలక్కుమనామకస్య సుతాం మ
తీలదానామ కాం ఆంగ్లవృషస్య ఏడగార ఈతిలింగనామకస్య స్వస్త్రియాం
ఉవాహ ॥

౧౧౦౬ + ౩౦౦౦ = ౪౧౦౬ అబై స ఆంగ్లేశ్వరో హేన్రినా
మకః నార్మండింత్యా తదీశ్వరం జ్యేష్ఠభ్రాతరం రాబర్ట్ నామకం

జిత్వా యావజ్జీవం తం ఆంగ్లవిషయే కాశీఫనామ నుగ్గేని గృహస్వయం నామణ్డిరాష్ట్రస్యాపినాథో భవత్ ||

౧౧౧౮ + ౩౧౦౦ = ౪౨౧౮ అబై తస్య సుతా మతిల్లనామా శర్మన విషయస్య చక్రవర్తినం పంచమహేస్సినామక మువాహా । తస్మింశ్చపణ్ణాసానస్తరం దిష్టా న్నంగ తే పిత్రా స్వప్నాన స్థైర్య మిచ్ఛతా సంహోదితా జీటప్రిహ్లాంటాజనిటనామకం ప్రాంసవిషయే హ్లాంటాజనిటనామ ప్రధాన సామ స్తకులజ మువాహా ||

౧౧౧౯ + ౩౧౦౦ = ౪౨౧౯ అబై రాబర్టస్య నార్మండిపూర్వ నాధస్య సుతేన విలియమక్రీటనామకేన ప్రాంసన్యపేణ షష్టలూతనామకేన కృతావలంబేన కలహే జనితే ఆంగ్లేశ్వరో హేన్రి (౧౧౧౯) ౪౨౨౦ అబై తం జిత్వా కలహం శమయామాస ||

(౧౧౨౦) ౪౨౨౧ అబై సహేన్రి స్వవిషయం ప్రతివిజయ్యానిస్తర తిథితితస్యైకపుత్రో విలియమః సముద్రే సౌకయాసహమన్నమమార||

౧౧౨౦ + ౩౧౦౦ = ౪౩౨౦ అబై ఆంగ్లేశ్వరస్య సుతా మాడనామా శార్మనచక్రవర్తినః పంచమహేస్సినామకస్య విధవా పితృశ్చేదనేన హ్లాంటాజనిటకులజం ప్రాంసవిషయే అంజనామరాష్ట్రాధిపం ఉదవహత్ ||

౧౧౩౩ + ౩౧౦౦ = ౪౨౩౩ అబై తయో సుతః డ్వితీయ్య హేన్రినామాజాతః యః అనస్తరం ఆంగ్లనృపో భవత్ । ౧౧౩౫ + ౩౧౦౦ = ౪౨౩౫ అబై ప్రథమహేన్రి దిష్టాన్నంగతః|| తతస్తస్య స్వప్రీయ్యః ప్రివెననామా అభీషిక్తః నృపో భవత్|| ౧౧౩౬ + ౩౧౦౦ = ౪౨౩౬ అబై స్కాటన్యహో డేవిడనామకః మాడనామ కాయాః మాతులః ఆంగ్లవిషయ మవాస్కందయత్ । కింతు సః (౧౧౩౬) ౪౨౩౬ అబై ఆంగ్లేశ్వరేణ పరాజితః|| తస్మిన్నై వాబై గ్లాస్టరరాష్ట్రస్య మహాప్రభుః రాబర్టనామా ప్రథమహేన్రినామ నృపస్య అధర్మజః సుతః విరుధ్య సమరమకరోత్|| ౧౧౪౧ + ౩౧౦౦ = ౪౨౪౧ అబై మాడచ ఆంగ్లేశ్వరం ప్రివననామకం జిత్వా బందీకృత్వా స్వయమాంగ్ల విషయం శశాస|| కింతు సాస్వక్యారచాలనేన కుపితైః లండననాగరైః గ్లాస్టరభూపా రాబర్ట్ః పునర్బద్ధః ప్రివెనఃమోచితః సింహాసనే సంస్థాపితః । తతస్స ప్రివెనః మాడాంశ్చఆక్సఫర్దనగరే యుగోధ| తతస్సాకృత్రాదపస్తృత్య ఆంగ్లవిషయాదప ససార||

నార్కననృపాణాంకాల విమర్శ.

సాక్షనాపరనాసుక అంగ్లానాం చరితం కేటరబరీ కైస్త్రవా
చార్యేణ పిగ్మాండనామకేన ప్రారబ్ధం అల్పర్థస్య చరితావధి లిఖితం
ఇస్లన్దనామకేన కైస్త్రవాచార్యేణ చరితం కృతం $1030 + 3000$
= $4030 - 1002 + 3000 = 6028$ మాన్యతవాసీ జేఫ్రినామ
కేన పశ్చిమవెల్సనాసినా బ్రీటనానాం చరితంలాటివిభాషాయాం కృతం
యస్మిన్ ఆర్ధరకైక భాషీయ్యగాధాసన్తి । సః $1000 + 3000 =$
 4000 అబ్దావధిజీవ మాన్యస్మరీవాసిం విలియమనామకః $1002 +$
 $3000 = 4002 - 1003 + 3000 = 6000$ అంగ్లనృపాణాం
చరితం $1000 + 3000 = 4000$ అబ్దావధికృతం నావెల్సస్యచరి
తం $1000 + 3000 = 4000$ అబ్దావధికృతం హంటింగ్సనవాసిహె
న్రినామకః చరిత్రకారః $1000 + 3000 = 4000$ అబ్దావధిజీవ॥

ప్లాంటాజనితకులం.

తస్మాత్ అంజరాష్ట్రస్య ప్రథమభూషేన పాలనస్థానం పుణ్యయా
త్రాం గచ్ఛతా తస్మత్ ఆన్యశం స్యచిన్ద్రం సంమాజికాం శిరస్త్రాణో
పరి దధారతదారభ్య తస్య కులజానా తదేవ శిరస్త్రాణో పరిధార్యతే
యస్మాత్తత్కులం ప్లాంటాజనిత కుల మితిఖ్యాతం । యస్మాత్ ప్లాంటా
జనితాః ప్రాంసవిషయ వాసినః తస్మాత్తేపి హైహయా ఏవ॥

$1000 + 3000 = 4000$ అబ్దే ఏవం ద్వితీయ్య హెన్రినా
మకః అంగ్లనృపాభూత్వావిషయం సర్వవశేకృత్వాశమిత కలహం శా
స్తం స్వశాసనవర్తనం చకార॥

$1000 + 3000 = 4000$ అబ్దే స ఆంగ్లేశ్వరః ఐర్లాండ్విష
యం గత్వా తత్రభూపైః స్వాధిశ ఇతి ప్రణతః॥ తస్య సుతానాం
చతుర్ణాం జ్యేష్ఠః హెన్రీనామకః ప్రాంసనృపస్యసుతామువాహతస్య
చోదనేన మాతుః చోదనేనచ పిత్రాసః రాజ్యవిభాగాయ అయతత॥

తస్మాత్స్యః స్వపక్షీయైః పశ్చిమాచార్యయే అభివక్తః 1003
 $3000 = 4003$ అబ్దే స యువరాజో హెన్రీనామకః పితృభీతః శ్వ
శురస్య సంకాశం ప్రాంసవిషయం జగామ తతః తేన ప్రాంసనృపేణ
స్కాంటన్యపేణచకృతావలంబాఃఆంగ్లేశ్వరస్య సుతాః పిత్రావ్యరుధ్య॥

తతస్య ఆంక్షేశ్వరః ద్వితీయ్య హేనీనామకః నార్మనరాష్ట్రం
గత్వా స్వవిషయాన్ స్వసుతపత్యా నజయత్ ||

(౧౧౭౪) ౪౨౭గి అబై స్కాటనృపా విలియమనామకః ఆంగ్ల
విషయ మవాస్కందయత్ || కింతుసః అల్ప విక నామనగరే నిగృహితః
తం స్వాధీశం చకార ||

౧౧౭౩ + ౩౧౦౧ = ౪౨౭౪ అబై యువరాజో హేనీనామ
కః దిష్టాంతగతః ||

౧౧౭గి + ౩౧౦౧ = ౪౨౭౬ అబై ఆంక్షేశ్వరః సుతం జాననా
మకం ఐర్లాండ్స్య నాథం చకార ||

౧౧౭౬ + ౩౧౦౧ = ౪౨౭౭ అబై నృపస్య ద్వితీయ్యసుతః
జట్రానామకః దిష్టాంతరం గతః ||

తతః తృతీయ్యసుతః రిచ్చర్దనామకః యువరాజః కృతః
౧౧౭౭ + ౩౧౦౧ = ౪౨౭౮ అబై స ఆంక్షేశ్వరః ద్వితీయ్య హేనీనా
మకః లోకాంతరం ప్రాప ||

తత స్తస్య సుతో రిచర్దనామకః పితౄసనమారురోహ సః స్వ
శౌర్య ధైర్యైః మహాబలేనచ సింహ ఇతిఖ్యాతో భవత్ || (౧౧౮౦)
౪౨౮౧ అబై సః జానామక ధనికవణికృతః ధనం సమాహరన్ పాల
స్థానం ప్రతిక్రైస్తవమతరక్షణాయ జగమ తదాసః లాంగచాంపనా
మకం స్వాగమనావధివిషయపాలనాయ నియోజయామాస ||

(౧౧౮౧) ౪౨౮౨ అబై స ఆంక్షేశ్వరః పాలస్థానం గత్వావీక్రి
నామనగరం మహమ్మదీయ్యభ్యః అజయత్ || తస్మిన్నైవాబైసః నవేరీ
నాథస్యసాంచ నామకస్య సుతాం వీర్ణగారి (వర్ణగారికా) నామికా
మువాహా ||

ఆంగ్లవిషయేచ యార్క్కుభూపాజి అప్రినామకః నృపస్య భ్రాతా
జాననామకశ్చ సంగతో నృపస్య ప్రతినిధిం లాంగచాంపం నిష్కాస
యామాసతుః జానశ్చ సర్వమాంగ్లవిషయం శశాస ఆంక్షేశ్వరోరిచర్దశ్చ
పాలస్థానావ స్కందకం మహమ్మదీయ్యశ్వరం సలాదీనం జెతుమశక్తః
స్వవిషయం నివర్తమానః (౧౧౮౨) ౪౨౮౩ అబై అప్రి ఆనృపేణ లి

ఓపాల్లనామకేన గృహీతః శర్మన చక్రవర్తినః షష్ఠ హైన్దినామకస్య హస్తే దత్తః తేన నిగృహీతశ్చ॥

(౧౧౯౪) ౪౨౯౫ అబ్దే విపులధనదానైన విముక్తః ఆంగ్లవిషయ మాగతః కఠినతరమాగ్రైః ప్రకృతిభ్యః ధనమాహృత్య నార్కం డి గత్వాప్రాంసన్యపేణ ఫిలిఫనామకేన సమరే యుక్తో భవత్ ససమరః పంచవర్షాన భవత్ ॥

అబ్దే (౧౧౯౯) ౪౩౦౦ అబ్దే రిచడః లిహాసిననామ రాష్ట్రే శాలన్ నామదుర్గం దుర్ధః జీవితా న్తకరాఘాతేన కృత ప్రణః స్వగ్గమియాయ॥ తతో జాననామాతస్య భ్రాతా సింహాసన మారు గోహ॥

౧౨౦౦ + ౩౧౦౦ = ౪౩౦౦ అబ్దే జానః ప్రాంసన్యపేణ ఫిలిఫే నసంధిం చకార॥ తతస్యః స్వపూర్వమహిషిం విహాయ ఇసబెల్లానామ కా మునాహ॥ తతస్తస్యాః పాణిగ్రహణే పూర్వంకృత సంవిధానేన లుసిగ్నాననామకేన సంచోదితో పాణిటురాష్ట్ర సామంతేనజానేన విరోధంచకార॥

౧౨౦౨ + ౩౧౦౦ = ౪౩౦౩ అబ్దే ఫిలిఫః తానాశ్వాసమేతేతి ఆంగ్లేశ్వరం ప్రతివాతామప్రేషయత్॥ స ఆంగ్లేశ్వరః జానః నాంగీ చకార॥ తతః ఫిలిఫః జానస్య భాతృజేన ఆర్ధరనామకేన యుతః ప్రాన్యవిషయే జానస్య రాష్ట్రాణ్యవాస్కందయత్॥

౧౨౦౩ + ౩౧౦౦ = ౪౩౦౪ అబ్దే జానః ఆధరం గృహీత్వా నిజఘాన (౧౨౦౪) ౪౩౦౫ అబ్దే ఫిలిఫః ఆంగ్లేశ్వరస్య నార్కాంకి, అంజ, మైన, టురై నరాష్ట్రాణ్యజయత్॥

పూర్వంస్త్రీవేన కృత సంవిధాన పాలనం యస్మాత్ జానేన నకృతం తస్మాత్॥

౧౨౦౯ + ౩౧౦౦ = ౪౩౧౦ అబ్దే తృతీయ్య ప్రశాన్తనామకః కైస్త్రనమతాచార్యాధీశో పాపనామాతం జానం మతబేహికృతం చకార॥ అపిచ ౧౨౧౦ + ౩౧౦౦ = ౪౩౧౨ అబ్దే సపోషః జానస్య పిషయం సర్వం ఫిలిఫస్య దదామితితం భీషయామాస॥

తతః ౧౨౦౩ + ౩౦౦౦ = ౪౩౦౩ అబ్దే జానః భీతః పూర్వ
కృత సంవిధానం పాలయన్ పాపం వవందే॥

౧౨౦౪ + ౩౦౦౦ = ౪౩౦౪ అబ్దే సఫిలిపః ఆంగ్లేశ్వరేణ
ప్రేషితం సాలిస్పరీమహాభూపం శర్మన చక్రవర్తినం బటోనామకంచ
ప్లాండరరాష్ట్రే అజయత్ తస్మాత్తస్మిన్నబ్దే జానః ఫిలిఫేన సంధిం చ
కార (౧౨౦౪) ౪౩౦౪ అబ్దే ఆంగ్లేయసా మంతాస్సంభూయగన్న
మీడనగరే జానాత్ విషయస్థ సామంత సభాసదానాం మతానుసా
రేణ పాలన సంవిధాన పూర్వక శాసనం బలాద గృహ్ణాత్॥

(౧౨౦౬) ౪౩౦౬ అబ్దే జానస్య తస్య సామంతానాంచ పున
స్సమరో భవత్ జానస్య భృతకసేనాభిః ఆంగ్లవిషయోస్కుండితః॥

తదా సామాంతాః ప్రాంసన్యవస్య ఫిలిఫస్య జ్యేష్ఠసుతం లూ
ఇనామకం స్వస్థపో భూత్వా శాస్త్రం స్థమాహ్వాయన్త ॥ సచ లూఇ
సేనాభి స్సహతానేట నగరే నౌకాడ తీర్యలండనగరీం ప్రావిశత్
తదైవ జానః దిష్టాన్తం గతః॥

తతస్తస్య సుతః తృతీయ్య హేన్రీనామకః సింహాసనే ఆభిషిక్తః॥
సర్వే సామాంతాః తంపరివార్య స్వస్థపమభ్యనందన్, పెంబ్రోకమ
హాప్రభుః బాలన్యవస్య రక్షకః కృతః॥

౧౨౨౭ + ౩౦౦౦ = ౪౩౨౭ అబ్దే సన్యపః తృతీయ్య హేన్రీ
నామకః యకావనం ప్రాప్య సింహాసన మారహ్య పాలయామాస॥
౧౨౩౨ + ౩౦౦౦ = ౪౩౩౨ అబ్దే సన్యపః పూర్వామాత్యం హ్యూ
బర్ట్ డీబర్ల్లనామకం భంశయిత్వా పీటరనామక మమాత్యమకరోత్॥

౧౨౩౪ + ౩౦౦౦ = ౪౩౩౪ అబ్దే సః కెంటరబరీవాసి క్రై
స్తవాచార్యేణ సంఘోదితః తమపి పీటరం భంశయామాస॥ (౧౨౩౬)
౪౩౩౬ అబ్దే సన్యపః ఎలీనర్ నామకాం ప్రాస్సేక్వరస్య సుతా ము
వాహ॥

౧౨౩౮ + ౩౦౦౦ = ౪౩౩౮ అబ్దే సైమనమాంటిఫోర్ట్ నామ
కః వీసెస్టరమహాభూపః వృషస్య భగినీమలీనారనామకా మువాహ॥

$౧౨౪౨ + ౩౧౦౧ = ౪౩౪౩$ అబై నృపస్య సామంతాః తస్మై పూటరాష్ట్రధే సమరాధణం ధనంనాయచ్ఛా ||

(౧౨౪౩) ౪౩౪౪ అబై నృపః పూటరాష్ట్రై స్వస్వత్వంజహా |

(౧౨౪౪) ౪౩౪౫ అబై నృపః మహాసభాం ప్రజానాం ప్రతి నిధిభిర్ముతాం చకార యద్వత్కమాన పార్లమెంటు ఇతి మహాసభా యాలింకుగోభవత్ యేన నృపా మాత్యానాం నియోజనే స్వాంగీకారావశ్యకతాదాన మయాచత ||

$౧౨౫౪ + ౩౧౦౧ = ౪౩౫౫$ అబై తత్సభాయాం సామంతా నాం ప్రతినిధయః ప్రధమం సమాసితాః |

$౧౨౫౬ + ౩౧౦౧ = ౪౩౫౭$ అబై ముటుఫోర్లు సామంతా నాం సేతాభవత్ ||

(౧౨౫౮) ౪౩౫౯ అబై సామంతానాం బలాత్కరణాత్ నృపః విషయపాలనం తేహం వశం చకార ప్రాంసన్పువేణ సంధిః కృతః | $౧౨౬౩ + ౩౧౦౧ = ౪౩౬౪$ అబై నృపస్య సామంతానాంచ సమర మభవత్ ||

(౧౨౬౪) ౪౩౬౫ అబై ప్రాంస నృపః ఆంగ్లేష్వరస్య సామంతానాంచ కలహం శమయితు మయతత కింతు సామంతైః లాండన్ శ్చ నాంగి కృతః ||

సైమననామ మహాభూషః నృపం వీలీసనగరే రాజిర్య నృపం తత్సుతం ఏడ్వడంచ జగ్మహే | నృపశ్చ సంవిధానం చకార ||

(౧౨౬౫) ౪౩౬౬ అబై సైమనః పార్లమెంటు సభాం చకార | యస్మి స్సర్వనాగరాణాం జానపదానాంచ ప్రతినిధయః సంప్రేషితాః || గ్లాష్టర్ మహాభూషః బంధనా ద్విముక్తైః నృప సుతేన సంగతిః ఏవన శామనామనగరే సైమనం మహాసమరే నిజఖాన || (౧౨౬౬) ౪౩౬౮ అబై యువరాజస్య ఏడ్వడుకనామకస్య శాసనేన మార్బగోనగరే పార్లమెంటు సభాసంగతాయం సయువరాజస్య మధిష్ఠాయ సైమనేన నిరాకృత సంవిధానా నిశాసనాని చకార | తదారభ్య యువరాజ ఏవ పిత్రధే శశాస ||

(౧౨౭౦) ౪౩౭౧ అబై సయువరాజో ఏడ్వడఁ: పాలసానం ప్రతిక్రైస్తవమతరక్షణాయ జగామ ॥

(౧౨౭౨) ౪౩౭౩ అబై సయువరాజే పాలసానసైన్యపః తృతీయ్య హెన్రీనామాగిష్టాంతం గతః ॥ యువరాజో ఏడ్వడఁశ్చ నృప ఇతి ప్రచురీకృతః ॥

౧౨౭౪ + ౩౧౦౧ = ౪౩౭౫ అబై ఏడ్వడఁ: ఆంగ్లవిషయ మాగతః ప్రథమ ఏడ్వడఁనామా అభిషిక్తః । తస్య మాన్యో రాబర్ట్ బనెల నామకో భవత్ ॥

౧౨౭౬ + ౩౧౦౧ = ౪౩౭౭ అబై వెల్చరాష్ట్రే ల్యూలిసనా మకెన తస్యనుజేన డేవిడనామకేనచ కల్లోలే జనితే నృపస్త్ర గత్వాతం హత్వా కల్లోలు శమయామాస ॥

తతః నృపస్య సుతః ఏడ్వడఁనామా ప్రథమవెల్చః యువరాజః కృతః ॥ ౧౨౭౮ + ౩౧౦౧ = ౪౩౭౯ అబై డేవిడః నిగృహితః నిహ తశ్చ వెల్చరాష్ట్రే శాసనం సంస్థాప్య నృపః ఆంగ్లమాగతః దుష్టధర్మపాల కా భంశయామాస ॥

౧౨౮౦ + ౩౧౦౧ = ౪౩౮౧ అబై నః జూలన్నిష్కాసయా మాస తస్మిన్నై వాబై తస్య మహిషీ ఏలీనారాడిష్టాంతంగతా ॥ (౧౨౮౧) ౪౩౮౨ అబై స్కాట నృపే మృతే తస్య మాత్యాః మతాతచార్యా శ్చ ఆంగ్లేశ్వరస్య నారహమనగరస్థస్య సన్నిధి మాగతాః స్వనృపప నిణాయం కర్తుమయాచన్త ॥

(౧౨౮౨) ౪౩౮౩ అబై స ఆంగ్లేశ్వరో ఏడ్వడఁ: జానబిలా ॥ ఇలనామకం నృపం చకార । యః తనుధీశం కృత్వావ వందేబి (౧౨౮౪) ౪౩౮౫ అబై ఆంగ్లేశ్వరస్య ప్రాంస నృపస్య చతుర్థః ఫిలి పస్యచ సమర మారబ్ధం ॥

(౧౨౮౫) ౪౩౮౬ అబై ప్రాంస స్కాటనృపయోః ఆంగ్లే శ్వరస్యచ ద్వైరధే సంవిధానం కృతం ॥ ఆంగ్లేశ్వరశ్చ స్కాటవిషయ మవాస్కందయత్ ॥

(౧౨౮౬) ౪౩౮౭ అబై డన్నారనగరే స్కాటేశ్వరో బలిటలనా మకః పరాజితః గృహీతరాజ్యో భవత్ ॥

(౧౨౯౭) ౪౩౯౮ అబ్దే ఏడ్వడఁ: ప్రాంశస్మపం యోధుం
సన్నాహం కృత్వా కృచ్ఛాద్ధనమాహృత్య ప్లాండరమగమత్. తద్దైవ
తే సనామకః స్కాటవిషయే ఆంక్లేశ్వరస్యా ద్వైరధేస్థితః ఆంగ్లా
కంబక్షనేతనగ రే పరాజయత్. ఆంక్లేశ్వరోపి ఏడ్వడఁ: ప్రాంశస్మపే
ణ సంధిం కృత్వా స్వవిషయ మగమత్. ||

౧౨౯౮ + ౩౧౦౧ = ౪౩౯౯ అబ్దే స ఆంక్లేశ్వరః స్కాట
విషయం పునః అవాస్కుందయత్ ఫాల్కర్కనగరే వాతే సంఅపరా
జయత్ యదాసః ప్రాణస విషయమప ససార. ||

(౧౨౯౯) ౪౪౦౦ అబ్దే ఆంగ్లప్రాంశ' నృపయోః సంధిరభవత్
యెన్నైసీనామరాష్ట్రం ఆంక్లేశ్వరస్య దత్తం. ఆంక్లేశ్వరశ్చ ఏడ్వడఁ:
ప్రాంశస్మపస్య ఫిలిఫస్య భగినిం మార్గరేటనామకా మువాహ. ||

౧౩౦౩ + ౩౧౦౧ = ౪౪౦౪ అబ్దే స్కాటాః కోమైననామక
నాధిష్ఠితాః ఆంగ్లాసజయన్. తత ఆంక్లేశ్వరః ఏడ్వడఁ: స్కాట
విషయ మవస్కుంద్య అజయత్. || (౧౩౦౫) ౪౪౦౬ అబ్దే వాల్లెసః
ఆంక్లేశ్వరస్య వశం గతః నిహతః. ||

(౧౩౦౬) ౪౪౦౭ అబ్దే రాబట్ బ్రాసనామకః కోమైనం
హత్వా స్కాటవిషయస్య నృపో భవత్. ||

తద్దైవ ఆంక్లేశ్వరః స్కాటవిషయ మవస్కుంద్య బ్రాసంజిత్వా
తస్య సేనావ్యద్రావయత్. ||

(౧౩౦౭) ౪౪౦౮ అబ్దే ఆంక్లేశ్వరః ప్రథమ ఏడ్వడఁ: స్కాట
విషయం గచ్చన్యార్గె దిష్టాంతంగతః. ||

తస్య సుతః ద్వితీయ్యేడ్వడఁ: ఆంక్లేశ్వరో భూత్వాగ విస్తీనం
అమాత్యమకరోత్ తంకారన్వాల భూపం చకార. స్కాటవిషయేచ
బ్రాసఃవిజయమవాప. ||

౧౩౧౪ + ౩౧౦౧ = ౪౪౧౫ అబ్దే స ఆంక్లేశ్వరో ద్వితీయ్య
ఏడ్వడఁ: స్కాటవిషయ మవస్కుందితుం గత్వా పరాజితః. తస్మాత్
స్కాటవిషయః తస్య సప్తః. ||

(౧౩౧౫) ౪౪౧౬ ఎడ్వర్డ్ బృహస్పతిమా బ్రహ్మాండవిషయ ము
వాస్కుంద యత్ ఉత్తరాం బరరాష్ట్ర)చ స్కాపైరవస్కందితం॥

(౧౩౧౮) ౪౪౧౯ అబై స్కాపైశ్వరో రాబట బృహస్ బర్వి
కం జత్వా యార్క రాష్ట్ర) మవాస్కుందయత్ ఎడ్వర్డ్ బృహస్పతినకకన
గరె నిహతః॥

౧౩౨౩ + ౩౧౦౧ = ౪౪౨౪ అబై ఆంగ్లేశ్వరో ఎడ్వర్డ్ రా
బట బృహస్పాపైశ్వరమంగీకుర్వత్ త్రయోదశవత్సరా వధిసంధం
చకార॥

(౧౩౨౫) ౪౪౨౬ అబై నృపస్య మహిషీ ఇసబిలా యువరా
జేన ఎడ్వర్డేన సహితా పారిసనగర మగమత్ ॥

తత్ర పూర్వం దేశాన్నిష్కాసితేన సంఘోదితా ఇసబిలా నృపస్య
భ్రంశార్థం సుతస్య రాజ్య మిచ్చస్తీ తనయే సహప్రస్థితా ॥

౧౩౨౬ + ౩౧౦౧ = ౪౪౨౭ అబై యువరాజుః మాత్రా
మార్మిమరేనచ సహితః దక్షిణాక రాష్ట్ర సైన్యాయ సహ అవతతారః
లండననాగరాః తత్పక్షావలంబకా అభూవ తతో యువరాజః ఎడ్వర్డ్
డేః డీస్పెన్సరనామాచ నిగృహితౌ డీస్పెన్సరః నిహతః

(౧౩౨౭) ౪౪౨౮ అబై నృపః ద్వితీయ్య ఎడ్వర్డ్ పార్లమెంటు
సభ్యేన భ్రంశితః యువరాజః ఎడ్వర్డ్ తృతీయ్య ఎడ్వర్డ్ ఇతి నా
మా నృపః కృతః ద్వితీయ్య ఎడ్వర్డ్ బర్క్లెదుర్గె నిహతం తస్యమ
హిషీ ఇసబిలామాటుమరశ్చ బాలనృపస్యాథే శశాసతుః బృహస్
ఆంగ్లవిషయ మవాస్కుందయత్ (౧౩౨౮) ౪౪౨౯ అబై స్కాటవిష
య నృపస్య స్వాతంత్ర్యందత్తం ఆంగ్లేశ్వరః తృతీయ్య ఎడ్వర్డ్ ఫిల
ఫానామకాం హైనాల్బ్రూఫసుతా మువాహా॥

(౧౩౩౦) ౪౪౩౧ అబై నృపస్య బాప్టె విషయపాలకో మా
ర్మిమరః నృపస్య పితృవ్యం కెంటుఅధిభూషం అమారయత్ తతో నృ
పశ్చ లాంకాస్థభూషేన హెన్రినామకేన సంగతః మాటిమరస్య నా
శాయ ఆయతత తతో మాటిమరః మారితః॥

(౧౩౩౨) ౪౪౩౩ అబై స్కాపైశ్వరో రాబటబృహస్ దిష్టా
స్తం యాతః । తతో ఎడ్వర్డ్ బలిఆల్నామా ఆంగ్లేశ్వరేణ కృతా

నలఁబః స్కాతేశ్వర సింహాసనాక్రమణే అయతత । సోభిషిక్తశ్చ కిం
త్వనన్తరం సః ఆంగ్లం ప్రతి నిష్కాసితః॥

(౧౩౩౩) ౪౪౩౪ అబై స్కాటాః ఆంగ్ల మవాస్కందనౌ
యదాంగ్లాః తా న్మరాజిత్య ఏడ్వడః బలిటలనాఘానం పున స్సగహాస నే
సమస్థాపయన్॥

(౧౩౩౪) ౪౪౩౫ అబై సపున నిష్కాసితః ఆంగ్లేశ్వరః స్కా
టవిషయం గత్వా అవాస్కందయత్॥

(౧౩౩౫) ౪౪౩౬ అబై ప్రాంసన్మపః షష్ఠఫిలపనామకః స్కా
టానాం పక్ష మవలంబ్య గ్యాస్కాసిరాష్ట్రే ఆంగ్లేశ్వరస్యనగరాణ్యణా
స్కందయత్॥

(౧౩౩౬) ౪౪౩౭ అబై ఆంగ్లేశ్వరో ఏడ్వడః ప్రాంసన్మపాస
నే అస్వాస్థ్యం ప్రకటయామాస। తతః ప్రాంసాంగ్లేయ నృపయోః
శతవాషిక సమర మారబ్ధం॥

(౧౩౩౭) ౪౪౪౦ అబై ఆంగ్లేశ్వరః ప్రాంసవిషయ మవస్కం
ద్య విజయీ అభవత్॥

(౧౩౪౦) ౪౪౪౧ అబై ఫ్రెంచీయ్య నౌక సేనాభిః ఆంగ్లేయ దాక్షి
ణసముద్రే క్రాంతే ఆంగ్లేయ నౌక సేనాతా అ రయత్॥

(౧౩౪౧) ౪౪౪౨ అబై స్కాతేశ్వరో డేవిడః బ్రూస శ్వస్వవిష
య మగమతాం॥

(౧౩౪౨) ౪౪౪౩ అబై ఆంగ్లేశ్వరో యువరాజేన సీలయువరాజ
ఇతి ఖ్యాతేన నార్మండి మవస్కంద్య పారిససమీప మగమత్॥

కింతు పరాజితః కలేనగరీం ప్రత్యవసరన్ ప్రాంసన్మపేణ సహి
తః । కింతు ప్రాంసేశ్వరః పరాజితః ఆంగ్లేశ్వరో కలే నగరీ మగమత్ ।
స్కాతేశ్వరో ద్వితీయ్యుడేవిడః ఆంగ్ల మవాస్కందయత్ । కింతు పరా
జితః॥

(౧౩౪౩) ౪౪౪౪ అబై కలేనగరే ఆంగ్లేశ్వరస్య దత్తై ప్రాం
సేశ్వరశ్చ శమం చకార॥

(౧౩౪౮) ౪౪౪౪ అబ్దే కాలకాలంనామ మహావృద్ధినా ఆంగ్లం వ్యాప్తం॥

౧౩౪౯ + ౩౦౦౦ = ౪౪౪౯ అబ్దే ప్రాంసేశ్వరేణ పునః సమ రే సమారబ్దే ఆంగ్లేయా యువరాజః కాలనృప ఇతి ఖ్యాతః ప్రాంసస్య దక్షిణ మవాస్కందయత్॥

(౧౩౫౬) ౪౪౫౭ అబ్దే స కాలనృపః ప్రాంసస్య మధ్యం ప్రా విశత్ ప్రాంసేశ్వరేణ ద్వితీయ్యభావనామకేన సమరే సంగతః॥ తం పంచాశత్సహస్ర సేనాయుతం జిత్వా అగృహ్యత్॥

(౧౩౫౭) ౪౪౫౮ అబ్దే ఆంగ్లేశ్వరః ద్వితీయ్యడేవిడం స్కాటు శ్వరం చకార॥

(౧౩౬౦) ౪౪౬౦ అబ్దే ఆంగ్లేశ్వరః ఎడ్వర్డః ప్రాంసవిషయ మవస్కందయత్॥ తతః ప్రాంసేశ్వరేణ సంధిః కృతః సచ ప్రాంసేశ్వ రః జాననామకః విమోచితః॥ ఆంగ్లేశ్వర ప్రాంస సింహాసనయోః స్వామి త్వం జహా॥

౧౩౬౩ + ౩౦౦౦ = ౪౪౬౩ అబ్దే కాలనృపః అక్విటైనరాష్ట్ర స్య అధిపా భూత్వాట్రా స్తమార వై రేశ్వరం హేవినిమకం జిత్వా క్యాటైల పీడ్రో నామరాష్ట్రస్య భాగ మగృహ్యత్॥

(౧౩౬౪) ౪౪౭౦ అబ్దే ప్రాంసనృపేణ ఆంగ్లేశ్వరేణ సాకంపునః సమరమారబ్ధం॥ బర్టౌండ్ దుగ్యేస్ట్రీన్ నామకః ప్రాంస సామంతః ప్రాంసస్య దక్షిణే ఆంగ్లానజయత్॥

(౧౩౭౧) ౪౪౭౨ అబ్దే కాలరాజా ఆంగ్ల మగమత్ ఆంగ్లేయాః అక్విటైనరాష్ట్రే అనూపం ప్రతి పలాయితాః॥

(౧౩౭౫) ౪౪౭౬ అబ్దే ప్రాంసనృపేణ సంధౌకృతే ఆంగ్లేశ్వర స్య కలే, బోడో, బయోన నామ నగరాణి దత్తాన్॥

(౧౩౭౬) ౪౪౭౭ అబ్దే లాంకాస్థరభూపః ప్రధానా మూత్యో భవత్, ప్రళస్తా పార్లమెంటసభానామ్నా సభాకృతా॥ యువరాజశ్చ కాలరాజానామ దిష్టాస్తం గతః॥

(౧౩౭౭) రర౭౮ అబ్దే తృతీయ్య ఎడ్యడఁ: దిష్టాన్తంగతః ।
తత స్తస్య పౌత్రః యవరాజస్య కాలరాజనామ్న స్సుతఃద్వితీయ్య రి
చడఁనామూ సింహాసన మాయరోహ । నృపస్య బాల్యే విషయపాల
నాయ సభా నియుక్తాః యస్యా నృప వంశ్యా వనియోజితాః॥

(౧౩౮౨) రర౮౩ అబ్దే ఆంక్షేశ్వరో ద్వితీయ రిచ్ఛడఁ: బాహీ
మియా అభూపసుతాం అసినామకా మువాహ॥

(౧౩౮౩) రర౮౬ అబ్దే స రిచడఁ: స్కాటవిషయ మవస్కం
ద్య రాజధానీం ఎసింబరనామనగరం దదాహ॥

(౧౩౮౬) రర౮౭ అబ్దే తామసనామ స్లోస్థార అధిభూపః నృ
పస్య కనిష్ఠపితృవ్యః ప్రధానా మాత్యో భవత్॥

నృపస్య బాలత్వాత్ విషయపాలనాధఁం సభా నియోతా॥

(౧౩౮౭) రర౮౮ అబ్దే నృపః రిచడఁ: తత్సభాం నిషేధ్య మ
యతత । భూపాః సమరోన్ముఖా భభూవుః॥

(౧౩౮౮) రర౮౯ అబ్దే స్కాటాః ఓటరబర్ననగరె ఆంగ్లా వజ
యక్ యదా దాగ్లసః నిహతః॥

(౧౩౮౯) రర౯౦ అబ్దే రిచడఁ: తాంపాలక సభాం భ్రంశయి
త్వా స్వయం శాస్తు మారెభి తతస్యః ప్రాంశేశ్వరేణ సంధిం చ
కార॥

౧౩౯౬ + ౩౧౦౦ = రర౯౭ అబ్దే ప్రాంశేశ్వరసుతా మిషబిలా
మువాహ అష్టావింశి ద్వత్సరా వధిసంధించ చకార॥

౧౩౯౯ + ౩౧౦౦ = ర౪౦౦ అబ్దే సనృహో ద్వితీయ్య రిచ్ఛడఁ:
టవరనామదుగ్గేనిగృహీతః। పార్లమెంటుత్పతం భ్రంశయిత్వాలాంకా
స్థరభూపస్య సుతం హేన్రీనామకం చతుర్థః హేన్రీనామా అభ్యషే
చయత్॥

చతుర్థః హేన్రీనామనృపస్య పూర్వసృపాశాంచ సంబంధ భో
ధకవృక్షః అనన్తరకులానాంచ సంబంధః

ద్వితీయ హెన్రి.

ప్రథమ రిచర్డ్:

జాన్:

తృతీయ హెన్రి

ప్రథమ ఎడ్వర్డ్:

ద్వితీయ ఎడ్వర్డ్:

తృతీయ ఎడ్వర్డ్:

ఎడ్వర్డ్: (కాలిస్, పోయువరాజు)

జాన్:

ఎడ్మండ్:

(లాంకాష్టర్ ధీభూషణ)

(యాకనస్ట్రీ ధీభూషణ)

చతుర్థ హెన్రి

ఎడ్మండ్:

రిచర్డ్:

పంచమ హెన్రి

(అథిథయా)

(కాంచీ ధీభూషణ)

షష్ఠ హెన్రి

రిచర్డ్:

ఎడ్వర్డ్: (యువరాజు)

(యార్క్ ధీభూషణ)

చతుర్థ ఎడ్వర్డ్:

జార్జి

తృతీయ

(క్లారెన్స్ అథి భూషణ)

రిచర్డ్:

ఎడ్వర్డ్: యువ

ఎడ్వర్డ్: జోరాన్ రళర

రిచర్డ్: అలెక్సాండర్.

ప్రథమ దేవిడ:

హెన్రి (హంటింగ్టన్ మహాభూప:

చతుర్థ మూల్కామ:

$$3000 + 0003 = 3003$$

$$(0003 + 3000) 3003$$

నిలియము (సింహ):

$$3003 - 0003 + 3000 = 3000$$

దేవిడ:

$$3003 - 0003 + 3000 = 3000$$

హంటింగ్టన్ మహాభూప:

ద్వితీయ అలెక్జాండర:

$$3003 - 0003 + 3000 = 3000$$

తృతీయ అలెక్జాండర:

$$3000 - 0003 + 3000 = 3000$$

మార్గ రేట = నార్వే నృప:

ఏరిక నామక:

మార్గ రేట

దుహ్మ మార్గ రేట:

ఇస బేల: (దుహ్మ)

దవన్తాల:

బాబర్ (బలోలస్య ప్రతిపక్ష:

బాబర్ ఇల:

$$0003 + 3000 = 3003$$

$$0003 + 3000 = 3003$$

వడ్వడ్ బోల:

కున్జర్:

రాబర్ట్ బూస:

రాబర్ట్ బూస:

నృప:

$$0003 + 3000 = 3003$$

బానకోమిస: 0003 + 3000 = 3003

౧౪౦౦ + ౩౧౦౦ = ౪౫౦౦ అబై ద్వితీయ్య రిచడణః నష్టః ॥
వెల్పూః క్లేండ్రోయర్ నామ్నా దిష్టాః విరుధుః॥

(౧౪౦౨) ౪౫౦౩ అబై స్కాటాః ఆంగ్ల మవస్కంద్య పరాజి
తాః ॥ (౧౪౦౩) ౪౫౦౪ ఆంగ్లేశ్వరః ఫ్రాంశవిషయ మవాస్కందయ
త్ ॥ (౧౪౦౪) ౪౫౦౫ అబై ఫ్రెంచీయాః వెల్పియ్యేన క్లేండ్రోరేణ
సంధిః చక్యః॥

(౧౪౦౫) ౪౫౦౬ అబై స్కాటేశ్వరః జేమ్సునామక ఆంగ్లే
శ్వరస్య ఫ్రాంసం ప్రతిగచ్ఛతో హస్తం గతః । మాబ్రేనామకో మ
హాభూపః యాకకస్యకైస్తనాచార్యః ఆంగ్లేశ్వరస్య నాశాధకం
యత్నం కృత్వా నిహతః॥ ఫ్రెంచీయ్యః వెల్పరాష్ట్ర మాగతాః॥

(౧౪౦౬) ౪౫౦౭ అబైనార్కాంబర్లాడ్ రాష్ట్రస్య మహాభూపః
నృపేణ విరుధ్య నిహతః॥

(౧౪౦౭) ౪౫౦౮ అబై నృపస్య తత్సతస్య యవరాజస్య హే
నినామకస్యచ కలహ మభూత్ ॥

(౧౪౦౮) ౪౫౦౯ అబై ఆంగ్లేశ్వరః చతుర్థః హేనినామా
దిష్టాస్తం గతః॥ తత్త స్తస్య సుతః పంచమహేనినామా పిత్రాసన
మారులోహః॥

(౧౪౦౯) ౪౫౧౦ అబై స ఆంగ్లేశ్వరః బగ్గేండి అధిభూపేన స
ఖ్యం కృత్వా ఫ్రాంసనృపేణ సమరం ప్రచురయామాస॥

(౧౪౧౦) ౪౫౧౧ అబై ఆంగ్లేశ్వరః స్వనాశాయ యతమానా
న్ మాచిభూప మాటికమరం కేంబ్రిడ్జి భూపాదిమాన్ హత్యాఫ్రాం
సవిషయ మవస్కంద్య హరఫ్లారనగర మగృహ్లాత్ । తతిః ఫ్రెంచీ
య్య సేనాం అగినకోటకనగరే జిత్వా అలికయన అధిభూపం చార్ల
సనామకం న్యగృహ్లాత్ । తతస్స ఆంగ్లేశ్వరః విజయ మాశ్రయన్
ఆంగ్ల న్యవర్తత॥

(౧౪౧౧) ౪౫౧౨ అబై ఆంగ్లేశ్వరో నార్మండిరాష్ట్ర మవస్కం
ద్యతత్రస్వాధికార నిరోధకాన్ ప్రాచీనదుర్గాధిపం జాననామకం తత్స
త్సంశ్చ నిజమాస॥

(౧౮౧౯) రగి౨౦ అబ్దె సఃసర్వం నార్కంశిరాత్మం వశే చ కార॥

(౧౮౨౦) రగి౨౧ అబ్దె ట్రాయినగరే సంధాకృతే స ఆంగ్లే శ్వరః ప్రాసేశ్వర కాహిత్రీం కళరీన్ నామకా ముద్వాహ్య వృద్ధ శ్వశురస్యథేః ప్రాసవిషయం శశాడ॥

తస్మిన్ బద్ధ జానవిద్గేటనామకవిః తీచినచరిత్రంట్లా ఇరోధసమితి కావ్యం చకార సః ఆంగ్లపిషయే ప్రభుః కవిః॥

(౧౮౨౧) రగి౨౨ అబ్దె ఫ్రెంచీయైః స్కాటై స్సంగతై స్సమ రే ఆంగ్లేశ్వరస్య బ్రాతాక్లేరంపాధభూషః నిహతః ఆంగ్లేశ్వరశ్చ ఫ్రెంచీ య్యాన్ ల్యూన్ ఇదినవ్యాః అపరపారావధి విద్రావయామాస॥

(౧౮౨౨) రగి౨౩ అబ్దె స ఆంగ్లేశ్వరః పంచమ హేనినామకః దిప్తాన్తంగతః తత స్తస్య సుతోబాలః వష్టహేనినామాపితుః పదమ వాప॥ తస్య బాల్యాత్ బెడఫర్లస్య అధిభూషః నృపార్థం ప్రాసవి షయే తద్రాష్ట్రాణి శశాస॥ గ్లోసేశ్వర అధిభూషః ఆంగ్లే శశాస॥

(౧౮౨౪) రగి౨౪ అబ్దె స్కాటై స్సంధిః కృతః స్కా-శ్వ నో జేమ్యః విమోచితః పునస్సించాసన్ సంస్థాపితః బెడఫర్లః ఫ్రెంచీ యాన్ వర్షిలనగరే అజయత్॥

(౧౮౨౫) రగి౨౫ అబ్దె బెడఫర్లః ఆర్మియన్సనగరం రురోధ॥

(౧౮౨౬) రగి౨౬ జోసనామా దోమెమినామపల్వ్యం జంక్సీ సడెనామకస్య కషకస్య సుతా ప్రాసనృపాత్ సేనాం ప్రాప్య ఓలివనగరం ప్రాప్య తత్రాంగ్లేయాన్ జిత్వానగరం మోచయా మాస॥ తతస్మా ప్రాసేశ్వరం సప్తమచార్లసం రమ్సనగరం నీత్వా త త్రా భ్యషేచయత్॥

తదైవ ఆంగ్లేశ్వర షష్టహేనీచ ప్రాప్తయావ్వసః పశ్చిమచా నాలయ అభిషిక్తః॥

౧౮౩౦ + ౩౧౦౧ = రగి౩౧ అబ్దె బర్గండ్షిన్ః జోనాని గృహీ తాంగ్లేశ్వరస్య విక్రీతా॥

(౧౮౩౧) రగి౩౨ అబై సాజోనా దగ్గా ఆండ్లేశ్వర షష్ఠపాస్ర
చ ప్రాంసనృప ఇతి తద్విషయ రాజధాన్యాం పారిసనగరే అభిషిక్తః॥

(౧౮౩౨) రగి౩౩ అబై బెడఫర్ల అధిభూపః మమారయాకా
అధిభూపః రిచ్చడనామా ప్రాంసవిషయ పాలకః కృతః ॥ బగ్గండి
అధిభూపశ్చ ఆండ్లేశ్వరం త్యక్త్వా ప్రాంసనృపేణ సప్తమచార్ల సేన
సంగతః॥

(౧౮౩౩) రగి౩౪ అబై పారిసనగరం ప్రాంసనృపేణ నిర్జితం ,
క్రమశః నార్మనైస్వినరాష్ట్రేచ తేన నిజితే॥

౧౮౪౪ + ౩౧౦౧ = రగి౪౫ అబై ప్రాంసేశ్వరాండ్లేశ్వరయో
స్సంధిః కృతః॥

(౧౮౪౬) రగి౪౩—(౧౮౪౭) రగి౪౨ అబై వధి విలియ
కాక్సటనామా జిజీవ యః ప్రథమతః గ్రంథముద్రాపణం చకార
యః షష్టిగ్రంథాః చకారయేషాం భట్రాచరితంచసీ నామనాటకం
చ ప్రసిద్ధే॥

(౧౮౪౮) రగి౪౩ అబై ఆండ్లేశ్వరః ఆంజభూపస్య సుతాం
మార్గారేటనామకా మువాహ॥

(౧౮౪౯) రగి౪౪ అబై గ్లాస్టర్ అధిభూపా రాజద్రోహీతి కా
రాగారే నిక్షిప్తః మమార । తతో యార్క-అధిభూపా రిచడః అన
న్తర నృప ఇతి ప్రచురీకృతః॥

(౧౮౫౦) రగి౫౦ అబై ప్రాంసేశ్వరః రూయన్ నగర మజయ
త్ యస్మా న్నార్మనరాష్ట్రం ఆండ్లేశ్వరానాం నష్టం । ఏతస్మి న్నేవాబై
మాన్యో జానఫోటిఃస్మ్యనామా డిలాడి బసలీగీమ అండ్లెటననామ
కం ప్రకృతివాంఛానుసారి రాజ్య మితిచ గ్రంథాః చకార॥

(౧౮౫౧) రగి౫౧ అబై ప్రాంసేశ్వరః చోడోబయాని రాష్ట్ర
ణీచ అంజయత్ యస్మా దాండ్లేశ్వరస్య ప్రాంసవిషయే కలేనగర
మాత్రమేవా నశిష్టం॥

(౧౮౫౩) రగి౫౪ అబై శతవార్షిక సమరస్య అన్తిమభాగ
ఆండ్లేశ్వర సానుతో ఘోష్టరీమహాభూపః గాస్కనీ మవస్కండితుం గ

త్వా నిహతః॥ సోమచ్ఛేట్ భూపశ్చ నిగృహీతః॥ ఆంక్లేశ్వరో హేన్రి
నామా అస్వస్థమనా అభిః తే తస్య పాలనాధానం యాకా అధిభూప,
నియుక్తః॥

(౧౮౫౫) ౮౫౫౬ అబై ఆంక్లేశ్వరః పునస్వస్థ మనా యాత్వా
యాకా అధిభూపం అధికారాత్ భంశయిత్వా సోమచ్ఛేట్ అధిభూ
పం ప్రధానామాత్యం చకార । తస్మాత్ యాకా సోమచ్ఛేట్ అ
ధిభూపయో స్సమరో భవత్ । సాలిస్థరీ, మార్చిభూపా యాకాస్య!
వక్షుగావభూతాం నృపశ్చ యాకానాం వశే నృపతత్ ॥

(౧౮౫౮ + 3౧౦౧) ౮౫౫౯ అబై నృపః యాకా సోమచ్ఛేట్
అధిభూపయోః సంధించకార॥

(౧౮౫౯) ౮౫౬౦ అబై పున స్తయో స్సమరే సమారబై యా
కేశ్వరః విజయ మవాప॥

(౧౮౬౦) ౮౫౬౧ అబై సయాకేశ్వరః స్వపరిపంధినం జిత్వా
నృపంచ జగృహే తదైవ సయాకేశ్వరః పార్లమెంటైః అనంతరనృప
ఇతినిశ్చితః! నృపస్య మహిష్యా మార్గరెటానామ్నస్య సంవోదితో
లాంకేశ్వరభూపః యాకేశ్వరం సమరే విజఘాన, సాలిస్థరీభూపంచ
గృహీత్వా విజఘాన॥

(౧౮౬౧) ౮౫౬౨ అబై యాకేశ్వరస్య సుతో మాచేశః
మహాభూపః ఏడ్వడనామా లాంకేశ్వానాథ మజయత్ “నృపస్య
మహిషీచ వార్షికభూపం జిత్వా నృప మమోచయత్ వార్షికస్స
మాచ్ఛేర్మహాభూపం ఏడ్వడనామకం లండననగరం సీత్వా చతుర్థ
ఏడ్వడనామ్నా నృపం ప్రచురయామాస॥

స చతుర్థఏడ్వడః లాంకేశ్విర్యా తౌటననగరేజిత్వా పశ్చి
మాచాలయే ఆంక్లేశ్వర ఇత్యభిషిక్తః॥

పూర్వనృపస్య వక్షుహేనే ర్మహిషీ మార్గరెటా స్కాట
లండ్ విషయ మగమత్ ॥

ఆంక్లేశ్వరో ఏడ్వడః స్వానంజమేకం జాజ్జనామకం క్లారెంస
అధిభూపం చకార అన్యం రిచిడనామకంచ గ్లోసేస్టస్య అధిభూపం
చకార॥

(౧౮౬౪) రగి౬గి అబ్బే మార్గఁ రేటా పునరాంగ్ల విషయం ఉత్తరే ప్రవిశ్య పరాజితా॥ తస్మిన్మేవాబ్ధే ఆంగ్లేశ్వరః ఎలిజబెతా పుడ్వీల నామకా మువాహా॥

(౧౮౬౫) రగి౬౬ అబ్బే పూర్వసృపష్పష్టహేస్రీని గృహీతః దుగ్గే నిక్షిప్తః॥

(౧౮౬౯) రగి౭౦ అబ్బే వార్వికః సృప మేడ్వడఁనామకం అల్పకాలం నిగృహ్యవశే స్థాపయా మాస॥

(౧౮౭౦) రగి౭౦ అబ్బే వార్విక, క్లారెంసభూపా సృపస్య భీతౌ ప్రాంసం ప్రత్యపసృతౌ॥ తత్ర తౌ మార్గఁ రేట యా సంగతౌ షష్టహేస్రీం పునః సృపం కర్తు మయితతాం తస్మాద్ వార్వికః ఆంగ్లమాజగా మయదా ఆంగ్లేశ్వర ఎడ్వడఁ స్లాండరరాష్ట్రం ప్రత్యపససార॥ షష్టహేస్రీచ పునః సృపః కృతః॥

(౧౮౭౧) రగి౭౨ అబ్బే చతుర్థఎడ్వడఁ స్లోస్థరభూపశ్చ ఆంగ్ల మాజగృతుః । తా క్లేరన్సభూపేన సంగతౌ లండననగరీం ప్రవీశితః ఎడ్వడఁ వార్వికం బగ్గేటనగరే సమగ్రే నిజభూన॥ తతస్సః మార్గరే టాంచ ట్యుల్ స్ట్రీనా మస్థకే అజయత్ యదా యవరాజః నిహతః॥ తద్దేవ షష్టహేస్రీ లండన దుగ్గే మమార॥

(౧౮౭౪) రగి౭గి అబ్బే ఆంగ్లేశ్వరః చతుర్థ ఎడ్వడఁ ప్రాం సవిషయ మవస్థాంద్య తన్నృపేణ ఏకాదశ మలూఞ నామకే న విపు లధనం దత్వా నివర్తితః॥

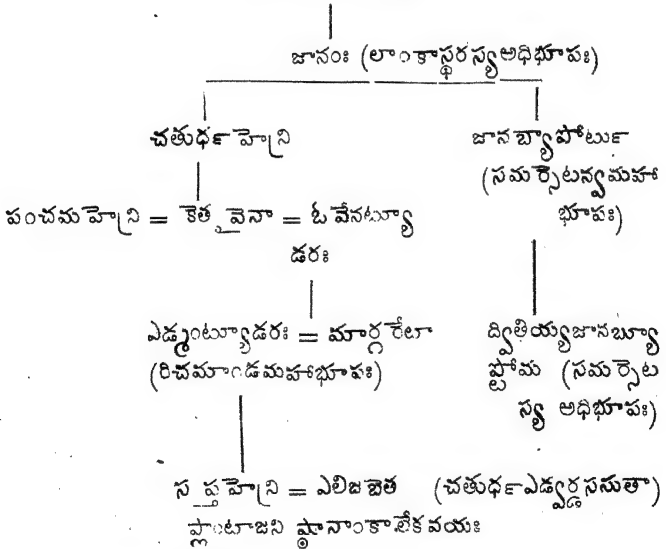
(౧౮౭౫) రగి౭౯ అబ్బే తస్య భ్రాతా క్లేరెంస్ అధిభూషః గా జ్బ్రదోహ పాపే నిహతః॥

(౧౮౮౩) రగి౮౪ అబ్బే చతుర్థ ఎడ్వడఁ ద్విష్టాన్తంగతః॥ త త స్తస్య సుతో ద్వాదశవాషిక బాలః పంచమ ఎడ్వడఁనామ్నా సృపః కృతః॥ తస్య పాలన తస్య పితృవ్యో స్లోస్థరస్య అధిభూషః రిచడఁనామా నియోజితః॥ స రిచర్డ్ః సృపస్య మాతుః బాంధవా నిషాంస్య స్వయమేక పాలకో భవత్॥ తత స్సః హేష్టింగ్స్ రై న ర్స గ్రెనామభూపా నమారయత్॥ తతః పార్లమెంట సభాబాలవృపం పంచమ ఎడ్వడఁ భంశయిత్వా స్లోస్థరస్య అధిభూపం తృతీయ

రిచ్చడకనామ్నా నృప మభ్యషేచ యత్ || తతో బకింఘామ అధిభూ
 పః నృపాధికార తిరస్క్రియాం కృత్వా నిహతః || తతో బాలః పంచ
 మ ఎడ్వడకః తస్య భ్రాతా యాకాస్య అధిభూపః రిచ్చడకనామా
 చలండనదుగై మారిత్ || (౧౪౮౪) ౪గి౪గి ఆబైత్తృతీయ్య రిచ్చడక
 స్య సుతో వేల్పు యువరాజః ఎడ్వడకనామకో మమార ||

(౧౪౮౫) ౪గి౪౬ నృపస్య మహిషీ అనినామాదిష్టాంతంగతా ||
 ట్యూడరవంశ్యః హేన్రినామకః ఆంగ్లవిషయ మగమత్ | ఆంగ్లేశ్వరో
 రిచ్చడకః తం యోధ్యం మగమత్ | కింతుసః బాస్వర్తనామనగరే శ
 త్రుణా మహాసమరే నిహతః || యస్మా త్తస్య సుతః తత్పూర్వమేవ కా
 లధర్మం గతః ప్లాంటాజనిబిల్కులంతే నా న్తమితం | తతో ట్యూడరకుల
 జో రిచ్చడక మాండనాధః హేన్రినామకః పార్లమెంటు సభాయాం సిం
 హాసనె అభిషిక్తః ||

తస్య పూర్వకులేన సంబంధం వర్ణయామః
 తృతీయ్య ఎడ్వర్డః

లాయమననామకః క్రైస్తవాచార్యః బ్రైటనచరితం కావ్య
 మకరోత్ | ౧౨౦౦ + ౩౦౦౦ = ౪౩౦౦ అబై (అర్థ సేకనభాషా) గ్లో

సేస్థరవాసి రాబటణామా ఆంగ్లేయచరితం । విల్పినామక గ్రంథం
ఆంగ్లేయసిహం గాథాశ్చ చచకార (ప్రాచీన ఆంగ్లభాష)

౧౩౩౦ + ౩౦౦౦ = ౪౩౩౦—౧౨౫౧ + ౩౦౦౦ = ౪౩౪౯
రాబర్ట్ మా మానింగ్ నామా వింకాలంవాసి బ్రైటన్ చరితాత్మకం కా
వ్యం చకార । (ప్రా)

మధ్యమ భాష.

జానగోళ: ౧౩౨౦ + ౩౦౦౦ = ౪౩౨౦—౧౪౪౦ + ౩౦౦౦ =
౪౩౮౦ కళి: కన్వేసిట అమెంటుసనామాదికాని చకార॥

జీట ప్రెచాసర:— ౧౩౨౪ + ౩౦౦౦ = ౪౩౨౪—౧౫౪౦ +
౩౦౦౦ = ౪౩౮౪ తత్వతీయ్య ఎడ్వర్డస్ నృపయోరాస్థానకవి: మహాకవి:॥
ద్వితీయ్య చడ: తస్య ప్రధానకావ్యం కటర్బరగాథా:॥ జానమండి
విల్లి ౧౩౦౦ + ౩౦౦౦ = ౪౩౦౦—౧౩౭౨ + ౩౦౦౦ = ౪౩౭౩ ప్రా
చీమాత్ర ఇతి గ్రంథం ఆంగ్ల, ప్రెంచీయ్య, లాటిన్ భాషా సుచ
కార॥

రాబటణ అపరనామక విలియం మలాంగ్లడేలనామా॥

౧౩౦౦ + ౩౦౦౦ = ౪౩౦౦ అబై జాత: అక్సఫర్డ్ నగరే ఓరీలపా
త శాలాయాం అధ్యాపక: ప్లోమనసా మనసా మస్త స్వప్నమితి గ్రం
థం చకార॥

జానవైక్లిఫ: ౧౩౨౪ + ౩౦౦౦ = ౪౩౨౪—౧౩౪౪ +
౩౦౦౦ = ౪౩౮౪ అక్సఫర్డ్ నగరే డిలీక, చిలిలవిద్యాలయయో: అ
ధ్యాపక: బైబిలగ్రంథం ఆంగ్ల భాషాయాం చకార॥ జాన బార్బరనా
మ అబరీనే క్రైస్తవాచార్య: ౧౩౭౬ + ౩౦౦౦ = ౪౩౭౬ అబై రా
బటణబ్రాసస్య చెప్టితానికావ్యం చకార॥

ప్రథమజేయ్య: స్కాటన్ నృప: ౧౩౯౪ + ౩౦౦౦ = ౪౩౯౪—
౧౪౩౭ + ౩౦౦౦ = ౪౩౫౭ స: ఆంగ్లవిషయే ఏకోవింశద్బాబ్ బం
ద్యాంవిసో బాసరస్య కావ్యాని పతిత్వా బహూని కావ్యా చకార
యేషు నృపస్య కావ్య మిత్యేక మేవావసీష్టం జానవిడ్జీట: ౧౪౨౦ +
౧౩౦౦ = ౪౩౨౦ తం సచరితం ట్రాసంగోధన మితి కావ్యేని చకార॥

మాన్యః జానఘ్టస్మాన్య ౧౮౧౦ + ౩౧౦౦ = ౪౯౧౦ డీలా
డి బసవీగమ అంగై క నిరంకుశ, స ప్రజానాం భాయుతరాజ్య మితి
కావ్యాని చకార॥

విలియమ వాక్సటనః ౧౮౧౨ + ౩౧౦౦ = ౪౯౧౩—౧౮౯౧
+ ౩౧౦౦ = ౪౯౧౨ ప్రథమతః అంగ్లేయ ముద్రాపకః షష్టికావ్యా
ని చకార యేషు త్రా ఇరోధన మితి, చిసినాటికా ఇతి ప్రథనాః॥

ట్యూడరాః

ఏవం ౧౮౮౧ + ౩౧౦౦ = ౪౯౮౧ అబై ట్యూడరకులజస్సప్త
మహేన్రి నామకః, అంగ్లేశ్వరో భవత్॥

(౧౮౮౨) ౪౯౮౨ అబై సః యాకకకులజాం చతుర్థః ఎడ్వ
డెస్స సుతాం ఎలిజబెతానామకా మువాహ॥

౧౮౯౨ + ౩౧౦౦ = ౪౯౯౩ అబై స అంగ్లేశ్వరః ఫ్రాంశేవి
షయ మవస్కండితుం గత్వా సమర మకృత్యైవ ఫ్రాంసేశ్వరేణ
సంధిం చకార॥

(౧౮౯౩) ౪౯౯౩ అబై స్కాటేశ్వరః చతుర్థః జేమ్సనామకః
పర్కినవార బేకనామకస్య పక్షిమవలంబ్య ఆత్మానం । యాకేశ్వరం
రిచడక మితి ఖ్యాపయన్ అంగ్ల మవాస్కం దయత్॥

(౧౮౯౪) ౪౯౯౪ అబై అంగ్లేశ్వరః తం జిత్వా పర్కినం గృ
హీత్వామారయా మాస । యః స్లాంటాజనిష్ఠకుల స్వాన్నిమః । తత
అంగ్లేశ్వరః కబాటనామకం అమెరికావిషయ దళనాయ నౌకయా
ప్రేషయామాస॥

౧౯౦౦ + ౩౧౦౦ = ౪౯౦౨ అబై యువరాజ అర్ధరనామక
ఆరాగాన కులజాంతరై నా మువాహ॥

౧౯౦౨ + ౩౧౦౦ = ౪౯౦౩ అబై యువరాజః అర్ధరః కాల
ధర్మం గతః తస్య మహిషీ క్షేత్రినామక యువరాజస్య మహిష్యధే
నిశ్చితా॥

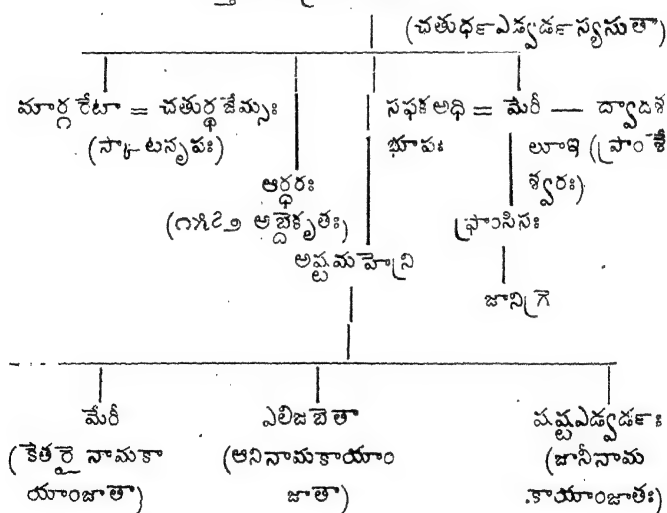
(౧౯౦౩) ౪౯౦౪ అబై నృపస్య సుతా మార్గేరిటా స్కాటే
శ్వరం చతుర్థః జేమ్స మువాహ॥

౧౫౦౯ + ౩౧౦౧ = ౪౬౧౦ అట్లే సప్తమహేన్ద్రీ దిష్టాంతం గతః । తత స్తస్య సుహో హేన్ద్రినామకః అష్టమహేన్ద్రినామ్నా సింహసన మారురోహ । సః కేతరై నా ముః హా॥

౧౫౧౨ + ౩౧౦౧ = ౪౬౧౩ అట్లేస ఆంక్షేశ్వరః కైస్త్రిస్తవమతా ధీశేన పోపునామకేన సంఘోదితః ప్రాంసన్మపం ద్వాదశతా ఇనామకం ఇటలీన్మపం నాశయితుం యతమానః సైన సృపేణ ప్రేష్యమాణ సేనామూ స్సాహాయ్యేన సేనా మప్రేప్రయత్ । తాభ్యాం సంగత సేనాభ్యాం టోరేనాది నగరాణి విజితాని । సఫకభూషః నిగృహీతః కారాగారే నిక్షిప్తః॥ చతుర్థజేమ్న స్కాతుశ్వరః ఆంక్షేశ్వరేణ కలహం కృత్వా ఆంగ్ల మవాస్కందయత్ । ప్లాడెననగరే స స్కాతుశ్వరో బహుభి స్సామృతై స్సహ మహతి సమరే నిహతః ॥

సప్తమహేన్ద్రీ = ఎలిజబెతా

౧౫౧౪ + ౩౧౦౧ = ౪౬౧౫ అట్లే స ఆంక్షేశ్వరః ప్రాంశేశ్వరేణ సంధిం చకార । తస్య అనుజామేరినామకా ప్రాంశేశ్వరేణతో నామకే నోద్వాహితా ॥ మాసత్రయానంతరం స ప్రాంశేశ్వరః దిష్టాంతం గతః ॥

(గి.గి.) ర.గి. అబై అంగ ప్రాంస సైవననపాణాం సంధిః
కృతః

(గి.గి.) ర.గి. అబై అంగ శ్వరస్యమతా మేరీనామా
జాతా॥

(గి.గి.) ర.గి. అబై అంగ శ్వరః ప్రాంసి సేన వయస్యతా
యాం సంఘతౌ యదా స్వణః పశుసభా కృతా సాస్వణః సభేతి
ఖ్యాతా॥ అన న్తరం జర్మనేః చార్లసః అంగ శ్వరేణ సంఘతః॥

(గి.గి.) ర.గి. అబై బకింఘామ అధిభూపః రాజద్రోహీ
నిహతః । నృపశ్చమతాచార్యేణ బూధరనామ కేన కలహం చకార ।
అంగ శ్వరః తస్య బూధరస్య ద్వైరధేన గ్రంథం రచయిత్వా మతరక్షక
ఇతి నామ పోపునామకాత్ కైస్తవ మతాధీశా లేభి॥

(గి.గి.) ర.గి. అబై అంగ శ్వరేణ సేననృపేణ చ ప్రాంశ
విషయావస్థాదనాయ సేనా సంప్రేషితా కింతు ఉభయ సేనలపి సంఘ
తే పరాజితే॥

(గి.గి.) ర.గి. అబై ప్రాచీన్య సేనాః శర్మనేశస్య సేనయా
పరాజితాః తతః ప్రాచీన్యాః ఇటలీం విజహుః తతః పునస్సమరే
ప్రాంసనృపః పరాజితః నిగృహీతశ్చ ॥

(గి.గి.) ర.గి. అబై అంగ శ్వరః సైవననృపేణ సంఘతః ప్రాం
సవిషయ మవస్థాదితు మైచ్చత్ కింతు సైవననృపః నాంగీచకార ।
తత అంగ శ్వరస్య మంత్రీ పుల్కనామకః ప్రాం సేశ్వరస్య చ సంధిం
చకార॥

(గి.గి.) ర.గి. అబై ప్రాం సేశ్వరస్య అంగ శ్వరస్య మతాం
మేరీనామకా ముద్వాహయితం సందేశం పుల్క ప్రాం సేశ్వరా యాన
యయత్ । తదా ప్రాం సేశ్వరః తస్యా మేర్యాః ధర్మోద్వాహ జన్మ
ప్రాం సేశ్వరేణ విశదీకృతం॥

(గి.గి.) ర.గి. అబై అంగ శ్వరోపి స్వవివాహస్య ధర్మశా
స్త్రానుసారితాం స్వయమేవ వివదమానః పోషస్య నిణాయాధా
నుప్రేషయత్ । కింతు తస్య నిర్ణయః నానుస్మతః ।

యితం తద్విషయ మవసంద్య తా నజయత్ స్కా-తేశ్వరః ప్రాంస
సృపేణ ద్వితీయ్యహేనినామకేన సంధిం చకార స్కా-తేశ్వరీచ
ప్రాంసినామక మువాహా ॥

తత ఆంక్లేశ్వరేణ ప్రాసేశ్వరేణ సమరస్స మారబ్ధః । ఆంక్లే
శ్వరః క్రైస్తవాలయేషు విగ్రహాః పాతయిత్వా ఆంక్లేభాషోపయో
గంచకార ॥

౧౫౧౯ + ౩౧౦౧ = ౪౬౨౦ అబై స అమాత్య స్సామర్సేట
నాథః దారిద్ర్యయుత కృషీవలానాం వృద్ధ్యధః కృషి వృద్ధిం కృత్వా
వస్తువిధాన కర్మచ సంవర్ధయామాస తథాపి తే తస్యో ప్రయాస
హద్భిః సః అమాత్యపదాత్ భ్రంశితః వా ర్వికభూషః అమాత్యో
భవత్ ॥

౧౫౨౦ + ౩౧౦౧ = ౪౬౨౧ అబై ప్రాంసనృపేణ సంధిః
కృతః ॥

(౧౫౨౧) ౪౬౨౧ అబై అమాత్యో వార్వికభూషః ఉత్తరాం
బరాష్ట్రస్య అధిభూషః కృతః । సమరసేట ప్రమరశ్రేణః । భూషః రాజ
ద్రోహీతీ పరివాదేనలండనదుగ్ధా నిగృహీతః ॥

(౧౫౨౩) ౪౬౨౪ అబై ఆంక్లేశ్వర షష్ఠవడ్వడః మహావ్యా
ధినా క్రాంతః దిష్టాస్తంగతః । తత ఉత్తరాంబరన్యాధిభూపోమాత్యః
జానిగ్రేనామకం సింహాసనే స్థాపయితు మయ తత ॥ తదేవ రాజ్ఞీం
ప్రతిప్రచురయామాస ॥ మేరీచ నృపస్య జ్యేష్ఠభగినీ అపసపార । తతః
ప్రకృతయస్యరాః తస్య పక్షగా అభూవన్ ॥

ఉత్తరాంబరేశ సేనాశ్చరం విజహుః । సచ ఉత్తపోకరాష్ట్రే
నిహతః ॥ తతో మేరీనామకా సింహాసనే అభిషిక్తా జానిగ్రేనామకా
ఉత్తరాంబరేశశ్చ దుగ్ధా నిగృహీతౌ । ఉత్తరాంబరేశశ్చ నిహతః ॥

(౧౫౨౪) ౪౬౨౫ అబై జానిగ్రేనామకా తస్యాః పతిః పితాపి
నిహతాః ఎలిజబెతాచ । దుగ్ధా నిగృహీతా । మేరరాజ్ఞీచ సైన్యసమ
పం ఫిలిపనామక మువాహా తత్ పార్లమెంటు సభ్యానామపి సమ్మ
తం । తతః రాజ్ఞ్య పునః రోమన క్రైస్తవమతం ఆయుతనేషు సంస్థా
పితం పోపశ్చ మతాధిశః కృతః ॥

(౧౧౧౧౨) ర౬౧౦ అబై ఆంగ్లా నిమ్మాసితానాం ప్రాలనేశ్వర
అవలంబన మదదత్ $\parallel$ తత సైన్యనృపేణ సంఛోదితం ఆంగ్లానాం
ప్రెంచియానాం సమరస్స మభవత్ । తస్మిన్ సమరే ఆంగ్లేశ్వర ।
సైన్యనృపయో సేనాధిః ప్రాంనేశ్వర సేనాః పరాజితాః ॥

(౧౧౧౧౩) ర౬౧౧ అబై కలిననగరీ ప్రాంనేశ్వరేణ నిజితా
ప్రాంనేశ్వర సేనాశ్చ సైన్యేనేశ్వరేణ ఆంగ్లనౌకాధిః కృతసాహాయ్యేన
నిజితాః ॥ తత ఆంగ్లేశ్వర సైన్యేనేశ్వర ప్రాంనేశ్వరాణాం సంధిః
కృతాః తస్మిన్నేనాబై ఆంగ్లేశ్వరీ మేరీదీప్తాంతం ప్రాప్తా । తత స్తస్యాః
స్వసా ఎలిజబెతనామా అభిషిక్తా తతస్సైన్యనృపః ఫిలిపః తాముద్యైధు
మైచ్చత్ కింతుసానైచ్చత్ ॥

(౧౧౧౧౪) ర౬౧౨ అబై ప్రాంనేశ్వరేణ పునస్సంధిః కృతాః ।
తతో చిరదేవ స ప్రాంసనృపః ద్వితీయ్య హేనినామకం దిప్తాంతం
గతః ॥ తస్మి న్నైవాబై ఆంగ్లేశ్వరః రోమన క్రైస్తవమతంస్వవిషయా
లయే ఘోషసీయ్య పునరాంగ్లేయ క్రైస్తవమతం సంస్థాపయామాస ॥

(౧౧౧౧౫) ర౬౧౩ అబై ప్రెంచిసేనాః స్కాటంవిహాయ అగ
చ్ఛత్ । తతః స్కాటేశ్వరీ సేరీనామా స్వవిషయ మనమత్ ॥

(౧౧౧౧౬) ర౬౧౪ అబై ఆంగ్లేశ్వర్యా ప్రాసం ప్రతిపేషితసే
నాః పరాజితాః । స్కాటేశ్వరీమేరీస్వానస్తరాధిపా ఇతి వాంఛ్చా
ఎలిజబెతయా నిరాకృతా ॥

౧౧౧౧౬ + ౩౦౦౦ = ర౬౧౧౬ అబై స్కాటేశ్వరీ మేరీడాన్లెన్
నామకమువాహ ॥

(౧౧౧౧౭) ర౬౧౫ అబై ప్రెంచేశ్వరేణ ఆంగ్లేశ్వర్యా సంధిం
కృడం ॥

(౧౧౧౧౮) ర౬౧౬ అబై డర్లై విహతః । మేరీరాజ్ఞీచభంశితా ॥

(౧౧౧౧౯) ర౬౧౭ అబై మేరీ ఆంగ్లం ప్రత్యుప ససార ॥ తత
స్కాటర్బరీనగరే నిగృహీతా తస్మి న్నైవా ఆస్త్రియానృపమతః చర్లసనా
మకః ఆంగ్లేశ్వరీ ముద్వోధుమియేష కింతుసః రోమనమతస్థ ఇతి తం
నైచ్చత్ ॥

(౧౧౧౨౦) ర౬౧౮ అబై ఉత్తర ప్రజా శశిలనామకాః సైన్య
నృపేణ రాజ్ఞీందోధుం సంఛోదయత్ ఫిలిపస్య మేరీయాః పక్ష మవ

లలంబె) నార్భాక) రాష్ట్రసామంత్యః స్కాతేశ్వరీ మద్యోధుం యత
మానః కారాగారే నిక్షిప్తః ॥ స్కాతేశ్వర్యాః పక్ష మవలంబ్య ఉత్త
రాంబరీ పశ్చిమరాష్ట్రమ్ (వేంకటాద్రి) సామంతైః కలహేజనిత మహా
త్రోకశ్యేణ తచ్చ మితః॥

(౧౫౭౦) ౪౭౭౧ అబ్దే తౌ సామంతౌ స్కాటం ప్రత్యపసరతాం॥

(౧౫౭౧) ౪౭౭౨ అబ్దే ఆంధ్రేశ్వర్యా పార్లమెంటుసభాస్థయా
పోషస్య మతాధీశత్వం వినాకృతం ॥

(౧౫౭౨) ౪౭౭౩ అబ్దే ఉత్తరప్రజా సామంతో నిహతః ।
ప్రాంసి సడ్రెక్ నామకః పశ్చిమగోళస్థప నామారాష్ట్రం ప్రతియా
త్రాం జగమ ॥

(౧౫౭౩) ౪౭౭౪ అబ్దే బొత్తరవిషయస్య ప్రజాః తద్విషయం
(నార్వే, స్వీడన్) నామండ విషయాణాం ఆధిప స్థాననాథం ఫిలి
పం భ్రంశయిత్వా ఆంధ్రేశ్వర్యాత్ విషయా దాపయిష్యామ
ఇతి వాత్వా మప్రేషయత్ । కింతు సానాంగీ చ కార ॥

(౧౫౭౪) ౪౭౭౫ అబ్దే డ్రెక్ నామా శాంతమహాదధౌనాక
యాత్రాం జగమ ॥

(౧౫౭౫) ౪౭౭౬ అబ్దే ఆంధ్రేశ్వర ఎలిజబెతా పునః ఉత్తర
విషయాణాం రాజ్యగ్రహణం యాచిత్ సైచ్చత్ తత అంజుఅధిభూ
పః తద్విషయే నృపః కృతః తత ఆంధ్రేశ్వరీ తం ప్రాసేశ్వరానుజం
అంజుఅధిభూపం ఉద్యోధు మైచ్చత్ కింతు సామంతై నివాహితా
కృతా ద్వారతాన పునరుద్వాహ వాత్వాంయావజ్జీవం చ కార ॥

(౧౫౭౬) ౪౭౭౭ అబ్దే గ్రేనామభూపః ఆంధ్రేశ్వర సామంతః ।
ఇటలి, స్పెయిన్ నృపయో స్సేనా మజయత్ ॥

(౧౫౭౭) ౪౭౭౮ అబ్దే డ్రెక్ నామగోళే శాస్త్రసముద్ర
ద్వీపేభ్యః విపుల సుగంధవస్తుజాలై స్సహస్య వతఃత । ఆంధ్రేశ్వర
స్పెయిన్ నృపేణ సంధిం కతుం మైచ్చత్ కింతు తేన నాంగీకృతం
స్కాతేశ్వర్యాః దోషవిచారణా ॥

(౧౫౭౮) ౪౭౭౯ అబ్దే సా స్కాతేశ్వరీమేరీనామకా నిహతా ॥
స్పెయిన్ నృపః ఆంగ్ల మవస్థుండయితుం మహాసన్నాహ మకరోత్ ॥

పోషశ్చ తమచోదయత్ । ఆంక్లేశ్వర్యా విషయ రక్షణార్థం కృతో
యత్నుః ॥ డైక్ : ప్రాక్స్థితేశ్వరేణ ప్రేషిత అల్పకసేనా మదమాత్ ॥

(౧౧౧౮) ర౬౮౯ అబ్దే పై నేశ్వరః పునః మహానాకసేనా
మప్రేషయత్ । కింతు సాపి ఆంక్లేశ్వర్యాః సేనాభి నిజజితానష్టా ॥

(౧౧౧౯) ర౬౯౦ అబ్దే పై నేశ్వరః ఫిలిపః ఫ్రాంస మవస్కం
దయితు మైచ్చత్, ఫ్రాంసేశ్వరిశ్చ ఆంక్లేశ్వర్యా స్వరక్షణార్థం సం
ధిం చకార । తతః పోచుగలనృపే అంటోనిటనామకే పై నేశ్వరేణ
బాధితే పోచుగలనాధస్య సాహాయ్యార్థం ఆంక్లేశ్వరీ, ఫ్రాంసేశ్వ
రాభ్యాం సేనా ప్రేషితా ॥ ఆంక్లేశ్వర్యా స్సేనాపతిః డైక్ : పోచు
గలే కోరున్నామనగర మజయత్ ॥

(౧౧౨౦) ర౬౯౧ అబ్దే అప్పరసాం రాజ్ఞతినామ్నా కావ్యం
రాలీనామ్నా ప్రచోదితః స్పెంసరనామ కవివరశ్చకార । ఆంక్లేయాః
ప్రాచీం ప్రతిభారతే వాణిజ్యార్థం మాజగ్ముః । కేచన వాణిజ్యార్థం
శాకద్విప మగమత్ ॥

(౧౧౨౧) ర౬౯౨ అబ్దే ఆంక్లేశ్వర్యా ఫ్రాంసేశ్వరస్య చతు
ర్థహేన్రినామకస్య సాహాయ్యార్థం సేనా ప్రేషితా ॥

(౧౧౨౩) ర౬౯౪ అబ్దే షేక్స్పియరనామ కవివరః లీనసాదో
సియ్య మితి కావ్యం చకార ॥

(౧౧౨౪) ర౬౯౫ అబ్దే హూకరనామకేన క్రైస్తవాయతన
విషయం నాటకం కృతం ॥

(౧౧౨౬) ర౬౯౭ అబ్దే స్పేనవిషయ మవస్కండితుం సేనా
ప్రేషితా ॥

(౧౧౨౮) ర౬౯౯ అబ్దే ఫ్రాంసేశ్వరేణ సంధిః కృతః ॥

౧౧౨౮ + ౩౦౦౦ = ర౬౯౮ అబ్ద మారభ్య

౧౧౨౬ + ౩౦౦౦ = ర౬౯౭ అబ్దా వధివిషయేనాగరికాణాం
వృద్ధి రభవత్ । ప్రజాః పూర్వమధిష్ఠిత దుర్గాణి విహాయ రమ్యతర
గృహేషు న్యవసా యేవతాయనైః విచిత్రవణీక భూషిత వషణై
నిభూషితాః ॥ తస్మిన్నేవ కాలే గ్రంథరచనావృద్ధి రభవత్ ॥ హూక

రః షేక్స్పియరః స్పెంసరనామకాః కవివరాః వరకావ్యాని చక్రః
బేకనశ్చ నవశాస్త్రోన్మీలనం కతుః మైచ్చత్ । ఏతైః షేక్స్పియరాది
కవిభిః స్వకావ్యద్వారా ధర్మః ప్రవర్తితః॥

౧౫౯౬ + ౩౧౦౧ = ౪౬౯౭ అబై ఏసెక్స్ షెనానారల భూ
సాభ్యా మధిష్ఠితా సేనాస్పైనవిషయ మవస్కందితుం ప్రేషితా॥

(౧౫౯౭) ౪౬౯౮ అబైతౌ పరాజితౌ స్పెనేశ్వరః ఫిలిపః సంధ
మస్తేషయత్ ॥

(౧౫౯౮) ౪౬౯౯ అబై స్పెనేశ్వరః ద్వితీయ ఫిలిపః దిష్టాంతం
ప్రాప్తః ఓసీలనామకః ఐరవిషయే ఆంగ్లేయసేనా మజయత్ ॥

(౧౫౯౯) ౪౭౦౦ అబై ఏసెక్స్ భూపః ఐరవిషయం పునజే
తుం ప్రేషితః కింతు సపరాజితః శాసనం వినా ఆంగ్లం ప్రతినివృత్తః
కారాగారే నిగృహీతః॥

(౧౬౦౦) ౪౭౦౧ అబై స్వసేక్స్ భూపః స్కాటుశ్వరేణ జేమ్సనా
మకేన మమకంతుం చకార॥

(౧౬౦౧) ౪౭౦౨ సవ సెక్స్ అన్యమతస్థాపనే యతమానః
దోషేతి నిరీతౌ నిహతః పాలన స్పెనాః ఐరవిషయ మగముక్ దరిద్ర
విషయక శాసనాని ప్రధమతః కృతాని॥

(౧౬౦౩) ౪౭౦౪ అబై ఓసలః ఆంగ్లేశ్వరా శరణం ప్రాప్య
తాప్తః । ఐరవిషయంచ పున రాంగ్లేశ్వర్యా వశే సీతం । తస్మిన్నే
వాబై ఆంగ్లేశ్వరీ ఎలిజబెతాదిష్టాంతం ప్రాప్తా॥

స్ట్రులటక్ ఇతి స్కాటన్యపకులం.

ఏవం ఆంగ్లేశ్వర్యాం ఎలిజబెతాయాం అనూఢాయామేవ దిష్టాం
స్తం గతాయాం తస్య కులాంకురే నాసతి స్కాటుశ్వరః షష్ఠజేమ్సనా
మకః ఆంగ్లేశ్వరః కృతః అస్య చరితం అవ్యాకులం ప్రాగ్వర్ణితే॥
స్కాటానా మాదిమోవిషయః పూర్వమెవౌక్తః తేషాం నృపాణాం
ప్రఖ్యాతనామా ప్రధమః కెన్నెత మకాల్పిననామకః ౮ ౪౩(కీ) అ॥
+ ౩౧౦౧ = ౩౭౪౪ అబై శశాస॥

తదనంతరం ప్రఖ్యాతనామా డంకననామా ౧౦౩౪ + ౩౧౦౧

= ౪౧౩గి అద్దె సింహాసనమారురోహ తస్మిన్ అత్యేనిమహాభూపేన
పరాజితే తస్య భ్రాతృజో మే శ్చైతనామాతం ౧౦౪౧ + ౩౦౦౧ =
౪౧౪౨ అద్దె హత్వా సింహాసన మారురోహ ఏతద్విషయః షేక్ష్పి
యరేణ స్వనాటకే పణికేతః॥

సమైశ్చైతః (౧౪౪౧)౪౧౪౨ అబ్ద మారభ్య
౧౦౪౧ + ౩౦౦౧ = ౪౧౪౨ అబ్దవధి శశాస॥

ట్యూడరాణాం కాలే కవయః.

మాన్యతా మసమోరః ౧౪౪౦—౧౪౪౧
3౦౦౧ 3౦౦౧
౪౧౪౦ ౪౧౪౨

ఉత్తోః అనామ గద్యగ్రంథం ఉటినభాషాయాం రచయామాస
పంచమవడ్వడఃస్య చరితంచ అష్టమషేన్రినా నిహతః॥

మో నిహతోవడః (సక్రేమహాభూపః) ౧౪౧౨—౧౪౧౩
3౦౦౧ 3౦౦౧
౪౧౧౨ ౪౧౧౪

ప్రశస్త ఆంగ్లకవిః ప్రశస్తగీతాన్యలిఖిత ఈనల్లకన్యానామ
ప్రశస్తకావ్యం చకార॥ అష్టమషేన్రినా నిహతః

విలియమ టిండెలనామకః ౧౪౨౨—౧౪౩౨
3౦౦౧ 3౦౦౧
౪౧౨౨ ౪౧౩౨

ఉత్తరబైబులగ్రంథం చకార॥

తామసక్రాన్మరః ౧౪౪౯—౧౪౪౯
3౦౦౧ 3౦౦౧
౪౧౪౯ ౪౧౪౯

కంటర్బరీ క్రైస్తవచార్యః ప్రాథమగ్రంథం, ద్వాదశకుటిరా
ఇతి గ్రంథం, చకార ఆక్స్ఫర్డ్వరే దగ్ధః॥

జానఘంక్సనామా గగిగి2—గగిగి2

3000 3000

రఽగిగి రఽగిగి

పావనహతినానామ గ్రంథం (Mantya.)

తామససక్తివ గగి33—గఽగి33

3000 3000

రఽగి33 రఽగి33

బంకర్సభూపః గాబోడకనామ విచారనాటకం ధర్మాధికారి
దవణం చ చకార॥

మాన్యఫిలిపసిద్ధై గగిగి3—గగిగి3

3000 3000

రఽగిగి రఽగిగి

ఆరెగిడి అనామగద్యగ్రంథం పో ఇసి రక్షణం నామకం చ
చకార॥

ఎడ్మండ స్పెంసరః గగిగి3—గగిగి3

3000 3000

రఽగి33 రఽగి33

లండనగరే జాతః తస్య ప్రధానకావ్యం అప్పరసాం రాజ్యతి॥

విచడకహూకరః గగిగి3—గఽగి33

3000 3000

రఽగి33 రఽగి33

క్రైస్తవాచార్య ధర్మ మితి గ్రంథం చకార॥

క్రిస్టఫరమాన్లోలి గగి33—గగి33

3000 3000

రఽగి33 రఽగి33

తంబరెన, ఫాస్టన, మాల్టాజూ నామ గ్రంథాన్ ద్వితీయ ఎ
డ్వర్డెస్య చరితం చ చకార॥

విలియమ మేక్స్పియరః గగి33—గఽగి33

3000 3000

రఽగి33 రఽగి33

బహునాటకకర్తా అవననద్యాం స్త్రాటభర్తనగరే వసన్ స్వనాట
కాదీని ౧౫౦౦ + ౩౦౦౦ = ౪౫౦౦ అబ్జస్య ౧౬౦౪ + ౩౦౦౦ =
చమధ్యే చ కారమాన్యః వాల్దరరాతే నామకః ౧౫౫౨—౧౬
౦౪ ౪౭౧౫ అబ్జనం॥

౩౦౦౦ ౩౦౦౦

౪౫౫౩ ౪౭౧౫

పంచచరితం ౧౬౪ క్రిస్తాః పూర్వం ౩౦౦౦—౧౬౪ = ౨౮౩౩
అబ్దావధి చకార రాజద్రోహీతి నిహతః॥

ప్రెంసిస బేకనః ౧౫౬౧—౧౬౨౬

౩౦౦౦ ౩౦౦౦

౪౬౬౨ ౪౭౨౭

(అమాత్యః) ప్రఖ్యాతపురుషాణాం జీవితాన్య లిఖత్ ॥ లాటిన
భాషాయాం ఇచ్చరాషి ఓమాగ్నానామ శాస్త్రీయ గ్రంథం
చకార॥

స్కాటాః.

రాబర్ట్ హెన్రీసనః ౧౫౦౪ + ౩౦౦౦ = ౪౫౦౪ (అబ్ద) మ
మార నుందరక్రేడితి గ్రంథం చకార॥

విలియమడన్బారః ౧౫౩౦ + ౩౦౦౦ = ౪౫౩౦ అబ్దావధి జీవీ
వ, సప్తపాపానాం నాట్యం, స్వర్ణటణ్ణి కంటకారిజపా ఇతి చ
కావ్యాని చకార॥

గలిసడగ్లసనామకః ౧౫౦౦ + ౩౦౦౦ = ౪౫౦౦ అబ్దావధి
జీవీవ, మానస్య హర్మ మితి కావ్యం కృత్వా, ఈనిట్టకన్యేతి గ్రంథం
చాంగ్ల భాషాయాం చకార॥

ఏతస్మిన్నున్తరే డంకనస్యసుఖో మాల్కాల్యకన్యోరనామకః
ఆంగ్లనృపస్య సన్నిధౌ వివధితః యౌవనం ప్రాప్య సేనయా సహ
స్కాటవివయం ప్రాప్య పితౄ స్పింహసనాథకం సమరమకరోత్,
తస్య సాహయ్యే కేన సివార్దనామకేన ఉత్తరాంబ్రీ అమహాభూషేన
౧౦౫౪ + ౩౦౦౦ = ౪౦౫౪ అబ్ద మెక్జేతః లంఘనాననామనగరే
సమరే నిహతః, మాల్కాల్యకన్య స్కాటేశ్వర ఇతి పితౄస్పింహసనే
అభిషిక్తః॥

ఇతరవిషయః.

క్రీస్తుజననానంతరం మిరిసలసనామ సైన్వేశ్వరస్య మతాః
అష్టే సైన్వవిషయాత్ ఐరవిషయం ప్రాప్యతం వీన్యటర, మీత,
అట్టసర, కోనాట, మన్వర ఇతి పంచథా విభజ్య అభుంజత తేషాంపం
శ్యః ఓల్లావభోలానామకః ౮౦౦ (క్రీ॥పూ) 3౦౦౦ = ౨౨౦౦ అబై
శశాస ॥ సఃతారానగరే పార్లమెంటు సభాం ప్రథమతః చకార ౪౬౦
(క్రీ॥ పూ) 3౦౦౦ = ౨2౪౦ అబై కిం శాతనామక శ్వశాస విషయ
రక్షణభటా నియోజయామాస ॥ తతః కర్నాకనామకే కాననామ్నః
పాత్రే శాసతి కాననామకః శతంసమరాణాం అజయత్ ॥ తతో నైల
నామా ఐరన్యపః స్కాట, ఆంగ్ల, ఫ్రాంసవిషయేషు సమరాణి కృత్వా
లోఽగ్రినగరే నిహతః ॥ తస్య మతో దాహినామక ఐరవిషయస్య
అక్రైస్తవశృపాణా మన్తిమః ॥ లోగైరినామకః ౪3౦ క్రీ॥అ॥ +
3౦౦౦ = 3౪3౦ అబై శశాస ॥ తస్మిన్ శాసతి ప్లాడిలసనామా
పోపునామ్నా క్రైస్తవమతవ్యాపనాయ ఐరం ప్రతిప్రేషితః తత్ర
త్రైస్సంబాధితః తద్విషయా త్వలాయనం ॥ చకార ॥ తతః పాట్రిక
నామకః ప్రేషితః నృపం లోగైరిం క్రైస్తవం కృత్వా తద్విషయే
తస్యతం వ్యాపయత్ ॥

తతో నార్వేన్యపః టర్గసిలసనామా ॥ ఐరవిషయం జిత్వా త్ర
యోదశవత్సరాన్ శశాస ॥ తతస్య నిగృహీతః సముద్రే మజ్జితః ॥
తత స్తస్య అనుచరాః నార్వేవిషయ మగమన్ తతో చిరాదేవ తే
పునరాగతాః డబ్లిన్ నగరం వశే చక్రుః ॥ తతో బ్రెస్చనచోరునామకః
ఐరస్య మాన్వరరాష్ట్రస్య నృపః తాన్ డేనాన్ జిత్వా తద్వీపాన్ని
షా-స్య సర్వస్య ఐరద్వీపస్య నృపత్వేన అభిషిక్తః ॥ తేషాం యే
క్రైస్తవాః తానమాపనగరే వ్యధ్యవాసయత్ ॥ సః తద్విషయే పాఠ
శాలాః నదీనాం సంక్రమాన్ మహాపథాన్ దుగాణి నౌకాశ్చకారయా
మాస విషయే ప్రజానాం నాగరికతా వృద్ధిం చకార ॥

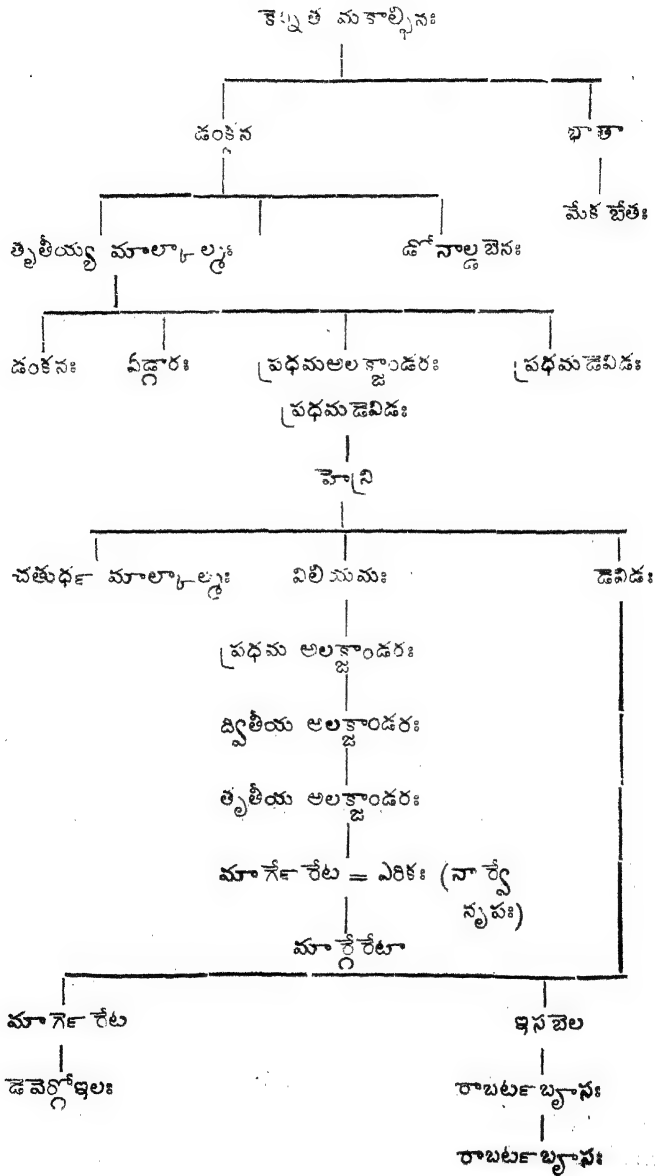
సచిరం శశాస ॥ తతః తద్విషయే లీన్సటరరాష్ట్ర స్వపః ఉప
జాపం కృత్వా డేనాన్ పునః డబ్లిన్ గరే సమానయామాస ॥ బ్రెస్చ
క్లోంటార్పనామనగరే తా నజయత్ ॥ కింతు సః ౧౦౦౪ + 3౦౦౦ =
౪౦౦౪ అబై శత్రుభిః కియద్భి వాంఛితః రాత్రౌ నిద్రాసమయే

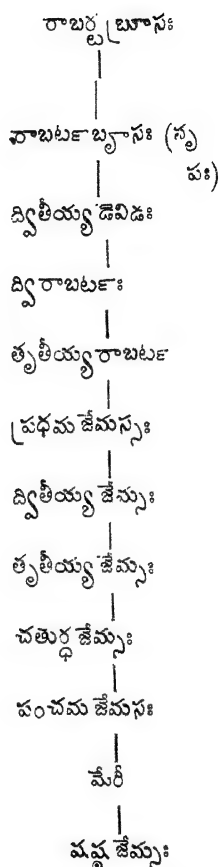
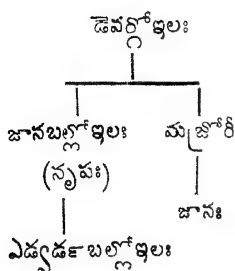
నిహతః । త దైరద్వీపః అంగ్లేశ్వరాణాం ప్లాంటాజనిమాకులజానాం
ప్రథమేన ద్వితీయ హేన్రినామకేన ౧౧౧౧ + 3౧౦౦ = ౪౨౧౨
అబై నిజఃతః తస్య సుతో జానః తత్ర నృపః కృతః తదారభ్య అంగ్లే
శ్వరాణాం వశే స్థితః॥

మాల్యాల్యశ్చ ౧౦౧౦ + 3౧౦౦ = ౪౧౧౦ అబై తృతీయ
మాల్యాల్యనామా స్కాటన్యప్రో భవత్ । సః ౧౦౧౩ + 3౧౦౦ =
౪౧౧౪ అబై వధి శశాస । తతో డోనాల్డబేన వాకోస్య భ్రాతా సిం
హాసన మారురోహ ॥ సోపి (౧౦౧౪) ౪౧౧౩ అబై మాల్యాల్యమస్య
సుతేన డంకననామకేన నిజఃతః । తతో (౧౦౧౩) ౪౧౧౨ అబై తం
డంకనం హత్వా పునః డోనాల్డః సింహాసన మారురోహ సః (౧౦౧౨)
అబై వధి శశాస॥

తతో మాల్యాల్యమస్య అన్యస్సుతః ఏడారనామా సింహాసన మా
రుహ్య ౧౧౦౨ + 3౧౦౦ = ౪౨౦౨ అబై వధి శశాస । తస్మిన్నబై
ద్విష్టాంతం గతేతస్య భ్రాతా ప్రథమఅలెగ్జాండరనామా సింహాసన
మారురోహ ॥ సః ౧౧౦౪ + 3౧౦౦ = ౪౨౦౪ అబై వధి శశాస॥
తతో స్యానుజః ప్రథమ డేవిడనామా సింహాసన మారుహ్య ౧౧౧౩ +
3౧౦౦ = ౪౨౧౩ అబై వధి శశాస॥ తత స్తస్య పౌత్రః చతుర్థః
మాల్యాల్యనామకః సింహాసన మారుహ్య । ౧౧౧౩ + 3౧౦౦ =
౪౨౧౩ అబై వధి శశాస । తతోస్య భ్రాతా ప్రథమవిలియమనామ
కః సింహాసన మారుహ్య ౧౧౧౪ + 3౧౦౦ = ౪౨౧౪ అబై వధి శశా
స । తత స్తస్య సుతః ద్వితీయ అలెగ్జాండరనామకః సింహాసన మారు
హ్య ౧౧౧౪ + 3౧౦౦ = ౪౨౧౪ అబై వధి శశాస॥ తత స్తస్య సు
తః ద్వితీయ అలెగ్జాండరనామకః సింహాసన మారుహ్య ౧౧౧౪ +
3౧౦౦ = ౪౨౧౪ అబై వధి శశాస । తత స్తస్య సుతః తృతీయ
అలెగ్జాండరనామకః సింహాసన మారుహ్య ౧౧౧౪ + 3౧౦౦ = ౪౨౧౪
అబై వధి శశాస । తత స్తస్య సుతః తృతీయ అలెగ్జాండరనామకః
సింహాసన మారుహ్య ౧౧౧౪ + 3౧౦౦ = ౪౨౧౪ అబై వధి శశాస॥

తతః ప్రథమడేవిడస్య కులజో జానబల్లిజలనామకః సింహాసన
మారుహ్య ౧౩౦౨ + 3౧౦౦ = ౪౪౦౨ అబై వధి శశాస । తత
స్తస్య సుతో ద్వితీయడేవిడః సింహాసన మారుహ్య ౧౩౨౧ +
3౧౦౦ = ౪౪౨౧ అబై వధి శశాస॥

తత స్తస్య సుతో ద్వితీయరాబర్టనామా సింహాసన మారుహ్య ౧౩౯౦ + ౩౧౦౧ = ౪౪౯౧ అబ్దావధి శశాస, తత స్తస్య సుతః తృతీయరాబర్టనామా సింహాసన మారుహ్య ౧౪౦౬ + ౩౧౦౧ = ౪౫౦౭ అబ్దావధి శశాస, తత స్తస్య సుతః ప్రథమజేమ్సనామా సింహాసన మారుహ్య ౧౪౩౭ + ౩౧౦౧ = ౪౫౩౮ అబ్దావధి శశాస, తత స్తస్య సుతో ద్వితీయ్యజేమ్సనామా సింహాసన మారుహ్య ౧౪౬౦ + ౩౧౦౧ = ౪౫౬౧ అబ్దావధి శశాస, తత స్తస్య సుతః తృతీయ్యజేమ్సనామా సింహాసన మారుహ్య ౧౪౮౮ + ౩౧౦౧ = ౪౫౮౯ అబ్దావధి శశాస, తత స్తస్య సుతః చతుర్థజేమ్సనామా సిం

హాసన మారుహ్య ౧౫౧౩ + ౩౧౦౦ = ౪౬౧౩ అబ్రావధి శశాస,
తత స్తస్య సుతః పంచమజేమ్యునామా సింహాసన మారుహ్య
౧౫౧౨ + ౩౧౦౦ = ౪౬౧౨ అబ్రావధి శశాస, తత స్తస్య సుతా మేరీ
నామ్ని సింహాసన మారుహ్య ౧౫౧౧ + ౩౧౦౦ = ౪౬౧౧ అబ్రా వధి
శశాస, తత స్తస్య సుతః షష్ఠజేమ్యునామ సులోపి సింహాసన మా
రుణోహ సః ౧౫౦౩ + ౩౧౦౦ = ౪౬౦౩ అబ్రే ఆంగ్లసింహాసనే
అభిసిక్తః॥

ఏవం స్కాటన్యపాణాం చరిత ప్రసంగతః ఐరద్వీపచరితం చ
ఉక్తం తేషామన్తిమస్య షష్ఠజేమ్యుస్య చరితం వక్ష్యేయః ౪౬౦౪
అబ్రే ఆంగ్లసింహాసనే అభిసిక్తః యస్మాత్కాటన్యమయ మాంగ్లవిష
యంచ చరితం ఏకభావం ప్రాప్తం॥

(౧౬౦౪) ౪౬౦౫ అబ్రే స్పేనన్యపేణ సంధిః కృతః సః ఆంగ్లకై)
స్తవ మతస్థాన బాధయత్॥ పార్లమెంటుసభా మతాధిపత్యం కర్తు
మెచ్చత్॥

౧౬౦౫ + ౩౧౦౦ = ౪౭౦౫ అబ్రే నృపం సభాంచ నిహంతుం
ఝరీచూణాం పాపై స్తత్సభాధః నిక్షిప్తం రాజకీయైః దృష్టం
పాపాః నిగృహితాః నిహతాః॥

బేకననామా మహతాకేకః స్వగ్రంథాన్ శాస్త్రాన్ స్మృతననాను
కాదికాః చకార॥

(౧౬౦౬) ౪౭౦౬ అబ్రే స్కాటాః ఆంగ్లేః సభ్యేన సంమిళితాః॥

(౧౬౦౭) ౪౭౦౮ అబ్రే స్కాటాంగ్లవిషయయో స్పష్టేన
శాస్త్రవిధానం పార్లమెంటుస్య ప్రజాభాగేన నిరాకృతం॥

(౧౬౧౧) ౪౭౧౨ అబ్రే నృపః పార్లమెంటుసభాం వ్యఖీణా
యత్ అవరభూపాః నృపేణ కృతాః

౧౬౧౨ + ౩౧౦౦ = ౪౮౧౨ అబ్రే నృపస్య సుతా ఎలిజబెతా
నామ్ని బోహిమి అన్యపం ఫర్డినామక మువాహ॥

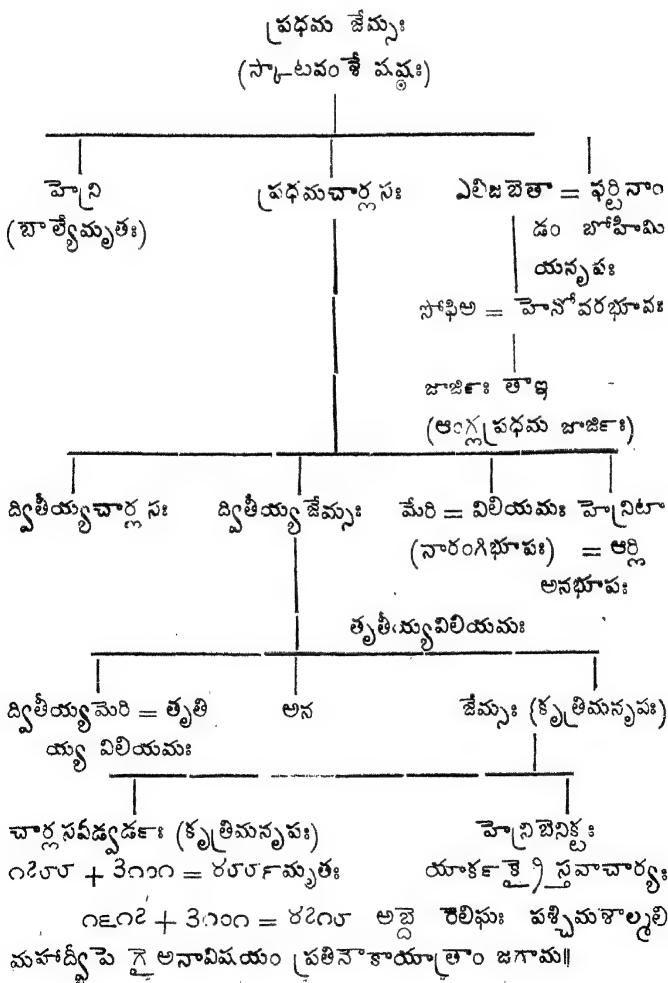
(౧౬౧౪) ౪౮౧౫ అబ్రే నృపః పునః పార్లమెంటుసభాంచ కార॥

వాణిజ్యకరవిషయై నృపస్య పార్లమెంటుస్య చ కలహితా
భవత్, నృపశ్చ సభాం విశీర్య కాచ న సభికా బంధీచకార॥

(౧౬౧౬) ౪౭౧౭ అబై రెలిఘనామకః లండనదుగాఁ న్మోచి
తః దక్షణామెరికాం పశ్చిమశాల్మలిద్వీపం ప్రేషితః॥

షేక్స్పియరమహాకవిః నిష్టాంతం ప్రాప్తః, విలియంసునామకో
నృపస్య అమాత్యో భవత్॥

(ఆంగ్లా స్టూఆర్ట్ అధవాస్కార ఏవం)

(౧౬౧౮) ౪౭౧౯ అబై రాలీఘుః నిహతః త్రింశద్వాషికసమ
ర మారబ్ధం॥

౧౬౨౧ + ౩౧౦౦ = ౪౭౨౨ అబై నృపః తృతీయపార్లమెంటు
టసభాం చకార, తేన పార్లమెంటునా బెకననామశాస్త్రిణం నృపా
మాత్యంచ శిక్షయామానుః॥ సబేకనః నోవమ ఆగ్రానమనామగ్రంధం
చకార, పార్లమెంటుసభాచవిశీణా ౧౬౨౩ + ౩౧౦౧ = ౪౭౨౪ అబై
యువరాజః చార్లసః బకింగహామ అధిభూపః స్పైనవిషయ మగమ
తాంతయో నివతనాన స్తరం బకింగహామః యువరాజస్య స్పేనేశ్వర
సుతాయాశ్చ వివాహం అచోదయత్॥

(౧౬౨౪) ౪౭౨౫ అబై స్పేననృపేణ సమరం ప్రారబ్ధం నృప
స్యాన్తిమ పార్లమెంటుసభాకృతా యేన సమరాధికం ధనం దత్తం
నృపస్య ఆత్మవ్యయాధికం ఆదాస్యమానం అసాధారణకరం కరమశా
స్త్రియ మిత నిర్ణీతం ధనాధ్యక్ష అక్రమధనాదానేన శిక్షితః మాన్య
పిల్లనామా పాలిటినేటుం జేతుం ప్రేషితః యువరాజస్య చార్లసస్య ప్రా
సన్నపనుతా ఉద్వాహితా॥

(౧౬౨౫) ౪౭౨౬ అబై స ఆంగ్లేశ్వరః ప్రథమనామా దిప్టా
స్తం గతః తత స్తస్య సుతః చార్లసనామా బ్రథమచార్లనామ్నా
సింహాసన మారురోహ తేన ప్రథమపార్లమెంటుసభా తస్మిన్నేవాదే
విశీణా, సఆంగ్లేశ్వరః ప్రాంసన్నపనుతాం హెనిటానామికా ము
వాహ, స్పైనవిషయ కేషి నిజనగరవిజయా యప్రేషితాంగ్ల సేనా విఫ
లాన్యవర్తత॥

(౧౬౨౬) ౪౭౨౭ అబై నృపేణ ద్వితీయపార్లమెంటుసభాకృతా
యేన విషయపాలనాయ మతపాలనాయ నృపాదీనాం కృత్య కర్మవి
చారణార్థంచ సభా నియోజితాః॥ బకింగహామ అధిభూపః పార్లమెంటు
సభయా దోషీతి నిశీతః । తస్య రక్షణార్థం పార్లమెంటుసభా విశీణా
కృతా బలాదృణాని నృపేణ ప్రజాభ్యః గృహీతాని॥

౧౬౨౭ + ౩౧౦౧ = ౪౭౨౮ అబై ప్రాంసేశ్వరేణ సమరం కృ
తం । తద్వ్యయార్థం ధనం ప్రజాభ్యః బలాత్ గృహీతం । బకింగహామ
అధిభూపః ప్రజానా మనిష్టో భవత్ । దరిద్రజనాశ్చ బలాత్ స్థలసా
ముద్రసేనాయాంచ నియోజితాః॥

(౧౬౨౮) ౪౨౨౯ అబై తృతీయపార్ల మెంటసభాకృతా తస్యాం ప్రజాసభా బకింగహామః స్వబాధానాం కారణ మిత్యవదత్ స్వబాధా నివారణార్థం ప్రకృతయః, భూపాశ్చ నృపస్యయాభ్యాం లిఖిత్యా ప్రేషయత్, నృపశ్చ తేషాం బాధానివారణం కర్తు మంగీచకార । పార్ల మెంటసభ్యా నృపస్య ధనందదుః । లాడసామకః లండనే ప్రధాన కైస్తవాచార్యో భూత్వా నృపస్యా ప్యాచార్యో భవత్ । బకింగహామ అధిభూషః నిహతః । బెంబర్ల నామా కరదాన తిరస్క్రియయా బందీకృతః॥

(౧౬౨౯) ౪౨౩౦ అబై పునః పార్ల మెంటసభాకృతా నృపః సభాం వ్యశీర్ణయత్ । నృపస్య ప్రజాసభానాంచ కలహాంకురితః॥ మాన్య జానకవిఅటాదయో లండనమగే నిగ్నహీతాః॥

(౧౬౩౦) ౪౨౩౧ అబై నృపః ధనాదాసవిధానాని చకార । బహుద్రవ్యం ధనికేభ్యః తేషాం గౌరవనామపణేన సమాహృతం । ఆంగ్లేశ్వరేణ ప్రాంస, పైన్ నృపయోః సంధిః కృతః॥ తస్మిన్నబై కేచనాంగ్లాః నవాంగ్ల మితి ఖ్యాతం పశ్చిమగోళదీప మగమత్॥

(౧౬౩౨) ౪౨౩౩ ఇవిలటః కారాగారే మమార॥

(౧౬౩౩) ౪౨౩౪ అబై నృపః కతిచిద్ద్రాష్ట్రీయాణాం అసాధారణకరాదానం అనుమేనే తస్మా ద్వణిజః వ్యరుద్యంత । నృపః స్కాటవిషయస్య నృప ఇతి తద్విషయే అభిషిక్తః । వెంటవతిణామకః ఐరవిషయస్య అధికారికృతః ప్రైన్సి నామకః హిస్ట్రీమేప్టి ఖనామక గ్రంథం చకార యస్మిన్ నాటకాని నిందితాని మిట్టననామ కవిః అల్లిగ్రోవెసిరెంసానామ గ్రంథా చకార॥

౧౬౩౪ + ౩౧౦౧ = ౪౨౩౫ అబై మిట్టనః కోమసనామగ్రంథం చకార॥

౧౬౩౫ + ౩౬ = ౪౨౪౬—౩౭ అబైషు కోశరిక్తతాయాం జాతాయాం క్రూరవృద్ధికరణేన నృపేణ కోశపూరణం కృతం॥

(౧౬౩౬) ౪౨౩౮ అబై నృపః స్వామ్యైః ధర్మశాసకైశ్చ సమ్మంత్య అనూపరక్షణార్థం నౌకావృద్ధికరం కరంనవమ గ్రహిత్॥

౧౬౩౮ ౪౨౩౭ అబై మిట్టనః లైసిడాసనామ కావ్యం చకార॥

(౧౬౩౯) ౪౭౪౦ అబై నృపః బర్వికం గత్వా స్కాతై శృమం చకార॥

(౧౬౪౦) ౪౭౪౧ అబై పార్ల మెంటసభా అల్పకాలావధికృతా । తత్ర ప్రజాదుఃఖం నివేదితం । నృపశ్చ సభాం వ్యశీణాయత్ । తతి స్సామంతభూపానాం సభాకృతా యదా క్రైస్తవచార్యా అపి స మాగతాః క్రైస్తవచార్యాణాం మతాధికారోంగీకృతః । పునః పార్ల మెంటసభాకృతా నృపః పిమనామకేన సంఛోదిత ప్రజాభివీక్షప్తః వాంఛితానాం దాన మంగీచకార । ఫించినామకోమాత్యః దోషీతి శిక్షితః॥ తద్దై వ లాడనామా॥

(౧౬౪౧) ౪౭౪౨ అబై స్ట్రాఫర్తాధిపః నిహతః ప్రజానాం భా వానుసారపాలన విధానం నౌకావృద్ధిరకరశ్చా శాస్త్రీయ్య మితి ని శ్చితం॥ నృపస్య వాంఛానుసారే పార్ల మెంటసభాయా విశీరణం నిషే ధయక్ సభాయా శ్శాసనం కృతం । నృపః స్కాటవిషయ మగమత్ । తత్ర స్వపక్షబలం చకార । ఐరవిషయే కల్లోలః జాతః । ఉల్బటరరా స్త్రే బహవో నిహతాః క్రైస్తవచార్యా భూపసభాయాం నిషేధం శాసనం కృతం । ప్రజాసభాచ మహానృప విజ్ఞాపన మకురుత క్రైస్త వచార్యా స్సదోష ఇతి నిశ్చితాః । లండననగరే కల్లోలాని తదా నృపపక్షీయా స్సాదిన ఇతి ప్రజాపక్షీయా ముండా ఇతి ఖ్యాపితాః । ఆంగ్లేయ స్కాటీయ్యసేనాః విభ్రంశితాః॥

(౧౬౪౨) ౪౭౪౩ అబై పార్ల మెంటసభాయాం ప్రజాపక్షీయ సభికాః శిక్షితాః నగరే విలినాః । నృపశ్చ తేషా మాయుధాదీని నా దదత్ । సేనాచ నృపపక్షీయా ప్రజాపక్షీయా ఇతి ద్విధా భవత్ । నృపశ్చి నాటుంగహమనగరే న్యవేశయత్ । హబ్సనామకవిః డిసైవి నామకావ్యం చకార॥

(౧౬౪౩) ౪౭౪౪ అబై నృపః విజయ్య భవత్ ప్రజాపక్షాధి కారీవస్సెక్సభూపః మందో భవత్ । తతః ఓలివరక్రాం మ్వేలనామా ప్రజాపక్షాధికారి భూత్వా విజయ మవాప॥

(౧౬౪౪) ౪౭౪౫ అబై నార్యచనగరే నృపస్య సేనా పరాజ తా మార్పటననామస్థానై క్రామ్వేలనృపసేనాం విద్రావయామాస । వస్సెక్సభూపః నృపస్య వశ్యో భవత్ । క్రాంచ్ఛేలః ప్రజానా మధి కారి అభవత్॥

(౧౬౪౧) ౪౨౪౬ అబై మిట్టనః అరిఘపగిటికానాకావ్యం చ కార । నృపః ఐరద్వైప్యైః స్కాటై స్సంధి మిచ్ఛత్ తద్విషయయోః మాతా ప్రేషయత్ ॥

(౧౬౪౬) ౪౨౪౭ అబై ఐరీయాః నృపం వంచయామానుః నృపశ్చ వార్వికనగరే స్కాటానాం వశంగతః । కింతు తే తంతత్యజః ॥

(౧౬౪౭) ౪౨౪౮ అబై తే స్కాటాః తంనృపం పార్లమెంటస్య వశే అదదత్ । తతో హరుగృహతిస్థానే నృపః సేనాయాః వశంగతః లండనగరే సేనయా సమాక్రాంతా । నృపశ్చ వైటంనామద్విపం గత్వా స్కాటైః గుప్తతరం సంధిం చకార ॥

(౧౬౪౮) ౪౨౪౯ అబై నృపః కారిసభ్యాకసమీపే పునః గృహీతః ॥

(౧౬౪౯) ౪౨౫౦ అబై సః ప్రధానధర్మశాస్త్రైః సంచచిత్ గుణదోషః దోషీతి నిశ్చిత్య నిహతః । తదా సనృపః సద్ధైర్యం తా తృణీకృత్య తేషాం నోత్తరం దత్వా మృశ్యోః నోద్విజ్ఞ నిహతః ॥ తతః పార్లమెంటు నేవవిషయః పాలితః తస్యాధిపః క్రామ్వేలనామకః నాగరః కృతః ॥

(౧౬౫౦) ౪౨౫౧ అబై సక్రామ్వేలః స్కాటం ప్రవిశ్యతద్రాజధానీం ఏడింబర్గనామనగరీ మజయత్ ॥

(౧౬౫౧) ౪౨౫౨ అబై పూర్వనృపస్య ప్రథమబార్లసస్య సుతో ద్వితీయ్య బార్లసనామకః ఆంగ్ల మగమత్ ॥ కింతు సః వర్క్సెస్టరే పరాజితః ప్రాంసవిషయ మగమత్ । హబ్బనామకః వెల్లెతానామకావ్యం చకార ॥

(౧౬౫౨) ౪౨౫౩ అబై డచ్చిన్యపేణ సమరమారబ్ధం అస్మిన్నబై స్కాటవిషయోపి క్రామ్వేలస్య వశంగతః । తాంప్రనామ డచ్చిసాకా సేనాపతిః ఆంగ్ల సాకేశ్వరమజయత్ । క్రామ్వేలశ్చ పార్లమెంటసభాసదోనిష్కాసయామాస ॥

(౧౬౫౩) ౪౨౫౪ అబై ఆంగ్ల సాకేశ్వరః బ్లైక్ విజయమవాప । క్రామ్వేలశ్చ పార్లమెంటసభాం విశ్లేర్ణామకరోత్ ॥

(౧౬౫౪) ౪౨౫౫ అబై క్రామ్వేలః నృపస్య కిరీటే నాభిషేక మిచ్ఛత్ కూరతరం శశాస । డచ్చినాం నృపేణ సంధిః కృతః । తతః

పార్లమెంటుసభాం పునః కృత్వా క్రాంప్వలః తస్మాత్స్వద్యైర్వాభా ని
హ్మ సయామాస॥

(౧౬౫౧) ౪౮౫౭ అబై క్రాంప్వలః పార్లమెంటుసభాం న్యశీర్ణ
యత్ । ఆంగ్లవిషయే సేనానాం తద్విషయే ఏకాదశనివేశాని కృతాని
హలండ ప్రాంసవృప్తై స్సంధిః కృతః ఐరవిషయశ్చ వశే స్థాపితః॥

(౧౬౫౬) ౪౮౫౭ అబై స్పెన్సరేణ సమరమారబ్ధం । జమైతా
ద్వీపం ఆంగ్లసేనాభిజితం॥

(౧౬౫౮) ౪౮౫౮ అబై ఆంగ్లనౌకేశ్వరః బ్లెకనామా సాంటా
క్వజనామ స్పెన్సరేణ ద్వీపమజయత్॥ తస్మిన్నేవాబై సబ్లెకః
దిప్తాంతం గతః॥ క్రాంప్వలస్య నాశాధికం యత్నఃకృతః । క్రాంవేల
శ్చస్థపచిహ్నం వైచ్యుత్ । సః క్రాంప్వలః విషయా దృహిఃవిజయం
ప్రాప్యపి విషయాంతః సంకుచిత శాసనోభవత్॥

(౧౬౫౮) ౪౮౫౮ అబై క్రాంప్వలః పునః పార్లమెంటుసభాం వి
శీర్య స్వతంత్ర శాసిత మైచ్ఛత్ । డ్యూస్స । డంకకన్గర యోః
స్పెన్సరేణ సేనా నిజతాః । తస్మిన్నేవాబై క్రాంప్వలః దిప్తాంతం
గతః తత స్తస్య మహో రిచర్డ్ క్రాంప్వలః పితుః పదమవాప్య విష
యపాలన మకరోత్ ।

(౧౬౫౯) ౪౮౬౦ అబై సరిచ్ఛర్డ్ క్రాంప్వలః వారంవారం పార్
లమెంటుసభాం విశీర్య ప్రకృతీనాం విగ్రహం జనయిత్వా పాలనా ద్విర
రామ । తతః పార్లమెంటుసభాయాం కలహాని జనితాని॥

(౧౬౬౦) ౪౮౬౧ అబై కై) స్తవఋష యో లండనగరీం ప్రా
విశత్ । నృపపక్షీయ పార్లమెంటుసభా చార్లసం సమాహ్వాయత్ । సః
సమాగతో ద్వితీయ్య చార్లసనామ్నా అభిషిక్తః । సః పార్లమెంటుస
భాం కృత్వా హైడనామక మమాత్యం చకార । హాలండ్గూనాం
ఐర్లాండ్గూనాంచ సమ్మేళనం నిషిద్ధం పార్లమెంటుశ్చ మతాలయానా
మాదాయం నృపాదాయంచ నిశ్చేయ విశిశ్చేతః॥

(౧౬౬౧) ౪౮౬౨ అబై నృపేణ సాది పార్లమెంటుసభాకృతాన
గరపాలనాధికారవిషయం శాసనం కృతం॥

(౧౬౬౨) ౪౮౬౩ అబై నృపః బ్రగంజాధీశమతాం కాదరై న
నామికా మువాహా । డంకర్కరాష్ట్రం ప్రాంసేశ్వరస్య విక్రీతం । ఆంగ్లే
శ్వరశ్చ స్వప్రజాను కానుచిత్ పక్షపాతం ప్రదశ్చయితు మారేభే॥

(౧౬౬౩) ౪౭౬౪ అద్దే సః రోమనక్తైస్తవమతే పక్షపాతం దశాయామాస॥

(౧౬౬౬) ౪౭౬౭ అద్దే డచ్చిన్మపేణ సమరమారబ్ధం । లోప్తా ప్భనగరే ఆంగ్లేశ్వరః జయమవాప । విషయో మహామారీవ్యాధిః ప్రావర్తత ॥ ప్రాంసేశ్వరః చతుర్దశలూఞినామకః ఆంగ్లేశ్వరేణ సమరం ప్రచురయ్య డచ్చిన్మపేణ సంధిం చకార॥

(౧౬౬౭) ౪౭౬౮ అద్దే ప్రాంసేశ్వర డచ్చిన్మపయోః నౌకసేనాః పశ్చిమభారతీయ్యద్వీపేషు ఆంగ్లేశ్వరసేనాభిః పరాజితాః ॥ ప్రాంసేశ్వరః డచ్చిన్మపతుం శ్యక్త్వా ఆంగ్లేశ్వరేణ సంధిం చకార । ప్రాంసేశ్వరః ప్లాండరరాష్ట్ర మవాస్కందయత్ । మిట్టననామకవివరః స్వర్గభ్రంశ మితి కావ్యం చకార॥

౧౬౭౦ + 3౧౦౧ = ౪౭౭౧ అద్దే ఆంగ్లేశ్వరః ప్రాంసేశ్వరేణ సంధిం డోవరనగరే గుప్తసంధిం చకార ॥ బనిఅననామ మహాకవిః ముక్తస్య మార్గమితి కావ్యం చకార॥

(౧౬౭౧) ౪౭౭౨ అద్దే ప్రజానాం ధనహరణేన నృపకోశ పూరణం కృతం । మిట్టననామ కవీశ్వరః పున స్వస్వగప్రాప్తి రితి సామ్యనలగోష్ఠిస్థితిచ కావ్యాని చకార స్యూటననామశాస్త్రీ తే జోవిషయం విశదం శాస్త్రం చకార॥

(౧౬౭౨) ౪౭౭౩ అద్దే హలండనృపేణ సమరమారబ్ధం హలం డన్మపో విజయ మవాప॥

(౧౬౭౪) ౪౭౭౪ అద్దే హలండనృపేణ సంధిః కృతః డన్బినా మకోలమాత్యోభవత్ ॥

(౧౬౭౬) ౪౭౭౭ అద్దే నృపః పార్లమెంటసభాం వినా పాలయ తు మయతత । పార్లమెంటుశ్చ ప్రాంసేశ్వరం దమయితు మైచ్చన్ నృపశ్చ ప్రాంసేశ్వరేణ సంధిం చకార॥

(౧౬౭౭) ౪౭౭౮ అద్దే పార్లమెంటసభా ప్రాంసేశ్వరేణ సమరం కర్తుం నృపమయూచతనృపస్య భగినీ మేరీనామకా నారంగీ భూప మువాహ॥

(౧౬౭౮) ౪౭౭౯ అద్దే ప్రాంసేశ్వరేణ బహిరంగ స్సంధిః కృతః । సప్రాంసేశ్వరః పూర్వం నృపేణకృతగుప్తసంధిం ప్రచుర యామాస । ప్రకృతినాం నృపేణ జప్నా ఓటనామకో పోపోనా

స్వరోమనక్తైస్తవమత వ్యాపనాయ క్రియమాణ దుమంత్రం జ్ఞాత్వా
కాశ్చన రోమనాచార్యాన్నిష్కాసయామాస । సాది పార్లమెంటుచ్చ
విశీర్ణితః ॥

(౧౬౭౯) ౪౭౦౦ అట్టే నవపార్లమెంటుసభాకృతా । డాచిచ
భ్రంశితః । మాఫట్సుబరీభూపః ప్రథానామాత్యః కృతః పార్లమెంటుస
భా విశీర్ణితా మాఫట్సుబరీభూపః భ్రంశితః॥

(౧౬౮౧) ౪౭౦౨ అట్టే ఫ్రాంసేష్వరేణ సంధిఃకృత మాఫట్సు
బరీభూపః మాన్మతనామకశ్చ నిగృహీతౌ॥

(౧౬౮౨) ౪౭౦౩ అట్టే తావుభౌ కారాగృహదాత్మానా మో
చయిత్వాపసరతః॥ పేననామకో పెంసిల్వెనినామకాష్ట్రం పశ్చిమశా
ల్మదీప్వాన్తగతం స్థాపయామాస॥

(౧౬౮౩) ౪౭౦౪ అట్టే మాఫట్సుబరీభూపః దిప్తాన్తం గతః॥

(౧౬౮౪) ౪౭౦౫ అట్టే నృప సామంతానాం కలహం జాతం ।
యాకకభూపః ఏకపక్షః, హెలిఫాక్సనామాన్య పక్షావలంబకః । మా
న్మతభూపశ్చవిషయాన్నిష్కాసితః । సేనాచవృద్ధిం సీతా॥

(౧౬౮౫) ౪౭౦౬ అట్టే స ఆంగ్లేష్వరో ద్వితీయ్యుచార్లః
దిప్తాన్తం ప్రాప । తత స్తస్యానుజో ద్వితీయజేమ్మనామకః సింహా
సన మారురోహ॥ సన్మపః సేనాం సాధవింశతి సాహస్రిం చకార ।
పార్లమెంటుసభయా మతాకా చార్యాణా తస్య చ కలహం జాతం ।
సః రోమనమతే పక్షపాతాం చకార॥

౧౬౮౬ = ౪౭౦౭ అట్టే ఐర, స్కాటవిషయయోః సేనా సుస్థి
రం స్థాపితా॥

(౧౬౮౮) ౪౭౦౯ అట్టే నృపస్య సుతో జాతః । పార్లమెంటుచ్చ
నారంగిభూపం విలియమనామకం స్వపాలనాయ సమాహ్వయత్ ।
సః ఫ్రాంసవిషయా దాంగ్లవిషయే అవతీర్ణః లండన మగమత్ । నృపా
జేమ్మః ఫ్రాంసవిషయం ప్రతిపలాయనం చక్రే॥

(౧౬౮౯) ౪౭౧౦ అట్టే సవిలియమః తృతీయ్యువిలియమ ఇతి
తన్మహిషీ పూర్వనృపస్య జేమ్మనామకస్య సుతా మేరీ ద్వితీయ్యమేరీ
నామ్నాచ అభిషిక్తా॥

స్కాటవిషయే ఆంగ్లైస్తవమతం స్థాపితం । ఆంగ్లేష్వరః
ఫ్రాంసేష్వరేణ లూథనాసమరం ప్రచురయామాస । జేమ్మనామ

పూర్వస్మపః ఐరవిషయం ప్రాప్య తత్ర స్వపత్న్యైః సృపే కలహం జన
యామాస॥

(౧౬౯౦) ౪౭౯౧ అద్దే నృపః ఐరమజయత్ ప్రాంసనృపేణ
సమరమారబ్ధం ఆంగ్లేశ్వరశ్చ పరాజితః స్వవిషయం న్యవర్తత । హలి
ఫాక్సనామకో మాత్యపదా దపససార డంచినామకో మాత్యః కృతః ।
పూర్వస్మపో జేమ్యుః ఐరవిషయం విసృజ్య ప్రాంసవిషయ మగమత్ ॥

(౧౬౯౧) ౪౭౯౨ అద్దే లిమికనామనగరీ ఐరైజితా । పూ
ర్వస్మపపక్షీయాః ఆంగ్లవిషయే పుష్పహపమకుర్వన్త॥

(౧౬౯౨) ౩౭౯౩ అద్దే నృపస్య ప్రజాభ్య ఋణాదానం సం
స్థాపితం॥

(౧౬౯౪) ౪౭౯౫ అద్దే రాజ్యపాలనే కల్లోలితే సండ్లాండ
నామకోమాత్య సంవిధానంచ చకార । ప్రాచీనభారత వశిక్సంఘస్య
నవం శాసనం దత్తం॥

(౧౬౯౯) ౪౮౦౦ అద్దే డచ్చీయ్యసేనాః స్వదేశం ప్రతిప్రేషి
తాః । నృపేణ డచ్చీయానాం నృపస్యా భూమిదానం పార్లమెంటసభా
న్యక్షేధత్ డాంపీరనామకో ఆంగ్లః ఆప్తేలియాద్విపం ప్రధమతః ఆ
వశ్యత్ ॥

(౧౭౦౦) ౪౮౦౧ అద్దే గ్లోసేస్టరస్యాధిభూపః విలయనామకః
దిష్టాన్తం గతః । ననామాత్యా నియోజితాః యేషు రాచెస్టరగోడాల్పి
నామకో నియోజితౌ॥

(౧౭౦౧ ౪౮౦౨ అద్దే పార్లమెంటసభికాః కేచిత్ శిక్షితాః ।
అంజరాష్ట్రస్యాధిభూపః నైవనస్మపో భవత్ । పూర్వస్మపో ద్వితీయ
జేమ్యుః దిష్టాన్తం గతః । తత్సృతస్య జేమ్యనామకస్య పక్షం ప్రాంసేశ్వ
ర శ్చతురదశలూఞనామకో వలంబజే । నవపార్లమెంటసభాకృతా॥

(౧౭౦౨) ౪౮౦౩ అద్దే నృపః పునః పార్లమెంటసభాం చకార ।
తస్మిన్నేవాద్దే ఆంగ్లేశ్వరః తృతీయ్యవిలయమః హయమారూఢో గచ్ఛ
న్మపపాత॥ తతః కియత్కావే గతే తదాఖాతే నైవ చైత్రే దిష్టాన్తం
గతః ॥

తతో ద్వితీయ్యజేమ్యస్య సుతా అన్నినామ్నీ సంహసనే భిషి
క్తా॥ సా డెన్మాకన్సృప నూనుం జాజీనామక మువాహా । సః కంబర
రాష్ట్రస్యాధిభూప ఇతి నామ్నాదత్త భూప సభాపతిః కృతః॥ ప్రాంసనృ

పేణ సమరం కృతః మాల్బరో అధిభూపః అమాత్య కృతః ॥

(౧౭౦౩) ౪౦౦౪ అబ్దే ఘోచుఃగీసనృపేణ సంధిఃకృతః । పైఎ ననృపే దిష్టాంతం గతే తత్సంహాసన మాతృపౌత్రాయాభిలషా ప్రాంసే శ్వరః లూత్తతస్య పక్ష మవలంబె । తస్య ప్రతిపక్షం చార్లసనామ అధిభూపః ఆంగ్లేశ్వరీచ అవలంబతాంతస్మా శాంగ్లేశ్వరః శార్మసీశ్వరః హాలాండనృపేణ సంధిం కృత్వా సంగతాః ఆంగ్లేసేనాపతినా మాల్బరో అధిభూపే నాధిష్ఠితా మహతం సేనా మప్రేషయత్ । సః అది రాదేవ జిబ్రాల్టరనామనగరీం స్వేనవిషయే అనూపనగర మజయత్ । తతో చిరాదేవ మాల్బరో అధిభూపః ॥

(౧౭౦౪) ౪౦౦౫ అబ్దే బవేరియావిషయే బ్లెహిమనగరే ప్రాంసేశ్వరసేనాపతిం తాల్లార్డ మజయత్ ॥

(౧౭౦౬) ౪౦౦౬ అబ్దే రామలీసనగరే విలియర్సనామాన్య సేనాపతి మజయత్ ॥

(౧౭౦౮) ౪౦౦౮ అబ్దే పునః ప్రాంసేశ్వర సేనా మహతి జ త్వా శతం పతాకానామ గృహ్యత్ ఏతై విజయైః లైలనామనగరీ వంశం సీతా ॥

(౧౭౦౯) ౪౦౦౯ అబ్దే సమాల్బరో పునః ప్రాంచీయ్యా సీ మామూ మజయత్ । పైఎనవిషయేచ ఆంగ్లేనాకేశ్వరః మాన్యః జా జిబ్రికనామకః ౧౭౦౨ + ౩౦౦౦ = ౪౦౦౩ అబ్దే పైఎనేశ్వరస్య నాకాం గోసనరే అదహత్ ॥

(౧౭౦౫) ౪౦౦౬ అబ్దే పర్తబగోమహాభూపః బర్నిలోనాద్వీప మజయత్ ॥

(౧౭౦౭) ౪౦౦౮ అబ్దే బర్నికనామసేనాపతిః గవ్వేనామక మాంగ్లేసేనాపతిం అల్బాంజనగరే అజయత్ । లరీడానామనగరం చ యరోధ । తతో ౧౭౦౩ + ౩౦౦౦ = ౪౦౦౪ అబ్దే అత్రేచ నగరే సంధిఃకృతా యస్మాత్ ప్రాంసేశ్వరస్య పౌత్రః ఫిలిఫనామూ పైఎన నృపః కృతః । ఏవం అన్నినామ్నీ రాజ్యేశాసతీ స్కాటఆంగ్లేవిషయ యాః పార్లమెంటసభే సమ్మేళయతు మైచ్చత్ ॥ కింతు స్కాటాః నైచ్చత్ । అస్తే ౧౭౦౭ కష్టాత్ స్కాటాః అంగీకుర్వన్ । యేన ఉభయవిషయో సంమిళితౌ రాజధాన్యాం లండననగరే సభాం కుర్వ తః అపిచ తత్సంవిధానే హనోవరభూప పత్న్యఃసోపి యానామ్నీ

అంగ్లేశ్వరస్యప్రధమజేమ్యస్య ఎలిజబెతాయాశ్చ పుత్రతాః సుతః సుతః అనంతర నృపఇతి నిర్ణీతః అంగ్లవిషయా నూపే సర్వత్ర స్కాటానాం వాణిజ్యవకాశం దాతుం ఉభయవిషయయోః ధర్మశాసన మేకమేవ భావీతి స్కాటానాం స్వార్థకరణహా (Rights) విధానాదయోపి ననివర్తనీయ్యా ఇతి । స్కాటానాం ధర్మశాసనసభాశ్చ నాపనీయ్యా ఇతిచ సంవిధానం కృతం । స్కాటానాం అధికారనియోగాత్ తత్ర ధనాధానం తద్విషయే నాణ్యముద్రాధానంచ చతుర్థాక్షస్వర్ణాని దత్తాని ॥ ఏవం స్కాటాంగ్లవిషయయోః సంమిళితయోః స్కాట వాణిజ్యవృద్ధిః శ్రీయోవృద్ధిశ్చాభవత్ ॥ ఏతస్మిన్నంతరే ఫ్రాంసేశ్వరః చతుర్దశలూఇనామకః ద్వితీయ్యజేమ్యస్య సుతం నృపం ప్రచురయిత్వా స్కాటవిషయ మప్రేషయత్ । కింతు స స్కాటానూపే అంగ్లసేనాపతినాబింగనామకేన పరాజితః న్యవర్తత॥

(౧౭౧౧) ౧౮౧౨ అద్దే మార్చి ౧౦ అధిభూపః అమాత్య పదాత్ భ్రంశితః । తథాపి సః ప్లక్షమహాద్విపఖండే సమరం కృత్వా విజయ మహావ్యాపి నృప శతృభిః కూటజనైః అధర్మధనాదానం కృత వా నితి మిథ్యాభిశేప్తః న్యవర్తత॥

(౧౭౧౨) ౧౮౧౩ అద్దే ఓర్మండనామకః సేనాపతిః కృతః॥

(౧౭౧౩) ౧౮౧౪ అద్దే ఉట్రెచనగరే సంధిః కృతః యత్ పూర్వముక్తం॥

(౧౭౧౪) ౧౮౧౫ అద్దే అక్సపర్వభూపః భ్రంశితః మూస్పరీభూపః శోశాధిపః కృతః తస్మిన్నేవాద్దే రాజ్ఞీ అన్నినామ్నా అపుత్రా దిష్టాంతం గతా ॥ తస్యాః పతిః షడ్వత్సరపూర్వమేవ దిష్టాంతం గతః । తస్యాః ఏకోనవింశతుతాః తస్యాః పూర్వమేవ దిష్టాంతం గతాః । ఏవం స్ట్రుటానాం వంశే నివంశే జాతే హనోవరభూపస్య పతన్యః సోఫ్ని ఆనామ్నయః ప్రధమజేమ్యస్య సుతాయాః ఎలిజబెతాయాః పుత్రతాః సుతః జార్జినామా నృపః కృతః॥

స్ట్రుటన్యపైః పాలితకవయో విద్యాంసశ్చ॥

మిచీల్ డేమటనః ౧౮౧౩ + ౩౧౦౦ = ౪౯౧౪ — ౧౮౩౦ + ౩౧౦౦ = ౪౭౩౨ కవిః పోల్యాల్బిటన భూపానాం సమరవిషయాణి నింఫీడిలనామ కావ్యాని చకార॥

ఫ్రాంసీసబూమాంటః । ౧౮౪౬ + ౩౧౦౦ = ౪౯౪౬ —

$౧౬౧౫ + ౩౧౦౧ = ౪౭౧౬$ జాన్లేచరః $౧౫౭౬ + ౩౧౦౩ =$
 ౪౬౭౭ — $౧౬౭౫ + ౩౧౦౧ = ౪౭౭౬$ ఏతౌద్వా సంమలిత్వా ద్విపం
 చాశన్నాటకాని చక్రతుః తయోః ప్రథమః కరుణా రస
 పూరితాని చకారఅన్యః హస్యరసపూరితా । నిఃచకార బేనజాన్యసః
 $౧౫౭౪ + ౩౧౦౧ = ౪౬౭౫$ — $౧౬౩౭ + ౩౧౦౧ = ౪౭౩౮$ సః
 $౧౬౧౯ + ౩౧౦౧ = ౪౭౨౦$ అబ్దే నృపాస్థానకవిః నాటకకర్తా ప్రతి
 ప్రధాననాటక మనుజ ఇతి ప్రహసనం చకార । ఫిలిఫమస్సింజరః
 $౧౫౮౪ + ౩౧౦౧ = ౪౬౮౫$ — $౧౬౪౦ + ౩౧౦౧ = ౪౭౪౧$ నాట
 కకర్తా ప్రధాననాటకం ప్రాచీనఋణదానాయ నూతనమార్గ మితి॥

ప్రథమజేమ్యః (ఆంగ్లనృపః) బుచాననస్య శిష్యః । డామెనో
 లోగి నామమాంత్రికవిషయక వాగ్వాదం— బసిలికానడోరోసంబాక
 స్యప్రతివాయురితి గ్రంథాః చకార॥

విలియమడ్వ్యమాండః $౧౫౮౫ + ౩౧౦౧ = ౪౬౮౬$ —
 $౧౬౪౯ + ౩౧౦౧ = ౪౭౫౦$ జీటన కుసుమం ఫోర్టునద్యా ముత్సవ
 మితి అల్పకావ్యాని చకార॥

రాబర్ట్ హేరీకః $౧౫౯౧ + ౩౧౦౧ = ౪౬౯౨$ — $౧౬౭౪ +$
 $౩౧౦౧ = ౪౭౭౫$ ప్రథమందీవనరాష్ట్రే మతబోధకతత్రకల హతేని
 మ్కాసితం నృపపక్షమధురఃకవిః॥

తామసహాబీసః (ద్వితీయ్యచ్చార్లసస్య ఉపాధ్యాయః) $౧౫౮౮ +$
 $౩౧౦౧ = ౪౬౮౯$ — $౧౬౭౯ + ౩౧౦౧ = ౪౭౮౦$ (లివై తాన ఇతి
 అన్విక్షికీశాస్త్రం) బహిమాత (గాజ్యాంతఃకలహవిషయకం) చకార॥

ఐజాకవార్టనః $౧౫౯౩ + ౩౧౦౧ = ౪౬౯౪$ — $౧౬౮౩ +$
 $౩౧౦౧ = ౪౭౮౪$ సంపూర్ణ మత్స్యగ్రాహకః డోస్నీ, హూకర
 జాజ్ హార్వర్ట్ ప్రభృతి కవీనాం జలితచరితా న్యలిఖ ప్రియనదీ,
 కపోత ఇతి కావ్యాని చకార॥

జరిమి తెలరః $౧౬౧౩ + ౩౧౦౧ = ౪౭౧౪$ — $౧౬౬౭ +$
 $౩౧౦౧ = ౪౭౬౮$ పవిత్రజీవితం, పావనమరణ మితి గ్రంథాని చకార॥

జానమిల్టనః $౧౬౦౮ + ౩౧౦౧ = ౪౭౦౯$ — $౧౬౭౪ +$
 $౩౧౦౧ = ౪౭౭౫$ క్రామ్యైలస్య కవిః స్వగళభంశ మితి ద్వాదశభా
 గాత్మ్యమహాకావ్యం యాదాసః అంధః దరిద్రత్వ తదా చకార॥

$౧౬౫౮ + ౩౧౦౧ = ౪౭౫౯$ — $౧౬౬౫ + ౩౧౦౧ = ౪౭౬౬$

పున స్వర్గలాభ మితి తస్మా దత్యల్పకార్యం కోమసః విసిదాసః
సాముసః అగోనిస్తేసః, లాలల్లిగ్రో, ఇలపెంసెరెంసో ఇతి అల్పకా
వ్యాని ఆనేయే చాల్పకావ్యానిగాథా గ్రంథాంశ్చ చకార గాథాను అరి
ఓఘాగిటికా ఇతి ప్రధానం॥

ఎడ్వడక హైడరః ౧౬౦౮ + ౩౧౦౧ = ౪౭౦౯—౧౬౭౪ +
౩౧౦౧ = ౪౭౭౫ (క్లేరిండన మహాభూపః) ప్రథమచార్లసస్య అమా
త్యః క్రాంవ్వేలనా నిష్కాసితః చర్లసస్య భంశవిషయక చరిత మలి
ఖత్ సాములబట్లరః ౧౬౧౨ + ౩౧౦౧ = ౪౭౧౩—౧౬౮౦ +
౩౧౦౧ = ౪౭౩౧ హద్రిబ్రాసమితి(హాస్యరసకావ్యం పూర్వీకైస్త)స్త
వానాంపరిహాసవిషయం)జానబనియనః ౧౬౨౮ + ౩౧౦౧ = ౪౭౨౯—
౧౬౮౮ + ౩౧౦౧ = ౪౭౪౯ యోధః । అన న్తరం మతబోధకః,
ముక్తస్య యాత్రా ఇతి కావ్యవరం రచితవాః॥

రిచడక బాక్టసరః ౧౬౧౫ + ౩౧౦౧ = ౪౭౧౬—౧౬౯౧
+ ౩౧౦౧ = ౪౭౨౬ ఋషీణాం శాశ్వతవిశ్రమః మతా అప్రవిష్టా
ణాం సమాహ్వానం మితి తస్య ౧౬౮ గ్రంథానాం ప్రధానాః తామస
ఓక్వే ౧౬౫౧ + ౩౧౦౧ = ౪౭౫౨—౧౬౮౫ + ౩౧౦౧ = ౪౭౪౬
వేనిస సంరక్షణం, అనాధబాల ఇతి ప్రధానగ్రంథా ॥

జానడేనః, మహాస్కవిః । ౧౬౩౧ + ౩౧౦౧ = ౪౭౩౨—
౧౭౦౦ + ౩౧౦౧ = ౪౮౦౧ అప్పలామః అచిత్తోఫేలః (రాజకీయ్య
విషయం) అలగ్జాండర్య మహాభోజ నందానాత్సవః వజ్రాలస్య ఈనీడ్డ
నామగ్రంథ ఆంగ్లభాషాయాం చకార ॥

జానలోకః, ౧౬౩౨ + ౩౧౦౧ = ౪౭౩౩—౧౭౦౪ + ౩౧౦౧
= ౪౮౦౫ మహాశాస్త్రకర్తా॥ మానవజ్ఞానవిషయి ఉపన్యాస మలిఖ
త్ । గిల్బర్ట్ బర్నెటః ౧౬౪౩ + ౩౧౦౧ = ౪౭౪౪—౧౭౧౫ +
౩౧౦౧ = ౪౮౦౬ తృతీయ్యవిలియమస్య వయస్యః సాలిస్పరే క్రై
స్తవాచార్యః ఆత్మకాలిక చరితమితి, ఆంగ్లక్రైస్తవమత పరివర్తన
స్య చరితం చాలిఖత్ । అన్నీరాజ్ఞాః శాసనవికాలేచెర్ల, కాంగ్రీవనా
మకం పంబర్గనామకాః బ్లెన్ హామహర్ష్యం నిర్మమిదే ప్రఖారః, అభాసక
ప్రహాసనా న్యలిఖత్ (లంబోదరప్రహాసనానుకారిణః) ఆబ్జతనటః
(వైద్యః) జానబల ఇతి గ్రంథం చకార పైరీటర, కవిశ్చ ఏతె అనీరాజ్ఞా
శ్శాసనకావే తయా సంప్రస్తాః ॥

చిత్రకారాః

ఇనిగోజోన్యః ౧౫౭౨ + ౩౧౦౧ = ౪౬౭౩—౧౬౫౭ + ౩౧౦౧ = ౪౭౫౮ శ్వేతహర్ష్యే భోజనరంగనిర్మాణంవిధానం చకార॥

పీటరపాల రూపెన్యః ౧౫౭౭ + ౩౧౦౧ = ౪౬౭౮—౧౬౪౧ + ౩౧౦౧ = ౪౭౪౧ ప్రథమచార్లసస్య పే నాదృత ప్రశస్త చిత్రకారః । యస్తస్య పశాససే శ్వేతహర్ష్యే భోజనరంగ చిత్రరంగైశ్చ త్రయూమాస ॥

అంతోనివండైకః ౧౫౯౯ + ౩౧౦౧ = ౪౭౦౦—౧౬౪౧ + ౩౧౦౧ = ౪౭౪౨ ఫ్రెంచీయః యః కీయత్కాలం సః ప్రథమచార్లసస్య ఆస్థానే స్థిత్యా తస్య ప్రతిమాం చిత్రితవాః॥ మాన్యః పీటర తీలి ౧౬౧౭ + ౩౧౦౧ = ౪౭౧౮—౧౬౮౦ + ౩౧౦౧ = ౪౭౪౧ ద్వితీయ చార్లసస్య ఆస్థానచిత్రకారః సృష్టసవిధ సుందర్య ఇతి ప్రతిమాం లిలేఖ ॥

మాన్యః క్రిస్టఫరరేన్నామకః ౧౬౩౨ + ౩౧౦౧ = ౪౭౩౩—౧౭౨౩ + ౩౧౦౧ = ౪౮౨౪ విచిత్రశిల్పపాలనామ క్రైస్తవాలయ నిర్మాతా॥ మాన్యం డాసప్రెనెల్లరః ౧౬౪౮ + ౩౧౦౧ = ౪౭౪౯—౧౭౨౩ + ౩౧౦౧ = ౪౮౨౪ శార్లసః ప్రతిమా చిత్రకారః తృతీయవిలియమస్య అన్నరాజ్యస్య ప్రథమజాజ్ఞేశ్చ ఆస్థానచిత్రకారః ॥

హనోవరవంశం

హనోవరరాష్ట్రం శర్మన విషయాస్తగతం తత్ర భూపశ్చ శర్మనస్య పవంశీయాః ఏవశర్మస్య పాట్యూటనవంశీయాస్తస్మాచ్ఛంద్రవంశీయా హైహయకులజా ఇతి పూర్వమేవోక్తం ॥ తస్మాదేతే హనోవరభూపా అపి చంద్రవంశీయాః హైహయకులజాః ॥ ఏవం మహావీరవనంశే హైహయానాం కులే కార్తవీర్యార్జునాది చక్రవర్తి విభూషితే జాతో జాజ్ఞానామా ఆంగ్లేయస్య పో భూత్వా సింహాసనే అభిషిక్తోభవత్ ॥

సః పూర్వకులే ప్రథమాంక్లేయన్మపస్య ప్రథమజేమునామక
 స్య సుతాయాః ఏలిజబెత్ నామికాయాః బాహిమియాన్మపపత్ని సుతా
 యాః సోఫియానామికాయాః హానోవరభూపస్య జాఫో జాజిత ఇతి వి
 ఖ్యాఫో ప్రథమజార్జితి నామ్నా ఆంక్లేయన్మపో భవత్ తదా పార్ల
 మెంటసభాయాం టోరీ ఇతి ద్వాపత్నవభూతాం॥ నృపశ్చ విగ్నా
 నాం పక్షగో భవత్ యైస్సః సమాసీతః॥ టోరీపక్షగాధికారిణోఆక్స్ఫర్డ్
 భూపః బోలింగ్ బ్రోక ఆర్మండనామకౌచ ద్వితీయజేముస్య సుతస్య ప
 త్నవలంబకాః రాజద్రోహ ఇతి శిక్షితాః॥ ప్రథమః దుగ్లే నిగృహీతః
 తదన్యో ప్రధాన ద్విపఖండం ప్రతిపలాయనం చక్రతుః జేమసమతేన
 సంగతౌ॥ తస్మాత్ టోరీయాః కుపితాః తృతీయ విలియమవిగ్రహం స్మ
 త్వా దహన్॥ తెచఆట్టర్చరీ క్రైస్తవాచార్యదయోతం జేముస్యయ
 తం పునస్థాపిత మిచ్చన్తో జాజీనమక్రమ నృపమితి ప్రచురయన్తో
 మహత్కల్లోల మకుర్వన్॥ తతో ౧౮౧౧ + ౩౧౦౦ = ౮౯౧౬ అ
 చ్చతిషాం సంఘానపినైరపి బలా ద్విభేదనీయా నితి శశాస॥ జేముసే
 స్యసుతం నిగృహ్యయో దదాతి తస్య లక్షస్వ
 జ్ఞాని దాన్యా మితి ప్రచురయామాస॥ సచ జేముస్య సుతః ఫ్రాం
 సన్మపేణ కృతావలంబః॥ కింతు సః ఫ్రాంసేశ్వరః ౧౮౧౧ + ౩౧౦౦ =
 ౮౯౧౬ అబ్దే దిష్టాంతం గతః తస్మా త్తస్యావలంబనం బలహీన మభవ
 త్ । స్కాటవిషయే తస్య పక్ష శామూరనామికః అగ్రైలనామకశ్చ
 ఆంక్లేశ్వరసేనాపతి నావరాజితే ఫ్రాంసవిషయ మగమదాం ఫ్రాంస
 నృపే దిష్టాంతం గతే సజేముః ధనహీనః స్వపక్షేషు అమెరికాం ప్రతిని
 ష్కా సితేషు నిరాలంబో నిర్ధనః తూష్ణీ మగమత్॥

(౧౮౧౬) ౧౮౧౮ అబ్దే పార్లమెంటస్య సభాయా స్సంస్థానకా
 లం సప్తవత్సరాః కుర్వన్ శాసనం కృతం॥

(౧౮౧౮) ౧౮౧౮ అబ్దే ఆంక్లేశ్వరః జెన్మార్క్ నృపాత్ బ్రహ్మ
 నవజననామరాష్ట్రే అక్రైష్టీత్॥ తే రాష్ట్రే ఆత్మీయే ఇత్యుక్త్వా
 స్వీడనన్మపః చార్లసనా మకః సమరాయ ప్రతస్థే॥ కింతు సః ప్రెడ
 రమాలనగరే పరాజితః న్యవర్త॥ తతో ఆంగ్ల శిర్మనఫ్రాంస హలండ
 నృపైః సంధిఃకృతః॥ తేచ ఫ్రైస్వరేణ ఫిలిపనామకేన సమర
 మకుర్వన్ యస్మాత్సః శార్మసేర్వరస్య ఇటలీవిషయే స్వాస్యం నిషేధ
 యత్॥ తస్మా ౧౮౧౮ + ౩౧౦౦ = ౮౯౧౬ అబ్దే ఆంగ్లనాేశ్వరో

చింగనామకః స్పృశేత్సరః సేనాం సిసిలిద్వీపేనాశయామాస || తత
స్పృశేత్సరామాత్యః స్కాటవిషయ మవస్కందయితుం సేనా మప్రేష
యత్ కింయతే నాకాః మహవాతేనప్రాః||

ఏవం పరాజితో స్పృశేత్సరః సంధిమకరోత్ ౧౭౨౦ +
౩౧౦౧ = ౪౮౨౧ అబ్జే నృపస్య ఋణం ఏకత్రింశ లక్షస్వణాన్ స్వ
భవన్ || తద్భ్రాణం దక్షిణో భద్ర్యాం వాణిజ్యసంఘః షడ్వింశద్వత్స
రేషు మూచయితుం నృపస్య స్వయం ప్రత్యాబ్దికం శతస్య చత్వారి
వృద్ధ్యాఋణం దాతుంచ అగ్గీచకాః తత స్తత్సంఘస్య దక్షిణో
దధౌ వాణిజ్యం కర్తుం శాసనం దత్తం || తత్సంఘే దక్షిణో దధౌ
వాణిజ్యకరణేన బహుధనమాప్తం || తస్మాత్ప్రజాః తత్సంఘే భాగాన్
బహుశోక్రేషత కింతుతత్సంఘస్యవతనాత్ బహవోనిర్గతా అభూవన్ ||
తతోమాన్యవాల్వవహల్పలనామా | ప్రాచీభారతసంఘాత్ || ఆంగ్లధన
నిక్షేపనామ సంఘాచ్చ తద్దనం ప్రజానాం దాపయిత్వా తేషాం ఋణం
శమయామాస || తత స్సనాల్పలః కోశాధ్యక్షః కృతః || ౧౭౨౭ +
౩౧౦౧ = ౪౮౨౮ అబ్జే స ఆంగ్లేశ్వరో ప్రధమజాజీనామా దిష్టా
స్తం గతః || తస్య శాసనే పండితాః :————మాన్యః ఐసాక
న్యూటననామకః ౧౬౪౨ + ౩౧౦౧ = ౪౭౪౩—౧౭౨౭ + ౩౧౦
౧ = ౪౮౨౮ సః శాస్త్రీ వస్తుతత్వవేత్తా || భూమే రాకర్షణశక్తిం
జనోపయోగం కర్తుం విధానంచకార || ప్రింసిపిలనామకం లా టి
నభాషాయాం వేదాస్తశాస్త్రుంచకార || డానలనామగ్రంథే, ప్ర
కాశంనామగ్రంథేచ వ్యాఖ్యాంచకార || డానీలడీఫోవామకః ౧౬౬౧
+ ౩౧౦౧ = ౪౭౬౨—౧౭౩౧ + ౩౧౦౧ = ౪౮౩౨ సః రాబిన్సన్
క్యాసోనామ విచిత్రగాథాం చకార || ౧౭౧౪ + ౩౧౦౧ = ౪౮౨౦
అబ్జే అపిచ సః ౨౧౦ గ్రంథాన్ చకార ||

యోనాథానస్విప్రుః ౧౬౬౭ + ౩౧౦౧ = ౪౭౬౮—౧౭౪౫ +
౩౧౦౧ = ౪౮౪౬జలపాత్రగాథాం, ౧౭౦౪ + ౩౧౦౧ = ౪౮౦౫తే
పీరలేఖాః ౧౮౨౮ + ౩౧౦౧ | గలివరస్య యాత్రా ౧౭౨౯ = ౩౧౦౧ =
౪౮౨౭ ఇతిచ గ్రంథాన్ చకార ౧౭౨౪ + ౩౧౦౧ = ౪౮౨౫ || జోసేఫ్
అడిససః ౧౬౭౨ + ౩౧౦౧ + ౪౭౭౩—౧౭౧౯ + ౩౧౦౧ = ౪౮౨౦
స్పేక్టేటరనామ గద్యగ్రంథం | కేటోనామ నాటకం, ఇటలీ
విషయాత్ లేఖ మితిచ గ్రంథం చకార సః అమాత్యః కృతః

మాన్యః రిచ్చరస్త్రిలినామా ౧౬౭గి + 3౧౦౧ = ౪౭౭౬—౧౭౨౯
 + 3౧౦౧ = ౪౮౩౦ టాటరనామపత్రికాం ప్రథమతః ప్ర
 చురయామాస॥ అన్యచ్చ స్పేక్షేటరనామ గ్రంథం చకార॥
 అన్యాననేకాన్ గ్రంథాన్ చకార॥ అలక్ష్మాండరపోపనామకః ౧౬౮౮
 + 3౧౦౧ = ౪౭౮౯ = ౧౭౪౪ + 3౧౦౧ = ౪౮౪౫ సః ప్రశస్త
 కలిః తక్షేనన్యా సం చకార, ౧౭౧౧ + 3౧౦౧ = ౪౮౧౨ లాక్షేవ్య
 వభిచార మితి క్యాం చకార॥ ౧౭౧౩ + 3౧౦౧ = ౪౮౧౪ హేమామ
 రస్యర కావ్యాని ఆంగ్లభాషాయాం చకార॥ డ్యూసైడ్ సగ్రంథంచ చకా
 ర॥ ౧౭౨గి + 3౧౦౧ = ౪౮౨౬ మనుష్యజీవితే వ్యాసం లెలేఖ॥
 ౧౭౩౧ + 3౧౦౧ = ౪౭౩౨ ద్వితీయ జాజ్-పిరి
 దిమాట న్తం గతే సింహాసనమారుహే ॥ సః తదాచతుశ్చ
 త్వారింశవ్యయాః తత్సూర్యమేవ అంస్పాభూప సుతాం కరోర్న నాం
 సుగుణాకరా మువాహా॥ తస్య అమాత్యః మాన్యః రాబర్ట్ వాల్పోలనా
 మా భవత్ ॥ సః ధనదాసేన ప్రజానాం గౌరవశబ్ద దాసేన చపంచదశా
 బ్దాని అమాత్యోభవత్ ॥ ౧౭౩౦ + 3౧౦౧ = ౪౮౩౧ అబ్జేప్రా
 చీ భారతవణిక్సంఘస్య నవం వాణిజ్యశాసనం దత్తం యస్మా త్రైద్విల
 క్షస్య స్వకాని దత్తాని॥ తతో సాముద్రవాణిజ్య కరవిధాన శాస
 నంకృతం॥

కింతు ప్రజానామ నానుకూల్యత్వా త్రచ్చాసన మపసీతం ॥ త
 దనంతరం సప్తవత్సరావధి పార్లమెంటుసభా స్థితి శాసనంకృతం ॥ ౧
 ౭౩౬ + 3౧౦౧ = ౪౮౩౭ అబ్జే స్కాటవిషయే విల్సననామకో ధూతై
 మారయితుం శిక్షితః యస్మా త్సః స్కాటరాజధాన్యాం ఏడింబర్గనగ
 రే ప్రజానా మిష్టో భవత్ తే సర్వే సంభూయతస్య మారకం తస్య
 అనుచరాంశ్చ శిలాఖ రహనన్ ॥ తతో నగరరక్షక సేనాధిపః స్వసేనా
 భిః నాగ రేఫతులాగుడప్రయోగం చకార॥ బహవో నిహతాః ॥ తస్మా
 త్సోపి నిహంతవ్య ఇతి యన్నగరాధిపేన నిణీతం తస్మా త్సః కారా
 గారే నిగృహీతః ॥ లండననగరా త్రస్య విమోచనార్థం శాసన మా
 గమిష్యతీతి పరివాదు శృత్వా నాగరాః తం కారాగారం పరివార్య
 క్షవాటం భిత్వా ప్రవిశ్యతం బహిరాకృష్య నిజఘ్నః ॥ కింతు తస్య
 ప్రతిక్రియాం కర్తుం ఆంగ్లస్థపః ఏడింబర్గంచదుగ్ణం నాశయితుం
 పూర్వం కృత సంధివిధానం చ అపనయితుం శాసన సంవిధానంచకా

ర॥ కింతు తేన సర్వేషాం స్కాలానాం విగ్రహం భవతీతి మన్యమా
 నఃతదపనయత్॥ ౧౭౩౭ + ౩౦౦౦ = ౪౦౩౭ అబ్దే నృపమహీషీక
 గోలై మకాదిష్టాంతంగతా॥ ౧౭౩౮ + ౩౦౦౦ = ౪౦౩౮ అబ్దే పైవ
 నృపః అమెరి కామహాద్వీపేస్వవిషయస్యానూపసూంగ్లనాకాః అవస్కం
 దయంతి తి శంకితః తాన్విచేతయితు మైచ్చత్॥ తస్మా దాంగ్లనృప
 స్య సైవనృపస్య చ సమరమారబ్ధం॥ డేకిననామరాష్ట్రే ఫోర్టుబెల్లో
 నామనగరే ఆంగ్లసేనాభి నిర్జితః॥ కింతు వర్షననామ సైవననాకాధి
 పే మహద్భిః నౌకైస్స మాగతే (౧౭౪౦ + ౩౦౦౦ = ౪౦౪౦
 అబ్దే) ఆంగ్లసేనాపతిః వెంట్వర్తనామకః స్వపృథనేశ్వరేణ కార్తజీ
 నానగరిం జేతు మశక్తః॥ తతో తద్విషయస్య అనారోగ్యత్వాదాం
 గ్లా బహవోనిధనం గతాః తతో అస్మిన్నామకః నాకసేనేః వర్ష
 నవిజయాయ ప్రేషితః॥ కింతు సః తద్విజయే అశక్తః దక్షిణసము
 ద్రే చరన్ బిలివిషయస్య అనూపనగరం పైటనామక మవస్కంద
 యన్ మినిల్లానగరం ప్రతిమహాధనై గచ్ఛతం విపక్షనాకం జత్వా
 మహాధనైః ౧౭౪౪ + ౩౦౦౦ = ౪౦౪౪ అబ్దే స్వవిషయం నృప
 త్తత యే ననృపాదయ స్సంతుష్టాః పి॥

౧౭౪౦ + ౩౦౦౦ = ౪౦౪౦ అబ్దే అమాత్యోల్పలః స్వవి
 పక్షబాహుళ్యాత్ తత్పదా దావసరన్ జార్వాడమహాభూప ఇతి
 గౌరవనామ దత్తః స్వరాష్ట్రం పతి నృపత్తత॥ తతో గ్రేన్వైల మహా
 భూపః అమాత్యః కృతః॥ కింత్వ చిరాదేవ సోపి భ్రంశితః పేల్హామనా
 మకః తత్పదేనియోజితః॥ సః ధనదానేన స్వపక్షవృద్ధిం కృత్వా పం
 చదశబ్దాని అమాత్యో భవత్॥

౧౭౪౦ + ౩౦౦౦ = ౪౦౪౦ అబ్దే ఆస్త్రియానృపః షష్ఠచా
 ర్తసః దిష్టాంతం గతః॥ సః స్వవిషయం దుహియః అదదత్॥ తత
 స్సా సింహాసన మారూఢే బవేరేభూపః హంగేరీవిషయం స్వవశే
 చకార॥ ప్రష్యానృపః ద్వితీయ ఫ్రెడరిక్ నామాని లిసిలరాష్ట్ర మజయ
 త్॥ ప్రాంసనృపో లూథినామకః పూర్వోక్త ఆస్త్రినృప దుహితా
 న సింహాసన మర్హతీ త్యవోచత్॥ హంగిరివిషయే భూపాః స్వరా
 జ్ఞీ మేవాలంబ్యతస్థుః॥ ఆంగ్లేశ్వరో ద్వితీయా జార్జిశ్చ తస్యాః పక్ష
 మవలంబ్య స్వయమే తస్యా స్సహాయార్థం సేనా మనయత్॥ సః
 ౧౭౪౩ + ౩౦౦౦ = ౪౦౪౩ అబ్దే మైననద్యాం డెలుంజననామగ్రా

మే ప్రాంశేశ్వర సేనా మజయత్ ॥ ౧౭౪౫ + ౩౦౦౦ = ౪౭౪౬ అద్దే
బెల్లియమవిషయే ఫంటినానగరే నృపస్య ద్వితీయసుతః కంబల్లాండ
అధిభూపః ప్రాంశేశ్వర స్యపంచదశలూ ఇనామకస్య సేనాపటినా
నిజః ॥

అస్తేనా ఆప్తిఅరాజ్ఞవిజయ మవాప తస్యః పతిః ప్రాంశిస్తేఫ
వనామా టస్కునీ మహాధి భూపః ౧౭౪౫ + ౩౦౦౦ = ౪౭౪౬ అద్దే
ఆప్తిహంగరీవిషయయోః చక్రవర్తిత్వే అభిషిక్తః ॥ తస్మిన్నద్దే సర్వ
సృవాణాం సమరస్థానం ప్రేష్టేనగరే సంధిః కృతం యేన మహాసమర
ముస్మిలితం సాచలప్తిరాజ్ఞి ౧౭౫౦ + ౩౦౦౦ = ౪౭౫౦ అబ్దావధి
జీవ ॥ యావత్సా భద్రాసాకం సమ్యక్కృతాం ॥

(౧౭౪౫) ౪౭౪౬ అద్దే స్థులటా౬ నాం కులాంకుగో ద్వితీ
యజేమ్మసస్య సుతస్య తృతీయజేమ్మస్య పూర్వవిజయాభిలాషే యోగ
త్వా పరాజిత స్తస్య సుతా చార్లస ఎడ్వర్డఃనామా పున స్వప్రైతా
మహీయాభివాంచ్చ సల్పానుచరైరేవ ఆంగ్లమా జగామ ॥ తదావహ
వో స్కాటా స్తస్య పక్ష మగమన్ ॥ ఏవం స సప్తశతయో ధై
యుః ఆంగ్ల మగమత్ ॥ సః పర్తనగరే నృప ఇతి వందితః క్రమ
శః ఏడింబర్గనగర మగమత్ తత్ర తస్య సేనా సహస్రసంఖ్యాకా
భవత్ ॥ తత్ర దుగం ఆంగ్లేశ్వరస్యాధేః అధికారిభిః గుప్తమపి నాగ
రాః స్వపూర్వనృపవంశీయ్యం నగరే ప్రావేశయన్ ॥ ఏతస్మి న్నస్తరే
ఆంగ్లేశ్వరసేనాపతి కోపనామకః సేనాభిసహ యోద్ధా మగమత్ ॥
తౌ ససైన్యో ప్రేష్టానపాననగరే సంగతో ॥ తద్రాత్రో భయసేనా
నివేశితో ॥ ప్రభాతే చార్లసః మధ్యేస్థిత కుల్యాం క్రాన్త్యా ఆంగ్లసేనాం
హతాద్యో ధయిత్యాజయత్ ॥ తేహం శతఘ్నో వస్తుసంభారాంశ్చ
అగృహ్లాత్ ॥ సః లండననగరం నాగమత్ కింతు సః తత్రైవ సః మా
సద్వయం చిరామయామాస ॥ ఏతస్మిన్నస్తరే ఆంగ్లేశ్వరసేనాః కం
బల్లాండ అధిభూపే నాధిష్ఠితా స్సమా జగ్ముః బార్లసోఽపి సర్వా స్కా
టా ప్రీణయామాస ॥ తతో చార్లసః ఆంగ్లం పశ్చిమేన ప్రవిశ్యది న
త్రయైః కార్లెలరాష్ట్ర మజయత్ ॥ తత స్సః డిశంబరమాసారంభే డ
చిఃనగర మగమత్ ॥ తత్రస్య సేనాయాంస్కాటభూపేషు కలహఃజాతః ॥
తస్మాస్యః త్రైస్యచోదితః న్యవర్త ॥ తతా కంబల్లాండ అధిభూపః త
మభ్య ద్రవత్ ॥ ప్రథమతః సః హాన్లెనామసేనాపతి మజయత్ ॥ తత

స్వకుల్లోడేననామస్థానే ౧౭౪౩ + ౩౧౦౧ = ౪౮౪౭ అట్లే కంబ
 ల్లాండ ఆధిభూషేన పరాజితః॥ తతోచార్లసః పర్వతా స్పృతిపలాయ
 నం చకార॥ తస్య గ్రహణా ధం త్రింశత్సహస్రస్వర్ణదానం ప్రతిశ్చ
 తం॥ తథాపితం నకోప్య గృహ్ణా॥ అస్తే సః క్రమశః ప్రాంసవిష
 యం ప్రాప॥ తస్మా త్సః రోమనగరం ప్రాప్య అబ్జనఅధిభూష ఇతి
 దత్తనామః జిః॥ అస్తే సః ౧౭౪౪ + ౩౧౦౧ = ౪౮౪౫ అట్లే సః అతిహ
 నవ్యాధిగ్రస్తః దిష్టాంతం గతః॥ తతోస్య భ్రాతా మౌన్రినామకః ఏకో
 నవింశద్వ త్సరాణి యాకఃస్య కైస్తవచార్యనామ్నా జీవన్మ
 మార॥ తేన స్కాటనృపాణాం కులం సప్తం॥ ప్లక్షుమహాద్వీపే నృపా
 ణాం సమరం ౧౭౪౫ + ౩౧౦౧ = ౪౮౪౬ అట్లే ఏలా బాపతే కృ
 త సంధినాశమితం॥ తేషాం సేవాసు విసృష్టయోధాః నోవాస్కాషి
 అనామద్విపంగత్వా తత్ర హలిపాక్షనగరం నిర్మమిరే॥ ఏతస్మిన్నస్త
 విలియమపీటనామకః అమాతో భవత్ యస్యపితామహః మద్రాస
 నగరేధికారీ అభవత్॥ యేన పీటవజ్ర మితి ప్రశస్తవజ్రం భారతా త్స
 మానీతం ప్రాంశనృపాణాం కిరీటశిఖర మలంకుర్వంతి॥

౧౭౪౬ + ౩౧౦౧ = ౪౮౪౭ అట్లే ప్రాకసనృపేణ ఆంగ్లేశ్వ
 రస్య సమర మభవత్॥ తస్మిన్నేవాట్లే పిటః అమాతో భవత్॥ తతో
 ఫ్రెంచియ్యాః ఆంగ్లేసేనాపతిం బింగనామకం జివ్వా మైనార్కు ద్విప
 మగృహ్ణా॥ తస్మాత్ బంగహః ఆంగ్లేశ్వరేణ నిహతః॥ తదా పిటః
 తస్మాద్యితం యత స్ఫహాధోపస్య సన్నపి నశక్తః॥ తథాపి స ఆంగ్లే
 శ్వరో ద్వితీయజాజ్ఞినామా తస్య ముత్రేణ గుప్త భూగోళే సర్వత్ర
 ప్రాక్పశ్చిమభా గేయోః సర్వత్ర విజయం ప్రాప॥ అస్యనృపస్య శా
 సనకాలే కైవాదయో ఆంగ్ల సేనాపతయః ప్రాం సేశ్వరసేనాపతీన్ డూ
 పే ప్రభృతీ జిత్వా భారతేసహవిషయం లేఖరే॥

౧౭౪౬ + ౩౧౦౧ = ౪౮౪౭ అట్లే ఉత్తరఅమెరికా ఇతి
 భ్యాతమహాద్వీపఖండేపశ్చిమజంబూద్వీపంకణడా ఇతిఖ్యాతం విషయం
 పూర్వంపశ్చిష్టమహాద్వీపం ప్రాంసైరధిస్థితి తాస్తరంఅనూపం చాం
 గ్లే రధిస్థితం॥ తయో స్సిమా లారెంసనామసరోవరా భవత్॥ అస్తే
 పీటస్యమహాధీమతో అమాత్యస్య ముత్రబలేన ఆంగ్లేయనృపః సర్వస్య
 కణడావిషయస్య స్వామిఅభవత్॥ తస్మిన్నేవాట్లేఆంగ్లేయసేనాపతిహాకి
 నామకః శర్మణ సేనాంనౌకమయాం క్వింబరాస సమీపే జిగాయం॥ ౧౭

౬౦ + 3౦౦౦ = ౪౦౬౦ అబ్దే అంగ్లేశ్వరో ద్వితీయ్యజాన్మనామా లో
కాంతరం గతః॥ తస్య జ్యేష్ఠనుతః ప్రేడరికనామా తత్పూర్వమేవ ౧౭౫
౧ + 3౦౦౦ = ౪౦౫౨ అబ్దే దిప్టాంతం తతస్తత్యసుతోతృతీయ్య గతః
జాన్మనామాసింహాసన మారురోహ॥

• తేని పాలిత కవయశ.

జేమ్మధామ సః ౧౭౦౦ + 3౦౦౦ = ౪౦౦౦—(౧౭౪౮)
౪౦౪౯ సాక్షనానానంచరితం కావ్యరూపేణ ౧౭౨౬ + 3౦౦౦ =
౪౦౨౭ అబ్దేభోగపర్యమిత్యన్యకావ్యంచచకార॥ సేమ్మలరిచడన్సః—
౧౬౮౯ + 3౦౦౦ = ౪౬౮౯—౧౭౬౧ + 3౦౦౦ = ౪౦౬౨ పామిలా
క్లారిసాహర్లోనామగ్రంథో మాన్యనార్ల సగ్రాండిసననామకస్యచరితంచ
చకార॥ హెన్రీ ఫిల్డింగః ౧౭౦౭ + 3౦౦౦ = ౪౦౦౭—౧౭౫౪ +
3౦౦౦ = ౪౦౫౪. జోసెఫ్ ఆండ్యూసనామకంటామజోన్ననామకౌది
మాన్చకార॥ టోభి అసస్మృతిటః ౧౭౨౧ + 3౦౦౦ = ౪౦౨౧—
౧౭౭౧ + 3౦౦౦ = ౪౦౯౨ రోడిరికరాండామహూమస్య ఆంగ్లచరిత
స్యవివరణం. హంప్రెక్లింకరనామకరుచకార॥ థామసక్రే ౧౭౧౬ +
3౦౦౦ = ౪౦౧౬—౧౭౭౧ + 3౦౦౦ = ౪౦౭౨ మహాన్మవః జాన
పదాలయగాథానామ కావ్యం, చాటుపద్యమన్యం, పోవీసి వృద్ధి రితి
చ కావ్యం చకార॥ డేవిడ హ్యూమః ౧౭౧౧ + 3౦౦౦ = ౪౦౧౧
౧౭౭౯ + 3౦౦౦ = ౪౦౭౯ ఆంగ్లేయచరితం ౧౭౫౪ + 3౦౦౦
౪౦౫౪ —౧౭౬౨ (౪౦౪౩) (33) క్రైస్తవమతగ్రంథం, వేగాన్త
గ్రంథంచచకార॥

చిత్రకారాః

మాన్యజేమ్మ తారసహిలః ౧౬౭౬ + 3౦౦౦ = ౪౬౭౬ —
౧౭౩౭ + 3౦౦౦ = ౪౦౩౭

పాలనామ క్రైస్తవాల యవిమానే చిత్రలేఖకః

అనరాజ్యః ప్రథమజా జేశ్వు చిత్రకారః—

విలియం హ్యూగాతః ౧౬౭౭ + 3౦౦౦ = ౪౬౭౭—౧౭౬౪
+ 3౦౦౦ = ౪౦౬౪

చిత్రకారః శిల్పీచ.

రేకస్య యాత్రామితి, తామోడినామ్నాః వినాహమితిచచిత్ర
పటానివిలేఖలండనగరేయావజ్జీవమువాస॥

తృ తీ య జా ర్జీః.

తత స్తృతీయజాజ్ఞానః మా ద్వీతీయజాజ్ఞానః పౌత్రః సింహాసన
 మాయోహా || తదా ప్రాంస సైవననృపౌ ఆంక్లేశ్వరం యోధుం రహ
 స్యేన సంగతౌ || తదా ఆంక్లేశ్వరామాత్యో, పీటనామా తద్జాత్యా
 స్తే సేశ్వరం యోధయితు స్వేశ్వర మచోదయత్ కిం త్వితరమన్త్రిభిస్
 పిద్ధేనృపః నాంగీచకార || తస్మా త్సపీటః అమాత్యపదా దపనృత్య
 భరణం దత్తః || తతో నృపస్య ఉపాధ్యాయః ! బ్యాట || మహా
 భూపః ప్రధానామాత్యః కృతః || తత సైవననృపః ప్రాంసేశ్వరేణ
 సంగతః ఆంక్లేశ్వరేణ | సమరం చకార || కింతు తస్మి న్సమరే ఆంక్లే
 శ్వరేణ హవినా మువిల్లాద్విపౌ స్తే సేశ్వరస్య నిజతౌ || ప్రాంసేశ్వ
 రస్యచ కేచ న ద్విపౌ నిజతౌ || తతో ౧౭౬౩ + ౩౦౦౦ = ౪౮౬౩
 అబ్దే తౌ ఆంక్లేశ్వరేణ సంధిం చక్రతుః || తతో చిరాదేవ బ్యాటస్య
 స్థానే మాన్యః జాజ్ఞానా గ్రేన్యైలనామా అమాత్యో భవత్ ||

అమెరికాయాం స్వాతంత్ర్య సంయుక్తరాష్ట్రనిర్మాణం ||

౧౭౬౩ + ౩౦౦౦ = ౪౮౬౬ అబ్దే గ్రేన్యైలనామా
 మాత్యః ||

పూర్వసమరిస్య ప్రచుపూరసాధనం అమెరికావిషయే వ్యపి
 కరం నిధాయ ముద్రాపత్రాణి విక్రయాధికం ప్రచురయమాస||
 తతో అమెరికీయాః ప్రజాః యస్మా త్రేషాం పార్లమెంటసభాయాం
 సభాసదత్వం న దత్తం తస్మాత్తేకరం నదద్యత్సవదత్ || —

తతో అమాత్యో గ్రేన్యైలస్సపదా దపనృత్యః రాకింగమహా
 మాన్యమహాభూపః అమాత్యోభవత్ || ముద్రాపత్రవిధానశాసన మప
 నీతం || కింతు అమెరికాప్రజా సుకరః నాపనీతః || తతో గ్రాప్టనీఅధి
 భూపః పీటశ్చ అద్య బాదామన్యమహాభూప ఇతి కారవనామ్నా
 ఖ్యాతః అమాత్యైకృతౌ తాభ్యాం నివారిత మపి అమెరికాది బహిర్
 విషయేషు తపత్రేషు దపనాశే ప్రత్రే చిత్రపటిషు చ కరం
 నిదినప్తం | తస్మాత్ ప్రజానాం నిగ్రహే జాతే ౧౭౬౮ + ౩౦౦౦ =
 ౪౮౬౮ అబ్దే బాదానుః పునరమాత్యపదా దీపససార | ౧౭౭౦ +
 ౩౦౦౦ = ౪౮౭౦ అబ్దే చ గ్రాప్టనీఅధిభూపశ్చ అపససారయదా నా
 తనామభూపః అమాత్యో భవత్ || తేన కరభారయితం తీవ్రత్రం
 అమెరికాం ప్రతి ప్రేషితి యత్రేషాం నేష్ట మభవత్ ||

తతో కేచనామరికాః పాశ్చాత్యభారతదీప్తియ్య కాలభృత్యాభవ
 వేషాధృత్యాసమారూఢనాకాః తత్ప్రసంచయంసమద్రేన్యక్షిపః ।
 తతో అంగ్లేయస్యపః బాప్తననగర్యాం నౌకవాణిజ్యాం నిషేధయత్
 తతో ౧౮౭౪ + ౩౦౦౦ = ౪౮౭౪ అద్దే అమెరికాయాం సంయుక్త
 రాష్ట్రేషు జాజ్ఞానామకం వినా సర్వేషాం రాష్ట్రాణాం ప్రజాః ఫిలడిల్ఫి
 యానగ రేసభాం కృత్వా భారావహక రాసపనేయం నృపాయ విజ్ఞాపనా
 మప్రేషయత్ । కింతు తద్విజ్ఞాపనా నృపేణ నాదృతా ॥ బాదామభూపశ్చ
 భారావహక రాసనోదనార్ధనం పునః భూపసభాయాం ఉపన్యసన్ నోచే
 దుపద్రవ మాగమిష్యతీ త్యవోచత్ ॥ ఏడ్కోడ బృకనామకః ప్ర
 జాసభాయాం తద్దే వోపన్యసత్ కింతు అమాత్యాః తయోగువన్యాసాన్య
 నాద్యత్యకరం నాపనయన్ బాప్తననగరం అంగ్లేయై రాక్రామిత మేవ
 తతో ౧౮౭౪ + ౩౦౦౦ = ౪౮౭౬ అద్దే తీస్సీంగ్లననామనగరే సమర
 ప్రారబ్ధం అమెరికానాః అంగ్లేయానయోధయన్ తతో మాసద్వయా
 సంతరం బాప్తననగరసమీపే వంకరగిరా పునస్సమర మభవత్ । తత్స
 మరే ముభయపక్షేపి నవిజయమాత్తం ॥ తతో జాజ్ఞి వాషింగ్టన్
 నామ అమెరికానాం సేనాపతి భూత్వా అఖేటకాదిశూరై స్సంభృ
 త సేనాభిః అంగ్లేయానజయత్ తతో అమెరికానాః మాంట్లామరనామ
 కేన అర్నాల్టనామకేన బాధిష్టితాః కనడావిషయమవస్కందయన్
 త్రైమాంటీలనగరం జితం కింతు ౧౮౭౬ + ౩౦౦౦ = ౪౮౭౭ అద్దే
 శార్క్వనైః కృత సహాయాః పున స్సమరమారభన్త ॥ తేషాం సేనా
 పతిః హోనామకః అమెరికానైః పరాజితః బాప్తననగరం తత్యాజ
 తతో అమెరికానాః తస్మిన్నేవాదే ఫిలడిల్ఫియానగరే స్వాతంత్ర్యం
 ప్రచురయామాసుః తతో చిరాదేవ అంగ్లసేనాపతిః హోనామకః
 భ్రాతృసంగతః ద్వీషుననామద్వీపం జిత్వా అమెరికాన సేనాపతి
 వాషింగ్టన్ నామకం నవయాకననగరా ద్విత్రదావయిత్వా తత్ర అంగ్లే
 యన్యపన్య ధ్వజం సంస్థాపయామాస ॥

౧౮౭౭ + ౩౦౦౦ = ౪౮౭౮ అద్దే అమెరికానాః ఫ్రెంచియైః
 కృత సహాయాః ॥ త్రై స్సంగత్రైః ఫిలిడల్ఫియానగర మజయన్ తతో
 బగోనాన్తనానా మాంగ్ల సేనాపతిః కనడావిషయాదాగతః కింతు సః సర
 టోనానగరే అమెరికానైః పరివేషితః శతశ్చిక్తు తులాగుడా సంభా
 రాంశ్చ శతృవశం చకార పంచమ సమరేషు అమెరికానాః విజయినావ

భూవక్ (౧౭౭౮) ౪౮౭౯ అద్దే వాషింట్టనన్య యోధాః ఫిలిడల్ఫి
యా సమీప పర్వతేషు అనశనావసంతోపి సేనాపతేః కృత్రసహ
గుణసా దృశ్య మవలంబినో స్త్యక్తేశాన్ చైర్య మసహా ఏతస్మిన్న
స్త్రీ మాన్యః హేన్రిక్లింటననామకో ఆంగ్ల సేనాపతి స్సమాగతః సః
ఫిలిడల్ఫి యానగరిం తత్యాజ ॥ ఏతస్మి స్నేవాద్దే వృద్ధో బాదామభూపః
భూపసభాయా ముపన్యసక్ భూమ్యాం ఐతస్మమార ॥

౧౭౮౦ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౧ అద్దే క్లింటనః బార్లసన నగరీ మగ్న
హ్లాత్ తతో హద్వనగర్యాం దుర్గం పాలయన్ అర్నాల్ట్ః తం త్యక్త్వా
ఆంగ్ల సేనాం ప్రావిశత్ ఆంగ్లేయ సేనాపతిః అండ్రీనామకః వాషింట్ట సేన
గృహీతః నిహతః ౧౭౮౧ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౧ అద్దే కార్నాల్
లిసనామ భూపః ఆంగ్ల సేనాపతిః వాషింట్ట సేన యాకననగరే సం
ద్ధః సప్తసహస్రైస్సహ శతృవశంగతః ॥ అనే నాంగ్లేయ సేనాపతేః పరా
జయేన ౧౭౮౩ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౪ అద్దే సర్వే అమెరికన్య సంయు
క్త రాష్ట్రాః (త్రయోదశ స్వతంత్రా అభూవక్ తతః ప్రజాః స్వాధీశం ని
యోజయానుః ఏవమేవాద్యాపితే వారంవారం స్వాధీశం స్వేష్వేకం
నియోజ్యశాశన్తి ॥ ఏతస్మిన్నస్త్రీ ప్రాంసస్సేన హలంఢనృపాః ఆంగ్ల
న్యపేణ సమర ప్రచుర యామానుః ॥ ఏవం బహుభి శ్శతృభిర్వ్యధితో
స్యాంగ్లేశ్వరః విజయమవాప ॥

౧౭౮౦ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౧ అద్దే రోమనమమతీయ్యానాం ని
రోధకశాసనా న్యవసితాని లండననాగరాకుపితాః విధీమకల్లోల మకు
ర్వస్త్రక్రైస్త వాలయా నహన్త తతస్తేషా మధిష్టాతాజార్జినామకో మగ్గరే
నిగృహీతః కిం త్వనంతరం సః త్నాన్తః ముక్తో జామాలావలంబకో
భవత్ ఏతస్మిన్నస్త్రీ ౧౭౭౭ + ౩౧౦౧ = ౪౮౭౮ అద్దే ౧౭౭౯ +
౩౧౦౧ = ౪౮౮౦ అబ్దయోః జేమ్సుకు కనానూ ఆస్ట్రేలియా ద్వీపం
గత్వాతద్దీపం ఆంగ్లేశ్వరాధీనం చకార ॥

(౧౭౭౯) ౪౮౮౦ అద్దే సః ఓహిహినగరే తద్దేశీయేన నిహతః
౧౭౮౩ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౪ అద్దే విలియమపీటనామకః బాదామన్య
కనిష్ఠస్సుతః ప్రధానామాత్యో భవత్ ౧౭౮౪ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౯
అద్దే నృపః రోగగ్రస్తః తత్సుతో యువరాజః విషయపాలకఃకృతః
౧౭౮౯ + ౩౧౦౧ = ౪౮౯౦ అద్దే నృపఃపునః స్వస్థో భూత్యాశాసితు
మారేభే యదా సర్వే ప్రకృతయః హృష్టాః స్వదేవం వవంచితే ॥

౧౭౮౯ + ౩౧౦౧ = ౪౮౯౦ సమారభ్య ౧౭౮౯ + ౩౧౦౧ =
 ౪౮౯౬ అబ్రావధి ఫ్రెంచీయప్రజా సమరం కృత్వా నృపం షోడశలూ
 ఇనామకం విజఘ్నః క్రజాపాలనంచ సంస్థాపయా మానుః తస్మా
 దాంగ్ల హాలండ్ స్పేన ఆస్ట్రీయాప్రష్యా పంచ బాలా సస్పపాశ్చ కుపి
 తాః ప్రాంసవిషయే సమరం ప్రచురయామానుః యస్మా తైర్వావింశ
 ద్వత్సరావధి సమరః కృతః తస్మి సమరే ఫ్రెంచీయానాం మధ్యమ
 సముద్రతీరే సగరం ట్యూలాననామకం ప్రధమతః ఆంగ్లేయైర్జితం
 కింతు పునః ఫ్రెంచీయైః అల్పసేనాపతినా నేపోలియన బోనపాటికా
 నామకేన పునర్జితం || తదారభ్యస నేపోలియన బోనపాటికా
 ప్రాముఖ్యతాం ప్రాపతతస్య ౧౭౮౯ + ౩౧౦౧ = ౪౮౯౬ అబ్దే ట్యూ
 లరీ సహర్మ్య ప్రాంగజే దేశీయ సేనా మజయత్ ౪౮౯౯ అబ్దే చ
 సః జోసఫేన బ్యూహరేనో ఇనామకాముహూతత స్యః ఇటలీవిషయన్ధ
 ప్రాంస సేనాపతిః కృతః తత్ర సః ఆస్ట్రీయా నృపః తత్సహాయా
 నితరనృపాంశ్చ అజయత్ | ఆంగ్లపార్లమెంటు సభాయాం పిటనామమా
 త్యః సమరం చోదయ మ్యవస్యసత్ | తత్ప్రతిపత్త్యై వర్తమాననృప
 ఋణబాహుళ్యం దశనయన్తో సంధిమైచ్ఛ ౧౭౯౭ + ౩౧౦౧ =
 ౪౮౯౮ అబ్దే సైన్య నృపః ఆంగ్లేవైరే సమర మకరోత్ || హాలం
 డనృపః న్వవయస్యా త్యక్త్యా సమరాదప ససార ఆంగ్ల కోశ
 నిక్షేప సంఘశ్చ ధనం భాగస్థానాం నాయచ్ఛ నౌక
 సేనాశ్చ స్వామివిరోధ భావమాప్తః స్పితశిరోనామనగరే ప్రశ
 మితాపి నోరనగరే ఆంగ్లనౌకా గృహిత్యాతై తే మానద్యాః ముఖం
 విదధుః యదా తేషా మదిష్టాంతారః నిహతే శాంతా స్వామివశ్యా అభూ
 వత్ | ఏతస్మిన్నంతరే ఆంగ్లనౌకేశ్వరా జర్విసెల్సననామకో
 స్పేనేవ్వర నౌకా నజయన్త || తతో హాలండ్నృపస్య నౌకసేనా ఆం
 గ్లనౌకేశ్వరేణ డంకననామకే నిజితా ౧౭౮౦ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౧
 అబ్దే ఐరియ్యాః అమెరికానాం విజయేన సంచోదితాః స్వవిషయస్య ప్ర
 త్యేక పాలకమెంటు సభామైచ్ఛ | కింతు తదధనంతైః కృత సంఘం
 నృపస్యాధికారిభిః విఛిన్నం | కింతు ౧౭౯౧ + ౩౧౦౧ = ౪౮౯౨
 అబ్దే పునః అన్యసంఘః కృతః యేన ఐరవిషయస్య స్వాతంత్ర్య మీ
 హితం || తైః ప్రాంసపాలకేన గుప్తసంధిః కృతః ఏవం ఐరాస్సమరో
 న్ముఖాలభావత్ || కింతు తేషాం ప్రస్థానాయ నిజీనతదీనా త్పూర్వ

మే వాంగ్మేశ్వరః తత్ జ్ఞాత్వా యేషాం ప్రహోదకాః ఏడ్యడనభూపాది
 మూ గృహీత్వా నిజఘన || తతో ౧౭౯౮ + ౩౧౦౧ = ౪౮౯౯
 అబ్జే ఐదైః కిం క్లోకిక్ల పోదనారాష్ట్రేషు సమరమారబ్ధం వినిగరిగిరా స
 మరం మర్యతో ఐరాన్ బహూన్ ఆగ్లసేనాపతిః తేకనామా అజ
 యత్ || ఏవం ఐరాశ్యమితేషి ఫ్రెంచియాః నవశేకృతాః హర్షర్షనామ్నా
 పాలితాః ఐరమాజగ్నుః కింతు తే మాసాస్తే నిజతాః | నెహాలియ
 నశ్చ భారతం జేతుకామః ప్రతీసే సః ౧౭౯౮ + ౩౧౦౧ = ౪౮౯౯
 అబ్జే ట్యూలాన నగరాత్ బహుభిరన్యైకై స్సేనయాచ ప్రస్థితః మధ్య
 మసముద్రే ఆంగ్లేయానాం ద్వీపం మాల్దీవానామక మజయత్ || తత
 స్సః ఈజిప్టివిషయస్యా నూపనగరం అలగ్జాండ్రయానగరీ మగమత్
 తత స్సః కైరోనగరం గత్వా మామేటాకా నజయత్ | తతో ఆంగ్లే
 యనౌకేశ్వరః నెల్సనసామకః తేన సంగతః అజాకిరనగరే తస్య నౌ
 కాన్నాశయామాస || తస్మి న్నమరే నేల్సనః శిరసివిశేవాన అయశ్యక లేన
 గాఢమాఘాతః | తథాపి ఫ్రెంచియ్యానాం నౌకాః ధ్వజనౌకేన సాకం
 గృహీతాః | నెహాలియనశ్చ ఈజిప్టివిషయ సైకతదేశేషు కృచ్ఛేణ
 సేనాం నయన్ || ౧౭౯౯ + ౩౧౦౧ = ౪౯౦౦ అబ్జే పాలస్తానమా
 గేణ గత్వా జాఫానగరం జిత్వా ఏక్రినగరీం దురోధ || కింతు సః
 ఆంగ్లేయః తురుష్కసైన్యై స్సంగతైః | సిడ్నీస్థిత్తునామకే నాధిష్ఠ
 తైః | పరాజితః ||

తతః స్వవిషయే కార్యావసరా త్తత్ర స్వసేనాం విహాయ
 జగామ || ఏవం ఏనాథ సేనా ఆంగ్లేయైః అలగ్జాండ్రనగరే
 ౧౮౦౧ + ౩౧౦౧ = ౪౯౦౨ అబ్జే నిజతా ౧౮౦౧ +
 ౩౧౦౧ = ౪౯౦౨ అబ్జే ఐరవిషయనా సభా ఆంగ్లవిష
 యస్య పార్లమెంటుసభాయాం సమ్మిళితా || తదారభ్యతే ఐరా
 భూపాః ప్రజాశ్చ పార్లమెంటుసభాయాం సభాస్థానా నియోజితాః
 ప్రశాంతా భవన్ || తదారభ్య విషయే వాణిజ్యవృద్ధి రభవత్ ||
 తథాపి రాబర్టుప్రేమ్నామకః కల్లోలం కించి జ్ఞనయిత్వా నిహతః || నృపా
 మాత్యో పిట్నామకః రోమనమతస్థానాం శిక్షణ మపసితే విషయే
 ప్రశమనం శాశ్వతం భవిష్యతీతి నృపం వ్యజ్ఞిపత్ కింతు నృపః తద్వా
 క్యం నాశ్చూతోత్ || తస్మా త్సః అమాత్య పదా దపయాతః యదా
 హెన్రీఅడింగ్టన్నామకః అమాత్యః కృతః || ౧౮౦౨ + ౩౧౦౧ =

౪౯౦౩ అద్దే రహ్యనృపా పాలనామకా ఆంగ్లనృపే సమరం ప్రచుర
యామాస ॥ డెడనవిషయా న్యత్రవిషయనృపాః తేన సంగతాః ॥
తదానెల్లననామా ఆంగ్లనాకేశ్వరః పొండనామసా ముద్రస్థానం ప్రవిశ్య
తేన నాకా నజయత్ ॥ తతో చిరాదేవ రహ్యపాలకః పాలనామకః
మారితః తత్సుతః అలగ్జాండరనామా ఆంగ్లేశ్వరేణ సంధించకార ॥

తతః సర్వే ప్లక్షదీప్తియ నృపాః సంధిం చక్రుః ॥ కింతు
౧౮౦౪ + ౩౧౦౧ = ౪౯౦౫ అద్దే పునః ప్రాంచీయైః ఆంగ్లే
శ్వరే సమరం ప్రచురితం ॥ తస్మిన్నేవాద్దే పిట్నామా పునః అమా
త్యః కృతః ॥ (౧౮౦౨) ౪౯౦౩ అద్దే నెపోలియనః ప్రాంసనృపః
కృతః ॥ సః సర్వం ప్లక్షదీప్తిపం జేతు మైచ్చత్ ॥

సః (౧౮౦౪) ౪౯౦౫ ఆంగ్ల మవస్కందయితు స్వవిషయస్య
అనూపనగరే బుల్లో నామనగరే నాకాసేనాం సన్నహయా
మాస కింతు నెల్లనే చారైస్వాశయే జ్ఞాతే ప్రాంసేశ్వరః తస్మా భీతః
ఆంగ్లంతక్త్యా ఆస్త్రియావిషయ మగమత్ ప్రథమతః సైన్యేశ్వరః
ప్రాంసేశ్వరేణ సంగతః కింతు (౧౮౦౫) ౪౯౦౬ అద్దే నెల్లపః
ప్రాంసేశ్వరస్య నాకాసేనాం ట్రిఫాల్గరనామ నగర సమీపస్థ సముద్రే
జల్వా త్రయస్త్రిం శాతృక నాకాసేనాయాం ఏకోనవింశత్య గృహ్లా
త్ ॥ తస్మిన్నమరే నెల్లన భూపః శతఘ్నినా నిహతః మాయర తస్మి
న్నేవాద్దే హేమంతే నెపోలియనః ఆస్త్రిలిట్జ నగరే అస్త్రియా న్య
జయత్ (౧౮౦౬) ౪౯౦౭ అద్దేప్రహృ నృపంజగన్నానగరే ఆజయ
త్ తతః సర్వే ప్లక్షదీప్తియ నృపాః రహ్యా ఆంగ్లనృపౌ వినాతస్య
శగాభూవన్ తస్మి నేవాద్దేప్రధానామాత్యో పిట్నామా అన్యోమా
త్యః షాక్సనామాచ దిష్టాంతంగతౌ నెపోలియనశ్చ ఆంగ్లేయానాం
వృద్ధిహేతుః వాణిజ్యమితి జానన్యః బర్జీనగరస్థానాం ఆంగ్ల విషయే
వాణిజ్యం న్యషీధయత్ ఆంగ్లేశ్వరశ్చస్త్రియా వయస్య నృపాణాం
ప్రజాంశ్చ ప్రాంసేశ్వర విషయే తద్వయస్య విషయేచ వాణిజ్యం న్య
షీధయత్ కింతు ఆంగ్లాః స్వవయస్య భూత డేన్మార్కేశ్వ రస్య నా
కానధర్మతోజగ్వ హు, నెపోలియనశ్చ స్వానుజం లూయీనామ
కం హేలండ నృపంచకార ॥ స్వశ్యాలం మ్యూరాట్ నామకం సేప
ల్ల నృపంచకార తతస్యః స్వానుగ భ్రాతరం జోసెఫ్ నామకం సైన్య
నేశ్వరం కర్తు మైచ్చత్ తస్మాత్పునః మహాసమరం ప్రారబ్ధం సైన్యే

శ్వరః వెల్లస్సీనామకం మహానేనాపతిం సమరే మహానేన సదృశంద
 శసహస్రైః స్సంప్రేష యామాస॥ యః భారతే విజయ శ్రియాభూషి
 తః సం ౧౦౦౮ + ౩౧౦౧ = ౪౧౦౯ అబ్దే పోర్చుగల్ విషయం
 గత్వా వెమారో నగరేజ్ఞాట్ నామసేనాపతి మజయత్ కింతుసః
 నృపసన్నిధానే శత్రుబాహుభ్యా త్సమా హూతః నృపసవిధం జగామ
 తతోమాన్యః హ్యూడావింపిల్ నామసేనా పతిః ప్రేషితః సంవి
 ధానంచ కార యేనప్రాంశేశ్వర సేనా, సాయధాః పోర్చుగలవిషయా
 ద్గంతుమను మేనే తస్మాత్ హ్యూనామకః సై నాపత్యాదవసీ
 తం మాన్యజ్ఞా మూర్ నామకః సేనాపతిః ప్రేషితః సః సైవేశ్వర
 సేనా సహాయం కుర్వతీ తి మత్వా వియోరాష్ట్ర మధ్యమావిశత్
 కింతు తత్పూర్వమేవ ప్రాంశేశ్వరో నెపోలియసః సైవ రాజధానీం
 మద్రీడనగరీంజత్యా క్రమత తస్మాత్ ఆంగ్ల సేనాపతిః అనూపం ప్రత్యప
 సరజ్ పృష్టతః శతృభి రభిదృతః సంభారరాహిత్యాత్ కుఛానను
 భవజ్ కుచ్రేణ కరోన్నా నగరీ మగమత్ కింతు తదా తస్య నౌక
 సేనా నాగమజ్ శతృశ్చ ప్రాంశేశ్వర సేనాపతిః సోటాభిదః తయో
 ద్దు మగమత్ తస్మాద్ఆంగ్ల సేనా పతిః మూరాభిధః తమయుధ్యత
 తస్మిన్నమరే మూరః నిహతః ఏవం ౧౦౦౯ + ౩౧౦౧ = ౪౧౦౯
 అబ్దే సనిహతే మాన్యో ఆర్ధర వెల్లస్సీ నామకః పునస్సేనా పతిః కృ
 తః ప్రేషితః సః సైవనమాగతః తలవేర నగర్యాం శాత్రవానజయత్
 తస్మా త్సః సృషేణ వెల్లిగ్గ అవరమహా సామంత (Viscount) ఇతి
 భ్యాతినామ దత్తః కింతుమాద్రీ డస్యమాగాః ప్రాంశేశ్వర సేనాప
 తి భ్యాం సౌత్తన మాటిరనామాభ్యాంగుప్తాః తస్మాత్స
 వెల్లిగ్గ సభూషః పోర్చుగల సీమామగల్మత్ తతో ఆస్త్రి
 ఆనృపః పునః స్వాతంత్ర్యేయత్న పరోభవత్ కింతుప్రాం
 శేశ్వరో నెపోలియసః వాగ్రామనగరే తంజత్యా స్వవలాహకద్వం
 ద్వభ్యం జం పురస్కృత్య తద్రాజధానీ వియన్నా నగరీం ప్రావిశత్
 తస్మిన్నే వాబ్దే ఆంగ్లేశ్వరస్య తృతీయ్య జ్ఞానామ కస్య అభిషేచ
 సమారభ్య పంచాశద్వత్స రాః పూర్ణాని తస్మా దధశతాభి
 కమహాత్స వం త ద్విషయే కృతం తతస్స ఆంగ్లేశ్వరః ఆస్త్రి అనృప
 స్య సహాయం కర్తు మిచ్ఛజ్ ప్రాంశేశ్వరస్య శతృభిన్ సెపెర్డా
 నగరస్థా న్నాశయతుం బాదామనుహా భూషేనాదిష్టితాంసే

నాంశత సహస్రాత్మికాం వాలచరనద్వీపం ప్రత్య ప్రేషయత్ || కింతు
 తస్మాత్సేనా తద్వీపేరోగేణ బహుకోనస్థా || అల్పావశిష్టాః ఆంగ్ల
 మగమత్ || ౧౦౦౦ + ౩౦౦౦ = ౪౦౦౦ అబ్దే ప్రాంసేత్వరః ఆంగ్ల
 యా పోచుగ్గీసవిషయా నిష్కాసయతుం సేనామప్రీషయత్ ||
 కింతు బుస్సాకోనగరే వెల్లింగ్టనభూపః ప్రాంసేత్వర సేనాపతిం మసినా
 నామక మజయత్ || తతో టోరీస్రదా సనామపర్వతమధిష్టాయ
 స్థితో భవత్ || యస్మాత్తం అపనేతుం సర్వే ప్రాంసేత్వర సేనాపతియః
 కింసమధాః తస్మిన్నేవాబ్దే ప్రాంసేత్వరః పూర్వ మహిషం జోసెపై
 సనామకాం విసృజ్య అస్తితనృపసుతాం మరితలూసి ఆనామకామునా
 హ || తస్మిన్నేవాబ్దే ఆంగ్లేశ్వరో వృధో భూత్వా మనోవైపరిత్యం
 అంధతాంచ ప్రాపతస్మా తస్య సుతో యవరాజః తిస్యాధో విష
 యపాలసే పాలమెంటసభయా సప్రాధికో (౧౦౦౦) ౪౦౦౦ అబ్దే
 విషయపాలనం ప్రారభత || తస్మిన్నేవాబ్దే ఆంగ్లేయ సేనాపతయః
 ప్రాంసేత్వర సేనాపతిః బహుషు సంగరేష్య జయః || ప్రాచ్యాంఢ
 చ్చీయ్యానాం ద్వీపః జవనామకః ఆంగ్లేజ్జితం ౧౦౦౦ + ౩౦౦౦ =
 ౪౦౦౩ అబ్దే ఆంగ్లేశ్వర సేనాపతిః వెల్లింగ్టనభూపః సైన్యవిషయే
 కూలుడారోడ్రిగో, జడజాజనామదుగా నజయత్ || తతో సల
 మాన్కాపర్వతే ఫ్రెంచియా జిత్యాసః తద్విషయ రాజధానీ మా
 డ్రెడనగరం విజయశ్రీయా ప్రావీశత్ || కింతు ద్ద్రక్షిణాత్ ప్రాంసే
 త్వర సేనా తి చ్చాసమాగత వత్సు వెల్లింగ్టనభూపః పోచుగ్గలం
 జగామ || ఏ తస్మిన్తంతరే ఆంగ్లేశ్వరామాయో పాలమెంట సభ
 యాం వర్తమాన సమర ప్రాచుర్యా నష్టధనేన వశిజే నతులాగుడేన
 నిహతః || ప్రాంసేత్వర స్వాన్నత్యం రష్యావయే తస్య పరాజయేన
 అవతరీణ మార్గం భేజే || తదేవం || సః రష్యావిషయస్య మధ్యం
 ప్రవిశ్యమాస్కానగరిం ప్రావీశత్ || కింతు తన్నగరీ తన్నాగరై డక్షిణే
 సః న్యవనితు మారేభే || మార్గే తస్య సేనాయాం చతులక్ష
 మితాః హతాః || ఏవం సః క్రమశః పెలివిపర్వతా ప్రతిపలాయితః
 అస్తే ౧౦౦౩ + ౩౦౦౦ = ౪౦౦౪ అబ్దే బిస్కేనామ సముద్రానూప
 విక్టోరియానగరే సః ఆంగ్లేశ్వర సేనాపతినా పరాజితః || తతస్స ఆంగ్ల
 సేనాపతిః సెబాస్టియన్ పంప్టోనామనగరా వజయత్ || తతస్మి విజయా

అంగ సేనాపతిః వెల్లింగనభూపః ప్రాంవిషయం గత్వా (౧౮౧౮)
 ర౯౧౯ అబ్దే ట్యూలూసునగరే పౌటస్య సేనాం విద్రావయామాస ॥
 షడ్వాసగ్నాననరం లీప్సికనామనగరే మహతి సంగ్రామేన వెల్లింగన
 భూపః నెపోలియ నమ జయత్ ॥ తతస్స నెపోలియనః రష్యా స్వీడన
 శర్మన ఆస్త్రియా ప్రష్యాస్పపాణాం సేనాభిరమ ధృతః స్వరాజధానీం
 పారిస నగరీం గత్వా తత్ర సింహాసనాత్ భంశితః ॥
 ఏల్బాద్వీపే అద్యవాసితః తతోమూసాన్తరం సః పునః ప్రాంసవిషయ
 మాగతః యదాపారిస నగరే సంధిః కృతా కింతుసః నెపోలియనః
 పునః ఏల్బా ద్వీప ఏమేనాః ప్రేషితః తతో అమెరికానాః ఆంగ్లేయా
 నాం కనడా విషయమవస్కంధయన్ పరాజితాః ఆంగ్లేయాశ్చ వా
 షింగ్ల నగర్యాం మార్కాన్య దహన్ కింతు తే వాల్లి అనామనగరే
 పరాజితాః తతోనౌక సమరే జాతే ఏకదా అమెరికానాః విజయనో
 భవన్ అన్యదాంగ్లేయాః తతో (౧౮౧౮)ర౯౧౯ అబ్దే కలహశమనం
 కృతం వెల్లింగన భూపః ఏవం బహుషుసంగరేషు విజయీ
 తుష్టేన నృపేణ పార్లమెంటు సభాసంభోధితేన వెల్లింగన అధిభూప
 ఇతిమహాగౌరవ నామ దత్తః చతుర్లక్షస్వణాన్ నిచపారితోషికం
 దత్తః తస్మిన్నే వాబ్దాస్యాస్తే తల్లాక్ష మహాద్వీప [యూరపుఖండం]
 మహాకల్లోలం శమయితుం సర్వేషాం నృపతీనామ మాత్రైః సభా
 వియన్సానగరే కృతః

కింతు (౧౮౧౯) ర౯౧౯ అబ్దే నెపోలియనః ఏల్బాద్వీ పా దా
 త్మా నమ్నోచయిత్వా పునః ప్రాంసవిషయ మాగతః పారిసనగర
 మాగ్నం భేజేతద్వార్తా శ్రవణేన పూర్వోక్త సభా శిదిలితా నెపోలి
 యనస్య సేనాపతయః సత్వరంతేన సంగతాః యోధాశ్చాపితేన
 సంగతాః తస్మాత్స నెపోలియనః వింశతిదినేషు పునః పారిస నగరీం
 జిత్వాస్య సింహాసన మారురోహ తతస్సర్వే నృపాః భీతాః తంయో
 ధుం ఆంగ్ల నృపేణ ఏకాదశకోటి స్వర్ణాని నిక్షిప్తాని వెల్లింగన అధి
 భూపశ్చ అశీతిసహస్రైః తందమయితుం ప్రేషితః ప్రష్యాస్పపశ్చ
 దశ సహస్ర ప్రాదికలక్ష సేనాం బలచరనామకాధిపాప్తితాం సంప్రేషయా
 మాసః రష్యా, ఆస్త్రి ఆ, నృపాచ తస్య దమనే సేనాం సన్నహ్య
 మానాః అసన్ ॥ తస్మాత్ నెపోలియనః తేషాం ప్రతిసంధి వాక్యాని
 సంప్రేషయిత్వా తైనిన రాకృతే సమరోన్ముఖో భవత్ ॥ వెల్లింగన

శ్చ ప్రప్ర్యా నృపసేనైః బెలిజ అమవిషయే సంగతః ప్రాంసమవస్కం
 దయితు మైచ్చత్ || నేపోలియనశ్చ తచ్చృత్వా తత్సంగమం వారయి
 తు మిచ్చన్ || ప్రాంసవిషయం ప్రతిప్రసన్నః || అంగ్లసేనాపతిః బెలిజయమవి
 షయే బ్రసల్పనగరేన్యవేశయత్ || ప్రప్ర్యాసేనాపతిః విజ్ఞనగరేన్యవేశ
 యత్ || వెల్లింగ్టనశ్చ ప్రాంసేశ్వర ప్రస్థానం శ్చ త్వాతన్నగరాత్ ప్రా
 తరేవ ప్రస్థాయ తస్మాద్ద శయోజన స్థాంమాగః ద్వయసంగమే స్థితాం
 క్వాట్రీ బ్రాసనామ నగర్యాం శత్రుం ప్రతీక్షన్నాస్తే || సః ప్రథమతః
 సేనేనామసేనా పతినాయోధి తః తంపరాజయత్ కింతుతస్మిన్నే వదినే
 నేపోలియనః విజ్ఞనామ నగరే ప్రప్ర్యాసేనాం విద్రావయామాస ||
 తతస్త్వసేనాపతిః పంచత్రిం శత్రు హాససేనాభిః తత్సేనయా అంగ్లసే
 నాయా సంగమం వారయితుం ప్రేషయా మాస || తి స్థాత్ వెల్లింగ్టన
 అధిభూషః వాటలూక నామగ్రామే న్య వేశయిత్ తథాపి ప్రప్ర్యాసే
 నాపతి ఏకవాసర యాత్రా దూరేస్థితః తస్మాత్ నేపోలియనం స్వవిజ
 యే కృతనిశ్చయః తత్ర వెల్లింగ్టన భూపంయుయోధ || అసంగత
 అంగ్లసేనాపతేః || తద్రాత్రో మహాద్వషం పశాత || ప్రభాతేఉధయ
 వయస్యస్యసేనాసమ్ముఖం స్థితౌ తతోప్రవృత్తే మహాత్సంగరే ఆంగ్లేయ
 సేనాః శత్రుభిరిదితా బహుశో హతాపి అస్తే సద్ధైర్యం శాత్రవా
 న్ని జిహ్మిరే || అస్తే ప్రాచియ్యాః విశణాః పలాయంత || ప్రాంసే
 శ్వరశ్చ నిహతసేనః భగ్న కృపాణః పలాయమానః పారిసనగ
 రం గత్వాసింహాసనే నుతం గోచిభోటనామకం ద్వితీయ్య
 నేపోలియన నామ్నా మభిషిచ్య స్వయమమెరి కాంగంతుప్రస్థా
 యగచ్ఛ మాగేనాకాష్టా ఆంగ్లేయైః గృహితః హెలీనానామ
 ద్వీపం ప్రేషితః || తత్రనిగృహితః పడ్వచ్చరాణి ఉషత్వా ౧౮౨౧ +
 ౩౧౦౦ = ౪౯౨౧ అబ్దే దిష్టాంతంగతః || ఏవం మహాత్సమరే
 శమితే ఆంగ్లనృపశ్చ త దధిప్రయేణ ఋణవ్యధిమక హసభూత్స్
 విషయే వషణ్ లోపే జాతే గోధూమా ధాన్యలోపే జాతే విషయే
 కించిత్కాలం ధనలోపే క్రుచ్చ భూయిష్ట మభవద్యపి శీఘ్రం వ
 త్రుకరణ వృధ్యా ధనవ్యధికృతా || తద్దైవ ఏతే తంతు వాయనయం
 త్రాః జలోష్మణాసం ప్రేరితాః ||

౧౮౧౬ + ౩౧౦౦ = ౪౯౧౬ అబ్దే ఆర్జీరివిషయానూపే నౌక
 దస్యభిరభిత్తతే ఆంగ్ల నౌకేశ్వరః ఏకమతభూషః తత్రప్రేషితః తత్రా

ధిపంఢేనామకం జత్వా తేన సర్వేషాం క్రైస్తవానాం మోచనాయన
పునస్తా గ్రహితు చుంగీకృతే తంమోచయామాస॥

౧౮౧౭ + ౩౧౦౧ = ౪౯౧౮ అట్లే చార్లటినామా యువరాజ్య
సుతా లియోపాల్దనామ రాజసుతస్య మహిషీ దిష్టాంతం గతా॥ తతో
(౧౮౧౮) ౪౯౧౯ అట్లే నృపమహిషీ చార్లటినామా దిష్టాంతం గతా
౧౮౨౦ + ౩౧౦౧ = ౪౯౨౧ అట్లే వృద్ధో నృపః తృతీయ్య జాజి-
నామా ద్వ్యశీతి వయః ప్రాప్య దిష్టాంతం గతః॥

తృతీయ్య జాజి-నృపేణ పాలితో విదుషః.

విలియమ రాబర్ట్స్ నః॥ ౧౭౨౧ + ౩౧౦౧ = ౪౮౨౨—౧౭౯౩
+ ౩౧౦౧ = ౪౮౯౪ స్కాటవిషయచరితం॥ అమెరికావిషయచరితంచ॥

ఓలివర్గోట్టుస్మిత్తుః ౧౭౨౫ + ౩౧౦౧ = ౪౮౨౬—౧౭౭౪
+ ౩౧౦౧ = ౪౮౭౯ వేక్సీల్ల జానపదస్య వికరణి గాథా గ్రంథః॥

యాతిక్రః విముక్తగ్రామ ఇతి కావ్యా సావిజయోన్ముఖా
సద్గుణ ఇతి ప్రహసనాచ చకార॥ సామ్యుల జాన్సనః॥ ౧౭౦౯ +
౩౧౦౧ = ౪౮౧౦—౧౭౮౪ + ౩౧౦౧ = ౪౮౧౫॥

రాంబ్లరనామకం ఉపన్యాసగ్రంథం.

రాసిలాసనామగాథాం, సిఘంటుమేకంచ, కవీనాం చరితానిచ
చకార॥

లారెంస స్టర్క్ ౧౭౧౮ + ౩౧౦౧ = ౪౮౧౯—౧౭౬౮ +
౩౧౦౧ = ౪౮౬౭ (ట్రీప్టా)మహండినామగ్రంథం - సుగుణయాత్రా
(a sentiment journey)

అడమస్మిత్తుః ౧౭౨౩ + ౩౧౦౧ = ౪౮౨౪ — ౧౭౯౦ +
౩౧౦౧ = ౪౮౯౧ రాజకీయ్యకోశగోపన మితి శాస్త్రం ప్రజాధన
మితి గ్రంథంచ చకార॥

జేమ్స్ బాస్వెలః॥ ౧౭౪౦ + ౩౧౦౧ = ౪౮౪౧—౧౭౯౫ +
౩౧౦౧ = ౪౮౯౬ జాన్సనస్య జీవిత మలిఖత్॥

ఎడ్వర్డోగిబ్బినః॥ ౧౭౩౭ + ౩౧౦౧ = ౪౮౩౮—౧౭౯౪ +
౩౧౦౧ = ౪౮౯౫ మహాచారిత్రికః, రోమనచరిత్రంచ చకార॥

రాబటబర్హుః ౧౭౫౯ + ౩౧౦౧ = ౪౮౬౦ — ౧౭౯౬ + ౩౧౦౧ = ౪౮౯౭ స్కాటియ్యః కవిః కీర్తనాని పాటరస్యటామితి, కొట్టెరస్య మంజవారరాశ్రితచ కద్య కావ్యాని చకార॥

ఎడ్మండబర్హుః॥ ౧౭౩౦ + ౩౧౦౧ = ౪౮౩౧ — ౧౭౯౭ + ౩౧౦౧ = ౪౮౯౮ మహాపన్యస్తా, రాజకార్యదక్షః ప్రశాస్తం, సుందరంచేత్యుపన్యాసం చకార॥ ప్రాంసవివయే, రాజ్యపరివర్తనస్య చరితం చకార॥

బ్రింస్లేమెరిడానః॥ ౧౭౫౧ + ౩౧౦౧ = ౪౮౫౨ — ౧౮౧౬ + ౩౧౦౧ = ౪౯౩౭ నాటకకర్తా తేన కృత నాటకాః శాత్రతాః, మాషకానాం పాఠశాల మితి॥ మహానుపన్యాసకః రాజ్యకార్యదక్షః॥

విలిమకౌపరః॥ ౧౭౮౧ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౨ — ౧౮౦౦ + ౩౧౦౧ = ౪౯౮౧ వ్యవసాయ ఖితి గ్రంథం చకార॥

హోమరస్య కావ్యానిచ అంగ్లేయభాషాయాం చకార॥ బాజెక్రాబ్స్ ॥ ౧౭౫౪ + ౩౧౦౧ = ౪౮౫౫ — ౧౮౩౨ + ౩౧౦౧ = ౪౯౩౩

గ్రామ ఇతి ఆలయగణకః ఖర్పట ఇతి కావ్యాని చకారం.

కాలిరిడ్జిః ॥ ౧౭౭౨ + ౩౧౦౧ = ౪౮౭౩ — ౧౮౩౪ + ౩౧౦౧ = ౪౯౩౯ ప్రాచీనసాముద్రయాత్రకః । క్రీస్తుచల వల్లేస్టిన ఇతి కావ్యాని చకార ॥ షేక్స్పియర కవిజీవితే ఉపన్యాసం చకార ॥ తామస కాపబేలః ౧౭౭౭ + ౩౧౦౧ = ౪౮౭౮ — ౧౮౪౪ + ౩౧౦౧ = ౪౯౪౫ జేంచాయాః వైమింగస్య గెటూడః ఇతికావ్యాని హోమేన విండన ఇతి హమనః బాల్టికనౌకసమరం అంగ్లసాముద్రయాత్రికా ఇతి గాథాపద్యానిచ చకార ॥ రాబర్టుసాతే ౧౭౭౪ + ౩౧౦౧ = ౪౮౭౫ — ౧౮౪౩ × ౩౧౦౧ = ౪౯౪౪ తాలాబామాడాక కేహమన్యశాపః ఇతి కావ్యాని నెల్సనస్య జీవితం బ్రజీల పౌరుగుల విషయయో శ్చరితానిచ చకార ॥

వాల్టరస్కాటః ॥ ౧౭౭౧ + ౩౧౦౧ = ౪౮౭౨ — ౧౮౩౨ + ౩౧౦౧ = ౪౯౩౩ ప్రధానకావ్యాని అన్నిమప్రాధాన మితి ముఖతః సర్వోకన్యా ఇతిచ వెవర్లెగాథా ఇతి గాథా గ్రంథానిచ చకార॥

బైరనభూషః || ౧౭౧౮ + 3౧౦౦ = ౪౮౧౮ — ౧౮౨౪ + 3౧౦౦ = ౪౯౨౪ హరల్దబాలస్య యాత్రా ఇతి కావ్యం తునుష్క గాధాశ్చ పద్యరూపేణ చకార || గిటవార కోరాసర ఇతి కావ్యాని చకార ||

విలియమ వడ్డవర్తనః ౧౭౭౦ + 3౧౦౦ = ౪౮౭౦ — ౧౮౪౦ + 3౧౦౦ = ౪౯౪౦ కపోతంకాష్టాసస్య శేతివివేచనయాత్రా ఇతి ప్రేలూడకావ్యాని చకార పర్వి పెల్లి ౧౭౯౨ + 3౧౦౦ = ౪౮౯౩ ౧౮౨౨ + 3౧౦౦ = ౪౯౨౩ తేన కృత కావ్యాని మాబరాక్షీ లలా స్థరప్రమోటి ఆసః అనన్తం ఇతి మహాకావ్యాని ||

పైలాకణః జ్ఞానవృక్ష ఇతి అల్పకావ్యాని చకార ||

జానకీటప్పః ౧౭౯౪ + 3౧౦౦ = ౪౯౯౪ — ౧౮౨౦ + 3౧౦౦ = ౪౯౨౦ తేన కృత కావ్యాని ||

విడిమిలన హైపిరిలన అగ్ని సాలయశ్రమణా ఇతి

చిత్రకారాః ||

తామస గైన్నబరో ౧౭౨౭ + 3౧౦౦ = ౪౮౨౭ — ౧౭౮౮ + 3౧౦౦ = ౪౮౯౯ మాన్యః జోమారెనాట్టః ౧౭౨౩ + 3౧౦౦ = ౪౮౨౩ — ౧౭౯౨ + 3౧౦౦ = ౪౮౩౩

మానవప్రతిబింబ చిత్రకారః చరితా గాధానుసారి చిత్రకారశ్చ చిత్రకారబోధకగ్రంథం చకార ||

బెంజమెనవెస్థః || ౧౭౩౮ + 3౧౦౦ = ౪౮౩౮ — ౧౮౨౦ + 3౧౦౦ = ౪౯౨౦

చరితవిషయిక చిత్రకారః.

జానప్లాకృమనః || ౧౭౪౪ + 3౧౦౦ = ౪౮౪౪ — ౧౮౨౭ + 3౧౦౦ = ౪౯౨౭

విచిత్రశిల్పీ చిత్రకారశ్చ

సః హూమరడాంటి ఈశ్వరస్య గ్రంథేషు ఉదాహరణాని చిత్రయామాస ||

నూతనవస్తు విధానాది ప్రకాశకారాః

జేమ్స్ బ్రింక్లే ౧౭౧౬ + 3౧౦౦ = ౪౮౧౬ — ౧౭౭౨ + 3౧౦౦ = ౪౮౨౩

కుల్యానాం ప్రథమతః కర్తా.

కుల్యాను నౌకాయా ప్రతిష్ఠాతాచ.

మాన్యః రిచడః అర్కరైటః ౧౭౩౨ + ౩౧౦౧ = ౪౮౩౩
— ౧౭౯౨ + ౩౧౦౧ = ౪౮౪౩.

తంతువాయ యంత్రం ప్రథమతః

చక్రే ౧౭౭౧ + ౩౧౦౧ = ౪౮౭౨.

జోసై హవెడ్జవుడః ౧౭౩౧ + ౩౧౦౧ = ౪౮౩౨ — ౧౭౯౫
+ ౩౧౦౧ = ౪౮౭౬.

శ్వేతమృత్పాత్రాణి చకార శ్వేతమృత్తికాం ఆయశ్చుర్ణంచ
మిశ్ర్యా పాత్రాణి చకార ||

జేమువాటః || ౧౭౩౬ + ౩౧౦౧ = ౪౮౩౭ — ౧౮౧౯ +
౩౧౦౧ = ౪౯౨౦ జోమ్మధూమశకటస్య కర్తా తేనైవ జలోమ్మణా
బహువిధయంత్రాణి చకార ||

మాన్యః విలియమహషేః సలః ౧౭౩౮ + ౩౧౦౧ = ౪౮౩౯
౧౮౩౨ + ౩౧౦౧ = ౪౯౩౩.

గ్రహనక్షత్రాది ప్రదర్శన దర్శనయంత్రం చకార సః ౧౭౮౧
+ ౩౧౦౧ = ౪౮౮౨ అట్లే ఉరానసనామగ్రహం ప్రథమతః దదర్శన
తదైవ చంద్రగోళే అగ్నిపర్వతాని బహూ న్యుపగ్రహశ్చ దదర్శన

తామస జేలభాడః ౧౭౫౭ + ౩౧౦౧ = ౪౮౫౮ — ౧౮౨౪
+ ౩౧౦౧ = ౪౯౩౫.

మహా శిల్పియేన కల్పిడోనిలన గోతానామాకుల్యాః కృతాః
మానై సంక్రమణంచ నిమిత్తం.

హెన్రీ కార్టః మహానయ శిల్పియేన అయోవికార వస్తు
నిర్మాణ వృద్ధిః కృతా ||

చతుర్థః జాజిః.

౧౮౨౦ + ౩౧౦౧ = ౪౯౨౧ — ౧౮౩౦ + ౩౧౦౧ = ౪౯౭౧.
తత స్తస్య సుతో జాజినామా చతుర్థజాజితినామ్నా సింహాసన
మారులోహ || తత అచిరాదేవ తస్మామాత్యా వస్తంతం దుష్టే య
త్నం కృతః || కింతు తేషాం యత్నం నగరరక్షణభటాః జ్ఞాత్యాతా
గృహిత్వా ధర్మాధికారి పురతః స్వక్షిప్త యేన విచారణానంతరం

తేమాం ప్రథానాః తిసిలవృక్షప్రథానాః చత్యారో నిహతా, శేమాః ని
 మ్మాసితాః॥ ఏషస్పృహః చతుర్థజాజ్ఞానామా ౧౭౯౫ + ౩౧౦౦ =
 ౨౦౯౫ అద్దే బ్రన్వికభూప సుతాం కరో వై నానామకా మువాహ॥
 కింత్యచిరాదేవ తాం ద్విషన్నాస్త తస్మాత్సా ఇటలీవిషయే న్యపసత్॥
 యదా స్వభర్తా సింహసనే అభిషిక్తః తస్య రాజ్ఞీ భవతుం భర్తు స్స
 కాశమా జగామ ॥ కింతు సస్పృహః తాం దూషయన్ తస్యా శ్శిక్షణా
 ధాం పార్లమెంటుసభాయాం శాసనవిధాన మదదత్ ॥ కింతు ౧౮౨౦
 + ౩౧౦౦ = ౨౧౨౦ అద్దే తచ్ఛాసన మధమ్మ ఇతి బ్రోహుమ
 డెన్మనామాభ్యాం ఉవన్యస్తే సంభా నాంగీ చకార యస్మా త్సర్వే
 ప్రజాః హృష్టాః ॥

౧౮౨౦ + ౩౧౦౦ = ౨౧౨౦ అద్దే సాభర్తుః అభిషేచనదినే
 జశ్చిమాయతనస్యద్వార మాససాద ॥ కింతు తత్రస్థః రాజాధికారి
 తస్యాః ప్రవేశం న్యపేధయత్ ॥

తస్మాత్సా నివృత్తా ఏకోనవిశ ద్దినాన న్తరం దిష్టాంతం గతా॥
 కష్టతర కుధర్మం కృతవాన్ సస్పృహః సర్వే లండననగరస్థాః తస్మాఅపి
 ప్రేతం శరీరం వహంతః రాజభటైః యుధ్యంతోపి ఉచితస్థానే సగౌరవ
 ఖానయన్ ॥ తస్మి న్నేవాద్దే నృపః॥ ఐరవిషయ మగమత్॥ సప్తవ ప్రధ
 మస్పృహః యః ససా హడంలేద్యమయ మగమత్॥ తస్మా త్సః తత్ర
 ప్రజాభిః సమ్యగచింతః తతో పరమాసేనః హనోవరరాష్ట్ర మగమత్
 తతో ౧౮౨౨ + ౩౧౦౦ = ౨౧౨౨ అద్దే స్కాటవిషయ మగమత్॥
 యత్ర సః న్యామాత్యప్రధానైః లండండరీమహాభూప ఇతి దుగళి
 లాభూప ఇతిచ ఖ్యాతః ఆత్మహత్యం చకార ఇత్యశ్శణోత్॥ తతో
 జాజ్ఞా కాన్నింగనామకః తస్య స్థానే పరస్పరాణాం రాజకీయ్య మం
 త్రీకృతః॥ ౧౮౨౪ + ౩౧౦౦ = ౨౧౨౪ అద్దే ప్రాచ్యాం వర్మవిషయ
 సృషేణ ఆంగ్లభార తే అవస్కండితే ఆంగ్లేశ్వరేణ ప్రేషితః సేనాపతిః
 మాన్య అచిన్బాల్ద కాంపబెలనామకః వర్మస్పృహం జత్వా రంగూననగ
 రం ఐరావతీనదీముఖే దుగాణిచ అగృహ్ణాత్ ॥ ౨౧౨౫ అద్దే ఆంగ్ల
 సేనాపతిః మారిసనామా తన్నుపాదేవ అరకానరాష్ట్రమజయత్॥
 తతో (౧౮౨౬) ౨౧౨౬ అద్దే వర్మస్పృహః తేన్నాసిర అరకానరాష్ట్రం
 ఆంగ్లేశ్వరస్య దత్వా సంధిం చకార॥ (౧౮౨౭) ౨౧౨౭ అద్దే కోశ
 వృద్ధిరసంఘాః అత్యాశయా ధనభాషుశ్య మదేనచ సంబోధితాః

స్వతః క్షయధికం ఋణ దాన ప్రతిశ్రవణ పత్రాణ్యదదుః॥ తస్మాద్వదా
 ధనాదానాయ పత్రికాః ప్రేషితాః పంచాశత్కౌశవృద్ధికరసంఘాః
 తద్దానే అశక్తాః కోశాలయాని పిదధుః॥ తస్మాత్ (౧౮౨౯) ౮౯౨౬
 అబ్దే ధనలోభే జాతే దేక్షే తే వణిజః నిర్ధనా భవన్ ॥ ౧౮౨౭ +
 ౩౦౦౦ = ౮౯౨౭ అబ్దస్యారంభే ప్రధానామాత్యో లివర్పాలమహా
 భూపే పక్షచాతరోగేణాక్రాంతే పూర్వోక్తకాన్నింగః ప్రధానామా
 త్యః కృతః॥ కింతు సః వాగ్మీ రాజకార్యగమోపి మహాద్రాజ్యభారం
 వోడు గుశక్తః॥ తస్మిన్నేవాబ్దే దిష్టాంతం గతః॥ తతో గాఢచినామ
 కః ప్రధానామాత్యః కృతః అస్య సృపస్య శాసనారంభే గ్రీకాః తురు
 మ్మసుల్తానేన భృశం బాధితాః॥ తథాపి తే సార్వతియ్యా గ్రీకాః
 తురుమ్మానా మవశ్యాః తాన్యుధ్యంతః సర్వేషు క్రైస్తవేషు స్వాభి
 మానం జనయామాసుః॥ మహా నాండ్లయికవిః బైరవభూపశ్చ స్వకా
 ర్యేషు బహుధాతా స్పృశంసన్ తేషాం మోచనార్థం బహుధాయ
 తత్॥ తస్మాత్ ౧౮౨౭ + ౩౦౦౦ = ౮౯౨౭ అబ్దే అంగ్ల, రష్యా
 నృపౌ ప్రాంసాధికారీచ సంధిం చక్రుః యేన గ్రీకవిషయం
 తురుమ్మ సుల్తానాధికారా న్మోచయతుం శపథం చక్రుః॥

తస్యాబ్దస్యాన్తే కాండెంగ్లననామ సాకేశ్వరేణాప్తిధితాసేనామో
 రిఆరాష్ట్రస్య దక్షిణాస్థ సాకాస్థానంగత్వా సర్వార్థ తురుమ్మ కా
 న్నాశయామాస ॥ తతో చిరాదేవ తురుమ్మసేనాః గ్రీకవిషయా దప
 యాతాః ఏవం గ్రీకవిషయం తురుమ్మసుల్తానాధికారా న్మోచయిత్వా
 స ఆండ్లేశ్వరసేనాపతిః తద్విషయే బవేరియాసృపకులజం ఓతోనామక
 మభ్యషేచయత్ ॥ తతో ౧౮౨౭ + ౩౦౦౦ = ౮౯౨౯ అబ్దే వెల్లిం
 గ్లన అధిభూటః ప్రధానామాత్యో భవత్ ॥ తదా వివిషయే రోసున
 క్రైస్తవేషు శిక్షాశాసనబాధా మధికా తస్మాత్తద్విషయే సృపవి
 రోధాంకురంచ దృష్ట్వా ద్వితీయ్యచార్లససృపేణ కృతం శిక్షాశాసనం
 స అమాత్యః అపనోదయత్ ॥ కింతు (౧౮౨౯) ౮౯౩౦ అబ్దే తే ఐ
 రాః సార్ల మెంటుసభాయా స్వేచ్ఛంవాగ్మీనం డానియలటకానెలనామక
 మప్రేషయన్ ॥ యస్య ఉపన్యాసబలాత్ రోమనేషు బాధకారాణి
 శాసనాని అవసీతాని॥

౧౮౩౦ + ౩౦౦౦ = ౮౯౩౦ అబ్దే నృపః చతుర్థ జాజీ
 నామా అష్టషష్ఠివయాఅపి అదృష్టసంతతిరేవ దిష్టాంతం గతః ॥ తస్మి

న్నుపేశాసతి పెరి రాసనామకౌ ఉత్తరసముద్రం గత్వా కించిద్భాగం దదృశతుః || ౧౮౨౦ + ౩౧౦౦ = ౪౯౨౦ అట్లే ముక్తామనామా శిలాశకలైః మహాపథ నిర్మాణం ప్రదక్షయాయామాస || ౧౮౨౧ + ౩౧౦౦ = ౪౯౨౧ అట్లే తే మ్నానద్యాం ప్రథమం ఊష్మయం త్రప్రేరిత నౌకాసంచారితా || ౧౮౨౨ + ౩౧౦౦ = ౪౯౨౨ అట్లే యం త్ర నిర్మాణ సమాజాశ్చ నిగ్ధితాః (౧౮౨౩) ౪౯౨౩ జాన్యనామకః వ్యవసాయనామ ప్రథమ ఊష్మయంత్రప్రేరిత నౌకయా భారతమాజగామ || ౧౮౨౪ + ౩౧౦౦ = ౪౯౨౪ అట్లే సవన్నానామ నౌకా అట్లాంటిమ హిందవౌ ప్రథమనౌకాయాత్రాం చకార || ౧౮౨౫ + ౩౧౦౦ = ౪౯౨౫ అట్లే లంకనే విద్యాశాలా నృపశాసనం ప్రాప్య ౧౮౨౬ + ౩౧౦౦ = ౪౯౨౬ అట్లే సంస్థాపితా || చతుర్థజాజీనామ్నా నృపేణ పాలిత కవయః ||

తామస మూరః || ౧౮౨౯ + ౩౧౦౦ = ౪౯౨౯—౧౮౨౯ + ౩౧౦౦ = ౪౯౩౦ ఐర్యుగాధాకవిః లల్లూహాఖ ఇతి ప్రాచీనాగాధాసెమ్యు అలర్కోగర్యః || ౧౮౩౩ + ౩౧౦౦ = ౪౯౩౩—౧౮౩౩ + ౩౧౦౦ = ౪౯౩౬ స్మృతి హాషణం మితి కావ్యం ఇటలీవిషయంచ గ్రంథం చకార ||

ఫెలిసి ఆహేమన్నా || ౧౮౩౩ + ౩౧౦౦ = ౪౯౩౩—౧౮౩౩ + ౩౧౦౦ = ౪౯౩౬ అటవీపావనాశ్రమం గార్హస్థ్య ఖననస్థానానీ వాసంతికా వాక్యానీతికావ్యాని ||

చార్లస లాంబః || ౧౮౩౩ + ౩౧౦౦ = ౪౯౩౬—౧౮౩౩ + ౩౧౦౦ = ౪౯౩౯ వలీఆ ఉపన్యాసనామ గ్రంథం చకార ||

చిత్రకారాః.

మాన్యః తామస లారెంసః || ౧౮౬౯ + ౩౧౦౦ = ౪౯౬౯—౧౮౬౯ + ౩౧౦౦ = ౪౯౭౦

నృపస్య చిత్రకారః మనుజాకృతి చిత్రకారః ||

చిత్రకార సభాధ్యక్షతః ||

నూతనవస్తు నిర్మాతృకాః.

మాన్యః హంప్రీదావి || ౧౮౭౮ + ౩౧౦౦ = ౪౯౭౮—౧౮౭౮ + ౩౧౦౦ = ౪౯౮౦.

క్షేమతరం దీపస్థంభంని. మఃమే॥ వైద్యుత తేజఃపయోగం
వస్తుగుణశాస్త్రంచ చకార॥

సలమోనియా ప్రయాణే ఆనందాని ఇతి గ్రంథా చకార
జాజ్ఞైః ఫెస్సనః॥ ౧౭౮౧ + ౩౦౦౦ = ౪౮౮౨ — ౧౮౪౪ +
౩౦౦౦ = ౪౯౪౯. జలోష్ఠ భూమశకటానాం నిర్మాతా తస్య సుతో
రాబర్హనామకః మిన్దై సాముద్రసంగమే బిలసంక్రమణం చకార॥
చతుర్థ విలియమః॥

౧౮౩౦ + ౩౦౦౦ = ౪౯౩౦ — ౧౮౩౭ + ౩౦౦౦ = ౪౯౩౩

తత స్తస్యానుజః క్లారెంస అధిభూపః చతుర్థ విలియమ ఇతి
నామ్నా సింహాసన మాయోహ॥ సః సెక్సీమినిం జనకులజాం అడి
లైడినామ్నా మువాహ॥

౧౮౩౦ + ౩౦౦౦ = ౪౯౩౦ అబ్దే పారిసనగరే ప్రజాకలహ
మథవత్॥ యదా ప్రాంసన్యపః దశమచర్లసనామకః సింహాసనాత్
భ్రంశితః॥ లూఇ ఫిలిఫః ల్లిఆనఅధిభూపః ప్రాంసన్యపః కృతః॥ తతో
బెల్జియమవిషయస్య ప్రజాః పూర్వం హాలండ్ న్యపస్య వశ్యాః తస్యా
ధికారం అపనయన్తో లిజ్ పాల్సనామకం న్యప మకుర్వత్ ఆంగ్లవిష
యేచ పార్లమెంటస్య ప్రజాభాగస్య పరివర్తన మైచ్చత్॥ ప్రజా
సమాక్రోశత్॥ కింతు ప్రధానామాత్యో వెల్లింగ్టన్ అధిభూపః తథా
నైచ్చత్॥ తస్మాత్స అమాత్యపదా దపయూతః తస్మాత్ గ్రీకమహాభూ
పః జానరళ్ళీలనామభూపశ్చ అమాత్యావభూతాం॥ తస్మిన్నేవాబ్దే లివ
ర్పుల, మేంచ్చెప్టరసగరయో మఃధ్యే జలోష్ఠ భూమశకటమార్గః
కృతః॥ ౧౮౩౦ + ౩౦౦౦ = ౪౯౩౨ అబ్దే సుందరరాష్ట్రే (sunder-
land) విషూచజాడ్యం భారతాత్ సమాగతం వ్యాప్త మభూత్॥
తద్గతం ఏకాబ్దా వధివ్యాప్య వప్తసహస్రాణ్య నాశయత్॥ తదారభ్య
త్రివారం తద్దైవా గతం॥ తతో మాల్దీవా ద్వీపనయ విధానేన
వాయు సూర్యప్రభప్రసారణవిధానేన తద్గదవబాధా ప్రళమితా తస్మి
న్నేవాబ్దే అమాత్యో మాన్య జానరళ్ళీలనామకః ప్రజాసభాయాం
కఠివయాని పరివర్తనాని సమచోదయత్॥ కింతు భూప సభ్యాః
స్యపేథయత్ తస్మాత్ పంచదశమాసావధి తద్విషయే కలహ మథ
వత్॥ బ్రిష్టల నాటింగ్ హూమ డచిణామరాష్ట్రేషు కలహః న్యభూ

వ॥ భూవసభ్యాః తద్విధానం న్యషేధయ॥ కింతు రషేలః పున
స్తద్విధానం ప్రజాసభాయాం సమచోదయత్ యత్యై రంగీకృతం॥
భూవసభ్యాః పున నైఽచ్చౌ తస్మాత్ గ్రేమహాభూపః సభ్యపదా
దపససార॥ తతో వెల్లిండ్లన అధిభూప. అమాత్యః కృతః॥ కింతు ప్రజాః
తంనైఽచ్చస్త్యస్తస్య మారణోన్ముఖా అభూవ॥ తస్మా త్స అమాత్య
పదా దపసీతః గ్రేమహాభూపః అమాత్యః కృతః తతో ౧౮౩౨ +
౩౧౦౦ = ౪౯౩౩ అబ్దే తత్పరివతన విధానం శాసనం కృతం॥
తస్మి న్నేవాద్యే, స్కాట, ఐరవిషయయోశ్చ పరివర్త శాసనాని
కృతాని తైస్త్రిభిః పరివర్తన శాసనైః కేభ్యశ్చ అల్పరాష్ట్రేభ్యః
పార్లమెంటుసభాయాం ప్రతినిధిప్రేషణం నిషిద్ధం॥ కేభ్యశ్చిన్నూతననగ
రేభ్యః ప్రేషణాధికారః దత్తం॥ స నగరేషు దశస్వణానివాసకర
దాతృణాం పార్లమెంటుసభాయాం ప్రతినిధి ప్రేషణానుమతి దత్తా॥
౧౮౩౩ + ౩౧౦౦ = ౪౯౩౪ అబ్దే ఆంగ్లేయై రధ్యవసిత ఇతరవిష
యేషు తైః కర్మ సునియోజిత విక్రీ తదానాః తత్రారామకారకైః
వణిగీశ్చ నిషిద్ధ మపి శాసనేన విమోచితాః తల్లోపపూరణార్థం
తేషా మారామకారకాణాం వణిజానాంచ వింశల్లక్షస్వణాని దత్తాని॥
కింతు తే ద్వివత్సరావధి కర్మ సునియోజితాః తదంతరం విమోచితాః॥
౧౮౩౪ + ౩౧౦౦ = ౪౯౩౪ అబ్దే అష్టశత దానాః మోచితాః॥
తస్మి న్నేవాద్యే తేషాం విమోచనే సంబోధకో విబ్బర ఘోషునామకః
దిష్టాంతగతః॥ ౧౮౩౪ + ౩౧౦౦ = ౪౯౩౫ అబ్దే దరిద్రాణాం రక్ష
ణార్థం శాసనాని కృతాని యేన పంగ్వంధకృపణ ఏవ ధనదానేన
రక్షితాః

తతో గ్రే మహాభూపః అమాత్యపదా దపయాతః తతో
మేల్బూరనమహాభూపః అమాత్యః కృతః॥ జానరవలభూపః పామర్త్తన
భూవశ్చ తత్సహాయమాత్యాకృతౌ తదబ్దస్యాస్తే ఏతేఅమాత్యాః అప
సీతాః మాన్యః రాబర్ట్ వీలనామా ఇటలీవిషయా దాహూతః॥ అమా
త్యఃకృతః కింతు చతుర్దాశానస్తరం మెల్బూరనః పునఃప్రధానామాత్య
కృతః ౧౮౩౫ + ౩౧౦౦ = ౪౯౩౬ అబ్దే నగరరక్షణశాసనం కృతం
యేన ఆంగ్ల, వెల్లి విషయేయోః నగరపాలనశాసనం పరివర్తితం నికా
సకరదాయకాః సభాసదా కృతాః॥ (౧౮౩౬) ౪౯౩౭ అబ్దే స్పేనన్య
పస్య పరిపంధినాం దమనే ఆంగ్లయోధా నియోజయితు మనుమతిః

దత్తా ఏవం శాసిత్వా సన్మపం చతుర్థఫలియమనామకః ౧౮౩౨ + ౩౦౦౦ = ౪౮౩౨ అబ్దే ద్విసప్తతివయాః అపుత్రః దిష్టాంతం గతః॥ తస్య ద్వేసుతే బాల్యభావే దిష్టాంతం గతాః ॥

• తేన పాలిత కవయః.

హెన్రీ హల్లామః ౧౮౭౮ + ౩౦౦౦ = ౪౮౭౮ — ౧౮౭౮ + ౩౦౦౦ = ౪౮౭౦.

ఆంగ్లేయ సంఘచరితం॥ ఐరోపియ్య వాక్ జ్ఞాలమితి గ్రంథాక్ చ కార ॥

మాన్యడేవిడ్రబేవ్యేస్తరః ౧౮౮౦ + ౩౦౦౦ = ౪౮౮౨ — ౧౮౮౨ + ౩౦౦౦ = ౪౮౮౨ ఏడింబర్గ విశద నిఘంటు encyclopedia స్వాభావి కేంద్రజాలశాస్త్ర ఉపన్యాసం న్యూటననామ మహాశాస్త్రీణః జీవితం చ అలిఖత్ ॥

విక్టోరియాచక్రవర్తిణి ౧౮౩౨ + ౩౦౦౦ = ౪౮౩౨.

తత స్తస్య అనుజస్య ఏడ్వడణామకస్య కెంటు అధిభూపస్య సుతా అలక్జాండ్రీనా విక్టోరియానామ్నా సింహాసన మారోహ ॥ సా ౧౮౪౯ + ౩౦౦౦ = ౪౮౪౯ అబ్దేజాతా ౧౮౩౨ + ౩౦౦౦ = ౪౮౩౨ అబ్దే ఆంగ్లసింహాసనే అభిషిక్తా ౧౮౫౭ + ౩౦౦౦ = ౪౮౫౭ అబ్దే భారతవిషయస్య చక్రవర్తిణి అభవత్ ॥

౧౮౪౦ + ౩౦౦౦ = ౪౮౪౦ అబ్దేసా విక్టోరియారాజ్యే సాభి గోబర్గగోధాఖ్యయువభూపం ఆల్బర్ట్ నామభూప మువాహ॥ తస్మిన్నేవా బ్దే నవంబరుమాసే తయోః జ్యేష్ఠసుతా నృప కుమారి (Princess of Royal) జాలూయీ ప్రమ్యానృపనూనోః వరకమాన శార్మనచక్రవర్తిణః సీతా ఉద్వాహితా॥

౧౮౪౦ + ౩౦౦౦ = ౪౮౪౨ అబ్దే యువరాజః ఆల్బర్ట్ ఏడ్వర్డ్ నామకో జాతః ॥ యతో నస్తరం సప్తమ ఏడ్వర్డ్ నామా శశాస ॥ అనయా విక్టోరియాచక్రవర్తిణ్యాపాలితాః కవయో విద్వాంసశ్చ ॥

మెకాలేభూపః॥ ౧౮౦౦ + ౩౦౦౦ = ౪౮౦౦ — ౧౮౫౭ + ౩౦౦౦ = ౪౮౫౭.

అంగ్లచరితం, తృతీయవిలియమ కాశీ కిందిత్ భాగం ప్రాచీన
రోమనగాథా ఇతి కావ్యంచ చకార ||

మాన్యః ఆర్చిబాల్డ్ః అరిసంసః || ౧౭౯౨ + ౩౧౦౧ = ౪౮౯౩
- ౧౮౦౭ + ౩౧౦౧ = ౪౯౮౭ ||

ఐ రో పీ య చ రి తం.

లిటనభూపః || ౧౮౦౫ + ౩౧౦౧ = ౪౯౦౬ - ౧౮౭౨ +
౩౧౦౧ = ౪౯౨౩ ||

బ్లాస్పభూపానా మన్తిమః కాక్స్టన్ ఇతి గాథా గ్రంథాః,
ఆర్చన, మిల్టన, ఇతి కావ్యా, డిస్టూ, లిన్నా మహితా ఇతి నాటకాని
చకార ||

తామస బాల్ఫర్స్ || ౧౭౮౦ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౧ - ౧౮౪౭
+ ౩౧౦౧ = ౪౯౩౪.

సామాన్య వేదాంతశాస్త్రం, జ్యోతిషోపన్యాసాః, రోమనచరి
త్ర వ్యాఖ్యానం ||

తామస కార్లైబ్లః || ౧౭౯౫ + ౩౧౦౧ = ౪౮౯౬ -
౧౮౫౪ + ౩౧౦౧ = ౪౯౪౩. సార్థరస్యాలయం, ఫ్రెంచియ్య పరివ
తనం, మహా ప్రాచీనః బెల్జి అజీవితానిచ ||

బ్రాచేట జానింగః || ౧౮౦౭ + ౩౧౦౧ = ౪౯౦౮ - ౧౮౬౧
+ ౩౧౦౧ = ౪౯౪౮.

మహిళాకవి. కాసా గైటవాతాయానం, ఆరోరవీఘ్టః, మే
అధిభూపాని ||

ఆల్ఫ్రెడ్ టెనీసన్ || ౧౮౧౦ + ౩౧౦౧ = ౪౯౧౧ - ౧౮౫౯
+ ౩౧౦౧ = ౪౯౫౩. విస్మృత్యాం, నృపస్య కృత్వాన, గ్రంథాః
చకార ||

విలియమ టేకరీ || ౧౮౧౧ + ౩౧౦౧ = ౪౯౧౨ - ౧౮౬౩
+ ౩౧౦౧ = ౪౯౫౦ నవకోమా, ధాన్యసంచయ ఇతి కావ్యాని
చకార ||

బార్లస డిక్కిన్సు: || ౧౮౧౨ + ౩౧౦౧ = ౪౯౧౩ — ౧౮౨౦
+ ౩౧౦౧ = ౪౯౨౧, పిక్విత్ ఇతి ఖ్యాత, పిచిత్రహాస్యగాధాః ప్రా
చీన విదాపణం, డేవిడ కాన్స వీడ్జ్ ఇతి కావ్యాని చకార ||

చార్లటీ బ్రోంటు || ౧౮౧౩ + ౩౧౦౧ = ౪౯౧౪ — ౧౮౧౯
+ ౩౧౦౧ = ౪౯౧౬. జేసీపర, గాథిం, వర్ల, విలిటీ, ఇతి కావ్యాని
చకార ||

హూనఘ మిల్లరః || ౧౮౦౨ + ౩౧౦౧ = ౪౯౦౩ — ౧౮౧౬
+ ౩౧౦౧ = ౪౯౧౨. ప్రాచీన రక్తశిలా, సృష్టికర్తుః పదచిహ్నని,
శిలాప్రమాణాని ఇతిచ కావ్యాని చకార ||

జాజ్ ఇల్లి అటః || అడమబీడి, రోమేలా, ఇతి గాథా సైన్సి
య్య మాంత్ర కా ఇతి నాటకం చకార ||

చిత్రకారాః.

మాన్యః డేవిడవిల్కి || ౧౭౮౬ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౭ — ౧౮౪౧
+ ౩౧౦౧ = ౪౯౪౨. అంధవైణికః, గ్రామజోత్సవం, జాననాక్కుః
మేరీ రాజ్జీ పురతః మహాపన్యాస మకశోత్ ||

మాన్యః ప్రాంసిన చాంట్రీ || ౧౭౮౨ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౩ —
౧౮౪౮ + ౩౧౦౧ = ౪౯౪౯. చిత్రశిల్పీ, దృయోస్వప్నాః జ్ఞాపక
నిర్మాణం ||

జోసెఫ్ టర్నేరః || ౧౭౭౯ + ౩౧౦౧ = ౪౮౮౦ — ౧౮౧౧
+ ౩౧౦౧ = ౪౯౮౧. అంగ్ల విద్యాలయం, బహుని చరితోదహ
రాఖ్యావి లిఖత్ ||

ననవస్తుకర్తారః.

మాన్యః ఇసాంబార్డ్ బ్రన్నేలం || ౧౭౬౯ + ౩౧౦౧ = ౪౯౭౦
— ౧౮౪౯ + ౩౧౦౧ = ౪౯౭౧. మహా శిల్పితేమా, నద్యస్తః
స్పంక్రమణం చకార ||

మాన్యః జోసెఫ్ ఫాక్స్ నః || ౧౮౦౪ + ౩౧౦౧ = ౪౯౦౫
— ౧౮౬౯ + ౩౧౦౧ = ౪౯౬౬, స్వాటికహర్మ మితి ఖ్యాత హర్మ
స్యప్రాగ్విధానం చకార ||

చార్ల సవిష్టానః ౧౦౦౨ + ౩౦౦౦ = ౪౦౦౩—౧౦౧౦ + ౩౦౦౦ = ౪౦౧౨ గాన యంత్రకర్తా.

ఘోతిర్భులకుకః ౧౦౩౨ + ౩౦౦౦ = ౪౦౩౨ అబ్జే వై ద్యుతవా తా ప్రేక్షణం సంస్థాపయామాస ॥

రోసుభూపః॥ ౧౦౦౦ + ౩౦౦౦ = ౪౦౦౦ — ౧౦౩౨ + ౩౦౦౦ = ౪౦౩౨ ఐరవిషయ ప్రపంచే సర్వత్రాపిదీక్షుం గ్రహానక్షత్రాది ప్రదర్శన యంత్రం నిర్మమే ॥

రాబర్ట్ మక్లూరః॥ ౧౦౦౨ + ౩౦౦౦ = ౪౦౦౨—౧౦౧౦ + ౩౦౦౦ = ౪౦౧౦ బేరింగ్ తిరమాగ్గ, మెల్విల, బేరోనామ సాముద్రమాగ్గం ప్రదర్శయామాస ॥

డేవిడ్ విల్లింగ్సన్॥ ౧౦౧౨ + ౩౦౦౦ = ౪౦౧౨—౧౦౨౩ + ౩౦౦౦ = ౪౦౨౪ నగమి, న్యాసనామద్వీపా, జేంబజీద్వాం, విక్టోరీ జలపాతంచ ప్రథమతం దదశః ॥

జాన హన్నింగ్స్పీక్సీ॥ ౧౦౨౨ + ౩౦౦౦ = ౪౦౨౨—౧౦౨౪ + ౩౦౦౦ = ౪౦౨౬ శాకద్వీపే, ఆఫ్రికా, విక్టోరీ న్యాసనామ నదీం రాష్ట్రించ దదశః ॥

సేమ్యుల బేకరః ॥ ౧౦౨౦ + ౩౦౦౦ = ౪౦౨౦—౧౦౨౪ + ౩౦౦౦ = ౪౦౨౬ అబ్జే వైలానదీమాగ్గేణ గత్వా ఆల్బర్ట్ న్యాసన రోరపం దదశః ॥

ఏవం విక్టోరియాచక్రవర్తిన్యా వంశపద్ధతిః యథాభిలషితం భూప మయోక్తాహి త్వయా శ్రుతా తస్యా శ్చరీత్రం విపులం శ్రుణుభూప జయావహం ॥

సాచ చక్రవర్తినీ ధర్మైకనివిష్ట చేతా ఏవం స్వశాసనం భారతే ప్రచురయామాస ॥

శ్లో॥ ఆర్యా మహమ్మదియాం శ్చసాంక్లయ్యా ధర్మతస్సమం రక్షామ్య పక్షపాతేన ధర్మపాలన కామ్యయా ॥

శ్లో॥ మానయామికులాచారా ప్రజాబాధాయథానవా తథా తత్తన్మలాచార మమ్మత్సైవ సర్వశః ॥

అపిచ సాస్యసామంతస్యపాణాం పుత్రస్వీకారాధికార మదదత్ :
 ఏవం సా చక్రవర్తిని భారతీయాః ప్రజాః స్వాః ప్రజా ఇవ ధర్మతః॥
 శశాస ॥ తస్యాః ప్రతినిధిః కానింగభూపః విషయే సర్వత్ర మహాపదా
 నాం నిర్మాణం ॥ వైద్యుత కృత్యాని కృషికుల్యాః పాఠశాలాః వై
 ద్యశాలాశ్చ సంవర్ధయ నపాలయత్ ॥ ఏవం సః ౧౮౬౨ + ౩౧౦౧
 = ౪౯౬౩ అబ్దా వధిపాలయిత్వా స్వవిషయం న్యవర్తత ॥

ఎల్లినభూపః (౧౮౩౨) ౪౯౬౩—(౧౮౬౪)

తతో ఎల్లిననామభూపః ప్రతినిధిత నియుక్త స్సమాజగా
 మ ॥ (౧౮౬౩) ౪౯౬౪ అబ్దే ఆంగ్లేయానాం వయస్యః ఆఫ్ఘనిస్తానే
 అమీర దోస్తు మహమ్మదుఖాననా మాదిస్తాన్తరం ప్రాప్తః॥ తత స్తస్య
 సుతః షేరాలీనామా స్వజ్యేష్ఠభ్రాతరం అఫజలఖాననామకం ॥ కారా
 గారే నిగృహ్య పిత్రాసన మారురోహ తతో ౪౯౬౫ అబ్దే ఎల్లిన
 భూపః స్వవిషయం న్యవర్తత ॥

ఝాన లారెన్సభూపః (౧౮౬౪) ౪౯౬౫—(౧౮౬౯)-౪౯౭౦.

తతో ఝాన లారెన్సనామభూపః భారతపాలనే ప్రతినిధితయా
 నియుక్తః స్సమా జగామ ॥ సః భారతీయ్యానాం యోధానాం కల్లోలే
 పాంచాలం పాలయత్ తచ్చమనాయ మహత్కర్మ అకరోత్ ॥ తస్మిన్
 శాసతి భూతలీనరాష్ట్రస్య నృపః భారతీయ్యా కతిపయా బందీ
 కృదాస్యే మనయత్ ॥ తతో లారెన్సభూపః తిం జిత్వా తాన్
 భారతీయ్యాన్ మోచయామాస ॥ ఆఫ్ఘనిస్తానేచ అఫజలఖానః
 తత్సుతేన అబ్దులరహమాననామకేన కారాగారా న్యోచితః సింహాసనే
 స్థాపితః ॥ యదా షేరాలీ పలాయనం చక్రే ॥ కింతు కతిపయకాలాన
 స్తరం అఫజలఖానే దిష్టాన్తం ప్రాప్తే షేరాలీ పునరాగతః సింహాసన
 మారురోహ ॥ స లారెన్సనామ్ని శాసతోఽధ్రాష్ట్రీ, పశ్చిమార్వా
 వర్తేచ మహత్ ॥ తౌమడాంబర మభవత్ ॥ యదా ప్రజానాం రక్ష
 ణార్థం మహాధనవ్రయః కృతః ॥ స లారెన్సభూపః ౧౮౬౯ +
 ౩౧౦౧ = ౪౯౭౦ అబ్దే స్వవిషయం న్యవర్తత ॥

మేయోభూపః ॥ (౧౮౬౯) ౪౯౭౦—(౧౮౭౨)

తతో మేయోభూపతిః ప్రతినిధి నియోజితః భారతం పాలయి
 తు మాజగామః ॥ సః ధార్మికః సదా ప్రజారక్షణేరతః విషయే కృషి

కర్మాదికం సంవర్థయామాస ॥ సః ఆర్యన్మవతీనాం సఖ్యం కృత్వా
తేహ మిష్టతమోభవత్ ॥ సః త్రీణి వహన్ సమ్యక్ శాసిత్వా ర్క ౭౩
అద్వై అందవనద్వీపం గత్వా తత్ర పూర్వం స్వాపరాధ నిష్కాశితేన
దూతేననిహతో భవత్ ॥ తేన రాజపుత్రాణాం విద్యాభ్యాసనార్థం
అజమరనగరే పాతశాలా సువిశాలా సంస్థాపితా యాతన్నామ్నాఖ్యా
తా యత్రాద్యాపిబహవో రాజపుత్రా విద్యామభ్యస్యంతోవసన్తి॥

నార్దుబ్యుకభూపః ॥ (౧౮౭౨) ర్క ౭౩—౧౮౭౪ (ర్క ౭౮)

తతో నార్దుబ్యుకనామాభూపః ప్రసిద్ధిః కృతః ॥ భారతీపాల
నాయ సమాజగామ ॥ తదా వంగ రాష్ట్రే ట్టామడాంబరాభిభూతే ప్ర
జానాం ధాన్యాధికం అన్యరాష్ట్రేభ్య స్సమానీయ్య దాపయిత్వా ప్ర
జానాం క్షేత్రమపానయత్ ॥ తస్మిన్ శాసతి (౧౮౭౫) ర్క ౭౬ అద్వై వి
క్టోరియాచక్రవర్తిన్యః జ్యేష్ఠస్సతో యువరాజః వీడ్వర్లనామకః భా
రతం ద్రష్టుమాగతః ॥ తదా విషయే సర్వత్ర యత్ర యత్రస యువ
రాజాగమత్ ॥ తత్రితత్ర మహతా ఉత్సవేన తమర్చయామానుః ॥
సర్వే సామంతస్పశాః భారతీయాః దేహశ్యాం సంగతాః ॥ తం యువ
రాజానం సమర్చయామానుః తదా మహా మహోత్సవో భవత్ ॥
(౧౮౭౭) ర్క ౭౮ అద్వై సనాతనబ్యుకభూపః స్వభారతపాలనం విహ
య స్వవిషయం జగామ ॥

లిటనభూపః (౧౮౭౭) ర్క ౭౮—(౧౮౮౦) ర్క ౮౦.

తతో లిటనభూపః భారతపాలనాయ ప్రసిద్ధిః కృతస్సమాజ
గామ ॥ సః తస్మిన్ ర్క ౭౮ అద్వై మహాసభాంచకార ॥ యత్ర సర్వే
భారతీయ స్పశాః సమాగతాః ససాహదాం వ్యవీదన్ ॥ సప్రతినిధిః
భారతే సమానీయమాన వస్తుసంభారేషు మూల్యహ్యునతాంచకార
యస్మాద్వస్తుక్రయః అల్పః సర్వసులభశ్చాభవత్ ॥ యస్మాద్వాణి
జ్య వృద్ధిశ్చా భవత్ ॥ తతోచిరాదేవ దక్షిణభారతే ట్టామడాంబర
మభవత్ ॥ యదా అబ్ధద్వయకాలం వహరాహిత్యాత్ సస్యహైన్య
మభూత్ ॥ తతో అధికారిణః ధాన్యాధికం నౌకాభిః ధూమశకటైః ఇ
తరవిషయేభ్య స్సమానీయ్య ప్రజానాం క్షేత్రాపనయసంచకృః ॥ బహు
సహస్రలక్షరూప్యాణాం వ్రయంకృత్వా కృపణేభ్యః అన్నమదదత్ ॥

ఏమ తమడాంబరేశమి తే || వస్తుసంభారా నయనమత్రసులభం కర్తుం
పూర్వస్మాదధికాః ధూమశకటమార్గాః || ప్రతినిధినా కారితాః || ఏ త
స్మిన్నేవ కాలే ఆఫగనస్థానస్య అమీరః షేరాలీనామకః రమ్యాజారస్య
దూతం స్వస్థానే సంస్థాపయిత్వా భారతచక్రవర్తి న ఆంగ్లేయదూతం
న్యమిధయత్ || అనేన రమ్యాజారేణ భారతావస్థానందనే స్వేచ్ఛా
ప్రదర్శితా తస్మాత్తేనయోద్ధం భారతచక్రవర్తినాః ప్రతినిధినా సేనా
ప్రేషితా || తతః షేరాలీవలాయనం చక్రే || తత్తస్య సుతౌ యఖా
బఖాన నామక స్సింహాసనే భిషిక్తః || సః భారతచక్రవర్తినాః సం
ధించకార || కింతు యదా భారతచక్రవర్తినాః దూతః మాన్యోకా
రన్నాలీనామకః ప్రేషితః అమీరస్య సేనాయాం యోధాస్తం నిజ
ఘ్నరే || తతో యాకూబఖానః సింహాసనాదవరోపితో భారతం ప్రతి
ప్రేషితః తతో ౧౦౮౦ + ౩౦౦౦ = ౪౦౮౦ అద్దే లిటనభూపః భా
రతపాలనా ద్విరతః స్వవిషయం న్యవతేత ||

రిపనభూపః (౧౦౮౦) ౪౦౮౦—(౧౦౮౪) ౪౦౮౪

తతో రిపననామభూపః ప్రతినిధిః నియోజితః || తదా ఆఫ్ఘన
విషయే యాకూబఖానస్య అనుజ ! అయబఖానః సింహాసనం వశేకర్తు
మయతత || తతః రాబర్తనామసేనాపతిః సంప్రేషితః గత్వా తం విజిత్య
ధర్మ తస్సింహాసనే అధికారిణం అబ్దులరహిమాననామకం అఫ్ఘజల
ఖానస్య జ్యేష్ఠసుతం సింహాసనే సంస్థాపయామాస || తస్మిన్ ౧౦౮౨
+ ౩౦౦౦ = ౪౦౦౩ అద్దే దిష్టాంగతే హచిపల్లానామక! అమీరో
భవత్ || రిపనభూపః భారతీయా సదయమపాలయత్ || యస్మాత్సః
ప్రకృతీనామిష్ట తమో భవత్ || సఃనగరపాలనవిధాన (మునిసిపల)
శాసనంచకార || యేన నాగరిక సంఘేరేవ స్వనగరాణాం పాలనాదికం
అద్యాపి క్రియతే || అపిచ సభార్థికః విషయే ప్రజాభి సంస్థాపిత
పాఠశాలానాం ప్రత్యబ్దంధన దానసహాయ్యం అకరోత్ || తస్మాత్
విషయే బహుపః పాఠశాలా సంస్థాపితాః || తతస్య ఏతావంతం కాలం
భారతం ప్రత్యాసీయమాన వస్తుసంచయేషు కరం బహుశోపనయత్ ||
యేన వస్తుక్రయ న్యూనతారా జాతా వస్తుసాలభ్యేన వాణి
జ్యం వృద్ధిమమనాప || ౧౦౮౦ + ౩౦౦౦ = ౪౦౮౦ అద్దే మైసూరు
రాష్ట్ర మితః పూర్వం పంచాశద్వత్సరాన్ ఆంగ్లేయైః పాలితేన శ్రీచ

క్రవర్తిన్యా, ధర్మ ప్రచురానుసారేణ మైసూరునృపేణ కృష్ణరాజా
హ్వయేన స్వీకృత పుత్రస్య చామరాజేంద్రనామ నృపస్య ప్రాప్తయకా
వనస్య దత్తం || తతం (౧౮౮౪) ౪౯౮౫ అద్దే డఫరినభూపః భారత
పాలనా ద్విరతః స్వవిషయం జగము ||

డఫరినభూపః (౧౮౮౪) ౪౯౮౫—(౧౮౮౮) ౪౯౮౯ తతో
డఫరినామభూపః ప్రతినిధిః కృతః || భారతపాలనాయ సమాజగము ||
తతో చిరాదేవ వర్మనృపః తిబానామా స్వవిషయం దౌష్ట్యేన పాల
యన్నపి అంగ్లేయైః యోద్ధు మగమత్ || తం ప్రతి అంగ్లేయసేనా
తత్ర సంప్రేషితాయయా ౧౮౮౬ + ౩౧౦౧ = ౪౯౮౯ అద్దే సతీ బా
నిజిత్తో బద్ధశ్చన్నగరిం ప్రతిసమాసితః || తతో వర్మదేశస్య ఉత్తరో
భాగః భారతచక్రవర్తిన్యాః వశే సంస్థాపితః సమ్యగక్షితః || తీబత్స
దత్తభరణః భారతే యావజ్జీవం న్యవసత్ || ప్రతినిధేః డఫరిననామ
భూపస్య మహిషీ డఫరినభూపానీ భారతీయ్య మహిళానాం దేహరుజ
ప్రసవాదిషు చికిత్సాం సాహాయ్యంచ కర్తుం వైద్యశాలా బహుద్రవ్య
ప్రయోగ సంస్థాయామాస || డఫరినభూపానీ దయాళుః మహిళా వై
ద్యా ఆంగ్లేయవిషయాదానీయ స్వస్యాం వైద్యశాలాయా మనస్త్ర
చ భారతే మహిళానాం చికిత్సార్థం నియోజయామాస || ద్రవ్యవ్యయార్థం
నిక్షేప్తం ధనం తదారభ్య తస్యా నామా ధర్మతః డఫరినభూపా
నీ నిక్షేపమతి ఖ్యాతం || యస్మిన్నద్దే వర్మవిషయం భారతచక్రవర్తి
న్యాః పాలనే సమాసితం తస్మిన్నేవాద్దే కాశ్మీరేశ్వర సవిధే భారత
చక్రవర్తిన్యాః దూతః నివేశితః || స డఫరిన భూపః భారతీయ్యానాం
మహాసభాం కర్తుం తత్సభాయాం రాజకీయపాలనే స్వకృతాన్ స్వదేశ
శస్య స్వీయ్యానాంచాభివృద్ధ్యధాంచ చక్రవర్తినై నివేదయితుం
స్వానుమతిం కుర్వన్ తత్కరణే భారతీయ్యాన్ సంప్రేరయామాస ||
తస్మాత్తే భారతీయ్యా హృష్టాః సర్వరాష్ట్రాణాం విదుషః ప్రజానాం
ప్రతినిధీ తే మాంగ్లేశాభిలషితానాం విదుషః సమాసీయ మహాసభాం
కృత్వా స్వక్షేమా న్యభిలషితానిచ చక్రవర్తినై ప్రధానాధికారి
ముఖేన నివేదయన్తి స్మ ౧౮౮౬ + ౩౧౦౧ = ౪౯౮౭ అద్దే పశ్చి
మోత్తరభూమశకటమాగం తస్యద్వ్యబ్జ పూర్వం ప్రాచీన వంగరా
ష్ట్రభూమశకటమాగం తదనంతరం కోసలఖండరాష్ట్రీయం ధూమ

శకటమార్గం దక్షిణభారతీయ ధూమశకటమార్గం మహాభారతీయ మహాశ్రధూమశకటమార్గం అస్సామ కామరూప వంగరాష్ట్ర ధూమశకటమార్గశ్చ చక్రవర్తిన్యా వశే గృహీతం || అపిచ స డఫరిన భూపః గ్వాలియర్ నగరీం పునః తహ్సర్వనాథాయ సింధియనామక మహారాష్ట్రేశ్వరాయ అదదత్ || ఏవం ధర్మేణ శాసిత్యా స డఫరిన భూపః ౧౮౮౮ + ౩౦౦౦ = ౪౮౮౮ అబ్దే భారతపాలనా ద్వీరత స్వ విషయం న్యవర్తత ||

లేండ్సజేనభూపం (౧౮౮౮) ౪౮౮౮—(౧౮౯౪) ౪౯౯౪ తతో లాండ్సజేనభూపనామా ప్రతినిధిః నియోజితః భారతపాలనాయ సమాజగామ || తస్మిన్ శాసతి మణిపూరస్పహః అస్సామరాష్ట్ర చక్రవర్తిన్యాః అధికారిణం చతుర్భిన్తన్ని యోజుకైస్సహ నిహత్య తస్మాత్ చక్రవర్తిన్యా ప్రధానాధికారిణా గృహీతం అండమానద్వీపం ప్రతి బందీకృత్య ప్రేషితః || తత స్తస్యానుజః సింహాసనే అభిషిక్తః || ౧౮౯౨ + ౩౦౦౦ = ౪౮౯౨ అబ్దే భారతీయాధికారి సభాసదకృత్య శాసనం చక్రవర్తిన్యాః సభాయాం నవం కృతం || యేన పూర్వ స్మాత్ సభికాః ప్రధానాధికారి సభాయాం విషయ భాగాధికారి సభాస్వపిఠాధికాః కృతాః || తేన సభాసదో నవాః భారతీయప్రజాభిః ఏతాస్యాం సభాయాం ప్రేషితాః | యైః నివేదితః ప్రజాభిలాషానుసారేణ తేషాం హితార్థం ప్రధానప్రయోజకః శాసనాని సం విధాయ చక్రవర్తిన్యా స్సభాస్థాయాః అంగీకారశాసనార్థం ప్రతినిధినా ప్రేషితా ని తత్ర సభాయాం విమర్శనానంతరం చక్రవర్తిన్యా శాసితానిచ స లాండ్సజేన భూపః ౧౮౯౪ + ౩౦౦౦ = ౪౮౯౪ అబ్దే భారతపాలనా ద్వీరతః స్వవిషయ మాంగ్లాహ్వయం జగామ ||

ద్వితీయ్య ఏల్జినభూపః (౧౮౯౪) ౪౮౯౪—(౧౮౯౮) ౪౯౯౮

తతో ద్వితీయ్య ఏల్జిననామభూపః భారతపాలనాయ ప్రతినిధిః నియోజితః సమాజగామ సః శతక్రయే రూప్యత్రయం భారతం ప్రతి సమాసిత వస్తువాణిజ్యకరప్రదానం శశాస || ౧౮౯౩ + ౩౦౦౦ = ౪౮౯౩ అబ్దే పూర్వం కలకత్తా మద్రాస్ ముంబై విషయభాగానాం ప్రత్యేకసేనాపాలనం విహాయ సర్వే కల్కత్తానగరస్థ సేనాపతినైవపాలితాః || (౧౮౯౪) ౪౮౯౪ అబ్దే ఆఫ్ఘన అమీరేణ పునఃసఖ్యసం

విధానం కృతం || తతోపరాద్ధే అమీరస్యసుత ఆంగ్లవిషయం జగా
 మ|| ౧౯౯౫ అబ్దే చిత్రాలయంనామసీమా దుర్గం పిషావరనగరస్య
 పంచాశత్రోశదూరస్థం చక్రవర్తిన్యాః అధికారిణాధిష్ఠితం తత్ర
 త్రైః ఆల్ఫ్రీడినామక పార్వతీయైః సంరుద్ధం || తతః ప్రతినిధిః పాం
 చాలనగరాత్ సేనాం ప్రేషయిత్వా తద్దుర్గం మోచయామాస ||
 ౧౯౯౬ + ౩౧౦౧ = ౧౯౯౭ అబ్దే భారతం ఊమడాంబరేణ పీడితం||
 అపిచ తస్మిన్నేవాబ్దే మహామారీవ్యాధిశ్చ విషయం ప్రవిశ్య బహుజ
 న నాశ మకరోత్ || తన్ని వారణాధం చికిత్సాధ్వంచ అధికారిభిః బ
 హుధనప్రయే కృతే పితద్యవ్యధేరుంధనేన ప్రాభవత్ || సప్తల్లిసభూపః
 ౧౯౯౭ + ౩౧౦౧ = ౧౯౯౮ అబ్దే భారతపాలనా ద్విరతః ఆంగ్లవిష
 యం జగామ||

కర్జానభూపః ౧౯౯౮ + ౩౧౦౧ = ౫౦౦౦—

౧౯౦౫ + ౩౧౦౧ = ౫౦౦౬

తతః పంచమసహస్రాబ్దే కతా కర్జాననామభూపః చక్రవర్త
 న్యా భారతపాలనాయ స్వప్రతినిధిః నియుక్తస్సమాజగామ || తతోప
 రాద్ధే విషయః పునః ఊమడాంబరేణ పీడిత స్సమభూత్ || మధ్యరా
 ష్ట్రేషు దక్షిణభారతే ముంబైవిషయభాగే పశ్చిమభారతే వషా
 హిత్యాత్ ధాన్య మైన్యముభవత్ || తదా కర్జానభూపః మహాయత్నం
 కృత్వా ప్రజానాం ధాన్యాదికం అన్యదేశేభ్య స్సమాసీయ దాపయ
 త్వా తచ్చముయిత్వా ప్రజానాం రుజుపానయత్ || భారతస్య పశ్చి
 మోత్తరసీమాయాం పార్వతీయభూపాః అనవరతం కలహపరావారం
 వార మాంగ్లేయరాష్ట్రాశిసమీపస్థానా స్యవస్కందంత ఆసత్ || త
 స్మాత్ కర్జనః తత్రస్థాంగ్లేయసేనాం సమాసీయ తత్రస్థ ప్రజాస్వేవశూ
 రై సేనాంసన్నహ్య తత్రసీమాయాం నివేశయామాస || తేనోపా
 యేన తత్రానవరతకలహశ్శమితః || అపిచ తత్సీమారాష్ట్రం చిత్రాలా
 వ్యయం పిషావర, కోహత, భానుడేరా, ఇష్టైలఖాన రాష్ట్రాణిచ
 సంమేళయిత్వా పశ్చిమోత్తరసీమారాష్ట్ర మిత్యభిధాం కృత్వా తం
 స్వయం కలకత్తానగరస్థ ఏవశశాస || ఇతః పూర్వవదప్రతివేశిత సేనా
 పాంచాలాధికారిణానశాసితా|| కింతు కలకత్తానగరస్థ ప్రతినిధివైవ|| అ
 పిచ పూర్వస్థితాః పశ్చిమోత్తరరాష్ట్రాభిధాం తస్య అపసీయతస్య సం

యుక్తరాష్ట్రా ఆగ్రాసహిత ఇత్యభిధాంచకార ॥ ౧౯౦౧ + ౩౧౦౧
 = ౫౦౦౨ అట్లే కృష్ణువయోగికుల్యానాం వివర్ధన విచారణాయ స
 భానియుక్తా॥ తేన పాంచాలస్థ చీనా బరాలీనామనగోః కృషికుల్యా
 కరణాధానం సంవిధానంకృతం॥ యస్యామసారేణ కుల్యాణాం నిర్మాణ
 కర్మ సంపూరితం॥ యాఃకుల్యాః భావిక్లమనివారణార్థం ఉపలవద్భూ
 మిష్యపిసీతాః॥ తస్మాత్ దక్షిణభారతే, ఘూజార, బండేలఖండరా
 ష్ట్రేషు కావేరీ, కృష్ణా, నద్యోః మధ్యరాష్ట్రాణాంచ కృషివృద్ధిః కృ
 తా॥ తతస్యః విద్యావృద్ధ్యధానం మహాయత్నమకరోత్॥ యస్మిన్ దేశే
 యభాషాభివృద్ధి రధికాకృతా॥ విషయే సర్వత్ర సమ్యక్ విద్యావృద్ధిం
 కర్తుం సర్వవిద్యాపాలక ఇతి నియోజితః ॥ అపిచ సకజనభూషః లవ
 నేశకరం న్యూనీచకార॥ పూర్వం ప్రత్యబ్ధం పంచశతాదాయవతామపి
 ఆదాయకరం శశాస॥ ఇహ ప్రతినిధిః సహస్రరావ్య ప్రత్యాబ్ధికాదా
 యవస్తమేవ కరదాయినంచకార॥ ఏతాభ్యాం వివతనాభ్యాం నాతి
 ధనవతాంరిక్తానాంచ రుజాపనోదన మభవత్॥ అపిచ సప్రతినిధిః వస్తు
 కర్మవృద్ధ్యర్థం వాణిజ్యవృద్ధ్యధానంచ విమర్శనాయ అధికారిణః నియో
 జ్యతా నధిష్టాయస్వ సభాయామేకం సచివమపి నియోజయూమాస ॥
 తతస్యః భారతచక్రవర్తిన్యాః సామంతస్పృహణాం తనయానాం విద్యా
 భ్యాసాధానంప్రత్యేకపాఠశాలా స్వయంకాశ్చన సంస్థాప్యకైశ్చనస్మయైః
 కాశ్చనపాఠశాలాః స్థాపయామాస॥ ఏవం తస్మిన్ శాసతి ౧౯౦౧ +
 ౩౧౦౧ = ౫౦౦౨ అట్లే శ్రీవిక్టోరియాచక్రవర్తినీ పశ్చిమేవ యసిపు
 త్రే జ్యేష్ఠేస్వం మహారాజ్యభారం నిషీడ్య స్వర్గమియాయ॥

శ్లో॥ తతస్మి తికలాకలాపసరణిం సంశోధయంతీచిరం । సర్వా
 శ్చాత్మసుతానివప్రముదితా పోషిత్ప్రజాస్సర్వథా । స్వాంతే భారత
 లోకపాలనవిధౌ సంస్థాప్యవైజంసుతం । విక్టోర్యాసమగాద్దివం సువిమ
 లై రాజ్ఞీనిజై స్సత్కృతైః ॥

శ్లో॥ ధర్మైకప్రవణేతిస్మృతితపర స్వాత్మేతిసాధ్యేతిచ । ప్రారం
 భోత్థఫలోదయేతిచయశ స్సర్వాదిశోవ్యానశే । తాదృక్సర్వగుణోత్త
 రం తనుజుషం రాజ్యేభిషిచ్యస్వయం । ఖోణీమండలంజనాత్త సుకృ
 తైః విక్టోరియాస్వర్గయా ॥

సప్తమ ఏడవడుచక్రవర్తి ౧౯౦౧ + ౩౧౦౧ = ౫౦౦౨

౧౯౦౦ + ౩౧౦౧ = ౫౦౦౧

తత సప్తమః జ్యేష్ఠనుతః సప్తమఏడవడునామకః సింహాసన
మారుహ్య చక్రవర్త్యభవత్ ॥ తస్మాప్రి ప్రతినిధిః స ఏవ కర్జనభూపః
అభూత్ ॥ ౧౯౦౩ + ౩౧౦౧ = ౫౦౦౪ చక్రవర్తిః స అనుజె శో
నాటఅధిభూపనామని (Duke) భారతమాగతే తేన సహ ప్రతినిధిః
దేహళ్యాం మహాసభాం కృత్వా ఏడవడునరేశ్వరం చక్రవర్తినం
ప్రచురయామాస ॥ యదా సర్వే సామంతనరేశ్వరాః సమాగతాః
౧౯౦౪ + ౩౧౦౧ = ౫౦౦౫ అట్లే స కర్జనస్య శాసనకాలః ద్వై
బ్ధాధికః కృతః ॥ తస్మి న్నేవాద్వై స్యమంత్రానుసారేణ చక్రవర్తినః
శాసనేన స ప్రతినిధిః వంగమహారాష్ట్రం ద్విధా వ్యభజత్ ॥ ఇతః
పూర్వం విహార, హజీర, భాఘు, అల్పనాగపురీనామరాష్ట్రాణి సీలీఫల
వంతి వాణిజ్యవృద్ధికరాణి వంగమహారాష్ట్ర మితి నామ్నా అవరపాల
కేన (Lieutenant Governor) పాలితాని ॥ అస్సామరాష్ట్రంచ
ముఖ్యాధికారిణా (Chief Commissioner) పాలితం ॥ కర్జనభూపశ్చ
ద్య ఢక్కారాజమహి వంగస్య ప్రాచీభాగం అస్సామంచ సమ్మేళయి
త్వా ప్రాచీంభాగ మితి నా మదత్వా ఏకాధికారిణా శాసితం చకార
అవశిష్ట వంగరాష్ట్రం, ఓఢ్రరాష్ట్రం, అల్పనాగపురంచ సమ్మేళయిత్వా
పశ్చిమవంగమహారాష్ట్ర మితి నా మదత్వా అవరపాలకేన శాసితం చ
కార ॥ తతస్స ప్రతినిధిః వీరారరాష్ట్రం నై జామాత్ శాశ్వతకరప్ర
ధాన సంవిధానేన స్వపాలనే అగృహ్యత్ ॥ పాంచాలరాష్ట్రే కృషీవ
లానాం భూమయః తద్వృణదాత్మభి స్సంగ్రహణాత్ వారయన్ శాస
నం చకార ॥ తస్మి న్నేవాద్వై టిబెటువిషయం ప్రతిదాత్యం తేన సం
ప్రేషితం ॥ యదా ౧౯౦౧ + ౩౧౦౧ = ౪౯౯౧ అట్లే కృత సంవిధా
నుసారేణ త త్రాంక్లేయవాణిజ్యార్థం నావకాశో దత్తః తదా తద్రాజ
ధానిం లాస్సానగరిం ప్రవిశ్య వాణిజ్యవిషయే సంవిధానం కృతం ॥
జ్ఞానశ్రీనామనగరే ఆంక్లేయవాణిజ్య సంస్థాపితం ॥ ౧౯౦౨ + ౩౧౦౧
= ౫౦౦౩ అట్లే సః చక్రవర్తినః శాసనం ప్రాప్య తేన్న పురీవిషయ
భాగ భూపానాం ప్రాచీనరాష్ట్రాణ్యవిభజ్య జ్యేష్ఠనుతే నైవ భోక్తవ్యా
నితి శశాస ॥ యేన శాసనేన బహుః ప్రాచీనరాష్ట్రాణి తమభూపాశ్చ

నాశా ద్రక్షితాః || ౧౯౦౫ + 3౧౦౧ = ౫౦౦౬ అద్దే సేనాపాలనే
 వివర్తనం కృతం || ఇతః పూర్వం యత్సేనాయాః పాలనం సేనాపతినా
 ప్రతినిధిసాపి కృతం || ఏతస్మిన్నద్దే చక్రవర్తీచ సభాస్థం కిచనప్ర
 భుం భారతే సేనాయాం సమ్యగ్విభానం సమాద్యతం సేనాపతిం కృ
 త్వా సంప్రేషయామాస || తదర్థం సేనాయాః అధిపత్యం కేవలం
 సేనాపతిచేవాకరోత్ || తత్సంవిధానం కర్జనభూపస్య సేవ్యమభవత్ ||
 తస్మా త్సః స్వప్రాతినిధ్యం విహాయ గచ్ఛామితి చక్రవర్తినే విజ్ఞా
 పనం ప్రేషయామాస || తథాపి యావ ద్యువరాజస్య భారతాగమనం
 తావత్ స్థీయ్యంతామితి సమాదిప్తః తావత్తస్థా || యువరాజోపి
 జాజ్ఞానామా పితుః వృత్త మనుస్మత్య తస్య వృత్తానుసారతః భారత
 దర్శనోత్సుక స్సమాజగామ || శ్లో|| తాంభారతీంస్త్వాం భగిసీమివప్రి
 యాం సంద్రప్టు కామస్సహధర్మపత్న్య దృష్ట్వాచదేశాః పరిగృహ్య
 పూజాం పృషైకృతా మాత్మని హర్షమాప || 3|| శ్లో|| తత్రా భేట
 విహరే సకుతుక చేతాః ప్రియా సనాథస్సృ పితృ పరివార వితీర్ణాం
 పూజాం జగృహే స ఏష జాజ్ఞశః || ౪|| శ్లో|| సామంతైశ్చ ప్రజాభిశ్చ
 సత్కృత స్సహభార్యయా విహృత్య యువరాజోయం నిరగా దాత్మ
 నఃపదం || ౫|| తతః అభిరాదేవ కర్జనభూపః ప్రతినిధిః భారతపాలనం
 త్యక్త్వా స్వీయం ఇంగ్లాండువిషయం జగామ ||

మింటోమహాప్రభుః ౧౯౦౫ + 3౧౦౧ = ౫౦౦౬ (౧౯౦౧) ౫౦౧౧

తతో మింటోనామమహాభూపః ప్రతినిధి ర్నియోజితః భారత
 మాజగామ || తస్మిన్ శాసతి ౧౯౦౯ + 3౧౦౧ = ౫౦౧౦ అద్దే భా
 రతీయాధికారి సభానిర్మాణవిధానశాసనం చక్రవర్తినా కృతం || య
 త్తస్య ప్రతినిధినా మార్గేనామక భారతమంత్రిణచ ప్రబోధ సేనాభ
 వత్ || తచ్ఛాసనానుసారేణ మద్రాసముఖైప్రభృతి విషయభాగాధి
 కారిణాం సభాను ప్రతినిధేశ్చ సభాయాం కేచనసభ సదః తత్తద్దాప్తే
 భ్యః ప్రజాభిః భూపాశ్చ స్వప్రతినిధీ ప్రేషయంతి || యైః శాస్త్రని
 ర్మాణం క్రియతే || తత్సభాను సభికాః పూర్వస్మాదప్యధికాః కృతాః ||
 తేషాం కేచనపాలకైః నియోజితాః కేచన వణిగ్భిః, కేచనభూపైః, వి
 ద్యాధికారిభిః కేచన అన్యేచ ప్రకృతిభి రన్యేనగరాధిపైశ్చ ప్రేషితాః
 మహమ్మదీయ కైస్తవాదిభి ర్భారతీయమతాధిపైశ్చ ప్రతినిధయః

ప్రేషితాః॥ అపిచ మార్గేనామ భారతామాత్యః ప్రతినిధేః విషయభా
గానా మధిపానాంచ సచివ సభాసు అవర సేనాధిపత్యే చక్రవర్తినః
అమాత్యసభాయామపి యదావకాశస్సమాగతః తదా భారతీయ్యా అ
పినియోజనీయా ఇతి చక్రవర్తిన సమ్యజ్ఞుతమదదత్॥ తేన ప్రతిని
ధినా ౧౯౦౮ + 3౧౦౧ = ౫౦౦౯ అబ్దే మద్రాసవిషయభాగే భూ
పానాం రాష్ట్రేషు కృషీవలానాం భూపానాంచ సంబంధం విశదీకు
ర్వతా (శాసనం) చక్రవర్తిన శ్వాసనానుసారేణ కృతం యత్ భూకృషీ
వలశాసన మితిఖ్యాతం! సోపి మింటోమహాభూపః భారతం సమ్యక్
పాలయిత్వా ౧౯౧౦ + 3౧౦౧ = ౫౦౧౧ అబ్దే పాలనా ద్వితీయ స్వ
విషయ మింగ్లాండావ్యాయంజగామ॥ తస్మిన్నేవాబ్దే సప్తమ యెడ్వర్డు
నామా చక్రవర్తిః దివంయాతః॥ శ్లో॥ మాత్రాద్వితం సమర్థో మధు
రతరమసా సత్ఫలంరాష్ట్రసంజ్ఞం॥ భూపైరన్యైశ్చతుల్యం సకలజనప
దాః రంజయిత్వాగుణామైః । ఖ్యాతింసప్రాప్యలోకే నిఖిలనృపగ
ణాత్ ధార్మికత్యేవసిద్ధాం ఎడ్వర్డుః ప్రాపనాకం సురపతిభువన స్యాత్తిధి
శ్చక్రవర్తిః॥ శ్లో॥ సంప్రాప్యసఖ్యం స్వసమానభూపైః స్వీయైగుణై
రంజితమానసానాం । త్రివిష్టపం ప్రాపససఖ్యమిచ్ఛత్ సురేశ్వరస్యా
త్మగుణానురక్తే॥

పంచమజాజీచక్రవర్తి ౧౯౧౦ + 3౧౦౧ = ౫౦౧౧

౧౯౧౯ + 3౧౦౧ = ౫౦౨౦

శ్లో॥ పిత్రనంతరముదారక్తిర్భాక్ జాజీభూపతి రియాయ తత్స
దం॥ సర్వజీవకరుణాకిరోహరిః తంప్రసీదతుపరశ్శతంసమాః॥ శ్లో॥ పితృ
స్సకామంపరిపూరయత్ గుణీజగామపత్న్యసమా భారతానృపః । జా
జీస్వబాహూద్భృతశత్రువర్గః ద్రష్టుం సహావీరనివాసభూతం॥ శ్లో॥ ని
షీప్యపదమాత్మీయం సభార్యశ్చక్రవర్త్యయం । భారతప్రాంగణేముం
బైనామ్నితాం భారతీంప్రియాం । చకారపుత్రీమాద్యాం స్వాం । స
శ్రీకాంసం ప్రహషితాం॥

తతః ఇతః పూర్వమేవ స్వప్రాతినిధ్యే భారతపాలనాయ ప్రేషి
తో హర్షింజనామభూపః తం మహిషీ సహితం సభార్యః ప్రణనామ ॥
ఏవం డిశంబరాఖ్యాంగ్లమాసస్య ద్వితీయ్యే హనిచక్రవర్తినా ప్రధ
మం (నవం) భారతాంగణే మహిషీసహితేన పదన్యాసే కృతేసానగరి

ముంబైయాభ్యా హృష్టపుష్టజనాకీర్ణా స్వచక్రవర్తినం బహుధార్మ
 యత్ || స చక్రవర్తీ జాన్మసమాహ్వయః మహిషసహితః స్వాధికారిభిః
 ప్రతనిధినాచసంగతః తస్మిన్నగరేకతిపయైర్న రేశ్వరైశ్చ సంయుతః వివిధా
 నివనోదా స్పస్య నక్రతిపయదినానిసఖలమనయత్ || తస్మాత్ప్రసితః అత్రై
 రేవ వాసరైః ధూమశకటమార్గేణ స్వాగమనం ప్రతీక్షంతీం స్వంపూర్వ
 మభ్యుభ్రయంచ ప్రతీచ్ఛంతీం హృష్టైః స్వలంకృతైః విచిత్ర నానావే
 షైః భారతీయైస్సర్వరాష్ట్రభ్య స్సమాగతైః జనైర్ద్వివిధయానైః చరి
 తరాజమార్గాం భారతస్య పూర్వరాజధానీం దేహలీనగరిం సమాజగా
 ము || శ్లో || తత్తత్ప్రాక్తనభూమిపాలవిహితై రాశాంతసంక్రామితైః శౌర్యా
 గ్నిప్రవిలాప్యమాన పరభూపాలాంధతామిద్రతైః | దివ్యైః కీర్తిరసాత్మ
 కై స్సుచరితై రా రాజ్యమానం పరం శ్రీదేహశ్యభిధానపత్రనమగాచ్ఛీ
 జాజ్ఞాభూనాయకః || శ్లో || ఉచ్చైశ్శ్రవస్తుల్య మధాశ్వరాజ రాజాసమాయ
 వ్యా సమాజగామ | పార్శ్వేషు పశ్చాత్పురతశ్చ భూషైః | నేనాధినా
 ధైః పరిగుప్తదేహః || ఏవం మహద్భి జనానాం రాజమార్గే పా
 ర్శ్వద్వయే నిబిడం స్థిత్యాసాదరం పశ్యద్భిః హస్తతాలైః కృతాభివంద
 న స్వచక్రవర్తీ తా స్వశిరః కంపనై రభినందయన్ స్వశిబిరం స్వ
 లంకృతం అన్యై స్వలంకృతైః సామంతవృషాణాం అధికారిణాంచ భూ
 పానాంచ నివేదైః పరివృతం ప్రావిశత్ || ఏవం సప్తమేన్ద్రియేషు
 రాహ్వయ స్వాంగమాసస్య ప్రావిశంతాం స్వభవిష్య ద్రాజధానీం ||
 తతో దినాని త్రిణి తత్తద్వివేక్షయై ర్గమయిత్వా సంస్థాప్య చ పితౄ ద్వి
 గ్రహం ద్వాదశమేహని మహాసభాం చకార || శ్లో || నానారమ్యమణీర్థ
 కంభకలితాం దీప్యత్రుదీప్రజాంగరంభాస్తంభరసాలపల్లవలస న్మాలా
 భిరారాధితాం దృష్ట్వాతాం సరపాలశేఖరమణి జాజ్ఞాస్సభాం తా
 దృశీం | త్రీత్యా సర్వజనస్యతోష మగమత్ స్వస్థితదా తుల్య
 యా || శ్లో || సభాయాంచ తస్యాం సరేంద్రాధినాథాః పుర శ్చక్రవర్తీ
 ప్రభో రధ్యషీదన్ తదైవాసనేషు ప్రజాస్సర్వదేశ్యాః తథా మాత్య
 వగాశ్చ సామంతభూపాః || శ్లో || మేరీసనాథ శ్రీ జాజ్ఞాచక్రవర్తీ మ
 హాయశాః అభిషేకసభాం ప్రాప్రజాభి స్సమ్యగచింతః || శ్లో || సింహ
 సనే సావశితే పరిష్కృతే సధర్మదారః ప్రభుజాజ్ఞా నాయకః | పరి
 వృతో మంత్రివరేణ చాన్యైః సమస్తసామంత కుమారవృక్షైః || శ్లో ||

శ్లో॥ తదా సదురుచేజాజ్ఞాః పరివారసమన్వితః అమరాళి హరితస్య మహేం
ద్రస్య శ్రియంనహా॥ శ్లో॥ శిష్యాభయామహిమ్యాచసదస్యై స్త్యస్సరతు
ల్యకైః సుధర్మాయాం యథావజ్జీ బభౌ సదసిజాజ్ఞాః రాట్॥ శ్లో॥ తతః
ప్రణే ముస్తం జాజ్ఞాచక్రవర్తిన మానతాః ద్యోతయంతోదిశోభా
పాః భారతీ చోదితా ఇవ ॥ శ్లో॥ ఎవం తేత్ర ప్రవృత్తే మహతిమహ
వరే సజ్జనామోదహేతో । శ్రీజాజ్ఞాచక్రవర్తీ ప్రచురమధుముచం
వాచమాచష్టధీరం॥ శ్లో॥ పాండోఃపుత్రైస్తథాగ్నేఃకులజనినరపైః యా
వనైశ్చాపి భూపైః ఆక్రాంతా దేహళీయం సపదిభవతు మే రాజధానీ
నికామం॥

కించ శ్లో॥ యోదేశస్తు పురాభవ త్పురపతే రిష్టం మహాకాన
నం॥ చాంద్రోయచ్చ సుదర్శనాహ్వయ నృపశ్చిత్వా పురీం నిర్మమే దీ
ర్ఘా యోజనకైశ్చ తేన విపులాం త్రింశేన తైభాఃసురాం ఆర్యావర్త
నృపాః విజిత్యతరసాపాలీన్యహాసంపదా॥ సాఖాండవీతి జగతి ప్రధితా
బభూవ జష్టుస్తతో విపినభంగ సముత్థకోపః! కాశీన్యపేణ విజయేన సు
దర్శనంతం యుద్ధేమహత్య తిధిమా తనుతాంతకస్య॥ శ్లో॥ అధేంద్రేణ
సమాదిప్తః విజయః కాశీ కాన్యపః॥ ప్రజానిర్వా సయామాస పురాత్త
స్మాద శేషతః॥ తదేన భాండవాభిఖ్యంవనం చిరమభూత్పురాః గతే
తు ద్వాపరాంతే త్ పాండోఃపుత్రో యుద్ధిష్ఠిరః భిత్వాభాగం కతిప
యం ఖాండవారణ్య మధ్యగం ధృతరాష్ట్రేణ నిడిష్ట ఇంద్రప్రస్థాభి
దం పురం నిర్మమే తత్ర చైవాయం రాజసూయా ధ్వరం
వృధాత్ । తదేవదేహళీనామ్నా పురమద్యవిరాజిత రాజధానీ
భవేదే తదితిమే మతముత్తమం॥ శ్లో॥ కోలాహల స్తదనుసర్వజనస్య
జజ్ఞే గాంభీర్యతోంబుధర గర్జిత సన్నికాశః । ఉద్యత్ప్రమోదపి శున
శ్చ్యైదైవమూచుస్సర్వేనిబద్ధకరపంకజ కుట్టలాస్తే॥ శ్లో॥ ధన్వేయం భవ
తాత్ చక్రవర్తీన్నేహ పురీవరా భారతేమాడలే యుష్మదభిషేకేణ
నాన్యథా॥ తత స్ససచక్రవర్తీ మహాయశాః ఇతఃపూర్వం ద్విధా విభ
క్తం పంగరాష్ట్రం సమ్మేళయ న్నే కాధికారి పాల్యం (Governor
విహార అల్పనాగపుర ఓండరాష్ట్రాణిచ అవరపాలకేన పాల్యం
(Licutenant Governor) అస్సామరాష్ట్రంచ ప్రధాన నియోజనా
(Chief Commissioner) పాల్యంచ ప్రచురయ తత్తద్రాష్ట్రాణి

ప్రీతయత్ తతః॥ శ్లో॥ రాజోపస్థితిమాత్రహృష్ట హృదయా హ
 థైః కృతా స్థానా ఆత్మోక్షిప్త నిరీక్షణా స్వశిరసా సంభావ్య
 భూపాదిమా సామంతాధిక్యతం నివేశరుచిరం సమ్మూనసీయా స్వ
 దం ఆత్మీయం శిచిరం వివేశశనకైః మేరీ సనాధః ప్రభుః॥ శ్లో॥ ఏవం
 భారతక్షియాః ప్రజా సంప్రీతయన్ ప్రభుః సదస్యైర్వందితః ప్రా
 గాదాత్మీయం శిచిరం తతః॥ తతః చక్రవర్తిః డిశంబరుమాసస్య షో
 డనవాసరే దేహాశీనగరాత్ ప్రస్థితః నేపాలం జగమిషుః తదపరదినే
 సప్తదశేన్ద్రి ఆరానగరీం భేజే॥ తతో వృద్ధదశదినే నేపాలసీమాయాం వి
 క్షాతోరీనామ నగరే శ్రీనేపాల నృపేణ సాదరం ప్రత్యుద్గతః తైల
 యంత్ర ప్రచోదితరథేన తేన నృపేణ సహనేపాల మగమత్
 తత్ర అష్టావింశతివాసరావధి ఆభేటవినోదం కృత్వా సపరివారో వార
 ణానారుహ్య హత్వా బహూ స్మృగాన్ వ్యాఘ్రు భల్లుకాది మాన్
 నృపేణ సాదరమచితఃసంప్రేషితః కలకత్తానగరీం జగమిషుః వంగీపుర
 నగరీ మగమత్॥ ఏతస్మిన్నంతరే చక్రవర్తినీచ ఆగ్రానగరం గతా త
 స్మాత్ రాజపుత్రస్థానే భ్రమంతీ జయపుర, బూందీ, కోటాదిమరాష్ట్రా
 ణీ గత్వా తత్తన్నుపై రర్చితా॥ అజమరనగరే రాజపుత్ర పాతశాలాది
 మాంశ్య దృష్ట్వా సమాగతా భర్తా వంగీపురనగరే సంగతాః ఏవం
 చక్రవర్తిః మహాయశాః ప్రియయాసంగతః ధూమశకట మారుహ్య గ
 త్వా స్వాంప్రతీక్షంతీం హృష్టపుష్టజనాకీర్ణాం కలకత్తానగరీం త్రింశద్వా
 సరే ప్రావిశత్॥ తత్రాష్టవాసరాః విసోదైః మహోత్సవైశ్చ గమయి
 త్వా ప్రజాభి స్సమ్యగర్చితః తస్మాత్ జనవరిమాసస్య అష్టమవాసరే
 ప్రస్థాయ నవమేన్ద్రి నాగపురీ మగమత్॥ తత్రాపి ప్రజాభిరర్చితః దశ
 మేన్ద్రి ముంబై నగరీం ప్రావిశత్॥ తస్మా న్నగరా దపరేన్ద్రి ఏకాదశవా
 సరే శ్రీభారతేన సాదరం సబహుమానం స్వజన్మదేశే మింగ్లాండుం
 ప్రతిప్రయాణాయ ప్రేషితః నౌకా మారూఢ స్సపరివారః జగామ॥
 తదా శ్రీభారతవిషయః స్వచక్రవర్తిన మేవం ప్రేషయమాస॥

శ్లో॥ స్వామి సభార్యః ప్రవిశాత్మ జన్మదేశం శివే నోత్తమ చక్రవ
 ర్తిః॥ పశ్యన్ ప్రజాస్వానివ పుత్రపౌత్రాన్ నిత్యం ప్రమోద స్వసహౌవ
 చత్సాత్॥

హర్షింజభూపః; బేల్పహోర్డుభూపః.

హర్షింజభూపశ్చ ౧౯౧౫ + ౩౧౦౧ = ౫౦౧౬ అబ్దస్యాన్తా
 వధిభారతం సమ్యక్ శాసిత్యా స్వవిషయ మిగ్లాండుసమాహ్వాయం జ
 గామ॥ తత్తోబ్దేష్కే (౧౯౧౭ + ౩౧౦౧) = ౫౦౧౮ అష్టాదశోత్తర
 పంచసహస్రమితే బేల్పహోర్డునామాభూపః ప్రతినిధిః కృత స్సమాగతః
 పాలయత్యస్త్యాన్ ౧౯౧౮ + ౩౧౦౧ = ౫౦౧౯ అబ్దే మద్రాసవిషయ
 భాగ భూపాభ్యం పుయ్యూరు దొడ్డపనాయభూపాభ్యా మభ్యర్థనా
 మసారేణ తద్విషయభాగపాలకేన పెన్లాండు (Pentland) భూపేన
 సంహృతః తద్రాష్ట్రే) అవిభాజ్యరాష్ట్రశాసననిర్మాణకాలే అవిభాజ్య
 రాష్ట్రేషు నమిలితెఅపి అద్య ప్రభృతి అవిభాజ్యఅవిభాజ్యరాష్ట్రశాస
 నేన రక్షణీయ్యతి శ్రీ చక్రవర్తినః శాసనామసారేణ శాసన్తో రా
 ష్ట్రే సుస్థిరం రక్షితే చకార॥ సవవ ప్రతీనిధిః అద్యాపి భారతం ధర్మే
 ణ పాలయతి॥ ఏవమేవ పంచమజాజ్ఞచక్రవర్తీ అస్మాన్ ధర్మేణాద్యా
 పి పాలయతి॥ శ్లో॥ సోయం శ్రీపంచమోజాజ్ఞ చక్రవర్తీ మహాయ
 శాః । పాలయత్యద్యసఃపాయా చ్చిరరాత్రాయసాదరం॥ శ్లో॥ శ్రీనివాస
 కృపాపాత్రం మేర్యా శ్రీజాజ్ఞరాణ్మహిం॥ పాయా చ్చిరతరంసాఖ్యైః
 భారతీం బహువత్సరాన్॥

ఇతి శ్రీమ దాత్రేయకులలిలకేన శ్రీమద్గోపాలకృష్ణమాచార్యేణ రచిత
 శ్రీ శోభనాద్వీప వై భవాఖ్య మహాకావ్యే కలియుగచరితే
 ఆర్యావర్తచరితం సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శుద్ధ శుద్ధ పత్రము.

పుట	పక్కి	అశుద్ధం	శుద్ధం
3	౧౨	భిదం	భిదం
౪	౧౫	బుద్ధ్య	భుక్త్య
	౨౨	హ్య	హ్య
౫	౧౭	వద	వర
౬	౯	మూరః	మూర్కః
౯		ప్రథమద్వితీయపక్షద్వయమధికం	
	౧౬	యోతనయా	యోగితయా
౧౦	౭	యనో	యనో
	౯	తలే	తలే
	౧౧	మణి	మణి
౧౧	౨౦	బాహా	బాహా
౧౨	3	హోత్రిః	హోత్రిః
	౨౨	సీయం	స్వీయం
౧౪	౫	గాని	గానిని
	౧౨	స	స్వ
		విద్వాం	విద్వాన్
	౧౩	జకాదేందు	చకాదేందు
	౧౭	వేశ్య	వేశ్య
౧౫	౬	నేవం	నేవం
౧౭	౭	రావర	రావ్ర
	౧౦	పషి	పట్టి
౧౮	౭	శర్	శర్
	౧౨	మహా	మహా
	౨౦	గర్హ్యస్మ	గర్హ్యస్మ
		మార్ధ్వ	మార్పు
	౨౨	వృషి	వృషి
౨౦	౧౧	దంతా	దంతా

పుట	పక్కి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౨౧	౨౬	తలు	తటి
౨౨	౮	తాష	తాప్త
	౨౮	హ్యసు	ర్వసు
౨౩	౧౪	ఇత్యవ	ఇత్యవ్
		శుక్	శుక్ల
	౨౧	సింఘో	సింఘో
౨౪	౯	హేమ	హేమ
	౧౩	శ్మశ్రి	శ్మశ
	౧౫	ణపే	ణప్తే
	౧౬	దితత	వితత
	౧౭	ముశదీ	ముశతీ
	౨౭	పాన	పాలన
౨౬	౧౮	వీసిం	వీరసిం
	౧౯	త్పత్ర	త్పత్రః
౨౭	౨౪	పుమా	ప్రమా
౨౮	౧౦	ధర్మార్థే	ధర్మార్థే
౨౯	౫	అశూత	అనూత
	౧౯	రాజ్యం	రాజం
	౨౪	విజగ్యే	విజగ్యే
౩౨	౪	ధార్మిక	ధార్మికత్వ
	౯	కృప	కృత
౩౩	౨౩	తప	తప
	౨౪	స్మసే	స్మయసే
	౨౭	క్తే	క్తే
౩౪	౧౧	హ్మప	హ్మస
	౨౦	సకా	స్వకా
౩౫	౩	యూత్తో	యూత్తో
	౪	గ్రహే	గ్రహణో
	౧౦	మహ్నై	మిహ్నై
	౧౧	దేయూ	దేయం

పుట	పజ్జిక	అనుద్ధం	సుద్ధం
	౨౦	మహా	మహీ
	౨౨	మర్తి	మర్ధ
	౨౫	మహే	మహో
౩౬	౧౯	క్రోశ	క్రోశ
౩౭	౧౦	తథా	తదా
	౧౩	విధు	విధు
౩౮	౨౩	జ్వేన	జ్వేన
౩౯	౯	రాదా	రాధా
		పరమా	పరమం
౪౦	౩	మహాయం	మహీయం
	౪	సర్వా	సర్వా
	౭	చని	చన
	౨౫	కశ్ర	శుక్ర
౪౧	౬	శక్ర	శక్ర
	౧౧	మాహే	మహే
౪౨	౧౭	లససా	లసా
౪౩	౨౬	పతి	పతిః
౪౪	౪	పురీ	పురి
	౯	పూర్వ	పూలే
		పాత్ర	పాత
౪౬	౪	బాహు	బాహూ
	౫	దేశా	దేశాత్
	౧౮	వమాన	వనమా
౪౭	౧౮	భేజు	భేజు
౪౮	౫	సాస్త	హస్త
	౨౦	దేవ	దేత
౪౯	౧౧	నిర్వాతు	నిర్వాతు
	౧౩	స్మి	స్మి
	౧౭	దీప్ సపి	దీపపి
౫౦	౧	యాథ	యాథః

పుట	పట్టిక	అనుస్థం	శుద్ధం
	౧౨	సఖి	స్వఖి
గీ౧	౧	స్వా	స్వా
	గీ	స్వస్వ	స్వస్వ
	౮	తతదత్రి	తదత్రి
	౯	చోక్య	ణక్య
	౧౨	కితము	కిము
గీ౧	౧	స్వాధ	స్వాధ
	౮	తద	తద
	౯	కర్ణ్య	కర్ణ్య
	౧౨	కితము	కిము
గీ౨	౧	వైది	వైది
	గీ	చయిత	చైత
		నానుయాద్య	మానమన్య
గీ౩	గీ	ప్రతి	పతి
	౬	నిదేశ	దిదేశ
	౮	న్యితే	న్యితే
	౧౮	పథా	పదా
	౨౦	కృషాం	కృషాం
గీ౪	గీ	విదదు	విదధు
	౯	తవిచ్చాం	తదిచ్చాం
	౧౦	భితాం	భిదాం
	౨౪	భర్తు	భర్తూ
	౨౬	వాస్థా	వాస్థా
గీగీ	౮	హతేయ	హతేచ
	౧గీ	యాధ్యా	యాద్య
	౧౬	సృజై	సృజై
	౨౦	యోతు	యోతు
గీ౬	గీ	వ్యసో	వ్యసో
	౬	వహ	వహ

పుట	పక్షి	అశుద్ధం	శుద్ధం
	౮	సిల	సిర
౫౭	౨	కంతు	కంతుం
		ప్రార్థ	ప్రార్థ
	౭	బద్ధాచ	బద్ధాచ
	౮	సాకు	సాకం
	౧౦	వస్త్రై	వస్త్రై
౫౮	౧౯	భావానిం	భావానిం
౫౯	౧౦	రనయిశ్చ	రనయిశ్చ
౬౦	౫	భయివ	భయైవ
	౧౨	దెత్త	దిత్త
౬౧	౩	మహీ	మహీ
	౧౨	హస్తై	హస్తై
		గాయ	గాంచ
౬౩	౫	కన్యం	కన్యం
	౭	దత్తు	దత్తు
	౮	దృష్టా	దృష్టా
	౨౨	మశ్య	మశ్య
౬౭	౧౯	నవ్యశి	నవ్యశి
	౧	అదా	అధా
౬౮	౧౨	తాది	తాం
౬౯	౧౫	మహా	మహా
	౧౬	ముధా	ముదా
౭౦	౧	తీదే	తీదే
		సతు	సతు
౭౧	౨	మహా	మహా
	౪	క్షత	క్షత
	౭	యాది	యాధి
౭౨	౮	యాపె	కూపె
	౧౬	యాహ	మాహ
౭౫	౨౭	హ్యశ్చ	హ్యశ్చ

పుట	పజ్జిక	అశుద్ధం	శుద్ధం
22	౮	దారా	ధారా
	౧౯	దక్షి	రక్షి
2౯	౧౬	బిభౌ	బభౌ
	౨౨	బుద్ధః	బుద్ధః
	౨౮	మహః	మహి
౫౦	౯	మృద్ధం	మృద్ధం
౫౧	౧౬	త్తరో	త్తీర
౫3	౧౪	దత్య	ద్యః
౫౪	3	భిప్రయాంత	భీత
	౬	మత్స	మచ్చ
	౨౧	ముఖ	ముఖ
౫౫	౧	హ్య	హ్య
౫౭	3	ప్రసాద	ప్రసాద
	౨౪	నృపం	నృపతిం
		త్సత్స్వ	త్స్వత్
౫౮	౧	వెతా	వెత్
	౧౮	వాతి	వెతి
	౨౪	శర్తై	శ్చర్తై
౯౦	2	మహిషీ	మహిషీం
	౧౯	మృడి	మృతి
౯౫	౧3	పుణ్యేచ	పుణ్యేన
	౧౪	చర్య	చర్యం
౯౬	౧౯	సుభు	సుః
౯౮	౪	ప్రాణి	ప్రాణిసర్వాణి
	౧౨	యిద్ధం	రణం
౧౦3	౮	పాలిత	పాలితం
౧౦౪	౧2	విచ్ఛద్య	విచ్ఛిద్య
౧౦౮	2	ర్యయం	ర్యయం
		యాస్వా	యాస్వా
౧౧౦	౧2	శస్వ	శస్వ

పుట	ప.క్ర.	అశుద్ధం	శుద్ధం
౧౧౧	౧౧	హోలీ	హోలీ
		మహా	మహా
౧౧౨	౧౧	వరం	వర
	౨౨	యతే	యతే
౧౧౩	౧౬	సదస	సరస
	౨౭	వ్యగ	వ్యగా
౧౧౪	౧౬	లీకుధః	వీకుధః
	౨౬	కువైః	కువైః
౧౧౫	౩	బద్వా	బద్వా
౧౧౬	౧౫	గంద	దంగ
౧౧౭	౨౦	రాకతం	రాగతః
౧౧౮	౧౦	యధ్య	యద్య
౧౧౯	౬	యాచతం	యాచంతం
౧౨౦	౧౪	ఘృయో	ఘృయోః
౧౨౧	౧	భివేష్వ	భివేష్వ
	౫	రీయ	రీమ
	౧౪	అత	అద
౧౨౨	౪	ప్రరో	ప్రరో
	౨౧	శ్వేనా	శ్వేనా
౧౨౩	౩	తథా	దథా
	౧౧	మురాం	ముదారాం
	౧౬	గురు	గురు
౧౨౪	౧౦	గణః	గణం
౧౨౫	౩	యయో	యయా
	౧౪	సూ	శూ
౧౨౬	౬	మప్రి	మప్రి
౧౨౭	౧౪	రక్ష	రక్ష
	౨౬	గత	గతా
౧౨౮	౧౩	దృష్టా	దృష్టా
౧౨౯	౩	తను	తదను

పుట	క	అశుద్ధం	శుద్ధం
	౧౬	తెళా	దెళా
౧౪౬	౧౬	పుత్రా	పుత్ర్యా
౧౪౭	౧౩	ణాం	ణా
౧౪౮	౨౦	పమ	మమ
౧౫౦	౨	సుతె	సువె
	౫	రంత	ర్వంత
	౧౬	లవ	ఎవ
	౨౯	ర్క	ర్క
౧౫౨	౮	వ్యాయ	వ్యాయ
	౧౩	తా	య
౧౫౫	౫	తైహి	తైస్సహి
	౯	స్యఖి	స్యఖి
	౧౦	సిచ్చ	సిచ్చి
	౧౧	తద్వ	తద్వ
	౧౩	యాథో	యాథా
	౨౧	దనగా	దననగ
౧౫౬	౧౭	లిగత	విగత
౧౫౭	౨౨	స్తయి	స్తతి
	౨౫	వెగ	వెగలి
		జక	జక
		కెతు	కెతు
	౨౬	కుండ	కుండ
౧౫౯	౭	అహ్లాద	అహ్లాదా
౧౬౦	౧౫	సిహే	సింహే
౧౬౧	౧౮	ణె	ణె
	౧౯	తు	తు
౧౬౪	౬	ధ్వయె	ధ్వయె
౧౬౫	౨౫	యద్ధ	యధ
౧౬౬	౧౨	వెలా	వెలాచ
		మాస్తి	మాస్తి

పుట	పజ్జిక	అనుధం	శుద్ధం
౧౬౮	౧౦	ప్రేష	ప్రేష్య
	౧౪	నాసం	నాథం
	౨౦	నస్య	గస్య
౧౬౯	౨	డ్డినః	డ్డినం
	౩	స్వనయం	స్వయం
	౧౨	తురో	తురోబ్జా
		మహతో	మహదో
౧౭౧	౧౨	హీస్వ	పస్య
౧౭౨	౪	సహసహత్యబ్జావృధోసు	సవత్యబ్జవృధోస్య
	౮	తతో	తతః
౧౭౫	౨౩	లీం	లీ
౧౭౬	౯	ననం	నన
		సేనా	సేనాం
	౧౩	నిద్రాణా	నిద్రాణాం
౧౭౭	౬	రాధి	రానాధి
		యుధ్యనా	యుధ్యన్
	౭	సుత్యోస	సుతస్స
	౨౭	జహో	జహీ
	౨౯	సుత్యో	సుతః
౧౭౮	౭	శ్వరో	శ్వరే
	౮	పర	పరం
		జాతో	జాతే
	౧౦	శ్వరో	శ్వర
	౧౨	తదపి	తస్మిన్నపి
	౧౩	కోలను	కోను
		కాలమ	కాలం
	౧౫	హిత్య	హిత్య
	౧౬	షితే	షితం
		సంమతః	సంమాన్య
	౨౭	నామ్నా	నామ్నా

పుట	పజ్జిక	అశుద్ధం	శుద్ధం
౧౭౯	౩	కోఆ	కఆ
	౯	అప	అపా
	౧౪	సుతో	సుతః
౧౭౯	౧౭	సఃపరమానం సింహానయోధయామాస తదాతాప్రు భౌపరస్పరాఘాత పీడితా వభవతా ముతకాతిధీ త దంతరెజహంగీరః సురూపిణీం తస్మాగ్భ్యాం నూజహ నా నామకాముదవహత్	
	౧౮		
	౧౯		
	౨౧	తంద్యవన్నాస	తత్రద్వేషంచక్రే
౧౮౦	౧	భవేత్కింతు	భవేద్ద్యపి
	౧౧	దక్ష	దక్షిణ
		ఖానస	ఖానస్య
	౨౨	సహాయకసేనై	సహాయసేనాభి
	౨౮	తతో	తతః
౧౮౧	౧౧	సవసతి	తస్మిన్సవసతి
	౨౧	ఆత్మనో	ఆత్మనః
	౨౨	సుతస్య	సుతేన
		కస్య	కేన
		చార్మంత్ర	దుర్మంత్రిత
	౨౩	సచపిత్రాదత్తపాజహన	సేనాబహుళభాగః
౧౮౨	౨౬	సుల్తానస్య	సుల్తానం
౧౮౩	౨౭	రుధ్య	వ్యరుధ్య
౧౮౪	౧౦	యోధయి	యోధి
		బాహుళ	బాహుళ్య
౧౮౫	౧౮	తం	తస్య
	౨౦	జేన	జ్యేనా
	౨౦	కోశ	రశ్మ
		సంశా	తస్మిన్సా
		నృపామా	నృపష్టా
౧౮౬	౨	యతయత్	మయతత
	౧౧	సుతః	సుతాః

పుట	పజ్జిక	అశుద్ధం	శుద్ధం
౧౮౭	౧	హాట	
	౬	సశా	తస్మిన్ శా
	౧౨	పుత్రే	స
	౨౧	సహాయే	సాహాయ్యే
౧౮౮	౯	దత్తా	దత్తమగృహ్లాన్
	౧౧	మవ	మవా
	౧౬	క్రయం	క్రయః
	౨౦	తథా	తతః
౧౮౯	౩	సహాయ	సాహాయ్య
	౪	రామా	రాష్ట్రా
	౧౪	తతశ్చ	తతశ్చ
	౨౧	దత్తః	లంభితః
	౨౨	ప్రయాగం	ప్రయాగే
	౨౭	గుహస్వేని	గోహేని
	౨౮	తథా	తతః
		ణోశా	ణశ్చ
౧౯౦	౨	తథా	తత
	౧౯	తాశ్చ	జశ్చ
	౨౬	దీపే	ద్వీపే
	౨౮	జ్ఞానీ	జ్ఞః
౧౯౧	౨	స్వరం	స్వరూం
	౩	స్తో	స్తః
		స్వైరేవ	స్వాభిరేవ
		నాకైస్స	నాకాభిస్స
	౪	వ్యక్రయంత	వ్యక్రీణా
	౫	ణాని	ణాః
	౯	భూత్వా	కృత్వా
	౧౧	ఘమి	ఘఙ్
		త్మనూసం	త్మనం
	౨౦	దుహితం	దుహితరం

పుట	పజ్జిక	అశుద్ధం	శుద్ధం
౧౯౧	౨౧	నగరే	నగరే
		అభ	అవ
	౨౪	ణిజాః	ణిజః
	౨౬	ఖస్య	ఖాయా
౧౯౨	౧౦	త్రీణి	త్రీణ్
		మాణి	మాణ్
		ణయంత	ణణ్
౧౯౩	౮	జ్జిప	జ్జిపణ్
		రీతి	రీతు
	౯	యా	యాణ్
	౨౮	తంమో	తనుమో
౧౯౪	౬	యానాం	యాణ్
	౯	సహాయా	సాహాయ్యా
	౨౪	మప్రే	మప్రై
౧౯౫	౧	సానా	స్తానా
	౧౦	మనసే	మనస్సే
	౨౩	కైవ	కైవః
౧౯౬	౨౧	రుభ్య	రుభ్యే
	౩౦	యానస	యాస్య
౧౯౭	౫	ష్మానా	ష్మనా
	౨౪	చ్ఛంతోః	చ్ఛంతః
౧౯౮	౨	ఘృశ్చ	ఘృశ్చ
	౪	అసా	అసా
	౬	శ్ర	శ్రీ
	౧౧	లాఱు	లాయ
	౧౬	త్రియ	త్రిర
	౨౧	యరీం	యరం
౧౯౯	౨	లాలి	లాలిః
	౧౪	యద	యర
౨౦౦	౭	జానాం	జాం

పుట	పక్షి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౨౦౬	౧౬	సంఘః	సంఘః
	౨౦	సిర్వ	సర్వ
		లృ	స్మ
౨౦౭	౧౭	చ్య	డి
౨౦౮	౧౮	యత్	యత
౨౧౦	౧౯	సహాయ సా	సాహాయ్యస్స
	౧౨	కలి	కలి
	౨౦	అజి	అధ
	౨౨	కార్జ్యమ	కార్యో
౨౧౧	౧౩	పయరి	పయ
	౧౪	దదత	దదత్
	౨౦	కాష్టా	రాష్ట్ర
౨౧౨	౧౫	ధర్మం	ధర్మ
	౧౬	తైకం	త్యైకం
	౨౭	హూతః	హూతాః
	౨౮	అపరా	పరా
౨౧౩	౨౬	ద్రతా	తద్రా
		తేచా	తానిచా
౨౧౪	౬	సహాయ	సాహాయ్య
	౭	మక	మకః
	౮	యంచ	యన్యచ
	౧౧	ణం	ణ
౨౧౫	౧౯	బ్రాను	బ్రానను
	౨౩	ధయమానః	బాధయానః
౨౧౬	౧౦	భాగం	భాగః
	౭	పూణమితం	పూరితం
	౧౬	శిత	శితా
	౨౧	విరోధినాం	విరోధినీనాం
	౨౨	ష్కాసయిత్యా	ష్కాసంకృత్యా
	౨౫	యానా	యానాం

పుట	పజ్జిక	అశుద్ధం	శుద్ధం
౨౧౭	గీ	హ్వాయ	హ్వాహ్వాయ
	౧౧	యస్తు	యత్తు
		అంకుస్స	అంకురస్స
౨౧౯	ర	సంప్ర	సమప్రై
	౧౩	యానా	యానామ్నా
		దుర్గః	దుర్గం
	౧౪	దత్తః	దత్తం
	౨౪	లంబె	లలంబె
౨౨౦	గీ	శశాకుకి	శైకుః
	౧౧	ద్వీనాచ	ద్వీపానిచ
౨౨౧	౮	త్రిశతీభిః	త్రిశత
	౧౦	ష్టితా	ష్టితః
		ప్రెషితా	ప్రెషితః
	౨౩	చతుస్సహస్రం	చతుస్సహస్రికాం
౨౨౨	౧౨	నామ్నా	నామ్నాం
	౧౫	బృత	పృత
		హ్వా	హ్వా
	౨౨	హత్వా	హీత్వా
౨౨౩	౧౨	హాపి	హాపి
		తస్యా	తస్యః
	౨౧	హ్వాన	హ్వానం
౨౨౪	౧౯	కృతా	కృతః
౨౨౬	౯	యా	యానాం
	౧౦	స్వీకరోత్	స్వీచకార
౨౨౭	౯	ముత్రా	ముద్రా
	౨౨	భ్యాతం	భ్యాతః
౨౨౮	౨౫	నాయతః	న్యాయతః
౨౩౦	౨౭	కాక్షరెవ	కాక్షిఎవ
	౨౮	తౌ	తాం
౨౩౨	౧౧	హాసీ	హసీ

పుట	పజ్జిక	అశుద్ధం	శుద్ధం
	౧౪	పాన	పాల
	౨౬	స్వాసవి	స్వేషామవి
౨౩౪	౨౩	చ్చస్త	చ్చస్త స్వ
౨౩౫	౨౯	తెర	తీర
	౩౧	ష్టా	ష్టా
		తాపి	తాలపి
౨౩ ౭		పద్దె	పదై
		సర్వంమ	సర్వంచ
౩౩౮	౧౬	తాత	తాప
	౨౯	గమవ	గవవ
	౩౦	ంమావృణ్వా	మావృణ్వా
౨౩౯	౫	పోన్యః	పోన్యః
	౭	న్దినీతి	న్దీతి
	౨౪	భలె	భవె
		సంచ	స్సంచ
౨౪౦	౧౧	మన	మగ
	౧౪	భ్యాతే	భ్యాతే
	౧౫	రాష్ట్ర	రాష్ట్రం
	౧౬	తోకు	తొకు
	౨౩	మానాం	మాంనా
౨౪౧	౧	భ్యాతాః	భ్యాతాః
	౨౧	నైవి	నైర్వి
	౨౩	పంశీయై	పంశ్యై
౨౪౨	౧౧	భరాణి	భరణాని
	౧౩	వతోపి	పంతోపి
	౧౬	సంఘా	సంఘా
	౨౧	శత్రుమైబై	శైబై
౨౪౩	౧౨	నై న	నైస్స
	౧౪	నోప	నఃప
	౧౭	తతో	తతః

పుట	పక్షి	అశుద్ధం	శుద్ధం
	౨గి	స్కంతి	స్కంది
౨౪౪	౧౦	వీడ్వనామాన	వీడ్వమాన
	౧౪	స్కంత	స్కంద
	౧౮	శస్య	శస్య
	౨౩	రాష్ట్ర	రాష్ట్రం
		నశ్య	నశ్య
	౨గి	భూయం	భూయః
౨౪౫	౧	వష్టిభిర్య	వష్ట్యాయు
	౧౧	తానా	తనాం
		బుద్ధ	బుధ
	౧౨	బుద్ధః	బుధ
	౨గి	నాప	నామ
	౨౭	తిచిచ	తిచ
	౨౯	ఖ్యాత	ఖ్యాతః
	౩౦	జ్యోతి	జ్యోతి
౨౪౬	౯	ఖాతః	
౨౪౭	౯	త్రయే	త్రయేణ
	౧౦	ద్రష్ఠీ	ద్రముతీర్య
	౨౨	భాతు	భాత్వ
౨౪౮	౧	మాన	మాగ
౨౪౯	౪	ర్యగ	ర్యణ
	౨గి	యోద	యోధ
౨౫౧	౧	కృతం	కృతః
౨౫౨	౨౨	యాని	యాన్ని
౨౫౩	౨	సుతా	సుతాం
	౫	నశ్య	నశ్య
౨౫౪	౧౩	భూత్యా	భూత్వా
౨౫౫	౬	కావ్యా	కావ్యాని
౨౫౬	౧౮	సంగతా	సంగతౌ
౨౫౭	౧	నిగృహ	నిగృహ్య

పుట	పట్టిక	అశుద్ధం	శుద్ధం
౧౬౧	౬	ధాసంతి	ధాస్సంతి
	౧౫	దధార	ధృతం
		జానాం	జైః
	౨౫	పక్షియైః	పక్ష్యైః
౧౬౨	౨౨	నామి	నామ
౧౬౩	౨౬	బెహి	బహిష్కృ
౧౬౪	౧౦	యోస్కం	యోవస్కం
౧౬౫	౧౯	రెరా	రెపరా
	౨౬	యం	యాం
౧౬౬	౩	రస్య	రస్య
	౭	అపరా	పరాజయత
౧౬౭	౧౦	యెస	యెనస
	౧౯	హతం	హతః
౧౬౮	౧౭	అర	అమారః
	౧౮	శ్య	శ్చ
	౨౩	శ్వరో	శ్వరః
౧౭౦	౧౨	మవ	మవా
౧౭౧	౪	యస్య	యస్యాం
	౧౧	నియోతా	నియోజితా
	౧౩	భ	బ
	౨౬	సంబంధః	సంబద్ధః
౧౭౫	౬	స్మిన్	స్మిన్న
	౨౫	చానాలయ	పాలనాయ
౧౭౬	౨౫	ణీచలంజ	ణీచలజ
౧౭౭	౨౭	స్వానంజ	స్వానుజ
౧౭౮	౧౦	మయు	మయ
	౨౭	మెకః	మెకః
౧౭౯	౨౨	ర్దస	ర్దస్య
౧౮౦	౨౬	కావ్యా	కావ్యాని
	౨౮	వ్యేని	వ్యాని

పుట	పత్రిక	అనుద్ధం	శుద్ధం
౨౮౩	౬	భెత్తి	భెత్తి
	౧౧	శాలె'భె	శాలె'భె
౨౮౪	౮	నృతశ్చ	నృపశ్చ
	౧౦	ధిత్తి	
	౧౧	బ్రతి	ప్రతి
	౨౭	దుహిత్రేత్తి	దుహిత రావిత
	౨౮	ఘనా	ష్వనా
౨౮౫	౨	శ్రవ	శ్రమ
	౩	న్నాస	న్నాశి
	౬	నృపహః	నృపః
	౧౦	రీయ	రయ్య
౨౮౬	౧	సంద్య	స్కంద్య
	౧౦	సద్భిః	సహైః
		యస్య	యః
	౨౧	తస్య	తస్య
	౨౮	ఆయు	ఆయ
౨౮౭	౨	దితం	దితః
	౮	కృతాః	కృతా
	౯	ముద్వై	ముద్వో
	౧౨	చిర	చిరా
		మకం	మకః
	౧౬	మన	మగ
	౧౭	పెషి	ప్రెషి
	౨౨	సంధిం	సంధిః
	౨౩	కృడం	కృతః
౨౮౮	౩	జనిత	జనితే
	౪	తౌ	క్రౌ
	౫	త్యప	త్యపా
	౨౬	తుం	తుం
౨౮౯	౨	తలల్ప	తామల

పుట	పజ్జీ	అశుద్ధం	శుద్ధం
	౨౭	వర్ణ	వర్ణ
	౨౮	వర్ణజ్ఞే	విగ్రహా
౨౯౦	౧౯	యంచ	యశ్చ
		సీతం	సీతః
౨౯౮	౫	స్వాను	స్వాను
	౧౮	మహా	మహః
౩౦౨	౨౧	విలినాః	విలీనాః
౩౦౩	౩	ప్రేక్ష	అప్రేక్ష
౩౦౫	౯	నృపతుం	నృపపతుం
	౯	గృహ	గృహః
	౧౧	శాల్మ	శాల్మలి
	౨౦	పాతాం	పాతం
౩౦౭	౨౭	నృపపా	నృపా
౩౦౮	౧	మరం	మరః
	౪	లంబే	లలంబే
	౫	అవలం	అవాలం
	౭	హతం	హతీం
		మప్రే	మప్రే
	౧౬	వంశం	వశం
		ల్బరో	ల్బరః
	౨౯	కుర్వ	కురు
౩౦౯	౧	పుత్రాః	పుత్రాః
	౨౭	విద్యాం	విద్యాం
౩౧౦	౧౮	తంద్ర	తత్ర
		సీతం	సీతః
	౨౮	గ్రంథాలి	గ్రంథాః
౩౧౧	౧	కార్యం	కావ్యం
	౩	చకార	చక్రుః
	౧౪	తాత్ర	తాత్ర
	౧౪	నమితి	నమితి

పుట	పక్షి	అశుద్ధం	శుద్ధం
	౨౩	యి	యం
	౨౭	రాజ్ఞాః వికాలే	రాజ్ఞాః కాలే
	౨౮	మిదే	మిరే
౩౧౨	గీ	రంగ	రంగం
		శ్చిత్ర	శ్చిత్ర
	౧౦	గస్య	సస్య
	౧౧	మాం	మా
	౧౮	శీయాః	శ్యః
	౨౦	శీయా	శ్యా
౩౧౪	౮	ద్రోహ	ద్రుహ
	౨౦	జితే	జితౌ
		మదాం	మతాం
	౨౬	అక్రైషీత	అక్రైణాత్
	౨౮	వర్త	వర్తత
౩౧౫	౨	మద్రే	మద్రై
	౩	కింయ	కింతు
		హ	హః
	౪	జిత్తో	జిత
	౭	మూచ	మో
	౧౧	క్రేషత	క్రేణంత
౩౧౬	౭	క్యాం	కావ్యం
	౧౨	వ్యయాః	వయాః
	౧౭	తోస	తస్స
		మనా	మన
	౧౮	ల్యత్వా	లత్వా
	౨౪	లాభ	లాభి
౩౧౭	౨	దప	దపా
	గీ	చెతయితు	చెతు
	౬	తాః	తే

పుట	పత్రిక	అనుధం	శుద్ధం
	౭	మహద్భిః	మహాతీభిః
		నాకై	నాకాభి
	౯	తత్తో	తతః
		సేనైః	సేనాభిః
	౧౧	మవ	మవా
	౧౨	గ్గచ్ఛతం	గ్గచ్ఛంతీం
		నాకం	నాకాం
	౧౯	దావ	దప
	౨౦	దత్తః	ప్రాపితః
	౨౩	శబ్దా	శాబ్దా
	౨౫	వాయః	వాతుః
	౨౬	యాథే	యాథా
	౩౦	రాజ్ఞి	రాజ్ఞే
	౩౧	మెత	మెవత
		సహాయా	సాహాయ్యా
౩౧౮	౬	మహాధి	మహాధి
	౮	కృతం	కృతః
		మహాయాభి	మహాభి
	౧౪	వాంఛన	వాంఛయా
	౧౯	వంశీయం	వంశ్యం
		నగరే	నగరే
	౨౦	పతి	పతిః
	౨౧	త్రోభ	త్రాముభ
		సేనా	సేనే
	౨౨	నివేసితే	నివేశితే
	౨౫	చిరామయామా	చిరమా
	౨౮	త్రయైః	త్రయేణ
	౨౯	తత్రస్య	తత్రత్య
		నాయాం	నాయాః
౩౧౯	౨	తతోచా	తతశ్చ

పుట	పక్షి	అశుద్ధం	శుద్ధం
	౪	గృహ్లా	గృహ్లాత్
	౬	నామః	నామాసీత్
	౧౫	కుర్వంతి	కరోతి
	౧౮	జిహ్వ	జిత్వా
	౨౦	మోక్షయి	మోచయ
		యతస్స	యతమానోబ
	౨౨	భాగ	భాగ
	౨౪	తెన	తెనస
	౨౭	హస్విష	హస్వవిష
		ష్టితితా	ష్టితా
	౨౮	స్సిమా	స్సిమా
		వరా	వరీ
	౨౯	తోఅమా	తోమా
3౨౧	౨౧	రాకింగమహ	రాకింగహమ
	౨౮	దీపం	దప
		తీపత్రం	పత్రం
	3౧	ప్రేషితి	ప్రేషితం
3౨౨	౧	తతో	తతః
		దీపీ	ద్వీపీ
	3	వాణిజ్యం	వాణిజ్యం
		నిపె	న్యపె
	౬	హాక	హాక
	౬	నెయం	నెతుం
	౭	మప్రె	మప్రె
	౮	నార్ధనం	నార్ధం
	౯	వమా	వత
	౧౦	స్యస్యతో	స్యస్యతో
	౧౨	సమర	సమరం
	౧౫	విజయమాత్రం	విజయత్రతః
	౧౮	మవ	మవా

పుట	పజ్జిక	లిశుద్ధం	శుద్ధం
	౨౦	సహాయాః	సాహాయ్యాః
	౩౦	వెషి	వెష్టి
	౩౧	వశం	వశే
		నావభూ	నోభూ
౩౨౩	౩	బిన్తోస్థ్యకై మసహా	బ్యాకై మసహా
		సర్వే	సర్వాణి
		కస్య	కై
	౧౪	ప్రాగ్రిత్ర	ప్రాగ్రిత్ర
		స్వతంత్రా	స్వతంత్రాణి
	౨౦	హశన్తి	శాసంతి
	౨౫	నహంత	నఘ్నన్
	౨౬	తావలంబ	త్రవలంబ
	౩౪	శాసితు	శాస్తు
	౩౫	సర్వే	సర్వాః
౩౨౪	౧౫	క్షశ్చ	క్షాశ్చ
		నృప	నృపా
	౧౬	శన	శన్
		స్తో	స్తోః
	౨౦	చ్ఛ్చన్	చ్ఛ్చత్
	౨౨	నాకాన్	నాకాః
	౨౩	ష్టాంతారః	ష్టాతృషు
		హతై	హతేషు
	౨౫	జయంత	జయతాం
	౨౮	తదధనం	తదధన్
		సంఘం	సంఘః
	౨౯	భిన్నం	భిన్నః
		ర్జితదీ	ర్జితదీ
౩౨౫	౫	విరాశ్చ	విరానామ్నిశ
		వశకృ	వశీకృ

పుట	పత్రిక	అశుద్ధం	శుద్ధం
	౮	నాకై	నాకాభి
	౧౩	నాశ	నాశ
	౧౪	మహాతః	మహతః
		నాకెన	నాకయా
	౨౦	ప్రితైః	ప్రితైః
		నైభ	నైలభ
	౨౨	క్షణమప	క్షణప
3౨౬	౪	నాకాన	నాకాల
	౧౩	తస్మా	తస్మాత్
	౧౭	శత్య	శతిమ
	౨౫	స్యపి	స్యపేధ
	౨౭	స్యపీధ	స్యపేధ
	౨౮	కాన	కాల
		జగ్న్	జగ్న్
3౨౭	౧౬	ధ్యత	ధ్యత్
	౧౮	సని	తస్మిన్ని
	3౦	సహాయం	సహాయ్యం
		ఘ్ని	ఘ్నిః
3౨౮	౭	పతి	పత
	౮	వాషం	వాషిం
	౧౦	వృధో	వృద్ధో
	౧౭	గ్గాన	గ్గాణ్య
	౧౮	తద్రక్షి	తద్రక్ష
	౨౦	ద్వాసమాగతవత్సు	ద్వాయెసమాగతే
	౨౧	మాత్యో	మాత్యః
		సప్త	సప్త
		జెన	జా
		గరీ	గరే
	౨౫	స్యవర్తితు	నివర్తితు
		రావజ	రెలజ

పుట	పత్రిక	అశుద్ధం	శుద్ధం
327	3	స్తన	స్తన
	౧౭	బ్రాహ్మ	బ్రాహ్మ
	౧౯	కృతః	కృతా
	౨౨	శిదిలి	శిధిలి
	3౨	మాసః	మాస
	3౪	నిన	ర్ని
33౦	౧	సెనైః	సెనాభిః
	3	సంధే	తస్యై
	౭	క్షున్నా	క్షుమాణా
33౦	౮	యత్	యుత
3౪౪	౯	నిధిత	నిధితయా
3౫౫	౧	వహ్	వహ్
	౪	భ్యస	భ్యసి
	౧౦	సమానీయ్య	సమానీయ
	౨౨	భారతీయ్య	భారతీయ
		ససాహద౯	ససాహద౯
	౨౯	సమానీయ్య	సమానీయ
		చక్రః	చక్రః
3౪౬	౧౪	ర౯గ౯	ర౯గ౯
	౨౦	దిష్టాంగ తే	దిష్టాంతంగం తే
	౨౪	సహాయ్యని	సహాయం
	౨౬	బహువః	బహుభః
	౨౮	క్రయ	క్రయా
	౨౮	న్యూనతారు	న్యూనతరా
	౨౬	మమవాప	మవాప
	3౦	పాలితేన	పాలితం
3౪౭	3	తతం	తతః
	౯	ర౭౮	ర౭౮౭
	౧౦	చన్నగరీం	చన్ననగరీం
	౧3	భారతీయ్య	భారతీయ

పుట	ఁజ్ఞా	అశుద్ధం	శుద్ధం
		ధవరినభూపాసం	0
	౨౧	భారతీయ్య	భారతీయ
	౨౨	భారతీయ్యా	భారతీయా
	౩౦	రాష్ట్రీయం	రాష్ట్రీయః
	౧౪	సదకృత్య	సత్కృత్య
౩౪౮	౧	శకటమౌగళం	శకటమౌగళః
	౨	శకటమౌగళం	శకటమౌగళః
	౩	వశేగృహీతం	వశేగృహీతాః
	౬	రతస్వ	రతస్వ
	౮	జేనభూపం	జేనభూపః
	౧౨	నాధికారిణా	నాధికారిణా
		గృహీతం	గృహీతః
	౧౬	అధి	అధి
	౧౮	వతస్యాం	వతస్యాం
	౨౪	ద్వితీయ్య	ద్వితీయ
౩౪౯	౯	ద్వ్యధేయంధ	ద్వ్యధేయంధ
	౨౨	సమీపస్థానాన్య	సమీపస్థాన
	౩౦	స్థితాః	స్థితాః
౩౫౦	౩	చీనాబరావీ	చీనాబరావీ
	౫	కార్ధండుప	కార్ధముప
	౬	మిష్యపి	మిష్యపి
	౧౫	వృద్ధ్యర్థం	వృద్ధ్యర్థం
	౧౫	వృద్ధ్యర్థం	వృద్ధ్యర్థం
	౨౩	పౌషీత్వ	పుష్యత్వ
	౫	వర్తిన	వర్తిన.
	౧౦	బైధికః	బైధికః
౩౫౨	౩	నిధినాపి	నిధినాపి
	౪	సమాదిశ్యతం	సమాదిశ్యతం
	౬	నేష్ట	నేష్ట
	౯	స్థీయ్యంతా	స్థీయతా

పుట	పక్షి	అశుద్ధం	శుద్ధం
	౧౬	అచిరాదేవ	అచిరాదేవ
3౫3	3	భారతీయ్యా	భారతీయా
	౪	సమ్యజ్జుత్ర	సమ్యజ్జుంత్రం
	౯	ద్విరతస్వ	దిరతస్వ
	౧3	గుణాఘైః	గుణోఘైః
3౫౪	౧	పుష్టి	పుష్టి
	౨	మహిషీసహితః	మహిషీసహితః
	౪	స్వస్య సఖేల	స్వస్య సఖేల
	౬	భ్యుభ్రయంచ	భ్యుచ్చయంచ
	౭	భారతీయ్య	భారతీయే
	౧౨	మధాశ్వరాజ	మధాశ్వరాజా
	౧౪	జన్మోఘైః	జన్మోఘైః
	౨౬	అధ్యసీధన్	అధ్యసీధన్
3౫౫	౨౧	విరాజిత	విరాజితం
	౧౭	శేషత	శేషతః
		పురాః	పురా
	౨౮	ఓంధ్ర	ఓండ్ర
3౫౬	౧	ణీప్రీణయత్	ణ్యప్రీణయత్
	౫	భారతవిమాః	భారతవరీయాః
	౭	డనవాసరే	దశవాసరే
	౮	సప్త	సప్త
	౧౬	ణీగత్వా	ణీగత్వా
	౨౬	ప్రీషయమాస	ప్రీషయామాస
3౫౭	౭	దోడ్డపనాయభూపతే	దోడ్డపనాయకభూపా
	౧౧	ణీయ్యతి	ణీయేతి
	౧౨	వర్తినః	వర్తినః
	౧౧	ఘరా	ఘరా

